

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

తొడబుమ్మోతనుసద్ధిక్కుమ్తనియ్కోగళ్.

ఈయుణ్ణిపద్దనాభరరుళిచ్చెయ్త,
పిల్లైలోకాచార్యార్విషయమానతనియ్
లోకాచార్యాయగురవే కృష్ణపాదస్య సూనవే।
సంసారభోగిసందప్త జీవజీవాతవే నమః॥౧॥

మణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్త, రహస్యార్థసంప్రదా
యపరమ్మరైయి నెట్టుత్తనియ్.

లోకగురుం గురుభిస్సహపూర్వైకి కూరకులోత్తమదాసముదారమ్।
శ్రీనగపత్యభిరామవరేశౌధీప్రశా ౧ యానగురుంచభజేమామ్॥౨॥

పూర్వోక్తగురుపరమ్మరైక్కుప్రత్యేకతనియ్కోగళ్.
తిరువాయ్మొట్టిప్పిల్లైయరుళిచ్చెయ్త,
కూరకులోత్తమదాసర్విషయమానతనియ్.

లోకాచార్యకృపాపాత్రం కాణ్ణిస్యకులభూషణమ్।
సమస్తాత్మగుణావాసం వందేకూరకులోత్తమమ్॥౩॥

మణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్త,
తిరువాయ్మొట్టిప్పిల్లైవిషయమానతనియ్.

నమళ్ళిళైలనాథాయకుస్తీనగరజన్మనే।
ప్రసాదబద్ధివరమప్రాప్యకైజ్జుర్యశాలినే॥౪॥

మణవాళమామునికళరుళిచ్చెయ్త, రహస్యార్థసంప్రదా
యపరమ్మరైయి నెట్టుత్తనియ్.

౧. శ్రీ "యనంపరయోగినమిదే" ఎమ్మప్రతివాది భయబ్జురమణ్ణ్ కోర్ తరుళినారా

తనియోగళి.

సదామోక్ష రాజహంసాయితాస్తరమ్ |
 జలధిం వస్తేసామ్యవరం గురుమ్ || ౫ ||
 మామునికళరుళిచ్చెయిత, తిక్కగిడిడన్దాత్తిరునా. ౨వీ
 పిరాత్తాతల్లై యోవిషయమాన తనియో.
 శిశదాస ౧ | ౩మమల మశేషశాస్త్రవిదమ్ |
 రుకరుణాకస్తలితజ్ఞానమన్దిరంకలయే || ౬ ||

శాస్త్రముమోక్షతనుసన్నిక్కుమతనియోగళి
 వానమామలై జీయరరుళిచ్చెయితతు.

శశరియోకూరకులోత్తమతాతర్ |
 మలై యూ వార్ శెమ్మజ్జు రవై మణవాళిర్ |
 తిక్కతిరునావుడై యపిరాత్తాతరుడన్ |
 వాళమునిపొన్నడికళి పోన్ మువనే || ౧ ||
 లకాశరియోవామ్మియవన్ మన్నుకులమ్ |
 మమ్మైయెన్నుమ్ మానకరమ్ - వామ్మి |
 న్నపేరిబమ్ మల్ కుమికునల్లార్ |
 శ్చిన్దిరుక్కుమిరుప్పు || ౨ ||
 ఓతుముడుమ్మై యులకాశరియ నరుళి |
 ఏతుముఱవాత నెమ్మెరుమాన్ - నీతి |
 వట్టువాచ్చిఱునల్లూర్ మామత్తై యోసాత |
 మ్మైమ్మ వార్ కుఱ్ఱావారాతుయర్ || ౩ ||

పిళ్ళైలో కాచార్యర్ తిరువడికళేశరణమ్.
 జీయర్ తిరువడికళేశరణమ్.

తిక్కగిడిడన్దాత్తి పిరాత్తాతల్లై
 శిశదాస ౧ | ౩మమల మశేషశాస్త్రవిదమ్ || ౫ ||
 రుకరుణాకస్తలితజ్ఞానమన్దిరంకలయే || ౬ ||

శ్చ అనేకభోక్తాకృతౌ అవరవరగళో కర్ణజుక్తులై తనదియగ, ఈశ్వరకాదు త్రభోగ్యభాగోపకరణభోగస్థానజ్ఞై యుడెయిరాయ్ వాస్తవకొణ్డియప్పదై ప్రత్యక్షమాగకృణ్డియక్కిఱ వివేకగళో అనేకమాయరజ్ఞాదభుక్తులైవ్యుగాయ్, ఇంద్రభాగోళతై విడమెరితాయ్ తేజోమయజ్ఞరాయ్ రమణీయమాన నదితైల్లపదేశజ్ఞైయుముడైయ సూర్యచన్ద్రాది మణ్ణలజ్ఞలిలళ దేవతైగళో అల్పయస్సైజ్ఞైక్కిణ్ణు పాగుమ్ నముడైయ అల్పదృష్టెక్కు ప్పలపపదాద మాత్తిరతైయే పడైతవరగళుమ్ పార్వరగళుమ్ పురాణాదిగళోశొన్నదై బుధిమాన్దళో బా య్యాగవిన్దెక్కుమాట్టార్గళెన్నదాకవుమ్, ఇంద్రభామియిల్ అలైవశ్వర్యముడైయవరగళుమ్ ముట్టుడ పలవిడజ్ఞలిల్ లీలాభోగ అధికారస్థానజ్ఞళుమ్, అదఱ్ఱురియ పరికరపరివారజ్ఞళుమ్, సిద్ధమాయిపపడైక్కుణ్డియక్కు బ్రహ్మద్రేన్ద్ర సూర్యచన్ద్రాదిగళుమ్ ప్పలవిడజ్ఞలిల్ లీలాభో గాధికారస్థానజ్ఞళుమ్, అవ్యవిడజ్ఞళుమ్రియ పరికరపరివారజ్ఞళుమ్ పురాణజ్ఞలిల్లియరుక్కిఱ అపడియరుక్కు మెన్నదిల్ వివేకగళో వియప్పడువదఱ్ఱువకాళమిలైయెన్నదాకవుమ్, అల్పత పస్సెయ్యుడైయ సౌబరితపోమహిమైయనాల్ ఏకకాలత్తిల్ విమ్మరు శరీరజ్ఞై పరిగ్రహమృణ్ణి యనేకకార్యజ్ఞై నడత్తినాహ్మిల్ తపోమహిమైయిత్తిఅన్ద్రబ్రహ్మద్రేన్ద్ర సూర్యచన్ద్రాదిగళో పలశరీరపరిగ్రహమృణ్ణి ప్పలకార్యజ్ఞై నడత్తువరెన్నదిల్ వియముతామల్ పరిపూర్ణజ్ఞానముడై యార్ పరివుడక ఒత్తుక్కిణ్ణువార్గళెన్నదాకవుమ్, సర్వేశ్వరక పూర్వమ్ తవమృన్ద చిత నరగళై బ్రహ్మద్రేన్ద్రసూర్యచన్ద్రాదిగళాక్కి లోకమణ్ణలాధిపత్యజ్ఞైక్కిడుత్తిదాయ్ కాస్సై జ్ఞలిల్ శొల్లియరుప్పదాకవుమ్, ఓరరళకతన్నైయాశ్రయితవరగళుడైయ అధికారపేక్షితజ్ఞ ళుమ్ త్తక్కుపడి రాజ్యాధికారజ్ఞైక్కిడుప్పదుపాల సర్వేశ్వరనుమ్ తన్నైయాశ్రయితవ రగళుడైయ అధికారా పేక్షితజ్ఞళుమ్ త్తక్కుపడి లోకమణ్ణలాధిపత్యజ్ఞైక్కిడుత్తిరుప్పదాక వుమ్, రాజాక్కిలొల్ కొడుక్కిప్పట్టరాజ్యాధికారముడైయవరగళై చ్చిలరాశ్రయత్తు అవరగళాల్ శిలప్రయాననత్తైయడైవదైహ్మల్ సర్వేశ్వరనాల్ కొడుక్కుప్పట్ట లోకమణ్ణలాధిపత్య జ్ఞై యుడైయబ్రహ్మద్రేన్ద్ర సూర్యచన్ద్రాదిగళై చ్చిలరాశ్రయత్తు అవరగళాలడైయ త్తక్కు ఫలజ్ఞైయడైగిఱార్ గళెన్నరాకవుమ్; ఇజునర్యేశ్వరక అవరవరగళుడైయ కర్తానుగుణమాగ చ్చిలభుభానుభనూచకకారకరగళై యేఱ్ఱుడుత్తియరుప్పదై ప్రత్యక్షమాగకృణ్ణ వివేకగళో భ గోళిత్తిలమ్ కర్తానుగుణమాగ చ్చిలభుభానుభనూచకకారకగ్రహజ్ఞై యేఱ్ఱుడుత్తియరుక్కిఱ దాయ్ కాస్సైజ్ఞలిల్లిన్నదై సత్యమాగకొళ్ళువార్గళెన్నదాకవుమ్; నముడైయకణ్ణళుమ్ ప్పల, ప్పదామైయొక్కిణ్ణు వర్దదీపసముద్రలోకజ్ఞైయుమ్, లోకాధిపతిగళాన బ్రహ్మదికైయుమ్, మణ్ణలాధిపతిగళాన సూర్యాదిగళైయుమ్ పాయ్యెఱ్ఱు, శొల్లుమ్ పక్షత్తిల్ పులపపదాద సర్వేశ్వ రనైయుమ్ పాయ్యాగక్కిణ్ణు వేణ్ణియదాయ్ విడిన్దనాన్దికరగళాయ్, అహ్మిళుదు బ్రహ్మత్త కమానజలమ్, గోమయమ్ ముదలియ పశ్చిమోపాదానద్రవ్యజ్ఞలిల్ కర్తానుగుణమాగ అన్తర్భ విత్తేడుమ్ అల్పైక్కుళుమ్ సర్వాన్తర్యామియానసర్వేశ్వరక ఉణ్ణామ్ శరీరజ్ఞైయవను జ్ఞాక్కినదాగ క్కిణ్ణుమల్ తన్నడైయే ఉణ్ణానదాగక్కిణ్ణు, కణ్ణుమ్ ప్పలపపదాద ఈశ్వ రనైయలైయెఱ్ఱుశొల్లిగి అవననాన్దికమతతై నమ్మ వేణ్ణి యేదాయ్ వరు మెన్నదాకవుమ్, పులపప దామహ్మిన్ పోదిలమ్ సర్వేశ్వరనైయుమ్ దృశ్యాదృశ్యజ్ఞళొయరుమ్ అవనుడైయ ఆశ్వ ర్యసృష్టియైయుమ్ ఒత్తుక్కిణ్ణు అన్దికరగళో, కుయవనైయొళియ మృదజ్ఞ చక్రాదిగళైయుమ్,

శేణియనై య్యుభ్యోయ తన్నతురీవేనాదిగతైయుమ్, తచ్చనై య్యుభ్యోయ దారుసాస్యాదిగతైయుమ్, ఓః
 ఙ త్తిత్ నై తుదైవసహాయమిల్లామల్ అవై మటమాయుమ్, ఫటమాయుమ్, పెట్టరూయమ్,
 పరిణమిత్తు తన్నదైయే ఉద్దాగువనై క్కాట్టా మైయాల్ నవీననాసికిమతిత్తై మెయ్యైః క్కొక్కొన్
 మ్, విచిత్రపరిణామతోడుట్టాడియ నమ్మడైయ దేహత్తై నమ్మడైయ తానై తన్నదైయే యదహానా
 శొల్ల ప్పార్తాల్ ఇంద్రదేహత్తై ఒరుశుద్దువిరల్ నశుక్తిప్పోనాల్ అచ్చహర్వమిన్ద్రైవలన్ద
 య్యు అవర్గకళాలేముడియా మైయాలుమ్ ముద్దుముళ్ళవిర్గకళాలేముడియా మైయాలుమ్ చేతనగ
 కళై క్కార్గణమాగ క్కొక్కొన్మ ఇదమత్తై ఆదలాల్, సర్వస్థైత్వకర్మకర్తృత్వగ్నైయుమ్ డైయ ఒ
 రుసర్వేశ్వరనైయుమ్ అవనళిప్రాయత్తైత్తెరివిక్కిఱ కాస్తత్తైయుమ్ ఒత్తుక్కొక్కొన్ వేద్యుగావ
 శ్యకమెస్పదాగవుమ్, అవశ్యకమానపోదుక్రైస్తువర్గళుమ్, మహామదీయర్గళుమ్ నూలిన్ద
 డిఒత్తుక్కొక్కొన్మ మెన్నిల్, అన్నుల్గళిల్ ఈశ్వరనుడైయ స్వరూపరూపగుణవిభు తిచేట్టిత్త
 తైయుళ్ళవడి శొల్లామలుమ్ వివమస్పష్టిమదిలియ కేర్విగళుమ్ గదుత్తిరింగళొమ్మమిన్ద్రమలు
 మిరుప్పదుమల్లామల్, శిలువర్గళోశొల్నవదైప్పోల్ లోకస్పష్టియాన్ ఆటాయరమ్వర్దమాప్పె
 ణ్ణమ్, అదఱ్ఱుమ్ అదఱ్ఱుమ్ జగత్సృష్టియిల్లామరేయిరుద్దదెట్టుమ్, ప్రళయమమ్తప్పరైయిల్ ఆగళోగి
 ఒదెట్టుమ్, భూభగోళప్రదేశజ్గళిల్ కణ్ణళుక్కప్పలపట్టవళవే యుళ్ళ దెట్టుళ్ళొల్లవదైప్పార్తాల్,
 ఈశ్వరక్ ఆటాయరమ్వర్దత్తుక్కుమ్ ఉద్దాయరుద్దానోవల్లెయో, అల్లదు, ఉద్దాయరుద్దానో
 గిలుమ్ సృష్టిక్కసామర్థ్యముడైయిరుద్దదో ఇల్లెయోవెల్లిఒవిన్ద ముదలియనక సన్దేహాదైభ
 క్కాన్దమామిరుప్పదైప్పదై అవర్గళో మతత్తైవిట్టు; అపరిచ్చిన్నప్రదేశముడైయ మూలప్ర
 కృతియిల్ చేతనర్గళుడైయ కర్మానుగుమానభోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానజ్గోమహాడియ కసి
 త్తాకారగోళకోటిగడగ్గియ అనన్తకోటిబ్రహ్మజ్గళుమ్, బీజాబుర్గ మ్మోలే ప్రవాహతోనిత్వి
 జ్గళొమ్మడి నిత్యనానసర్వేశ్వరనా బుద్ధాక్కుప్పట్టిరుప్పదాగవుమ్, అవక్ సర్వవ్యాపకనాయి
 రుక్కచ్చెయదే ముక్తప్రాప్త్యాగ్గెమ్ ఇవద్దుక్కెట్లమ్ మేలన పరమపదత్తిల్లెన్దదర్శ
 యిరుప్పదాగవుమ్, ముద్దుమువనుడైయ స్వరూపరూపగుణ విభూతిచేట్టిత్తైయుమ్ చేతనస్వరూ
 పోపాయపురుషార్థగ్గైయుమ్ పరక్కప్రతిపాదిక్కిఱ అవక్ క్విప్రైకైయద అనాదియానసంస్క
 తవేదత్తైయసత్యమాగనమ్మియదిల్చిన్నవిషయజ్గై యత్తిన్దయైగైయే యచితమెస్పదాగవుమ్,
 ప్రమాణతర్క వితిహ్యజ్గళుడక్ అన్దపురాణమార్గదీపికైయిల్ పరక్క వరుళిచ్చెయ్యప్పట్టిదు
 క్కిన్దదు.

జయ్యర్ తిరువడిగళేరణమ్.

శ్రీమద్విశ్వకర్మ సర్వసాధనములు

శ్రీః

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

మల్లోకాచార్య వరవరమునిభ్యాన్నమః.

స వ్యాఖ్యాన తత్త్వ త్రయమ్,

అ వ తా రి కై .

౧“అనాదిమాయయాను ప్తః” ఎకగిణపడియే అనాద్యచిత్సంబంధనిబంధనమాన అజ్ఞానాన్ధ కారతాతే అభిభూతరాయ్, ఆత్మ స్వరూపమ్, ప్రకృతేఃపరమాయ్, జ్ఞానానందమయమాయ్, భగవదనన్యార్థ కేవలమాయరుక్మమ్బడియై యతీయప్పేడాతే, ౨“దేవోహమ్, మనుష్యోహమ్” ఎన్టు, జడమానదేహాత్తిలే అహంబుద్ధియై ప్పణ్ణియుమ్, దేహాతిరక్తజ్ఞానమ్ వీణునతాకిల్ ౩“ఈశ్వరోహమహంభోగీ” ఎన్టు స్వతన్త్రబుద్ధియై ప్పణ్ణియుమ్, కేవలజ్ఞానముజ్ఞాయ్ త తాకిల్ అప్రాప్తవిషయజ్ఞలిలే అత్తైవినియోగిత్తుమ్, ఇప్పడి, ౪“యోన్యథాసంతమాత్మాన మన్యథాప్రతిపద్యతే | కింతేన నకృతం పాపం చోరేణాత్మాపహరిణా” ఎకగిణపడియే ఆత్మ స్వరూ పత్తిల్ అన్యథా ప్రతిపత్తిరూపమాయ్ అభిలపాపమూలమాన ఆత్మాపహరతైప్పణ్ణి, అల్పాస్థిర త్వాదిహాపదుప్తమాన శబ్దాదిభోగైకతత్పరరాయ్, ౫“విచిత్రాదేహసంపత్తి రీశ్వరాయనివేది తుమ్ | పూర్వమేవకృతాబ్రహ్మ హస్తపాదాదిసంయుతా” ఎకగిణపడియే, కరణకశేబర

౧“అనాదియగుమాయచే నిద్రించియున్నవాడు” అనునట్లు అనాదియగు నచిత్సంబం ధముచే గలిగిన యజ్ఞానమనెడు చీకటిచే గప్పబడినవారును, ప్రకృతికంటె వేరై, జ్ఞానా నందమయమై, భగవంతునికే కేవలమైయుండెడి నాత్మ స్వరూపము నెఱుంగలేనివారును, ౨“నేను దేవుడను నేను మనుష్యుడను” అనిజడమైనదేహమును తాననితలచియున్నవారును, ఆత్మ దేహమునకంటె వేఱనియెడి జ్ఞానము కలిగినట్లైన, ౩“నే నీశ్వరుడను, నేననుభవించు వాడను” అని స్వతంత్రులుగఁ దలచియు, కేవలభూతులమనియెడి జ్ఞానము కలిగినట్లైన వానిని, తగనివిషయములయందు ముహూగించియు, ౪“ఎవఁ డొకవిధముగనుండు నాత్మను మఱియొక విధముగఁ దలచునో యట్టివాఁడాత్మ నపహరించిన దొంగ కావున సమస్తపాప ములఁ జేసిన్వహఁ డగును” అనురీతిగ నభిలపాపములకు కారణమైన, ఆత్మ స్వరూపమును వేఱుగఁ దలచుట యనెడి ఆత్మాపహరముఁజేసి, అల్పము లస్థిరములగు శబ్దాదివిషయములయందే చెల్లించిన మునస్సుగలివారును, కరణకశేబరములులేక భోగమౌత్సములులేక అచిత్తుతో సమమైయుండు నాత్మకు వరమదయావంతుఁడైన సర్వేశ్వరుఁడు ౫“ఓంబ్రహ్మ ! చేతులతోను పాదములతోను గూడియుండు నిచిత్రమైన దేహముయొక్క సమృద్ధి భగవంతునికే సమర్పించుటకొఱతై పూర్వమే యున్నదియున్నది” అనునట్లు తనపాదములముల నాశ్రయించుటకు పాదముగ నిచ్చినకర్మ

విధురమాయ, భోగ మోక్షకూన్యమాయ, అచిదవిశేషితమాయ క్రిడక్రిడతైయిలే, పరమ
దయాళునాన సర్వేశ్వరిక, స్వచరణకమలసమాశ్రయణోపేకరణమాక క్రిందుత్తరీరతై
క్రిండ్లు తత్సమాశ్రయణతైప్పణ్ణి యుజ్జీవిక్రలాయరుక్కు, అతైచ్చెయ్యాతే ౧“అన్నాణ్రిన్
వాక్రైయిక్ వట్టియుల్లైన్” ఎక్ గిణపడియే అతిక్ వట్టియేపోయ్, అటునీన్లొక్రిందుత్తి
తెప్పతై క్రిండ్లుక్రైయేటలాయరుక్కు నీరనాక్కారేయ్యుక క్కుడలిలే పుకనాచప్పోలే,
సంసారనిస్తరణత్తు క్కుడలనవట్టైయుమ్ సంసరణత్తుక్కుడలక్కి, అనాద్యవిద్యాసం
చితానస్తపుణ్యపాపరూప కర్తారుగుణమాక *మతిమాటిపలిపిటప్పుమ్ పిఱగు, పిఱన్దజన్దో
టుమ్ దురస్తతాపత్రయదవానలదహ్యమానరాయ్, ఇప్పడి అనాదికాలమ్ పోరానిన్లొచ్చెయ్
తేయుమ్, అతితానాగతమతియామైయాలే, అతిలే ఒరుక్లకమన్త్రిక్కి గర్భజన్మబాల్యయావన
వార్ధకమరణనరకరూపావస్థాసప్తకతై ప్రాపిత్తు, దుఃఖపరమన్త్రికలై యనుభవిత్తు, ఇప్పడి
శీ అనస్తక్లకభాజనమాన సంసారసాగరత్తిలే అట్టున్దిక్కిడన్దలైకిఱ చేతనరుడైయ అనర్థవిశే
షతై యనుసన్దిత్తు, ఇవరకళుడైయ ఉజ్జీవనత్తుక్కు కృషిపణ్ణిక్రిండ్లుపోమకిఱన్దర్పభూతగుప్పా
త్రానసర్వేశ్వరిక, ౨“ఏవంసంసృతివక్రన్తే బ్రాహ్మమాణేన్దకర్తభిః | జీవేదుఃఖాకలేవిష్ణుః
కృపాకాపుష్పజాయతే” ఎక్ గిణపడియే తన్నుడైయ తిరువుళ్ళత్తిప్పిఱన్ద అపారకాన్య
తైలే, ౩“జాయమానంహి పురుషం యంపశ్యే న్నధుమాదనః | సాత్త్వికస్సతువిష్ణేయ స్సవై
మోక్షార్థచిన్తకః” ఎక్ గిణపడియే జాయమానకాలత్తిప్పణ్ణిన్దవిశేషకటాక్షితైలే నిరసరిన్
స్తమస్కనాయ్, ప్రవృద్ధసత్వగుణకనాయ్, (ముముక్షునానచేతనగుక్కు) తత్త్విజ్ఞానమ్ పిఱన్దా

మునుగొని వానినాశ్రయించి యుజ్జీవించక ౧“అనాడు నీవీచునశరీరముయొక్క మార్గమానబడి
తల్లడిల్లెదను” అను రీతిగ వానిమార్గముననే బోయి, నదిని దాటుట కిచ్చిన యోడనుగొని
గట్టుచేరక నీటిప్రవాహముతోజాతి సముద్రమును చేరెడివారివలె సంసారమునదాటుటను
సాధనమైనవాటిని సంసరించుటకు సాధనముగ జేసి, అనాదియగు నజ్ఞానముచే సంపాదించ
బడిన పుణ్యపాపరూపముగ కర్మానుగుణముగ *మతిమటిజన్మమునెత్తియు నాయాజన్మములలో
నంతములేని తాపత్రయమనెడి కార్పిచ్చుచే దహించబడువారును, ఇటులనాదికాలము ఒరుగు
చుండినను భూతభవిష్యత్తుల నెఱుగమిచే నందొకవిధమైన క్లేశముచలేక, గర్భముజన్మము
బాల్యము యౌవనము వార్ధకము మరణము నరకము లనెడి యేడవస్థలను బొంది దుఃఖపరింపరల
ననుభవించుచు శీ నంతములేని క్లేశములకునికిపట్టిన సంసారమనెడి సముద్రమునందుమునిగి
తల్లడిల్లుచున్నవారునైన చేతనులయనర్థముల ననుసంధించి వీరలయుజ్జీవనముకొఱకు స్రయత్న
పడుచుండెడి సర్వభూతనుహృదుడైన సర్వేశ్వరుడు ౨“ఇట్లు సంసారచక్రమందుండి తన
కర్మములచే పరిభ్రమించుచున్నజీవుడు దుఃఖాకాంతుడు కాగా విష్ణువున కొకవిధమైన
కృపకలుగుచున్నది” అనునట్లు తనహృదయమందుగలిగిన యపారకారణముచే ౩“పుట్టు
చున్న యేజీవుని మధుమాదనడు చూచునో నట్టివానిసాత్త్వికునిగాను మోక్షముకొఱకు చింతిం
చువానిగా నెఱుగవలయును” అనునట్లు జాయమానకాలమందుజేసిన విశేషకటాక్షముచే
రక్షోగుణ తమోగుణములు లేనివాఁడును, వృద్ధిబొందిన సత్త్వగుణముగల్గవాఁడును మోక్ష
మందిస్త్రుగలిగినవాఁడునైన చేతనునీకీ, తత్త్విజ్ఞానముకలుగక మోక్షమునీర్పించదు కావున
త్త్విజ్ఞానమును సంపాదించుకొనవలసినపుడు, ఆతత్త్విజ్ఞానము కాస్త్రముచే నైనను, ఉప

లల్లతు మోక్షసిద్ధియిల్లామైయాలే, తత్త్వజ్ఞానమ్ సంపాద్యమామశవిల్, అతు శాస్త్రజన్య మాతల్, ఉపదేశగమ్యమాతలక వేడ్లకై యాలుమ్, శాస్త్రజన్యమామశవిల్ “శాస్త్రజ్ఞానం బహుక్లేశమ్” ఎకగిఱపడియే బహుక్లేశసాధ్యమాకై యాలే దుస్సాధ్యమాకై యాలుమ్, వరున్ది సాధకగ్రాహ్యతైలుమ్ “అన్యస్తపారం బహువేదితవ్యం అల్పశ్చ కాలోబహువశశ్చవిమ్నా” ఎకగిఱపడియే చేతనర్ మన్దమతికళుమాయ్, మన్దాయుస్సుకళుమాయ్, అతుక్కుమేలేవిఘ్న జ్ఞకుమ్ అనన్తజ్ఞాయురైక్కుయాలే ఎల్లార్కు మొక్కసిద్ధిక్కు యరితాకై యాలుమ్, ఇని తాకా శాస్త్రాభ్యాసత్తుక్కు. అనధికారికశాసన్త్రీశూద్రాదికళుక్కు ముముక్షుత్వముజ్ఞానాలుమ్ నిష్ప్రియాజనమామ్బడి యిరైక్కుయాలుమ్, ఉపదేశగమ్యమామశవిల్, ఉక్తదోషమొట్టు విల్లామైయాలమ్, ఇందవిశేషత్తై త్రిరుపుళ్ళమ్మబ్బి, సకలశాస్త్రనిపుణరాయ్, సకలచేతనో జ్ఞేవనకామరాయ్, పరమకారుణికరాన పిళ్లైలోకాచార్యర్, శ్రుతిస్సృతీతిహాసపురాణాదికళిలే దురవగాహమామ్బడి పరక్కచ్చొల్లప్పడుకఱ చిదచిదీశ్వర తత్త్వజ్ఞకుడైయస్సరూపస్సభావ విశేషజ్ఞై అఖిలచేతనర్కుమ్ సుగ్రహమాకవుమ్ సువ్యక్తమాకవుమ్ ఇప్పొబద్ధముఖేన వరుళి చెప్పయిక్తార్ నడువిల్లీరుపితిప్పిళ్లైభట్టర్ ఆచ్చాకొపిళ్లై ముతిలాన పూర్వాచార్యర్ కళుడైయ ప్రబద్ధనిర్దాణతుక్కుమ్ కరుత్తిరువితే

నిరహాక్కారరాయ్ పరసమృద్ధిప్రియరాయ్ ఖ్యాతిలాభాదినిరపేక్షరా యిరుక్కిఱ వివర్కళో పలరుమ్ ప్రబద్ధమిడవేడ్లవానెక్ ? ఒరువరిట్ట ప్రబద్ధతై మల్లొళ్ళవర్కళో పరి పాలనమ్ పణ్ణమైయాలో ? ఎన్నిల్, ఆహ్వానకళో పలరుమ్ ఏకకణ్డరాయరుళి చెప్పయిక్తై

దేశముచేనైనను పొందఁదగియుండును అట్టి తత్త్వజ్ఞానమును శాస్త్రముచే బొందుట “శాస్త్రజ్ఞానము బహుక్లేశము” అనునట్లు మిక్కిలి కష్టపడి సాధించఁదగినది యగుటచేతను, అట్లుసాధించఁజూచినను “[శాస్త్రము] తుదగట్టులులేనిది, మెండుగ యెఱుఁగఁదగినవిగలది, కాలమల్పము, విఘ్నముల నేకములు” అనునట్లు చేతనులు మందమతులుగాను అల్పాయుష్కులు గాను విఘ్నములు మెండుగాను నుండుటవలన నెల్ల రకును నిద్రింపమిచేతను అరుదనియు; శాస్త్రము నభ్యసించుటకధికారియు లేని స్త్రీశూద్రాదులకు మోక్షమందిచ్చఁగలిగినను, నిష్ఫలమగుచున్నది యనియు, పైచెప్పఁబడిన దోషమొక్కటియు లేనిదగుటవలన నుపదేశముచే బొందుట సులభ మనియు; దలచి, సకలశాస్త్రములందు సమర్థులును సకలచేతనులు నుజ్జీవింపవలె ననియెడిఁ దలంపుగలవారును మిక్కిలి కఠిణఁగలవారునైన పిళ్లైలోకాచార్యులవారు, శ్రుతిస్సృతీతిహాస పురాణాదులయందు గ్రహించుటకు శక్యముకాకుండునట్లు విస్తరించి చెప్పఁబడు చిదచిదీశ్వర తత్త్వములయొక్క స్వరూపస్వభావములను సమస్తచేతనులతోఁగల సులభముగ నెఱుఁగునట్లును మిక్కిలి స్పష్టముగను ఈప్రబంధముద్వారా కృపఁజేయుచున్నారు నడువిల్లీరుపితిప్పిళ్ళ భట్టరు ఆచ్చాకొపిళ్ళమొదలైన పూర్వాచార్యులందఱు ప్రబంధముల విర్తించుట కభిప్రాయ మిదియగదా.

అహంకారము లేనివారై యితరులసమృద్ధియుండు ప్రయులై కీర్తిలాభము మొదలైన నాటియం దుపేక్షలేనివారైన వీరలందఱు ప్రబంధముల నొనర్చుటెందుకు ? ఒక్కొనర్చిన ప్రబంధములను తక్కినవారలు పరిపాలించుటోష్టదా ? అనెదశంకకు; ఆహ్వానలందఱొక్క రీతిగ నానతిచ్చుట చే నందలియర్థములకు ప్రామాణ్యముకలిగినటువలె, ఆచార్యులందఱు నొక్క

౧. ముముక్షువానచేతననుక్కు మోక్షముజ్ఞామోహతి,
తత్త్వత్రయజ్ఞానముజ్ఞాకవేణుమ్

యా లే అర్థత్వకాపతై నిధితాప్యే లే, ఆచార్యోక్తితో, పలకమ్ ఏకకర్తృత్వం వ్యతి
చైయేత పర్థమేన్దు మన్దమతికళుమ్ విశ్వనిక్తైకాక ఇన్దు మోహాన్తి అతః ఇదాననర
విశేషజ్ఞో, ఓర్వాన్తి లే విశదమాయురక్కుమ్ అతుక్కుడి-సూక్తివిశ్వరూపమ్, అచ్యోదివిచర
జ్ఞకుమ్ ఇతువకకర్తృకజ్ఞాన ప్రబంధవిశేషజ్ఞకుమ్ మొక్కుమ్

౧. (ముముక్షువానచేతననుక్కు మోక్షముజ్ఞామోహతి తత్త్వత్రయజ్ఞానముజ్ఞాకవేణుమ్)
(ముముక్షు) వాకితా - మోక్షమిచ్చేయ్యదైయవక్ సంసారనిమోచన తత్త్వత్రయము దైయవ
న్దైపడి (ముముక్షువాన) ఎక్కగయా లే సంసారనివృత్తియల్ ఇచ్చేయ్యరుగుక్కుజ్ఞానై
యిలుళ్ళవరుమై తోడ్పడతాట తు ఇన్దు విచ్చే పిఱవామైయితే అనాదికాలమ్ సంసారెరు
ఉజ్జీవింపయ్యువానసర్వేశ్వరనుమ్ ఇన్దు విచ్చేపిఱకుమ్ మళ్ళమిళే పార్వతీకృతయ సంసారై
పుణోకట్టికొళ్ళ విచ్చిక్కుక్కుడవ అత్తాపుక్కు తిన్నివృత్తియిచ్చేపిఱకుమ్ దుర్లభమితే
ఇపోతు ఇవర్ (చేతన) ఎన్దు తుమ్ సాఖిప్రాయమ్, అలావతు - చైతన్యప్రయో
జనముజ్ఞాక తొడజ్ఞాకటకుమిపోతెక్క అనాదికాలమ్ పృథుమ్ పోయ్రితై
యితే చైతన్యమ్ అతావతు ఉజ్జీవనత్తుక్కుఱుప్పాకామై ఇన్దు త్తా సంసారనివృత్తియై
యిచ్చిక్కిటతు నిరస్తాతికయాన్దోదనుభవైకిలత్తై యాకిట భగవత్ప్రాప్తిక్కుఱుప్పాక

౧. ముముక్షువైనచేతననికి మోక్షముకలుగునపుడు తత్త్వత్రయ
జ్ఞానము కలుగవలెను.

రీతిగ నానతిచ్చుటచే మందమతులును విశ్వనించుదురు, మఱియు నొక్కదానియందు తేటపడని
యర్థవిశేషములు మఱియొక్కదానియందు స్పష్టముగనుండును అట్లు స్పష్టముగనుండుటకు
కారణము, నూత్నలలోని భేదములును, సంతోషవిస్తరములును, అని యిట్లు పరిహారమెఱుంగునని
ఇయ్యది యొకరిచే నొనరింపఁబడిన వేత్తేరుప్రబంధములను, ఒప్పియుండును

౧. (ముముక్షువైనచేతననికి మోక్షముకలుగునపుడు తత్త్వత్రయజ్ఞానముకలుగవలెను)
(ముముక్షు) వనగా - ముక్తిఁజేందుట కిచ్చంగలవాడు. సంసారనివృత్తియం దిచ్చగలవాడని
యర్థము (ముముక్షువైన) అనుటచే సంసారమును విడుచుటయందాసక్తి యొకనికిఁ గలుగుట
యరుదనితోచుచున్నది. ఇట్టియిచ్చ కలుగమిచేతనే, అనాదికాలముగ సంసారమై తిరిగినది.
ఉజ్జీవింపఁజేయుటయం దాసక్తిఁగలిగియుండు సర్వేశ్వరుఁడును, ఇట్టియిచ్చ కలుగువరకుగ దా
యెరుజూచుచుండునది సంసారమును బలపరుచుకొనుటయం దిష్టపడెడి నాత్మకు దాని
నివృత్తియం దిచ్చంగలగుట దుర్లభముగదా.

ఇచ్చట చేతనడనునది యభిప్రాయముతో గూడియున్నది. అదియేదియనగా చేతనఁ
డనుటయందలి చైతన్యము [జ్ఞానము] నకిట్టియిచ్చకలుగుటయే ప్రయోజనమునట అనాది
కాలముగ జ్ఞానము [ఉజ్జీవింపుటకుపయోగపడుటయనెడి] ప్రయోజనము లేకయయుండెను.
సంసారనివృత్తి నిచ్చించుట యెల్ల లేని యానందమును కలుగఁజేయు భగవత్ప్రాప్తిక్కుఱుప్పాక

విఠే *తామరై యాన్ కేళి వసొరువనైయే నోళ్మమతిఠే యుణర్ వావతు ఆత్తిప్రాపి క్కుటుప్పాక సంసారనివృత్తియై యిచ్చిత్తాలుమ్ విపరీతజ్ఞానకార్యమామి తనై

అక్రయాల్ భగవత్సాప్తేక్కు విరోధియాన సంసార త్రిమడైయ విమోచన త్రిలిచ్చైయు డైయ నానపదికారిక్కు అప్పడియెరుళ్ళ (మోక్షమ్) ఆకిఱపురుషార్థమ్ సిద్ధిక్కుమ్ (పోతు తత్త్వత్త్వజ్ఞానముజ్ఞాకవేణుమ్) ఎక్కై

తత్త్వజ్ఞానోత్పత్తిక్కుమున్నె ముముక్షైజనిక్కుక్కుడుమో వెన్నిల్, “పరీక్ష్యలో కాక్” ౧ “జాయమానమ్” ఇత్యాదివ్రతస్సృతికలిచ్చిల్లుఁజ ప్రక్రియైయా లేకూడుమ్

(ఉజ్జాక వేణుమ్) ఎష్ట-అవత్యాపేక్షితత్వమ్తోద్రు వరుళిచ్చెయ్కైయా లే, “తత్త్వ జ్ఞానాన్తోక్షలాభమ్” ఎక్కిఱనియమమ్ తోద్రుకిఱతు ౩ “తత్త్వజ్ఞానాన్తోక్షమ్” ఎక్కిఱ వితు సకలసిద్ధాంత సాధారణమిఠే మోక్షత్రిలుమ్ తత్త్వత్రిలుమిఠే విప్రతిపత్తియుళ్ళతు అనాల్ ౩ “జ్ఞానాన్తోక్షమ్” ఎక్కిఱనియమమ్ కొళ్ళుమ్మోతు, ౪ “పశు ర్జనువ్యః పక్షీవా యేచవైష్ణవసంశ్రయాః | తేనైవతే ప్రయాస్యన్తి తద్విష్ణోః పరమంపదమ్” ౫, యంయం స్పృశతేపాణిభ్యాం యంయంపశ్యతి చక్షుషా | స్థావరాణ్యపి ముచ్చన్తే కింపునర్వాధవాజ నాః” ఎష్టజ్ఞానయోగ్యతై యిల్లాతతిర్యక్ స్థావరజ్ఞకుక్కుమ్ వైష్ణవసంబంధతై మోక్ష సిద్ధియై చొట్టుకిఱవచనజ్ఞకుక్కు వైయర్థ్యమ్ వారాలోవెన్నిల్? వారాతు, అవద్రుక్కు ముముక్షుత్వస్థానమిఠైయిఠే ఇట్లు (ముముక్షు) వానచేతనమక్కిఠే (మోక్ష) సిద్ధిక్కు తత్త్వ

యుండవలయును *జ్ఞానమనునది లక్షీభర్తయగు నారాయణునే యుద్దేశించియుండునదిగా దా ఆత్మప్రాపి [కైవల్యము] కొఱకు సంసారనివృత్తి నిచ్చించినను విపరీతజ్ఞానకార్యమేయగును

కావున భగవత్సాప్తికి విరోధియైన సంసారముయొక్క విమోచనమం దిచ్చగలిగిన యదికానికి యట్ట (మోక్ష) మనియెడిపురుషార్థము సిద్ధించు (నపుడు తత్త్వత్రయజ్ఞానము కలుగ వలెను), అనియర్థము

౧ “లోకులను పరీక్షించి” ౨ “పుట్టుచున్నవాని” అనిమొదలగు శ్రుతిస్తోతుల యందుఁజెప్పఁబడినమేరకు తత్త్వజ్ఞానము పుట్టుటకు పూర్వము మోక్షమందిచ్చి కలుగవచ్చును, కావున తత్త్వజ్ఞానమునకు పూర్వము ముముక్షుత్వము కలుగుటెట్లను శంకకెడములేదు.

(కలుగవలెను) అని-అవశ్యము కలుగవలెననుటచేత ౩ “తత్త్వజ్ఞానముచే మోక్షలాభము” అనునియమము తోచెడిని ౩ “తత్త్వజ్ఞానముచే మోక్ష”మను నర్థము సర్వమతి సమ్యక్మగుదా మోక్షమందును తత్త్వమందును గదా వేఱుబాటుఁగలిగియుండుట అయితే ౩ “జ్ఞానముచే మోక్షము” అనునియమమున్నయెడల ౪ “వైష్ణవుల నాశ్రయించిన పశువైనను మనుష్యుడైనను పక్షియైనను మోక్షమునుఁ బొందగలదు” అనియును ౫ “ఎవనినెవనిని చేతులచేఁ దాడుచున్నాఁ డో యెవనినెవనిని కండ్లచేఁ జూచుచున్నాఁడో అని స్థావరములైనను ముక్తినిబొందుచుండగా బంధువులు ముక్తులగుదు రనుటయందు జెప్పవలసినదేమున్నది” అనియును జ్ఞానమునకు తగని తిర్యక్ స్థావరములకును వైష్ణవసంబంధముచే మోక్షము సిద్ధించునని చెప్పెడి వచనములకు నిష్ఫల త్వము కలుగదా? అనెడుశంకకు, వాటికి మోక్షమం దాసక్తియును లేదని సమాధానము ఇచ్చుట (ముముక్షు) వైన యాత్మకేగదా (మోక్షము) సిద్ధించుటకు తత్త్వజ్ఞానము కలుగవలెనని చెప్పి

జ్ఞానయిద్ధాక వేణుమ్) ఎత్తు అభ్యుత్థాయమ్ ముముక్షుత్వముమ్, తిత్తిజ్ఞానముమ్ ఇరిణ్ణామ్ ఇన
 ద్దోషకపక్వత్తిత్తిత్తయిక్కచ్చెయ్ తేయుమ్ ఇన్ద్రయిర్జాలుమ్ పూర్ణనాయుమ్ పా న'దు
 వైష్ణవనుడైయ అభిమానమేయితో కార్యకరవాః చ్చుల్లకిఱతు

అత్తయారే అభిమాని యనవనుడైయ జ్ఞానవిశేషత్తైక్కూర్తుమ్ అభిమానాన్నిర్మూ
 మానవివిక్రమమ్ ఈర్వోక కార్యజ్ఞాయ్ కైయారే "తిత్తిజ్ఞానాన్మోక్షమ్" ఎత్గిఱిఱు
 అవిష్టత్తిలుమ్ చ్చద్యారకవాః సిద్ధిక్కుమ్ తిత్తిజ్ఞానమేన్నాతే (తత్త్వరాయజ్ఞానమ్)
 ఎత్గైయారే తత్త్విజ్ఞాన అధికవాక్తుమ్ న్యూనవాక్తుమ్ కొళ్ళుఱిఱువాన్మొమ్మమిఱ్ఱో అర్గా
 త్పిత్తిత్తప్రజ్ఞో

ఇవర్ తామ్ (తిత్త్విత్రయమ్) ఎత్తునిర్ణయిక్కైక్కుమ్ ప్రమాణమెన్నెన్నిల్, సిద్ధోష
 ప్రమాణమాన వేదాన్తమ్, "భోక్తాభోగ్యం ప్రేరేతారంచమత్వా" ఎత్తుభోక్తృ చ్చిట్టలుమ్,
 భోగ్యశబ్దాలుమ్, ప్రేరయిత్తిశబ్దాలుమ్, చిదచిదిత్వరతి త్త్విజ్ఞో మూనెయమి తోళ్ళిఱుఱు
 అత్తయారే వేదాన్తప్రతిపాద్యమ్, తిత్త్విత్రయముమే ఎత్తు నిచ్చియు, (మోక్షమున్దా
 మ్మొత్తు తిత్త్విత్రయజ్ఞాన ముజ్ఞాక వేణుమ్) ఎత్గిఱితార్

అనార్ ³ "తమేవం విద్వానమృతభవాభవతి | నాన్యోపన్ధాయనాయవిద్యతే" ఎత్తు
 వేదాన్తజ్ఞో, భగవత్తిత్త్వజ్ఞానమొత్తుమే మోక్షసాధన మేన్నానిట్టిక్కు, త్త్వాన్తరపరిజ్ఞాన
 త్తైయుమ్ ఇవర్ మోక్షసాధనమాక వరుళిచ్చెయ్ నానెన్నెన్నిల్, భగవత్తిత్త్విత్రయతేయు
 మ్మొత్తు, సకల చేతనాచేతన విలక్షణమాకవుమ్ ఇవర్ ముక్కుక్కార్గణమాకవుమ్ న్యాపకి

యుండుట ఆవచనములయందు, తిర్క్కో స్థావరములకు మోక్షమంచుచ్చయును తిత్త్వజ్ఞానమునైన
 రెండును లేకయుండినను, ఈరెంటిచే బూర్ణుడైయుండు నొకవైష్ణవుని యభిమానమేగదా
 మోక్షమును సాధించి యిచ్చునదిగఁ జెప్పబడుచున్నది

కావున యభిమానించువానియొక్క జ్ఞానవిశేషమును కటాక్షించియే యభిమానాంత
 ర్భూతిమైన వీటికిని, ఈశ్వరుడు కార్యము చేయుట చే "తిత్త్వజ్ఞానముచేమోక్షము" అనునిసి
 తిర్క్కో స్థావరములయందును సద్వారకముగ సిద్ధించును తిత్త్వజ్ఞాన మనక తిత్త్విత్రయ జ్ఞాన
 మనుటచే, తత్త్వముల సధికముగను తిక్కువగు తలచెడ బాహ్య కుదృష్టుల మతిములు నిర
 సింపఁబడినవని యెఱుంగునది

వీరు తత్త్విత్రయమని నిర్ణయించుటకు ప్రమాణమేమనగా, దోషములేని ప్రమాణమైన
 వేదాన్తము, "అనుభవించువానిని, అనుభవించఁదగినదానిని, ప్రేరేపించువానినియోగి" అని
 భోక్తృశబ్దముచేతను, భోగ్యశబ్దముచేతను, ప్రేరయిత్తిశబ్దముచేతను, చిదచిదిత్వరతి త్త్విజ్ఞా
 నము మూటినిగదా చెప్పుచున్నది. కావున వేదాన్తముచేఁ జెప్పఁబడునది తత్త్విత్రయమే యని
 నిశ్చయించి (మోక్షము కలుగనప్పడు తత్త్విత్రయజ్ఞానము కలుగవలె) ననుచున్నాడు.

అయితే ³ "ఇట్లు వానినెఱిగిన సంసారి చేతనుఁడూ ముక్తుఁడగుచున్నాఁడు, మోక్షము
 నకు వేణుమార్గములేదు" అని వేదాన్తములు భగవత్తిత్త్వజ్ఞానమొక్కటినే మోక్ష సాధనమని
 చెప్పుచుండగ వీరు వేణుత్తత్త్వములయొక్క జ్ఞానమునుగూడ మోక్ష సాధనముగఁ జెప్పుటేల
 యనగా; భగవత్తిత్త్వమునెఱుంగవలసినపుడు, అది సకల చేతనాచేతనములకంటె వేణువధేనది
 గను వీటికి కారణముగను హ్యోపకమైనదిగను ధరించువదిగను నియమించునదిగను శేషగను

సవ్యాఖ్యానతత్త్వత్రయము, చిత్త్వకరణము.

౧. తత్త్వత్రయమావతు - చిత్తుమ్, అచిత్తుమ్, ఈశ్వరనుమ్

3 చిత్తైగిణతు - ఆత్మావై .

మాకవుమ్ ధారకమాకవుమ్ నియామకమాకవుమ్ శేషియాకవు మఱియ వేణ్ణుకైయాలుమ్, తత్త్వస్తరజ్జలై యఱియాతిహోతు, ఇప్పడియఱియవిరక్తిల్లామైయాలుమ్ (తత్త్వత్రియజ్ఞాన ముజ్జాక వేణుమ్) ఎన్నక్కుఱైయిలై ౧ “భోక్తాభోగ్యం ప్రేరితారంచమత్వా” ౨ “పృథగత్తానం ప్రేరితారంచమత్వా జప్తస్తతస్తేనామృతత్వమేతి” ౩ ఎకగిణశ్రుతిక్కుమ్ హృదయమితు వితే ఇజ్జనన్జాకిల్ ౩ “తమేవంవిద్వాక్” ఇత్యాదిశ్రుతియోడితఱ్ఱువిరోధమ్వరమ్ ఆకై యాలిన్ద శ్రుతిచ్చాయైయాలే ఇవరుమ్ అరుళిచ్చెయ్ తారాకైయాలే వేదాన్తవిరోధప్రసంగ మేయిలై.

౨. తత్త్వత్రయద్దానే తెన్నుమాకాజ్జైయిలే యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ (తత్త్వత్రియ మావతు చిత్తుమచిత్తు మిశ్వరనుమ్) ఎన్ఱు (చిత్తు) అవతు-చైతన్యాధారిమానవన్ఱు (అచిత్తు) అవతు-చైతన్యాధారిమానవన్ఱు (ఈశ్వరక) ఆకిఱాక్ - యోగవై శేషికాది తన్మృత్తి ల్భార్ శొల్లుకిణకణ్ణిలే యెరుపురువ విశేషమన్ఱిక్కే, వేదాన్తికల్ శొల్లుకిణచిదచి నియన్ఱా ౪ “క్షరంప్రధానమమృతాక్షరంహరః, క్షరాన్తానా వీతతేదేవకః” ౫ “ప్రధాన క్షేత్రజ్ఞ పతిర్గుణేశః” ఎన్నక్కడవతిఱే

౨ తత్త్వత్రయమనునది - చిత్తును, అచిత్తును, ఈశ్వరుడును

3 చిత్తునది - ఆత్మను

యెఱుంగబడవలసినందుచేతిను, వేణుగిత్త్వముల నెఱుంగకైల్లెఱుంగుట తుపాయములేనగుచేత ను, తత్త్వత్రయజ్ఞానము కలుగవలయునని చెప్పటయందు దోషములేదు ౧ “అనుభవించువానిని అనుభవించుచుదగినవానిని ప్రేరేపించువానిని యెఱింగి” ౨ “తనను, తనను ప్రేరేపించు పరమాత్మను, వేణుగ నెఱింగి, ఆయెఱుగవలన భగవంతుని కృపాపాత్రుండగు వాడుగానిచే మోక్షమును బొందుచున్నాడు” అనియెడు శ్రుతులకు నభిప్రాయమిదియెగదా! ఇట్లు కానిపక్షమున ౩ “ఇట్లువాని నెఱింగినవాడు” అను మొదలగుశ్రుతితో దీనికి విరోధముకలుగును కావున కిరును నీశ్రుతిరీతిగ నానతిచ్చిరిగాన వేదాంతవిరోధమునకు ప్రసక్తియేలేదు

౩. తత్త్వత్రయమన నెదియను † జిజ్ఞాసయం దానతిచ్చుచున్నారు (తత్త్వత్రయ మనునది చిత్తును, అచిత్తును, ఈశ్వరుడును) అని (చిత్తు) అనునది చైతన్యము [జ్ఞానము] నకాధారమైన వస్తువు. అచిత్తు, అనునది జ్ఞానములేని వస్తువు, ఈశ్వరుడగుట, యోగము వైశేషికము మొదలైనశాస్త్రనిర్ణయలు చెప్పెడురీతిగ నొకపురుష విశేషమునుకాగు మఱి ఎవరిననగా వేదాంతులు చెప్పెడి చిత్తును నచిత్తును నియమించువానిని ౪ “నశించునట్టిది ప్రకృతి, అమృతమై నశించనివాడు జీవుడు, ప్రకృతిని జీవుని నియమించెడి నీశ్వరుడొక్కఁడు” ౫ “ప్రకృతికినియాత్మకును పతియగువాడు సత్త్వాగిగుణములకీశ్వరుడు” అని చెప్పియున్నదిగదా

† జిజ్ఞాస. తెలిసికొనవలయునను నభిభాష.

3 ఉద్దేశక్రమత్తితే, తత్త్వత్రయత్తియదైయపుమ్ స్వరూపస్వభావవిశేషజ్ఞతే ఉపపాదిపృతాకత్తిరువుళ్ళమ్మన్ద్రీ, ప్రథమమ్ చిత్తత్త్వతై ఉపపాదిక్కు ఉపక్రమిక్కితార్ (చిత్తేగిఱతుఅత్తావై) ఎత్తు. నడువిల్ తిరువీధిప్పిళ్ళభట్టరుమ్, ఆచ్చాక్ పిళ్ళైయుమ్, ముతలానవాచర్యరకల్ తత్త్వత్రయమగుళిచ్చెయ్ కిఱవిడత్తిల్, అచిదుపక్రమమాక మరుళిచ్చెయ్ తార్ కల్, ఇవర్ చిదుపక్రమమాక మరుళిచ్చెయ్ తార్ ఇతుక్కుక్కరుత్తు - అచిత్తత్త్వమ్ హేయతయాజ్ఞాతవ్యమాకైయాలుమ్, ఈశ్వరన పాదేయతయా జ్ఞాతవ్యనాకైయాలుమ్, ఇప్పడి ఇరణుత తత్త్వత్రైయు మఱిక్కు అధికారియన చేతననుదైయస్వరూపదన్వై ముతలిలే యత్తిన్దొకాళ్ళ వేణుమిత్తు ఎత్తు

అవర్ కల్ తానప్పడి యరుళిచ్చెయ్ నా నెన్నెన్నిల్, అత్తావినదైయ ప్రకృతేః పరత్వజ్ఞానమ్ ప్రకృతియై యతియాతపోతుకూడామెయారే ముద్దుఱప్రకృతి తత్త్వత్రైయత్తిన్దొ, అనన్తరమ్ తద్వృత్తిరిక్తనాయ్ తదన్తర్వర్తియన వాత్తావైయత్తిన్దొ, అనన్తరమ్ ఆత్మావుక్కున్తర్యామియాయ్ శరీరత్తుక్కు ఆత్మావైప్పలే ఉభయత్తుక్కు మభిమానియాయ్ గిఱతు పరమాత్మావినదైయ స్వరూపత్రైయత్తికై బుద్ధ్యావైప్పలే హక్రమమాకైయారే యరుళిచ్చెయ్ తార్ కల్

అచిదుపక్రమమాక చొల్లుఱతు - అన్నమయమ్ తుడగ్గి అనన్తమయ నళవుమ్ ఆరోహిత శ్రుతిమర్యాదైక్కు చేర్చుమ్, ఓదుపక్రమమాక చొల్లుఱకిఱతు. - “భోక్తా భోగ్యుఁడప్రేతార్” ఇత్యాది శ్రుతిక్కు చేర్చుమ్, ఆకైయా లిరణ్ణుకమముమ్ వేదాన్త సిద్ధమ్ ³ “చిదచిదీశ్వరతత్త్వభావ” ఎత్తు ఆశివందారుమ్, ⁴ “అశేషచిదచిద్వస్తుశేషితే”

3 ఉద్దేశక్రమముచే తత్త్వత్రయముయొక్క స్వరూప స్వభావవిశేషములను ఉపపాదించుటకుఁ గలచి మొదట చిత్తత్త్వము నుపపాదించుట కుపక్రమించుచున్నారు (చిత్తనగియాత్తు ను) అని నడువిల్ తిరువీధిప్పిళ్ళభట్టరు ఆచ్చాక్ పిళ్ళ మొదలైనవారా చార్యులు తత్త్వత్రయము నానతిచ్చునపుడు అచిత్తు నుపక్రమించి యానతిచ్చియున్నారు వీరు చిత్తునుపక్రమించి యానతిచ్చియున్నారు ఇందుకభిప్రాయము అచిత్తత్త్వమును విడువఁదగినదిగ నెఱుగఁవలసినందుచేతను, ఈశ్వరునిపొందఁదగినవానిగ నెఱుగఁవలసినందుచేతను, ఇట్లే రెండు తత్త్వముల నెఱుఁగుట కధికారియైన చేతనునిస్వరూపము మొదట నెఱుగఁ దగినదిగదా యని యెఱుఁగునది

అయితే నడువిల్ తిరువీధిప్పిళ్ళ భట్టరు ఆచ్చామ్మిళ్ళ మొదలైనవారలు అచిత్తు నుపక్రమించియానతిచ్చినది యెందుకనగా, ఆత్మ ప్రకృతికంటె వేఱనియెడు జ్ఞానము ప్రకృతి నెఱుగక సంభవించదుగాన మొదట ప్రకృతి తత్త్వమునెఱిగి, అటువెనుక దానికంటె వ్యతిరేకుడై దానికంతర్యామియైన ఆయాత్మ నెఱిగి, యనన్తరమాత్మకంతర్యామియై శరీరమున కాత్మవలె రెంటికిని యభిమానియైయుండు పరమాత్మ యొక్క స్వరూపము నెఱుఁగుట బుద్ధియా రోహించు క్రమముగనుక నటులానతిచ్చిరి.

అచిత్తును ప్రారంభించి చెప్పెడి నిది అన్నమయమును ప్రారంభించి యానందమయని పరమ క్రమక్రమముగఁ జెప్పుచువచ్చిన శ్రుతిరీతికిచేరు చిత్తును ప్రారంభించి చెప్పెడినిది - “అనుభవించువానిని అనుభవించఁ దగినదానిని ప్రేరేపించువానిని” అను మొదలగు శ్రుతులకుచేరును కావున రెండుక్రమములును వేదాంతముచే సిద్ధములైనవి ³ “చిత్తు నచిత్తు నీశ్వరుఁడును వానిస్వభావమును” అని యాశివందారును ⁴ “సమస్తచిదచిద్గుణపులకు శేషి

౪ ఆత్మస్వరూపమ్, “శెష్ఠశెష్ఠపరమృరమాయ్”

ఎష్ఠ భావ్యకారణ మరుళిచ్చయితవచనభగ్ ఉభయకోటియలుమ్ శేరుమ్ ఎజ్ఞసేయెన్నిల్, చిదుపక్రమయోజనక్కుత్తానే స్వరసమాయరుద్దతితే, అచిదుపక్రమయోజనైయిల్ విద్వాల్ క్రమవివక్షయూవష్ఠ అవర్కళపపడి యరుళిచ్చయితకు, సమస్తపదమాకవరుళిచ్చయైకైయాలే సమాసత్తిల్ అభ్యర్థితిమాతిల్, అల్పాచీతరమాతల్, ముఖ్యుడక్కడవతెగిజ న్యాయతైప్ప ధీధ, అల్పాచీతరమాచిచ్చబ్దమ్ మున్నాకవరుళిచ్చయితార్కళితనై అభ్యర్థితనానవీశ్వర స్తన్నైముతిలి తెడాతే చిచ్చబ్దాతే చేతననై హ్యిల్లిథ్టు, “అల్పాచీతరంపూర్వమ్” ఎకగిజవనుకాసనబలత్తాలే ఇప్పడి యిరణ్ణుక్రమముమ్ వేదనైదికపరిగృహీతమాకైయాలే ఇరణ్ణుమ్ ముఖ్యమైను కొళ్ళక్కుత్తైయలై చిచ్చబ్దమ్ “ప్రేక్షోపలభిశ్చిత్ సంవిత్ప్రతిప జ్ఞపీచేతనాః” ఎష్ఠ జ్ఞానపాచిశబ్దభగ్డే సహపరితమాకైయాలమ్, జ్ఞానాశ్రయవస్తువి లితుక్కు ప్రసిద్ధిపాచుర్యమిల్లామైయాలమ్, “క్షరాత్మానావీశతేదేవకః” ర, “యతత్తాన మస్తరోయమయతియమాత్తానవేద” గ, “యస్యాత్మాశరీరమ్” ఓ, “ఆత్మా శుద్ధోక్షరః” 2, “ఆత్మాజ్ఞానమయోఽమలః” ఎష్ఠ ఇప్పడిశ్రుతిస్మృతికళితే పలవిడబ్దలియమ్ శొల్లుకైయాలే ఆత్మిశబ్దతుక్కు జీవవిషయత్తిల్ ప్రసిద్ధిపాచుర్యముక్తైయాలమ్, (చిత్రైకగిజతాత్తానై) ఎష్ఠ స్ఫుటమాక వరుళిచ్చయైకైతార్

౪ ఇని, ఇష్టవాత్సావినుడైయస్వరూపమిరుక్కుమ్మడి యెజ్ఞసేయెగిజ శక్తైయిలే, ఆత్మస్వ రూపలక్షణతైయరుళిచ్చయైకైతార్ (ఆత్మస్వరూపమ్ “శెష్ఠశెష్ఠపరమృరమాయ్”) ఎష్ఠతుడగ్గి.

౪ ఆత్మస్వరూపము “వెల్లి వెల్లిపైపైనిదియై”

యగువానికొరకు” అని భావ్యకారులును ఆనతిచ్చిన వచనములు, ఇరుగడల నొప్పును ఎట్ల నగా, చిత్తును ప్రారంభించి చెప్పెదురితికి స్వరసముగ నేయుండెనుకదా, ఇంకనచిత్తును ఉపక్ర మించి చెప్పెడిరీతికె బొందియుండుటెట్లనగా, ఆశ్రీయాశవందారును శ్రీభావ్యకారులును సమాన యుక్తమైన పదముగ నానతిచ్చి యుండుటవలన, క్రమమును జెప్పవలెననెడి తలంపుచేగాదని యెఱుంగునని సమాసమందు పూజించదగినయర్థమునుబోధించు పదమునైనను కొద్దియచ్చులుగల పదమునైనను మొదటఁ జెప్పవలెనను న్యాయము ననుసరించి, కొద్దియచ్చులుగల చిత్తను శబ్ద మును ముందుగ నానతిచ్చిరి పూజించదగిన నీశ్వరుని ముందుగ నెత్త చిత్తను శబ్దముచేత చేతనునిఁ జెప్పియుండుట “కొద్దియచ్చులుగలశబ్దమును మొదటఁ జెప్పవలె” ననునూత్ర బలముచేతి ఈరీతిగ రెండుక్రమములను, వేదములును వైదికులును అంగీకరించి యున్నార కావున రెండును ముఖ్యములని అంగీకరించుటయం దాక్షేపములేదు నిఘంటువులయందు చిత్తను శబ్దము “ప్రేక్ష-ఉపలభి-చిత్ - సంవిత్ - ప్రతిపత్-జ్ఞపిః-చేతనా” అని జ్ఞాన మునుఁ జెప్పెడి శబ్దములతోగూడ పరించఁబడియుండుట చేతను, జ్ఞానమునకాశ్రయమైనవస్తువు నందు దీనికి ప్రసిద్ధి మిక్కిలి లేనందుచేతను, “ప్రకృతిని ఆత్మను ఒక్కఁ డగుదేవుడు నియ మించుచున్నాడు” ర “ఎవఁ డాత్మలోపలనున్నవాడై ఆత్మను నియమించుచున్నాడో, ఎవని నాత్మయెఱుంగదో” గ “ఎవనికి ఆత్మ, రీరమో” ఓ “ఆత్మ శుద్ధుఁడు నాశములేనివాడు” 2, “ఆత్మజ్ఞానమయఁడు, నిర్గుణఁడు” అని ఇట్లు శ్రుతిస్మృతులయందు పలుచోట్లను చెప్పట వలన ఆత్మశబ్దమునకు జీవవిషయమై ప్రసిద్ధి మెండుగ నుండుట చేతను చిత్తనునది యాత్మను అని వ్యక్తముగ నానతిచ్చుచున్నారు

౪ ఇంక నీయాత్మయొక్క స్వరూపముండు విధమెట్లనియెడు శంకయందు ఆత్మస్వరూప లక్షణము నానతిచ్చుచున్నారు (ఆత్మస్వరూపము “వెల్లివెల్లిపైపైనిదియై”) అని ప్రారంభించి

ఎకగిణపడియే దేహేంద్రియమనగిప్రాణ బుద్ధివిలక్షణమాయ్, అజ
డమాయ్, ఆనందరూపమాయ్, నిత్యమాయ్, అణువాయ్, అవ్య
క్తమాయ్, అచింత్యమాయ్, నిరవయవమాయ్, నిర్వికార

శ్రుతిస్సృత్యాదికలితే ఒన్మేచ్ఛొల్లలాయరుక్క, ఇహోపితు ఆత్మవారరుళిచ్చెయ్ త శ్చన్దై
యెడుత్తతు, తత్త్వప్రతిపాదకజ్ఞాన శ్రుత్యాదికలిలుక్లాట్టల్ తత్త్వదర్శకలితే ప్రధానరాసవాత్మ
వారుడైయవచనమే తిత్తినిర్ణయత్తున్నుముఖ్యప్రమాణమెత్తు తోన్మైక్కుకాక “విధయశ్చవై
కాస్త్వదీయగమ్భీరమనోమసారిణః” ఎన్మితేపరమాచార్యమరుళిచ్చెయ్ తతు స్వరూపమా
తు-స్వమానరూపమ్, అతావతు-అసాధారణాకారమ్ “శైవ శైవుపరమ్యరమాయ్” ఎన్మతు
పోయ్పోయ్ ఒన్మక్కొన్మ మేలయరుక్కొణ అన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయజ్ఞు క్కవ్వర
కాయెన్మ పడి (దేహేంద్రియమనగిప్రాణబుద్ధివిలక్షణమాయ్) ఎకగిణ విడత్తిల్, బుద్ధిశ
బ్దతాల్-మహదనుగృహీతమాన వస్త్రకరణత్తై చొల్లుణిజితో? జ్ఞానత్తెచ్చొల్లుణిజితో? వెన్ని
ల్, ఇమర్క్కొల్లు వివక్షితమ్ జ్ఞానమాకవేణుమ్, తత్త్వశేఖరత్తిల్ దేహదైవైలక్షణ్య మరుళిచ్చెయ్
కినిడత్తిల్ అప్పడి యరుళిచ్చెయ్ కైయాతే ³ “దేహేంద్రియమనగిప్రాణభోగ్యస్య” ఎన్మితే
ఆళవందారు మరుళిచ్చెయ్ తతు ఉద్దేశమ్ లక్షణమ్ పరీత్తై ఎన్మ మూన్మవక్తెప్పట్టితే తత్త్వ ని
ర్ణయక్రమ మిరుప్పతు, అతిల్ (చిత్తుమచిత్తుమిశ్వరమమ్) ఎన్మ తత్త్వత్రయత్తైయు ముద్దేశిత్తు, ఉ
ద్దేశక్రమత్తితే అవిద్యమైయ స్వరూపజోధనమ్ పణ్ణవతాకనినైత్తు, ప్రథమత్తితే చిచ్ఛబ్దోద్ది

అనురీతిగ దేహము ఇంద్రియము మనస్సు ప్రాణము బుద్ధి వీటి
కంటెవేత్తై, అజడమై, ఆనందరూపమై, నిత్యమై, అణువై, అవ్య
క్తమై, అచింత్యమై, అవయవములులేనిదై, వికారములు

శ్రుతిస్సృతయందొకటినిఁ జెప్పఁదగియుండగా ఇప్పుడు ఆత్మారూపానతిచ్చిన పాశురము
నుఁజెప్పియుండుట, తత్త్వములనుఁజెప్పెడుశ్రుత్యాదులకంటె తత్త్వములనుప్రతిర్థిక్షముగఁజూచిన
వారలలో ముఖ్యులైనయాత్మారూపలుకే తత్త్వముల నిర్ణయించుటకు ముఖ్యప్రమాణమని తోచు
టకుగాను “వైదికవిధులును నీవారి [నీభక్తుల] యొక్క గంభీరమైన మనస్సును అనుసరించు
చున్నవి” అనిపరమాచార్యు లానతిచ్చియున్నారుగదా స్వరూపమనగా తనదియగురూపము,
అనగాముఖ్యమైనయాకారము. “వెళ్ళి వెళ్ళిపైపైనిదియై” అనిచెప్పినది, వెళ్ళి వెళ్ళియొక్కటికొకటి
పైఁబడియుండు అన్నమయముప్రాణమయము మనోమయము వీనికి పైఁబడియుండునదియనియర్థ
ము (దేహేంద్రియమనగిప్రాణబుద్ధులకంటె వేత్తై) అనుచోట బుద్ధిశబ్దముచే మహత్తత్త్వము
చేఁగలిగినయంతఃకరణమునుఁ జెప్పుచున్నదా? జ్ఞానమునుఁ జెప్పుచున్నదా? అనగా, వీరిచ్చొటఁ
జెప్పఁదలచినది జ్ఞానమునై యుండవలెను; వీలయనగా, తత్త్వశేఖరమునందు దేహోదులకంటె
వేఱనిచెప్పెడునోట నట్లానతిచ్చియుండుటవలన. ³ “దేహము ఇంద్రియము మనస్సు ప్రాణములు
జ్ఞానము వీనికంటె వేత్తైనవాడు” అనిగదా శ్రియాశ్వపందారు లానతిచ్చియుండుట తత్త్వ
ములనిర్ణయించుక్రమము, ఉద్దేశము లక్షణము పరీక్ష అని మాడువిధములై గదా యుండుట,
అందు (చిత్తు అచిత్తును ఈశ్వరుఁడును) అని తత్త్వత్రయమును ఉద్దేశించి ఉద్దేశక్రమముగా
వాటియొక్క స్వరూపములను నోధించుటకుఁ దలఁచి ప్రథమమందు చిత్ అనుశబ్దము చేసెదదేశంపఁ

హాయ్, జ్ఞానాశ్రయహాయ్, ఈశ్వరనుక్కునియామ్యహాయ్,
 ఘోరినూయ్, శేషమాంబురుక్కుమ్

౫ ఆత్మస్వరూపమ్ దేహాదివిలక్షణమానపడి యెన్నెన్నిల్,

జ్ఞాననాత్మ్యావినుడై య స్వరూపశోధనమ్ పణ్ణవతాకి ఉపక్రమిత్తు, (దేహేన్ద్రియమనప్రాణ బుద్ధివిలక్షణమాయ్) ఎన్నతుడగ్గి (శేషమాయిగుక్కుమ్) ఎన్నుమగ్గవాకి స్వరూపలక్షణత్తై యరు శిచ్చయ్తార్, అత్తైపరీక్షిత్తిత్తార్ మేల్

౫ అతిల్ ప్రథమత్తిరే ఆత్మస్వరూప అనుడై య దేహాదివిలక్షణత్తై శోధిపృతాక తల్ల జ్ఞాసుక్కుఁగిడైయ ప్రశ్నైత్తై యనుభాషిక్కుత్తార్ (ఆత్మస్వరూపమ్ దేహాదివిలక్షణమానపడి యెన్నెన్నిల్) ఎన్న

ఇతి తిన్నై తిత్త్వీశ్శురత్తరే ఇవర్ శామే విస్తరణ ముళిచ్చయ్తార్ “దేహమ్ అనేకావయవసజ్ఞాశాతకమ్ ఎన్నుమిడమ్ సిద్ధమ్ అతల్లెన్ద్రువబ్బగిక్కుమ్ చైతిన్య ముణ్ణాకిల్, అనేకచేతనోపలభి ప్రసజ్గక్కుమ్, అవయవబ్బగి క్కున్యోన్యమవివాగ్నియ మముమ్, అవధ్దోల్ మమతా బుద్ధియుమ్, మమతావ్యవహారబ్బగి జ్ఞాదాతు, ఓరవయవత్తు శేన్ద్ర చైతిన్యజ్ఞోల్గిల్, అతువిచ్చిన్నమానాల్, అవయవాస్తర మతినుభవిత్తైత్తై సరిక్కుమ్మాదాతు, పిన్ను, అహంబుద్ధివ్యవహారబ్బగిమ్ మమతాబుద్ధివ్యవహారబ్బగిమ్ తవిర వేణుమ్, సర్వశరీర వ్యాపియాన సుఖదుఃఖానుభవముజ్ఞాదాతు అవయవసజ్ఞాతాత్రికమన్తు శరీరమ్, అవయవి,

లేనిదై. జ్ఞానమునకునికిచోపై, ఈశ్వరునికి, నియమించదగినది
 యై, ధరించదగినదియై, శేషమై, యుండును

౫ ఆత్మస్వరూపము దేహాదులకంటె వేటై యుండు విధమెట్లనగా,

బడిన ఆత్మయొక్క స్వరూపమును శోధించవలెనని యుపక్రమించి (దేహము ఇంద్రియము మనస్సు ప్రాణము బుద్ధి ఓటికంటె విలక్షణమై) అని యారంభించి (శేషమైయుండును) అను వరకు, స్వరూపలక్షణముల నానతిచ్చిరి, పైన దానిని పరీక్షించుచున్నారు

౫ అందు ప్రథమమందు ఆత్మస్వరూపము దేహాదులకంటె వేటై యుండుటను పరీక్షించుటకై దానినెఱుంగ నిచ్చుంగలవాటి ప్రశ్నను అనువదించుచున్నారు (ఆత్మస్వరూపము దేహాదులకంటె వేటైయుండువిధ మెట్లనగా) అని

దీనిని వీరే తత్త్వీశ్శురమునందు విస్తరముగ నానతిచ్చియున్నారు “దేహము అనే కావయవములయొక్క సమాహస్వరూపమనుట సుప్రసిద్ధము. దానియందుగల సర్వావయవ ములను జ్ఞానము కలిగియున్నయెడల అనేకచేతనలు తోచవలసియుండును. అట్లైన అవయవములకుంపరిస్పర మెల్లప్పుడు తగవులేకయుండుటయును వాటియందు నాది యనుబుద్ధి యును నాది యనువ్యవహారమును గూడదు, ఒకయవయవమునకే జ్ఞానమున్నది యని యొప్పు కొనునెడల, అయవయవము నఱుకబడినపుడు అది యనుభవించినదానిని మఱియొక యవయవము స్మరించగూడదు, మఱియు నేన్న నాది యనెడి వ్యవహారములను విడువవలసి యుండును, శరీరమందంతట వ్యాపించియుండెడి సుఖ దుఃఖములను అనుభవించుటయుఁ గూడదు. శరీరము అయవసముహూపముగాదు, అవయవములనుఁ గలిగియుండునది,

అతిలే చైతన్య మెన్నవొణ్ణాతు, ఉపలమ్మనుపపత్తికలిల్లామైయాలే, అవయవిస్వీకారమునుప పన్నుమాకైయాలే కిచ్చి “బాలదేహోహం మందజ్ఞానః యువదేహోహం బహుజ్ఞానః మమ శరీరమ్” ఎన్న శరీరాహమర్థజ్ఞలిల్ పిఱక్కిఱుభేదప్రతిపత్తియుమ్ భేదవ్యవహారము గ్నూడా తు, “మమాయమాత్మ” ఎత్ గిఱవిడత్తితోపలే అముఖ్యమెన్నవొణ్ణాతు, ముఖ్యేబాధమిల్లా మైయాల్ అన్తిక్కేఅహంబుద్ధిక్కు శరీరమ్ విషయమెన్న కొణ్ణాలుమ్, శ్రుతియాలుమ్ శ్రుత్యర్థా పత్తికలిలుమ్ దేహాతిరక్తనాయ దేహస్తరి పరిగ్రహయోగ్యునాన వాత్సాసిద్ధికా బాహ్యేన్ది యజ్ఞుల మాత్మ వాకమాట్టాతు, ఒరువనే సర్వేన్దియ విషయజ్ఞతైయు గుఱిక్తయాల్ ఇప్పడికొ శ్చాతపోతు “యావదాయవనాన నానివర్ధితైక్కుణ్ణే, అన్దనానేస్పర్శియానిష్ఠే” ఎత్ గిఱ ప్రతిసంధానముగ్నూడాతు చతుస్సే ఆత్మవాకిల్, అన్దకరూపత్తై స్పరియాతోఱియవేణుమ్ శ్రోత్రమే ఆత్మవాకిల్, బధిరక శబ్దత్తై స్పరియాతోఱియవేణుమ్ ఇప్పడిమన్ద్రై ఇన్దియజ్ఞలి లుమ్ కణ్ణకొళ్ళతు అన్తఃకరణముమ్ ఆత్మవాకమాట్టాతు, స్పర్శానిష్ఠైయ స్పరిణాదికార్యజ్ఞుల క్కు కరణమాక కల్పితమాకైయాలే ఇతుతానే స్పరిక్కిఱుతు ఎన్నవొణ్ణాతు, స్పరిణత్తుక్కు కరణమిల్లామైయాలే కరణముమితుతానే యెన్నవొణ్ణాతు, విరుద్ధమాకైయాలే వేటొస్తు క రణమెన్నిల్, అతుబాహ్యకరణమాకిల్, అతిల్లాతనముక్కు స్పృతికూడాతు అన్తఃకరణమాకిల్ ఆత్మపుక్కు మనస్సెన్ఱు కేరిట్టతాయ విడుమ్ అన్తఃకరణ మనవేక్షితమాకిల్, ఇన్దియార్ధ

దానిలో జ్ఞానమున్నది అనియుఁ జెప్పఁగూడదు, అట్లు కనఁబడనందుచేతను, అట్లాప్య కొననియెడల బాధకములేనందుచేతను, అవయవములనుఁ గలిగియుండునదియని యొప్పుకొనుట తగినదికానందుచేత. మఱియు “బాలదేహముఁగలిగిన నేను మండబుద్ధిఁ గలవాఁడు ప్రాయపుదేహముఁ గలిగిన నేను బహుబుద్ధిఁగలవాఁడు నాయొక్కరిరము” అని శరీర మందును నేననుదానియందును కలుగుచున్న భేదజ్ఞానమును, భేదవ్యవహారమును గూడదు “ఈయాత్మనాది” అనిచెప్పెడి స్థలమునందువలె ముఖ్యముకాదనఁగూడదు, ముఖ్యమనియొప్పు కొనినయెడల విరోధములేమిచే అట్లుకాక నేననియెడి జ్ఞానమునకు విషయము శరీరమే యను కొనినను శ్రుతులచేతను శ్రుతులయందుఁ జెప్పినవానికి ప్రామాణ్యముకలుగకపోవుచందుచేతను, దేహముకంటెవేఱి, మఱియొక దేహమును పరిగ్రహించుటకు యోగ్యుడైన ఆత్మ సిద్ధించు చున్నాఁడు బాహ్యేన్దియములును ఆత్మకా నేరపు, వీలయనగా, ఒక్కడే యన్నియన్దియ ములయొక్కవిషయముల నెఱుంగుటచేత ఇట్లాప్యకొననియెడల “ఏ నేను ఈవస్తువునుఁజూచి తినో అనేనే తాకుచున్నాను” అని తలచియుండుటయునుఁ గూడదు నేత్రమే యాత్మయైన యెడల గ్రుడ్డివాఁడు రూపమును స్పరించక యుండవలెను, చెవియే యాత్మయైనయెడల చెవిటివాఁడు శబ్దమును స్పరించకయుండవలెను, ఇట్లు తక్కిన ఇన్దియములందును కనుగొన వలెను అంతఃకరణమున్న ఆత్మకా నేరదు, వీలయనగా, స్పరించువానియొక్క తలఁపు మొదలగు పనులకు సాధనముగఁ గల్పించఁబడినది యగుటచేత. ఇదియేస్పరించుచున్నదియని యనగూడదు, వీలయనగా, స్పరించుటకు మఱియొకకరణములేనందుచేత. ఇదియే స్పరించుటకు సాధనమని యనఁ గూడదు; విరోధముకలుగుటవలన వేటొకటి దీనికి కరణముగ నున్నది యని యనునెడల, అది బాహ్య కరణమైననో, అది లేనివానికి తలఁపుగూడదు. అంతఃకరణమైననో ఆత్మకు మనస్సని కేరిడినట్లుభగవు. అంతఃకరణ ముక్కురలేనివత్సమున ఇన్దియములకును విషయముల

౬ దేహాదికల్ “ఎన్నుడైయదేహాదికల్” ఎన్ను ఆత్మావిల్ వేణు
పట్టుత్తోల్ త్తొక్కై యాలుమ్, “ఇదమ్” ఎన్ను తోల్ త్తొక్కై యా
లుమ్, ఆత్మా నాక్ ఎన్ను తోల్ త్తొక్కై యాలుమ్,

సంబంధము జ్ఞానపోతెల్లమ్ జ్ఞానమ్ పీఠక్కవేణుమ్, ఆత్మయాల్ మనస్సు మాత్సవాకమాట్టాతు
ప్రాణజ్ఞు మాతావాకమాట్టాతు, సంఘాతరూపజ్ఞాత్తై యాలే దేవామత్తావేగిజ పక్షత్తుక్కు
యొన్నదూషణజ్ఞిజ్ఞుమ్ తుల్యమ్ జ్ఞానముమాత్సవాక మాట్టాతు, “ఎనక్కజ్ఞానమ్ పీఠన్దట,
నశిత్రతు” ఎన్నుక్షణికముమాయ్ ఆత్మిధర్మముమాయ్ త్తొల్ త్తొక్కై యాలే సిరనాయుపాన్
రాత్తపుణ్ణెన్నువిడమ్ “నేత్తొక్కై నా నే ఇన్దుమ్ కాణానిన్దే” ఎక్ గిజప్రత్యభిజ్ఞై యాలే
సిద్దమ్” ఎన్నుఇప్పడి విస్తరణ వరుళిచ్చెయ్ తాఁతే

౭. ఇప్పడి తనిత్తనియే యెడుత్తుక్కుక్కుమ్మళివల్ గ్రంథవిస్తరమామెన్దు మన్దమతికళు
క్కుమ్ ప్రతిపత్తియోగ్యమామ్మడి, దేహాదికల్ సముచ్చితోల్ పాదానమ్మణ్ణి అవద్దోత్తాట్టై లా
త్తాపుక్కుజ్ఞాన వైలక్షణ్యత్తై చ్చిలయుక్తి విశేషజ్ఞాలే సుగ్రహమాక వరుళిచ్చెయ్ తాఁతార్
(దేహాదికల్) ఎన్నుతుడగ్గి

(దేహాదికల్ “ఎన్నుడైయదేహాదికల్” ఎన్ను ఆత్మావిల్ వేణుపట్టుత్తోల్ త్తొక్కై యా
లుమ్ “ఇదమ్” ఎన్ను తోల్ త్తొక్కై యాలుమ్ ఆత్మానాక్ ఎన్ను తోల్ త్తొక్కై యాలుమ్) ఆతా
వతు - దేహాదికాళానవై ఎన్నుడైయదేహమ్, ఎన్నుడైయదిన్దీయమ్, ఎన్నుడైయమనస్సు,
ఎన్నుడైయప్రాణక్, ఎన్నుడైయబుద్ధి, ఎన్ను మమతాబుద్ధిక్కుమ్ మమతావ్యసహరత్తుక్కుమ్

౮. దేహాదులు “నాయొక్కదేహాదు” అని ఆత్మకంటె వేణుపడి
తోచుటచేతను “ఇది” అని తోచుటచేతను, ఆత్మ నేనని
తోచుటచేతను,

కును సంబంధము కలిగినప్పుడెల్ల జ్ఞానముకలుగవలెను కావున మనస్సునార్చకానేరదు ప్రాణ
ములును ఆత్మకానేరవు, ఏలయనగా, సమూహరూపము లైనందువలన దేహము ఆత్మయను
పక్షమునఁ జెప్పిన దూషణములు వీనికినిఁగలవు జ్ఞానము నార్చకానేరదు, ఏలయనగా, “నాకు
జ్ఞానముకలిగెను నశించెను” అని త్తణకాలమాత్రముండునదిగను, ఆత్మయొక్క గుణముగను,
తోచుటచేత “నిన్నుచూచిన నేనే నేడునుఁ జూచుచున్నాను” అనియెడి జ్ఞాపకము వలన
చలించని యొకయాత్మకలఁడనుట సిద్ధము” అని యిట్లు తత్వశేఖరమందు విస్తరముగ నావ
తిచ్చియున్నారగుదా

౯ ఇట్లు వేత్పేణుగనెత్తి త్రోయ్ నెడల గ్రంథము విస్తరించునని తలచి మందమతు
లభును విశ్వసింపఁ దగునటుల, దేహాదులను ప్రోగుచేసి వాటికంటె నార్చకు గల వేణుబాటును
కొన్ని యుక్తివిశేషములచే సులభముగ గ్రహించునటు లానతిచ్చుచున్నారు (దేహాదులు)
అని ప్రారంభించి

(దేహాదులు “నాయొక్కదేహాదులు” అని ఆత్మకంటె వేణుపడి తోచుటచేతను
“ఇది” అని తోచుటచేతను ఆత్మ నేననితోచుటచేతను) అట్లనగా దేహాదులు, నాదేహము
నాయొంద్రియము నామనస్సు నాప్రాణము నాబుద్ధి అని నాదియనెడల ఎలుకకును నాదియనెడి

ఇవై యొరుక్కాల్ తోన్ద్రో యొరుక్కాల్ తోన్ద్రో మైయా
లుమ్, ఆత్తా ఎప్పోతుమ్ తోన్ద్రొకై యాలుమ్,

విషయమాయ్కోణ్ణు, అహమర్థభూతనాన వాత్సావుక్తన్యమాయ్తోన్ద్రొకై యాలుమ్, అప్ప
డియి ఇతు దేహమ్ ఇతు ఇన్ద్రియమ్ ఎష్ట ఇదంబుద్ధి వ్యవహారి విషయమాయ్కోణ్ణు, అహ
మర్థివ్యతిర్క్తమయ్ తోన్ద్రొకై యాలుమ్, అజ్ఞాన్తిక్కి, ఆత్తా అహమర్థభూతనాయ్కోణ్ణుతో
న్ద్రొకై యాలు మెన్నపడి (ఇవై యొరుక్కాల్ తోన్ద్రో యొరుక్కాల్ తోన్ద్రో మైయాలుమ్ ఆత్తా
ఎప్పోతుమ్ తోన్ద్రొకై యాలుమ్) ఇవై ఎష్ట దేహేన్ద్రియాదిక్కి పరామర్శిక్కి అతు దేహమ్ ఒ
రుక్కాల్ తోన్ద్రోయొరుక్కాల్ తోన్ద్రో మైయావతు, జాగ్రద్దైయిల్ “స్థూణోహమ్కి
శోహమ్” ఇత్యాదికళాలే అహంబుద్ధి వ్యవహారి విషయమాయ్కోణ్ణు ఆత్త త్వేనతోన్ద్రోయిరు
న్ద్రోయికిలుమ్, సుషుప్తిదైయిల్ అప్పడితోన్ద్రోతరుక్కి ఆత్తా ఎప్పోతుమ్ తోన్ద్రొకై
యావతు - “ఉజ్జువతుక్కు మున్కివై యెల్లమజీన్దిర్దనాక ఉజ్జుకి అపోతు ఎన్నడమ్మ
ముట్పడవజీన్దిరేక” ఎష్ట ప్రతిభిజ్ఞేపణ్ణు కెయాలే, ఉభయస్థైయిలుమ్ దేహదన్యనాయరుప్ప
నొరుఆత్తా ఉష్ణతోన్ద్రొకై అభవా, జన్మమరణభాక్త్యైతేదేహమ్ ఒరుక్కాల్ తోన్ద్రో
యొరుక్కాల్ తోన్ద్రో మైయాలుమ్ “నాకజన్మాన్తరత్తిరే పణ్ణినవతిన్దైయి ఫలమితు”
ఎకగి అలోకవ్యవహారై ఆత్తా జన్మమరణాది రహితనాయ్కోణ్ణు ఎప్పోతుమ్ తోన్ద్రొకై
యాలు మెన్నపుమామ్ ఇప్పడియే చక్షురాదిరూపేణ తోన్ద్రోయిరుక్కి అన్దియజ్జో, అన్ద

ఇవి యొక పృథుతోచి మఱియొక పృథు తోచకుండుట చేతను,
ఆత్త యెల్ల పృథును తోచుట చేతను,

వ్యవహారమునకును విషయముగ నుండి నేన నెడి దానికియర్థభూతుడైనయాత్మ కంటె వేఱుగఁదో
చుటచేతను, అట్లే ఇది దేహము ఇది యింద్రియము అని ఇదియను ఎఱుకకును ఇదియను వ్యవ
హారమునకును విషయమగుచు అహమర్థమగు నాత్మకంటె వేఱుగఁదోచుటచేతను, అట్లుకాక,
ఆత్త అహమర్థభూతుడగుచు తోచుటచేతను, అనియర్థము. (ఇవి యొక పృథుతోచి మఱియొక
పృథు తోచకుండుటచేతను ఆత్తి యెల్ల పృథుతోచుటచేతను) ఇవి యని దేహేన్ద్రియాదులనుఁ
జెప్పవచ్చును. దేహము, ఒక పృథుతోచి మఱియొక పృథు తోచకయుండునది యనగా, మేలు
కొనియుండునపుడు “నేను స్థూలుఁడను, నేను చిక్కియున్నవాఁడను” అని మొదలైనవాటిచే
నహమనుబుద్ధికి విషయమగుచు నాత్మగఁదోచియుండునదియేయెనను నిద్రించునపుడు అట్లుతోచక
యుండుట ఆత్తయొప్పుడును తోచునది యనగా “నిద్రించుటకు ముందు వీటినిన్నిటిని యెఱిగి
యుండు నేను నిద్రించునపుడు నాదేహమునుగూడ మఱచియుంటిని” అని తలఁచుటచేత ఈ
రెండు దశలయందును దేహముకంటె వేఱుగనుండు నొక యాత్మ కలఁడని తోచుట
లేక, జన్మమరణము కలిగినదగుటచేర దేహ మొక పృథుతోచి మఱియొక పృథు తోచక
యుండుటచేతను, “నేను జన్మాంతరమందుఁ జేసినదానియొక్క ఫలమిది” అనెడి లోకవ్యవ
హారముచేత ఆత్త జన్మమరణాదులు లేనివాఁడగుచు నెప్పుడును తోచుటచేతను, అనియుఁ
జెప్పవచ్చును. ఇట్లులే నేత్రము మొదలైన రూపములచే దోచియుండు నింద్రియములు గ్రుడ్డి

ఆత్మా ఇవన్ద్రో విలక్షణనైస్త్వ కొళ్ళవేణుమ్.

2 ఇన్ద్రయుక్తికభుక్తు క్కణ్ణభిపుణ్ణేయాకిలుమ్ శాస్త్రబలత్తా 3

ఆత్మా దేహాదివిలక్షణనాకక్కడవక్.

(ఆత్మా ఇవన్ద్రో విలక్షణనైస్త్వ కొళ్ళవేణుమ్) అతావతు ఇస్పడిదేహాది ప్రకారత్వైయుమ్ ఆత్మావినుడైయ ప్రకారత్వైయుమ్ నిరూపితాల్, ఆత్మా దేహాదికళానవన్ద్రో వేణుపటిరుప్పా నొనువనైస్త్వ అవశ్య మగ్గీకరిక్కవేణుమెక్ గై

2 ఇస్పడియుక్తయాలే సాధితవాన అర్థత్వైశాస్త్రబలత్తాలే దృఢీకరిక్కితార్ (ఇన్ద్రయుక్తగభుక్తు క్కణ్ణభిపుణ్ణే యాకిలుమ్ శాస్త్రబలత్తాలే ఆత్మాదేహాది విలక్షణ నాక క్కడవక్) ఎన్దు

(క్కణ్ణభిపుణ్ణేయాలుమ్) ఎక్ గైయాలే - సర్వథా ఇతుక్కు క్కణ్ణభిపు శొల్ల వొరు వర్న్ముమ్ పోకాతు అతు తానుజ్ఞాయత్తాకిలుమ్ ఇవ్వర్థమ్ శ్రుతిస్త్వత్వాది సకలశాస్త్ర సిద్ధిమైక్తయాలే, శాస్త్రబలదానే ఇవ్వర్థత్వై సాధిక్కుమెన్దు కరుత్తు ౧ “పఞ్చవింశోయం పురుషః” 2 “పఞ్చవింశతాభవతి” 3 “భూతానిచ కవర్గేణ చవర్గేణ్ద్రీయాణిచ | టవర్గేణ తవర్గేణ జ్ఞానగర్భాదయస్తథా || మనఃపకారేణైవోక్తం సకారేణత్వహంకృతిః | బకారేణ భకారేణ మహాప్రకృతిరుచ్యతే || ఆత్మాతు స మకారేణ పఞ్చవింశః ప్రతీర్థితః” ౪ “యః పరఃప్రకృతేః ప్రోక్తః పురుషః పఞ్చవింశకః | స ఏవ సర్వభూతాత్మా సర్వ

ఆత్మ వీనికంటె వేఱని ఎఱుగఁబడఁదగినవాఁడు

2 ఈయుక్తులకు నాశముసంభవించినను శాస్త్రబలముచే నాత్మ దేహాదులకంటె వేఱుకాఁదగినవాఁడు

(ఆత్మ వీనికంటె వేఱని ఎఱుగఁబడఁదగినవాఁడు) అనగా - ఈ విధముగ దేహాదులయొక్క ప్రకారమును ఆత్మయొక్క ప్రకారమును నిరూపించునెడల ఆత్మ దేహాదులైన వాటికంటె వేఱు పడియుండునాఁడొకఁడని అవశ్య మంగీకరించవలెనని యర్థము

2 ఇల్లుయుక్తిచేత సాధించిన యర్థమును శాస్త్రబలముచేత దృఢపరుచుచున్నాడు

(ఈ యుక్తులకు నాశముసంభవించినను శాస్త్రబలముచే నాత్మ దేహాదులకంటె వేఱు కాఁదగినవాఁడు) అని

నాశము సంభవించినను అనుటచే నేవిధముచేనైనను వీటిని నిరసించుట కొక్కరుగు శక్తులుగారు అల్లు నిరసించబడినను, ఈయర్థము శ్రుతిస్త్వత్తి మొదలగుసకలశాస్త్రములచే సిద్ధించియుండునది గావున, శాస్త్రబలమే యీయర్థమును సాధించునని యభిప్రాయము ౧, “ఈ జీవుఁ డిరువదియొకవ వాఁడు” 2, “ఆత్మ ఇరువది యొకవ వాఁ డగుచున్నాఁడు” 3, “కవర్గముచే భూతములును చవర్గముచే నింద్రియములును టవర్గముచే జ్ఞానేంద్రియములును తవర్గముచే శబ్దస్పర్శాదులును పకారముచే మనస్సును సకారముచే నహంకారమును బకారముచే మహాత్మును భకారముచే ప్రకృతియునుఁ జెప్పఁబడుచున్నవి ఇరువదియొకవవాఁడైన ఆయాత్మ యన్నసోమకారముచే చెప్పఁబడుచున్నాఁడు” ౪ “ఏ పురుషుఁడు ప్రకృతికంటె వేఱని యను, యిరువదియొకవ వాఁడనియును, చెప్పఁబడెనో వాఁడే సమస్తభూతములకు నాత్మయని

౮. అజడమాకై యావతు - జ్ఞాన త్రైయోభీయపుద్గానే తోబ్రుకై .

౧. “ఆత్మభక్తిః ౭క్షరశ్శాస్త్రో నిర్గుణః ప్రకృతేః పరః | ప్రవృద్ధ్యపచయాన స్తపికస్యాఖిలజన్మము ||
 ౨. పిణ్డోపృథగ్గృతః పుంసశ్శిరః పాశ్యాదిలక్షణః | తతోహమితీతత్రైతాం సంజ్ఞాం రాజక
 కరోమ్యహమ్ || కింత్వమేతచ్ఛిరః కిన్నుశిరస్తప తథోదరమ్ | కిముపాదాదికంత్యంవై త
 వైతత్కించమహిపతే || సమస్తావయవేభ్యస్త్యం పృథగ్భూతవ్యవస్థితః | కోహమిశ్యేవనిపుణో
 భూత్వాచిన్తయపార్థివ || ౩. పంచభూతాత్మకే దేహే దేహీమోహతమోవృతః | అహం మమైత
 దిత్వచ్చైచ్చి కురుతే కుమతిర్మతిమ్ || ఆకాశవాయ్యగ్నిజలపృథివీభ్యః పృథక్క్లిన్తే | ఆత్మన్యా
 త్తిమయంభావం కళకరోతికళేబర ||” ఎన్టు ఇప్పడి శ్రుతిస్మృత్యాది సకలకాస్త్ర ప్రతిపన్న
 మాన ఆత్మావినడైయదేహది విలక్షణత్వమ్ దురపహ్నవమ్, ఎన్టునిన్తెత్తీ కాస్త్రబలతాతే ఆత్మా
 దేహాదివిలక్షణనాకక్కడవనెన్టు సునిశ్చయమాక వివరయచ్చెయ్యతతు.

౮ (అజడమ్) ఇత్వాది. అజడత్వమావతు - అనన్యాగ్రీనప్రకాశత్వమ్. స్వయంప్రకాశ
 త్వమెన్టువడి స్వయంప్రకాశత్వ మాకై యావతు - దీపమ్ దీపాన్తరనిరపేక్షమాక స్వవ్యవహా
 రత్తుక్కుచేతు వాకిఅహోపాతి ప్రకాశాన్తరనిరపేక్షమాక స్వవ్యవహారత్తుక్కు చేతువాకై.
 అత్తైయరచిచ్చెయ్కితార్ (జ్ఞానత్రైయోభీయపుద్గానే తోబ్రుకై) ఎన్టు. ౪ “ హృద్యస్త

౯. అజడమగుటయనగా జ్ఞానమును విడిచియు తానేతోచుట.

యును, నరుడనియును, చెప్పబడుచున్నాడు” ౧. “ఆత్మ శుద్ధుండు నాశములేనివాండు
 కాంతుండు సత్వాదిగుణములు లేనివాండు ప్రకృతికంటె భిన్నుండు; సమస్త జంతువులయందు
 నొక్కరూపమైయుండు నాత్మకు మెరుగుట విరుగుటలేవు.” ౨. “ఓరాజా! ఏకారణమువలన
 శిరము హస్తము మొదలగు లక్షణములు గలిగిన శరీరము జీవునికంటె వేఱుంబడియున్నదో
 ఆకారణమువలన నేననెడి యీసంజ్ఞను దేనియందు చేయుదును” “నీవు ఈశిరమా? లేక శిరము
 నీదియా? నీవు ఈకడువా? లేక కడుపునీదియా? ఈ పాదము మొదలైనవి నీవా? లేక యవి
 నీవియా? ఓరాజా! సమస్తములైన యవయవములకంటె నీవు వేఱైయుండువాడవు, ఎఱుక
 కలవాడవగుచు నేనెవ్వడని యాలోచింపుమా” ౩. పంచభూతమయమైన శరీరమందు మోహ
 మనెడి చీకటిచేఁ గప్పబడినవాండును మతిలేనివాండునైన జీవుండు, నేను, ఇదీనాది, యని దృఢ
 మైన నమ్మకమును గలిగియున్నాడు” “ఆత్మ, ఆకాశము వాయువు అగ్ని జలము పృథ్వి
 షీనికంటె వేఱైయుండగ నెవడు శరీరమం దాత్మబుద్ధిఁజేయును” అని యిట్లు శ్రుతిస్మృతి
 మొదలగు సకలకాస్త్రములచే నిర్ణీతమైన ఆత్మయొక్క దేహాదులకంటె వేఱుబాటు పోగొట్టు
 తుకు తగనిది, యనితలచిగదా కాస్త్రబలముచే నాత్మ దేహాదులకంటె వేఱుకాదగినవాడని
 ముక్తిలి నిశ్చయముగ వీరానతిచ్చినది

౯. (అజడమిత్వాది) అజడత్వమనగా - ఇతరము నపేక్షించక ప్రకాశించుట. తానే
 ప్రకాశించుట యనియర్థము తానే ప్రకాశించుటయనగా - దీపము మఱియొకదీపము
 రెండుక్కు యపేక్షలేకయే తన్ను వ్యవహరించుటకు కారణమగునటుల మఱియొక ప్రకా
 శము నపేక్షించకయే తన్ను వ్యవహరించుటకు కారణమై యుండుట. దానినే (జ్ఞాన
 మునువిడిచియు తానేతోచుట) అని యానతిచ్చుచున్నారు ౪ “ హృదయమధ్యమందు

౯. ఆనందరూపమాకై యావతు - సుఖరూపమాయుర్నైకై.

౧౦ ఉణర్ నందవక్ “సుఖమాక వుజ్జి నేక్” *

జ్యోతిఃపురుషః” ౧ “అత్రాయంపురుషస్స్వయం జ్యోతిర్భవతి” ౨ “విజ్ఞానమనః” ౩ “అత్తజ్ఞానమయః” ౪ “తచ్చజ్ఞానమయం వ్యాపిస్వస్థంవేద్యమనూపమమ్” ౫ “అత్త సంవేద్యంతజ్ఞానమ్” ఎన్నక్కడవతి^{జ్ఞ}

౯ (ఆనందరూపమ్) ఇత్యాది. ఆనందరూపత్వమావతు - స్వతీవవేష్టత్వమ్ అతావతు - స్వభావమేయసుకాల మాయుర్నైకై ౨ “అనుకూలం సుఖం దుఃఖం ప్రతికూల మితిస్థితేః| స్వాత్మాస్వస్థాసుకూలః హీత్యాత్మసాక్షిక ఏవసః” ఎన్నిటపడియే తనకుత్తానే సుఖరూప మాయుర్నైకై యెన్న పడి

౧౦. ఇప్పటి ఆత్మస్వరూపమ్ సుఖరూపమాయురకు మెన్నుమితిలోను ప్రప్రబుద్ధప్రత్యభి జ్ఞైర్నైకై ప్రమాణమాక వరుళిచ్చెయ్కెతార్ (ఉణర్ నందవక్) ఎట్టుతుడజ్జి

“సుఖమాక వుజ్జి నేక్” ఎన్నిటప్రత్యభిజ్ఞై తానే ఇతిలో ప్రమాణమ్” ౧ ఎన్నిటే తత్వశేఖ రత్తిలుమ్ ఇవరరుళిచ్చెయ్తతు సుఖప్రీదకైయిలో పరాగ్ధానుభవమిల్లామైయాలుమ్, ప్రత్యగర్థ స్ఫురణముజ్ఞాకైయాలుమ్, సుప్రోత్థితనాలే పరామృప్త మానసుఖమ్ స్వరూపసుఖమాక వేణుమి టే. “ఇప్రోత్తుసుఖమ్ పీఠక్కుప్పడియుజ్జి నేక్” ఎవన్తో “సుఖమాక వుజ్జి నేక్” ఎన్నిట

౯. ఆనందరూపమగుటయనగా సుఖరూపముగనుండుట.

౧౦. మేలుకొనినవాఁడు “సుఖముగ నిద్రించితిని”

ప్రకాశించెడి పురుషుఁడు” ౧ “ఇచ్చట ఈపురుషుఁడు స్వయముగ ప్రకాశించువాఁడై యున్నాఁడు” ౨ “విజ్ఞానముచేఁ బూర్ణుఁడు” ౩ “అత్త జ్ఞానమయుఁడు” ౪ “అది జ్ఞాన మయమైనదియు వ్యాపించునదియు తనకుతానే ఎఱుగఁ దగినదియు ఉపమానములేనిదియు” ౫ “అజ్ఞానము తనచే నెఱుగఁదగినది” అని చెప్పఁబడియున్నదిగదా.

౯. (ఆనందరూపమిత్యాది) ఆనందరూపత్వమనగా స్వయముగనే యిష్టమైయుండుట, అనగా స్వభావమే యనుకూలమైయుండుట ౨ “సుఖమనగా అనుకూలము, దుఃఖమనగా ప్రతి కూలము, అనియుండుటవలన తనయాత్మ తన కనుకూలుఁడనుటకు సాక్షి యాత్మయే” అన నట్లు తనకుతానే సుఖరూపముగనుండుట యనియర్థము.

౧౦. ఇట్లు ఆత్మస్వరూపము సుఖరూపముగనుండునను దీనికి నిద్రించి మేలుకొనినవాఁ జ్ఞాపకమును ప్రమాణముగ నానతిచ్చుచున్నార,

మేలుకొనినవాఁడు అనిమొదలుపెట్టి “సుఖముగ నిద్రించితి ననెడు జ్ఞాపకమే దీనిని ప్రమాణము” అనిగదా తత్వశేఖరమందును వీరానతిచ్చినది నిద్రించునపుడు ధర్మభూతజ్ఞానార ముయొక్క యనుభవము లేకపోవుటచేతన్దు (ధర్మభూతజ్ఞానరూపము) ఆత్మలోచుటచేతనజ్ఞాన నిద్రించిమేలుకొనినవానిచే తలచఁబడు సుఖము స్వరూపసుఖమై యుండవలెనుగదా. ఇప్పటిను సుఖముకలుగునట్లు నిద్రించితినినిగదా “సుఖముగ నిద్రించితిని” అనుటకర్థము అని యన్దు.

ఎక్కడ యాలే సుఖరూప మాకక్కడవతు.

౧౧. నిత్యమాకై యావేతు - ఎప్పోతుముజ్ఞాభరుకై.

వితుక్కుప్పొరుతో ఎన్నవొణ్ణాతు , ప్రతిపత్తిరీరమ్, అప్పడియన్తిక్కే “ఇనితాకప్పాడినేకొ”
ఎక్కడికొప్పొరులయిరుక్కయాలే ఇతుతన్నై భాష్యత్తిలే ౧ “ఏనిహిసుప్తోత్థిస్య పరామర్శిః,
సుఖమహమస్వాప్నమితి అనేనప్రత్యవమర్శనేన తదానీమవ్యహమర్శస్యైవాత్మనః సుఖత్వం
జ్ఞాతృత్వంచజ్ఞాయతే నచ వాద్యం, యధేదానీం సుఖంభవతి తథా తదానీ మస్వాప్న
మిత్యేహప్రతిపత్తిరితి, అతద్రూపత్వాత్ ప్రతిపత్తేః” ఎష్ట భాష్యకార రయశిచ్చెయ
తార్ స్వరూపమనుకూలమన్తాకిలో, ప్రేమాస్పదత్వజ్ఞానాదు ౨ “ఆశ్చర్యవత్సత్వతికళిదే
నమ్” ఇత్యాదికథాలుమ్ ఇవ్వర్థమసిద్ధమ్. ౩ “అర్థింజ్వలతి” ౪ “నిర్వాణమయవీచాయ
మాత్తా” ౫ “జ్ఞానానందమయస్తాత్తా” ౬ “జ్ఞానానందైకత్వణిమ్” ఇత్యాది శ్రుతిస్తోత్ర
థాలుం అల్పావినుదైయ ఆనందరూపత్వమ్ సుస్పృష్టమ్ ఆక కీర్తి ప్రకృతేః పరిత్యజ్ఞాల్లొక్తయాలే
దేహాత్మనాదమి నిరస్తమాయత్తు, అజడత్వానంద రూపత్వజ్ఞేచ్ఛల్లొక్తయాలే జడాత్మనాదమ
నిర సమాయేతు

౧౧ (నిత్యమిత్యాది) నిత్యత్వమావతు-సర్వకాలవర్తిత్వమ్ అత్తై యరుశిచ్చెయే కిరార్
(ఎప్పోతుముజ్ఞాభరుకై) ఎష్ట

అనుటచే సుఖరూపము కాగలది.

౧౧ నిత్యమగుటయనగా నెల్లప్పుడునుండుట.

గూడదు, ఏలయనగా, జ్ఞానాకారమట్లుగాక “సుఖముగ పాడితిని” అనునటువలెనుండుట
చేత దీనినే శ్రీభాష్యమునందు ౧ “నేను సుఖముగ నిద్రించితిని అనిగదా నిద్రించి మేలుకొ
న్నవాని జ్ఞాపకము, ఈ జ్ఞాపకముచే నప్పుడుగూడ అహమనుదానియర్థమైన యాత్మ, సుఖముగ
నుండుటయును ఎటుగుచుండుటయును తెలియుచున్నది. ఇప్పుడు సుఖము కలుగునట్లు అప్పుడు
నిద్రించితిని అనునదియే జ్ఞానముయొక్క యాకారము అని చెప్పగూడదు, ఏలయనగా జ్ఞానా
కార మట్లుకానిదగుటచేత” అని శ్రీభాష్యకారు లానతిచ్చియున్నారు స్వరూపమనుకూల
మైనది కానియెడల, యిష్టపడఁదగినది కాగూడదు, ౨ “ఓకానొకఁడు వీనిని ఆశ్చర్యముగఁ
జూచుచున్నాఁడు” అనునది మొదలైన వాక్యముల చేతను యియ్యర్థము సిద్ధించుచున్నది
౩ “చల్లగా ప్రకాశింపుచున్నాఁడు” ౪ “ఈయాత్మ సుఖమయమైనవాఁడు” ౫ “అత్త జ్ఞానా
నందమయఁడు” ౬ “జ్ఞానానందములే స్వరూపముగ గలవాఁడు” అనునవి మొదలైన శ్రుతి
స్తోత్రులచేతను అత్తయొక్క యానందరూపత్వము సుస్పృష్టమగుచున్నది కాగా క్రింద ప్రకృతి
కంటె వేలుబాటును చెప్పటచేత దేహమే యాత్మయనుభూతము నిరసింపఁబడెను అజడమైన
వాఁడు ఆనందరూపమైనవాఁడు అనిచెప్పటచే నాత్మజడమనెడు వాదము నిరసింపఁబడెను

౧౧. (నిత్యమిత్యాది) నిత్యత్వమనగా సర్వకాలమందునుండుట, దానినే (ఎల్లప్పుడు
నుండుట) అని యానతిచ్చుచున్నారు.

౧౨. ఎప్పోతుముణ్డాకిల్ జన్మమరణజ్ఞభుణ్డాకిటపడియెన్నెన్నిల్, జన్మ
మావతు - దేహసంబంధమ్, మరణమావతు - దేహవియోగమ్.

౧౨. ఏతద్విరోధితైర్జయై యనువదిత్తు పరిహరిక్కిటార్ (ఎప్పోతుముణ్డాకిల్) ఎష్ట
తుడగ్గి

అతావతు - ఆత్మసర్వకాలవర్తియాయుక్కు మాకిల్ ౧ “ప్రజాపతిః
౨ “సన్మలాసోఽమేమాస్సర్వాః ప్రజాః” ౩ “యతోవా ఇమాని భూతాని జాయంతే”
౪ “యతః ప్రసూతా జగతః ప్రసూతీ తోయేన జీవాన్ వ్యససర్జ భూమ్యామ్” ఇత్యాదిశ్రుతి
వాక్యజ్ఞానాల్ ఆత్మపుక్కు చొచ్చిల్లప్పడుకిట జన్మమరణజ్ఞభుణ్డాకిటపడియెన్నెన్నిల్, అవగ్రహి
టొచ్చిల్లకిట జన్మమావతు - దేహసంబంధమ్, మరణమావతు - దేహవియోగ మెక్కడై
నిత్యనాకిల్ సృష్టిక్కుమున్ను ఏకత్వావధారణమ్ కూడాదితేయెన్నిల్, ఏకత్వమావతు -
నామరూపవిభాగాభావమైయాలే కూడుమ్, సంహారదత్తైయల్ ఆత్మవిల్లైయాకిల్ ఈశ్వ
రసుక్కు ఉపాదానత్వ స్థూడాతు, అకృతాభ్యాగమ కృతవిప్రణాశజ్ఞభుమ్వరుమ్, అత్తైయల్
ఆత్మనిత్యత్వమ్ కొళ్ళవేణుమ్. ౫ “సజాయతే మ్రియతేవా వివశ్యత్” ౬ “జ్ఞాన్జ్ఞాద్వావజావీ
శనీశా” ౭ “నిత్యోనిత్యావామ్” ౮ “ప్రకృతింపురుషంచైవవిద్వద్వనాదీఉభావపీ” ౯ “సజా
యతేమ్రియతేవాకదాచి న్నాయం భూత్వాభవితావానభూయః | అజో నిత్య శ్శాశ్వతోయం

౧౨. ఎప్పుడునుండినయెడల జన్మమరణములు కలుగుచున్నవిధ మెట్లు
నగా, జన్మమనగా దేహముతోకూడుట, మరణమనగా దేహ
మును విడుచుట.

౧౨. దీనికివిరోధమైన శంకను అనువదించి పోగొట్టుచున్నారు. (ఎప్పుడును ఉండిన
యెడల) అనిప్రారంభించి

అనగా, అత్త ఎల్లకాల ముండువాడైనయెడల ౧ “ప్రజాపతి ప్రజలను సృష్టించెను
౨ “ఓయి ప్రియశిష్యుడా! యీయందలు ప్రజలును సత్తనదానిని కారణముగఁగలవారలు”
౩ “ఏవరమాత్మవలన ఈభూతములు పుట్టుచున్నవో” ౪ “ఎవనినుండి జగత్తునకు పుట్టుకకలిగినో
వాఁడు భూతసూక్ష్మములచే జీవులను సృష్టించెను” ఇవిమొదలగు శ్రుతివాక్యములచే నాత్మకు
చెప్పబడు జన్మమరణములు కలుగువిధమెట్లనిన, వాటిచే చెప్పబడుజన్మమనునది దేహముతో
గూడుట, మరణమనునది దేహమును విడుచుట, అనియర్థము అత్త నిత్యుండైనపక్షమున సృష్టికి
ముందు ఈశ్వరుండొక్కడేయని చెప్పఁదగదు అనిచెప్పవలెదల, ఒకడుగానుండుట యనగా
నామరూపవిభాగములు లేకుండుట కావునచెప్పఁదగును. సంహారదశయందు అత్త లేనియెడల
ఈశ్వరునికి ఉపాదానకారణత్వముఁ గూడదు, కర్తమునచేయకయే ఫలముకలుగుటయును
చేసినకర్తములు వ్యర్థములగుటయును సంభవించును, కావున అత్త నిత్యుండని యొప్పుకొనవల
యును. ౫ “జీవుఁడు పుట్టుటలేదు చచ్చుటలేదు” ౬ “జ్ఞానియును, అజ్ఞానియునైన యిరువురినీ
ను పుట్టుకలేనివారై నియమించువాఁడును, నియమింపఁబడువాఁడునై యున్నాడు.” ౭ “నిత్యుర
లకు నిత్యుండైనవాఁడు,” ౮ “ప్రకృతిజీవుల నిరువురిని ఆదిలేనివారిగఁగెలుగుము” ౯ “పీడుఒకైన
పక్షుడును పుట్టుటయులేదు చచ్చుటయులేదు. ముందుండి మరలకలఁగజోవువాఁడును కాఁడుని
పీడు పుట్టుకలేనివాఁడు, ఎల్లకాలముండువాఁడు, చలించనివాఁడు, అనాదియగువాఁడు, శక్తని

౧౩. అణువానపడియెన్నెన్నిల్,

౧౪. హృదయప్రదేశ్ త్రిల్ నిష్టు ముత్కమిత్తుప్సవతు వరువతా

మెన్టు, శాస్త్రమ్ శొల్లుకై యాలే, ఆత్మవణువాకక్కడవతు

పురాణో నహస్యతే హస్యమానే శరీరే” ఎన్టు ఆత్మనిత్యత్వప్రతిపాదికకళాన శ్రుతిస్మృతిక శనేకమితే.

౧౩ అచిద్విలక్షణమాయ్, అజడమాయ్, ఆనందరూపమాయ్, నిత్యమాయుద్దాటమ విభు నాయరుక్కలామితే, ఏవంభూతమాన వాత్సస్వరూపమణువెన్టుజీయుమ్మడి యెన్టునేయెక్కాగిణ జిజ్ఞాసుప్రశ్నతై యనువదికియైతార్ (అణువానపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్టు.

౧౪. ఆతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయికితార్. (హృదయప్రదేశ్ త్రిల్ నిష్టుమ్) ఎన్టు తుండక్కి అతావతు - ౧ “హృదిహ్యేవాయమాత్మా” ఎన్టు. హృదయస్థితియైయుమ్, ౨ “తేనప్రద్యో తేనైష ఆత్మనిస్కామతి చతుషామామర్థోవా ౩ న్యేభ్యోవా శరీరదేశేభ్యః” ఎన్టు, ఉత్త్రమణతైయుమ్, ౪ “యేవైశాన్తాల్లోకా త్రప్తయన్తి చన్దిమసమేవతేసర్వేగచ్ఛన్తి,” ఎన్టు గమనతైయుమ్, ౫ “తస్మాల్లోకాత్పునరే త్యస్తైలోకాయకర్తృణే” ఎన్టు ఆగమ నతైయుమ్, నిర్దోషప్రమాణమాన వేదాంతశాస్త్రమ్ శొల్లుకైయాలే అణువాక కక్కడవ తెక్కై. విభువాకిళ్ళ ఇవై యెన్టుజూడాతితే. సూత్రకారు మూర్తావినుడైయ వణుత్విమ్ సాధిక్కిఱవళవిల్, ౬ “ఉత్క్రాన్తిగత్యాగతీనామ్” ఎన్టు ఇవల్లాలే యితే ముదట

౧౩. అణువైనవిధమెట్లనగా.

౧౪. హృదయప్రదేశ్ మునుండి బయలుపడి వెళ్లనదియును నచ్చు నదియునై యుండునని శాస్త్రముచెప్పటచే ఆత్మ యణువు కావలయును

రము చంపబడినదియగుచుండగా చంపబడెడువాడుగాడు” అని, ఆత్మనిత్యుడనిప్రతిపాదించు శ్రుతిస్మృతు లనేకములుగ నున్నవిగదా

౧౩ అచిత్తుకంటెవేఱుపడినదియై అజడమై ఆనందరూపమై నిత్యుడైయుండినను విభు వుగనుండవచ్చునుగదా? ఇట్టి యాత్మస్వరూపము అణువైనదిని ఎటుగువిధ మెట్లనియెడు జిజ్ఞాసువుయొక్క ప్రశ్నను ఆనువదించుచున్నారు. (అణువైనవిధమెట్లనగా) అని

౧౪ దానికుత్తరమానతిచ్చుచున్నారు. (హృదయప్రదేశ్ మునుండి) అని ప్రారంభించి అనగా ౧ “హృదయమందే ఈయాత్మయుండును” అని హృదయమందుండుటను ౨ “ఆప్ర కాశముచే నీయాత్మ నేత్రమునుండి యైనను శిరమునుండియైనను యితరములైన శరీరప్రదేశ కలులనుండియైనను బయలుపడుచున్నది” అనిబయలుపడుటను ౩ “ఎవరైతే ఈలోకమునుండి తిళ్ళుచున్నారో వారలందఱు చంద్రునే పొందుచున్నారు” అనివెళ్లుటను ౪ “ఆలోకము నుండి మరల ఈలోకమునకు కర్మానుష్ఠానముచేయునివిత్యత్వము వచ్చుచున్నాడు” అనివచ్చు టను, నిర్దోషప్రమాణమైన వేదాంతశాస్త్రము చెప్పుటచే నణువుకావలెననియర్థము. విభువైన అణువెల్ల వియొక్కటియును గూడదుగదా. సూత్రకారులును ఆత్మ యణువుగనుండుటను చెప్పుచున్నాడు ౫ “బయలుపడుటవెళ్లుట వచ్చుటలైన వీటికి” అని వీటిచేగదా మెట్లమొదట

౧౧. అణువాయుహృదయ త్తళవిలే నిఱ్ఱుమాకిల్ శరీరమెఱ్ఱుమొక్క
సుఖదుఃఖిజ్జల్లే భుజిక్కిఱపడి యెన్నెన్నిలో,

౧౬. మణిద్యుమణిదీపాదికళోరిడ త్తిలే యిరుక్క,

సాధితతు ౧ “ఏహోఽణురాత్తా చేతసా వేదితవ్యః” ౨ “వాల్మగ్రశతభాగస్య శతభా
గల్పితస్యచ | భాగోజీవ స్సవిజ్ఞేయః” ౩ “ఆరాగమాత్రో హ్యవరోపిదృష్టః”
౪ “స్వరూప మణుమాత్రంస్యాత్ జ్ఞానానన్తైక లక్షణమ్ | త్రసభేణుప్రమాణాస్తే రశ్మిణోటి
విభాషితాః” ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతికథాము ఆత్మవినుడైయ వణుత్వమ్ సంప్రతి
పన్నమ్

౧౫ ఇప్పడియిరుక్కుమాకిల్ సర్వశరీరవ్యాపియన సుఖదుఃఖానుభవమ్ కూడుమ్బడి
యెఱ్ఱునేయోగిఱ శక్తైక్కియై యనువదిక్కితార్ (అణువాయు) ఎఱ్ఱు తుడక్కి.

అతావతు - అణుపరిమాణమాయ హృదయప్రదేశమాత్రత్తిలే నిఱ్ఱు విదుమాకిల్ ౫ “పాదే
మేవేగనా శిరసి మేవేదనా పాదేమేనుఖం శిరసిమే సుఖమ్” ఎఱ్ఱుపాదమాడమ్ (శరీర
మెఱ్ఱు మొక్క సుఖదుఃఖిజ్జల్లే భుజిక్కిఱపడియెఱ్ఱునేయెన్నిలో) ఎక్కై

౧౬ అతుక్కుత్తరమరుళిచ్చెయ్కితార్. (మణిద్యుమణి) ఎఱ్ఱుతుడక్కి

అతావతు - మణిద్యుమణిదీపాది కళాకిఱప్రభావత్పదార్థిల్ల వేకజేశసజ్జథా యిరుక్క

౧౧. అణువై హృదయమంగు మాత్రముండునెడల, శరీరమందంత

టను కలిగెడు సుఖదుఃఖములను అనుభవించు విధమెట్లనగా.

౧౬. మణియును సూర్యుండును దీపము నొక్కచోటనుండగ

సాధించినది ౧ “త్రయణువై నయాత్త మనస్సుచేత నెఱుంగఁదగినవాఁడు” ౨ “త్రోకవడ్డ
తోకయొక్క కొసను నూలుభాగములుచేసి మఱల నందులో నొక్కదానిని నూలుభాగము”
చేసి వానిలో నొకభాగము జీవుని స్వరూపముగ నెఱుంగఁగదగినది, ౩ “జీవుఁడుఆరయనెడు నొ”
నూదియొక్క కొసప్రమాణమైనవాడుగఁ జూడఁబడెను” ౪ “జ్ఞానానందములే లక్షణముగిల్
గలిగిన యాత్మస్వరూపము అణుమాత్రమైనది, పరమాణువుల ప్రమాణమైనవారు మిక్కిలి
ప్రకాశించుచుండెడివారు” ఇవి మొదలగు శ్రుతిస్మృతుల చేతను ఆత్మయొక్క యణుత్వవ్యూ
సిద్ధించుచున్నది.

౧౫ ఇట్లుండినయెడల సర్వశరీరములందును వ్యాపించియుండెడి సుఖదుఃఖములనగా
అనుభవించుట సరిపడు విధమెట్లనియెడు శంకను అనువదించుచున్నారు. (అణువై) యనిచె
ప్రారంభించి.

అనగా అణుప్రమాణమై హృదయప్రదేశమందుమాత్ర ముండునెడల ౫ “వాక్య
కాలియందునొప్పికలుగుచున్నది, శిరమందునొప్పికలుగుచున్నది, కాలియందు సుఖముకలుగుచున్న
చున్నది, శిరమందు సుఖముకలుగుచున్నది” అని పాదముమొదలు శిరమువరకు (శరీరమందంత
టను) కలిగెడు సుఖదుఃఖములను అనుభవించెడివిధమెట్లనగా అనియర్థము.

౧౬. దానికుత్తర మానతిచ్చుచున్నారు. (మణియును, సూర్యుండును) అని ప్రాప్తమొనరించుచు
అనగా మణి సూర్యుండు దీపము నొకచోటనుండగ కాలిగలవస్తువులొక్కటనునాఁడు, శరీర

ప్రభై ఎఱ్ఱమొక్క వ్యాపిక్కుమాప్పోలే, జ్ఞానమెఱ్ఱమొక్క
వ్యాపిక్కుయాలేయవల్లై భుజిక్కుత్తట్టిల్ల.

చెప్పియేయమ్ తత్ప్రభైశ్శుభ్రైశ్శుమ్ వ్యాపిక్కుతాప్పోలే, ఆత్మహృదయ ప్రదేశ్తీలే
యిరుక్కచ్చెయ్లే, తద్ధర్మమానజ్ఞానమెఱ్ఱమొక్క వ్యాపిక్కుయాలే శరీరమెఱ్ఱమొక్క
సుఖదుఃఖజ్ఞై భుజిక్కుక్కొరు ప్రతిహతియిల్లైయొక్కై ఇతుతాక్ “గుణాన్వలోక
వత్” ఎక్కొఱి నూత్రార్థమ్, “వాశ్మోమతానర వ్యావృత్త్యర్థః, అత్తై, స్వగుణేనజ్ఞా
నేన సకలదేహం వ్యాప్యైవస్థితః ఆలోకవత్, యథా మణిద్యుమణి ప్రభృతీనామేకదేశ
వర్తినామాలోకోఽనేకదేశవ్యాపి దృశ్యతే, తద్వద్ధృదయస్సాత్మనః జ్ఞానం సకలదేహం
వ్యాప్యవర్తతే, జ్ఞాతుఃప్రభాస్థానీయస్య జ్ఞానస్య స్వాశ్రయదస్యత్రవృత్తి ర్నశి ప్రభావదుప
పద్యత ఇతి ప్రథమసూత్రేస్థాపితమ్” ఎన్జితే ఇతుక్కుభాష్యమ్. ఇప్పడి జ్ఞానవ్యాప్తి
యాలే సర్వత్వైయమ్ భుజిక్కుమెన్నుమిడమ్ బృహదారణ్యకత్తిలే శొల్లప్పట్టతు “ప్రజ్ఞ
యా వాచం సమారహ్య వాచా సర్వాణీనామా న్యాపోతి, ప్రజ్ఞయా హృణం సమారహ్య
హృణేన సర్వాణి గ్రహానాపోతి, ప్రజ్ఞయా చక్షుస్సమారహ్య చక్షుషా సర్వాణి రూపా
న్యాపోతి, ప్రజ్ఞయా శ్రోత్రం సమారహ్య శ్రోత్రేణ సర్వా ఇంద్రియానాపోతి, ప్రజ్ఞ
యా జిహ్వం సమారహ్య జిహ్వయా సర్వాన్రసానాపోతి, ప్రజ్ఞయా హస్తాసమారహ్య హస్తా

ప్రభ యంతటను వ్యాపించునటువలె జ్ఞాన మంతటను వ్యా
పించుటచే వాటినియనుభవించుటయందు విరోధములేదు.

నను, వాటికాంతి చుట్టు అంతటను వ్యాపించునటువలె, ఆత్మహృదయమందు మాత్ర ముండినను
వానిధర్మమైనజ్ఞానము అంతటవ్యాపించుటచే శరీమందంతటను గలిగెడిసుఖదుఃఖముల ననుభవిం
చుట కొకవిరోధములేదు ఇదియే “ప్రకాశమువలె ధర్మమువలననే” అనేదిసూత్రముయొక్క
యర్థము. “వా శబ్దము (ఏవకారార్థమ్) మతాంతరమును నిరసించుటకొరకు అత్తేతనగుణమైన
జ్ఞానముచే దేహమందంతటవ్యాపించియుండువాడు కాంతివలె; ఎట్లు ఒక్కచోటనుండు మణి,
సూర్యుడు, మొదలగువాటియొక్క కాంతి యనేకదేశములయందు వ్యాపించియుండునదియై
కనబడుచున్నదో, అట్లే హృదయప్రదేశమందుండెడి యాత్మయొక్కజ్ఞానము దేహమందంతట
వ్యాపించియున్నది, మణియొక్కకాంతి ఎట్లు తనకునికిపట్టగు మణికంటె వేఱుచోటనుండునో
అటులనే జ్ఞానముగలవాని (ఆత్మ) యొక్కజ్ఞానంబును తనకునికిపట్టగు నాత్మకంటె వేఱుచోట
నుండవచ్చును అని మొదటిసూత్రమందు స్థాపించబడిన” అనిగదా దీనికి (ఈసూత్రమునకు)
భాష్యము ఈవిధముగ జ్ఞానముయొక్క వ్యాప్తిచే సకలము ననుభవించుననునంతము బృహ
ధారణ్యోపనిషత్తునందుఁ జెప్పబడియున్నది. “జ్ఞానముచే వాగింద్రియమునుఁబొంది వాక్కు
చేత సకలములైనమాటలనుఁ బలుకుచున్నాడు, జ్ఞానముచే స్పృశేంద్రియమునుఁబొంది స్పృశేం
ద్రియముచే సమస్తములైన గంధములనుఁబొందుచున్నాడు. జ్ఞానముచే నేత్రములనుఁ బొంది
నేత్రములచే సమస్తములైన రూపములనుఁ జూచుచున్నాడు. జ్ఞానముచే చెవులనుఁ బొంది
చెవులచే సమస్తములైన శబ్దములను వినుచున్నాడు. జ్ఞానముచే నాలుకనుఁబొంది నాలుకచే
సమస్తములైన రుచిఁజూచుచున్నాడు. జ్ఞానముచే చేతులనుఁబొంది చేతులచే సమ

౧౭. ఒరువనేకకాలత్రిలే యనేకదేహజ్ఞలై పరిగ్రహిక్కిఱతుమ్ జ్ఞాన
వ్యాప్తియాలే.

౧౮. అవ్యక్తమాత్రైయావతు - ఘటపటాదికలైగ్రహిక్కిఱ చక్షు
రాదికళాల్తోల్లోతైరుక్కై.

భ్యాం సర్వాణి కర్మాణ్యాపన్నోతి, ప్రజ్ఞయా శరీరం సమయహ్య శరీరణ సుఖదుఃఖే ఆపన్నోతి, ప్రజ్ఞయోపసం సమయహ్య ఉపసేనానందంతింప్రజాంచాపన్నోతి, ప్రజ్ఞయా పాదా సమయ హ్య పాదాభ్యాం సర్వాగతీరాపన్నోతి, ప్రజ్ఞయా ధియం సమయహ్య ధయా విజ్ఞాతవ్యం కామ మాపన్నోతి” ఎన్విష్టపడిల్లుకైయాలే.

౧౭. ఏకశరీరమత్రత్క్రిప్పడి కొణ్ణాలుమ్, ఒరువనేకకాలత్రిలే అనేకదేహజ్ఞలై పరిగ్రహిక్కిఱతు స్వరూపవ్యాప్తియాలే యాకవేణ్ణావో వెగ్గిఱిక్కియాలే యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్. (ఒరువక) ఎన్వితుడణ్ణి

ఒరువనుక్కే అనేక దేహపరిగ్రహమ్ కాలభేదత్తాలే సంభవిల్గుమిత్తే, అత్తైవ్యానిర్తి క్కైక్కాక (ఏకకాలత్రిలే) ఎగ్గిఱు ఏకకాలే అనేకదేహపరిగ్రహమ్ సౌభరి ప్రభృతిప క్కలిలే సంప్రతిపన్నమిత్తే

౧౮ (అవ్యక్తమాత్రైయావతు-ఘటపటాదికలైగ్రహిక్కిఱ చక్షురౌదికళాల్ తోల్లోతైరుక్కై.) ౧౮ “భేదనాదియోగ్యాని ఘటపటాదీని వస్తునియైః ప్రమాణైర్వ్యవ్యతే, తైరియమా

౧౭. ఒకడేకకాలమం దనేకదేహములను స్వీకరించుటయును జ్ఞానము

యొక్క-వ్యాప్తిచే.

౧౮. అవ్యక్తమగుట యనగా ఘటము పటము మొదలగువానినెఱి

గడు నేత్రము మొదలగువానిచే గనబడకయుండుట.

స్తకార్యములనుఁ జేయుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే శరీరమునుబొంది శరీరముచే సుఖదుఃఖములు ననుభవింపుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే నుపసమబొంది ఉపసచే నానందమును, రతిని, సంతతిని, బొందుచున్నాఁడు జ్ఞానముచే పాదములనుఁబొంది పాదములచేనంతటను నడుచుచున్నాఁడు. జ్ఞానముచే బుద్ధినిఁబొంది బుద్ధిచే నెఱుంగదగినవాటినిన్నిటి నెఱుంగుచున్నాఁడు” అని యీ విధముగఁ జెప్పటచే.

౧౭. ఒకశరీరమందు మాత్ర మిట్టొప్పకొనినను, ఒకడేకకాలమం దనేకశరీరములను స్వీకరించుట ఆత్మస్వరూపముయొక్క వ్యాప్తిచేతఁగావలదా? అనెడు శంకయందు అన తిచ్చుచున్నారు. (ఒకఁడు) అనియారంభించి.

ఒకడే వేత్పేరుకాలములయం దనేకదేహములను పరిగ్రహించుచున్నగుదా. ఆయభి ప్రాయము వేఱని తెలియఘరుటుక్కిఱు (ఏకకాలమందు) అనుట. ఏకకాలమం దనేక దేహములను స్వీకరించియుండుట సౌభరి మొదలగువారియెడల కనఁబడుచున్నది.

౧౮ (అవ్యక్తమగుట యనగా ఘటము పటము మొదలగువాని నెఱిగడు నేత్రము మొదలగువానిచే గనబడకయుండుట) ౧౮ “ప్రమాణములగు నేత్రాదులచే నెఱుఁగుట మొదలైన

౧౯. అచిన్త్యమాకై యావతు - అచిత్తోడు సజాతీయమెట్టు నిన్లెక్క-
ప్రెణ్ణాతిరుక్కై. ౧

త్తానవ్యజ్యత ఇత్యవ్యక్తః” ఎన్ఱితే భావ్యకారరుమరుళిచ్చెయ్తతు అప్పడియేయవరు మరు
ళిచ్చెయ్కితార్ ఇజ్జనన్ఱిక్కే యెరుప్రమాణత్తాలుమ్ తోన్ఱొత్తిరుక్కైయెన్ఱిల్ తుచ్చత్వమ్
వరుమితే ఆత్మయాల్ మానసజ్ఞానగమ్య మిత్తనైయల్ల తు విన్ఱియకజ్ఞానగమ్య మన్ఱైగై
అవ్యక్తశబ్దార్థమ్ ౧ “తెన్న తెన్ఱు పరమృరమాయ్” ఎన్ఱుడున్ఱి ఆత్మస్వరూప వైలక్ష్యణ్యత్తై
యరుళిచ్చెయ్కితార్ అవాహ్నాయుమ్, “జ్ఞానబ్దదన్ఱతే” ఎన్ఱు విన్ఱియజ్ఞానాగోచరత్వత్తైయితే
యరుళిచ్చెయ్తతు.

౧౯ అచిన్త్యమాకై యావతు - అచిత్తోడు సజాతీయమెట్టు నిన్లెక్కప్రెణ్ణాతిరుక్కై-
౨ “యత్తేద్వాదివిసజాతీయ సత ఏవసర్వవస్తువిసజాతీయత్వేన తత్తత్స్వభావయు క్తతయా
చిన్తయతు మపనార్హః” ఎన్ఱితే, ఇతుక్కుమ్ భావ్యకారరరుళిచ్చెయ్తతు ఆత్మయలే
ఇవరుమిప్పడి యరుళిచ్చెయ్కితార్ ఇజ్జనన్ఱిక్కే, అచిన్త్యత్వమావతు-ఒరుపడియాలిమచిన్ఱి
క్కైక్కుయోగ్యమన్ఱిక్కైయరుక్కైయెన్ఱిల్, ఆత్మస్వరూప విషయమాన శ్రవణమననాది
కరుక్కుమ్ వైయర్థ్యమ్ ప్రగట్టిక్కుమితే ఆత్మయాల్ అచిత్తజాతీయరా బుద్ధ్యనర్హత్వమే
అచిన్త్యశబ్దార్థమాకక్కడవతు

౧౯ అచిన్త్యమనగా - అచిత్తుతో సమానమైనది యని తలచుటకు
వీలులేకయుండుట.

వాటికి యోగ్యమైన ఘటము పటము మొదలగువస్తువులు గనబడుచున్నవో ఆప్రమాణములచే
నీయాత్మ కనబడువాఁడుగాడుకావున నవ్యక్తుఁడని చెప్పబడుచున్నాఁడు” అనిగదాశ్రీభావ్య
కారులును అనతిచ్చియుండుట ఆవిధముగనే వీరు నానతిచ్చుచున్నారు ఇట్లర్థము చెప్పక
ఆత్మ ఒకప్రమాణముచేతను కనబడకయుండునది యని చెప్పినయెడల పసికిరానిదిగ నెంచ
దగియుండునగాదా కావున మనస్సునఁబుట్టెడు జ్ఞానముచే గనబడునదిగానియింద్రియములచే
గలిగెడి జ్ఞానముచే గనబడునదికాదని యర్థము ౧ “వెల్లి వెల్లి పై పైనిదియై” అనియారంభించి
యాత్మ స్వరూపముయొక్క వేఱుబాటునుఁజెప్పెడు, ఆహ్వానము “జ్ఞానమును దాటియుండు
నది” యని యింద్రియములచే గలిగెడి జ్ఞానముచే గనబడకుండుటకు గదా అవ్యక్తశబ్దమున
కర్థముగ నానతిచ్చియుండునది

౧౯ (అచిన్త్యమనగా అచిత్తుతో సమానమైనదియని తలచుటకు వీలులేకయుండుట.)
౨ “ఏకారణమువలన నఱుకఁదగినవాటికంటె వేరై యున్నాఁడో ఆకారణమువలన నాయా
వస్తువుల స్వభావములతో గూడుకొనియుండువాఁడని యెంచుటకుఁగూడ తగదు” అనిగదా
శ్రీభావ్యకార్థ లానతిచ్చియుండుట కావున వీరు నివిధముగ నానతిచ్చుచున్నారు.
ఇట్లర్థముచెప్పక అచిన్త్యత్వమనగా ఒకవిధముగను చిత్తించుటకు యోగ్యముకానిదిగ నుండుట
అని యర్థముచెప్పినయెడల ఆత్మస్వరూపవిషయమైన శ్రవణము మననము మొదలగువాటికి
ప్రయోజనములేకపోవును గాన అచిన్త్యశబ్దమునకు అచిత్తుతో సమానమైనదియని తలచుటకు
యోగ్యమైనది కాదనియే యర్థము కాఁదగినది.

౨౦. నిరవయవమాకై యావతు - అవయవసముదాయమన్విక్సే-
యిరుక్తై.

౨౧. నిర్వికారమాకై యావతు - అచిత్తుప్సోలేవికరిక్తైయన్విక్సే-
యిరుపడిపట్టిరుక్తై

౨౨. ఇప్పడియిరుక్తైయాలే

ఆక, "అన్యత్తోయమచిన్మోయమ్" ఎన్మ గీతోపనిషదాధార్యనరుళి చెప్పెయితపడియే,
ఇవరువాత్సస్వరూపవైలక్షణ్య ప్రకటనార్థ మాక ఇవిడ్లిత్తిలే యరుళి చెప్పెయితాలాయెత్తు

౨౦ (నిరవయవమాకై యావతు - అవయవసముదాయమన్విక్సేయిరుక్తై) అతావతు-
౨ "విజ్ఞానమయః" ఎన్మమ్ ³ "విజ్ఞానఘనః" ఎన్మమ్ కొల్లుకిజపడియే జ్ఞానైకాకారమాకై యాలే
అచిద్వస్తుక్తైప్సోలే యవయవసంఘాతాత్తికమన్విక్సేయిరుక్తై

౨౧. (నిర్వికారమాకై యావతు - అచిత్తుప్సోలే వికరిక్తైయన్విక్సే) యిరుపడిపట్టి
రుక్తై) అతావతు - ర "అన్యత్తాత్మరంహరః" ^౪ "ఆత్మశుద్ధోఽత్మరః" ఎన్మ అత్మర
శబ్దవాద్యమాన వస్తువాకైయాలే, తుణత్మరణస్వభావమాకైయాలే త్మరశబ్దవాచ్యమాన వచిత్తు
ప్సోలే వికరిక్తైయన్విక్సే సదైకరూపమాయిరుక్తై అక్రయితే ⁵ "అవికారోయమ్" ⁶
ఎన్మ గీతోపనిషదాధార్య నరుళి చెప్పెయితతు

౨౨ ఏవంప్రకారమాకైయాలే చేద్యాదివిసజాతీయమా యిరుక్కుమెనితార్ మేల్

౨౦. నిరవయవమైనది యనగా - అవయవసముదాయము లేకయే
యుండుట.

౨౧. నిర్వికారమగుటయనగా - అచిత్తువలె వికరించుటలేకుండ నొ
క్కవిధముగనుండుట.

౨౨. ఇట్లుండుటచేత,

ఇట్లు ^౧ "ఏ డ వ్యక్తుడు, ఏ డ చింత్యుడు." అని గీతోపనిషత్తును అనతిచ్చిన
శ్రీకృష్ణభగవంతుడు అనతిచ్చియుండువిధముగ నే వీరును ఆత్మ స్వరూపముయొక్క వేఱు
బాటును ప్రకటించుటకొఱకు ఈనలమం వానతిచ్చియున్నవారని యెఱుంగునది

౨౦. (నిరవయవమైనదియనగా - అవయవ సముదాయములేకయే యుండుట) అట్ల
నగా ^౨ "విజ్ఞానమయః" అనియును ^౩ "విజ్ఞానముచేఁబూర్పుడు" అనియుఁ జెప్పినట్లుజ్ఞాన
మునే యాకారముగఁగలిగినదియగుటచే, నచిద్వస్తువులవలె నవయవసమూహస్వరూపమైనది
గాకయుండుట.

౨౧. (నిర్వికారమగుటయనగా - అచిత్తువలె వికరించుటలేకుండ నొకవిధముగనుం
డుట) అనగా ^౪ "అన్యత్తమైనవాడు నాశములేనివాడు లేవుడు" ^౫ "ఆత్మశుద్ధుడై, నాశము
ములేనివాడు" అని అత్మగ[నాశములేనిదియను] శబ్దముచేఁ జెప్పఁబడు వస్తువై సంస్థావలన, తుణ
తుణమును నశించునదియగుటచే త్మర[నాశముగలదియను] శబ్దముచేఁ జెప్పఁబడి యచిత్తువలె
వికరించుటలేకుండ యొల్లప్పుడు నొకరూపమైయుండునది యనియర్థము గనుకనే ⁶ "ఏడు
వికారములేనివాడు" అని గీతాచార్యుడైన శ్రీకృష్ణుడు వానతిచ్చినది.

౨౨. ఈప్రకారముగనుండుటవలన నఱుకఁబడిఁదగినవాటికంటె వేఱయియుండునని

శస్త్రమ్, అగ్ని, జలమ్, వాతమ్, ఆతపస్తుడక్కమానవత్త్రాల్
ఛేదిత్తల్ దహిత్తల్ ననైత్తల్ శోషిత్తల్ శేయైక్క
యోగ్యమాయరుక్కుమ్

౨౩. ఆర్హత

(ఇప్పడి) ఎన్టు తుడక్కి

ఇప్పడియెన్టు, అవ్యక్తాదికల్ నాలెయు ముఖాపిక్కిఱతల్, నిర్వికారత్వమాత్ర
తైయాతల్ (శస్త్రమ్, అగ్ని) ఇత్యాది, అశావతు - శస్త్రాగ్నిదికల్ ఛేదన దహనాదికలై
పృణ్ణుమ్మైతు తత్తద్వస్తుకలిరే వ్యాపిత్తుచ్చెయ్య వణ్ణుకై యాలుమ్, అత్తాసర్వాచిత్తత్వ
వ్యాపకనాకై యాలే యవత్త్రాట్టిలత్తన్న సూక్ష్మభూతనాకై యాలుమ్, వ్యాప్యమాయ్ సూల
మాయరుక్కిఱవిన్దై వ్యాపకమాయ్ సూక్ష్మహనవాత్తనస్తువై వ్యాపిత్తు వికరిప్పిక్కమాట్టామై
యాలే, శస్త్రాగ్ని జలవాతాతిపానికళాలేవరుమ్ ఛేదనదహన క్షేదనశోషణజుగు క్కనర్పిమా
యరుక్కుమ్కై “నైనంఛిన్దై నిశస్త్రాగ్ని నైనం దహతిపావక. | నచైనంక్షేదయన్త్యాపో
నశోషయతిపావతః || అచ్ఛేద్యో యమదాహ్యోయ ముక్షేద్యో శోష్య ఏవచ | నిత్యస్సర్వగత
స్థాణు రచిలోఽయం సనాతనః ||” ఎన్టురుళిచ్చెయ్తానితే

౨౩ ఇప్పడినిర్వికారమాన వాత్త వస్తువుక్కు పరిణామిత్వజ్ఞోభ్యుక్తి ఆర్హత మతమయ్య
క్తమెన్ను మిడతై దర్శిప్పిక్కిడాల్ మేల్. (ఆర్హతర్) ఇత్యాదియాలే

శస్త్రము, అగ్ని, జలము, వాయువు, ఎండ, మొదలగువాటి
చేత నఱుకబడుట, కాల్చబడుట, తిడుపఁబడుట, ఎండింపఁబ
డుట, వీటికి తగనిదియైయుండును.

౨౩ ఆర్హతులు

పైన అసతిచ్చుచున్నారు (ఇట్లు) అని ప్రారంభించి

‘ఇట్లు’ అని అవ్యక్తము మొదలైన నాలుగింటిని యనువదించుచున్నది యనియైనను
నిర్వికారత్వమాత్రము ననువదించుచున్నది యనియైనను చెప్పవచ్చును (శస్త్రము, అగ్ని)
ఇత్యాది - అనగా శస్త్రము అగ్ని మొదలగునవి, నఱుకునప్పుడును కాల్చునప్పుడును ఆయా
వస్తువులయందు వ్యాపించి చేయవలసియుండుటచేతను, ఆత్మ సర్వములైన యచిత్తత్వము
లకంటె వ్యాపించియుండువా డగుటచేతను, వాటికంటె మిక్కిలి సూక్ష్మభూతుడగుటచే
తను వ్యాపించదగినవియై స్థూలమైయుండునివి వ్యాపకమై సూక్ష్మమైన ఆత్మవస్తువును వ్యాపిం
చి వికారమును కలుగజేయలేవు గనుక శస్త్రము అగ్ని జలము వాయువు ఎండ వీటిచే గలిగె
డు నఱుకుట కాల్చుట తడుపుట ఎండించుట మొదలైనవాటిక తగనిదియై యుండును అని య
ర్థము. “ఈర్హత్వేన శస్త్రములు నఱుకవు, నిప్పు కాల్చుదు, నీళ్లుతడుపవు, గాలి ఎండింపదు, ఈ
యాత్మ నఱుకబడఁదగనివాఁడు, వీడు కాల్చబడఁదగనివాఁడు, తడుపఁబడఁదగనివాఁడు,
ఎండింపఁబడఁదగనివాఁడు [వీలయనగా] వీడు నిత్యుఁడును అంతటనున్నవాఁడును చలింపనిస్వ
భావుఁడును కదలనివాఁడును, అనాదియునైయుండుటవీలన” అని గీతయందుఁజెప్పియున్నా
రుగదా.

౨౩ ఇట్లు నిర్వికారమైన ఆత్మ వస్తువు పరిణామించుచున్నదియని చెప్పెడు జైనలయొ
క్కనుత్తము తగినదికాదని పైన చూపించుచున్నారు (ఆర్హతులు) ఇత్యాదివలన,

రాత్నావై దేహపరిమాణనెన్నార్ కల్.

౨౪. అతుశ్రుతివిరుద్ధమ్

౨౫. అనేకదేహజ్జల్లె పరిగ్రహింపఁజేయొగి కల్ స్వరూపత్తుక్కు

* శైధిల్యమ్ వరుమ్.

ఆర్హతగాఁజేయార్ - జైనర్, అవర్ కల్ "పాదేమేవేదనా" ఇత్యాదిప్రకారేణ ఆపాదమాడమ్ దేహ త్రిలుజ్జానదుఃఖాద్యనభవమ్, ఆత్మదేహపరిమాణ నల్లాతపోతుకూడాతు ఆత్మయాల్ ఆత్మాస్మకర్తాను గుణమాకపరిగ్రహిత్తుమ్ గజపిఠికాది శరీరజ్జలక్కునుకూలమాక పరిణమిత్తు, తత్త్రిదేహపరిమాణనా యిరుక్కుమెట్టితే శోల్లువతు ఆత్మై యరుళి చెప్పయ్జేయార్ (దేహపరిమాణనెన్నార్ కల్) ఎన్దు

౨౪. అత్తైనిరాకరిక్కియార్ (అతుశ్రుతివిరుద్ధమ్) ఎన్దు

ఇచ్చిడ త్రివిరక్కు వివక్షతైయాన శ్రుతియేతెన్నిల్, ౨ "అమృతాక్షరం హరిః" ఎన్దు, ఆత్మవినుడైయ నిర్వికారత్వప్రతిపాదికైయాన శ్రుతియాక వేణుమ్, ౩ "దేహపరిమాణ నెన్దిటపక్షమ్, ఆత్మ నిర్వికారనెన్దిట శ్రుతియాశే బాధితమ్" ఎన్దివర్ తామే తత్త్వశేఖరి త్రిలేయరుళి చెప్పయ్జేయారే ౪ "ఏహేణురాన్తా" ౫ "వాల్గ్రాశతభాగస్య" ఇత్యాదిశ్రుతికరుమ్ దేహపరిమాణ పక్షత్తుక్కు బాధితకళాకైయారే, అవర్ తైయు మిచ్చిడ త్రిలే శోల్లువారుమున్దు

౨౫. ఏతద్విషయమాక దూషణా నరము మరుళి చెప్పయ్జేయార్ (అనేకదేహజ్జల్లె పరి గ్రహింపఁజేయొగి కల్ స్వరూపత్తుక్కు శైధిల్యమ్ వరుమ్) ఎన్దు

అత్తను దేహపరిమాణుడని యనినారు

౨౪. అదిశ్రుతి విరుద్ధము

౨౫. అనేకదేహములను పరిగ్రహించెడి యోగులస్వరూపమునకు

శైధిల్యము [ఖండములుకావలసి] వచ్చును.

(ఆర్హతు)లనగా జైనరు వారు [ఆర్హతులు] ౧ "పాదమందు నాకు బాధకలుగచున్నది" ఇత్యాదిప్రకారముచే పాదముమొదలు శరీరమువరకుగల దేహమందు కలిగెడుదుఃఖములను అనుభవించుట ఆత్మ దేహపరిమాణముకానప్పుడు గూడదు కావున ఆత్మ స్వకర్తానుగుణముగ పరిగ్రహించు గజ పిఠికాది శరీరముల కనుకూలముగ పరిణమించి ఆయాదేహపరిమాణుడై యుండును అనిగదా చెప్పట దానిని యానతిచ్చుచున్నారు (దేహపరిమాణుడనినారు) అని.

౨౪. దానిని నిరసించుచున్నారు (అది శ్రుతివిరుద్ధ) మని

ఇచ్చట వీరువచించినచ్చయించిన శ్రుతియేదియనగా, ౨ "అమృతమై నాశములేనివాఁడు తీవుఁడు" అని ఆత్మయొక్క వికారములేకుండుటనుఁ జెప్పెడి శ్రుతియై యుండవలెను ౩ "దేహపరిమాణు డనియెడుపక్షము ఆత్మ నిర్వికారుడనియెడు శ్రుతిచే బాధింపఁబడినది యగు చున్నది" అని వీరే తత్త్వశేఖరమునం దానతిచ్చియుండుటవలన ౪ "ఈయాత్మ యణుప్రమాణమైనవాఁడు" ౫ "త్రోకోవడ్లయొక్క" త్రోకోకొసను నూరుభాగములుగఁజేసి" అనునివి మొదలైనశ్రుతులు దేహపరిమాణుడనుపక్షమునకు బాధకములుగావున దానినిగూడ ఇట్లు జెప్పెడి వారునుగలరు.

౨౫. ఈవిషయమునందు మతియొకదూషణమునుఁ జెప్పుచున్నారు (అనేకదేహములను పరిగ్రహించెడి యోగుల స్వరూపమునకు శైధిల్యము [ఖండములుకావలసి] వచ్చును) అని.

* "శైధిల్యమువరుమ్" ఎన్దు శిల్పములకోశజ్ఞులిలుమ్, వ్యాఖ్యానకోశజ్ఞులిలుమ్ కాన్దిరుదు.

౨౬. జ్ఞానాశ్రయమాకైయావతు-జ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమాయిరుక్కై-

అతావతు - దేహపరిమాణమెన్నమపక్షత్తిల్, సంసిద్ధయోగరాయ్, సౌభరియైప్పిలే ఏకకాలత్తిలే యనేకదేహజ్ఞతై పరిగ్రహిక్కుమవర్కళుక్కు తజ్జతుడైయ స్వరూపత్తై యనేక మాక ఛిన్నమాక్కిక్కిండ్లు అవ్వవదేహజ్ఞతై పరిగ్రహిక్కువేణ్ణి విరుమెక్కై పరికాయప్రవేశ యుభేన అనేకశరీరజ్ఞతై పరిగ్రహిక్కియోగికల్ స్వరూపత్తుక్కు, స్థూలమాన శరీరత్తైవిట్టు నూత్తు మానశరీరత్తై పరిగ్రహిక్కుమళవిల్, ఇతుక్కెల్లామతు అవకాశమ్మొరామైయాలే, తైథి ల్యమ్ వరుమెన్నపుమామ్ ' ' ఏవంచాత్తాకార్త్తన్న్యమ్ ' ' ఎన్నిఱనూత్తత్తిల్ శొల్లుకిఱ పడియే, అల్పమహత్పరిమాణజ్ఞాన గజపిపీలికాది శరీరజ్ఞతై స్వకర్తానుగుణమాక పరిగ్రహి క్కుమవర్కళుక్కు, గజశరీరత్తైవిట్టు పిపిలికాశరీరత్తై పరిగ్రహిక్కుమళవిల్ గజశరీర సమపరి మాణమాయరుక్కుమ్ అన్దస్వరూపత్తుక్కు, పిపిలికాశరీరమవకాశమ్మొరామైయాలే తైథి ల్యమ్వరుమెన్నిట్లనే ఇవాన్యత్తుక్కు యోజితాల్ వెన్నిల్, (యోగికల్ స్వరూపత్తుక్కు) ఎక్కైయాలే - అతివిడ్డత్తి లివర్క్కు వివక్షితమస్తు

౨౭. (జ్ఞానాశ్రయమాకైయావతు - జ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమాయిరుక్కై) జ్ఞానమావతు - స్వస్తమాత్రతైలే న్యాత్రయత్తైవత్తిల్ స్వపరివ్యవహారత్తుక్కుడలాయుప్పత్తిరు అత్తిధర్మమ్ ఇతుక్కాత్తై ఆశ్రయమాకైయావతు - దీపప్రభైకళిరణ్ణుమ్ తేజోద్రవ్యము యిరుక్కుచ్చెయ్ లే దీపమ్ ప్రభైక్కాశ్రయమా యిరుక్కితాప్పిలే, తానుమ్ జ్ఞానస్వరూపనాయుక్కుచ్చెయ్ లే

౨౮. జ్ఞానమున కాశ్రయమైనదియనగా-జ్ఞానమునకునికీపట్టయియుండుట.

అనగా దేహపరిమాణమును పక్షమున, సిద్ధిబొందిన యోగముఁగలవారై సౌభరివలె ఏకకాలముం దనేకదేహములను పరిగ్రహించెడివారికి, తమయొక్క స్వరూపమును అనేకములుగ ఖండములుగ చేసికొని ఆయాదేహములను పరిగ్రహించవలసినచున్ననటుల పరికాయప్రవేశ ద్వారమున అనేకశరీరములను పరిగ్రహించుయోగుల స్వరూపము స్థూలమైన శరీరమునువిడిచి నూత్తుమైన శరీరమును పరిగ్రహించునపుడు యీస్వరూపమునకెల్ల నది యవకాశము చాలనిది యగుటచే ఖండములు కావలసినచున్ననియుఁ జెప్పఁదగును. "ఇట్లైన నాత్మ పూర్ణఁడుగ నుండను" అనునూత్రమందు జెప్పనటులనే యొక్కవ తక్కువ పరిమాణములుగలిగిన గజపిపీలికాదుల శరీరములను తనకర్తానుగుణముగ పరిగ్రహించు నాత్మలకు, గజశరీరమునువిడిచి, చీమశరీరమును పరిగ్రహించునపుడు గజశరీరముతో సమప్రమాణముగనుండు నాస్వరూపమునకు, చీమశరీర మవకాశముచాలనిది, యగుటచే ఖండములు కావలసినచున్న అని యిట్టివాక్యమున కర్థము చెప్పిననో యనిన; (యోగులస్వరూపమునకు) అనుటచే నది ఇచ్చోట వీరికి వివక్షితము కాదు.

౨౯. (జ్ఞానమున కాశ్రయమగుటయనగా-జ్ఞానమునకునికీపట్టయియుండుట) జ్ఞానమునగా - తనయొక్క యునికిచే తనకాశ్రయమయినవస్తువునుబొంది తనను, ఇతరులను, వ్యవహరించుటకుపాటుపైయుండు నొక యాత్మధర్మము దీనికియాత్మయాశ్రయమైయుండుట యనగా దీపమును వెలుతురు నైనరెండును ప్రకాశించెడు ద్రవ్యములుగ నుండినను దీపము వెలుతురునకునికీపట్టయియుండునటుల తానును జ్ఞానస్వరూపుడైయుండినను తనధర్మమగు జ్ఞానమునకు తననుతప్ప

౨౭ ఆత్మాజ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమన్త్రి క్కే జ్ఞానమాత్రమాకిల్.

౨౮ నానటివెన్త్రి శొల్ల వేణుమ్, నానటియాన్తి నెన్నక్కూడాతు.

స్వధర్మమాన జ్ఞానత్తుక్కు తన్నెయ్యుభీయ పృథక్కి న్మత్తుపలమృజ్జిల్లాతపడి తానాధారమాయరు క్కై “అథయోవేదేదం జిహ్వాజీతి సత్యమ్” ౧ “సత్యమ్” మననైతాక్ కామిక్ పత్య న్మతే” ౨ “సవశ్యోమృత్యుంపశ్యతి” ౩ “విజ్ఞాతారమరేకేన విజానీయాత్” ౪ “జానా త్యేవాయం పురుషః” ౫ “ఏవహిద్రష్టా శ్రోతా స్మృతా రసయితా మస్తా బోధా కర్తా విజ్ఞా నాస్తా పురుషః” ౬ “ఏవమేవాస్య పరిద్రష్టుః” ఇత్యాది శ్రుతికళాలే ఆత్మావిమడైయ జ్ఞాతృత్వమ్ సిద్ధమ్

౨౭ ఏవంభూతమాన వాస్తావిమడైయ జ్ఞాతృత్వత్తై యితైయాతే జ్ఞానమాత్ర మెన్త్రి శొల్లఁట జ్ఞాధానికళుడైయ మతత్తై నిరాకరిక్కైక్కాక త త్తిత్వత్తై యనువదిక్కితార్ (ఆత్మాజ్ఞానత్తుక్కిరుప్పిడమన్త్రి క్కే జ్ఞానమాత్రమాకిల్) ఎన్త్రి

౨౮ “అహమిదంజానామి” ఎన్గిట ప్రత్యక్షత్తాలే అత్తైనిరాకరిక్కితార్ (నానటివు) ఎన్త్రితుడన్గి

అతావరు - ఆత్మావుక్కు జ్ఞానాశ్రయత్వమన్త్రి క్కే కేవలమ్ జ్ఞానమాయరుక్కుమళ వే యుశ్శతాకిల్ నానటివుఎన్త్రి తన్నెజ్ఞానమాత్రమాక చొల్లుకైయ్యుభీయ, నానిత్తైయతియా నిన్దేనెన్త్రి తన్నెజ్ఞాతావాక చొల్లక్కూడాతేక్కై ఇవ్వర్థత్తై నానటియానిన్దేనెక్కైయాతే.

౨౭ ఆత్మ జ్ఞానమున కునికిపట్టుగాక జ్ఞానమాత్రమైనయెడల.

౨౮ నేనెఱుకయని చెప్పవలయును, నేనెఱుగుచున్నానని యనగూ డదు.

వేరుగచుండుట, వేరుగతోచుటలు లేకుండునటుల తానే యాధారమైయుండుట. “ఇక నెఱుఁడు దీనిని నాసనజూచుచున్నానని ఎఱుగునో వాఁడుఆత్మ” ౧ “(ఆయాత్మ) మనస్సు చేత నేకకామ ములను జూచుచురమించుచున్నాఁడు.” ౨ “ఆత్మను జూచెడివాఁడు మృత్యువునజూచుటలేదు” ౩ “ఓయీ! జ్ఞానస్వరూపమైనవాని నెట్లెఱుఁగఁదగినది” ౪ “ఈపురుషుఁ డెఱుఁగుచు నేయున్నాఁ డు” ౫ “ఈజ్ఞానస్వరూపియైనపురుషుఁడే చూచువాఁడు, వినువాఁడు, ఆహ్వానించువాఁడు, రుచి చూచువాఁడు, తలఁచువాఁడు, బోధించువాఁడు, చేయువాఁడు,” ౬ “అంతటను జూచెడు వీని కివిధముగ నే” యిత్యాది శ్రుతులచే నాత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము సిద్ధించుచున్నది.

౨౭ ఇట్టిఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము నొప్పుకొనక జ్ఞానమాత్ర మని చెప్పెడు జ్ఞాధా దులయొక్క మతమును నిరసించుటకొరకు వారివారిపక్షము ననువదించుచున్నారు (ఆత్మజ్ఞాన మునకునికిపట్టుగాక జ్ఞానమాత్రమైనయెడల) అని.

౨౮ “నేను దీని నెఱుగుదును” అనెడుప్రత్యక్షముచే దానిని నిరసించుచున్నాడు.

(నేనెఱుక) అని మొదలుపెట్టి

అనగా ఆత్మ జ్ఞానమునకాశ్రయమైనదిగాక కేవలము జ్ఞానమైయుండుస్వభావమే కలది యగునెడల (నేనెఱుక) యని తన్నుజ్ఞానమాత్రముగ జెప్పటతప్ప నేను దీని నెఱుఁగుచున్నా నని తన్నుజ్ఞానముగలవానిగ జెప్పగూడదు. ఈయర్థమును నేనెఱుఁగుచున్నాను అనుటచే విషయ

౨౯ జ్ఞాతావెష్ట పోతే కర్తాభోక్తావెన్న మిడమ్మోల్లొల్ త్రాయ్ త్తు

30. కర్తృత్వభోక్తృత్వజ్ఞో జ్ఞానావస్థా విశేషభూతై యాలే

విషయగ్రాహియనతోరు జ్ఞానత్తుక్కుత్రానాశ్రయమెన్నమిడమ్ తోల్ త్రాయ్ త్తుతీత, ఇప్పడి యాత్తావినుడైయ జ్ఞాతృత్వమ్ ప్రత్యక్షసిద్ధమాకైయాలే అభాధితమెన్న కుత్తు “ఇగమహా మభిజేద్దిత్తాత్త విత్తోవ్విభేదే స్ఫురతి యనితదైక్యం బాహ్యమప్యేకమస్తు” ఎన్న భట్టరు మిప్పడియితే పాధమతనిరాకరణమ్ పణ్ణుకిటవిడత్తిలరులిచ్చెయ్ తతు

౨౯ జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ భోక్తృత్వజ్ఞో మూత్తుమ్ నొల్ల వేడ్డియిరుక్కు, జ్ఞానాశ్ర యమాయ్ ఎన్న జ్ఞాతృత్వమాత్రత్తైచ్చొల్లి, మన్త్రైయవై యిగుచ్చొల్లొత్తోహినానెన్నెనిట కత్తైయిలై యరులిచ్చెయ్ కితార్ (జ్ఞాతావెష్టపోతే కర్తా భోక్తావెన్నమిడమ్ నొల్లొల్ త్రాయ్ త్తు) ఎన్న

30 ఇప్పడి ప్రతిజ్ఞామాత్రత్తాల్ పోరాతెన్న అతుక్కుహేతువై యరులిచ్చెయ్ కితార్, (కర్తృత్వ భోక్తృత్వజ్ఞో జ్ఞానావస్థావిశేషభూతై యాలే) ఎన్న

౨ “హేయోపాదేయతాజ్ఞానమూలం జ్ఞాతృత్వమాత్తనః | తత్తత్త్వహిణోపాదానచిక్రీ కర్తృతాశ్రయా” ఎన్నిటపడియే, ఆత్మవినుడైయ జ్ఞాతృత్వమ్ హేయోపాదేయ ప్రతి పత్తిక్కు హేతునాయ్ కుక్కుమ్, అవోహేయజ్ఞతే విదుకైయాలమ్, ఉపాదేయజ్ఞతేపద్యు

౨౯ జ్ఞాతే యనినప్పడే కర్తయనునదియును, భోక్తయనునదియు ను, చెప్పబడినది

30. కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు జ్ఞానముయొక్కయవస్థావిశేషముల గుటచే.

యము నెఱిగెడినొకజ్ఞానమునకు తానాశ్రయమనునంతము తోచుచున్నదికదా ఇట్లు ఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము ప్రత్యక్షముగ సిద్ధించినది గనుక బాధింపఁబడనిదనిభావము “దీనిని నేనెఱుగుచు న్నాను అనునప్పుడుతోచెడి నాత్మకును జ్ఞానమునకును, భేదము తోచుచుండగ నారెంటికి నైక్యముజెప్పునెడల వెలుపలివస్తునైన యిదియనునదియును ఒక్కటియగుగాక” అని భట్టరు నివిధముగ గదా బాధమతమును నిరసించునపు డానతిచ్చినది

౨౯ జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు మూడును చెప్పదగియుండగ జ్ఞానమునకు నికిపట్టయి యని జ్ఞాతృత్వమునుమాత్రముచెప్పి తక్కినవాని నిక్కడ చెప్పకుండుట కేమికారణము అనుశంకగలగుగా నానతిచ్చుచున్నారు (జ్ఞాతయనినప్పడే కర్తయనునదియును, భోక్తయనునదియును, చెప్పబడినది) అని

30. ఇట్లా ప్రతిజ్ఞాకేయుటచే మాత్రము చాలదని దానికి కారణమునానతిచ్చుచు న్నారు (కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు జ్ఞానముయొక్కయవస్థావిశేషములగుటచే) అని

౨ “ఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము యిదివిధువదగినది మిదిన్వీకరింపదగినది అని యెఱుంగుటకు కారణమైనది, ఆత్మయొక్క కర్తృత్వము అహావిషయములను పదలుట, స్వీకరించుట, వీటివిషయమై కలిగెడు నిచ్చుకు కారణమైనది” అనునట్లుఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వము హేయోపాదేయముల నెఱుంగుటకు కారణమైనది ఆయాహేయములను విడుచుటచేతను, ఉపాదేయము

3౧. శిలర్, గుణజ్ఞభుక్తే కర్తృత్వముశ్చతు, ఆత్మాపుక్తి-లైయెన్ద్రార్ కళో

కైయాలుముజ్ఞాన చిత్కీర్తన కర్తృత్వ మడియాయరుక్కుమ్, కర్తాపుక్తి-యితుచిత్కీర్తనముశ్చతు. అన్దచిత్కీర్తనా జ్ఞానావస్థావిశేషమితే, అత్తోడు కర్తృత్వత్తుక్కుజ్ఞాన ప్రత్యేకత్వమై కటాక్షితు కర్తృత్వమై జ్ఞానావస్థావిశేష మెన్దుపవరిత్తరళిచెయ్కీడార్ అల్లతు కమావతు - క్రియాశ్రయత్వమాకైయారే, అత్తెజ్ఞానావస్థావిశేష మెన్దు ముఖ్యమాక చొల్లపొప్పి కాతితే క్రియైయావతు - ౧ “జానాతి, ఇచ్ఛతి, ప్రయతతే, కరోతి” ఎన్దుజ్ఞానచిత్కీర్తనా ప్రయత్నాన నరభావియాన ప్రవృత్తియాకైయాలుమ్, తదాశ్రయత్వమ్ కర్తృత్వమాకైయాలుమ్, అత్తెజ్ఞానావస్థావిశేష మెన్దు ఉపచారప్రయోగమెన్దే కొళ్ళవేణుమ్ ఇని, భోక్తృత్వమావతు - భోగశ్రయత్వమ్, భోగమావతు - సుఖదుఃఖిరూపమాన వనుభవజ్ఞానమ్ అతు జ్ఞానావస్థావిశేషమితే తదాశ్రయత్వమై జ్ఞానావస్థావిశేష మెన్దు శొల్లకైయారే యితు పునావచారికమ్ ఇప్పడి జ్ఞాతృత్వత్తుక్కు మివత్తుక్కు ముజ్ఞానప్రత్యేకత్వమై తదైక్యకథనమృణ్ణలామృడి యరుక్కైయారే, జ్ఞాతృత్వమిశానపొతే కర్తృత్వ భోక్తృత్వ భోగశ్రయత్వమై తత్త్వత్వమై తత్త్వత్వమై

3౧ ఇప్పడి ఆత్మాపుక్తి స్వాభావికమాయరుక్కు కర్తృత్వమైయైయెన్దు, ప్రకృతి కే కర్తృత్వమైకొళ్ళుకట సాభ్యురైనిరాకరిక్కిడార్ (శిలర్) ఎన్దుతుడగ్గి

శిలరెన్దువర్ కళో పక్కల్ తమక్కుజ్ఞానసనాదరమ్ తోత్తరవరళిచెయ్కీడార్. (గుణ జ్ఞభుక్తే కర్తృత్వముశ్చతు ఆత్మాపుక్తి-లైయెన్ద్రార్ కళో) గుణజ్ఞత్వమ్ ప్రకృతియెన్దుమ్ భేద

3౧. కొండలు గుణములకే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు లేదనినారు.

లను స్వీకరించుటచేతను, కలిగిన చేయనిచ్చ కర్తృత్వమును మూలముగ గలిగియుండును, కర్తకేదా చిత్కీర్తనండుట ఆచిత్కీర్తన జ్ఞానముయొక్క అవస్థావిశేషము దానితో కర్తృత్వమునకుగల సంబంధమును కటాక్షించి కర్తృత్వమును, జ్ఞానావస్థావిశేషమని యుపవరించి యానతిచ్చుచున్నారు లేనియెడల కర్తృత్వమునది క్రియల కాశ్రయముగనండుటగాన దానిని జ్ఞానముయొక్కయవస్థయని ముఖ్యముగ చెప్పదగదుకదా? క్రియయనునది “ఎఱుగుచున్నాఁడు, కొరుచున్నాఁడు, యత్నించుచున్నాఁడు, చేయుచున్నాఁడు,” అని యెఱుగుట కొరుట యత్నించుట లయిన వీనికనంతరముకలిగెడు ప్రవృత్తి అయినందుచేతను, అట్టిప్రవృత్తికి ఆశ్రయమైయుండుట కర్తృత్వమగుటచేతను, దానిని జ్ఞానముయొక్క యవస్థావిశేషమనినది యుపవరించి చెప్పబడినదియనియే యంగీకరించువలెను ఇక భోక్తృత్వమనగా-భోగమునకాశ్రయమైయుండుట భోగమునగా-సుఖదుఃఖిరూపమైనయనుభవజ్ఞానము, అది జ్ఞానముయొక్క యవస్థావిశేషముగదా? దానికాశ్రయమైనదానిని జ్ఞానముయొక్క యవస్థావిశేషమని చెప్పటచే యిదియును ఉపవరించి చెప్పబడినదియగును ఇట్లు జ్ఞాతృత్వమునకును వీనినికలిగిన సంబంధాతిశయముచే దానితో నైక్యముగ చెప్పదగియుండుటచేతనే జ్ఞాతృత్వమునుచెప్పినపుడే కర్తృత్వ భోక్తృత్వములు చెప్పబడినదయ్యెను, అనుటకాటగములేదుగదా.

3౧. ఇట్లు ఆత్మకు సహజముగనుండు కర్తృత్వమును లేదనియు, ప్రకృతికే కర్తృత్వము గలిగినయు, చెప్పడి సాంఖ్యులను నిరాకరించుచున్నారు (కొండలు) అని మొదలుచెట్టి, వారియొద్ద భేదముగల యనాదరము తోచునట్లు కొండలుయని ఆనతిచ్చుచున్నారు. వీరలకు, గుణములనియును, ప్రకృతియనియును, భేదములేదుగదా? కావున, ప్రకృతికే

3. అష్టాశు

మిత్తైయితే యివరకకుక్కు, ప్రిత్యాయే, ప్రకృతిక్కుయైనిఅస్థానత్తిలే (గుణజుక్కు) ఎన్నికార్ 'ప్రకృతిర్నామ-సుఖదుఃఖమేహాత్మకాని, లాభున ప్రకాశ చల నోపప్లవ్యున గౌరవాన రణకార్యాణి, అత్తిన్వాత్తిన్వియాణి, కార్త్యక నిరూపణ వివేకాని, అన్యూనానతిరేకాణి, సమతామపేతాని, సత్త్వరజస్తమాంసిద్రవ్యాణి' ఎన్నితే అవరగకుడైయ సిద్ధాన్తమ్ ఆత్మయాల్, ప్రకృతిక్కు కర్తృత్వముశ్శుతు, ఆత్మాపుక్కుత్తైయైనిపడి అతానతు - కిరవల్లియిలే "నజాయతే మియతే" ఇత్తాన్వియాల్, ఆత్మాపుక్కు జన్మమరణాదికళాన ప్రకృతిధర్మజ్జైయెల్లమ్ ప్రతిపేధిత్తు, "హస్తాచేన్వన్యతేహస్తం హతశ్చేన్వన్యతే హతమ్ | ఉభౌతానవిజానీతో నాయం హన్తి నహన్యతే" ఎన్వ హననాదిక్రియైకళిత కర్తృత్వత్తైయమ్ నిపేధిక్కుయాలుమ్, శ్రీగీతైయిలే సర్వేశ్వరన్వనే "నాన్యంగుణేభ్యః కర్తారం యదాద్రష్టానపశ్యతి" ర"కార్యకారణ కర్తృత్వే హేతుః ప్రకృతి రుచ్యతే | పురుష సుఖదుఃఖానాం భోక్తృత్వే హేతు రుచ్యతే" ఎన్వశొల్లైయైలుమ్, ఇప్పడి అధ్యాత్మశాస్త్రజ్జిలే ఆత్మాపుక్కు కర్తృత్వత్తైయమ్ గుణజుక్కు కర్తృత్వత్తైయమ్ శొల్లైయైలే కర్తృత్వముశ్శుతు ప్రకృతిక్కు, ఆత్మాపుక్కు కర్తృత్వమిత్తై, భోక్తృత్వమాత్రమే యశ్శతైన్వాయత్తవరకళ శొల్లైవతు

3.2 అత్తైనిరాకరిక్కిత్తార్ (అష్టాశు) ఎన్వ తుడగ్గి

3.2. అష్టాశు

యనెడు స్థానమందు (గుణములకే) యనుచున్నార 'ప్రకృతియనగా - సుఖదుఃఖ మేహాస్వరూపములైనవియును, చలనక, ప్రకాశము, చలనము, స్తంభనము, బరువు, అవరణము, వీనిని కార్యములుగా గలిగినవియును, యింద్రియముల కత్యంత మగుపడనివియును, కారణములచెతనే నిరూపించదగిన విభాగములను గలిగినవియును, తక్కువ యెక్కువలు లేనివియును, సామ్యమునుపొందినవియును అయిన సత్త్వ రజస్తమస్సులనెడి ద్రవ్యములు' అనిగదా వారల సిద్ధాంతము కావున ప్రకృతికే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు లేదని యర్థము అట్లనగా-కరవల్లియందు "పుట్టుటలేదు చచ్చుటలేదు" అనునివిమోదలైనవాని[వాక్యముల]చే జన్మమరణాదులైనప్రకృతిధర్మముల నన్నిటిని ఆత్మకు లేవనిచెప్పి "చంపెడువాడు చంపుటకు తలచెనేనియు, చంపబడెడువాడు[తన్ను] చంపబడువానిగ దలచెనేనియు, వీర లిద్దరునెఱుంగనివారు, వీడు చంపడు, వాడు చంపబడెడు" అని చంపుట మొదలగు క్రియలందు కర్తృత్వమును లేదని చెప్పియుండుటచేతను, శ్రీగీతయందు సర్వేశ్వరుడైన శ్రీ కృష్ణుడే "జ్ఞానియగువాడెప్పుడును సత్త్వాదిగుణములకంటె నితరమైన కర్తనచూడెడు" ర"కార్యమైన[శరీరమును] కారణములైన[యింద్రియములును] వ్యాపారములను జేయుటకు పురుషునిచే నధిష్ఠింపబడిన ప్రకృతియే కారణముగఁ జెప్పబడుచున్నది సుఖదుఃఖముల ననుభవించుటయందు ప్రకృతితో కలసిన పురుషుడే కారణముగఁ జెప్పబడుచున్నాడు" అని చెప్పటచేతను యీవిధముగ నాత్మవిషయములైన శాస్త్రములయందు ఆత్మకు కర్తృత్వములేదనియు, గుణములకే కలదనియు, జెప్పటచే, ప్రకృతికే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు కర్తృత్వము లేదు, భోక్తృత్వము మాత్రమే కలదని, వారు చెప్పుచున్నారు

3.2. దానిని నిరసించుచున్నారు. (అష్టాశు) అని ప్రారంభించి.

ఇవనుక్కు శాస్త్రవశ్యతై యమ్ భోక్తృత్వముమోలై యమ్.

33. సాంసారికప్రవృత్తికలితో కర్తృత్వమ్ స్వరూపప్రయుక్తమస్తు.

అతావతు-ప్రకృతికే కర్తృత్వమాయ్ ఆత్మపుక్కు కర్తృత్వమిల్లెయనహోతు, ఇవనుక్కు విధినిషేధరూపమానశాస్త్రపుక్కుత్తా నధికారియాయ్కొణ్ణు అతికవశత్తితేనడక్కువే ణ్ణుకైయుమ్, విహితనిషిద్ధకరణప్రయుక్తసుఖదుఃఖరూప ఫలభోక్తృత్వముమ్ శేరాతెకై చే తనకకర్తావాకాతహోతు శాస్త్రపుక్కువైయర్థ్యమ్ ప్రసక్త్యమ్. 1 “శాస్త్రీఫలం ప్రయోక్తం” 2 “కర్తాశాస్త్రీర్థవత్వాత్” ఎన్నక్కడవతితే ఇనితాక, 3 “స్వర్గకామో యజేత” 4 “ముముక్షుర్భుహ్నోపాసీత” ఎట్టు స్వర్గమోక్షాదిఫలభోక్తావైయితే కర్తావాక శాస్త్రమ్ ని యోగిక్కిలతుమ్, ఆకైయాలే, ఫలభోక్తావే కర్తావాకవుమ్ వేణుమితే అచేతనత్తుక్కు కర్తృ త్వమాకితో చేతననై క్కుటిత్తు విధిక్కువుజూడాతు 5 “శాసనాచ్ఛాస్త్రమ్” ఎన్నక్కడవ తితే. శాసనమావతు-ప్రవర్తనమ్ శాస్త్రపుక్కు ప్రపర్తకత్వమ్, బోధజననద్వారత్తాలే అచే తనమాన ప్రధానత్తుక్కుబోధత్తై విలైక్కుప్పోకాతితే, ఆకైయాలే, శాస్త్రీమర్ధవత్తామ్మోతు భోక్తావానచేతననుకే కర్తృత్వముకవేణుమ్ ఇతెల్లావర్తైయైదిరువుళ్ళమ్మోర్థియితే, అ పోత్తివనుక్కు శాస్త్రీవశ్యతైయుమ్ భోక్తృత్వము జ్ఞోలైయుమ్ మెట్టురుళి చెయ్తతు

33. అనాల్, కర్తృత్వమెల్లామివనుక్కు స్వరూపప్రయుక్తమోక్షావైది అజ్ఞైయైలే యరుళి చెయ్తేతార్ (సాంసారికప్రవృత్తికలితో కర్తృత్వమ్ స్వరూపప్రయుక్తమస్తు) ఎట్టు

వీనికి శాస్త్రీవశ్యతయును, భోక్తృత్వమును నశించును

33. సాంసారికప్రవృత్తులయందు కర్తృత్వము స్వరూపముచేకలిగినదికాదు.

అనగా-ప్రకృతికే కర్తృత్వముండి యాత్మకు కర్తృత్వము లేనివత్తుమున వీనికి విధినిషే ధరూపమైనశాస్త్రీయనకు తానధికారియగుచు దానికివశ్యుడై నడవవలసినదియును, విహితనిషి ధ్ధములను జేయుటచే, సుఖదుఃఖరూపములైన ఫలముల ననుభవించుటయును చెరదు, అని యర్థము. చేతనుడు కర్తకానియపుడు శాస్త్రీయనకు నిష్ఫలత్వము సంభవించును 1 “శాస్త్రీయ మ్మొక్కఫలము ప్రయోగించువానియందు కలుగును” 2 “శాస్త్రీయ ఫలము గలిగినదియగుటచే కర్తయగుచున్నాడు” అని చెప్పబడియున్నదికదా? ఇకను 3 “స్వర్గమందాశ గలవాఁడు యజ్ఞముజేయవలెను” 4 “మోక్షమం దిచ్చగలవాఁడు బ్రహ్మము నుపాసించవలెను” అని శాస్త్రీ ము కర్తగఁజెప్పనదియును స్వర్గమోక్షాదులైన ఫలముల ననుభవించువానినికదా కావున ఫలము ననుభవించువాఁడే కర్తగ నుండవలెను. అచేతనమైన ప్రకృతికి కర్తృత్వమున్నయె డల చేతనునిగురించి విధించుటయును గూడదు. 5 “శాసనమువలన శాస్త్రీయ” అనబడు ను. శాసనమనగా-ప్రవర్తించుట; శాస్త్రీయనకు ప్రపర్తకత్వము జ్ఞానమును పుట్టించెడి ద్వారమును. అచేతనమైన ప్రకృతికి జ్ఞానమును పుట్టించుటకు వీలులేదుగదా? కావున శాస్త్రీయ నకు ఫలముగలుగునపుడు అనుభవించెడి చేతనునికే కర్తృత్వము ఉండవలెను దీక్షింతయుచిత్త గించియో(అప్పుడు వీనికి శాస్త్రీవశ్యతయును, భోక్తృత్వమును నశించును) అని యానతిచ్చినది.

33. అయితే కర్తృత్వమంతయు నితనికి స్వరూపప్రయుక్తమగునా? యనుశంకయందు సెలవిచ్చుచున్నాడు. (సాంసారికప్రవృత్తులయందు కర్తృత్వము స్వరూపముచేకలిగినది కాదు.) అన.

38 గుణ సంస్కృత్యమ్

39. కర్తృత్వద్వా సీత్యరాధీనమ్.

సాంసారికప్రవృత్తికళావన-స్త్రియన్న పానాదిభోగజ్ఞతయై ద్దేక్షు ప్పణ్ణమ్ స్వవ్యాపార
జ్ఞో అవద్భీలో కర్తృత్వమాపాధికమాత్మయా లే స్వరూపప్రయుక్తమై

38 ఆనా లతుతానివనుక్తు పద్ధతి యెన్నెన్నిటి శక్తైయిలే యరుళిచ్చెయ్కితార్
(గుణసంస్కృత్యమ్) ఎన్టు

గుణజ్ఞతాకలన-స్త్రియరజస్సుక్కుల్ అవద్భీనియడైయ సంసర్గత్తా లే యజ్ఞానతెన్టుపడి
“ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్తాణి సర్వశః అహక్కారవిమూఢాత్మా కర్తానా మితి మన్య
నే” ఎన్నుక్కడవతితే ఇతెల్లమ్ “కర్తా శాస్త్రార్థవత్వాత్” ఎన్నిటమాత్రత్తిలే పూ
ర్వపక్షసిద్ధాంతరూపేణ భాష్యకారితామే విస్తరేణ వరుళిచ్చెయ్ తార్

39 ఇప్పటిసాక్ష్యపక్షత్తై నిరాకరిత్తు ఆత్మపుక్కే కర్తృత్వత్తై సాధితార్ కీడ్ ఇన్ద క
ర్తృత్వద్వాక్ స్యాయత్తమా పరాయత్తమా వెన్నిట శక్తైయిలే యరుళిచ్చెయ్కితార్ (కర్తృ
త్వద్వా సీత్యరాధీనమ్) ఎన్టు

ఆతావతు ఇవ్వాత్తైవిన్దుడైయ కర్తృత్వద్వాక్ స్యాధీనమన్విక్కే ఈశ్వరాధీనమాయదుక్కు
మెన్టుపడి “పరాత్తుతచ్చిత్తే” ఎన్టు వేదాన్త మాత్రత్తా లే ఆత్మవిన్దుడైయ కర్తృత్వమ్ ప

38 గుణములయొక్క సంబంధముచేఁగలిగినది.

39. కర్తృత్వము యీశ్వరుని కధీనమైనది

సాంసారికప్రవృత్తు లనునవి - స్త్రీ, అన్నము, పానము మొదలగు భోగముల నుద్దేశించి చెయు
స్వవ్యాపారములు వానియందలి కర్తృత్వ ముపాధివలన గల్గినదికాన స్వరూపప్రయుక్తము
కాదు అనుట

38. అయితే ఆదితీనికి ఎట్లుక లిగినది అనెడి ఆకాంక్ష చే నానతిచ్చుచున్నారు (గుణము
లయొక్క సంబంధముచేఁగలిగినది) యని,

గుణములనఁగా-స్త్వ రజస్సుములు వానియొక్క సంబంధముచే కలిగినదియని యర్థ
ము “ప్రకృతియొక్క గుణములచే జేయబడు కర్మములగుర్చి అవాంకారముచే మోహము
జేందిన వాడు నేను కర్తనని తలంచుచున్నాఁడు” అని చెప్పబడియున్నదిగా? దీనినంతయు
“శాస్త్రము సఫలమగుటకొరకు కర్తయగుచున్నాఁడు” అనుమాత్రమందు పూర్వపక్షసిద్ధాంత
రూపముగ భాష్యకారులే విస్తరముగ నానతిచ్చియున్నారు.

39. ఇట్లు సాంఖ్యులయొక్కపక్షమును నిరసించి, యాత్మికే కర్తృత్వము కలదని సా
ధించిరి. [ఇకపేయిని] యీ కర్తృత్వము తనకధీనమైనదియో పరునకధీనమైనదియో యనుశంక
యందు ఆనతిచ్చుచున్నారు. (కర్తృత్వము యీశ్వరుని కధీనమైనది) యని

అనగా యీయాత్మయొక్క కర్తృత్వము తనకధీనమైనదికాక యీశ్వరున కధీనమైయుం
డునని యర్థము. “ఆకర్తృత్వము పరునివలన కలిగినది అని శ్రుతి జిప్సటవలన” అని వేదాంత

రాయత్రమైస్తు నిధిమాకచొల్లపప్పట్టితే శాస్త్రార్థవత్పత్తుకాక కర్తృత్వ మాత్తధర్మమైస్తు
కొళ్ళవేణుమ్ అన్తకర్తావుక్కు ధర్మమాన్ జ్ఞానేచ్ఛాప్రయత్నబ్బో భగవదధీనబ్బళాయరుక్కు
యాలుమ్, అన్తజ్ఞానాదిగళ్ భగవదనుమతియొట్టియ క్రియాహేతువాకమాట్టామైయాలుమ్, ఇవ
నుడైయ కర్తృత్వమిశ్వరాధీన మెన్నిఱు 'ఇవనుడైయబుద్ధిమూలమాన్ ప్రయత్నత్తై యశేత్తు
ఈశ్వర ననుమతిదానమృణ్ణుకైయారే, అన్తక్రియానిబద్ధనమాన్ పుణ్యపాపజ్ఞుకుమ్ చేతనసుక్కి
యాకిఱు' ఎన్టు వివరణత్తిరే యాచ్ఛామ్మిశ్చేయుమ్ ఇప్పడికర్తృత్వమ్ పరమాత్మాయత్త
మానాలుమ్ విధినిషేధవాక్యజ్ఞుకుమ్ వైయర్థ్యమివారాతు, '‘(‘బృతప్రయత్నా శేత్తు సు విహిత
తప్రతిపిద్ధావైయర్థాదిభ్యః’ ఎన్టుపరిహరిక్కుప్పడుకైయారే అతావతు - విహితప్రతిపిద్ధజ్ఞు
కుమ్ వైయర్థ్యాదికళ్ వారామైక్కాక, ఇచ్చేతనకపణ్ణిన ప్రధమప్రయత్నత్తై యశేత్తుకొ
ణ్ణు ఈశ్వరకప్రవ ర్తిప్పిక్కుమ్మెన్టుపడి ఎన్టునేయెన్నిల్; ఎల్లా చేతనరుక్కుమ్ జ్ఞాతృత్వమ్ స్వభా
వమాకైయారే సామాన్యేన ప్రవృత్తినివృత్తియోగ్యత్వ ముజ్ఞాయే యిరుక్కుమ్ , ఇప్పడియానస్వ
రూపత్వైనిర్వహిక్కుక్కాక, ఈశ్వరసన్తరాత్మావాయొక్కొణ్ణునిల్లానిల్లామ్, అవనారే యుజ్ఞా
క్కుప్పట్టిస్వరూపశ క్తియైయుడైయనాన్ చేతకళ్, అవోష్టపదార్థజ్ఞులిరే యుత్పన్నజ్ఞానచిత్తా
ప్రయత్ననాయొక్కొణ్ణువ ర్తియానిల్లామ్, అప్పిడత్తిరే మధ్యస్థనాకైయారే, ఉదాసీనరెహ్పి
లేయరుక్కిఱు పరమాత్మావాన్ వన్త చేతననుడైయ పూర్వవాసనారూపమాన్ విధినిషేధ ప్రవృత్తి
యిరే యనుమతియైయుమ్, అనాదరత్తైయు ముడైయనాయొక్కొణ్ణు, విహితజ్ఞులిరే యనుగ్రహ

నూత్రముచేత, ఆత్మయొక్క కర్తృత్వము పరాధీనమని సిద్ధించినట్లు జెప్పబడినది గదా? కాస్త్ర
ము ఫలవంతమగుటకొఱకు కర్తృత్వమును ఆత్మధర్మముగ నెంచవలెను ఆ కర్తృకు ధర్మమైన
జ్ఞానమును, ఇచ్ఛయును, ప్రయత్నమును, భగవదధీనములై యుండుట చేతను, ఆ జ్ఞానాదులు భగ
వంతుని యనుమతిలేక కార్యములకు హేతువులు కాజాలవైనందుచేతను, వీనియొక్క కర్తృ
త్వము యీశ్వరాధీనమైనది యనుచున్నది, 'వీనియొక్క' జ్ఞానమును కారణముగ గలగిన ప్రయ
త్నమును అశేషించి యీశ్వరుండు అనుమతి దానముజేయుటచేత, ఆ కార్యముచే కలిగెడు
పుణ్యపాపములకు చేతనునివేయగుచున్నవి' అని వివరణమందు ఆచ్ఛామ్మిశ్చేగారును [ఆన్తచిచ్చి
యున్నారు] ఇట్లు కర్తృత్వము పరమాత్మాధీనమైనయదినిని చేయవలెను దీనినిచేయగూడదు
అను విధి నిషేధవాక్యములకును నిష్ఫలత్వముగలుగదు 'చేయవలసినదానికిని చేయగూడని
దానికిని నిష్ఫలత్వము మొదలైనవి కలుగకుండుటకొఱకు చేయబడినప్రయత్న మశేషించిన
వాడగుచున్నాడు' అని నిష్ఫలత్వములు కలుగవని చెప్పటచేత అట్లనగా- చేయవలసినదాని
కిని, చేయగూడనిదానికిని, నిష్ఫలత్వము మొదలగునవి రాకుండుటకొఱకు, యీ చేతనుండు చేయు
మొదటిప్రయత్నము నశేషించి యీశ్వరుండు ప్రవ ర్తింపజేయుననియర్థము. ఎట్లనగా చేతనులం
దరికిని జ్ఞాతృత్వము సహజమగుటవలన, సాధారణముగ ప్రవృత్తినివృత్తులయందు యోగ్యతకల్గి
యే యుండును' ఇట్టిదైన స్వరూపమును నిర్వహించుటకొఱకు, యీశ్వరుండు డంతరాత్మయ
గునుచుండును. ఆయీశ్వరునిచే కలక్షణజేయబడిన స్వరూపశ క్తిగల చేతనుండు, ఆయాపదా
ర్థములవిషయమై కలిగిన జ్ఞానము, కార్యమునుజేయఁదలఁపు, ప్రయత్నము, నను వీనిని
గలవాడగుచు వర్తించును. అప్పుడు మధ్యస్థుడైనందుచే నుదాసీననివలెనుండు పర
మాత్మయగువాడు ఆ చేతనుని పూర్వవాసనారూపమైన విధినిషేధప్రవృత్తులయందు అను

తైయుమ్, నిషిద్ధజ్ఞులిలే నిగ్రహతైయుమ్ పణ్ణానిబ్బనాయ్, అనుగ్రహాత్తికమాన పుణ్యత్తుక్కు-
ఫలమాన సుఖతైయుమ్, నిగ్రహత్తకమాన పాపత్తుక్కు ఫలమాన దుఃఖతైయుమ్, అహ్మో చేతనరుక్కు-
కొడానిబ్బుమ్ ఇతుతనైయలియు క్తరుజ్ఞాన్నార్ "అదా వీశ్వరదత్తయైవ పురుషస్సాన్వీ-
తస్త్రిశక్త్యా స్వయంత త్తజ్ఞానచిక్కిరప్రయత నాన్యత్వాదయ న్వర్తతే తతో షేక్ష్య తతో ఽను-

మత్య విదధ త్తన్నిగ్రహానుగ్రహా త త్తత్కర్త ఫలప్రయచ్చితి తత స్సర్వస్య పుంసాహరిః" ఎ-
స్తు, అడియలే, సర్వనియనావాయ్ సర్వానరాత్మావాన సర్వేశ్వరక, తనకుజ్ఞాత్కిత్తొడు త-
జ్ఞాతృత్వరూపమానసాత్తస్త్రి శక్తియాలే యిప్సురుషద్వానేయవోవిషయజ్ఞులిలే జ్ఞానచిక్కిర-
ప్రయత్నజ్ఞైయుజ్ఞాత్కిత్కొణ్ణు వర్తియానిబ్బుమ్, అవిష్కత్తిలే యశాస్త్రీయజ్ఞులిలేయు షేక్షీ-
త్తుమ్, శాస్త్రీయజ్ఞులిలే యనుమతిపణ్ణియుమ్, అవోవిషయజ్ఞులిలే నిగ్రహానుగ్రహజ్ఞులై పుణ్ణానిబ్బ-
కొణ్ణు, అవోవీకర్తఫలతైయుమ్ సర్వేశ్వరకకొడా నిబ్బుమ్ మెహ్హార్కల్. ఇప్పడి సర్వప్రవృత్తి-
కలిబుమ్ చేతననుడైయ ప్రథమప్రయత్నతై యశేక్షీత్తుక్కొణ్ణు పరమాత్మాప్రవర్తిషియానిబ్బు-
మైహతాయ్త్తు ఎత్తుదీప్రకాశత్తిలే జీయరు మరుళిచ్చెయ్తవర్ధజ్ఞులివిష్కత్తిలే యనుసంధ్యేయజ్ఞో

అనాల్, "ఏష హ్యేవ సాధుకర్తకారయతి, తం య మేభ్యో లోకేభ్య ఉన్నివీషతి,
ఏష ఏనాఽసాధుకర్తకారయతి, తం య మభో నివీషతి" ఎస్తు, ఉన్నివీషయాలుమ్ అభో నివీషై-
యాలుమ్ సర్వేశ్వరజ్ఞానే సాధ్యసాధుకర్తజ్ఞై పుణ్ణువియానిబ్బుమ్ మెనిజువితు శేరుప్పడి యె-
మతియు, ననాదరమునగలవాడై విహితములయం దనుగ్రహంబును, నిషిద్ధములందు నిగ్రహం-
బును, జేయనున్నవాడగుచు, అనుగ్రహరూపమైన పుణ్యమునకు ఫలమైన సుఖంబును,
నిగ్రహరూపమైన పాపమునకు ఫలమైన దుఃఖంబును, ఆయాచేతనలకిచ్చుచుండును దీని-
నే ప్రామాణికులు జెప్పియున్నారు "జీవుఁడు మొదట నీశ్వరునిచే నియ్యబడిన స్వాతం-
త్ర్యశక్తిచే స్వయముగ నాయావస్తువులవిషయమై జ్ఞానము చిక్కిర్ ప్రయత్నము వీనిని గలి-
గించుచుండును. అప్పుడు ఈశ్వరుడు సమస్తచేతనులకును అట్టివిషయములయందు ఉపేక్షిం-
చియు, ననుమతిజేసియు నిగ్రహానుగ్రహములంజేయుచు, నాయా పాపపుణ్యరూపములైన క-
ర్తములట్లు ఫలములనిచ్చుచున్నాడు" అని మొట్టమొదట యెల్లరను నియమించువాఁడును స-
ర్వాంతర్యామియునైన సర్వేశ్వరుఁడు, తనకుఁగలుగఁజేసియిచ్చిన జ్ఞాతృత్వరూపమైన స్వాతం-
త్ర్యశక్తిచే నీజీవుఁడే ఆయావిషయములయందు జ్ఞానచిక్కిరప్రయత్నములను గలిగించి కొనుచు
నుండును అట్టివిషయములలో అశాస్త్రీయములయందు ఉపేక్షించియు, శాస్త్రీసమ్యక్ములైన
వానియందు అనుమతిజేసియు, నాయావిషయములయందు నిగ్రహానుగ్రహములంజేయుచు నా-
యాకర్తఫలములను సర్వేశ్వరుఁడొచ్చుచుండును అనినారు. ఇట్లు సర్వప్రవృత్తులయందును, చేత-
నునియొక్క మొదటిప్రయత్నమును అపేక్షించుకొని పరమాత్ ప్రపరిపంజేయుచుండును అ-
నుటయయ్యెను. అని దీప్రకాశమందు జియ్యరు నానతిచ్చినయర్థము లిచ్చొట్ట ననుసంధించుబ-
డఁదగినవి.

అయితే "ఈషరమాత్త ఏవనినీలోకమునుండి శైలోకమునకుతీసికొని వెళ్లఁదలంచునో
వానిదే సత్కర్తములను జేయించును, ఎవని నభోలోకమును నరకములో బడఁవేయఁదలంచునో
వానిచే నశక్తకర్తములంజేయించును" అని ఉత్కృష్టలోకమునకు తీసికొనిజోవునిచ్చుచేతను
అభోలోకములయందు బడఁవేయనిచ్చుచేతను సర్వేశ్వరుడే మంచి చేడుకర్తములను జేయించు

ఘోష్ట్రీ, ఇతు స్యసాధారణము, యావన్మౌఖ్య భగవద్విషయ త్రిలిపితమాత్రమాన వాసుకూ
ల్యత్తిలే వ్యవసితనాయ్కొగ్గొండ్లు ప్రవర్తియనిటుగ్గమ్, అనన్తే యనుగ్రహియానిట్టుకొండ్లు, భ
గవాన్మనేస్వప్రాప్త్యవాయజ్ఞాయ్, అతికల్యాణజ్ఞానకర్తృజ్ఞలిలేరుచియై జనిష్ఠిక్కుమ్ యావ
న్మౌఖ్య అతిమాత్రప్రాతకల్యత్తిలే వ్యవసితనాయ్కొగ్గొండ్లు ప్రవర్తియనిటుగ్గమ్, అనన్తే
స్వప్రాప్తివిరోధకణాయ్, అథోగతిసాధనజ్ఞాన కర్తృజ్ఞలిలే సజ్జిష్ఠిక్కుమ్ ఎన్టు, ఇన్త
శ్రుతివాక్యజ్ఞలిక్కర్తృమాకైయాలే ఇతుతన్తై సర్వేశ్వరత్వానే యరుళిచ్చెయ్తానితే
“అహంసర్వస్వ ప్రభవో మత్తస్సర్వంప్రవర్తతే | ఇతిమత్స్యో భజన్తేమాం బుధా భావసమ
న్వితాః” ఎన్టుతుడక్కి ¹ “తేహంసతతయుక్తానాంభజతాం శ్రీతిపూర్వకమదదామిబుద్ధియోగం
తయేనమాముపచూర్ణితే | తేహ మేవాను కమ్పార్థ మహ మజ్ఞానజంతమః | నాశయామ్యాత్మభావ
స్థోజ్ఞానదీపేన బాస్వతా” ఎన్టుమ, ² “అసత్య మప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరమ్” ఎన్టుతుడక్కి
³ “మామాత్మపదేహేషు ప్రద్విషన్తోభ్యమాయతాః” ఎన్టుమతళవాక అవర్కళుడైయ ప్రా
తీకూల్యాతిశయతైచ్చొల్లి, ⁴ “తానహంద్విషతః క్రూరాన్ ససారషు నరాధమాన్ | క్షిపామ్యజ
స్రమశుభా నాసురిష్టేవయోనిషు” ఎన్టు మరుళిచ్చెయ్కైయాలే. అకైయాల్, అనుమన్త్రిత్యమేస
ర్వసాధారణమ్, ప్రయోజకత్విమిశీషవిషయ మెన్టుకొళ్ళ వేణుమ్ ⁵ “కృతప్రయత్నాపేక్షస్తు”

చుండును అను నిది పొందియుండు పెట్టనిన, ఇది సర్వసాధారణము కాదు, ఎవడైతే భగవద్విష
యమం దత్యంత మనుకూలుడై యుండవలయునని నిశ్చయించుకొని ప్రవర్తించుచుండునో వా
నిని యనుగ్రహించు భగవంతుడే తననుపొందుటకు పాపములై మిక్కిలి మంచివైన కర్మముల
యందు రుచినిపుట్టించును ఎవడైతే అత్యంతము ప్రతికూలుడై యుండువలయునని నిశ్చయించు
కొని ప్రవర్తించుచుండునో, వానిని తనను బొందుటకు విరోధములై అథోగతికి సాధనములైన
కర్మములయందు గంగముగలిగించును, అని యీశ్రుతి వాక్యముల కర్థమైనందు వలన దీనినే
సర్వేశ్వరుడును నానతిచ్చియున్నాడుగాదా “నేను సమస్తప్రపంచముయొక్క పుట్టుకకు కారణ
ము, సర్వప్రపంచమును నావలనప్రవర్తించుచున్నది, అని తలంచి నాయందలి యాశితో గూడు
కొన్న జ్ఞానులు నన్ను భజింపుచున్నార” అని మొదలు పెట్టి ¹ “యెల్ల కాలము యోగముజేయు
చు భజించుచుండెడివారికి నన్ను బొందుట కుపాయమైన జ్ఞానయోగమును నేనే ప్రీతిపూర్వకము
గనిచ్చుచున్నాను వారలనుగ్రహించుటకు నేనేవారిమనోవ్యాపారములకు విషయమగుచు
ప్రకాశించెడు జ్ఞానమను దీపముచే నజ్ఞానముచే గలుగు నితర విషయములయం దాసక్తియు లేక
టిని నశింపజేయుచున్నాను” అనియు, ² “రాక్షసస్వభావముగలవారలు యాజగత్తును పరి
బ్రహ్మమనంతిర్యామిగ గలదికాదనియు, బ్రహ్మమందుండునది కాదనియు ఈశ్వరునిచే నియమిం
పబడునది కాదనియు జెప్పచుందురు” అని మొదలు పెట్టి ³ “తమశరీరములయందును యితరులశరీర
ములయందును నుండు నన్ను అనూయజేయువారును, ద్వేషించువారును, అయి యుండురు” అనువి
రకు వారల ప్రాతీకూల్యాతిశయమును శిష్టి ⁴ “ద్వేషింపుచున్నవారును, క్రూరులును, పాపులు, నగు
ఆ సరాధములను కాలముండువరకు నేనే సకలసారములయందు అసురజనముల నే పొందునటులు
జేయుచున్నాను.” అనియు నానతిచ్చి యుండుట చే. కావున ననుమతిజేయుచుండుటే సర్వ
సాధారణము, తా నే చేయించుట యొకానొకని విషయమెయని యెఱుగదగినది. ⁵ “చేయబుద్ధి

3౬. జ్ఞానాశ్రయమాకిల్ శాస్త్రజగతిలే యివనై జ్ఞానమెన్టుశొల్లువానెన్నెన్నిల్

ఎన్నిట సూత్రత్తిలే యితెల్లొమ్ భోవ్యకారతామే యుళిచ్చెయ్తార్ ఇవై యెల్లొవల్తై యు ద్రివపుళ్ళమ్మల్దీయిత్తై (కర్తృత్వద్వానీశ్వరాధీనమ్) ఎన్దుళిచ్చెయ్తతు

ఆక, కీర్తి చెయ్తతాయ్దల్దతు, (జ్ఞానాశ్రయమాశ్రయవతు-జ్ఞానత్తుక్కిరప్పిడమాయు క్కై) ఎన్దు ప్రథమత్తిలే ఆల్లొవినుడైదు జ్ఞాతృత్వత్తై వొల్లి, జ్ఞానమాత్రమెన్నానై నిరాకరితుక్కొణ్ణు, జ్ఞాతృత్వకథనాన సరమ్ కర్తృత్వభోక్తృత్వజ్ఞో శొల్ల వేణ్ణుకెయ్తే యవై యిరిణ్ణుమ్ జ్ఞాతృత్వబలత్తాలే తన్నడైయేవరు మెన్ను మిడత్తైదర్శిప్పిత్తు, గుణములక్కై కర్తృత్వముళ్ళతు ఆల్లొవుక్కై యెన్నానై నిరాకరితుక్కొణ్ణు, ఆత్మవినుడైదు కర్తృత్వత్తై స్థాపిత్తు, అదకర్తృత్వత్తిల స్వరూపప్రయుక్తముల్లాతవంశత్తైయుమ్, అతుతానివనుక్కు వరుక్కుడియైయుమ్ శొల్లి, ఇప్పడి యాత్మపుక్కుణ్ణాన కర్తృత్వద్వాక సర్వావస్థయిలు మీశ్వరాధీనమామిడుక్కు మెన్టు నిగమిత్తై రాయ్తు. ఇతెల్లొమాత్తావినుడైదు జ్ఞానాశ్రయత్వకథనమడియాక వన్దుతిశే

3౬. ఇప్పడి ఆత్మ జ్ఞానాశ్రయమాయుక్కుమాకిల్ “యోవిజ్ఞానేతిన్” “విజ్ఞానమయః” “విజ్ఞానంయజ్ఞంతమతే” ఎన్దుమ్, “జ్ఞానస్వరూపమత్యన్తనిర్మలం పరమార్థతః” “జ్ఞానస్వరూపమఖిలంజగదేతదబుద్ధయః | విజ్ఞానంపరమార్థోహి దైవతినోఽతథ్యదర్శనః” ఎన్దుమ్ శాస్త్రజగతిలే యివనై జ్ఞానమెన్టు, శొల్లువానెన్నెన్నిట జ్ఞానుప్రశ్నత్తై యనువదిన్కితార్ (జ్ఞానాశ్రయమాకిల్ శాస్త్రజగతిలే యివనై జ్ఞానమెన్టు శొల్లువానెన్నెన్నిల్) ఎన్దు

3౬. జ్ఞానమున కాశ్రయమైనయెడల ఇతనినిశాస్త్రములయందు జ్ఞానమనిచెప్పవలయును పెట్టవలయును,

ప్రయత్నమునపేజీంచువాడు” అనుసూత్రమందుదీనినంతయు శ్రీభోవ్యకారు లానతిచ్చియున్నారు వీనినంతయు హృదయమందిదీయే (కర్తృత్వ మీశ్వరాధీనము) అని యానతిచ్చియుండుట

ఇదివరకు నానతిచ్చినది, (జ్ఞానాశ్రయమగుటయనగా-జ్ఞానమున కునికపట్టె యుండుట, అని ప్రథమమందు ఆత్మయొక్క జ్ఞాతృత్వమును జెప్పి జ్ఞానమాత్రమని జెప్పెడివారిని నిరసించి జ్ఞాతృత్వమును జెప్పినపిదప కర్తృత్వభోక్తృత్వములను జెప్పవలసినందున నా రెండును జ్ఞాతృత్వబలముచే తనంత నేవచ్చుననుదానిని చూపించి, గుణములకే కర్తృత్వముగలదు ఆత్మకు కర్తృత్వములేదనువాదిని నిరసించుచు నాత్మయొక్క కర్తృత్వమును స్థాపించి ఆకర్తృత్వము స్వరూపప్రయుక్తముకాదనునంశమును జెప్పి; అయ్యది వీనికి గలుగుటకు కారణమును జెప్పి, ఇట్లు ఆత్మకు గల కర్తృత్వము సర్వావస్థలయందును యీశ్వరుని కధీనమయి యుండునని నిగమించినవారై ఇంతయు నాత్మకుగల జ్ఞానాశ్రయత్వమును జెప్పటచే కలిగినదికదా

3౬. ఇట్లాత్త జ్ఞానమున కాశ్రయమైయుండినయెడల “ఎవడు విజ్ఞానమందున్న వాడై” “విజ్ఞానమయః” “విజ్ఞానము యజ్ఞమును జేయుచున్నది” అనియు “పరమార్థముగ జ్ఞానస్వరూపమత్యన్తమనిర్మలమైనది” “బుద్ధిహీనులు జ్ఞానస్వరూపమైన ఈచేతన ప్రపంచమునంతటిని విజ్ఞానమే పరమార్థమైనది, భేదభాదులు యదార్థమును చూడనివారు” అనియు శాస్త్రములయందు వీనిని జ్ఞానమని జెప్పటమందుకు అనేది జ్ఞానువుయొక్క ప్రశ్నననువదింపుచున్నాడు. (జ్ఞానమున కాశ్రయమైనయెడల ఇతనిని శాస్త్రములయందు జ్ఞానమనిచెప్పుచుండుటపెట్టవలయును) అని.

32 జ్ఞానతైయ్యోఘ్రియపుష్ తన్నైయటికై యాలుమ్, జ్ఞానమ్ సార భూతగుణమాయ నిరూపకధర్మమాక్షాయాలుమ్ శొల్లిల్లై

3౩. నియామ్యమాకై యావతు - ఈశ్వరబుద్ధ్యధీనమాక వెల్లవావ్యా పారజ్ఘముణ్ణామ్మడియిరుక్కై

32 ఇప్పడి కాస్త్రజ్ఞో శొల్లైక్కుమాలమిన్న తెన్నిటార్ (జ్ఞానతైయ్యోఘ్రియపుష్ తన్నైయటికైయాలుమ్) ఎత్తుకుడల్లి

అతావతు-జ్ఞానమ్ స్వాత్రయత్తుక్కు స్వయంప్రకాశకమాయుక్కుమోపాతి, జ్ఞానని రక్షేతమాక తనక్కుత్తానే ప్రకాశికైయాలుమ్, జ్ఞానమివసుక్కు సారభూతగుణమాకై యాలుమ్, స్వరూపానుబద్ధిత్వేన స్వరూపనిరూపక ధర్మమాకై యాలుమ్ శొల్లిల్లై. ఇతతాక - "తద్గుణసారత్వాత్తతద్వ్యపదేశః ప్రాజ్ఞవత్ || యావదాత్మ భావత్వాచ్చ నదోష స్తద్ధర్మనాత్" ఎన్నిఱనూత్రద్వయత్తాలుమ్ శొల్లప్పట్టతు "జ్ఞానమాత్రవ్యపదేశస్తు, జ్ఞానస్య ప్రధానగుణత్వాత్, స్వరూపానుబద్ధిత్వేన స్వరూపనిరూపక గుణత్వాత్, ఆత్మస్వరూపస్య జ్ఞానవత్స్వప్రకాశత్వాద్యోపపద్యతే" ఎన్నితే దీపత్రితే భావ్యకారయ మరులిచ్చెయ్తతు.

3౩ (నియామ్యమాకైయావతు- ఈశ్వరబుద్ధ్యధీనమాక వెల్లవావ్యాపారజ్ఘముణ్ణామ్మడియిరుక్కై) అతావతు- "యత త్తనితిత్తన్నాత్తనోస్తరోయమాత్తనవేద యస్యాత్తా శరీరం యత్రాత్తా

32. జ్ఞానములేకుండను తన్ను తెలిసికొనుట చేతను జ్ఞానము సార భూతగుణమై నిరూపకధర్మమగుట చేతను చెప్పబడినది.

3౩ నియామ్యమగుటయనగా-యీశ్వరబుద్ధ్యధీనముగ నెల్లవావ్యాపారములును కలుగునట్లుండుట

32 ఇట్లు కాస్త్రములుజెప్పటకు కారణమిదియనుచున్నారు (జ్ఞానములేకుండను తన్ను తెలిసికొనుట చేతను) అని మొదలుపెట్టి

అనగా-జ్ఞానము తనయాశ్రయమునకు తననుస్వయముగ ప్రకాశింపజేయుచుండుటవలెనే ఆత్మయును జ్ఞానము నపేక్షించుక తనకుతానేప్రకాశించుటచేతను, జ్ఞానము వీనికి సారభూతమైన గుణమగుటచేతను, స్వరూపముతోవిడువని సంబంధముకలిగినదియై స్వరూపమును నిరూపించెడి ధర్మమగుటచేతను, చెప్పబడినదియనియర్థము దీనినే "జ్ఞానము ఆత్మయొక్క సారభూతమైనగుణమగుటవలన పరమాత్మనువలె ఆత్మనైజ్ఞానమనిచెప్పవచ్చును ఆత్మయుండువరకు గలదియగుటవలన జ్ఞానముచే చెప్పియుండుట కనబడుచుండుటవలన దోషములేదు" అనియెడి మాత్రద్వయముచేతను చెప్పబడినది "జ్ఞానము ముఖ్యమైనగుణమగుటచేతనైనను, ఆత్మ స్వరూపమునువిడువక ననుచున్నది యయినందున ఆత్మ స్వరూపమును నిరూపించుగుణమగుట చేతనైనను, ఆత్మ స్వరూపము జ్ఞానమువలె స్వయముగ ప్రకాశించునదియగుటచేతనైనను, ఆత్మను జ్ఞానమాత్రమని జెప్పవచ్చును" అనిగదా వేదాంతదివమందు శ్రీభావ్యకారులు ఆనతిచ్చియుండునది.

3౩. (నియామ్యమగుటయనగా - ఈశ్వరబుద్ధ్యధీనముగ నెల్లవావ్యాపారములును కలుగునట్లుండుట). అట్లనగా "ఎవ్వడు ఆత్మయందున్నవాడగుచు ఆత్మకులోపలివాఁడో; ఎవని సాత

3౯. ధార్యమాకై యావతు- అవనుడై యస్వరూపసజ్జ-ల్పజ్జతై
యొట్టిందపోతు తన్ సత్తైయిల్లెయ్మామ్మడియరుక్కై.

న మన్తరోయమయతి సతతప్రానర్యామ్యమృతే'' ఎన్టిత్వానికళిల్ శొల్లకిఱపడియే అన్తరా
త్తతయానిష్ఠ నియుమిక్కై, ఈశ్వరచక్ర సారవకాలీనమాకైయాలే ఇవాన్తివస్తువెవనుక్కుని
యామ్యమాకై యావతు-శరీర త్తినుడైయ సకలప్రవృత్తికళుమ్ శరీరియినుడైయ బుద్ధ్యధిసమాక
పుణ్ణామాప్సాలే, శరీర భూతిహాన వివాన్తి వస్తువినుడైయ సకలవ్యాపారజళుమ్ శరీరియాన పర
మాత్మావినుడైయ బుద్ధ్యధిసమాక వేయొట్టామ్మడి యిరుక్కైయొప్పడి ఇప్పడి లెచ్చరిరతియా త
దధీన సకలప్రవృత్తిక నానాలుమ్, అచేతనవాన శరీర మ్మాలే లానాక వొరుప్రవృత్తిపణ్ణ మాట్టా
తపడి యిరుక్కైయిన్ఱిక్కై, జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ భోక్తృత్విన్ఱిక్కై స్వాభావిక ధర్మజళాక పు
డైయనాకైయాలే జ్ఞానచిక్కినా ప్రయత్న పూర్వకప్రవృత్తియనునాయుక్కైయాలమ్, సకల
ప్రవృత్తికళు మివనుడైయ ప్రధనుప్రయత్నతై యశేషీత్తుక్కిన్ఱి చాశ్వరీననుమతిదానమృణ్ణ
కైయాలమ్, విధినిషేధశాస్త్రవై యర్థముమిల్లై ఇవనుడైయ ప్రవృత్తిమాలమాక వీశ్వరక
పణ్ణుమ్ నిగ్రహానుగ్రహజళుక్కుమ్, తదనుగుణమాన పలప్రదానత్తుక్కుమ్ విరోధమిల్లెయెన్ను
మిడమ్ కీడ్డేనొల్ల పట్టతు

3౯ (ధార్యమాకై యావతు- అవనుడైయ స్వరూపసజ్జ-ల్పజ్జతై యొట్టిందపోతు తన్ సత్తై
యిల్లెయ్మామ్మడి యిరుక్కై) అతావతు-''ఏష సేతుర్విధరణః'' అ-''ఏతత్సర్వం ప్రజ్ఞానేప్రతిష్ఠి

3౯ ధార్యమగుటయనగా- వానియొక్క స్వరూప సంకల్పములను
విడిచినప్పడు తనన త్రలేకుండునట్లుండుట

యెఱుంగఁదో, ఎవని కాత్త శరీర మ్మ, ఎవఁ డాత్తి నులోపలనున్న వాడై నియమించుచున్నాఁ
డో, వాడు నియాత్తిలోపలనుండు నమృతస్వరూపుఁడు'' అని యివి మొదలగువానియందుఁజే
ప్పుచున్నట్లే అతిరాత్తగనుండి నియమించుటయ్యాశ్వరీనికెల్ల పృథుగలదియగుటచే యాయాత్మ
వస్తువు వానికి నియామ్యమగుట యనఁగా-శరీరముయొక్క సకలప్రవృత్తులు శరీరముకలవాని
యొక్క సంకల్పాధీనముగ గలుగుచుండునట్లు శరీరభూతమైన యాయాత్మ వస్తువుయొక్క సకల
వ్యాపారములు శరీరియైన పరమాత్మయొక్క సంకల్పమున కధీనములుగనే కలుగునటులుం
డుట అనిఅర్థము ఇట్లుభగవంతునియొక్క శరీరమగుటచే నాభగవంతునియధీనములైన సకల
ప్రవృత్తులనుగలవాడైనను అచేతనమైన శరీరములె తానుగా నొకప్రవృత్తినిజేయలేకయుం
డక, జ్ఞాతృత్వ కర్తృత్వ భోక్తృత్విములు సహజధర్మములుగ గలవాడగుటచే జ్ఞానచిక్కినాప్ర
యత్న పూర్వకముగ ప్రవృత్తిండుట కర్హుడైయుండుటచేతను, సకల ప్రవృత్తులయందును వీని
యొక్క మొదటిప్రయత్నము నశేషీంచుకొని య్యాశ్వరీఁడు అనుమతిదానము చేయుటచే
తను, విధినిషేధశాస్త్రములను నిష్ఫలత్వమునులేదు వీనియొక్క ప్రవృత్తినికారణముగగొని య్యాశ్వ
రీఁడు జేయు నిగ్రహానుగ్రహములకును, దానిని యనుసరింపి చేసెడు ఫలప్రదానమునకును విరో
ధములేదనునది క్రిందఁజెప్పబడినది.

3౯. (ధార్యమగుటయనగా- వానియొక్క స్వరూప సంకల్పములను విడిచినప్పడుతనన త్ర
లేకుండునట్లుండుట)-అట్లుగా-''ఏడు గట్టుధరించువాడు'' అ-''ఇదియంతయు ప్రజ్ఞానమగుపర

తమ్” “ఏవమేవవాన్నిన్నత్తని సర్వాణి భూతాని సర్వవవాత్సన సమర్పితాః” “ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రకాసనోగార్థి మార్వాచన్ద్రమసౌ విధృతౌ త్థివృత్తః” ఎన్ని త్యాదికలిహ్నొల్లుకీట పడియే, ఈశ్వరిక్ సకలచేతనాచేతనజ్ఞతై యుమ్మల్లో నియమేనధారకనాకై యాలే ఇవాన్ త్త వస్తుధార్యమాకై యావతు-తనక్కు నియమేనధారకమాయ్కోల్లు తక్ సత్తాపేతువాయిరు క్కిటవవనుడైయ దివ్యాత్మ స్వరూపతైయుమ్, ఇన్దస్వరూపాశ్రీతిత్వత్తుక్కుమ్ సత్తానువృత్తిరూ పైయాన స్థితిక్కుమ్ హేతువాయిరుద్దపవనుడైయ నిత్యేచ్ఛాకార్యసంబల్లపైయు మొట్టిన్ద పోతు తక్ సత్తాహాని పిటక్కుమ్మడి యరుక్కైయెన్ద పడి

ఇప్పడిధార్యసత్తుక్కుతై స్వరూపసంబల్ల జ్ఞిరజ్ఞాలుమ్ ధరిక్కు మెన్నుమిడ మభియు క్కరాలే విస్తరేణప్రతిపాదికప్పట్టతు ఎజ్జనేయెన్నిల్, ఈశ్వరిక్ తక్ స్వరూప నిరూపక ధర్మజ్ఞకుమ్, నిరూపిత స్వరూపవిశేషణజ్ఞాన గుణజ్ఞకుమ్మొలే, స్వవ్యతిరిక్తసమస్త ద్రవ్యజ్ఞకుమ్ అవ్యవహితమాక స్వరూపేణ వాధారమాయరుక్కుమ్ అవ్యోద్రవ్యజ్ఞతై యా శ్రయిత్తిరుక్కుమ్ గుణాదికక్కుమ్వోద్రవ్యద్వారా వాధారమాయరుక్కుమ్ జీవరీకళాలే ధరి క్కప్పడుకిర శరీరజ్ఞకుమ్ జీవద్వారా వాధారమాయరుక్కుమ్మెన్ద శిలర్ శొల్లు వరీకళ్ జీవనై, ద్వారమాకకోల్లు స్వరూపతైలు మాధారమామ్మెన్ద శిలవాచార్యరీకళ్ శొల్లువరీకళ్ ఇప్పడి సర్వము మాశ్రయతైపల్లో పపుథక్కిన్ద విశేషణమాకై యాలే యివల్లోక్ సత్తాదికళా శ్రయసత్తాధీనజ్ఞతై సర్వసత్తుక్కులి నుడైయవుమ్ సత్తైసంబల్లపైద్దినైయాకై యావతు - అనిత్య జ్ఞ శనిత్యేచ్ఛైచ్ఛైయాలే యుత్పన్నజ్ఞాయుమ్, నిత్యజ్ఞ శనిత్యేచ్ఛాకార్యమైన సంకల్పము లేనప్పడు మాత్తైయందుప్రతిష్ఠింపబడియున్నది” “ఇట్టే ఈవరమాత్తై యందుసమస్త భూతములును, సమస్తాత్మ లును, సమర్పించబడియున్నవి” “ఓగార్గీ! ఈనాశములేని పరమాత్మయొక్క సంకల్పముండే నూ ర్యచంద్రులు ధరింపబడి నిలిచియున్నారు” అని యిత్యాదులయందు చెప్పబడు ప్రకారము యీశ్వరుడు సకల చేతనాచేతనములను గురించి ఎల్లప్పుడు ధారకుండగుట చేత ఈయాత్మ వస్తువు ధరించబడునదియగుట యనగా-తనకెల్లప్పుడును ధారకమగును, తనసత్తు హేతువుగనుం డు పరమాత్మయొక్క దివ్యాత్మ స్వరూపమును, యీస్వరూపము నాశ్రయించియుండుటకును, సత్తా నువృత్తిరూపమగు స్థితికిని హేతువైన వానియొక్క నిత్యేచ్ఛాకార్యమైన సంకల్పము లేనప్పడు తనసత్తు హేతుకలుగునట్లుండుట అని యర్థము

ఇట్లు ధరించబడు వస్తువులను స్వరూపసంకల్పములగు రెంటిచేతను ధరించునను అర్థ ము అభియుక్తులచే విస్తరముగ ప్రతిపాదింపబడియున్నది ఎట్లనగా ఈశ్వరుడు తనస్వరూ పమును నిరూపించెడు ధర్మములకును, నిరూపింపబడిన స్వరూపమునకు విశేషణము లైన గుణ ములకును వలెనే తనకంటెచేతైన సమస్తద్రవ్యములకును యెడతెగక స్వరూపముచే నాధారమై యుండును. ఆయాద్రవ్యముల నాశ్రయించి యుండు గుణాదులకు ఆయా ద్రవ్యముల ద్వారా ఆధారమైయుండును. జీవులచే ధరించబడు శరీరములకు జీవులద్వారా ఆధారమై యుండునని కొందఱు చెప్పుదురు. జీవుని ద్వారమాగానియును, స్వరూపముచేతను, ఆధార మైయుండునని కొందరాచార్యులు చెప్పుదురు ఇట్లు సర్వమును ఆశ్రయమునుబట్టి వేరుపరుపబ డని విశేషణమగుటవలన వీటియొక్క సత్తైమొదలైనవి ఆశ్రయముయొక్క సత్త కధీనములు. సమస్తవస్తువులయొక్కయు సత్త సంకల్పమునకధీన మగుటయనగా- అనిత్యములు అనిత్యమైన యిచ్చచే కలిగినవిగాను, నిత్యములు నిత్యమైన యిచ్చచే గలిగినవిగాను యుండుట. ఈయర్థ

౪౦ శేషమాత్రే యావత్తు - చందనకుసుమతామ్బూలాదికలై ప్పలే
అవనుక్కిష్టవినియోగార్హమాయుక్తైః

ర్థతైః “ఇచ్ఛాతపవతప వివృతదార్ధసత్తా” ఎన్నిజ శ్లోకత్తాలే అభియుక్తర్ వివేకార్తర్ ఇత్తా
లే సర్వత్తివదైయవుమ సత్తానువృత్తిరూపైయోన స్థితియు మీశ్వరేచ్ఛాప్రయోనపడియాలే స
ర్వము మీశ్వరసజ్జల్పాశ్రితమెత్త శ్లోఃఱతు గురుద్రవ్యజ్ఞో సజ్జల్పత్తాలే ధృతజ్ఞస్థు, శా
స్త్రీజ్ఞో శ్లోఱుమతు “ద్యౌః పృథ్వీర్మనశ్చక్షత్రా ఖం దిశో భూ ర్హవాదధి” వాసుదేవస్య
వీర్యేణ విధృతాని మహాత్మనః” ఎన్నిజపడియే, ఓహోదేవిశేషజ్ఞులే విభూతపడి నిజుత్తుకై యెప్ప
దీని. ఇప్పడి ఇచ్ఛాధీనసత్తాస్థి ప్రవృత్తికళాన వస్తుకృతుక్కు పరమాత్మ స్వరూపమే
యే కిజితెన్నిల్, పరమాత్మావినదైయ విచ్ఛేద్యువ్వస్తుక్కుకై పరమాత్మావిక్ స్వరూపాశ్రితజ్ఞా
కవస్తుకైతుక్కు ఇప్పడి సర్వవస్తువు మీశ్వరస్వరూపాధీనము మాయే, ఈశ్వరేచ్ఛాధీనము
మాయరుక్కుమ లోక త్రిలుమ్ శరీరమ్ శరీరియచదైయ స్వరూపాశ్రయముమాయే, సజ్జల్పా
శ్రయము మాయరుక్కుకాజా నిష్టోమ్ ఇవనిరుద్ద కాలమిరుద్ద ఇవక్ విట్టపోతోట్టికై యాలే
స్వరూపాశ్రితమ్ ఇవర్ధమ్ సజ్జల్పమిల్లాత సుమప్తాద్య వస్తైకలితే తెలివతు జాగరాదిదై
కలితే సజ్జల్పత్తాలే విభూతపడితాజ్ఞుమౌతు సజ్జల్పాశ్రిత మెన్నుక్కిడవతు’ ఎత్తు ఇ
ప్పడి రహస్యత్రయ సారత్తిలే ప్రతిపాదిక్కుయాలే

౪౦ (శేషమాత్రే యావత్తు-చందనకుసుమతామ్బూలాది కలై ప్పలే అవనుక్కిష్టవినియో
గార్హమాయుక్తైః) అతావత్తు - చందనకుసుమాది పదార్థజ్ఞో తనక్కున్న విరుప్పతో రాకార

౪౦ శేషమాటయనగా - చందన కుసుమ తామ్బూలాదులవలె
వాని కిష్టమైనట్లు వినియోగపరుచుకొనుటకు తగియుండుట.

మును “సియొక్కు యిచ్చచేతనే సమస్తవస్తువులయొక్కసత్త” అనుశ్లోకముచే ప్రామాణికులు
వివేకించియున్నారు దీనిచే సర్వమయొక్క సత్తానువృత్తిరూపమైనస్థితియును ఈశ్వరునియొచ్చ
కధీనమగుటచే సర్వము నీశ్వరసంకల్పము నాశ్రయించియున్నదని చెప్పుచున్నది గొప్పద్రవ్య
ములు ఈశ్వరునిసంకల్పముచే ధరించబడియున్నవని శాస్త్రములుజెప్పుచుండుట “చంద్రుని
తోను సూర్యునితోను, నక్షత్రములతోను గూడిన స్వర్గమును, ఆకాశమును, దిక్కులును, భూమి
యును, సముద్రమును, మహాత్మియగు వాసుదేవుని వీర్యముచే ధరించబడియున్నవి” అను
రీతిగ నొకానొక దేశవిశేషమందు పడకుండునట్లు నిలుపుటనుబట్టి అనియెఱుంగఁదగినది.
ఇట్లు యిచ్ఛకధీనమైన సత్తాస్థితి ప్రవృత్తులను కలిగిన వస్తువులకు పరమాత్మ స్వరూపము ఏమిఁ
జేయుచున్నది అనగా; పరమాత్మయొక్కయిచ్చ యావస్తువులను పరమాత్మయొక్క స్వరూప
ము నాశ్రయించునట్లు విభజించిపెట్టును. ఇట్లెల్లవస్తువులును ఈశ్వరస్వరూపమున కధీనమైఈ
శ్వరేచ్ఛకు అధీనమైయుండును లోకమందును శరీరము శరీరియగు నాత్మయొక్క స్వరూపము
నాశ్రయముగఁగలిగినదిగాను, సంకల్పము నాశ్రయముగఁ గలిగినదిగాను, ఉండ చూచుచున్నా
ము. ఏఁడుండినకాలమందుండి ఏఁడు వదలినవ్వుడు లేకపోవుటచేత స్వరూపము నాశ్రయించినది
యగును. ఈచిహ్నము సంకల్పములేని సుమధుప్తిమొదలగు యవస్థలయందు జెఱుంగఁదగినది మేలు
కొనియుండునపుడు సంకల్పముచే బడకుండునట్లు ధర్మీయటనుబట్టి, సంకల్పము నాశ్రయించి
నదియగును “అనిచెప్పఁదగినది” అని, ఇట్లురహస్యత్రయ సారమందు ప్రతిపాదించియుండుటచే.

౪౦ శేషమైనదియనగా-చందనకుసుమతామ్బూలాదులవలె వాని కిష్టమైనట్లు వినియోగప
రుచుకొనుటకు తగియుండుట. అట్లనగా . చందనకుసుమాదిపదార్థములు తనకనియుండునొక

౮౧. ఇతుతాగృహక్షేత్రపుత్రకళత్రాదికలైవ్వలే పుభక్సిద్ధ్యాది
కళుక్కు యోగ్యమామృడియిరుక్తై యన్తి క్కే

వానిన్ది కాకుత్స త్వయివర్షకతంస్థితే” ౧ “దాభూతాస్త్వతిస్సర్వ హ్యేతానాం సరమాత్సిహి
నాఽన్యధాలక్షణం లేహం బద్ధే మోక్షే తాతై వచ” ౨ “స్వాభవనేచ్ఛాయదితేస్వ సత్తాయాం
స్పృహాయది | ఆత్మదాస్యం వారే సాన్వయ్యం స్వభావచ్చసదాన్తర” ఎన్తు శ్రుతిస్మృత్యాది
కళితే శొల్లప్పదానిష్టతితే ౩

౮౧ ఒరువసుక్కుగృహక్షేత్రాదికళుమ్ శేషమాయ్ స్వశరీరముమ్ శేష మాయుక్కిచ్చె
య్తే, గృహక్షేత్రాదికల్ పుభక్సిద్ధ్యాదికళుక్కుర్వమాయ్ శరీరమవత్తు క్కినర్వమాయు
క్కుక్కాల్లెయారే, ఇన్వాత్తవన్తు ఈశ్వరనుక్కు శేషమా మిడత్తిలిరుక్కుమ్మడియెట్టనే ఎన్ది
శక్తైయిలే యరుచ్చెయ్తెత్తార్ (ఇతుతాగృ) ఎన్తుడుడన్ది

ఇతుతాన్వెన్తు- ఇప్పడి యీశ్వర శేషమాక చొచ్చుల్ల ప్పట్టవాత్తవన్తుతా న్వెన్తు పడి (గృహ
క్షేత్రపుత్రకళత్రాదికలైవ్వలే) ఎన్దివిడత్తిల్, ఆదిశబ్దతారే, ధనధాన్యాఽ రామదాదాసీ
వర్గజలై చొచ్చుల్లికిఱు (పుభక్సిద్ధ్యాదికళుక్కు యోగ్యమామృడియిరుక్తై యన్తి క్కే) ఎన్ది
విడత్తిల్, పుభక్సిద్ధియావరు- సహాపలమ్మనియమిన్తి క్కే శేషియానవైయెట్టియవుమ్తాగృ
సిద్ధిక్కే- (ఆదిశబ్దతారే) అనేక సాధారణత్వతై చొచ్చుల్లికిఱు గృహక్షేత్రదాదాసీప్రభృతిక
ల్, పితృపుత్రజ్యేష్ఠక నిష్ఠాదికళుక్కు సాధారణ శేషమాయరుక్కుమ్, పుత్రకుమ్ మతా పితృ పితృ

౮౧. ఇదియన్ననో గృహక్షేత్రపుత్ర భార్యాదులవలె వేరుగతోచు
టకు తగియుండు నట్లుండుటకాక

కాలము నేనుపరతంత్రుడనగుచున్నాను” ౧ “ఆత్మలందఱును, సహజముగ పరమాత్మకు దాసభూతు
లు, బద్ధులైయున్న పుడును ముత్తులైయున్న పుడును వారలకు వేఱులక్షణము లేదు” ౨ “నీకునీయొక్కి
యుజ్జీవనమం దిచ్చగలిగినయెడలను, నీకుగల దాస్యత్వమును, హనికిగల సోమిత్వమును, మీయి
రువురియొక్క స్వభావమును ఎల్ల పుడున్దిరించుము” అని శ్రుతిస్మృత్యాదులయందు చెప్పబడుచు
న్నదిగదా

౮౧ ఒకనికిగృహక్షేత్రాదులును శేషమై తనశరీరమును శేషమైయుండునపుడు గృహక్షే
త్రాదులు వేరుగతోచుట మొదలగువానికిదగియుండి, శరీరము అట్లుండుటకు తగికుండునటుల
కనబడుచుండుటచేత నీయాత్మ వస్తువు ఈశ్వరునికి శేషమగుచో నుండువిధ మెట్లనియెడు శంకయం
దానతిచ్చుచున్నారు (ఇదియన్ననో) అని మొదలుపెట్టి

ఇది యన్ననో అనినది యిట్లు ఈశ్వరునికి శేషముగ జెప్పబడినయాత్మవస్తువన్ననో అని
యర్థము. గృహక్షేత్రపుత్రభార్యాదులవలె అనెడుచోటగల ఆది శబ్దముచే ధనదాన్యారామ
దాసదాసీవర్గములను జెప్పట (వేరుగతోచుట మొదలగువానికిదగియుండునట్లుండుటకాక) అను
చో వేరుగతోచుట యనగా- శేషియగువానితో కూడా కనబడుట యను నియమములేకయే శేషి
యైనవానివిడిచియొ తానుకనబడుట. (మొదలగుననుటచే) అనేకులక సాధారణముగ నుండుటను
జెప్పుచున్నది. గృహక్షేత్రదాసదాసీప్రభృతులు పితృపుత్రజ్యేష్ఠక నిష్ఠాదులకు సాధారణముగ

శరీర మ్పాలేయవత్తు క్కయోగ్యమాయరుక్కై

వాదికకుక్క సాధారణ శేషమాయరుక్కమ్, కళత్రముమ్ ^౧ “సోమఃప్రథమేవివిదేగస్థోవివిదితైర్బ్రహ్మణః తృతీయోఽగ్నిప్రేపతిస్తుర్విదేమనువ్యజాః” ఎన్టు పాణిగ్రహణానంతరమసోమాది కకుక్క శేషమాచచ్చులైయాలే, అనేక సాధారణమాయరుక్కమ్, ఇప్పడియన్టిక్కై శరీర మ్పాలేయవత్తు క్కయోగ్యమాయరుక్కైయావతు-అపృథక్సిద్ధమాయ్, అనన్యసాధారణమాన శరీర మ్పాలే, పృథక్సిద్ధాదికశాసవత్తు ముక్కై ననర్హమాయరుక్కై (పృథక్నిత్యాదికకుక్క) ఎన్టు పారమాకిల్, అదిశబ్దతాలే - పృథగుపలభియొల్లకిఱతు అసోన్తిత్తు, ఇతుతాక్ గృహక్షే త్రిపుత్రమిత్రకళత్రాదికక్షే పోల్, పిరిన్దునిక్కై, కుమ్పిరిన్దుతోత్తు క్కుమన్దు మామ్మడియరుక్కైయన్టిక్కై, శరీర మ్పాలే తదుభయానర్హమాయరుక్కమ్ ఎన్టు పారుళాక క్కడవతు ^౨ “అయ మేవాత్మ శరీర భావః పృథక్సిద్ధస్యైర్ధాఽధారాఽధేయ భావః, నియన్త్ర నియామ్య భావః శేష శేషి భావశ్చ” ఎన్టుమ్, ^౩ “యస్య చేతనస్య యద్ద్రవ్యం సర్వాత్త నా స్వాత్మేనియన్తుం ధారయతుంచ శక్యం త చ్చేషతైకస్వరూపంచ తత్తస్య శరీరమ్” ఎన్టుమ్ వేదార్థసంగ్రహత్తలమ్, శ్రీభాష్యత్తలమ్, ఆత్మ శరీర భావలక్షణమాక భాష్యకా రరుళిచ్చెయ్తనియన్త్ర నియామ్య భావమ్, ఆధారాధేయ భావమ్, శేష శేషి భావమాకిఱమాన్టు మివ్విడత్తిలే శొల్లప్పడు కైయాలే ^౪ “యస్మాత్త శరీరం యస్మాత్తరం శరీరమ్” ఎన్టిత్యాదిత్రుతిస్థిద్ధమాననాత్తావినన్దు డైయ పరమాత్మ శరీర త్వమర్థాదు క్కమాయుత్తు ఆక, కీర్తే ఆత్మ స్వరూపత్వన్దు డైయ శోధనమృజ్జిపట్టు

శరీరమువలె వేరుగతోచుట మొదలైనవాటికి దగకయుండుట.

శేషములైయుండును పుత్రుడును తల్లితండ్రులైనతండ్రు మొదలగువారికి శేషమైయుండును భార్యయును, ^౧ “ఓనారీ నీచుచంద్రుడు మొదటిపతి, గంధర్వుడు రెండవపతి, ఆగ్ని మూడవపతి, మనుష్యులలో పుట్టినవాడు నాల్గవపతి” అని పాణిగ్రహణానంతరముచంద్రాదులకు శేషముగ జెప్పటచే అనేకులకు సాధారణముగ నుండును ఇట్లుకాక శరీరమువలెవాటికి తగకయుండుటయనగా, వేరుగతోచనిదియెఅన్యులకు సాధారణముకానిదియెనశరీరమువలె వేరుగతోచుట మొదలైనవాటికి తాను తగకయుండుటయని యర్థము. వేరుగనుండుట మొదలైనవాటికియనిపార మైనయెడల, (మొదలగుననుటచే) వేరుగకనబడుటను జెప్పుచున్నది అప్పుడు యిదియన్ననో గృహక్షేత్ర పుత్ర మిత్రకళత్రాదులవలె వేరై నిలుచుటకును వేరై తోచుటకును దగినట్లుండుటగాక శరీరమువలె ఆరెంటికిని దగకయుండుటయనితాత్పర్యము కాదగినది. ^౨ “ఇదియేవిడిచి తోచుటకుతగని, ధరించుధరింపఁబడుసంబంధము సునియమించునియమింపబడుసంబంధమును శేష శేషి సంబంధమును అనునాత్మకును శరీరమునకునుగలసంబంధము” అనియును ^౩ “ఏచేతనునకు ఏద్రవ్యము సమస్తప్రకారిములచేతనకొఱకేనియమించుటకునుధరించుటకునుశక్యమైనదోవానికి శేషముగ నుండుటయెస్వరూపము గగలిగినదియో యాద్రవ్యము వానియొక్క శరీరమగుచున్నది” అనియు. వేదార్థసంగ్రహమునందును శ్రీభాష్యమునందును ఆత్మ శరీర భావమునకు లక్షణముగ భాష్యకారులు ఆనతిచ్చి శనియమించునియమింపబడు భావము, ధరించు ధరింపబడు భావము, శేష శేషి భావమును అయినమాడును, ఇహోబుజెప్పబడుటచే ^౪ “ఎవనియాత్మ శరీర మో ఎవనికి నాశము లేనిదైన యాత్మ శరీర మో” అని యిత్యాదిక్కులచే సిద్ధించిన ఆత్మయొక్క పరమాత్మకు శరీరముగ నుండుట అర్థాదుక మైనది, కాన క్రింద ఆత్మ స్వరూపముయొక్క పరీక్ష చేయబడినది.

౪౨. ఆత్మస్వరూపద్వాత్ బద్ధము క్త నిత్య గూఢేణ మూఢ్తపడిప్పట్టి రుక్కుమ్

౪౩ బద్ధరెన్గిటతు సంసారికత్తై.

౪౪. ముక్తరెన్గిటతు సంసారసమ్మన్దమన్దోదవర్కత్తై

౪౨ ఇని, ఏవంభూతమాన వాత్స్వరూపమేనాద్యచిత్సిమ్యన్ధి తద్వియోగతగనన్వయస్య శాతే బద్ధము క్త నిత్యగూఢేణ ప్రప్రకారమాయురక్కుమ్బడియైయరుచిచ్చయేకతార్ (ఆత్మస్వరూపద్వాత్ బద్ధము క్త నిత్యగూఢేణ మూఢ్తపడిప్పట్టిరుక్కుమ్) ఎన్దు

౪౩. ఇతిల్, బద్ధరెన్గిట తారైయెన్నమాకాన్డైయిలే యరుచిచ్చయేకతార్ (బద్ధరెన్గిటతు సంసారికత్తై) ఎన్దు అవర్కకళాకిడార్-తిలతైలవ ద్దారువమ్మివ ద్దుర్వివేచనణత్రయాత్త కానాది భగవన్తాయా తిరోహితస్వ స్వరూపరాయ్, అనాద్యవిద్యాసంచితాన న్నపుణ్యపాపరూపకర్తవేష్టితరాయ్, తత్తత్తర్కానుగుణ వివిధవిచిత్ర దేవాదిరూపదేహవిశేష ప్రవిప్లరాయ్, అవ్యోదేహగతిలే అహంబుద్ధియైయుమ్, దేహానుబద్ధికలిలే మమతాబుద్ధియైయుమ్ పణ్డిదుర్వాస నారుచివవళరాయ్, స్వస్వకర్తానుగుణసుఖదుఃఖపరమ్యైకత్తై యనుభవిక్కుమ్మవర్కత్

౪౪ ఇని, ముక్తరెన్గిట తారైయెన్నమాకాన్డైయిలే యరుచిచ్చయేకతార్ ముక్తరెన్గిటతు - సంసారసమ్మన్దమన్దోదవర్కత్తై) ఎన్దు

౪౨. ఆత్మస్వరూపమన్ననా బద్ధము క్తనిత్యరూపముచే మూడు విధమైయుండును.

౪౩ బద్ధులనుట సంసారులను

౪౪. ముక్తులనుట సంసారసంబంధమును వదలినవారిని.

౪౨ ఇకను యీవిధమైన యాత్మస్వరూపము అనాదియగు నవిత్తుయొక్కసంబంధముచే తను, దానినివిడుచుటచేతను, దానిసంబంధము లేకపోవుటచెతను, బద్ధము క్త నిత్య రూపములచే మూడువిధములైయుండుప్రకారము ఆనతిచ్చుచున్నారు (ఆత్మస్వరూపమన్ననోబద్ధము క్తనిత్య రూపముచే మూడువిధమైయుండును) అని

౪౩ దీనిలో బద్ధులనుటయెవరినను నాకాంత్యయందానతిచ్చుచున్నారు (బద్ధులనుటసంసారులను) అని.

వారైతేనో-నూవును నూనెయునువలె, ప్రాసునునిప్పునువలె, విభాగించుటకుకక్యము కానిత్రిగుణస్వరూపమై యనాదియైన భగవంతునిమాయచే మఱుగువడిన తమస్వరూపముగలవారై, అనాదియగు నజ్ఞానముచే సంపాదించబడిన ననంతములైన పుణ్యపాపరూపకర్తములచే చ్చుట్టబడినవారై ఆయాకర్తముల కనుగుణమైన నానావిధములై విచిత్రములైన దేవాదిరూపదేహ విశేషమందు ప్రవేశించినవారై ఆయాదేహములయందు నేననుబుద్ధియును, దేహసంబంధుల యందు నావి యనుబుద్ధియునుజేసి దుర్వాసనచేగలిగినగుచివలన నస్వతంత్రులై తమతమకర్తానుగుణముగవచ్చెడు సుఖదుఃఖపరంపరల ననుభవింపుచువారలు

౪౪. ఇకముక్తులనుట ఎవరినను నాకాంత్యయందానతిచ్చుచున్నారు, (ముక్తులనుట సంసారసంబంధమును వదలినవారిని) అని.

అవర్కళాకితార్ - అనాదికర్తప్రవాహప్రయక్తిమాన సంసారసమ్మర్శమ్ నడవాని
 అగ్రచైయితే, మోక్షరుచిక్కుప్రతిబంధకమానకర్తవిశేషమ్, అనుభవతారే యాతలో, సామాన్యేన
 వచుష్టిక్రమ్ ప్రాయశ్చిత్తకర్తృజ్ఞతారేయాతలో, అనభిసంహితఫలమాయ్, అత్యుత్కృటమాన
 ప్రామాదికపుణ్యజ్ఞతారే యాతలో త్తయిత్తు, అతడియాక జాయమానదైయిల్భగవత్కృటాత్మత్వా
 లుజ్ఞాన సత్త్వోదేకతారే మోక్షరుచిషిఃస్య, సద్గురుసమాద్రయణసంప్రాప్తవేదాన్తవేద్యపరబ్రహ్మ
 జ్ఞానాయ్, తత్ప్రాప్తిరూపమోక్షసిద్ధ్యర్థమాక, స్వవర్ణస్వాశ్రమోచితమాన కర్తృజ్ఞతే, ఫలసజ్జక
 ర్తుత్వత్వ్యాగపూర్వకమాక వచుష్టిత్తు, “ధర్మణపాప మపచుడతి” ఎన్టుమ్ “కసాయే కర్తృభిః
 పశ్వే తత్వోజ్ఞానంప్రవర్తతే” ఎన్టుమ్ శోలుకిఃపడియే, అన్తసత్త్వోర్మాసానతారే జ్ఞానోత్పత్తివి
 రోధిప్రాచీనకర్తృక్తయి తనాతీ అన్తకరణమ్నిర్మలమాయ్, భగవదేకావలమ్మియానసమ్యక్
 జ్ఞానముదిత్తు, ఆవన్తరమ్, “జన్మాన్తరసమాశ్రేషుతపోజ్ఞాన సమాధిభిఃసరాణాం క్షీణపాపానాం
 కృష్ణే భక్తిఃప్రజాయతే” ఎన్టిఃపడియే ఇప్పడి బహులిజన్మసాధ్యమాన కర్తృజ్ఞానజ్ఞతారే పి
 షన్తతే లదారావదిచిచ్చన్నస్సృతిసన్తారూపభక్తిమూలమాక ఎమ్మ భగవత్ప్రాసాదతారే యాత
 లో, అన్తిక్రే తన్నుడైయ నిర్మేతుకసోహార్దివిశేషతారేయాద్యచ్ఛికాదిసుకృతిపరమ్మరైకైకైకల్పి
 త్తు, అదడియాకవిశేషకటాక్షత్వైస్థి అన్తరమద్వేషత్వైజనిపిత్తు అభిముఖ్యత్వైయన్తాక్తి సాత్వి
 కసంభాషణత్వైవిత్తు, అవ్యక్తియాతే సదాచార్యసమాశ్రయణత్వితే మూర్తి, తదుపదేశముఖేన
 తత్త్వజ్ఞానత్వేషిఃపిత్తిలో, తన్నుడైయవిశేషకటాక్షన్తన్నారేతత్త్వజ్ఞానత్వేషిఃపిత్తిలో తెయ్తు,

వారలెవరనగా-అనాదియగు ప్రవాహూపమైన కర్తృచే గలిగిన సంసారసంబంధము
 నడుచుచుండగా మోక్షరుచిక్కుప్రతిబంధకమైన కర్తృవిశేషమును అనుభవించుటచేనైనను, సా
 మాన్యముగ ననుష్ఠించుప్రాయశ్చిత్తరూపమైన కర్తృములచేనైనను, కోరబడనిదియై మిక్కిలి
 గొప్పదియై ఏమటుపాటునచేయబడినదియైన పుణ్యముచే నైనను నశింపజేసి, దానిమూలముగ
 జాయమానదతయందు భగవత్కృటాత్మముచే గలిగిన సత్త్వోదేకముచే మోక్షమందు రుచిగలిగి
 మంచినదాచార్య నాశ్రయించుటచే పొందబడిన వేదాంతవేద్యుడగు పరబ్రహ్మమువిషయముగ
 గల జ్ఞానముగలవారై, ఆబ్రహ్మమును పొందుటయనెడి మోక్షము సిద్ధించుటకోరకుగా తమజాతి
 తమయాశ్రమము, వీనికి ఉచితమైన కర్తృమును ఫలమందానక్తిని కర్తృత్విమునువిడిచి యను
 స్థించి “ధర్మముచే పాపమును పోగొట్టుచున్నాడు” అనియును “పాపకర్తృములచేత
 పక్షమైనదికాగా పిచ్చుటజ్ఞానము పుట్టుచున్నది” అనియు, జెప్పబడునట్లు సత్త్వోర్మాను
 సానముచే జ్ఞానము పుట్టుటకు విరోధియయిన ప్రాచీనకర్తృము నశించుగానే మనస్సునిర్మలమై
 భగవంతుని నేపట్టుగాగలిగినమంచిజ్ఞానముదయించినయనంతరము “యనేకవేలజన్మములందు
 జేసినతపోజ్ఞానసమాధులచే క్షీణించినపాపములుగలనరులకు కృష్ణనియందు భక్తిగలుగుచున్నది”
 అనునట్లు యీవిధముగ ననేకజన్మములయందు సాధింపబడినకర్తృజ్ఞానములచేబుట్టినతైలధారవలె
 యెడతెగని స్పృతిపరంపరారూపమైన భక్తిమూలముగ గలుగు భగవంతుని మునుగ్రహముచే
 నైనను, లేక తనయొక్కనిర్మేతుక దయచే యాద్యచ్ఛికాదులైన సుకృతపరంపరలను కల్పిం
 చి దానిమూలముగ విశేషకటాక్షమునుజేసి పిచ్చుట ఆద్వేషమును అభిముఖ్యమును పుట్టించి, సాత్వి
 కులతోటి మూటలాడుటనుగలుగజేసి దానిద్వారా సదాచార్యుని సమాశ్రయణమందుజేర్చి, వారి
 యుపదేశముఖమునతత్త్వజ్ఞానమును పుట్టించుటను, లేకతనయొక్కవిశేషకటాక్షముచేతనే తత్త్వ
 జ్ఞానమును పుట్టించుటను జేసి, గొప్పవిశ్వాసపూర్వకముగ తనపాదారవిందములే యుపాయము

౪౫. నిత్యరెన్నిఱతు-ఒరునాళుమ్ సంసరియాత శేష శేషాశనాదికత్తై.

మహావిద్యాస పూర్వకమాక తన్నిరువేడికశే యు పాయ మెమ్మనిఱ్ఱుమ్మడిపణ్ణుమ్ భగవదాకస్మిక కృపైయాలే యు పాయా న్తరవిషయత్తిలే పిఱన్దదున్దరత్వాది బుద్ధిమూలమాకవరుమ్ ప్రపదన మూలమానభగవత్పొసాదత్తాలేయాతల్, సాంసారికసకలదురితజ్ఞుమ్ కట్టిన్ద అవిద్యూతస్వ రూపరాయ్ భగవదనుభవత్తైజ్ఞరైకభోగరానవర్కళే అవిశేషేణ, (ముక్తరెన్నిఱతు సం సార సమ్మన్దమన్ద్రవర్కత్తై) ఎత్తాయాలే, భగవదనుభవత్తిలే రుచియన్దొక్కే, తత్సమాశ్రయ ణత్తై ప్పణ్ణి సంసారనివృత్తియెయుడ్డాక్కొడ్డా దేశవిశేషత్తిలే పోయ్ స్వస్వరూపానుభవ మ్పణ్ణి యిరుక్కుమ్ శేవలరైయుమ్ శొల్లిన్ద్రాయ్ద్రు

౪౫ ఇని, నిత్యరెన్నిఱతారైయెన్ను మాకాక్షయిలే యరుళిచ్చెయ్కెత్తార్ (నిత్యరెన్ని రతు ఒరునాళుమ్ సంసరియాత శేష శేషాశనాదికత్తై) ఎన్ను

ఒరునాళుమ్ సంసరియాత శేషత్తాయాలే - ముక్తరై వ్యావర్తిక్కిఱతు నిప్ప త్రసంసారిక తేఅవర్కళే, ఇవర్కళ సప్పవ్యసంసారిగన్దరే శే "అహృతసహజదాస్యా మ్సరియ స్స" స్తబ ధాః" ఎన్దారతేభట్టర్ "నిర్వోనిత్యానామ్" ఎన్దమ్, "జ్ఞాన్తా ద్వావజా వీశనీశా" ఎన్దమ్ శొల్లిఱపడియే ఆత్మస్వరూపమనిత్యమాయరుక్క, "అనున్నేవ" ఎన్దతు, "సన్దమే నమ్" ఎన్దదాకిఱత్తు, భగవద్విషయజ్ఞానరాహిత్యసాహిత్యబ్ధశాలే యితే ఆత్మయార్,

౪౫ నిత్యులనునది-ఒకప్పుడును సంసారసంబంధములేని ఆదిశేషు

లు వివ్వక్సేనులు మొదలై నవారిని.

గనుండునట్లుజేయు, భగవంతునికి అకన్తాత్మగ గలిగెడి కృపచే నుపాయాంతరవిషయమున పుట్టి నదుమ్మరత్నము మొదలగు బుద్ధిమూలముగవచ్చు ప్రపత్తినిజేయుటచేగలిగిన భగవంతునియనుగ్ర హముచేసెనను, సంసారముచేగలుగు సకలదుఃఖములును నశించి, అవిద్యవించిన తమస్వరూపము గలవారై, భగవంతునియొక్కయనుభవత్కైకరమ్యులే భోగముగ గలవారైనవారలు భేదములేక (ముక్తులనుట సంసారసంబంధమును వదలినవారిని) అనుటచే భగవదనుభవమందు రుచితేకయే వానినాశ్రయించి సంసారనివృత్తిని కలుగజేసికొని ఒకానొక దేశమందు వెళ్ళి తమస్వరూపమును అనుభవించుచుండెడి శేవలనుచెప్పటయయ్యెను

౪౫ ఇక నిత్యులనినది యెవరి ననునాకాంతయందానతిచ్చుచున్నారు. (నిత్యులనునది ఒకప్పుడును సంసారసంబంధములేని ఆదిశేషులు వివ్వక్సేనులు మొదలైనవారిని) అని

ఒకప్పుడును సంసరించని యనుటచే-ముక్తులను వేరువరుట వదలిన సంసారము గల వారులుకదా వారు, వీరలు స్పృశింపబడని సంసారసంబంధముగలవారిలుకదా? "అపహరిం ప్పబుడని సహజమైనదాస్యముగల నిత్యనూరులును వదలినసంసారసంబంధముగలముక్తులును" అని యన్నారగదాబట్టరు. "నిత్యులకు నిత్యుడు" అనియును, "ఒక్కడుసర్వజ్ఞుడును, మరియొక డు అజ్ఞుడు నైనవారును, ఒకడు ఈశ్వరుడును మరియొకగ్గడిశ్వరుడుకానివాడునైనవారును అగు ఇద్దరును పుట్టుక లేనివాళే" అనియును చెప్పబడునట్లు ఆత్మస్వరూపము నిత్యముగనుండగ "లే నివాడె" యనుటయు "ఃపీనిగలనానిగా" అనుటయు కలుగుట, భగవంతునివిషయమైన జ్ఞానము లేకపోవుటచేతను, కలిగియుండుటచేతనుగదా. కావున వీరలను నిత్యులనుటయ్యెను

ఇవర్ కలైనిత్వరెన్దిఱతుమ్ భగవదానతుక్కిరునాళుమ్ సమ్మోచమిల్లా మైయాలేయెన్టు కొళ్ళ పేణుమ్ ఇన్దవై భవత్తైప్పల్లి విత్తై, ౧ “యత్ర పూర్వే సాధ్యస్స నిదేవాః” ఎన్టుమ్, ౨ “యత్ర ఋషయః పథమజాయేపురాణామ్” ఎన్టుమ్ శ్రుతి, ఇవర్ కలై శాఖిక్కిఱతు భాష్యకారరు మి వర్ కళుడైయ వైభవత్తై ౩ “స్మృచ్చాన్దానువృత్తి” ఇత్యాదియాలే శ్రీగద్యత్తిలే పరక్కవరుళి చెప్పయితార్

అక్రయాలే (ఒరునాళుమ్ సంసరియాత) ఎన్టుపోతే, ఇవర్ కళుడైయవై భవ మెల్లామ్ కొల్లి ధ్లోదొయిల్లిదు అశేషశేషవృత్తియిలుమ్ అన్వితనాయ్, కైద్యార్తపరర్ క్కెల్లామ్ పడిమా వాయుక్కెయాలే, తిరువనదాన్తావనై శేషరెన్దిఱతు ౪ “నివాసశయ్యాసనపాదుకాంకురో పధానవద్దాతపవారణాదిభిః శరీరభేదై స్తవశేషతాంగతై ర్యథోచితం శేషఇతి ర్యతే జనైః” ఎన్టు శ్లో ఆశ్వవందరు మరుళి చెప్పితతు మల్లిదుళ్ళు తదీయరై ప్పోలే అనియమమాయిరాలే, సర్వేశ్వర నముతు శేయత శేష మెల్లియ వముతు శేయ్యాతనియమ తైప్పల్లి, శేషాశనరెన్టు సేనములి యరైనిరూపిక్కిఱతు ౫ “త్వదీనుభుక్తోజ్జితశేషభోజినా” ఎన్టూరితే ఆశ్వవందరుమ్ “వేనాద్రినాథస్యనునందరిస్యవై ప్రభుత్వశిష్యాశ్రయస్యనన్యకత్వతః” ఎన్టూర్తావనమరుళి చెప్పయె తార్. అదికబ్బరాలే ౬ “శేషశేషాశనగరుడ ప్రముఖనానావిధానస్తపరి జనపరిచారికా పరిచరిత చరణయుగళ” ఎన్దిఱపడియే, భగవత్తైజ్యరైక్ కభోగరాయున్దుళ్ళ వైనశేయ ప్రముఖ రాన నిత్యసిగ్ధరైయెల్లామ్ కొల్లిఱతు

భగవదానమున కొకప్పుడును తక్కువలేకుండుటచే ననియెఱుగవలయును ఈవైభవమునుబట్టి గదా ౧ “ఎన్చోట పూర్వులును సాధ్యులును అయినదేవతలున్నారో” అనియును ౨ “ఎన్చోట ఋషులును మొట్టమొదట కలిగినవారును ప్రాచీనులును, అయినవారులున్నారో” అని శ్రుతి వీరలను కొనియాడుచున్నది శ్రీభాష్యకారులును వీరియొక్కవైభవమును, ౩ “తనయిచ్ఛము నను వర్తింఁచెడు” మొదలైనదానిచే శ్రీగద్యమందు విస్తరముగ నానతిచ్చియున్నారు.

కావున, (నోకప్పుడును సంసరించని) అనిచెప్పినప్పుడే వీరలయొక్క వైభవమంతయు చెప్పబడినదియైయును సమస్తమైన శేషవృత్తియందును సంబంధించినవారై, కైంకర్య పరుల కందఱికినిక పమానముగనుండుట చే తిరువనందాన్తానును శేషుడనుచున్నది ౪ “నివాసము పరుపు ఆసనము పాదుకలు వస్త్రము తలగడ గొడుగు మొదలైనరూపములు గలిగియభోచితముగ నీకు శేషములైన శరీరభేదములచేత శేషుడని చెప్పబడుచున్నాడు” అనిగదా శ్రీఆశ్వవందార్లు ఆనతిచ్చియుండుట తక్కిన తదీయలవలె నియమములేకయుండక సర్వేశ్వరరూపగించిన శేష ముడప్ప ఆరగించనినియమమును బట్టి శేషాశనలని విష్యశ్చేనులను నిరూపించుచున్నది, ౫ “నీ వారగించి విడిచిన నీశేషమును ఆరగించువారిచేత” అనిచెప్పియున్నారుగదా ఆశ్వవందారును “వేనాద్రినాథురై మిక్కిలి సుందరులైన సుందరబాహువుయొక్క ఆరగించగఱి మిగిలినదానిని ఆరగించు వారగు సైన్యమునకునాయకులు” అని కూరఁజ్ఞాన్తానానానతిచ్చియున్నారు. అదికబ్బ ముచే ౬ “అదిశేషులు విష్యశ్చేనులు వేర్పియతిరువడి మొదలైన నానావిధములై యనంతములైన పరిజన పరిచారికలచే పరిచరింపబడిన పదయుగములుగల” అనునట్లు భగవంతునియొక్కపరి చర్యనే భోగముగగలవారై యున్న గరుడులు మొదలైననిత్యులను సిద్ధులను అంధఱిని జెప్పు చున్నది.

౪౬ జలత్తుక్కిగ్గు సంస్కృష్టస్థానీ సంస్కరణాత బౌద్ధ్య శబ్దాదిక భుజ్ఞాక
తాపోలే, ఆత్మపుక్కు మచిత్సమ్మన్దతాలే అవిద్యాకర్తవాస
నారుచిక భుజ్ఞాకీజన

౪౬ పూర్వోక్తమాన స్వరూపవైలక్షణ్యతైయుడైయవాత్మపుక్కు అవిద్యాదిహోప
స్మృద్ధిమ్ పదపడియె న్నెన్ది ఆ శక్తిగ్గుయిలే పదప్రస్తానమాకి తిథేతువై యరుచ్చెయకితార్,
(జలత్తుక్కు) ఎత్తుడుడజ్జి

అతావతు-స్వభావతీవననిర్వికారి మాయ శీతిశమాయరుక్మిర జలత్తుక్కు అగ్నియోడే
సంస్కృప్తైయానస్థా లియోత్తై సంస్కరణాత బౌద్ధ్యశబ్దోద్రేకరూపజ్ఞాన వికారజ్ఞభుజ్ఞాకీతాపోలే
స్వతిః జ్ఞానానందామలస్వరూపనాన వాత్మపుక్కుమ్ గుణత్రయాశ్రయా చిత్సమ్మన్దతాలే అవిద్యా
కర్తవాసనారుచిక భుజ్ఞాకీజనవేగై ఇవయడైయతిరుత్తిమ్మియారుమ్, ఆచార్యహృదయత్తిలే 'అవి
ద్యాకారణమనాద్యచిత్సమ్మన్దమ్' ఎత్తురుచ్చెయ్ తా' తే' ఇప్పడిశ్రీవిష్ణుపురాణ త్తిలే 'నిర్వా
ణమయ ఏనాయమాత్మా జ్ఞానమయోఽమలః | దుఃఖాజ్ఞానమలాధర్మాః ప్రకృతే స్తేనచాత్మనః ||
జలస్యవాగ్ని సంస్కృష్టస్థానీ సంస్కరణాతాపిహి | శబ్దోద్రేకాదికాన్ధర్వాన్ తత్కరోతీయథాము
నే || తథాత్మప్రకృతో సక్తా దహంమానాది దూషితిః | భజతే ప్రాకృతాన్ధర్వాన్ న్యస్తేభ్యో
ఽపినాఽన్యయః' ఎత్తు శీలపపట్టతు అవిద్యైయావతు-అజ్ఞానమ్ అతుతాజ్ఞానాను

౪౬. జలమునకు అగ్ని సంబంధముగల పాత్రముతోడి సంబంధముచే నా

జ్యోమును శబ్దాదులును గలుగునట్లు ఆత్మకును నచిత్సంబంధము
చే నజ్ఞానమును కర్తవాసనయును రుచియును గలుగుచున్నవి

౪౬ వెనుక జెప్పబడిన స్వరూపవైలక్షణ్యమును గల యాత్మకు, అజ్ఞానము మొదలైన
హోపసంబంధము వచ్చిన విధ మెట్లును శంకలో దృష్టాంతముతో గూడ దానికారణమును ఆనతి
చుచున్నారు (జలమునకు) అని మొదలుపెట్టి

అట్లనగా - సహజముగ వికారములులేక చల్లగనుండు జలమునకు అగ్నితో సంబం
ధము గలిగిన పాత్రముతోడి సంబంధముచే బౌద్ధ్యశబ్దోద్రేకరూపములైన వికారములు గ
లుగుచుండునట్లు స్వయముగ జ్ఞానమును ఆనందమును నిర్మలమును అయిన స్వరూపమును గలి
గిన ఆత్మకును, త్రిగుణములకాశ్రయమైన యచిత్తుయొక్క సంబంధముచే అజ్ఞానమును కర్తవా
సనయును రుచియును గలుగుచున్నది యనుట పూజ్యులైన వీరియొక్క తత్త్వములు ఆచార్యహృ
దయమందు 'అజ్ఞానమునకు కారణము అనాదియగు నచిత్తుయొక్క సంబంధము' అని యానతి
చ్చిరిగదా ఇట్లు శ్రీవిష్ణుపురాణమందు 'జ్ఞానమయండును నిర్మలము నైనయాయాత్మ ఆనంద
మయుడే, దుఃఖమును అజ్ఞానమును మాలిన్యమును అయిన ధర్మములు ప్రకృతివి, అవియాత్మేవికావు,
అయినను జలమునకు అగ్నితో సంబంధముగలిగిన పాత్రయొక్క సంబంధమువలన శబ్దముగలుగు
ట మొదలగు ధర్మములు ఎట్లుగలుగుచున్నవో అట్లు ప్రకృతియందలి సంబంధమువలన నేననెడి
నభిమానము మొదలైనవాటిచే నిండితుడై నాశములేని ఆయాత్మ పాత్రకంఠె నన్యుడైన ప్రకృ
తిసంబంధములైన ధర్మములను పొందుచున్నాడు' అని చెప్పబడిన, అచిద్యయనునది-అజ్ఞానము;

ర౨. అచిత్తుక్కుఛ్చీన్దవాణే అవిద్యాదికల్ కఛ్చీయుమెస్సర్ కల్

దయాఽన్యథాజ్ఞానవిపరీతజ్ఞానరూపేణ అనేకవిధమాయుక్తుమ్ కర్తవ్యమను- కరణత్రయ కృతిమాయ, పుణ్యపాపాత్మకమాన క్రియావిశేషమ్ అతిలో పుణ్యమ్- విహికాముష్మిక నానావిధభోగసాధనతయ బహువిధమాయుక్తుమ్ పాపముమ్-అకృత్యకరణ కృత్యాఽకరణ భగవదపచార భాగవతాపచారా సహ్యపచారిరూపేణ అనన్తమాయుక్తుమ్ వాసనైయావతు-మున్బురెయ్తపోన్దవద్రీతే మిశ్రపుమ్ మూఖైక్కుఱుస్సానసంస్కారమ్ ఇతుతాకాహేతుభేదతాలే బహువిధమాయుక్తుమ్ రుచియావతు-రి సాన్దరైలుమ్ మీట్రు-వొణ్ణాతపడి యెన్దిరే కెల్లకిఱివిప్పమ్ ఇరువుమ్ విషయభేదతాలే బహువిధమాయుక్తుమ్ అవిద్యాకర్త వాసనారుచికళుణ్ణాయుగ్గ్రీనవెన్నాతే, ఉణ్ణా కిఱనవెక్కెయాలే, ఇవద్రీనెన్దెయ ప్రవాహరూపత్వమ్ శొల్లప్పట్టతు.

ర౩ ఇప్పడి, అత్తావుక్కువద్రీజీయాన వవిద్యాదికల్ తానే ఎవ్వసన్మయిలే కఛ్చీసతెన్దు మాకాజ్ఞైయిలే యరుళిచ్చెయ్కితార్ (అచిత్తుక్కుఛ్చీన్దవాణే అవిద్యాదికల్ కఛ్చీయుమెస్సర్ కల్) ఎన్దు

అతావతు - కారణనిపుత్ర్యా కార్యనిపుత్ర్యాకైయాలే, అచిత్తున్బున్దనిబన్దనమాక వన్దవిన్దెయ్మతత్సమ్బన్ధమ్ కఛ్చీన్దవాణే కఛ్చీయుమెన్దు తత్త్వవిత్తుకల్ శొల్లివర్ కళెన్దుపడి ఎన్బుర్ కళెన్దువితై పరమతిమాక్కి మయర్విఱమతినలమరుళిప్పెన్ద్రోవర్ కళుక్కు భగవత్పూసాద విశేషతాలే, అచిత్తుకఛ్చీయుమ్మన్నే అవిద్యాదికల్ కఛ్చీయక్కాన్దెయాలే అన్దనియమమిల్లెయ్దు

ర౨ అచిత్తుపోయినతోడనే అవిద్యాదులుపోవును అందురు.

అదియే జ్ఞానానుదయ అన్యథాజ్ఞాన విపరీతజ్ఞాన రూపముచే అనేకవిధముగ నుండును. కర్తవ్యమనునది- కరణత్రయముచే జేయబడిన పుణ్యపాపరూపమైన ఒకానొక క్రియ అందు పుణ్యము ఇహలోక పరలోకములందు నానావిధములైన భోగములకు సాధనముగ నుండుటచే ననేకవిధములుగ నుండును పాపమును అకృత్యకరణ కృత్యాకరణ భగవదపచార భాగవతాపచార అసహ్యపచార రూపముచే ననంతమైయుండును వాసనయనునది- ముందుచేసిన వాటి యందు మరలను జొచ్చుటకు దగిన సంస్కారము. ఇదియే కారణభేదముచే ననేకవిధములుగ నుండును. రుచియనగా - వేఱురసముచేతను మళ్ళించుగూడవట్లొక్కదానియందుజొచ్చెడియాళ; ఇదియు విషయభేదముచే ననేకవిధములైయుండును అవిద్యాకర్త వాసనారుచులుగ లిగినవియనక, కలుగుచున్నవి యనుటచే వీటియొక్క ప్రవాహరూపత్వము చెప్పబడినది

ర౩. ఇట్లాత్తుకుమధ్యవచ్చిన అవిద్యాదులు ఏయవస్థలయందుతీరును అనుక్కాజ్ఞాలో న్నాన తిచ్చుచున్నారు. (అచిత్తుపోయినతోడనే అవిద్యాదులుపోవును అందురు) అని.

అట్లనగా- కారణము వదలుటచే కార్యమువదలుటగాన అచిత్తుంబంధముచే గలిగిన ఇవియు దానిసంబంధము పోయినప్పడే పోవునని తత్త్వవేత్తలు చెప్పదురు, అని యర్థము. చెప్పదు రనిన దీనిని పరులమతముగజేసి అజ్ఞానముపోవునట్లు జ్ఞానభక్తులకు కృపజేయబడిన సారలకు భగవత్పూసాదవిశేషముచే నచిత్తుపోవుటకుముందే అవిద్యాదులు పోవుటకనబడుటచే

౪౮ ఇమ్మాన్యుమ్ తని తనియే అన న్నమాయరుక్కుమ్

౪౯ శిలర్, ఆత్మ భేదమిల్లె, ఏకాత్మావే యుళ్ళు తెట్టార్ కల్

ఇవర్ కరుక్కుక్కరుత్తువున్ శొల్లువారుముణ్ణు అతుముఖ్యమున్, అవర్ కల్ తిరుమేనియోడే యుక్కుచ్చెయ్లే, పరమభక్తి పర్యంతమాకప్పిట్టతే యాకిలుమ్ “విన్నెప్పడలమ్మవిళ్ళ విళ్ళిత్తున్నె మెయ్యుల్ ద్రాలుళ్ళువులకళ్ళవుమ్ యానుముళ్ళనావెన్నోలో” ఎన్నెయలే “సర్వం హపశ్యోపశ్యతి” ఎన్నిముక్తావర్తయిల్ వైశద్యమ్ అచిత్తుకభీవతట్టుమున్ నిల్లుమైయలే ఆకక్కిచ్చెయ్తతాయ్ ద్రుత్తు-ఆత్మ స్వరూపమ్ బద్ధ ముక్త నిత్యరూపేణ మూన్టుపడిప్పట్టిరుక్కుమ్ మెన్టుమ్, అతిల్ బద్ధ చేతనర్కు అవిద్యాద్యుత్పత్తిమూలముమ్, తన్నిచ్చుత్తిక్రమముమ్ శొల్లినిన్టుతు

౪౯. ఇప్పడి ఉక్తమానప్రివిధాత్తి వర్గముమ్, ఇత్తనై చేతన రెన్టుం ఖేయమాయరుక్కుమ్ మోవెన్నితత్తెన్టులే యరుళ్ళిచ్చెయ్కితార్ (ఇమ్మాన్యుమ్ తని తనియే అన న్నమాయరుక్కుమ్) ఎన్టు

ఇమ్మాన్యు మన న్నమాయరుక్కుమ్ మెన్టుల్ - వర్గిత్రయముమాక అనన్త మెన్టు తో ద్రిమెన్టు నిన్టు, తని తనియేయెన్టు విశేషిక్కితార్ అన న్నమాయరుక్కుమ్ మెన్టు - అసంఖేయమాయరుక్కుమ్ మెన్టు పడి.

౪౯ ఉక్తమానజీవానన్యత్తుక్కు-విరోధియాన వికాత్మ్యవాదిత్తై నిరాకరిక్కితార్ మేల్ (శిలర్ ఆత్మ భేదమిల్లె, ఏకాత్మావే యుళ్ళు తెట్టార్ కల్) ఎన్టుతుడక్కి

౪౮. ఈమూడును ఒక్కొక్కటియు ననంతముగనుండును.

౪౯. కొందఱు, ఆత్మ భేదములేదు, ఒక్కయాత్మ యే కలది యనిరి

అట్టినియమము లేదని వీరియభిప్రాయము అనిజెప్పవారును గలరు, అదిముఖ్యముగాదు వారిలు దేహముతోనుండునపుడే పరమభక్తిపర్యంతము పుట్టినదేయైనను “ఎప్పుడు పాపసమూహమువదలునట్లు కటాక్షించిననిన్ను ప్రత్యక్షముగ నేవించి అగుపడు లోకమునందుండువరకు నేనును జ్ఞానముచే వ్యాపించినవాడనగుదునొక్కొ” అనుటచే “భగవంతుని హుచువాడు [ముక్తుడు] సమస్తములైనవాటిని చూచుచున్నాడు” అనెడిముక్తదశయందు విశదమగుట అచిత్తువదలుటకునుండు లేకుండుటచే నదిముఖ్యముకాదనిభావము. కాగా క్రింద ఆత్మ స్వరూపము బద్ధ ముక్త నిత్యరూపముచే మూడువిధములైయుండును అనియును, అందు బద్ధ చేతనులకు అవిద్య మొదలగునవి కలుగుటకు కారణమును, అవివదలునట్టి క్రమమును, చెప్పిముగింపబడినది

౪౯ ఇట్లు చెప్పబడిన మూడువిధములైన ఆత్మ సమూహమును ఇందిరు చేతనులని లెక్కపెట్టుటకు దిగియుండునా? అనెడిశంకలో నానతిచ్చుచున్నారు (ఈమూడును ఒక్కొక్కటియు ననంతముగనుండును) అని

ఈమూడును అనంతముగనుండుననియెడల మూటిసమూహమునుగూడి యనంతమనిదో మను అనిదలచి ఒక్కొక్కటియుని భేదపఱుచుచున్నారు అనంతముగనుండుననునది లెక్కింపదగకయుండునని యర్థము.

౪౯. క్రిందజెప్పబడిన యాత్మ అనంతమనుదానికి విరోధియైన ఒకటేయాత్మ యనువాదము సింక నిరసింపచున్నాము. (కొందఱు ఆత్మ భేదములేదు ఒక్కయాత్మ యే కలది యనిరి) అనిమొదలుపెట్టి.

అలంకారము - అనాదరార్థమున యుగళిచ్చయ కితార ఇప్పటికొల్లువర్కన్ తాజ్జాహ్
 పన్నిల్, జీవాద్వైతప్రతిపాదక శాస్త్రీత్రి తదృష్టికర్త, అతావతు - బ్రహ్మద్వైతమెట్టుమీ,
 జీవాద్వైతమెట్టుమీ, శాస్త్రీ ప్రతిపాద్యమానబద్ధైత్యమే ద్వివిధమాయుక్తుమీ జీవాద్వైతమా
 నతు - ప్రకారాద్వైతమే ఇతుక్తునియామక మే తెన్నిల్, బ్రహ్మప్రకరణజ్జలిల్ “సర్వంఖల్వి
 దంబ్రహ్మ” 1 “వతిదాత్త్యమిదింసర్వమ్” 2 “పురుషవేదంసర్వమ్” ఎట్టు సామానాధికరి
 ణ్యత్వాలే బ్రహ్మద్వైతత్వైప్రతిపాదిక్త్యాయామీ, సామానాధికరి ణ్యమ ప్రకారభేదవిశిష్టప్రకా
 ర్యకత్వ పరమాకైయాలుమీ, 3 “ఏకస్యైవ హుధావిచారిః” 4 ఎట్టు ప్రకారబహుత్వమే కర్తా
 క్తమాకైయాలుమీ, ఏకవ్యవిధిక్తుశేషమాన 5 “నేహనానాస్తి” ఇత్యాదిభేదనిషేధమీ ఏ
 హితైక్యవిరోధభేదవిషయమాకైయాలుమీ, సామాన్యనిషేధమీ విహితవ్యతిరిక్త విషయ మాకై
 యాలే ప్రకారిబహుత్వనిషేధపరమాకైయాలుమీ, 6 “నతత్సమశ్చాభ్యధిగతశ్చద్వ్యభిక్తే” ఎట్టు
 బ్రహ్మతుల్యప్రకార్యవైర నిషేధకర్తాకైయాలుమీ ప్రకార్యద్వైతమే బ్రహ్మద్వైతమీ. జీవబ
 హుత్వమీ శ్రుతినిధిమాకైయాలుమీ, అల్లాతిపోతు బద్ధము క్తివ్యవస్థానుపపత్తియాలుమీ, ఉపదేశా
 నుపపత్తియాలుమీ సుఖాదివ్యవస్థానుపపత్తియాలుమీ, 7 “పుమాన్మదేవోననరోనపశుర్నచపాదపః
 చతుర్విధో విభేదోయం మిథ్యాజ్ఞానవిబద్ధనః॥ దేవాదిభేదేదేవధ్వనే” ఇత్యాదికళాలే దేవాది
 తరీరభేదవిశేషనిషేధమీ కర్తాకైయాలుమీ, ముక్తాత్మాత్మకుక్తు సామ్యత్వైక్యైక్యాయామీ

కొందఱని ఆదరములేనివారైతే నానతిచ్చుచున్నారై ఇట్లు చెప్పవారై లెవరినగా జీవాద్వైత
 మును ప్రతిపాదించుకొన్నందు తుస్థితమతులు అట్లనగా-బ్రహ్మద్వైతమనిన్ని జీవాద్వైత
 మనిన్ని శాస్త్రముచే ప్రతిపాదించబడు నద్వైతము ద్వివిధముగ నుండును. జీవాద్వైతమనగా
 ప్రకారాద్వైతము దీనికికారణమేమియనగా బ్రహ్మమును జెప్పెడుప్రకరణములయందు “ఇది
 యంతయు బ్రహ్మముగదా” 1 “ఇదియంతయు యీబ్రహ్మస్వరూపమైనది” 2 “ఇదియంతయు
 పురుషుడగుబ్రహ్మమే” అని సామానాధికరి ణ్యముచే బ్రహ్మముయొక్క అభేదమును ప్రతిపాదిం
 చుట చేతను సామానాధికరి ణ్యము విశేషణభేదముతో గూడిన విశేష్యమొక్కటియేయని చెప్ప
 నదిఅగుటచేతను, 3 “ఒక్కడైయుండి నానావిధములుగ తిరిగితివి” అనివిశేషణము లనేకము
 లగుట స్పష్టముగ జెప్పబడినది యయినందుచేతను, ఒక్కడనుకొన్నముయొక్క శేషమైన
 4 “మతీ ఇచ్చోననేకములేదు” ఇత్యాదులయందు భేదమును నిషేధించుట విధింపబడినవికృతము
 నకు విరోధియైనభేదవిషయమగుటచేతను, సామాన్యముగనిషేధించుట విధింపబడినదానికంటె
 యితరవిషయమగుటవలన విశేష్యమునేకము అనుటను త్రోపుడుచేయుటయందు తాత్పర్యము
 గలిగినదియగుటచేతను, 5 “వానికి సమానుడును అధికుడును కనబడడు” అనిబ్రహ్మముతోసమా
 నమైన యితరవిశేష్యమును త్రోపుడుచేసియుండుటస్పష్టముగ జెప్పబడినందుచేతను, విశేష్యా
 ద్వైతమే బ్రహ్మద్వైతమనియర్థము జీవబహుత్వము శ్రుతులచే నిర్ధించినది అగుటచేతను, అ
 ట్లుకానియెడల బద్ధుడు ముక్తుడు అను నియమమునకుఉపపత్తిలేకపోవును గనుకను, ఉపదేశము
 నకు అనుపపత్తిగలుగును గనుకను, సుఖము మొదలగు నియమమునకు ఉపపత్తిలేకపోవును గను
 కను, 6 “జీవుడు దేవుడుగాడు మనుష్యుడుగాడు పశువుగాడు పృథ్వీయుగాడు యీనాల్గుభేదములును
 అజ్ఞానముచే గలిగినవి. దేవుడు అనుమొదలగు భేదములు నశించినయెడల 7 “ఇత్యాదులచే దేవా
 దికరీరభేదవిశేషమును నిషేధించియుండుట స్పష్టముగ జెప్పబడినదియై నందుచేతను, ముక్తుల

౫౦. అన్దపక్ష త్రిల్ ఒరువకనుఖక్కిఱకాల త్రిలేనేతే యొరువకదుగిఖ
క్కూర్కూడాతు ,

౫౧. అతు దేహభేదత్తాలే యెన్నిల్,

జీవాద్వైతము ప్రకారాద్వైతమే ఇతుతా గ్రహరప్రకాశకైయిలే అనిభరతచిన్మన్లోక్సాఖ్యానో
పక్రమత్తిలే 'బ్రహ్మద్వైతంజీవాద్వైతం త్విత్వద్వైతం స్విగిధంరాస్త్ర' ప్రతిపాద్యమి' ఎన్ఱ
నుడన్గి శ్రీవేదవ్యాసభట్టరాలే, విస్తరణప్రతిపాదిక్కప్పట్టతు బప్పడిరాస్త్ర'త్రిల్ శొల్లప్పసుకిఱ
జీవాద్వైతత్తుక్కు హృదియచుటియాతే, ఆత్తిభేదమిలై ఏకాత్మావేయుళ్ళితెమ్మ, శిలకుదప్పిక్కళ్
కొన్నార్కకైకై

౫౦ అతుఅయుక్తమెచ్చు మిడమ్ సాధిక్కిఱార్ (అన్దపక్షత్రిల్) ఇత్తాదియాతే

అతావతు-అప్పడిఆత్తభేదమిత్తపక్షత్రిల్, 'అహంసుఖి' ఎన్ఱఒరువకనుఖోత్తరనాయి
గుక్కిఱకాల త్రిలే వేతీయొరువక 'అహందుగిఖి' ఎన్ఱ దుగిఖోత్తరనాయిగుక్కిఱకాలదుగిఖ
వ్యవస్థకూడాతెకై గుఖదుగిఖజగిరణ్ణుమ్ ఏకాశ్రయగతిమాకిల్ ఉభయప్రతిస్థానముమ్ ఒరు
వనుక్కైయుణ్ణాక వేణుమితే ఆకైయాల్, సుఖదుగిఖజ్జో నియతిజ్జాకైయాతే, అన్ఱిభేదము
ణ్ణాక వేణుమెచ్చుకరుత్తు

౫౧ అన్దగుఖనుగిఖవస్థకుహేతు, దేహభేద మెన్ఱిఱవర్కళ్ళు క్రియె అనువదిక్కిఱార్
ర్ (అతుదేహభేదత్తాలేయెన్నిల్) ఎన్ఱ

౫౦ ఆపక్షమున నొకడునుఖించుకాలమున మఱియొకగుదుగిఖించు
టకూడదు.

౫౧. అది దేహమువేరుగనుండుటచే ననినయెడల ,

యిన యాత్మలుతుల్యలగుటను చెప్పచుండుటచేతను జీవాద్వైతము విశేషణాద్వైతమేయగును
ఇదియే శ్రుతప్రకాశికయందు అదిభరతుండు చెప్పిన నాల్గొట్లోకములను వ్యాఖ్యానముచేయుటకు
ప్రారంభించినపుడు "కాస్త్రముచే ప్రతిపాదించుట డెడినదైవతము బ్రహ్మద్వైతము, జీవాద్వై
తమనిరెండువిధములుగనుండును," అని ప్రారంభించి శ్రీవేదవ్యాసభట్టరకులచే విస్తరముగ ప్ర
తిపాదించుటడినది ఇట్లు కాస్త్రమునందు జెప్పబడు జీవాద్వైతమునకు అభిప్రాయము నెఱుగక ఆత్మ
భేదమలేదు ఒక్కయాత్మయేగలదియని కొందఱుకుత్సితమతులు చెప్పిరియనియర్థము

౫౦. అదియుక్తముకాదనుదానిని సాధించుచున్నారు (ఆపక్షమున) అనుమొదలుగ
లదానిచే

అనగా అట్లు ఆత్మభేదములేనిపక్షమున 'నేనుసుఖిని' యనిఒక డధికమైనసుఖముగలవా
డైయుండుకాలమందు మఱియొకడు 'నేనుదుగిఖిని' యని అధికమైన దుగిఖముగలవాడైయుం
డు నీసుఖదుగిఖములు వేర్వేరుగనుండగూడదు అనిఅర్థము. సుఖదుగిఖములురెండును ఒక్కనినే
పొందియున్నవి యయినయెడల రెంటినియొక్కడే యనుగొనించవలయునుగదా? కావున సుఖ
దుగిఖములు వేర్వేరుగానుండునవి గనుక ఆత్మభేదము కలుగవలెననియభిప్రాయము.

౫౧. అనుఖదుగిఖములు వేర్వేరుగనుండుటకు కారణము దేహభేదము అనువారలయొక్క
యుక్తిని అనువదించుచున్నారు. (అదిదేహమువేరుగనుండుటచే ననినయెడల) అని.

౫౨. సౌభరిశరీర త్రిలుమతు కాణవేణుమ్

౫౩ ఒరువన్ సంసరికై గ యమ్, ఒరువన్ ము త్తనాకై యమ్,

౫౨ అతుక్కునుపప త్తిశోల్లుకొటార్ (సౌభరిశరీర త్రిలుమ్ అతు కాణవేణుమ్) ఎస్టు

అతావతు-దేహభేదమ్ సుఖదుఃఖనియమత్తుక్కు-హేతువాకల్, అ నేక దేహపరిగ్రహమ్ బుద్ధి న సౌభరిశరీర త్రిలుమస్థనియమమ్ కాణవేణుమేక్ గై దేహభేదమ్ సుఖదుఃఖనియమత్తుక్కు-హేతు వత్తాకిల్ న స్థానరానుభవతై యజ్జన్మ త్తిలే స్థిరక్కు వేణావోవెన్నిల్? స్థిరయా తొట్టికెటు సంస్కార త్తిన్ దైయ అనుష్ఠవత్తలేయాతల్, నాశత్తా లేయాతల్ శరీరా వర త్తిల్ సుఖదుఃఖ స్పృత్యాదిక ల్లిన్ క్కేయొట్టికెటుమ్ ఇరణ్ణత్తిన్ దైయెన్నిల్? ఒరుశరీరస్థనిలుమ్ స్పృతీకూడా తొట్టియ వేణుమ్ అత్త యల్ సుఖదుఃఖనియమత్తుక్కు-హేతు నేహభేద మెన్నవొణ్ణాతు

౫౩ ఇప్పడినుఖదుఃఖవ్యవస్థానుపప త్తియేయస్టు, ఏకాత్మావెన్నుమ్ పత్తు త్తిల్ బద్ధముక్త వ్యవస్థానుపప త్తియుమ్, శిష్యచార్యవ్యవస్థానుపప త్తియుమ్ డ్డెన్లికార్ మేల్ (ఒరువన్ సంసరి క్కై యమ్) ఎస్టుతుడన్

అతావతు-ఏకాత్మావాకిల్, ౧, “అనేకజన్మ సాహసీం సంసారపదవీం వ్రజన్ | మోహాశ్ర మంప్రయా తో సౌ వాగ నారేణుకుణ్డితః” ఎన్దిఱుడియే ఒరువన్ సంసరిక్కై యమ్, ౨, “శుక్రో ముక్తోవామ దేవోముక్తః” ఎన్దిఱుడియే ఒరువన్ ముక్తనాక్త యమ్, ౩, “తద్విజ్ఞానార్థం స గురుమేవాభిగచ్ఛేత్, సమిత్యాణిశ్శోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమ్, తస్మై సవిద్యానుపసన్నాయ సమ్య

౫౨ సౌభరిశరీరమందును అదికనబడవలెను.

౫౩. ఒకడు సంసారియగుటయును, ఒకడు ముక్తుడగుటయును,

౫౨ దానికియనుపప త్తిని శిష్యువన్నారు (సౌభరిశరీరమందును అదికనబడవలెను) అని

అట్లనగా దేహభేదము సుఖదుఃఖములు వేరుపడుటకు కారణమైనయెడల యనేక దేహముల నుపరిగ్రహించిన సౌభరిశరీరమందును ఆవేరుపాటును కనబడవలయును అనుట. దేహభేదము సుఖదుఃఖముల వేరుపాటుకు కారణము కానియెడల పూర్వజన్మములయందలియనుభవమును ఈజన్మమునందు స్మరించవలదాయనగా స్మరించకపోవుట సంస్కారముపుట్టకుండుటచేతనో లేక నశించుటచేతనో, మరియు శరీరమందు సుఖదుఃఖములయొక్క స్పృతి మొదలగునవి పుట్టకుండుటయు రెంటిలోనొకటిచే ననియెడల ఒకశరీరమందును స్పృతి పుట్టకయండవలెను కావున సుఖదుఃఖముల వేరుపాటుకు కారణము దేహభేద మనదగదు

౫౩ ఇట్లు సుఖదుఃఖముల వేరుపాటు కుపప త్తి లేకపోవుటయేగాదు ఒక్కడే యాత్మయ నుపత్తమున బద్ధము క్తుల వేరుపాటు కుపప త్తి లేకపోవుటయును, శిష్యచార్యుల వేరుపాటు కుపప త్తి లేకపోవుటయును గలుగుననుచున్నారమీద (ఒకడు సంసారియగుటయు) అని మొదలుపెట్టి

అట్లనగా-ఒక్కడే యాత్మ యైనపత్తుమున, ౧, “విడనేక వేలజన్మములను గలిగినసంసారమార్గమును గుఱించివెళ్లుచు వాసనారేణువుచే కొట్టబడినవాడై మోహమనియెడిశ్రేయమును బొందినాడు” అనునట్లు ఒకడు సంసారమును పొందుటయును, ౨, “శుక్రుడు ముక్తుడు, వామదేవుడు ముక్తుడు” అనునట్లు ఒకడు ముక్తుడగుటయు, ౩, “వాడు సమిత్తులనూహస్తమందుగలవాడై నేదాంతముల నెఱిగినవాడును, పరబ్రహ్మమందునిష్ఠగలవాడునైన గురువును ఆపరమపురుషుని తెలిసి

ఒరువశిష్యునాకై యుమ్, ఒరువనాచార్యునాకై యుజ్జాడాతు.

౫౪ విషమసృష్టియుజ్జాడాతు

౫౫ ఆత్మభేదమ్ శోల్లుకిఱ శ్రుతియోడుమ్ విరోధిక్కుమ్

కృత్రిమచిత్తాయ శమాన్వితాయ యేనాత్మరంభురపంసేద సత్యంప్రవాచితాంతిత్వతో బ్రహ్మ విద్యామ్” ఎన్నిటపడియె ఒరువశిష్యునాయేవన్ ఉపసత్తవణ్ ఒరువనాచార్యునాయున్ అవనుక్కుపదేశక్రైయం జ్ఞాదాతెక్రై

౫౪ ఇన్నముమెరినుపవ త్తిశోల్లుకిఱార్ (విషమసృష్టియుజ్జాడాతు) ఎన్ఱు

అశావతు-ఎ కాత్తావాకల్ దేవతీర్యగాదిరూపేణ, శిలసుఖోత్తరమాకవుమ్, శిలదుఃఖోత్తర మాకవుమ్, శిలసుఖదుఃఖమిత్రమాకవుమ్, ఇప్పడిలోక తీర్థపదార్థజ్ఞై విషమమాక సర్వేశ్వరకొస్స ప్టిక్కుక్కుడాతెక్రై జీవభేదముమ్ కర్మతారతమ్యముమితే విషమసృష్టిక్కుహేతు

౫౫. ఇప్పడి యుక్తియాలే అనేకవిరోధజ్ఞై దర్శిప్పిత్తార్ కీర్థ్, ఇవ్వళవేయన్ఱు, ఇప్పడు త్తుక్కు శ్రుతివిరోధముముజ్జెనిఱార్ (ఆత్మభేదమ్ శోల్లుకిఱ శ్రుతియోడుమ్ విరోధిక్కుమ్) ఎన్ఱు అశావతు-ఎ కాత్తావెన్నిటపడుమ్, “నిత్యోనిత్యానాం చేతనశ్చైతనానా మేరోబహూ

ఒకడు శిష్యుడగుటయును, ఒక డాచార్యుండగుటయును గూడదు.

౫౪ ఎచ్చుతక్కువలుగ సృజించుటయు గూడదు.

౫౫ ఆత్మభేదమునుచెప్పెడి శ్రుతితోడను విరోధించును

కొనుటకై సొందునని, ఆపండితుడును లేస్సగానాప్రయించినవాడును, కాంతిజొందిన మనస్సు గలవాడును, బాహ్యేంద్రియములను నిగ్రహించినవాడును, అయిన ఆశిష్యునికొఱకు, ఏవిద్యచే తినాములేనివాడును నిత్యుడునగుపరమపురుషుని తెలిసికొనునో అట్టి బ్రహ్మవిద్యను యథార్థ మగునుపదేశించునని” అనునట్లు ఒకడు శిష్యుడైవచ్చి యుపసత్తివేయగా, నొకడాచార్యుడై యుండి వానికుపదేశించుటయును, గూడదు అనుట

౫౪ మఱియు నొకయుపపత్తిలేకపోవుటను జెప్పచున్నార (ఎచ్చుతక్కువలుగ సృ జించుటయు గూడదు) అని

అట్లనగా ఒక్కడేయాత్మయైనయెడల దేవతీర్యగాదిరూపముచే కొన్నిటిని మిక్కిలి సు ఖము ననుభవించునట్లును, కొన్నిటిని మిక్కిలిదుఃఖము ననుభవించునట్లును, కొన్నిటిని సుఖ దుఃఖములను కలిసినట్లునుభవించునట్లును, ఇట్లు లోకమందు వస్తువులను సర్వేశ్వరుడు ఎచ్చు తిక్కువలుగ సృజించగూడదని యర్థము జీవులవేఱుపాటును, కర్మములయొక్కయెచ్చు తక్కు వలునుగదా ఎచ్చుతక్కువలుగ సృజించుటకుకారణము.

౫౫. ఇట్లుక్రిందయుక్తిచే ననేకవిరోధములను కనుబరచిరి ఇంతియకాదు, యీపక్షము నకు శ్రుతులతోవిరోధమును గలదనుచున్నారు (ఆత్మభేదమునుజెప్పెడి శ్రుతితోడను విరోధిం చును) అని.

అట్లనగా- ఒక్కడేయాత్మయనుపక్షమున, “నిత్యుండును చేతనుడును అనగా తెలివి గలవాడును ఒక్కడు నగునెవ్వడు నిత్యులును పెక్కుండ్రునగు చేతనులు కోరునానిని కలుగజే

౫౬. శ్రుతి, బౌపాధికభేదతైచ్చొల్లుకిఱతెన్న ప్పెణ్ణాతు

౫౭ మోక్షదశై యిలుమ్ భేదముణ్ణాకై యాలి.

నాం యోవిదధాతి కామాః" ఎన్న, అత్త భేదతైచ్చొల్లుకిఱశ్రుతిక్కుమ్ శేరాతెన్ పడి ఇన్ద్రశ్రుతిఱ త్తభేదతైచ్చొల్లుకిఱతెన్నిల్, ౧ "భోక్తాభోగ్యమ్" ఎన్నమ్, ౨ "పుథగాత్తానమ్" ఎన్నమ్ ౩ "జ్ఞాక్షాద్వావజావీశనీశా" ఎన్నమ్, ౪ "అన్యోన్తరతత్తావిజ్ఞానమయః" ఎన్నమ్, ౫ వై కత్తప్రతి పాదికై కళాన అనేకశ్రుతికళోడుమ్ విరోధిక్కుమ్ అత్తయాలి, ఇతు బౌపాధికభేదతైచ్చొల్లుకిఱతెన్నితే అవర్కళో శొల్లువతు

౫౬ అత్తై నిషేధిక్కితార్ (శ్రుతి, బౌపాధికభేదతైచ్చొల్లుకిఱతెన్న ప్పెణ్ణాతు) ఎన్న బౌపాధికభేదమావతు- దేవమనుష్యదిభేదముమ్, కామక్రోధాదిభేదముమ్

౫౭ బౌపాధికభేద మెన్న ప్పెణ్ణా మెక్కుమ్ హేతువై యరళిచ్చెయ్కితార్ (మోక్షదశై యిలుమ్ భేదముణ్ణాకైయాలి) ఎన్న

అతావతు - ౫ "సదావశ్యన్తి" = "మమ సాధర్మ్యమాగతాః" ౨ "ముక్తానాం పరమాగతిః" ౩ "సాయుజ్యం ప్రతిపన్నాయే" ౪ "యన్తీన్మదే విరాజన్తే ముక్తా స్సం సారబంధనైః" ఎన్న మోక్షదశై యిలుమ్ అత్తభేదతై శ్రుతిస్సృతికళో శొల్లుకైయాలి అప్పడిశొల్లు ప్పెణ్ణాతెకై మోక్షదశై యావతు- సర్వోపాధివిరుక్తదశైయిటే అన్దదశయిలుమ్

౫౬ శ్రుతిబౌపాధికభేదమును జెప్పచున్నది యనదగదు

౫౭ మోక్షదశయందును భేదముగలుగునుగాన.

యచున్నాడో" అని యాత్తభేదముజెప్పెడి శ్రుతికిని చేరదు అనియర్థము ఈశ్రుతి యాత్తభేదమును జెప్పచున్నది యనినయెడల ౧ "భోక్తను అనగా, జివునిని అనుభవించదగినదానిని అనగా అచేతనమును" అనియు, ౨ "అత్తనునుచేటుగ" అనియును ౩ "ఒక్కడుసర్వజ్ఞుడును, మఱియొక్కడజ్ఞుడైనవారును ఒక్కడు ఈశ్వరుడును మఱియొకడీశ్వరుడు కానివాడు నైనవారును, అగుఇద్దరును పుట్టుకలేనివారే" అనియు ౪ "లోపలనుండు అన్యదైనయాత్మ విజ్ఞానమయుడు" అనియు జీవుడొక్కడను దానిని ప్రతిపాదించెడి ననేకశ్రుతులతోను విరోధించుచు కావున నిది బౌపాధికభేదమును జెప్పచున్నదియనిగదా వారలుచెప్పనది

౫౬ దానిని నిషేధించుచున్నారు (శ్రుతి బౌపాధిక భేదమును జెప్పచున్నది యనదగదు) అని

బౌపాధిక భేదమనగా- దేవుడు, మనుష్యుడు మొదలైనభేదమును, కామము, క్రోధము మొదలగు భేదమును

౫౭ బౌపాధిక భేదమనదగనిదానికి కారణము నానతిచ్చుచున్నారు (మోక్షదశయందును భేదము గలుగునుగాన) అని

అట్లనగా- ౫ "ఎల్లప్పుడు చూచుచున్నారు" = "నాయొక్క సాధర్మ్యమును బొందినవారు" ౨ "ముక్తులకు శ్రేష్ఠమైనగతి" ౩ "యెవరు సాయుజ్యమును బొందిరో" ౪ "వీధానబంధునంసారబంధములచే విడువబడినవారై ప్రకాశించెదరో" అని మోక్షదశయందును అత్తభేదమును శ్రుతిస్సృతియు చెప్పటచే నట్లు చెప్పదగదని యర్థము. మోక్షదశయనది సమ సములైన

౫౮ అప్వీతు దేవమనుష్యాదిభేదముమ్, కామక్రోధాదిభేదముమ్
కక్షీన్దు, ఆత్మాక్కో స్వరూపమత్యన్తమ్ సమమా యోరుపడి
యూలుమ్ భేదమ్ శొల్లవైన్ణాతపడి యిరున్ద తేయాలుమ్,

౫౯ పరిమాణముమ్, ఎడైయుమ్, ఆకారము మొత్తిరుక్కి అపొంబు
డబ్బళ్,

ఆత్మభేదమ్ శ్రుతిసిద్ధిమాత్తైయోలే, “నిత్యోనిత్యానామ్” ఎన్నిశ్రుతియుమ్ ఆత్మభేదత్తై
చొల్లుకీటత్తై తాయీదై

౫౮ ఆనాల్ ఆత్మభేదప్రతిపత్తిక్కు హేతువాయ్ జౌపాధికచూయిరున్దళ్ళ దేవమను
ష్యాది భేదముమ్ కామక్రోధాదిభేదముమ్ కక్షీన్దు ఆత్మాక్కోరుడైయ స్వరూప మత్యన్తమ్ సమ
మాయ్ ఒరుప్రకారత్తాలుమ్ భేదకథనత్తుక్కు యోగ్యతైయిల్లాతపడియి తే మోక్షదత్తై యిరుప్ప
తు, అవిద్యదత్తిలాత్తి భేదమ్ సిద్ధిక్కిటపడియెన్ద నేయెన్నిటవాదిప్రశ్నత్తై యనువదిక్కిటార్
(అప్వీతు) ఎన్దుతుడణ్ణి

(ఒరుపడియాలుమ్ భేదమ్ శొల్లవొన్ణాతపడియిరున్ద తేయాలుమ్) ఎన్దు

౫౯. దృష్టాన్తము భేదత్తైసాధిక్కిటార్ (పరిమాణముమ్) ఎన్దుతుడణ్ణి

ఆతావతు - అశవుమ్, తూక్కముమ్, ఎడివుమొత్తిరుక్కిట పొంబుడబ్బళ్,

౫౮. అప్పుడు దేవమనుష్యాదులభేదమును కామక్రోధాదులభేదము
ను నశించి, యాత్మలస్వరూపముమిక్కిలి సమమై యొకవిధముచే
తను భేదముజెప్పదగకుండునట్లుండినదియేయైనను.

౫౯ కొలతయును, తూనికయును, ఆకారమును, సమానములుగ
నుండు, బంగారుబిండెలు,

యుపాధులచే విడువబడిన దళగదా ఆదళయందును నాత్మభేదము శ్రుతులచే సిద్ధించు
చున్నదియగుటచే “నిత్యుడు నిత్యులగుచేతనులకు” అనెడిశ్రుతియును ఆత్మభేదమును జెప్పు
చున్నదని యొప్పుకొనవలయును

౫౮. అయితే ఆత్మలయొక్క వేరుపాటు నెఱుగుటకుకారణమై జౌపాధికమైయుం
డు దేవమనుష్యాదిభేదమును కామక్రోధాదిభేదమును, నశించి ఆత్మలయొక్క స్వరూపము మి
క్కిలి సమమైయొకప్రకారముచేతను వేరుపాటును చెప్పుటకు యోగ్యతలేకుండునట్లుగదా
మోక్షదళయందుండి అచ్చో నాత్మభేదముసిద్ధించెడు విధమెట్లనియెడువాదియొక్క ప్రశ్నము
ననువదించుచున్నారు (అప్పుడు) అని మొదలుపెట్టి

(ఒకవిధముచేతను భేదము జెప్పదగకుండునట్లుండినది) అని

౫౯. దృష్టాంతపూర్వకముగ భేదమును స్థాధించుచున్నారు (కొలతయును) అని మొ
దలుపెట్టి.

అట్లనగా - కొలతయును, తూనికయును, ఆకారమును సమానములుగ నుండుబంగారుబిండెలు,

రత్నజ్యో, వ్రీహికల్ తుడక్కమాననిల్ ముక్కు భేదముణ్ణాకి
తావ్వులే స్వరూపభేదముమ్ సిద్ధమ్

౬౦ ఆత్మకాయ లాత్మ భేదమకొళ్ళవేణుమ్.

రత్నజ్యో, వ్రీహికల్ ముతలానప దార్ద్రభుక్కు భేదకమాయుపపత్తోరలక్షణమిల్లయెయాకిలుమ్
అతిలేనానాత్విమ్ కాణ్ణితావ్వులే, ఒరుపడియాలిమ్ భేదమకొల్లెన్ణాతిపడి ఏకాకారరానము
క్రాత్మకైక్కుళుక్కుమ్ స్వరూపభేదమ్ సిద్ధిక్కుమ్మెప్పడ

౬౦ కీర్తనొన్నవశ్రోత్తయెల్లొమ్ అనుభాషిత్తుక్కుణ్ణు (ఆత్మకాయలాత్మభేదకొళ్ళవేణుమ్)
ఎన్ఱు నిగమిక్కిడార్

ఆక, కీర్తనొన్నయితాయ్ ములర్ అత్తి భేదమిత్తై, ఏకాత్మావే యుళ్ళ త్తెనార్ కల్ ఎన్ఱు
తుడన్ణి ఇప్పళవాక మున్ఱుతామరుళిచ్చెయ్త తేవానన్ఱుప్రతిభటమాన ఏకాత్మవాదత్తైత్తై
సిత్తు, యుక్తియాలిమ్ శాస్త్రత్తైమ్ బహుముఖమాకవత్తైమాషిత్తు, అత్తభేదత్తైసాధిత్రాయ్
యిల్ ము కీర్తనొన్న స్వరూపలక్షణత్తైవిస్తరేణమరుళిచ్చెయ్తార్ అతిల్, అచిద్విలక్షణత్వమ్, అ
జడత్వమ్, ఆనందరూపత్వమ్, అవ్యక్తత్వమ్, అచిన్త్యత్వమ్, నిరవయవత్వమ్, నిర్వకారత్వమ్, జ్ఞా
నాశ్రయత్వి మాకిఱవివై జీవేశ్వరసాధారణమ్ నియామ్యత్వాదికల్ మూన్ఱుమ్ చిదచిత్రాధారణ
మ్ నిత్యత్వమిత్యైత్త్రియసాధారణమ్, అణుత్వముమ్ అచిత్సరమాణుత్వసాధారణమ్ ఇవై

రత్నములు, ధాన్యములు, మొదలైనవాటికి భేదముగలుగు

చుండునట్లు స్వరూపమునకును భేదము సిద్ధము

౬౦. కావున ఆత్మభేదముగొనవలయును

రత్నములు ధాన్యపుగింజలు మొదలైనవస్తువులకు భేదముగలుగజేయు నొక లక్షణములేక
పోయినను దానియందు బహుత్వము కనబడునట్లు నొక విధముగను భేదముచెప్పదగకుండునట్లు
యేకాకారమునగలిగిన ముక్తాత్మలకును స్వరూపభేదము సిద్ధించుననియర్థము

౬౦ క్రిందజెప్పినవానినిట్టిని యనువదించుకొని (కావునఆత్మభేదము గొనవలయును)
అనినిగమించుచున్నాడు

కాగా క్రింద, కొందఱాత్మభేదములేదు ఒక్కయాత్మయే గలదనిచెప్పిరి అని మొదలు
పెట్టియంతవరకు ముందు తామానతిచ్చిన జీవులనంతుల నెడిదానికి విరోధమైన ఒక్కడే యా
త్మయనువాదమును ఊగిడించి యుక్తిచేతను శాస్త్రముచేతను బహుముఖముగ దానిని మాషించి
యాత్మభేదమును సాధించినవారైరి క్రింది నాత్మయొక్క స్వరూపలక్షణమును విస్తరముగ నా
నతిచ్చిరి అందు అచిత్తుకంటె వేఱుపడియుండుట, జడముకాకయుండుట, ఆనంద రూపము
గనుండుట, బాహ్యోద్రీయములకు కనబడకయుండుట, అచిత్తుతో సమానముగ దలచదగక
యుండుట, అవయవములేకయుండుట, వికారరహితమైయుండుట, జ్ఞానమునకునికి పత్తైయుం
డుట ఇవి జీవులకు నీశ్వరునికిని సాధారణములుగనుండును. నియమింపదగియుండుట మొదలైన
మాడును భేదానికిని అచిత్తుకును సాధారణములుగనుండును. నిత్యత్వముమాడుతత్త్వములకు
సాధారణము. అణువుగనుండుటయును అచిత్తుయొక్క పరమాణువునకును జీవునికిని సాధారణ

౬౧ ఇష్పతివర్కకుక్కులక్షణమ్, శేషత్వతోడే కూడినజ్ఞాత్పత్తిమ్.

౬-౨ ఇవర్కకుక్కుడైయ జ్ఞానద్వాక్ స్వరూపమౌల్లలే నిత్యద్రవ్యమాయ్
అజడమాయ్, ఆనందరూపమాయుక్కుమ్

యిత్రనైయుమ్ శేరక్కుడి, అత్తిస్వరూపత్తుక్కు అచిదీశ్వరవ్యాప్తియై సిద్ధిస్థిక్తయాలే,
ఇవత్తైలక్షణమెన్నక్కుత్తైయిత్తై

౬౧ అప్పడయన్దిక్కే సుగ్రహమాకి మొలక్షణమరుళిచ్చెయ్కెడార్ (ఇష్పతివర్క
కుక్కులక్షణమ్ శేషత్వతోడేకూడినజ్ఞాత్పత్తిమ్) ఎన్ట.

ఇవర్కకైన్దిలక్షణ-త్రివిధచేతనయమ్ లక్షణమావతు - అసాధారణధర్మమితే ఆక్తె
యాలే, శేషత్వమాత్రత్వేచ్ఛొల్లిల్ అచిద్వ్యాప్తిత్తిసిద్ధియామెయాలమ్, జ్ఞాత్పత్తమాత్రత్వే
చ్ఛొల్లిల్ ఈశ్వరవ్యాప్తిత్తిసిద్ధియామెయాలమ్, శేషత్వేశతిజ్ఞాత్పత్తిమేలక్షణమెన్దితార్

౬-౨ ఇప్పడి జ్ఞాతావానవాత్మావినుడైయజ్ఞానత్తుక్కుమ్ స్వరూపత్తుక్కుమ్జ్ఞానసాధర్మ్య
వైధర్మ్యైయళిచ్చెయ్కెడార్ మేల్ (ఇవర్కకుక్కుడైయజ్ఞానద్వాక్) ఎన్టుడుడల్లె

(స్వరూపమౌల్లలే నిత్యద్రవ్యమాయ్, అజడమాయ్, ఆనందరూపమాయుక్కుమ్) ఇల్లాలే-
నిత్యత్వద్రవ్యత్వావజ్ఞానద్వారాపత్వజ్ఞో స్వరూపత్తో పాతిజ్ఞానత్తుక్కు ముడైన్టపడి

౬౧. ఇష్పడు వీరలకు లక్షణము శేషత్వముతోగూడిన జ్ఞాత్పత్తిము.

౬-౨ వీరలయొక్కజ్ఞానమన్ననో స్వరూపమువలె నిత్యద్రవ్యమై, అజ
డమై, ఆనందరూపమై, యుండును

మైయుండును ఇవియన్నియునుజేరి యాత్తిస్వరూపమునకు అచిత్తునీశ్వరుడైన రెండుత్తియము
లకంటె వేఱుపాటును సిద్ధింపించుట చే వీటిని లక్షణమనఁగొఱతలేదు

౬౧. అట్లుకాక సుగ్రహముగ నొకలక్షణము నానితిచ్చుచున్నారు (ఇష్పడు వీరలకు
లక్షణము శేషత్వముతోగూడిన జ్ఞాత్పత్తిము) అని

వీరలనినది మూడువిధములైనచేతనలను లక్షణమనఁగా-అసాధారణధర్మముగదా కా
వున శేషత్వమును మాత్రముకెప్పినయెడల నచిత్తుకంటె వేఱుపాటు సిద్ధింపమిచేతను జ్ఞాత్పత్త
మును మాత్రము కెప్పినయెడల నీశ్వరునికంటె వేఱుపాటు సిద్ధింపమిచేతను శేషత్వముతోగూడి
నజ్ఞాత్పత్తిమునే లక్షణమని చెప్పుచున్నారు.

౬-౨. ఇట్లు జ్ఞానియగు నాత్మయొక్క జ్ఞానమునకును స్వరూపమునకును గలిగియుండు
సాధర్మ్యవైధర్మ్యములను వైనఅనిచ్చుచున్నారు (వీరలయొక్క జ్ఞానమన్ననో) అనిమొదలు
చెట్టి.

స్వరూపమువలె నిత్యద్రవ్యమై అజడమై ఆనందరూపమైయుండును) దీనిచే-నిత్యముగ
నుండుట్లుద్రవ్యమైయుండుట, అజడమైయుండుట, ఆనందరూపమైయుండుట, స్వరూపము
నకువత్తనే జ్ఞానమునకును గలవనియర్థము

౬౩ ఆనాల్ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ స్వరూపత్తుక్కుమ్ వాశియెన్నెన్నిల్

౬౪ స్వరూపమ్, ధర్మియాయ్, సజ్జో చవికాసజ్జభు క్కయోగ్యమాయ్, తిన్నెయ్, త్రిస్తవన్ శ్రైప్రకాశిప్పియామలే తనక్కుత్తాక్ ప్రకాశిక్కక్కడవతాయ్, అణువాయిరుక్కుమ్ జ్ఞానమ్, ధర్మమాయ్, సజ్జో చవికాసజ్జభుక్కుయోగ్యమాయ్, తన్నెయ్, త్రిస్తవన్ శ్రైప్రకాశిప్పిక్కక్కడవతాయ్, తనక్కుత్తాక్ ప్రకాశియా తే ఆత్మావుక్కుప్రకాశిక్కక్కడవతాయ్, విభువాయిరుక్కుమ్

౬౩ నిత్యత్వాదికలై యుపపాదిత్తు వై ధర్మత్వైచ్చొల్లుమళివిల్ అనేకగ్రంథవ్యవహితమా మెన్టునినైత్తు, సాధర్మ్యజ్ఞాన్మ వన నరమ్, వై ధర్మత్వైయుమ్ శొల్లువదాక తిజ్జజ్ఞానుప్రశ్నత్తై యుపపాదిక్కితార్ (ఆనాల్ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ స్వరూపత్తుక్కుమ్ వాశియెన్నెన్నిల్) ఎన్టు

౬౪ వై ధర్మత్వదైయురుళిచ్చెయ్, తార్ (స్వరూపమధర్మియాయ్) ఎన్టుతుడగ్గి

అతావతు-ధర్మత్వమ్, సజ్జో చవికాసామోగ్యత్వమ్, స్వవ్యతిరిక్తార్థాప్రకాశకత్వమ్, స్వస్వైస్వయంప్రకాశత్వమ్, అణుత్వమ్, ఇవై స్వరూపత్తుక్కు విశేషమ్ ధర్మత్వమ్, సజ్జో చవికా సయోగ్యత్వమ్, స్వవ్యతిరిక్తార్థప్రకాశకత్వమ్, స్వస్వైస్వయంప్రకాశరహితత్వమ్, స్వాశ్రయస్య స్వప్రకాశత్వమ్, విభుత్వమ్, ఇవై జ్ఞానత్తుక్కు విశేషమెన్టువడి (విభువాయిరుక్కుమ్) ఎన్టు జ్ఞానత్తినుడైయు స్వాభావికవేషత్వైయురుళిచ్చెయ్, తారి తన్నెయ్ తే.

౬౩. అయి తే జ్ఞానమునకును స్వరూపమునకును భేదమేమి యనగా

౬౪ స్వరూపము ధర్మియై, సంకోచవికాసములకుదగనిదియై, తనకంఠై నన్యపదార్థములను ప్రకాశించజేయక నే తనకుతానే ప్రకాశించగలదియై, అణువై యుండును. జ్ఞానముధర్మమై సంకోచవికాసములకు దగినదియై, తనకంఠై నన్యపదార్థములను ప్రకాశింపజేయగలదియై, తనకుతానే ప్రకాశించకుండ ఆత్మకుప్రకాశించునదియై, విభువై యుండును.

౬౩ నిత్యముగనుండుట మొదలైనవానిని యుపపాదించి వై ధర్మముచుజెప్ప నెడలన నేకగ్రంథములకు దూరమగుననితలంచి సాధర్మ్యమును జెప్పినవెంట నే వై ధర్మమును జెప్పట కిచ్చించి దానినెఱుంగ నిచ్చగలవాడుచేసిడు ప్రశ్నము ననువదించుచున్నారు (అయి తే జ్ఞానమునకును స్వరూపమునకును భేదమేమియనగా) అని మొదలుపెట్టి.

౬౪. వై ధర్మమును జెప్పచున్నారు (స్వరూపము ధర్మియై) అని మొదలుపెట్టి

అట్లనగా, ధర్మిగనుండుట, ముకుళీభవించుట వికసించుటలకు తగకయుండుట, తనకంఠైనితర వస్తువులను ప్రకాశింపజేయకుండుట, తనకుతానే ప్రకాశించుట, అణివుగనుండుట, యివి స్వరూపమునకు లక్షణములు ధర్మముగనుండుట, ముకుళీభవించుటకును వికసించుటకును దగియుండుట, తనకంఠైనితర మైనవస్తువును ప్రకాశింపజేయుట, తనకుతానే ప్రకాశింపకుండుట, తనకునికిపట్టుగు నాత్మకుతానే ప్రకాశించుట, విభువుగనుండుట, యివి జ్ఞానమునకు లక్షణములు అని యర్థము. (విభువై యుండు) నని జ్ఞానముయొక్క సహజమైన స్వరూపమును వర్ణించిరి యుంతియగదా.

౬౫. అతిల్, శిలరుడై య జ్ఞానమ్ ఎప్పోతుమ్ విభువాయరుక్కుమ్,
శిలరుడై య జ్ఞానమ్ ఎప్పోతు మవిభువాయరుక్కుమ్, శిలరు
డై య జ్ఞానమ్ ఒరుక్కాల్ విభువాయ్ ఒరుక్కా లవిభువా
యరుక్కుమ్

౬౫. సకలచేతనరుడై య జ్ఞానముమ్ ఇప్పడి యి రాలోభివానెన్నిఱుశక్తైయిలే స
జ్ఞోచాసజ్ఞోచనిబన్ధనమాన తారతమ్యతైయరుళిచ్చెయ్కితార్ (అతిల్ శిలరుడై య జ్ఞానమ్) ఎ
ఱుతుడొ

అతావతు - “అయర్ పఱునుమరర్ కళ్” ఎన్నిఱుపడియే భగవజ్ఞానత్తుక్కురు నాళుమ్
సజ్ఞోచమిన్మిత్తే తత్త్వరూపరూపగుణవిభూతికతై సదానుభవమ్బుణ్ణుకిఱునిత్యసూరిక శుడైయ
జ్ఞానమ్ ఎప్పోతుమ్ విభువాయరుక్కుమ్ ౨ * పాయ్నిన్మిత్తానముమ్ పొల్లొవొల్లుకు ముల్లు
కుడమ్మమాయరుక్కిఱుబన్ధరుడై య జ్ఞానమ్ కర్మానుగుణమాక సజ్ఞోచవికాసజ్ఞోడే కూడిక్కి
ణ్ణు ఎప్పోతు మవిభువాయరుక్కుమ్ ౩ “కరై కణ్డోర్” ఎన్నిఱుపడియే భగవత్త్వసాదత్తాలే సంసార
సాగరత్తై కుడన్దక్కులై ప్పట్టుము క్తరుడై య జ్ఞానమ్, పూర్వావస్థైయి లవిభువాయ్ ఉత్తరావస్థై
యిల్ ౪ “సర్వం హవశ్యగివశ్యతి” ఎన్నిఱుపడియే విభువాయరుక్కు మెక్కై

౬౫ అందు కొందఱియొక్కజ్ఞానము, ఎప్పుడును విభువై యుండును
కొందఱియొక్కజ్ఞానము ఎప్పుడును విభువుకాకయుండును, కొం
దఱియొక్కజ్ఞానము, ఒకప్పుడు విభువై, మఱియొకప్పుడు విభువు
కాకయుండును

౬౫ సకలచేతనులయొక్క జ్ఞానమును ఇట్లు లేక పోవుటేమి యచుశంకియందు ముకుళీ
భవించుట, ముకుళీభవించకుండుట, వీనిచేగలిగెడు యెచ్చుతక్కువల నానతిచ్చుచున్నారు
(అందుకొందరి యొక్కజ్ఞానము) అని మొదలుపెట్టి

అట్లనగా - “అజ్ఞానము లేనినిత్యసూరులు,” అనునట్లు భగవంతునివిషయమైనజ్ఞానమునకొక
ప్పుడును ముకుళీభావములేకయే వానిస్వరూపరూపగుణవిభూతుల నెల్లప్పుడు ననుభవించుచుండు
నిత్యసూరులయొక్కజ్ఞానమెప్పుడునువిభువై యుండును ౨* అసత్త్వమైనజ్ఞానమును దుష్టమైనయా
చారమును, మురికిగల దేహమును గలిగినబద్ధులయొక్కజ్ఞానము, కర్మానుగుణముగ ముకుళీభావము
వికాసము వీటితోగూడుకొని యెప్పుడును విభువుకాకయుండును ౩, “గట్టునుజూచినవారు”
అనునట్లు భగవంతునియొక్క యనుగ్రహముచే సంసారము నెడి సముద్రమునుదాటి యావలిగ
ట్టుజేరినముకుళయొక్కజ్ఞానము పూర్వావస్థయందువిభువు కానిదియై ఉత్తరావస్థయందు ౪ “జ్ఞా
నియగుపొడు సర్వమును చూచుచున్నాడు” అనునట్లు, విభువుగనుండునని యర్థము.

౬౬ జ్ఞానమ్ నిత్యమాకిల్ 'ఎనక్కుజ్ఞానమ్పిఱ్దతు, నశి త్తతు' ఎన్ఱి
అపడియెన్నెన్నిల్.

౬౭ ఇన్ఱియద్యారాప్రసరిత్తు విషయజ్ఞలే గ్రహిష్పతు మీళువతా
కై యాలే, అప్పడిశొల్లక్కుత్తైయిల్లె.

ఇనిమేల్, జ్ఞానత్తుక్కుచ్చొన్ననిత్యత్వాదికల్ ఉపాదిక్కితార్ అతిల్ ప్రథ
మత్తిలే, 'ఎనక్కిచ్చొత్తుజ్ఞానమ్ పిఱ్దతు, ఎనక్కిచ్చొత్తుజ్ఞానమ్ నశి త్తతు' ఎన్ఱు

ఉత్పత్తివివాదతాక చొల్లపడుకిఱ్జ్జానత్తుక్కు నిత్యత్వమ్ కూడుమ్మడి యెజ్జనేయెన్ఱి
అ కక్కైయై సరిహరిక్కైక్కాక తజ్జిజ్ఞానుప్రశ్నత్తైయనవక్కితార్ (జ్ఞానమ్ నిత్యమాకిల్
'ఎనక్కుజ్ఞానమ్పిఱ్దతు, నశి త్తతు' ఎన్ఱిఅపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్ఱు

౬౮ అతుక్కుత్తరమనశిచ్చెయ్కితార్ (ఇన్ఱియద్యారాప్రసరిత్తువిషయజ్ఞలే గ్రహిష్ప
తు మీళువతాకైయాలే అప్పడిశొల్లక్కుత్తైయిల్లె) ఎన్ఱు

అతావతు- "సర్వసహవశ్యకవశ్యతి" అ- "సచానన్తాయకల్పతే" ఎన్ఱుము క్షదకైయిల్
సర్వవిషయమాక చొల్లకైయాలే సర్వత్తైయమ్ సాత్త్వత్కరిక్కైక్కు యోగ్యమాయరుక్కు
చ్చెయ్తేయమ్, ^౩ "యయాత్తేత్రజ్జ శక్తిస్సావేష్టితానృపచర్యగా" ఎన్ఱిఅపడియె కర్తత్తాలే
సమ్మచితమాయ్, ^౪ "తయా తిరిహితత్వాచ్చ శక్తిః తేత్రజ్జ సంజ్ఞతా సర్వభూ లేమ భూ పాల

౬౬ జ్ఞానము నిత్యమైనయెడల 'నాకుజ్ఞానముపుట్టినది, నశించినది'
అనుటయెట్లన్నను.

౬౭ ఇంద్రియములద్వారా ప్రసరించి విషయములను గ్రహించునది
యును మరలునదియునగుటచే నట్లు చెప్పటకు కొదువలేదు

౬౬ ఇకమీద జ్ఞానమునకు చెప్పిన నిత్యత్వముమొదలైన వాటిని యుపపాదించు
చున్నారు అందుమొదట "నాకిప్పుడు జ్ఞానముపుట్టినది, నాకిప్పుడుజ్ఞానము నశించినది" అని

పుట్టుట, నశించుట, వీనినిగలిగియుండునదిగ జెప్పబడుజ్ఞానమునకు నిత్యత్వముకూడు
టెట్లనియెడు శంకచుపోగొట్టుటకొఱకు దాని నెఱుగనిచ్చగలవానియొక్క ప్రశ్నమునుఅనువదించు
చుచున్నారు(జ్ఞానము నిత్యమైనయెడల 'నాకుజ్ఞానముపుట్టినది,నశించినది'అనునదియెట్లనగా)అని

౬౮ దానికుత్తరమానశిచ్చుచున్నారు (ఇంద్రియములద్వారా ప్రసరించి విషయములను
గ్రహించునదియును మరలునదియునగుటచేనట్లు చెప్పటయందు దోషములేదు)అని

అనగా- "జ్ఞానియగువాడు సర్వమునుజూచుచున్నాడు" అ- "వాడవంతమగుటకొఱకు సమ
ర్థుడగుచున్నాడు" అనిము క్షదశయందు సర్వవిషయముగజెప్పటచే సర్వమును సాత్త్వత్కరించు
టకు దిగినదియై యుండునపుడును ^౩ "ఓరాజా యవిద్యచేన్లెలచోట్లనుండెడి వాత్సవ్యరూపము
చుట్టబడియున్నదో" అనునట్లు కర్తముచే ముకుళీభభింభినదియై ^౪ "ఓరాజా అయవిద్యచే

మూయబడినదియగుటవలన "తేత్రజ్జ మనియెడు వేరుగలిగినశక్తి సమ స్వభూతములయందును

౬౮. ఇతుతా నేకమాయుక్త్యుచ్యతే నానావాయ్ త్రోద్ధృతిః కింతు
ప్రసరణభేదతాతే.

తారతమ్యేనవర్తతే | అప్రాణిమత్సుస్ఫల్పా సాస్థావరేషు తతోధికా'' ఎన్నిపడియే కర్మా
నుగుణమానతారతమ్యత్రైయుడైతాయ్ కొండ్లు, 'ఇన్ద్రియాణాంహిసర్వేసాం యద్యేకంక్షర
తీన్ద్రియమ్ | తే నాస్యక్షుతి ప్రజ్ఞాదృతేః పాదానివోదకమ్'' ఎన్నిపడియే ఇన్ద్రియద్వారా
పుటప్పట్టువిషయద్వైత గ్రహిపేతు మిశువతాకైయాతే, తాదృశమానవికాసత్వాలమ్ సహోచ
త్వాలమ్ వస్తప్రకా తాప్రకాశజ్జైకొండ్లు, విజన్తతునశితైతన్నక్తుత్వైయైవక్తై

౬౮ ఇప్పడిఇన్ద్రియద్వారా ప్రసరిక్రిజ్జానమ్ ఏకమాయుక్త్యుచ్యతే, విషయగ్ర
హణవేత్తైయిత్ ప్రకాశిక్తుమౌతుదర్శనశ్రవణాది సంజ్ఞాభేదత్రైయుడైతాయ్ కొండ్లు, అనేక
త్వేనప్రకాశిక్రిజ్జానమైజ్జుచే ఎన్నిపడిక్రైయిలేయదళిచ్చైయికితార్ (ఇతుతా నేకమాయుక్
త్యుచ్యతే నానావాయ్ త్రోద్ధృతిః కింతు ప్రసరణభేదతాతే) ఎన్దు

అతావతు-ఏకముఖముక ప్రసరిక్రైయన్దిక్తే వక్తుత్రోత్తాదృశనేకేన్ద్రియద్వారాప్రసరిత్తు,
రూపశబ్దాద్య నేకవిషయజ్జైగ్రహిక్రిజ్జానమౌతుదర్శనశ్రవణాది సంజ్ఞాభేదేనతోద్ధృతిః కింతు నానా
త్వమ్ ప్రసరణభేదనిబద్ధనమేక్తై ఇత్తాల్ నిత్యమానజ్ఞానత్తుక్కుత్వత్తివి నాశవ్యవహారహే
తు విన్నతెష్టకొన్నవనెన్దరత్తిలే, ప్రాసంగికమాక అతిష్టడైయ నానాత్వేనప్రకాశనహేతువుజ్ఞా

౬౮ ఇదియన్ననో ఒక్కటియైయుండినను అనేకములుగ తోచుచుం
డుట, ప్రసరణము వేత్వేణుగనుండుట చే.

యేచ్ఛతక్కువగనున్నది ప్రాణములేనివాటియందు తిక్కువగను వెట్టుచేమలయందు దాని
కంటె నెక్కువగనున్నది'' అనునట్లు కర్మానుగుణమైన యేచ్ఛతక్కువలను గలిగినదియై,
'సమస్తములైన యింద్రియములలో యేయొక్కయింద్రియము విషయములనుగుఱించి వెట్టుచు
న్నదో దానిమూలముగ సందియొక్కకాలునుండి నీళ్లువలెనే వీనియొక్కజ్ఞానము వెట్టు
చున్నది'', అనునట్లే యింద్రియములద్వారా బయలుదేలి విషయములను గ్రహించునదియు, మర
లునదియును గావున, అట్టివికాసము చేతను, ముకుళీభావము చేతను, వచ్చిన ప్రకాశాప్రకాశముల
నుగొని పుట్టినది, నశించినది యచటయందు దోషములేదనియర్థము

౬౮ ఇల్లీంద్రియములద్వారా ప్రసరించెడి జ్ఞానము ఒక్కటియైయుండగ విషయముల
నుగ్రహించెడివేళలందు ప్రకాశించునపుడు చూపు వినికి మొదలైన పేరులను వేత్వేణుగ గలిగి
నదియై అనేకముగ ప్రకాశించువిధమెట్లనుశంకలో నానతిచ్చుచున్నారు. (ఇదియన్ననో ఒక్క
టియైయుండినను అనేకములుగ తోచుచుండుట, ప్రసరణము వేత్వేణుగనుండుట చే) అని

అట్లనగా-ఒక ద్వారముగ ప్రసరించక నేత్రము చెవి మొదలైనయ నేకములైన యింద్రియ
ములద్వారాప్రసరించి రూపము శబ్దము మొదలైన యనేకములైన విషయములను గ్రహించుచుం
డెడి దీనికిచూపు వినికి మొదలైనపేర్లభేదముచే తోచెడునానాత్వము ప్రసరణముయొక్క భేద
ముచే గలిగినదియనియేర్థము. దీనిచే నిత్యమైన జ్ఞానమునకు పుట్టుచున్నది యనియును, నశించు
చున్నదో యనియును వ్యవహరించుటకు కారణమియ్యదియని చెప్పినపిమ్మట ప్రాసంగికముగ

౬౯. ద్రవ్యమాన పడి యెన్నెన్నిల్,

20 క్రియాగుణజ్ఞుక్కాశ్రయమాయ్, అజడమాయిర్మక్తేయా

లే ద్రవ్యమానక్కడవతు

అప్పట్లతాయల్గారు ఆత్మవినుడైయధర్మభూతిజ్ఞునవీరిత్వమ్, “నమోవిజ్ఞానుర్విజ్ఞాతే స్విపరిణా
పోవిద్యతే, నపిదృష్టేర్విపరిణాపోవిద్యతే” అని “జ్ఞానంజై రాగియమైకృత్యం ధర్మశ్చమననే
శ్వరః | ఆత్మినోప్రవృత్తాతస్యవీరిత్వమే తస్యశుప్తయమ్ | అయోదహాశకరణాత్క్రియతేనబలాన్య
రమ్ | సదేవనీయతేవ్యక్తిమతస్సంభవఃసతః || తథాహేయగుణధ్వంసా దవ బోధాదయోగు
ణాః | ప్రకాశనే నజన్యనేనిత్యానవా తనోహితే” అను శ్రుతిస్మృత్యాదికలిలో నిల్చుట్టట్లతే

౩౯ ఇప్పటియందున్న శృంగానతివృత్తత్రయశిష్యయోతారాయనిష్ఠార్ కీర్త, ఇని ఇతి నడయగ్రవృత్తత్రై ఉపపాదిపృథాకతిజ్జిజ్ఞాసువ్రత్తత్రై యనువదిక్కిడార్ (ద్రవ్యను నపడియే వేర్వీల్) ఎను

౧౦ తర్ఫీతుక్కుళైయదళిచ్చెయ్తు ద్రవ్యత్వత్తైసాధిక్కితార్ (క్రియాగుణజ్ఞు తా
క్రయమాయ్ అజహమాయర్క్కైయాదే ద్రివ్యవత్త వవతు) ఎత్తు

క్రియోయాపతు-సహ్ని-చవికాస్థల్ గుణమాపతు-సంయోగవియోగస్థల్ అజడత్వమా
పతు-స్వయంప్రకాశత్వమ్ 33. “క్రియాశ్చయోద్రవ్యమ్, గుణాశ్చయోద్రవ్యమ్” ఎష్టద్రవ్య

౬౯ ద్రవ్యమైనవిధమెట్లన్నను

20. క్రియాగుణముల కాశ్రయమే అజడమైయుండుట చే ద్రవ్య

ముకావలయును

అది నా నావిధములుగ ప్రకాశించుటకుగల కారణంబులు చెప్పబడినదియైనను ఆత్మయొక్క ధర్మభూతజ్ఞానపు నిత్యత్వము, జ్ఞానియగువానియొక్క జ్ఞానమునకు నాశములేదు' జ్ఞానమునకు నాశములేదు. "ఓరాజా జ్ఞానమును, వైరాగ్యమును, విశ్వరూపమును, ధర్మమైన యీ నాలుగును బ్రహ్మస్వరూపుడైన యాత్మకు నిత్యములైనవి బావినిత్రివ్యగా నెట్లు జలమును, ఆకాశమును, క్రొత్తగ గలిగింపబడుటలేదో, ఉండినదియే ప్రకాశమగునట్లు జేయబడుచున్నది, లేనిదానికి పుట్టుక యెచ్చటనుండిగలుగును అటులనే నీచములైనగుణములు నశించగానే జ్ఞానముమొదలగు గుణములు ప్రకాశించుచున్నవి. క్రొత్తగపుట్టునవి కావు. అవి యాత్మకు నిత్యములైనవే గదా" అని శ్రుతిస్త్రుత్యాదులయందు చెప్పబడియున్నదిగదా.

౬౯ ఇట్లుగల బిజ్జానముయొక్క నిత్యత్వము నానతిచ్చినవారై రిక్రింద, ఇక దీనియొక్క ద్రవ్యత్వము నుపపాదించుటకుగాను దాని నెఱుగని చిచ్చగలవానియొక్క ప్రశ్నయు నచుప్పదించుచున్నారు (ద్రవ్యమైనవిధమెట్టిదన) అని

౧౦. దానికి హేతువులను ఆసీర్థించి, ద్రవ్యత్వమును సాధించుచున్నార (క్రియాగుణముల కారణమై ఆజడమైయుండుటచే శ్రవ్యము కావలయును) అని

క్రియయనగా-సంకల్పచిహ్నములు గుణమనగా-చేరుటయును, విడుటయును, అజడత్వమనగా-స్వయముగ ప్రకాశింపుట, 3 “క్రియలకాశ్రయమైనదిద్రవ్యము, గుణములకాశ్రయ

౭౧ అజడమాకిల్ సుషుప్తి మూర్ఖాదికళితో తోడ్పాడేవాని వెన్నిల్,

లక్షణమ్ శొల్లపడుకైయారే, క్రమశ్రయత్వియమ్ గుణాశ్రయత్వియమ్ ఓగోష్టేద్రవ్యత్వసాధకమ్ ఇవర్తతోడే అజడత్వత్వైయమ్ శొల్లుకైయారే అతువుమ్ ద్రవ్యత్వసాధక మెట్టుఇవర్తస్థుక్కురుత్తు ఎజ్జనెయిన్దిల్, జడవస్తుక్కురితే వ్యాద్రవ్యజ్జలిరణ్ణముణ్ణు, అజడవస్తుక్కురితే అద్రవ్యసూయిరప్ప తొన్దియైయి తే ఆక్రయార్, గజ్జానమ్, ద్రవ్యమ్ అజడత్వో, యగడమ్, రద్ద్రవ్యమ్, యథాతథాది' ఎస్టు అజడత్వస్థన్నైక్కొణ్ణే ద్రవ్యత్వమ్ సాధిక్కులామితే ఆక్రయితే అ'ఇతుతా' అజడముమాయనజ్జోచవికానజ్జుకుమ్ సంయోగవియోగాదికకుమ్ మాశ్రయముమాయుక్కైయారేద్రవ్యమ్' ఎత్తు తత్వశేఖరత్తిలు మివరరులిచ్చెయ్తెతు ఇప్పడి ద్రవ్యమాయురుక్కుమాకిల్, ఇతుక్కులత్తగుణత్వమ్ కూడుమ్మడి యెన్నెన్నిల్, నిత్యతదాశ్రయత్వత్తారేకాడుమ్ ౩ 'ఆశ్రయాదన్యతోవృత్తే రాశ్రయేగుమవ్యయార్' ద్రవ్యత్వంచ గుణత్వంచ జ్ఞానస్త్రి వోపవన్యతే' ఎన్నితే ఆశ్రవద్దరరులిచ్చెయ్తెతు ఆశ్రయాదన్యతో వృత్తిత్వమ్, క్రియాశ్రయత్వజ్ఞానస్థితే శొల్లిన్దియైయి ఇతుతా' జ్ఞానత్తుక్కుయిన్దితే, దీపాదితేజఃపదార్థప్రభేకకుమ్ మొక్కుమితే ఆక్రయార్ ద్రవ్యత్వగుణత్వజ్జలిరణ్ణము జ్ఞానత్తుక్కుపపన్నమ్

౭౧ కీర్తి జ్ఞానత్తుక్కుత్తామరులిచ్చెయ్తె అజడత్వవిషయమన జిజ్ఞాసుప్రశ్నత్వైయనవది క్రితార్ (అజడమాకిల్ సుషుప్తి మూర్ఖాదికళితో తోడ్పాడేవాని వెన్నిల్) ఎస్టు.

౭౧. అజడమైనయెడల సుషుప్తి మూర్ఖమొదలగు నవస్థలయంగు తోచవలదా అనినయెడల

మైనది ద్రవ్యము" అని ద్రవ్యముయొక్క లక్షణము చెప్పబడుటచే క్రియలకాశ్రయమైయుండుట, గుణములకాశ్రయమైయుండుట, ఒక్కొక్కటియే ద్రవ్యముగనుండుటను సాధించునది వీనితో అజడముగనుండుట యనుదానినిగూడచెప్పటచే అదిగూడ ద్రవ్యముగనుండుటను సాధించునదియని వీరియభిప్రాయము ఎట్లనగా అడవస్తువులయందు, ద్రవ్యము, ద్రవ్యముకానిది రెండుగులవు అడవస్తువునందు ద్రవ్యముకానిదియొకటిలేదుగదా కావున జ్ఞానము ద్రవ్యము, అజడమైనందుచేత, నీది యజడమే అది ద్రవ్యము, ఆత్మవలె" అని అజడత్వమును గొనియే ద్రవ్యత్వమును సాధించవచ్చునగుదా గనుకనేగదా ఇదియన్ననో అజడమునై సంకోచవికాసములకును, సంయోగవియోగములకు నాశ్రయమునైయుండుటచే ద్రవ్యమనబడును" అని తత్వశేఖరమందును వీరానతిచ్చినది ఇట్లు ద్రవ్యమైయుండినయెడల దీనికి, అల్పగుణముగనుండుట కూడువిధమెట్లనగా? నిత్యముగ దానిని యాశ్రయించియుండుటచే పొందియుండును ౩ "ఆశ్రయముకంటె వేఱుచోటనుండుటచేతను, ఆశ్రయముతో విడువనిసంబంధముగలదియగుటచేతను, జ్ఞానమునకే ద్రవ్యత్వమును, గుణత్వమును పొందియుండును" అని గదా శ్రీయశవందారాలానతిచ్చినది ఆశ్రయముకంటె వేఱుచోటనుండుట, క్రియలకాశ్రయమైనదియని చెప్పినప్పడే చెప్పబడినదాయెను ఇది జ్ఞానమునకుమాత్రము కాదుగదా దీపము మొదలగు తేజఃగుల వస్తువులయొక్క కాంతిని గగియుండునుగదా కావున ద్రవ్యత్వము, గుణత్వములురెండును జ్ఞానమునకు పొందియుండును

౭౧. క్రిందజ్ఞానమునకు తామానతిచ్చిన అజడత్వవిషయమైన జిజ్ఞాసుప్రశ్నమును అనువదించుచున్నాను (అజడమైనయెడల సుషుప్తి మూర్ఖమొదలగు నవస్థలయందు తోచవలదా అనినయెడల) అని.

౭-౨. ప్రసరణమిల్లామైయాలే తోహ్వాతు

౭౩. ఆనందరూపమాకై యావతు-జ్ఞానమ్ | ప్రకాశిక్కుమ్మో తనుకూల
మాయుర్కై

అతావతు-జ్ఞానమ్ స్వయంప్రకాశమయిరక్కుమాకిల్ ఎహ్మీతుమ్ ప్రకాశిక్కువేజ్ఞావో,
సుషుప్త్యాద్యవస్థైకలిల్ ప్రకాశియాతోహ్వానెన్నెక్కై

౭-౨. అతుక్కుత్తిరమరుళిచ్చెయ్కితార్ (ప్రసరణమిల్లామైయాలే తోహ్వాతు) ఎస్తు

అతావతు-జ్ఞానమ్ స్వాశ్రయత్తుక్కు స్వయమేవ ప్రకాశిష్టుతాక్ విషయ గ్రహణవేల్లై
యిలిశే, సుషుప్త్యాద్యవస్థైకలిల్ తమోగుణాద్యభిభవతాలే చక్కుచితమాయ్, తిరోహితిబ్ధశో
న మణిప్రకాశాదికలైప్పాలే ప్రసరణమిల్లామైయాలే ప్రకాశియాతెక్కై

౭౩ ఇనిమేల్, ఇతినుడైయ వానందరూపత్వతై యుపపాదిక్కితార్ (ఆనందరూపమాకై
యావతు) ఎస్తుతుడుట్టి

జ్ఞానమ్ ప్రకాశిక్కుమ్మో తావతు-స్వాశ్రయత్తుక్కు విషయబ్ధశైకర్కప్పిక్కుమ్మో తు అహ్మీ
తిశే ఇతుతాక్ ప్రకాశిష్టుతు అన్వపస్థైయిలనుకూలమా యిరుక్కైయావతు-అహ్మీ విషయబ్ధశై
ల్లామనుకూలమాయ్ తోల్లై యై యాలే, అవల్లై విషయాకిరి త్తవిన్దజ్ఞానమ్, స్వాశ్రయత్తుక్కును
భిరూపమాయుర్కై

౭-౨. ప్రసరించుటలేదుగనుక తోచదు

౭౩ ఆనందరూపమగుట యనగా - జ్ఞానము ప్రకాశించునపుడు అను
కూలమైయుండుట

అట్లనగా- జ్ఞానము స్వయంప్రకాశముగ నుండినయెడల నెల్లప్పుడును ప్రకాశించవలదు,
సుషుప్తిమొదలగు నవస్థలయందు ప్రకాశించకపోవుటెందుకు అనియర్థము

౭-౨. దానికుత్తిరమానతిచ్చుచున్నారు. (ప్రసరించుటలేదు గనుక తోచదు) అని.

అట్లనగా- జ్ఞానము తనకునికిపట్టగు నాత్మకు స్వయముగ ప్రకాశించుట విషయములను
గ్రహించుచేళనుగదా, సుషుప్తిమొదలగునవస్థలయందు తమోగుణము మొదలగునవి తిరస్కరించుటచే,
ముకుళీభవించి, మూయబడినమణియొక్క ప్రకాశము మొదలైనవానివలె ప్రసరించుట
లేదుగాన ప్రకాశించదు అనియర్థము

౭౩. ఇకమీద దీనియొక్క యానందరూపత్వము నుపపాదించుచున్నారు. (ఆనందరూప
మగుట) అని మొదలుపెట్టి

జ్ఞానము ప్రకాశించునపుడనగా తనకునికిపట్టగు నాత్మకు విషయములను చూపించునపుడు.
అప్పుడుగదా ఇదియును ప్రకాశించుట, ఆనందరూపమందు తన కనుకూలమైయుండుటయనగా
ఆయా విషయములన్నియు ననుకూలమై తోచుటచే పాటిని విషయీకరించినయొజ్ఞానము తన
యూనికిపట్టనకు భుజిరూపమైయుండుట.

౭౪. విషశస్త్రాదికల్పై కాట్టుమోటుప్రతికూలమాయరుక్మైక్కడి
దేహత్వభిమాదికల్పే

౭౫. ఈశ్వరాత్మకమాకై యాలే యెల్లా పదార్థజ్జఘక్కుమానుకూ
ల్యమేస్వభావమ్, ప్రాతికూల్యమనన్దేతి

౭౪ ఆనాల్ విషశస్త్రాదికల్పై దర్శిపిక్కుమోటు అవత్తైవిషయాకరి తజ్ఞానమ్ ప్రతికూ
లమాయరుప్పానెన్నెనిజ శక్తియైయుట్టొణ్ణుళిచ్చెయ్కితార్ (విషశస్త్రాదికల్పే) ఎఱ్ఱతుడన్ది
అతావతు-అవత్తై దర్శిపిక్కుమోటు, అవత్తై విషయాకరి తజ్ఞానమ్ దుఃఖరూపమాయ
రుక్మైక్కకారిణమ్, అవత్తై బాదకత్వబుద్ధిక్కుమూలమాన దేహత్వభవముమ్, కర్తముమ్,
ఈశ్వరాత్మకత్వజ్ఞానరాహిత్యము మ్మెన్దై

౭౫. ఇవై తనక్కు స్వాభావిక వేషమే తెన్దిటకల్కైయి లేయరుళిచ్చెయ్కితార్. (ఈశ్వ
రాత్మకమాకైయాలే) ఎఱ్ఱతుడన్ది

అతావతు- “జగత్సర్వం శరీరంతే” “తానిసర్వాణి తద్వపుః” “తత్సర్వం చైవ శే
స్తనుః” ఎఱ్ఱుసకలపదార్థజ్ఘక్కుమ్, భగవచ్చరీర మెఱ్ఱుకా స్త్రీజలిలేళొల్లప్పదానిత్తతే అప్పడిభగవ
దాత్మకమాకాక్కుణుమోటుసకలమనుకూలమాయ్క్కిణ్ణుతోన్ద్రుక్మైయాలే యెల్లాపదార్థజ్జఘక్కు
మానుకూల్యమే స్వభావమ్, ఇవత్తైతోన్ద్రుక్కిట ప్రాతికూల్యమ్ దేహత్వభిమాదికమాకై
యాలే వన్దేతి ఎక్కై

౭౪. విషశస్త్రాదులను చూపించునపుడు ప్రతికూలముగనుండుటకు
మూలము దేహమేయాత్మయనెడిభ్రమము మొదలైనవి.

౭౫. ఈశ్వరునియాత్మగగలవియగుటచే నెల్లవస్తువులకును అనుకూ
లముగనుండుటయే స్వభావము ప్రాతికూల్యముమధ్యవచ్చినది

౭౪. అయితే విషము శస్త్రము మొదలైనవాటిని చూపించునపుడు వాటిని విష
యాకరించినజ్ఞానము ప్రతికూలముగనుండుటెందుకు అనియెడు శంకను లోగొని యానతిచ్చు
చున్నారు (విషశస్త్రాదులను) అని ప్రారంభించి

అట్లనగా-వాటిని చూపించునపుడు వాటినివిషయాకరించినజ్ఞానము దుఃఖరూపముగనుం
డుటకుకారణము వాటియందు బాధనుగలుగజేయునవియనియెడి తలంపునకు కారణమైన,
దేహమేయాత్మయనియెడుభ్రమమును, కర్తమును, ఈశ్వరునియాత్మగగలదియనెడి జ్ఞానములేక
పోవుటయును అనియర్థము.

౭౫. వీటికి సహజమైనస్వరూపమేదియనుశంకచే నానతిచ్చుచున్నారు. (ఈశ్వరుని
యాత్మగగలవియగుటచే) అని ప్రారంభించి

అట్లనగా-“నీకును నజగత్తును శరీరమైయున్నది” “అవియన్నియువానిశరీరము”
“అవియన్నియు హరిశరీరముగదా” అని సకలపదార్థములును భగవంతునియొక్కశరీరమని
కాస్త్రీములయందు జెప్పబడియున్నదిగా? అట్లు భగవంతుని నాత్మగగలిగినదిగ కనబడు
నపుడు సర్వమును అనుకూలముగను తోచుటచే నమస్తపదార్థములకును అనుకూలముగనుండు
టయే స్వభావము వీటియందుతోచెడి ప్రతికూలముగనుండుట, దేహమే యాత్మయనెడిభ్రమ
ముమొదలైనవాటిచే గలిగినదిగాన మధ్యవచ్చినదియని యర్థము.

౭౬ మద్రైయోనుకూల్యమ్ స్వాభావికమాకిల్, ఒరువనుక్కొరుగా
లోరిడత్తిలే అనుకూలజ్ఞానచందనకుసుమాదికల్ దేశాన్తరే
కాలాన్తరేయివన్తనక్కుమదేశేత్తిలే అక్కాలత్తిలే వేజేయెరు
ఎనుక్కుమ్ ప్రతికూలజ్ఞాకక్కూడాతు

౭౭ ఇప్పడి, ఈర్పరాత్తికమాకైయాలే సకలపదార్థజగుక్కు మానుకూల్యమే స్వభావ
మెన్నానె, చందనకుసుమాదికలిజ్ఞాన వాసుకూల్యమ్ స్వాభావికమన్తో ఎన్జిజత్తైయిక్మే
లే యరుళిచ్చెయేకటార్ (మద్రైయోనుకూల్యమ్ స్వాభావికమాకిల్) ఎన్జుతుడన్జి

మద్రైయోనుకూల్యమెన్జితు - శామరుళిచ్చెయేత భగవదాత్తికత్వతాలే వన్త వాసుకూ
ల్యత్తైయొన్జియ చందనకుసుమాదిపదార్థజలిల్ తోన్జుకిజవాసుకూల్యత్తై అతుఅవన్జుక్కు స్వా
భావికమాకిల్, భోక్తావాయుపాన్మోరువసుక్కు ఒరుకాలత్తిలేఒరుదేశేత్తిలే యనుకూలజ్ఞాయి
ద్రవై, కాలాన్తరత్తిలేయాతల్, దేశాన్తరత్తిలేయాతల్, ఇన్జన్జేప్రతికూలజ్ఞావతు-ఇవసుక్కును
కూలజ్ఞాయిరుక్కు అదేశకాలజ్ఞోతన్నిలే వేజేయెరువసుక్కుప్రతికూలజ్ఞావతాక్తకూడాతు ఇప్పడి
ప్రతికూలజ్ఞాయత్తోల్ గొక్తాశానిన్జోమితే ఆక్తయాలే భగవదాత్తికత్వనిబన్దనమానవాసుకూల్య
మేస్వాభావికమ్, మద్రైయోనుకూల్యమ్ స్వాభావికమన్తోన్జుక్కు, 'ఎన్జేక మేవదుఃఖాయనుఖా
మేర్వొగమానుచికో పాయచ యత్ ప్రస్తాదవస్తువస్తాత్తికంకుతి|| తదేవోపీతయేభూత్వాపునర్దుః

౭౮. వేరొకయానుకూల్యము సహజమైనయెడల ఒకనికొకపరియె
క్కనోట అనుకూలములైన చందనకుసుమాదులు వేఱుదేశ
మందును, వేఱుకాలమందును, వీనికిని, ఆదేశమందు, ఆకాల
మందు మఱియొకనికిని ప్రతికూలములు కాగూడదు.

౭౯ ఇట్లు ఈశ్వరుని నాత్మగగలదియగుటచే సకలపదార్థములకును ఆనుకూలముగ
నుండుటయే స్వభావమునుటయెందుకు చందనకుసుమాదులయందుగలిగిన ఆనుకూల్యము సహజ
మైనదికాదా? అనియెడుశంకమీద నానతిచ్చుచున్నారు (వేరొకయానుకూల్యము సహజమైన
యెడల) అని ప్రాగంభించి

ఇతరమైనయానుకూల్యమునుట, తామానతిచ్చిన భగవంతుని నాత్మగగలిగినదియగు
టచేవచ్చిన ఆనుకూల్యముకాక చందనకుసుమాదిపదార్థములయందు తోచెడుఆనుకూల్యమును
అది వాటికిసహజమైనయెడల ననుభవించువాడుగనుండునొకనికి ఒకకాలమందొకదేశమందు
అనుకూలములైయుండినవి వేఱుకాలమందొరేకవేఱుదేశమందొరే వీనికే ప్రతికూలములగుటయు,
వీనికి యనుకూలములుగనుండు దేశకాలములయందే మఱియొకనికి ప్రతికూలములగుటయు,
కూడదు. ఈవిధముగ ప్రతికూలములుగతోచుట చూచుచున్నాముగదా. కావున భగవం
తునినాత్మగగలిగినదియగుటచే గలిగిన ఆనుకూల్యమే సహజమైనది, ఇతరమైనయానుకూ
ల్యము సహజమైనదిగాదని యర్థము. 'ఏకకారణమువలన ఒక్కటేవస్తువు దుఃఖముకొఱకును,
సుఖముకొఱకును, అనూయగలుగుటకొఱకును, కోపముకొఱకును, అగుచున్నదొరే ఒకకారణము
వలన వస్తువుఒక్కటే విధముగ నెట్లుండును. ఏకారణమువలన అదియేప్రీతికొఱకై, మరలదుఃఖ

ఖాయజాయతేతదేవోపాయతఃప్రసాదాయచజాయతేతస్మాద్భూత్తకంనాస్తిచకిభ్యైశ్చ
భూత్తకమ్' ఎట్టుచివ్వగమ్ శ్రీపరాశరభగవానా లేవిశరమాకచొల్లప్పట్టతీత ఇత్తాల్లొల్లిల్లొ
యిల్లిగతెన్నెన్నిల్, విషశస్త్రాదికల్ ప్రతికూలజ్ఞాయమ్, చందనకుసుమాదికశనుకూలజ్ఞాయమ్
తోల్లొల్లికీతమ్, దేహత్తిభ్రమాదికలా లే ఈశ్వరాత్తికమాకయా లే యొల్లపదార్థజ్ఞభుక్కు
మానుకూల్యమేస్వభావమ్ ఆకయాల్ అవ్వాకారతాలకాణుమోతుమ్, చర్వవిషయప్రకా
నదయిలుమ్, జ్ఞానమ్ ఆనందరూపమాయరుక్కుమెన్దతాయిల్లి

ఆకకీర్తిచ్చెయ్తతాయ్లగతు- (చిత్తనిజతుఆత్మవై) ఎస్టు, ముతలిలేచిచ్చుబ్రహ్మచ్యమాన ఆత్మ
వస్తువై కాదేశిత్తు, అనస్తరమ్ (దేహాదివిలక్షణమాయ్) ఎట్టుతుడక్కి (శేషమాయరుక్కుమ్) ఎన్న
మళవాక తత్త్వరూపలక్షణత్వైస్తరణిశొల్లి, (దేహాదివిలక్షణమానపడియెన్నెన్నిల్) ఎట్టు
తుడక్కి (శేషమకాయావతు) ఎన్నమళవాకఉక్తలక్షణత్వైపరీక్షిత్తు, అనస్తరమ్, ఏవమ్భూతమాన
వాత్త్వరూపమ్ బధముక్త నిత్యరూపేణ త్రిప్రకారమాయరుక్కుమ్బడియెయుమ్, బద్ధాత్మకృ శు
క్కుఅవిద్యాదికబుడ్డాకెక్కు మేతువైయుమ్, తన్నివృత్తికమత్తైయుమ్, త్రివిధాత్మవర్గముత
నిత్తనియే అనస్తమాయరుక్కుమ్బడియెయుమ్ శొల్లి, అన్దజీవాన స్త్యప్రతిభటమాన ఏకాత్మవాద
త్తైయుక్తికాస్త్యైజ్ఞాతే నిరసిత్తు, ఆత్తిభేదత్తైసాధిత్తు, మున్మువిస్తరేణిశొన్నపడియిల్లికే, సు
గ్రహమాక త్రివిధాత్మకృశుక్కు ముడ్డాన లక్షణత్వైదర్శిపిత్తు, అనస్తరమ్, జ్ఞానతుక్కుమ్ స్వరూప
తుక్కు ముడ్డాన సాధర్మ్యవైధర్మ్యజ్ఞేచ్ఛొల్లి, జ్ఞానవిభుత్వ ప్రపజ్జతిలే త్రివిధచేతనగర్భయజ్ఞా

ముకొఱకగుచున్నదో అదియేకోపముకొఱకై ప్రసాదముకొరకునగుచున్నదో ఆకారణము
వలన దుఃఖస్వరూపమైనదియులేదు, సుఖస్వరూపమైనదియులేదు" అని యీయర్థము శ్రీపరా
శరభగవంతునిచే విశదముగ చెప్పబడినదిగదా దీనిచే చెప్పబడినదియేమనగా, విషశస్త్రాదులు
ప్రతికూలములుగాను, చందనకుసుమాదులు అనుకూలములుగాను తోచుచుండుట, దేహమే
యాత్మయనెడి భ్రమ మొదలగువానిచే, ఈశ్వరుని యాత్మగగలవియగుటచే నెల్లవదార్థముల
కును అనుకూల్యమేస్వభావము కాబట్టి ఆయాకారముచే చూచునప్పుడును, అన్నివిషయ
ములను ప్రకాశించి చెడుదశయందును జ్ఞానమానందరూపమైయుండునని చెప్పబడినది

కాగా క్రింగ (చిత్తనునదియాత్మను) అని, మొదట చిత్తనుశబ్దముచే చెప్పబడునాత్మ వస్తు
వునుఉద్దేశించి పిమ్మట (దేహదులకంబై వేఱుపడినదియై) అని మొదలువెట్టి (శేషమైయుండు
ను) అనువరకు దానిస్వరూపముయొక్కలక్షణమును విస్తరముగ జెప్పి (దేహదులకంబై వేఱుపడి
నవిధమెట్లనగా) అని మొదలువెట్టి (శేషమగుటయనగా) అనువరకు చెప్పబడిన లక్షణమునుపరి
శీలించి అటువెనుక యీవిధమైన యాత్మస్వరూపము బద్ధ, ముక్త, నిత్యరూపమునే మూడుప్ర
కారములుగనుండువిధమున, బద్ధాత్మిలకు అవిద్యాదులు కలుగుటకుకారణమును, అదితొలగువిధ
మును, మూడువిధములైన యాత్మసమాహమును వేఱొట్టుట ననంతములై యుండువిధమును
చెప్పి, అట్లుజీవులవంతములనుటకు విరోధమైనఓక్కడోయాత్మయనువాదమును యుక్తులచేత
నాకాస్త్రములచేతను నిరసించి, ఆత్తిభేదమును సాధించి ముందు విస్తరముగ జెప్పినవిధము
గాక సులభముగ నెఱుగునట్లు మూడువిధములైన యాత్మలకునుగల లక్షణమునుజెప్పి పిమ్మట
జ్ఞానమునకును, స్వరూపమునకునుగల సాధర్మ్యవైధర్మ్యములనుజెప్పి జ్ఞానము విభువుగనుండునది

నత్తుక్కుముజ్ఞాన విశేషతైచ్చొల్లి, మున్ను జ్ఞానత్తుక్కుచ్చొన్న నిత్యత్వద్రవ్యత్వాజడత్వానన్ద
రూపత్వజ్ఞతై యడైవేయుపపాదిత్తు, ఇప్పడి చిత్తత్వత్తిరుడైయవేషతై యరుళిచ్చెయ్తు తత్తై
క్కిట్టివార్

పిల్లైలోకాచార్యర్ తిరువడిగళే శరణమ్

మణవాళమామునికళ్ తిరువడికళే శరణమ్.

చిత్ప్రకరణమ్ ముగ్గిగ్గోము

యని ప్రసంగించునపుడు మూడువిధములైన చేతనులయొక్క జ్ఞానమునకునుగల భేదమునుజెప్పి
మందు జ్ఞానమునకుఁజెప్పియుండెడు నిత్యత్వద్రవ్యత్వాజడత్వానందరూపత్వములను క్రమముగ
నుపపాదించి ఇట్లు చిత్తత్వముయొక్క స్వరూపమును ఆనతిచ్చి ముగించిరి

పిల్లైలోకాచార్యులతిరువడిగళే శరణము

మణవాళమామునుల తిరువడిగళే శరణము.

చిత్ ప్రకరణము ముగిసినది.

శ్రీః

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

శ్రీమల్లోకాచార్య వరనరమునిభ్యాన్నమః.

స వ్యాఖ్యాన తత్వ త్రియమ్,

అచిత్ప్రకరణమ్

౧. అచిత్తు, జ్ఞానశూన్యమాయ్, వికారాస్పదమాయురుక్కుమ్

తత్త్వత్రయమానతు - చిత్తుమచిత్తుమీశ్వరీను మెన్దుడేళిరైక్రమ్మత్తిలే, ప్రథమమ్ చిచ్చబ్బి వాన్యనాన వాత్తావిరుడైయ స్వరూపస్వభావవిశేషజ్జై స్ఫుటమాకవరుళిచ్చెయ్తార్ కీర్త్తి, అ నస్తరమ్ అచిద్వస్తువిరుడైయ స్వరూపస్వభావవిశేషజ్జై అతిస్ఫుటమాక వరుళిచ్చెయ్కీతార్.

౧ అతిల్ ప్రథమత్తిలే అచిల్లక్షణత్తై యరుళిచ్చెయ్కీతార్ (అచిత్తు, జ్ఞానశూన్యమా య్, వికారాస్పదమాయురుక్కుమ్) ఎన్దు

అచిత్తైజ్జాతమ్ - చైతన్యానాధారమానమవిశేషే అతు తన్నైయరుళిచ్చెయ్కీతార్ (జ్ఞాన శూన్యమాయ్) ఎన్దు అత్తైప్పల్లవిశేషే, శ్రుతి, భోగ్యశబ్దత్తైలే, అచిత్తైచ్చొల్లిల్లదు వికా రాస్పదమాకైయావతు - వికారస్తుక్కిరుప్పిడమా యురుక్కు వికారమావసు - అనన్తరాపత్తి అతావతు - చిత్త్విరూపమైలే, సజ్జైకరూపమాయరాత్తోక్తై

౧ అచిత్తు, జ్ఞానశూన్యమై, వికారాస్పదమై యుండును

యమనగా - చిత్తు నచిత్తు న్నిరుదు నని యుద్దేశించినవరుసలో మొదట చిచ్చబ్బి వాయ్యడైన యాత్తయొక్క స్వరూప స్వభావ విశేషములను స్ఫుటముగ నింతకుమున్ను సెల విచ్చిరి ఇకపైని అచిద్వస్తువుయొక్క స్వరూప స్వభావ విశేషములను అతిస్ఫుటముగాను సెలవిచ్చుచున్నారు.

౧ అందు మొదట నచిల్లక్షణమును సెలవిచ్చుచున్నారు (అచిత్తు జ్ఞానశూన్యమై వికారాస్పదమై యుండును) అని

అచిత్తు అనగా - చైతన్యమునకు ఆధారముకానివస్తువు దానిని సెలవిచ్చుచున్నారు (జ్ఞానశూన్యమై) అని దానినిబట్టియెగదా శ్రుతి, భోగ్యశబ్దముచే అచిత్తును చెప్పినది (వికా రాస్పదమగుట) యనగా - వికారమునకు నివాసస్థానమైయుండుట. వికారమనగా - మఱి యొకయవ్వనను పొందుట. అనగా చిత్త్విరూపమువలె సెల్లప్పుడు నొక్కరూపమై యుండ కుండుట.

౨. ఇతు శుద్ధసత్వమెన్యుమ్ మిశ్రసత్వమెన్యుమ్ సత్వశూన్యమెన్యుమ్
త్రివిధమ్

3. ఇతి శుద్ధసత్వమావతు - రజస్తమస్సుక్కుల్ కలశాతే కేవల
సత్వమాయ, నిత్యమాయ.

౨ ఇప్పటి యితినుడైయలక్షణాత్తై యరళిచ్చెయోతవిని నరమ్, ఇన్నిచిత్తత్వద్వాన్ సత్వై
కాధారమాయమ్, సత్వాదిగుణత్రయాధారమాయమ్, సత్వాదిగుణత్రయశూన్యమాయమ్ మూన్యు
వక్తెప్పట్టరుక్కుమ్మడియై యరళిచ్చెయోకొటార్ (ఇతు శుద్ధసత్వమెన్యుమ్, మిశ్రసత్వమెన్యుమ్,
సత్వశూన్యమెన్యుమ్ త్రివిధమ్) ఎన్యు

3 ఉద్దేశితక్రమత్రితే అచిత్తైయత్తినుడైయవుమ్ స్వరూపస్వభావవిశేషద్వై ప్రతిపా
దిప్పతాకనినైతు, ప్రథమమ్ శుద్ధసత్వత్తిన్నడియై యరళిచ్చెయోకొటార్ (ఇతి శుద్ధసత్వమా
వతు) ఎన్యు శుడన్ది

శుద్ధసత్వమెన్యు - గుణానరమ్కలకాత సత్వగుణత్రైయైయడైయ తైన్యుపడి అత్తైయరళి
చ్చెయోకొటార్ (రజస్తమస్సుక్కుల్ కలశాతే కేవలసత్వమాయ) ఎన్యు “క్షయస్తమస్య రజసః
పరాశే” ౨ “తమసస్తపాశే” 3 “తమసఃపరస్తాత్” “సచ్చైశక్తిమయే దివ్యే శుద్ధసత్వే
నుభాకరే” ఎన్యు ప్రతిస్పృతికలితే యిప్పడి శ్లోనిన్యుత్తితే (నిత్యమాయ) అతావతు - అ
నాదినిధనమాయరక్కు ౪ “తగత్తరేపరమేవ్నిమన” ౫ “కాలాతీత మనాద్యస్తమప్రాకృత

౨ ఇది శుద్ధసత్వమనియు మిశ్రసత్వమనియు సత్వశూన్యమనియు
త్రివిధము

3 ఇందు శుద్ధసత్వమైనది - రజస్తమస్సులు కలియని కేవలసత్వ
మై, నిత్యమై,

౨ ఇట్లు దీనిలక్షణమును సెలవిచ్చినపిదప నీయచిత్తత్వమై ఒక్కసత్వగుణమునకు
ఆధారముగాను, సత్వ రజస్తమోగుణములు మూటికిని ఆధారముగాను, సత్వాదిగుణములు
లేకుండను మూడువిధములైయుండుటను సెలవిచ్చుచున్నారు (ఇది శుద్ధసత్వమనియును మిశ్ర
సత్వమనియును సత్వశూన్యమనియును త్రివిధము) అని

3. ఉద్దేశించినక్రమమందే అచిత్తులు మూటియొక్కయును స్వరూప స్వభావవిశేషము
లను ప్రతిపాదించునదిగాతలంచి మొదట శుద్ధసత్వముయొక్క విధమును సెలవిచ్చుచున్నారు.
(ఇందు శుద్ధసత్వమైనది) అని మొదలుపెట్టి

శుద్ధసత్వమనినది మరయొకగుణముకలియని సత్వగుణమును కలదియగుట దానిని సెల
విచ్చుచున్నారు (రజస్తమస్సులుకలియని కేవలసత్వమై) అని “రజస్సునకు వైగాన్యున్న
సరమపదమందు నివసించుచున్నవాడు” ౨ “ప్రకృతికన్న వైభాగమందు” 3 “ప్రకృతికన్న
వైశ” “(పరమేష్ఠి - పురుష - వీశ్వ - నివృత్తి - సుయ్యలసెడి) విదుశత్తులు స్వరూపముగా
గలదియును సుఖమునకు స్థానమైనదియును దివ్యము నగు శుద్ధసత్వమందు” అని ప్రతిస్పృతు
లలో నిట్లు చెప్పబడినదిగాదా. (నిత్యమై) అనగా-ఆద్యంతములులేనిదై యుండుట. ౪ “అది
భావములేని పరమాకాశమందు” ౫ “కాలమునతిక్రమించినదయును ఆద్యంతములు లేనిదియును

జ్ఞానానందజనకమాయో, కర్తృత్వాలన్ని కేవలభగవదచైచ్చ
యాతే విమాన గోపుర మణ్డప ప్రాసాదాదిరూపేణ పరిణ
మిక్కుక్కడవతాయో,

మచిన్మలమ్ | ప్రాప్యమర్చిపతా తిన్మిర్మయిసన్య సమాననైః” ౧ “యత్తిత్తురాణమాకాశం
సర్వస్వాత్మరమంధురమమ్ | యత్పిన్మ ప్రాప్యతి త్త్విజ్ఞా ముచ్చనై సర్వకీర్తిపైః” ఎన్బితిను
దైయ నిత్యత్విత్తుమ్ శ్రుతిస్త్రోతికిలితే శ్లోకపట్టతు (జ్ఞానానందజనకమాయో) శుద్ధసత్త్విమాకై
యాతే జ్ఞానానందజనకమాయురుత్తుమితే సత్త్విమ్ భూనశుభావహమాయితే యురుష్పతు ఆకై
యితే ‘శుద్ధసత్త్వే’ ఎన్బి వననైరత్తితే ‘సుఖాకరే’ ఎన్బితు (కర్తృత్వాలన్ని కేవలభగ
వదచైచ్చయాతే విమాన గోపుర మణ్డప ప్రాసాదాదిరూపేణ పరిణమిక్కుక్కడవతాయో)
అతావతు. చేతనకొకర్తానుగుణమాక విచ్చిక్క, అన్ది విచ్చానుగుణమాక భగవత్సత్త్విత్తుత్తాతే
చతుర్వింశతితత్త్వయాయొక్కొన్బి పరిణమిత్తు, చేతనర్కు భగవద్గోపకరణభోగస్థానజ్ఞా
కిం ప్రకృతితత్త్వమొల్పిత్తిక్కొన్బి శ్లోభోగార్థమాకవృద్ధాన భగవదచైచ్చయాతే విమానగోపు
రాదిరూపేణ పరిణమియానిత్తుమెన్బి ౨ “దేవానాం పూ రయోధ్యా తిస్యాం హిరిన్బ
యఃకోశః|యోవై తాం బ్రహ్మణోవేద ఆమృతేనాన్విశాం పురీమ్” ౩ “అపరాజితాపూ
ర్బిప్రాణః” ౪ “ప్రజాపతేస్త్రిభాంవేత్ప్రపద్యే” ఎన్బి శ్రుతియలేయుమ్ సద్భిప్రాణ
నిత్యవిభూతియ లుక్తాన దివ్యనగరదివ్యాయతినాగికళో శ్లోకపట్టతు ఇతు తిన్బిభావ్య

జ్ఞానానందజనకమై, కర్తృముచేతకాక కేవల భగవదచైచ్చచేత వి
మాన గోపుర మంటప ప్రాసాదాదిరూపముగా పరిణమించ
వలసిందై,

నిత్యమైనదియును అగు అప్రాకృతస్థానము నాయందు రెన్నగునుచుండిన మనస్సులుకల స
త్త్వయమలచే అర్చిర్తార్థమువలన పొందగినది ” ౧ “ఏపరవాకాశము ప్రాచీనమును సర్వాధిక
మును స్థిరమునో ఏపదిమునాంది తత్త్వవేత్తలు సమస్తదోషములచేతను విడువబడుచున్నారో”
అని దీనియొక్క నిత్యత్త్వియును శ్రుతిస్త్రోతులలో చెప్పబడినది (జ్ఞానానందజనకమై) శుద్ధ
సత్త్వమగుటచే జ్ఞానానందజనకమైయుండును సత్త్వము జ్ఞానసుఖములనిచ్చునదిగా గదా
ఉండును కావుననే ‘శుద్ధసత్త్వమందు’ అనినవిదప ‘సుఖమునకు స్థానమైనది’ యనినది
(కర్తృముచేతకాక కేవల భగవదచైచ్చచేత విమాన గోపుర మండప ప్రాసాదరూపముగ
పరిణమింపవలసిందై) అనగా - చేతనడు కర్తానుగుణముగ కోరగ, ఆకోరిక కనుగుణమైన
భగవత్సంకల్పముచే ఇరువదినాలుగు తత్త్వములగుచుండి పరిణమించి చేతనలకు అనుభవించ
తగినది, అనుభవించుటకు సాధన సామగ్రియైనది, అనుభవించుటకు స్థానమైనదియునైన
ప్రకృతి తత్త్వమునైతగాక, తనకు అనుభవించుటకొరకు గల్గినయిచ్చచే విమానగోపురాది రూప
ముగ పరిణమించినిల్చును అనుట ౨ “దేవతలపురం బయోధ్య అందొక బంగారుఇల్లున్నది, విరజా
నదినైత చుట్టబడియున్న దానినెవడెరుగునో” ౩ “పరమాత్మయొక్కనగరము, అపరాజితయను
పేరుగలది” ౪ “పరమాత్మయొక్కసభాస్థానీయంబగు నింటింబ్రవేళింపుచున్నాను” అనిశ్రుతియం
దును సంగ్రహముగ నిత్యవిభూతియందుగల దివ్యనగర దివ్యాయతినాదులు చెప్పబడినవి. దీనిని

నిరవధిక తేజోరూపమాయ్, నిత్యము క్తరాలు మీశ్వరనా
లుమ్ పరిచ్ఛేదికపరితాయ్,

కారణ శ్రీవైకుంఠద్యుతితే దివ్యావరణ తిలకపూర్ణావృతే, దివ్య
ద్యానాతిసహగ్రకోటిభిరావృతేతిప్రపంచే దివ్యాయలసేకస్త్రింబ ద్విచిత్రదివ్యరత్నమయ
దివ్యాసానమణ్డనే' ఎట్టు తుడగ విస్తరణ అభిచ్ఛయగతే (నిరవధిక తేజోరూపమా
య్) అతావతు - అగ్నిదీప్యమాణతేజఃపదార్థద్యుతియమ్ లక్ష్మీతకల్పచూక్కుమ్బడి యశవిజ
న్దతేజస్సే వడవాయిక్తే - "నత్రసూర్యభాతి నచ్చితారకం నేమావిద్యుతోభాన్తి కుతో
యమగ్నిః" ౩, "అత్యర్థనలదీప్తం తతోస్థానం విష్ణురహత్యనః | స్వయేప్రభయా రాజన్
దుష్పేర్ష్యం చేవదానవై" ఎన్నక్కడవతే ౪ "శుడరోలియనిన్ది తన్నుడైచ్చో
తి" ౫ "శుభ్రపట్టోదుష్టాడరోతికెళ్ళమ్" ౬ "బళ్ళాట్లాడరోతి" ఎట్టాట్టారుమితి
నుడైయ నిరవధిక తేజోరూపత్వత్వై పులవిడగ్గలు మరుళిచ్చయతారితే (నిత్యము క్తరాలు మీ
శ్వరనాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక పరితాయ్) అతావతు - ఇతినుడైయ పరిమాణాదికో ఒరువరాలుమళ
విడవొణ్ణాతపడి యరుక్కుమాయ్ ౭ "తేమమపి ఇయో పరిమాణమియ దైవ్యర్థమ్ ఈదృశ
స్వభావ మితిపరిచ్ఛేత్తు మయోగ్యై" ఎట్టు నిత్యరాలి పరిచ్ఛేదికవొణ్ణాతేట్టు శ్రీవైకుంఠ
గద్యుతితే భాష్యకార రరుళిచ్చయతవితు మక్తరుక్కు మొక్కుమితే ఈశ్వరజ్ఞానతోపాతి

నిరవధిక తేజోరూపమై, నిత్యము క్తులచేతను నీశ్వరునిచేతను
పరిచ్ఛేదింప తగనిదియై,

భావ్యకారులు శ్రీవైకుంఠగద్యమందు, దివ్యమైనవియు ననేకములనగుండలచే నాపరింపబడిన
దియు దివ్యములైనకల్పవృక్షములచే శోభించుచున్నదియును దివ్యములైనసహద్యానములతో కూడి
యున్నదియు మిక్కిలి గొప్పదియు నగు దివ్యగృహమందున్న విచిత్రములైదివ్యములైన రత్న
ములతో కూడియున్న యాస్థాన మండపమందు ' అనిమొదలుపెట్టి విస్తరముగ నానతిచ్చిరిగదా.
(నిరవధిక తేజోరూపమై) అనగా-అగ్ని, సూర్యుడు మొదలగు తేజఃపదార్థములను మిలుగుదుపుర్వ
తో సమముగ నుండునవిగ జేయునట్లుండునదియు కొలతలేనిదియునగు తేజస్సేస్వభావమైయుం
డుట. ౧ "అచ్చటసూర్యుడుప్రకాశింపుచుండలేదు చంద్రుడును నక్షత్రములునట్ల, ఈమెరుపులు
ప్రకాశింపవు. ఈఅగ్ని ఎట్లుప్రకాశించును" ౨ "ఓరాజా ! మహానభావుడగు విష్ణువుయొక్క
నెలవు సూర్యుడు అగ్ని మొదలగువారికన్న ప్రకాశమానమై స్వీయకాంతిచేతనే చేవదానవుల
చేచూడకకళ్యముగాకయున్నది" అనదగియున్నదిగదా ౩ "నిరవధిక తేజోరూపమై ఏకరూపమై
యున్న సావసాధారణదేశము" ౪ "నుడిబడివర్తించుచున్న తేజస్సుమద్రమందు" ౫ "గొప్పతేజ
స్సేరూపముగాగల" అనియాట్టారును దీనియొక్క అవధిలేని తేజస్సురూపముగాగలిగియుండుటను
అనేకశబ్దములయందు నెలవచ్చిరిగదా (నిత్యము క్తులచేతను నీశ్వరునిచేతను పరిచ్ఛేదింపతగనిది
యై) అనగా-దీనియొక్క పరిమాణము మొదలైనవి, యొకరిచేతను కొలతంబెట్టబీలుగా నట్లుండునది
యాయెను. ౬ "వారలకునింతపరిమాణముగలిది, ఇంతవిశ్వర్థముకలది, ఇట్టిస్వభావముకలది,
అని నీశ్చయంబుటకుతగని" అని నీత్యులచేకొలువదగదని శ్రీవైకుంఠగద్యమున భాష్యకారులు
నెలవచ్చినయదియు క్తులతును సరిపడును. ఈశ్వరజ్ఞానముతోపాటుమీరలజ్ఞానమునకును సర్వదర్శిత్య

అత్యద్భుతమాయురూప్యతాను

౪ ఇత్యై శిలర్ జడమైనార్ కళో శిలర్ అజడమైనార్ కళో

యివర్ కళుడైయ జ్ఞానత్తుక్కుమ్ సర్వదృశ్యముజ్ఞాతయాలే అనాలో పరిచ్చేదక్కులామాక
లివర్ కళాటుమ్ పరిచ్చేదిక్కులామితే ఆక్రయాలో అవశక్కుమరితేక్కు అనాలో, ఇవర్ క
ళుడైయ సర్వజ్ఞతైక్కు- కొత్తైవారాలోచెన్నిలో వారాటు సర్వజ్ఞతైయావతు - సర్వజ్ఞతైయు
ముళ్ళపడి యతైక్కుతే పరిచ్చేద్యమాకలో పరిచ్చేదప్రతికైయుమ్, అపరిచ్చేద్యమాకే లప్పప
యతైక్కుయుమితే యుళ్ళతు నీమైయిల్ల-తిత్తొత్తుక్కు నీపైయతైయామై సర్వజ్ఞతైక్కునుగుణ
మెన్నుమిడమ్, “దేవిత్యైవహిమావధినివారిణా నాపీర్వయాజ్ఞాయలే యద్యక్వేన మథాపినైవ
యువయో సుర్వజ్ఞతా హియతే | యన్నాత్వేన తదజ్ఞతా మనుగుణాం సర్వజ్ఞతాయావిదు
ర్యోహం భోజమిదన్తయోకలివిద న్నాన్తాయమిత్తుచ్చితే” ఎన్తు శ్రీస్తుతియలే అభ్యాసమిళి
చ్చెయ్తార్ ఇజ్జనన్డాకీలో “తినుక్కున్దనన్తెయ్తీవరియాక్” ఎన్తిజవితువుమ్ సర్వజ్ఞ
తైయాడువిరోధిత్తుమ్ ఆక్రయాలో నిత్యముక్త్యవర్ కళా లపరిచ్చేద్యమైన్తవితిట్టుకుత్తైయిల్లై
ఇత్తాలో ఇతినుడైయ వైభవజ్ఞాన్తపడి (అత్యద్భుతమాయురూప్యతాను) అత్యద్భుతత్యమావతు-
అనుక్షణమూర్త్యాశ్చర్యావమాత్మమ్ ³“అనన్తాశ్చర్యానన్తమహావిభవ” ఎన్టూర తే భాష్యకా
రర్. ఆక శుద్ధసత్వమావతిప్పడియరుప్పత్తోన్తెన్తయిల్లై

౪. (ఇత్యై శిలర్ జడమైనార్ కళో శిలర్ అజడమైనార్ కళో) అతావతు- ఇన్తశుద్ధసత్వస్వ
నై ఇన్దరవనస్థరీతజ్జలిలేశిలర్ జడమైన్తొన్నార్ కళో, అజ్జనన్తిక్కు, శిలర్ జడమైన్తొన్నా

అత్యద్భుతమైయుండునది యొకటి.

౪. దీనిని కొందరు జడమనినారు, కొందరు అజడమనినారు.

ముండుటను ఆతనిచే పరిచ్చేదింప శక్యమగునెడల వీరిచేతినును పరిచ్చేదింప శక్యమగునుగదా
కావునవానికని అశక్యమనుట అయితే వీరిసర్వజ్ఞతకులోపము రాదా యనిన రాదు సర్వజ్ఞతయ
నగా-నంతటిని ఉన్న బొప్పన నెరుగుట కొలువతిగినదైనయెడను కొలిచియెరుగుట కొలువతిగ
నిదైన యెడల అట్లు ఎరుగుటయునె కలది ఎల్ల లేనియొక్కదానియొక్క ఎల్ల నెరుగమి సర్వజ్ఞతి
కు అనుగుణమనునంశము, “ఓదేవీ శీమహిమావధివారి చేతనునీచేతిను తెలియబడదు విననుమి
యిరువురి సర్వజ్ఞతకును లోపములేదు ఏదిలేనిదోదానినెఱుగమి సర్వజ్ఞతకు అనుగుణమైనదాని
నిగాఁజెప్పదురు గగ నారవిందమిట్టిదియని తెలిసికొనిననాడు పీడుభ్రాంతుడనిచెప్పబడుచున్నా
డుగదా” అనిశ్రీస్తుతియందు కూర్తొత్తొన్నా నెలవిచ్చిరి ఇట్లుకానియెడల “తనకునుతనస్వభా
వము తెలియనివాడు” అను నిదియును సర్వజ్ఞతతో విరోధించును. కావుననిత్యముక్త్యవర్ల చేత
కొలువతగనిదియనుదీనియందుకొడువలేదు దీనిచేతినిత్యవిభూతివైభవము చెప్పబడినదయ్యెను.
(అత్యద్భుతమైయుండునది యొకటి) అత్యద్భుతత్యమనుగా- ప్రతిక్షణమందు నపూర్వమైన యా
శ్చర్యమును కలగఁజేయునట్లుండుట ³“అవధిలేనియాశ్చర్యముగలదియు, అవధిలేనివిభవముగ
లదియు” అనినారుగదా భాష్యకారులు కాగా శుద్ధసత్వమనునది యిట్లుండునది యొకటి యనుట
యయ్యెను.

౪. (దీనిని కొందరు జడమనినారు కొందరజడమనినారు) అనగా- ఈశుద్ధసత్వమునే ఈ
దర్శనము [సిద్ధాంతము] వారిలో కొందరు జడమనిచెప్పినారు. అట్లుగాక కొందరు అజడమనిచెప్పి

వ్యత్యైయుమ్ జడమెత్తు, లెర్ శిల్లువర్ కన్ జడత్వమానతు - స్వయంప్రకాశ మన్తి క్కెయిరుక్కై భగవచ్చాస్త్రాని పరామర్శమృణ్ణిన వర్ కల్, జ్ఞానాత్మకమాక శాస్త్రసిద్ధమాకైయాతే శుద్ధసత్త్వద్రవ్యతై స్వయంప్రకాశమెన్బర్ కన్ ఇప్పడి స్వయంప్రకాశమాకల్ సంసారికళుక్కు శాస్త్రవేద్యమాకవేజ్ఞాతే తానేలోర్ వేజ్ఞావో వెన్నిల్, సర్వజ్ఞాక్కు పుడైయవుమ్ స్వరూపముమ్ ధర్మభూతజ్ఞానముమ్ స్వయంప్రకాశమాయుక్కు, స్వరూపద్దన క్కె స్వయంప్రకాశమాయ్ వేజ్ఞాల్లరుక్కుమ్ జ్ఞానాత్మర వేద్యమానాపోలవుమ్, ధర్మభూత జ్ఞానముమ్ న్యాశ్రయత్తుక్కై స్వయంప్రకాశమాయ్, ఇతియు స్వయంప్రకాశమన్బాపోల వుమ్ ఇతివుమ్ నియతివిషయమాక స్వయంప్రకాశమానాల్ విరోధములై “యోవేత్త్యుమ్ గపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతిః | తంప్రణమ్యహరిం శాస్త్రం న్యాయతత్త్వం ప్రచక్షేహే” ఎన్నిజపడియే ధర్మభూతజ్ఞానతైలే సర్వత్యైయుమ్ సాక్షాత్కరితుక్కున్దిరుక్కిజ వీశ్వరసుక్కు శుద్ధసత్త్వద్రవ్యమ్ స్వయంప్రకాశమా యుక్కిజపడి ఎజ్జనేయెన్నిల్, ఇనెనుడైయ ధర్మ భూతజ్ఞానమ్, దివ్యాత్మస్వరూపమ్ ముతలాక సర్వత్యైయుమ్ విషయాకరియనిల్లు, దివ్యా శ్చస్వరూపమ్ స్వయంప్రకాశమాయుక్కిడాపోలే, ఇరువుమ్ స్వయంప్రకాశమాయుక్ క్కులామ్ ఇప్పడి నిర్విక్కుమ్ టిల్యమ్ విషయ ప్రకాశనకాలత్తిలే ధర్మభూతజ్ఞానమ్ స్యాశ్రయమాత్రత్తుక్కై స్వయం ప్రకాశమానాపోలే, ముక్తర్కుమప్పివైనయిలే ఇతి స్వయంప్రకాశమానాల్ విరోధములై ధర్మభూతజ్ఞానత్తినడైయ న్యాత్మప్రకాశనశక్తి యానతు విషయప్రకాశన మిల్లాతికాలత్తిల్ కర్తవీశేషధర్మతైలే ప్రతిబద్ధయానాపోలే, శుద్ధసత్త్వత్తినడైయ స్యాత్మప్రకాశనశక్తియుమ్ బద్ధవైయిల్ ప్రతిబద్ధయాత్కైయాతే శుద్ధ

చెప్పదురు జడత్వమనగా-స్వయంప్రకాశములేకయుండుట భగవచ్చాస్త్రాదులను విమర్శించిన వారు జ్ఞానాత్మకముగా శాస్త్రసిద్ధమగుటచే శుద్ధసత్త్వద్రవ్యమును స్వయంప్రకాశమందురు ఇట్లు స్వయంప్రకాశమైన యెడనుసంసారలకు శాస్త్రముచే నెరుగతగినది కానక్కరలేకుండా తానే తోనిలబడాయనిన సర్వాత్మలయొక్కయు స్వరూపమును ధర్మభూతజ్ఞానమును స్వయంప్రకాశ ములయినను స్వరూపము తనకేస్వయంప్రకాశమై వేరందరికును మరియొకజ్ఞానముచే నెరుగదగిన దియైనట్లును ధర్మభూతజ్ఞానము లనయాశ్రయమునకే స్వయంప్రకాశమై ఇతరులకు స్వయంప్రకాశమకానట్లును, ఇదియునియతివిషయముగా స్వయంప్రకాశమయితే విరోధములేదు. “ఎల్ల పృథునొక్కమారు స్వయముగనంతటి నెవ్వడెరుగునో అట్టి శ్రీహరిని నమస్కరించి న్యాయతత్త్వ ముకాస్త్రమును జెప్పగలము” అనుచొప్పన ధర్మభూతజ్ఞానముచే సర్వమును సాక్షాత్కరించు కొనియుండు నీశ్వరునకు శుద్ధసత్త్వద్రవ్యము స్వయంప్రకాశమై యుండుప్రకార మెట్లననగా, వీని యొక్క ధర్మభూతజ్ఞానము, దివ్యాత్మ స్వరూపము మొదలుగనంతటినివిషయీకరించునదియైయుండ, దివ్యాత్మ స్వరూపము స్వయంప్రకాశమైయుండునటుల, నిదియును స్వయంప్రకాశమైయుండవచ్చును. ఇట్లునిత్యులకును సమానము విషయమును ప్రకాశింపజేసెడి కాలమున ధర్మభూతజ్ఞాన ము తనయాశ్రయమాత్రమనకే స్వయంప్రకాశమైనట్లు ముత్తలకు నాయవస్థయందు ఇది స్వయం ప్రకాశమైతే విరోధములేదు ధర్మభూతజ్ఞానముయొక్క తనస్వరూపమును ప్రకాశింపజేసెడి శక్తియొంది విషయములను ప్రకాశింపజేయుటలేని కాలమందుకర్తవీశేషములచే ప్రతిబంధింపఁ బడినట్లెట్లు శుద్ధసత్త్వముయొక్కతనస్వరూపమును ప్రకాశింపజేసెడి శక్తియును బద్ధావస్థయందు

౭ ఆత్మావిలుమ్ జ్ఞాన త్రిలుమ్ భిన్నమానపడియెన్నెన్నిల్,

౮. నానెన్లు తోల్ త్రామెయాలమ్, శరీరశ్శాయ పరిణమిక్కై-
యూలుః

త్వమ్ బద్ధగుప్రకాశయాతోబ్రీజతు “ధియస్వయంప్రకాశత్వం ముక్తా స్వాభావికం
యథా | బద్ధకదాచి ల్సంగుద్ధం తథాత్రాపి నియమ్యతే” ఇవ్యళేపు అవస్థాన్తిరావత్తి, వి
కారద్రవ్యత్తుక్కు విరద్ధమత్తు అక్రయాల్ ప్రమాణప్రతిపన్నార్థత్తుక్కు యుక్తివిరోధజ్ఞాల్ల
వక్తియైల్లై” ఎన్లు ఇప్పడి రహస్యత్రయసారత్తిలే ప్రతిపాదిక్కైయాలే

౭ కీర్తే, ఆత్మపునుజడమ య్ జ్ఞానము మజడమయిరక్క చెప్పయేతే అన్యోన్యమ్ భిన్న
మెన్నుమిత్తై దర్శిప్పిల్లాప్పాలే, శుద్ధసత్వముమ్ అజడమయిరుక్క చెప్పయేతే యివైయిరణ్ణిలుమ్
భిన్నమయిరుక్కుప్పడియై దర్శిప్పిక్కైక్కాక తిజ్జజ్ఞానుప్రశ్నత్తై యనువదిక్కితార్ (ఆత్మా
విలుమ్ జ్ఞాన త్రిలుమ్ భిన్నమానపడియెన్నెన్నిల్) ఎన్లు

౮ అనేక హేతుక్కుళాలే యతుత్తైదర్శిప్పిక్కితార్ (నానెన్లు తోల్ త్రామెయా
లుమ్) ఎన్లు తుడక్కి

అథానకు - ఆత్మి వస్తు ప్రత్యక్త్యాక్రయాల్ అహమెన్లు ప్రకాశయానిఱుమ్, ఇతుపం
క్కాక్రయాల్ ఇదమెన్టితే ప్రకాశిప్పతు ఇత్తాలే, ఆత్మవిల్ భిన్న మేన్టపడి శరీరాదికళా
య పరిణమిక్కైయాలే ఆత్మావిలుమ్ జ్ఞాన త్రిలుమిరణ్ణిలుమ్ భిన్న మెన్టపడి ఏకరూపనాక్రయాల్

౭ ఆత్మకన్నను జ్ఞానముకన్నను భిన్నమాట యెట్లన్నను ?

౮ నేనని తోచక పోవుటచేతను, శరీరములై పరిణమించుట
చేతను,

ప్రతిబంధింపఁబడినదియగుటచే శుద్ధసత్త్వము బద్ధులకు ప్రకాశింపకుండును “జ్ఞానముయొక్క
స్వయంప్రకాశత్వము ఎటులముత్తులయెడ స్వాభావికమును, బద్ధనియెడ నొకానొకపుడు నిరో
ధింపఁబడినదియనో అట్టిచ్చటను నియమింపఁబడుచున్నది” ఇంతటియవస్థాంతరము కలు
గుట వికారముగలద్రవ్యమునకు విరద్ధముకాదు కాబట్టి ప్రమాణములచే సిద్ధమైనయర్థమునకు
యుక్తివిరోధముచెప్ప వీలులేదు” అని యిట్లు రహస్యత్రయసారమందు ప్రతిపాదించుటచే

౭ క్రింద ఆర్థయు నజడమై జ్ఞానము నజడమైయుండ పరిస్పరము భిన్నమును దీనిని
చూపించినటుల, శుద్ధసత్త్వము వజడమైయుండ వీనిరెంటికన్న భిన్నమైయుండు విధమును చూ
పించుటకుగాను దాని నెరుగకొరవనిప్రశ్న ననువదించుచున్నారు (ఆత్మకన్నను జ్ఞానము
కన్నను భిన్నమాటయెట్లన్నను) అని

౮. అనేక హేతువులచే దానిని చూపించుచున్నారు (నేననితోచకపోవుటచేతను)
అని మొదలుపెట్టి.

అనగా - ఆత్మవస్తువు ప్రత్యక్తి గొనుటచేతను ‘అహం’ [నేను] అని ప్రకాశింపు
చుండును, ఇదిపరార్థగుటచే ‘ఇది’ [ఇది] అనిగదాప్రకాశించుట. ఇదిమవలన ఆత్మకంటే
నేనుఅనుట శరీరముమొదలైనవిగ సరిణమిలమటచే ఆత్మకన్నను జ్ఞానముకన్నను రెంటికన్నను

విషయజ్ఞశ్చై యోధీయపుష్ప తానేతోద్భవై యాలుమ్, శబ్ద
స్పర్శాదికభుక్త్యాకై యాలుమ్, భిన్నమాకక్కడవతు

౯ మిశ్రసత్వమావతు - సత్వరిజస్తమస్సుకల్ మూన్మాడుజ్ఞాడి
బద్ధచేతనరుడై యజ్ఞానానందజ్ఞభుక్కు తిరోధాయకమాయ్,

ఆత్మాపుక్కుపరిణామమిట్లైయితే జ్ఞానత్తుక్కు పరిణామముజ్ఞేయాకిలుమ్ శరీరానికిభాయపరిణ
మియాతితే విషయనిరపేక్షిమాక ప్రకాశిక్తైయాలుమ్, శబ్దస్పర్శాదికభుక్త్యాశ్రయమాకై
యాలుమ్, విషయసన్నిధియలూఢీయ ప్రకాశిపృథుభాయైతే శబ్దాద్యాశ్రయమిట్లై తద్ద్రా
వాకమాయుక్కిట జ్ఞానత్తిల్ భిన్నమైస్తపడి

౯ ఆకవిప్పడి శుద్ధసత్వత్తనుడైయప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయ్ నిహార్ కీర్తి, అ
నస్తరమ్ మిశ్రసత్వప్రకారత్తై యరుళిచ్చెయ్వతాక (మిశ్రసత్వమావతు) ఎత్తు తుడజుకితార్

మిశ్రసత్వమావతు - రజస్తమస్సుకల్ కూడిన సత్వగుణత్తైయడైతానతు అత్తైయరుళి
చ్చెయ్కితార్ (సత్వరిజస్తమస్సుకల్ మూన్మాడుజ్ఞాడి) ఎత్తు “త్రిగుణం తజ్జగద్యోని
రనాది ప్రభవావ్యయమ్” - “త్రిగుణంకర్తృణాం క్షేత్రం ప్రకృతే రూపమవ్యతే” ౩
“సత్విం రజస్తమ ఇతిగుణాః సక్తితీసమ్భవాః” ఎన్నక్కడవతితే (బద్ధచేతనరు
డైయ జ్ఞానానందజ్ఞభుక్కు తిరోధాయకమాయ్) అతావతు - గుణత్రయాత్మకిమయిరుక్తై
యాలే రజస్తమోంశత్తాలే జ్ఞానాదికగుక్తుతిరోధానత్తై పృణ్ణమోగై చేతనరుడైయజ్ఞానాన

విషయములను విడచి తానేతోచుటచేతను, శబ్దస్పర్శాదులు
కలుగుటచేతను, భిన్నముకావలెను.

మిశ్రసత్వమైనది - సత్వరిజస్తమస్సులు మూటితోడంగూడి
బద్ధచేతనులయొక్క జ్ఞానానందములకు తిరోధాయకమై,

వేగు అనుట ఒక్కరూపము కలిగియుండుటచే అత్తికు పరిణామములేదుగదా జ్ఞానమునకు పరి
ణామమున్నను శరీరాదులుగ పరిణమింపదుగదా విషయములనపేక్షింపక ప్రకాశించుటచేత
ను, శబ్దస్పర్శాదులకాశ్రయమగుటచేతను, విషయములసన్నిధానమందుకాక ప్రకాశింపనిది
యును శబ్దాద్యాశ్రయముకాక దానినిగ్రహించునదియైయుండు జ్ఞానముకన్నవేఱుఅనుట.

౯ కాగా, నిట్లు క్రింద శుద్ధసత్వముయొక్కవిధమును సెలవిచ్చినవారైరి ఇకను
మిశ్రసత్వవిధమును సెలవిచ్చునదిగ (మిశ్రసత్వమైనది) అని మొదలుపెట్టుచున్నారు

మిశ్రసత్వమైనది రజస్తమస్సులతోకూడిన సత్వగుణమును కలిగియున్నది దానిని
సెలవిచ్చుచున్నారు (సత్వరిజస్తమస్సులు మూటితోడంగూడి) అని. “కారణము
జన్మము నాశమృతేనిదియును, సత్వ రజస్తమగుణస్వరూపమైనదియును, అగు అది (అవ్య
క్తము) జగత్కారణమైనది” - “సత్వ రజస్తమగుణాత్మకమగు కర్తవ్యశ్యయొక్క
స్థానము ప్రకృతియొక్కరూపముగచెప్పబడుచున్నది” ౩, “సత్వము రజస్సు తమము నను గుణ
ములు ప్రకృతవలన గలిగినవి” అనదిగియున్నదిగా (బద్ధచేతనులయొక్క జ్ఞానానందములకు
తిరోధాయకమై) అనగా గుణత్రయాత్మకమైయుండుటచే రజస్తమోంశముచేత జ్ఞానాదులకుతిరో
ధానమును (అడ్డు) చేయుననుట. చేతనులయొక్క జ్ఞానానందములకు అడ్డుఅయి అనిసామాన్యముగ

విపరీతజ్ఞానజనకమాయ్,

సజ్జకుక్కు తిరోధాయకమయ్యెను సామాన్యనోల్లాసే, (బద్ధచేతనరుడైయ) ఎఱ్ఱ విశేషిక్తైర్కయాలే - కర్మ సంస్కృప్త రాన చేతనరుడైయ జ్ఞానాదికకుక్కుయతు తిరోధాయక మెఱ్ఱ పడి అల్లకు విచ్చిక్రమాక ప్రాకృతశరీరపరిగ్రహమ్మణ్ణకీఠ నిత్యము క్తురుడైయజ్ఞానాదికకుక్కు మితు సహోచితై స్పృణ్ణ వేణ్ణివరమితే ఆక్రయాలే "అహృతసహజదాస్యా సూన్రి యస్మిన్ సబద్ధా విమలచరమదేహో ఇత్యమిరబ్ధధామ । మహితమరుజతిర్విక్ సావరత్వాశ్రయస్తే" ఎన్ఱిఱ పడియే నిత్యము క్తురుమిక్లేవన్దు ప్రాకృతదేహబ్ధకై పరిగ్రహిత్తు శేషిక్తయైత్వస్పృణ్ణమళేవి లవరకకుక్కుతు సహోచితై స్పృణ్ణ మైయాలే, బద్ధచేతనరుడైయ జ్ఞానాదికకుక్కుయతు తిరోధాయక మెన్న మిషమిన్దమ్. "అనీశయా శోచతిమహ్యమానః" "అనాదిమాయయానుష్ఠః" ర 'భగవద్వాయారోహితస్వప్రకాశః' ఎన్నక్కడవతితే (విపరీతజ్ఞానజనకమాయ్) విపరీతజ్ఞానమావతు - అతస్మిన్ స్తద్బుద్ధిః అతావతు - అనాత్మవానదేహాత్మ లాత్మబుద్ధియుమ్, అస్వతంత్రమాన వాత్మివస్తువిల్ స్వతంత్రబుద్ధియుమ్, అనన్యతేన మానవతుత్వనిల్ నన్యతేషత్వ బుద్ధియుమ్, అన్యైరరానవరకళో చక్రలీశ్వరత్వబుద్ధియుమ్, అపురుషార్థమానవైశ్వర్యాదికళి లే పురుషార్థత్వబుద్ధియుమ్, అనుపాయజ్ఞానవిధ్ బ్రో ఉపాయత్వబుద్ధియుమ్ తుడక్కమాన వై. యథాజ్ఞానలైమత్రిమశ్రవన్తి క్లే, ఇప్పడియిగ్దుళ్ళ విపరీతజ్ఞానబ్ధియుమ్ బద్ధచేతనరుక్కు జ్ఞాకాన్రిఱుగ్మాయిల్లు 'భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీం విపరీతజ్ఞానజననీమ్' ఎఱ్ఱ

విపరీతజ్ఞానజనకమై,

వెప్పక (బద్ధచేతనలయొక్క) అనివిశేషించుటచే కర్మముతో గూడిన చేతనలయొక్క జ్ఞానాదులకే యది అడ్డుఅరుట. లేక విచ్చిక్రముగ ప్రాకృతశరీరపరిగ్రహమునుచేసెడి నిత్యము క్తులయొక్క జ్ఞానాదులకు నిది సంకోచమునుచేయవలసివచ్చునుగదా కాబట్టి "హరింపఁబడిని సహజ దాస్యముగల నిత్యనూరులును, జాతిపోయిన సంసారబంధముగల ముక్తులును, నిర్మలమైన చరమ శరీరముగల ముముక్షువులును అనువీర శ్రీరంగమందు మనుష్యత్వ తిర్యక్త్వ స్థావరత్వములను పొందుచున్నారు" అనుచొప్పన నిత్యము క్తులు నిచ్చటికేవచ్చి ప్రాకృతదేహములను పరిగ్రహించి శేషిక్తయమును చేయునపుడు వారలకిది సంకోచమునుచేయకపోవుటచే బద్ధచేతనల యొక్కజ్ఞానాదులకే యదిఅడ్డుఅనునంశమున్దిగ్దుమ్ "భోగ్యభూతమైన ప్రకృతిచేత నాచ్ఛాదింపఁబడినవాడై జీవుడు శోకింపుచున్నాడు" "అనాదియగు నవిద్యచేసిద్ధించినవాడు" "ఈశ్వరునిదియు మాయాబ్జముచే జెప్పబడునిదియునగు ప్రకృతిచేతను కప్పబడిన ఆత్మప్రకాశముగల" అనతగినవిగదా (విపరీతజ్ఞానజనకమై) విపరీతజ్ఞానమనగా-అదికానిదానియందు ఆతలంపు. అనగా-ఆత్మకానిదేహమందు ఆత్మయనెడి తలంపును, అస్వతంత్రమగు ఆత్మవస్తువునందు స్వతంత్రమనెడి తలంపును, మరియొకదానికి శేషముకానిదానియందు మతియొకనికి శేషమని యెడితలంపును, ఈశ్వరుడుకానిదానియందు ఈశ్వరుడనెడితలంపును, పురుషార్థములుకాని విశ్వర్యాదులయందు పురుషార్థములనియెడితలంపును, ఉపాయములుకానివానియందు ఉపాయములనియెడి బుద్ధియును, మొదలైనవీ. సరియగు జ్ఞానమును మరసించుటకాక ఇట్లుండు విపరీతజ్ఞానములను బద్ధచేతనలకు కలుగ చేయునదియయ్యెను. 'భగవంతుని స్వరూపమును మరుగుపఱచునదియును, విపరీతజ్ఞానమును పుట్టించునదియును', అని దీనిని భాష్యకారులును, నెల్ల

నిత్యమాయ్, ఈశ్వరనుక్కు క్రిడాపరికరమాయ్, ప్రదేశభేద
త్రాలుమ్ కాలభేదత్రాలుమ్ సదృశమాయమ్ వినదృశమాయ్
మిరుక్కుమ్ వికారజ్జలై యుక్కుక్కడనతాయ్,

ఇతుత్తై భావ్య కారకమనిచ్చెయ్తావ్ (నిత్యమాయ్) అలావతు - ఉత్పత్తివివాశర
హితమయ్యైత్తై ౧. “అజామే కామ్” ౨ “గౌర నాద్యన్తివతీసానిత్రీ ధూతభావినీ”
౩ “అచేతివాపరాగం నిత్యా సతిరవిద్రయా” ౪ “వికార జనన మ్మూనమత్తరూపా మజాంసు
నామ్” ఎన్నక్కడవతిత్తై (ఈశ్వరనుక్కు క్రిడాపరికరమాయ్) అలావతు - సత్వేశ్వరి
నుడైయజగత్సృష్ట్యాదితై త్కృపకరణమయ్యై ౫ “క్రీడతోబాలకీ క్షేపచేష్టాంతస్య నిశా
మయి,” ౬ “అప్రమేయా నియోజ్యశ్చయత్రికామగమోఽః” మోదతే భగవాన్మూత్తై ర్భాలః
క్రీడనతైవ,” ౭ “త్వంవ్యభిచ్ఛిరదభిచ్ఛి” కర్తనూత్రోపవాదితైః | మాతేవిహరసిక్రీడా
కిన్తుక్రీడనజన్తుభిః” ఎన్తు శోలస్పడుకితి సర్వేశ్వరినుడైయ లీలెక్కు గుణత్రయత్తిక్రయా
నప్రకృతియితే ప్రధానోపకరణమ్ ౮ “నితాసితావరక్తాచ సర్వకామదుపూవిభా” ఎన్న
క్కడవతిత్తై ౯ “ద్రవీహ్యేషాగుణమయా” ఎన్తు తానేయలిచ్చెయ్తావితే (ప్రదేశభేద
త్రాలుమ్ కాలభేదత్రాలుమ్ సదృశమాయమ్ వినదృశమాయ్ మిరుక్కుమ్ వికారజ్జలై యుక్కు
క్కడనతాయ్) ప్రదేశభేదమావతు - గుణవైషమ్యముల్లి ప్రశశమమ్ ఇతుతనక్కు గుణై

నిత్యమై, ఈశ్వరునకు క్రిడాపరికరమై, ప్రదేశభేదముచేతను
కాలభేదముచేతను సదృశమైయును వినదృశమైయునుండు వి
కారములను పుట్టించునదై,

విచ్చిరిగదా (నిత్యమై) అనగా - పుట్టుకచావులేనిదియుండుట ౧. “పుట్టుకలేనిదియు నొక్కట
యును” ౨ “ప్రకృతి, ఆద్యంతములు లేనిదియును సమస్తవ్యప్తి పృథ్వులను చేయునదియును” ౩ “ప్ర
కృతి, అచేతనంబును ఇతరులకు శేషమును నిత్యమును ఎల్లప్పుడును వికరించునదియును”
౪ “వికారమునకులుగఁ జేయునదియు జ్ఞానమాత్రమైనదియును ఎనిమిదిరూపములుకలదియును
జన్మములేనిదియును స్థిరమైనదియునగు ప్రకృతిని” అనదగియున్నదిగదా (ఈశ్వరనుక్కు క్రిడా
పరికరమై) అనగా సర్వేశ్వరునియొక్క జగత్సృష్ట్యాదిలీలకుపకరణమైయుండుట ౫ “ఆడు
కొనుచున్న బాలునిచేష్టంబోలు వానిచేష్టను చూడుము” ౬ “అపరిచేష్టదుడును నియోగింపబడని
వాడును క్షేపాచ్ఛానంచారియు సర్వమువశమందుకలవాడును అగుభగవంతుడు క్రిడోపకరణము
తోబాలుడువలె భూతములతో ఎచ్చటసంతోషించుచున్నాడో” ౭ “ఓక్రీహరి! నీవుకర్త
నూత్రమున కట్టబడినవియును వైకృతయుచున్నవియును క్రిందికిపడుచున్నవియునగు జంతువుల
తో ఆటకొరకైనబంతులతోవలె క్రిడించుచున్నావు” అనిచెప్పబడుచున్న సత్వేశ్వరుని
యొక్కలీలకు గోళాత్రయాత్మికయగు ప్రకృతిగదా ప్రధానోపకరణము ౮ “ఓస్వామీ తెల్లనిది
యును నల్లనిదియును ఎఱ్ఱనిదియును (అనగా సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మిక) సమస్తమైనకోరిక
లనుఇచ్చునదియును” అనదగియున్నదిగదా. ౯ “క్రిడించుటకు ప్రవర్తించిననాచేతనిర్నింపబడి
నదియును సత్త్వరజస్తమోగుణమయమైనదియునగు ఈమాయ” అనితాత్పర్యే లవిచ్చియున్నాడు
గదా. (ప్రదేశభేదముచేతను కాలభేదముచేతను సదృశమైయును వినదృశమైయునుండు వికా
రములనుపుట్టించునది) ప్రదేశమనగా - గుణవైషమ్యములేని ప్రదేశమును గుణవైషమ్యముగల ప్రదేశ

ప్రకృతి, అవిద్య, మాయైయెన్నిజపేర్కకై యుడై త్తాయరు
క్కు మచిద్విశేషమ్.

వమ్యముళ్ళకు, కార్యోన్ముఖమాన స్థూలత్తిలేయితే అణ్ణతవిడ మెల్లామ్ గుణసామ్యపన్ని మాయరుక్కుమి త్తనై అతిల్, గుణవైషమ్యమిల్లాతవిడమ్ సదృశవికారమాయరుక్కుమ్, వైషమ్యముళ్ళవిడమ్ వినదృశవికారమాయరుక్కుమ్ సదృశవికారమావతు - నామరూపవిభాగనిర్దేశానర్హమాయరుక్కుమ్ సూత్రవికారమ్ వినదృశవికారమావతు - నామరూపవిభాగ నిర్దేశయోగ్యమాయరుక్కుమ్ స్థూలవికారిమ్ “గుణసామ్యమనుద్రిక్తిమన్యూనమ్” ఎత్తైయారే అవ్యక్తావస్థైలుళ్ళ వికారమెల్లామ్ సదృశమాయరుక్కుమ్ మహదాది వినదృశవికారమాయరుక్కుమ్ ఇని కాలభేదమావతు - సంహారకాలముమ్, సృష్టికాలముమ్ సంహారకాలత్తిలితు అవిభక్త తమస్సాయక్కిడక్కైయారే, ఓరిడత్తిలుమ్గుణవైషమ్య మిల్లా మెయారే ఎల్లుమెక్క సదృశవికారమాయరుక్కుమ్ సృష్టికాలత్తిలే భగవదధిష్ఠాన విశేషత్తాలే విభక్తమాయ, కార్యోన్ముఖమాయ, గుణవైషమ్యమిష్ఠవాతే వినదృశవికారత్తై యుడైత్తాకానిల్లుమ్ సతతవికారాస్పదమాయరుక్కైయారే యతుక్కు సత్ప్రాప్రయుక్తిమితేవికారిమ్ అతిమడైయ సాత్త్వసాత్త్వనిబద్ధనమాన విభాగనిర్దేశమితే యుళ్ళకు అల్లతునిర్వికార మాయరుప్పతోరవస్థైయుమిల్లై యితే (ప్రకృతి, అవిద్య, మాయైయెన్నిజపేర్కకై యుడై త్తాయరుక్కు మచిద్విశేషమ్) మిశ్రసత్త్వమావదు - ఇష్టదేవిదృష్టతోరచిద్విశేష మెత్తు, వాక్యాన్వయమ్

ప్రకృతి, అవిద్య, మాయయను పేరులం గలిగియుండు సచి
ద్విశేషము

శమును దీనికి గుణవైషమ్యముగలుగుట కార్యోన్ముఖమైనస్థూలమందుగదా అట్లుకాని ప్రదేశమంతయును గుణములు సమానముగగలదియైయుండు నింతియ అందుగుణవైషమ్యములేనియెడను సదృశవికారమైయుండును వైషమ్యముగలయెడను వినదృశవికారమైయుండును సదృశవికారమనగా - నామరూపవిభాగమునేయుటకు తగకయుండు సూత్రవికారము వినదృశవికారమనగా, నామరూపవిభాగమునేయుటకు యోగ్యమైయుండు స్థూలవికారము “గుణసామ్యమనగా - గుణములకు హెచ్చుతగ్గులులేకయునికి” అనుటచే అవ్యక్తావస్థయందలి వికారమై సదృశమైయుండును మహత్తుమొదలువినదృశమైయుండును ఇది కాలభేదమనగా - సంహారకాలంబును సృష్టికాలంబును సంహారకాలమందిది యవిభక్తమైయుండుటచే అచోటను గుణవైషమ్యములేకపోవుటచే నంతటను సదృశవికారమైయుండును. సృష్టికాలమందు భగవంతుడు అధిష్ఠించియుండుటచే విభక్తమై కార్యోన్ముఖమై గుణవైషమ్యముకలిగినతోడనే వినదృశవికారమును కలుగచేయునదిగానుండును ఎల్లప్పుడును వికారమునకు స్థానమైయుండుటచే దీనికి సత్ప్రాప్రయుక్తముగదా వికారము. దానియొక్కతగు హెచ్చులవలనగలిగిన విభాగనిర్దేశమేగలది. అట్లుకాక నిర్వికారమైయుండు వాకయవస్థయులేదుగదా. (ప్రకృతి, అవిద్య, మాయ, యనుపేరులు గలిగియుండు సచిద్విశేషము) మిశ్రసత్త్వమనునది యిట్లుండు సోకయచిద్విశేషమని వాక్యాన్వయము.

౧౦ ప్రకృతియెన్నిటను-వికారజ్జలై ప్పిటప్పికైయాతే, అవిద్య
యెన్నిటను - జ్ఞానవిరోధియాకై యాతే, మాయైయెన్నిటను -
విచిత్రసృష్టియై ప్పణ్ణికై యాతే

౧౦ ప్రకృత్యాదినామభేదజగితనుడైయు స్వభావజ్జలై ప్పవనవనతెన్నితార్ (ప్రకృతి
యెన్నిటను) ఎట్టు తుడగి

అతావతు - “మూలప్రకృతిరవికృతిః” ఇత్యాదికలితే ప్రకృతిశబ్దమ్ కారణనాచి
యాక చొప్పిల్లపట్టతీతే ఇతూతా నుపాదనకారణత్వక్కేనాచకమ్ ఆకైయితే, బ్రహ్మత్వినై
య జగదుపాదానత్వత్తైచొట్టుకొనినూత్రకారర్, “ప్రకృతిశ్చప్రతిజ్ఞాద్బ్రహ్మనానుపరోధాత్”
ఎట్టు ప్రకృతి శబ్దత్తైశొల్లిల్లొ ఆకైయాల్ ఇత్తైప్రకృతియెన్నిటను, మహదాదివికారజ్జలై
త్తినబ్బక్కలినిస్తుమ్ ఇనిప్పికైయాతే అవిద్యాశబ్దమ్, విద్యాభావత్తుక్కుమ్, విద్యేతరత్తుక్కుమ్
విద్యావిరోధిత్తుక్కుమ్ వాచకమాయరువలే యాకిలుమ్, విషయానుగుణమాయితే ప్రయోగమిరుప్ప
తు ఆకైయాలితైయవిద్య ఎన్నిటను జ్ఞానవిరోధియాకైయాతే (జ్ఞానానందజ్జుత్తిరోధా
యకమాయ) ఎట్టు, ఇతినుడైయజ్ఞాన విరోధిత్వద్వాక్కిల్లొ పట్టదితే ఆసురరాక్షసాదికలై
ఆశ్చర్యకరత్వత్తైప్పవన మాయాశబ్దత్తై శొట్టుకొనినూత్రకారర్, ఇత్తైయుమ్ మాయైయెన్నిటను -
విచిత్రసృష్టియై ప్పణ్ణికై యాతే అతావతు - ఒప్పుపోల్లుననికై విస్మయనీయజ్జళానకార్యజ్జలై
జనిప్పికై

౧౦. ప్రకృతియనుట - వికారములను పుట్టించుటచేత; అభిద్యయ
నుట - జ్ఞానవిరోధియాటచేత, మాయయనుట-విచిత్రసృష్టిని
చేయుటచేత.

౧౦ ప్రకృత్యాదినామభేదములు దీనియొక్క స్వభావములను పట్టివచ్చినది యనుచున్నా
రు (ప్రకృతియనుట) అనిపారంభించి.

అనగా-“మూలప్రకృతివికృతికాదు” అను మొదలగువానియందు ప్రకృతిశబ్దముకారణ
మును చెప్పనదిగ చెప్పబడినది ఇదియు పాదానకారణమునకే వాచకము కావుననే బ్రహ్మము జగ
త్తున మహదానకారణము అనిచెప్పెడినూత్రకారులు “ప్రకృతియును ఉపాదానంబును ప్రతి
జ్ఞాద్బ్రహ్మంతమలకువిరోధము లేనందుటవలన” అనిప్రకృతిశబ్దముచేచెప్పినది కావున దీనినిప్రకృ
తియనుట మహదాదివికారములను తనవక్తనండి పుట్టించుటచే అవిద్యాశబ్దము విద్యలేమికిని, విద్య
కన్న చేరునకును, విద్యావిరోధికిని, వాచకమైనదైనను విషయానుగుణముగాగదాప్రయోగముండుట.
కావున దీనివిద్యయనుట జ్ఞానవిరోధియగుటచే (జ్ఞానానందములకు తిరోధాయకమై) అని ఇది
జ్ఞానమునకువిరుద్ధము అనునంత మెక్రింద చెప్పబడినదిగదా ఆసురులయొక్కయు రాక్షసులయొ
క్కయు, వ్యాపారములను ఆశ్చర్యకరములగుటను ఫట్టిమాయాశబ్దముచే చెప్పనట్లు దీనినిమాయ
యనుటవిచిత్రసృష్టినిచేయుటచే అనగా ఒక్కదానివలెనొకటికాక ఆశ్చర్యకరములగు కార్య
ములనుపుట్టించుట.

౧౧ ఇతు తాన్ "పాశ్చాత్యులనుమ్ పోజీయెన్దుమ్ కరుమేన్దిరియమై మిగ్గివుయిరేయ్ పిరకిరుతిమానాక్షారమనగ్గళి" ఎన్నిట పడియే ఇరుపత్తునాలుత తత్త్వమాయరుక్కుమ్.

౧౧ ఏవమ్భుతమానవచిత్తుతాన్ కార్యకారణరూపేణ అనేక తత్త్వమాయరుక్కుమ్బడియై యరుళిచ్చెయ్కితార్ (ఇతుతాన్ పాశ్చాత్యులన్) ఎన్దు, తుడగ్గ

విమ్బులన్-శబ్దాదిగళి పొజ్గుతలల్ చేతినరై వికృతిరామ్బడిపణ్ణుకై క్కీడానవివర్థ్త సుడైయ వుడైక జ్ఞోలుకిఱతు ఇవ్విడత్తిల్ విశేష్యమాత్రమే అపేక్షితమ్ పోజీయెన్దావన- శ్రోత్రాదిగళి కరుమేన్దిరియమ్-వాగాదిగళి విమ్బుతమ్-గగనాదిగళి ఇగ్గివుయిరేయ్ పిర కిరుతి ఎన్దుతు-సంసారదత్తైయలిన్వాత్తావోడే అత్తిన్దసంస్కృతైయాయ్ క్కిడక్కిఱప్రకృతియెన్దు పడి ఇజ్జుమ్ విశేష్యమాత్రమితే తత్త్వసజ్జ్యేకుమ్ వేణ్ణువతు మానాక్షారమనగ్గళావన- మహానుమ్, అహజ్కారముమ్, మనస్సుమ్ ఇప్పడి ఇరుపత్తునాలుతి త్త్వితైయు మరుళిచ్చెయ్ కిఱవాట్వార్, తన్నాత్రజ్జళై యరుళిచ్చెయ్యతే శబ్దాదిగళైయరుళిచ్చెయ్తతు తన్నాత్రజ్జళుక్కు భూతజ్జళోడు స్వరూపభేదమిన్దియిలే అవస్థాభేదమాత్రమాకైయాలే తన్నాత్రజ్జళానభూతజ్జళో పత్తైయుమ్ అజ్ఞత తత్త్వమాక్కి శబ్దాదిగళైన్దైయుమ్ విద్యత తత్త్వజ్జళాక్కుణ్ణు ఇవైయుమ్, ఏకాదశేన్దిరియజ్జళుమ్, ప్రకృతి మహదహజ్కారజ్జళుమాక చతుర్వింశతి తత్త్వమెన్దుకొళ్ళువతు మొరుపత్తుముణ్ణాకైయాలే, ఉభయపత్తులిలుమ్ తత్త్వసజ్జ్యేయిల్ న్యూనాతిరేకమిన్దైయితే ఆకైయాల్, ఇప్పాట్టిత్తోన్నపడియే యరుపత్తునాలు తత్త్వమాయరుక్కుమ్ మెన్దుతాయ్దొలు

౧౧. ఇది "పాశ్చాత్యులనుమ్ పోజీయెన్దుమ్ కరుమేన్దిరియ మైమ్బుత మిగ్గివుయిరేయ్ పిరకిరుతిమానాక్షారమనగ్గళి" అనుచొప్పన ఇరువదినాలుగు తత్త్వములై యుండును.

౧౧ ఇట్టియచిత్తు కార్యకారణరూపమున అనేకతత్త్వమైయుండు విధమున సెలవిచ్చు చున్నారు (ఇదిపాశ్చాత్యులన్) అని మొదలుపెట్టి

విమ్బులన్-శబ్దాదులు. పొంగుటచే చేతనులను వికృతులగునటులచేయుటకు సమర్థమైన వీనియొక్క యుడైకము చెప్పబడుచున్నది ఇచ్చటవిశేష్యమాత్రమే వివక్షితము. పోజీయెన్దు- అనగా శ్రోత్రాదులు కరుమేన్దిరియమ్-వాగాదులు విమ్బుతమ్-గగనాదులు ఇగ్గివుయిరేయ్ పిరకిరుతి, అన్నది సంసారదశయందీయాత్తతో మిక్కిలి కలిసియుండు ప్రకృతియనుట. ఇచ్చటను విశేష్యమాత్రమే తత్త్వసంఖ్యకు కావలసినది మానాక్షారమనగళి అనునవి మహత్తు, అహంకారము, మనస్సును ఇట్లు ఇరువదినాలుగుతత్త్వములను సెలవిచ్చెడి ఆహ్వానరులు తన్నాత్రలను సెలవిచ్చక శబ్దాదులను సెలవిచ్చినదితన్నాత్రలకు భూతములతో స్వరూపభేదము కాక అవస్థాభేదమాత్రమగుటచే తన్నాత్రలైనభూతములు పదింటిని విదుత తత్త్వములంజేసి శబ్దాదులైదింటిని విదుత తత్త్వములుగగొని ఇవియును పదునొకండిండియుములును ప్రకృతి మహద హంకారములునుగ ఇరువదినాలుగుతత్త్వము లునికొనునదియు నొకపత్తుముండుటచే. రెండుపత్తు ములయందును తత్త్వముల లెక్కలో హెచ్చుతగ్గులేదుగదా. కాబట్టి ఈపాశ్చర్యుండుచెప్ప బడినట్లు ఇరువదినాలుగుతత్త్వమై యుండుననుట యయ్యెను.

౧౨. ఇతిల్ ప్రథమతత్త్వమ్ ప్రకృతి

౧౩. ఇతు అవిభక్తతత్త్వస్సెష్టుమ్, అక్షరమెష్టుమ్ శిలవవస్థైశ్చై
యదై త్తాయరుక్మమ్

౧౨ ఇహాట్టిల్ తత్త్వజ్ఞానోన్నవి త్తనైయోధీయ అవశ్రోమీనుడైయ క్రమకథనమ్ పణ్ణిత్తైయితే ఆత్మయాల్ ఇతిల్ ప్రథమతత్త్వమేతన్నమాకాక్షైయితే యరళిచ్చెయ్కి తార్ (ఇతిల్ ప్రథమతత్త్వమ్ ప్రకృతి) ఎష్టు

ప్రకృతియెష్టుమ్, ప్రధానమెష్టుమ్, అవ్యక్తమెష్టుమ్, ప్రథమతత్త్వత్తుక్కుప్పేర్ ప్రకృతిష్టు శొల్లుకైక్కడిమున్నే శొల్లు పట్టుతు, ప్రధానమెన్దితు - ఎమ్మెరమానుడైయల్లెక్కు ప్రధానమానవుపకరణమాకైయారే అవ్యక్తమెన్దితు - అనభివ్యక్తగుణవిభాగామాకైయారే

౧౩ ఇప్పడి ప్రథమతత్త్వమాన ప్రకృతిక్కుణ్ణానవనన్ధావిశేషజ్ఞై యరళిచ్చెయ్కి తార్ (ఇతు అవిభక్తతత్త్వము) ఎష్టు తుడజ్జే

అతామతు. “అవ్యక్తమక్షరలీయతే, అక్షరం తమసిలీయతే, తమఃపరేదేవతీభవతి” ఎన్దిపడియే సంహృతిసమయత్తిల్ అవ్యక్తావస్థకులైస్త అక్షరావస్థమాయ్, అతుతామకులైస్త అతిసూక్ష్మమాయ్, తమశృబ్ధవాచ్యమాయ్, అతుతామమ్ నామరూపవిభాగానర్హమామ్బడి సర్వేష్వరస్వక్కులీతే వీక్షిభవత్తునిత్తైయారే అవిభక్తతత్త్వమస్సెష్టుమ్ సర్గకాలమ్ వన్దనాతే “ప్రాదురాస్తి త్తమోనదః” ఎన్దిపడియే అవనారే శ్రేరితమాయ్కొల్లు నామరూపవిభాగ

౧౨ ఇందు ప్రథమతత్త్వము ప్రకృతి

౧౩ ఇది అవిభక్త తమస్సనియు, విభక్తతమస్సనియు, అక్షరమని
యు కొన్నియనస్థలను గలదై యుండును

౧౨ ఈపాశురమందు తత్త్వియలక్షణము చెప్పటమాత్రమేగాక వానియొక్క వర్ణనను చెప్పలేదు కానవీనిలో మొదటితత్త్వమేదియను నాకాంక్షలో నెలవిచ్చుచున్నారు (ఇందు ప్రథమతత్త్వము ప్రకృతి) యని

ప్రకృతియనియును ప్రధానమనియును అవ్యక్తమనియును ప్రథమతత్త్వమునకు లక్షణ ప్రకృతియని చెప్పటకుకారణము మున్నే చెప్పబడినది ప్రధానమనట శ్రీమన్నారాయణుని యొక్క లీలకు ముఖ్యమైనయుపకరణమగుటచే, అవ్యక్తమనట గుణములను విభజించుటకు శక్యముకాక పోవుటచే

౧౩ ఇట్లుప్రథమతత్త్వమైన ప్రకృతికిగల యవస్థావిశేషములను నెలవిచ్చుచున్నారు (ఇదియవిభక్తతత్త్వము) అని మొదలుపెట్టి

అనగా. “అవ్యక్తమక్షరమందు లయుమనొందుచున్నది, అక్షరము తమస్సున లయ మొందుచున్నది, తమస్సు పరదైవమందు వీక్షిభవింపుచున్నది” అనుచోష్టన సంహారసమయ మందు అవ్యక్తావస్థపోయి అక్షరావస్థకులదై అదియునుపోయి అతిసూక్ష్మమై అదియును నామ రూపవిభాగమునకు తగనియట్లు సర్వేశ్వరుని పక్కను వీక్షిభవింబియుండుటచే అవిభక్త తమ స్సనియు, సృష్టిసమయమువచ్చినపుడు “తమస్సునపోగొట్టువాడు ప్రాదుర్భవించెను” అను చోష్టనహానిచే శ్రేణిచేయ బడినదగుచు నామరూపవిభాగమునకు తగినదొనట్లు వానివద్దనుండి

౧౮. ఇతిల్ నిస్తుమ్ గుణవైషమ్యత్తాలే మహదాదివికారజ్ఞో పిఱక్కుమ్.

౧౯. గుణజ్ఞాకీటన - సత్త్వరజస్తమస్సుక్మల్.

త్వమ్ అచిత్త్వమపియత్రవివేక్తమశక్యంతదవస్థ మతినూత్నం ప్రధానశబ్దేనాభిలప్యమ్ అక్షరాద్యవస్థాప్రాప్త్యుఖ్యవిశిష్టం తదేవ విభక్తంతమః తదాస్తుఖ్యరహితం అవిభక్తంతమః, పరమాత్మశరీరతయా విచిన్తయితు మశక్యమ్, సలిలవితీర్ణ లవణచంద్రీకాన్తస్సలిల సూర్యకాన్తస్స వహ్నికల్పమ్ సర్వజ్వలరమాత్మైకవేద్యమవత్యంతే భూతలవనిహితబీజస్థానీయమవిభక్తంతమః, మృన్నిస్సృతబీజవద్విభక్తంతమః, సలిలసంస్పృష్టార్ద్రశిథిలావయవ బీజతుల్యమక్షరమ్, ఉచ్ఛాననబీజసమానమవ్యక్తిం, అజుగ్రస్థానీయో మహాన్ ఇతివివేకః' ఎట్టు, సుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యానత్తిలే శ్రుతప్రకాశికాకారర్ ఇతినుదైయ అవస్థావిశేషజ్ఞతై సుస్పష్టమాకవర్ణచెయ్తార్ ఇత్తల్-అక్షరముమ్, తమస్సుమ్, కునుమ త్తినుదైయ ముకుళకోర కావన్తేల్ పోలే యితినుదైయ సబ్బోచదైయాకైయాలే, మహదాదికల్పేవోలే తత్త్వాన్తరమత్తైన్నుడవ్విన్దమ్.

౧౮ ఇని, ఇన్ద్రప్రకృతియిల్ నిస్తుమ్ మహదాది వికారజ్ఞో జనిక్రైక్కు మూలమిన్దు తెన్నితార్ (ఇతిల్ నిస్తుమ్ గుణవైషమ్యత్తాలే మహదాదివికారజ్ఞో పిఱక్కుమ్) ఎట్టు గుణజ్ఞగుక్కువైషమ్యమావతు-పరస్పరోదేకమ్.

౧౯ అప్పడియురుక్కిఱగుణజ్ఞో తానెవైయెన్నుమాకాజ్జైయలే, (గుణజ్ఞాకీటన-సత్త్వరజస్తమస్సుక్మల్) ఎన్నితార్.

౧౮ ఇందునుండి గుణవైషమ్యముచే మహదాదివికారములు పుట్టును.

౧౯ గుణములనగా - సత్త్వ రజ 'స్తమస్సులు

మును ఏయవస్థయందు వేరుజేయ శక్యముకాదో అట్టి యతినూత్నమగు నవస్థ ప్రధానశబ్దముచే జెప్పబడతిగినది అక్షరావస్థను పొందుట కుత్తుఖ్యమైయుండు అదియె విభక్తతమస్సు అట్టుస్తుఖ్యము గానిది అవిభక్తతమస్సు అది పరమాత్మకు శరీరమనితలపనశక్యమై, నీటగలసినయుష్మ, చంద్రకాంతమునందలిసీరు, మార్యకాంతము నందలియగ్గియుంబలె నున్నదై సర్వజ్ఞుడగు పరమాత్మ కొక్కనికె తెలియదగియున్నది భూమియందుణుచుబడిన విత్తుంబోలినది యవిభక్తతమస్సు. మంటినుండి వెలువడిన విత్తుంబోలినది విభక్తతమస్సు నీటితోకలిసి నాని శిథిలావయవమగు గింజంబోలినది యక్షరము ఉబ్బిబద్దలైన బీజముంబోలినది అవ్యక్తము మొలకవంటిది మహత్తు అని యెరుగఁదగినది' అని సుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యానంబున శ్రుతప్రకాశికాకర్తలు దీని యొక్కయదస్థావిశేషములను స్పష్టముగా నానతిచ్చినారు ఇందువలన అక్షరము, తమస్సునను రెండును పుష్పముయొక్కముకుళ (వికసింపనారభించినమొగ్గి) కోరకా (వట్టిమొగ్గ) వస్థలవలె దీనియొక్కసంక్లోచావస్థలేయగుటచే మహదాదులవలె మరియొకతత్త్వముకాదననంశము సిద్ధము.

౧౮. ఇకనీప్రకృతిలోనుండి మహదాది వికారములు పుట్టుటకు మూలమియ్యదియనుచున్నారు (ఇందునుండి గుణవైషమ్యముచే మహదాదివికారములు పుట్టును) అని

గుణములకు వైషమ్యమనగా-పరస్పరము స్పృశేంచుట

౧౯. అట్లుండే గుణములెవ్విధమున నాకాంతలో (గుణములనగా-సత్త్వరజస్తమస్సులు)

అనుచున్నారు

౧౬. ఇవై ప్రకృతిక్కు స్వరూపానుబద్ధికళాన స్వభావజ్ఞతాయ్, ప్రకృత్యవస్థయి లనుద్యుత్తజ్ఞతాయ్, వికారదశైయి లుద్యుత్తజ్ఞతాయరుక్కుమ్

౧౬ ఇవైతారిరుక్కుమ్బుడియెజ్జనేయెనిఱ శక్తైక్యలే యుగిచ్చెయ్కణార్ (ఇవై ప్రకృతిక్కు) ఎష్ట తుడజ్జి

(ఇవై ప్రకృతిక్కు స్వరూపానుబద్ధికళాన స్వభావజ్ఞతాయ్) ౧ “సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంధనాః” ౨ “ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైకర్తృణిన్వళః” ౩ “సత్త్వం రజస్తమ ఇతి ప్రకృతేర్గుణాః” ఎన్నక్కడవతితే స్వరూపానుబద్ధికళైష్టతు-ఆగమకర్తృజ్ఞత్వైక్కు సత్త్వాప్రయుక్తజ్ఞతాయ్లే, ఇవన్తైయైర్బిరుప్పత్తోరవస్థైయమిత్తైయైక్కు ఇవన్తైస్వభావజ్ఞత్వైక్కు, ప్రకృతిక్కు స్వరూపానుబద్ధికళైష్టమ్ నొల్లుకైయ్లే, ౪ ‘మూలప్రకృతిర్నామ సుఖదుఃఖమౌహాత్తకాని లాఘవప్రకాశ చలనోపస్థంభనగౌరవావరణకార్యాణ్యత్యన్తాత్మీనియాణి కార్యైకనిరూపణవివేకాని అన్యూనానతిరేకాణి సమతాముపేతాని సత్త్వరజస్తమాన్విద్రాణి’ ఎష్ట ఇవన్తై ద్రవ్యజ్ఞతావత్త్వమ్, ఇవై తానే ప్రకృతిక్కు స్వరూపమాకవత్త్వమ్ కొళ్ళుకొని సాఙ్గమతమనిరస్తమాయిత్రమ్. ఇవ్వుతనిరకారణార్థమాకవితే ఆశపన్దార్ ౫ “గుణాః ప్రధానమ్” ఎష్టవీరత్తరిచ్చెయ్తతు (ప్రకృత్యవస్థయి లనుద్యుత్తజ్ఞతాయ్, వికారదశైయి లుద్యుత్తజ్ఞతాయరుక్కుమ్) ఆశావతు-సామ్యాపన్నజ్ఞతాయరుక్కుయ్లే ప్రకృత్యవస్థయి లివన్తై

౧౬. ఇవి ప్రకృతికి స్వరూపానుబంధులై నస్వభావములై, ప్రకృత్యవస్థయం దనుద్యుత్తములై, వికారదశయం దుద్యుత్తములై యుండును.

౧౬ ఇవియుండునీతియెట్లు అచెడిశంకలో నానతిచ్చుచున్నాను (ఇవి ప్రకృతికి) అని మొదలు పెట్టి

(ఇవి ప్రకృతికి స్వరూపానుబంధులైన స్వభావములై) ౧ “సత్త్వము, రజము, తమము, అను గుణములు ప్రకృతివలంగల్గినవి” ౨ “ప్రకృతియొక్క గుణముల చేతను చేయబడుచున్న సమస్త మైనకర్తృములను” ౩ “సత్త్వము, రజస్సు, తమస్సు అని ప్రకృతియొక్క గుణములు” అనఁదగియున్నదిగా స్వరూపానుబంధులనగా ఆగంతుకములుగాక సత్త్వాప్రయుక్తములగుటచేతను వీని విడిచియుండు నొక్కయవస్థయును లేదనుట వీనిని స్వభావములనినీ ప్రకృతికి స్వరూపానుబంధులనినీ చెప్పటచే ౪ ‘మూలప్రకృతి అనగా-సుఖదుఃఖమౌహాత్తకమైనవియు లాఘవప్రకాశచలనఉపస్థమృగౌరవఆవరణములు కార్యముగా గలిగినవియు ఇంద్రియములకు గోచరముకానివియు కార్యమాత్రమండే నిరూపించి యెరుగఁతగినవియు హెచ్చుతగ్గులలేనివియు సమత్వమును పొందినవియునగు సత్త్వరజస్తమములనెడి ద్రవ్యములు’ అని వీనిని ద్రవ్యములుగ్గాను వీని నై ప్రకృతికి స్వరూపముగాను గ్రహించెడి సాంఖ్యమతము నిరసించబడినదయ్యెను. ఈమతమును నిరసించుటకయ్యెగదా యామునాచార్యులు ౫ “గుణములు, ప్రధానము” అని విడదీసి పెలవిచ్చినది. (ప్రకృత్యవస్థయం దనుద్యుత్తములై వికారదశయం దుద్యుత్తములై యుండును). ఆనగా సామ్యాపన్నాదియుండు నవియై యుండుటచే ప్రకృత్యవస్థలో వీనియొక్క స్వరూపస్వభా

౧౮ సత్త్వమ్, జ్ఞానసుఖజ్ఞత్వై యమ్, ఉభయసజ్జత్వై యమ్ పిఠప్పిక్కుమ్

౧౯ రజస్సు, రాగతృష్ణాసజ్జత్వై యమ్, కర్మసజ్జత్వై యమ్ పిఠప్పిక్కుమ్

మదైయస్పరూపవిభాగమ్ తోద్రోహతు వైషమ్యపత్తియా లే వికృత్యవస్థై లివద్రోహుడై యస్వ రూపవిభాగమ్ తోద్రోహియరుక్కు మెకై ౧ 'సత్త్విరజస్తమాన్తిత్రయోగుః', ప్రకృతేస్సవి రూపానుబద్ధిసస్పృభావవిశేషాః కార్యైకనిరూపణీయాః, ప్రకృత్యవస్థాయామనుద్యాతాస్తద్వి కానేషు మహదాదిషూద్యుతాః' ఎన్తితేభావ్యకారయ మరుచిచ్ఛయైతలు

౧౭ వికారదత్తై లివైతాత్ కార్యైకనిరూపణీయజ్ఞత్వాకై యలే, కార్యైకధనముఖత్వా లే ఇవద్రోహియడై యస్పరూపజ్ఞత్వై దిర్భిప్పిక్కితార్ (చర్విమ్ జ్ఞానసుఖజ్ఞత్వై యమ్ ఉభయసజ్జత్వై యమ్ పిఠప్పిక్కుమ్) అతావతు-సత్త్వగుణమ్ నిర్మలమాకై యలే జ్ఞానసుఖావరణమన్తిక్కే-అవద్రో హుక్కు-జనకమాయే, అవద్రోహియడై యేద్రోహుక్కు-ప్రవర్తిక్కు-మృడియవై యిరణ్ణిలుమ్ సజ్జత్వై యమ్ ముష్ణాక్కు మెకై ౨ 'తత్రసత్త్వినిర్మలత్వాత్ప్రకాశకమానామ యమ్|సుఖసజ్జనబద్ధాతి జ్ఞాన సజ్జేనచానఘ' ఎన్నక్కడవతితే

౧౮ (రజస్సు, రాగతృష్ణాసజ్జత్వై యమ్ కర్మసజ్జత్వై యమ్ పిఠప్పిక్కుమ్) ౩ 'రజో రాగతృకంబిద్ధి తృష్ణాసజ్జసముద్భవమ్|తన్నిబద్ధాతి కాస్తేయ కర్మసజ్జేనదేహినమ్' ఎన్నక్కు డవతితే రాగమాశతు-యోపిత్వరుషర్ కకుక్కు-నోన్యవ్యముజ్ఞానస్సృహై తృష్ణైయావతు-శబ్దా దిసర్వవిషయస్సృహై కర్మసజ్జమావతు-క్రియైకలిస్సృహై

౧౭ సత్త్వము, జ్ఞానసుఖములను ఉభయసంగమును పుట్టించును.

౧౮ రజస్సు, రాగతృష్ణాసంగములను కర్మసంగమును పుట్టించును

గమతోచదు వైషమ్యగుణాందుటచే వికృత్యవస్థయందు వీనయొక్క స్వరూప విభాగము తోచియుండును ౧ 'సత్త్విరజస్తమస్సులనెడి మాడుగుణములు ప్రకృతియొక్క స్వరూపాను బంధులైన స్పృభావవిశేషములు, కార్యములచేతనే నిరూపింపఁతగినవి, ప్రకృత్యవస్థయందు అను ద్యాతములై ప్రకృతివికారములగు మహదాదులయందు దుద్భూతములు' అనిగదా భావ్యకారులు నానఁతించినది

౧౭ వికారదశయందు ఇవి కార్యముచేతినే నిరూపింపఁదగిన వగుటచే కార్యములను చెప్పెడి వ్యాజమున వీనియొక్క స్వరూపములను చూపించుచున్నార (చర్విము జ్ఞానసుఖము లను ఉభయసంగమును పుట్టించును) అనగా - సత్త్వగుణము నిర్మలమగుటచే జ్ఞానసుఖములకు మూతగాక వానిని పుట్టించునదియై వానిని పొందుటకు ప్రవర్తించునట్లు వాని రెంటియందును సంగమును కలుగఁజేయును ౨ 'వానిలో సత్త్వగుణము నిర్మలమగుటవలన ప్రకాశింపఁజేయునది, నిర్దోషమైనది. ఓపాపములేనివాఁడా! సుఖమునందలి సంగముచేతను జ్ఞానమునందలి సంగము చేతను బంధింపుచున్నది'. అనఁదగియున్నదిగదా.

౧౮ (రజస్సు రాగ తృష్ణాసంగములను కర్మసంగమును పుట్టించును) ౩ 'రాగస్వరూప మగు రజోగుణమును తృష్ణాసంగముల పుట్టుకగలదానిగా నెఱుంగుము. ఓటంతిపుత్రుడా అదిపురుషుని కర్మసంగముచేత బంధింపుచున్నది' అనఁదగియున్నదిగదా రాగమనగా-స్త్రీ పురుషుల కొండొరులయందు గల్గెడి యాసక్తి తృప్తయనగా-శబ్దాది విషయము లన్నిటియందలి స్పృహ, కర్మసంగమనగా-క్రియయందలి క్రితి.

౧౯. తమస్సు, విపరీతజ్ఞానత్రైయమ్, అనవధానత్రైయమ్, ఆలస్యత్రైయమ్, నిద్రైయమ్ పిఠప్పిక్కుమ్.

౨౦ ఇవై సమజ్జళానపోతు, వికారజ్జల్ సమజ్జళుమాయ్, అస్పష్టజ్జళుమాయరుక్కుమ్. విషమజ్జళానపోతు, వికారజ్జల్ విషమజ్జళుమాయ్, స్పష్టజ్జళుచూరుక్కుమ్

౧౯ (తమస్సు, విపరీతజ్ఞానత్రైయమ్, అనవధానత్రైయమ్, ఆలస్యత్రైయమ్, నిద్రైయమ్ పిఠప్పిక్కుమ్) ౧ "తమస్వజ్ఞానజంవిధి మోహనం చర్యదేహి నామ్ | ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిస్తన్నిబధ్నాతిభారత" ఎన్నక్కడవతీతే విపరీతజ్ఞానమావతు-వస్తుయాథాత్మ్యవిపరీతవిషయమానజ్ఞానమ్ అనవధానమావతు - కేయ్యమతొవ్విల్ కుటికోల్లిల్లామై ఆలస్యమావతు-ఒరుకార్యత్తిలుమ్ ఆరంభమన్ శ్రీరుక్మమోహిప్పమ్ నిద్రైయావతు-పురుషునక్కుఇన్నియప్రవర్తనక్రాంతియడియాకవరుకిఱు చ్చేన్నియప్రవర్తనోపరతి

౨౦ ఇనియగుణజ్జళినుడైయ సమదశైయిలుమ్, విషమదశైయిలుమ్ ప్రకృతియినుడైయ వికారజ్జళిరుక్కుచ్చుడియై యరుళిచ్చెయ్కితార్ (ఇవై సమజ్జళానపోతు) ఎఱ్ఱతుడక్కి

అతావతు - ఇగుణజ్జల్ పరస్పరోద్రేకమాతల్, కృత్తోన్నోద్రేకమాతలన్దిక్కి సామ్యుపన్మజ్జళాయిరున్దపోతు, ప్రకృతియినుడైయవికారజ్జల్ నామరూపవిశేషరూపిత్వత్వైతేన్నిల్ సమజ్జళుమాయ్, ప్రమాణజ్జళల్ దర్శకస్పోకాతపడిస్పష్టజ్జళుమన్దిక్కియిరుక్కుమ్ ఇగుణ

౧౯. తమస్సు, విపరీతజ్ఞానమును, అనవధానమును, ఆలస్యమును, నిద్రను పుట్టించును

౨౦. ఇవి సమములై నప్పుడు, వికారములు సమములై, అస్పష్టములై యుండును విషమములై నప్పుడు, వికారములు విషమములై, స్పష్టములై యుండును.

౧౯ (తమస్సు, విపరీతజ్ఞానమును, అనవధానమును, ఆలస్యమును, నిద్రను పుట్టించును) ౧ "అజ్ఞానమువలన గలిగినతమస్సును అందరుశరీరులకును మోహమును కలుగజేయునదిగాను ఎఱుంగుము ఓభరతవంశమువాఁడా! అదిప్రమాదము, స్థుత్వము, నిద్ర అనువానిచేతి బంధమును కలుగజేయును" అనదగియున్నదిగా విపరీతజ్ఞానమనగా-వస్తువుయొక్క యాథార్థ్యమునకు విపరీతవిషయమైనజ్ఞానము అనవధానమనగా-తాను చేయంబూనినపనిలో గుఱిలేకపోవుట ఆలస్యమనగా-ఒకకార్యమందును ఆరంభమును వదలియుండు బడలిక నిద్రయనగా-పురుషునకు ఇంద్రియములు ప్రవర్తించుట చేకర్చిన యలయిక మొదలుగావచ్చు నన్నియింద్రియములయొక్కయు పనుల నుడుగుట

౨౦. ఇకనిగుణములయొక్క సమదశయందును విషమదశయందును ప్రకృతియొక్క వికారములుండు విధమును సెలవిచ్చుచున్నార (ఇవి సమములై నప్పుడు) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా - ఈగుణములు పరస్పరోద్రేకముగాని కృత్తోన్నోద్రేకముగాని లేక సామ్యమునొందియున్నప్పుడు ప్రకృతియొక్క వికారములు నామరూపవిశేషములేమిచే వానిలో నవిసమానములై ప్రమాణములచే మాడతగనియట్లు స్పష్టములుగాకయుండును, ఈగుణములు ఒకదే

౨౦ విషమవికారజ్వలీ ప్రథమవికారమ్ మహాన్

౨౧ ఇతునాత్త్వికమ్ రాజసమ్ తామసమెన్దు త్రివిధమాయ్, అధ్య
వసాయజనకమాయరుక్మమ్

జ్వలీ ఉద్రేకత్తువిషమజ్వలీనహీతు, ప్రకృతియనుడైయ వికారజ్వలీమ్ నామరూపవిశేషరాహిత్యతారేతన్నిల్ విషమజ్వలీమాయ్ ప్రమాణజ్వలీతే దర్శిక్మలామృడిస్పష్టజ్వలీమాయరుక్మ మెకాగై ప్రదేశభేదాదులు కాలభేదాదులు మెఘకీర్తీన్నతుక్కుమిదగుణసామ్యవైషమ్యజ్వలేయితే హేతు అతిశ్లేషిశబ్దమాయుర్థులు

౨౦ ఇన్దగుణవైషమ్యప్రయుక్తిమనవిషమవికారజ్వలీ ప్రథమవికార మేతెన్నమా కాత్మైయలే, (విషమవికారజ్వలీ ప్రథమవికారమ్ మహాన్) ఎన్దితార్

౧ “గుణసామ్యాత్తతస్తస్మాత్తేత్రభాధిష్టితాన్తనే | గుణవ్యజ్ఞనసంభూతి స్ఫుర్గికారే ద్విజోత్తమ” ఎన్నక్కడవతీతే అతావతు - గుణసామ్యత్తైయుడైతాయ్, తేత్రజ్ఞనానబద్ధచేతననారే అధిష్టితమాన అవ్యక్తత్తిల్ నిష్టుమ్ వ్యక్తగుణోన్వేషహేతునాకైయలే, గుణవ్యజ్ఞనమెన్దు పేరానమనాత్తత్త్వి ముత్సన్నమమెన్దుపడి

౨౧. ఇతినుడైయస్వరూపమరుక్మమ్బడియెజ్జనేయెన్న మాకాత్మైయలేయరుగిచ్చెయ్కి తార్ (ఇతునాత్త్వికమ్) ఎన్దుతుడక్

అతావతు-ఇన్దమహత్తత్త్వమ్, “సాత్త్వికోరాజసశ్చైవ తామసశ్చ త్రిధామహాన్” ఎన్దు

౨౦. విషమవికారములలో మొదటివికారము మహత్తు.

౨౧ ఇది సాత్త్వికము రాజసము తామస మని మూడువిధములై,
అధ్యవసాయజనకమై యుండును.

కించి విషమములైనపుడు ప్రకృతియొక్క వికారములును నామరూపవిశేషములుండుటచే వానిలో నవి విషమములై ప్రమాణములచే చూడలేగినట్లు స్పష్టములునైయుండుననట ప్రదేశభేదముచేతిను కాలభేదముచేతను అని క్రింద చెప్పినదానికిని ఈగుణసామ్యవైషమ్యములేహేతువు. అది యిచ్చట విశదమయ్యెను

౨౦. ఈగుణవైషమ్యముంబట్టి కల్గిన వికారములలో ప్రథమవికార మేదియను నాకాంతలో, (విషమవికారములలో మొదటివికారము మహత్తు) అనుచున్నాడు

౧ “బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుడవైన ఓమనీ! సృష్టిసమయమున గుణసామ్యమునొందియున్నదియును తేత్రజ్ఞానిచే నధిష్ఠింపబడినదియును నగు ప్రకృతివలన గుణవ్యంజనముయొక్క సంభవము [అగుచున్నది]”, అనదగియున్నదిగదా అనగా గుణసామ్యమును కలదై తేత్రజ్ఞుడైన బద్ధచేతనునిచ్చే నధిష్ఠింపబడ్డిన అవ్యక్తమునుండి స్ఫుటముగాగుణములను తెలియుటకు హేతువగుటచే గుణవ్యంజనమును పేరుగలమహత్తత్త్వి ముత్సన్నమగునని తాత్పర్యము.

౨౧. దీనియొక్క స్వరూపముండు విధమెట్లు అను నాకాంతలో నానతిచ్చుచున్నాడు. (ఇది సాత్త్వికము) అని మొదలుపెట్టి

అనగా-ఈమహత్తత్త్వము “మహత్తత్త్వము సాత్త్వికము, రాజసము, తామసము, నని

౨౩ ఇతిల్నిస్తుమ్,

ప్రకాశప్రవృత్తి మోహాన్నేయమానసత్వరిజస్తమోహానగుణాన్వయత్తాలే, సాత్త్వికమ్, రాజసమ్, తామసమైస్తు త్రివిధమాయ్, “మహాత్త్వబుద్ధిలక్షణః” ఎష్ట బుద్ధిలక్షణమాకైయాలే, అధ్యవసాయజనకమాయుక్కు మెక్తై అతిల్ సాత్త్వికబుద్ధియావతు - “ప్రవృత్తిం నివృత్తిం చ కార్యాకార్యే భయభయే బంధం మోక్షం చ యావత్తి బుద్ధిస్సా పార్థ సాత్త్వికీ” ఎష్ట ప్రవృత్తి నివృత్తికగుడైయవుమ్, కార్యాకార్యజ్ఞలినుడైయవుమ్, భయాభయజ్ఞలినుడైయవుమ్, బంధమోక్షజ్ఞలినుడైయవుమ్, యథావద్వ్యవసాయ మైస్తుమ్, రాజసబుద్ధియావతు - “యయాధర్తమధర్తం చ కార్యం చాకార్యమేవచ | అయథావత్ప్రజానాతి బుద్ధిస్సా పార్థ రాజసీ” ఎష్ట ధర్తాధర్తజ్ఞైయుమ్ కార్యాకార్యజ్ఞైయుమ్ సుధావాకవఱుతియగుక్తయైస్తుమ్, తామసబుద్ధియావతు - “అధర్తం ధర్తమితియా మన్యతేతముసావృతా | సర్వార్థాన్విపరీతాంశ్చబుద్ధిస్సా పార్థ తామసీ” ఎష్ట-అధర్తతై ధర్తవాకవుమ్, ధర్తతై అధర్తవాకవుమ్, ఇష్టడిసర్వార్థజ్ఞైయుమ్ విపరీతవాకవుమ్ నిశ్చయిక్తైయైస్తుమ్ భగవాన్ గానే గీతోపనిషత్తైలే యరుళిచ్చెయ్తాక్ అక, ప్రకృతియినుడైయ విషమవికారజ్ఞలిల్ ప్రథమవికారమిన్నతైస్తుమ్, అతినుడైయ స్వరూపమిరుక్కుమ్పడియుమ్, అతినుడైయ కృత్యముమ్ శొల్లిల్ద్రాయ్ద్రు

౨౩ ఇని, మద్ద్రుయుడ్డెనవికారజ్ఞలిమ్ క్రమత్తిలే శొల్లప్పడుకిఱుతు (ఇతిల్నిస్తుమ్) ఇత్యాది.

౨౩. ఇందునుండి,

మూడువిధములు” అని ప్రకాశము, ప్రవృత్తి, మోహము అనువీనిచే నూహించతగిన సత్త్వరజ మోహాపమైన గుణములతో నన్వయముచే, సాత్త్వికము, రాజసము, తామసము అని త్రివిధమై “మహాత్త్వబుద్ధిరూపమైనది” అని బుద్ధిహిప మైనదగుటచే నిశ్చయజ్ఞానముంబుట్టించునదియై యందుననుట అందు సాత్త్వికబుద్ధియనునది. “ఓతుంతిపుత్రుడా! ఏబుద్ధి పుణ్యసాధనమును మోక్ష సాధనమును కార్యమును నకార్యమును భయము నభయమును బంధమును మోక్షమును తెలిసికొనుచున్నదో అది సత్త్విగుణసంబంధమైనది” అని ప్రవృత్తి నివృత్తులయొక్కయు కార్యాకార్యములయొక్కయు భయాభయములయొక్కయు బంధమోక్షములయొక్కయు యథార్థమైన జ్ఞానము అనియును, రాజసబుద్ధియనునది “ఓతుంతిపుత్రుడా! దేనిచేతను ధర్తమును అధర్తమును కార్యమును అకార్యమును ఉన్నదియున్నట్లుకాక తెలిసికొనుచున్నాడో ఆబుద్ధి రజోగుణసంబంధముకలది” అని ధర్తాధర్తములను కార్యాకార్యములను మఱియొకరితిగా తెలిసికొనుటయనియును; తామసబుద్ధియనునది “ఓతుంతిపుత్రుడా! తమస్సుచేతను అవిరింపబడిన ఏబుద్ధి అధర్తమును ధర్తముగాను ఇట్లు అన్నివస్తువులను విరుద్ధములనుగా తలంపుచున్నదో ఆబుద్ధిత మోగుణసంబంధముగలది” యని అధర్తమును ధర్తముగాను ధర్తము నధర్తముగాను ఇట్లు అన్ని వస్తువులను విపరీతముగాను నిశ్చయించుటయనియును భగవంతుడు తానేగీతోపనిషత్తునందు స్థలవిచ్చినాడు కాఱా ప్రకృతియొక్క విషమవికారములతో ప్రథమవికార మియ్యదియనియును దానియొక్క స్వరూపముండు విధమును దాని కృత్యమును చెప్పబడినదయ్యెను.

౨౩ ఇక మిగిలియున్న వికారములును క్రమముగా చెప్పబడగలవు. (ఇందునుండి) ఇత్యాది.

వైకారికమ్ తైజసమ్ భూతాదియెన్టు త్రివిధమానవహజ్కారమ్ పిఱక్కుమ్

౨౪. అహజ్కార మభిమానహేతువాయిరుక్కుమ్

౨౫. ఇతిల్, వైకారిక త్రిల్ నిస్తుమ్

అతావతు- ఇన్ద మహానిల్ నిస్తుమ్ 'వైకారిక తైజసమ్ భూతాదియెన్టు త్రివిధమానవహజ్కారమ్ పిఱక్కుమ్ తైజసమ్ భూతాదియెన్టు త్రివిధమానవహజ్కారమ్ పిఱక్కుమ్ మేకై ఇత్తాల్ త్రిగుణాత్తైయనమూలప్రకృతియిల్ నిస్తుమ్ పిఱన్ద తైకైయాతే, మహానుమ్ త్రిగుణాత్తైకమాయిరుక్కుమ్, అప్పడియే త్రిగుణాత్తైకమానమహానిల్ నిస్తుమ్ పిఱన్ద తైకైయాతే, అహజ్కారిమమ్ త్రిగుణమాయిరుక్కుమ్ మేకై

౨౪ (అహజ్కార మభిమానహేతువాయిరుక్కుమ్) అతావతు- దేహాభిమానాదికల్ జనిప్పిక్కై ఇత్తాల్-ఇతియడైయ కృత్యమ్ శొల్లప్పట్టతు

౨౫ (ఇతిల్, వైకారిక త్రిల్ నిస్తుమ్) ఇత్యాది.

అతావతు-ఇప్పడి త్రివిధమానవహజ్కార త్రిల్ వైకారికమావతు- సాత్వికాహజ్కారిమా తైయాతే ఇతిల్ నిస్తుమ్ సత్వకార్యమాన లఘుత్వప్రకాశత్వజ్ఞైయుడైయ ఇర్రియజ్జో పతి నొన్టుమ్ పిఱక్కుమ్ మేకై వైకారిక త్రిల్ నిస్తుమ్ ఏకాదశ్శ్రియజ్జకుమ్ పిఱక్కుమ్ మెన్టు శొల్లి

వైకారికము తైజసము భూతాదియు ననుమూడువిధములైన
యహజ్కారము పుట్టును

౨౪. అహంకార మభిమానహేతువైయుండును

౨౫. ఇందు వైకారికమునుండి

అనగా - ఈమహత్తునుండి 'వైకారికము, తైజసము, తామస మగుభూతాదియు నను మూడువిధములైన యహంకారములు మహత్తత్వమువలన పుట్టినవి' అనుచొప్పున సాత్విక రాజస తామసరూపభేదముచే వైకారికమనియు తైజసమనియు భూతాదియనియు మూడువిధ ములైన యహంకారములును పుట్టుననుట దీనివలన త్రిగుణాత్మకమైన మూలప్రకృతినుండి పుట్టి నదగుటచే మహత్తును త్రిగుణాత్మకమైయుండును అట్లే త్రిగుణాత్మకమైన మహత్తునుండి పుట్టి నదగుటచే నహంకారమున్న త్రిగుణమైయుండును అనుట.

౨౪ (అహంకార మభిమానహేతువైయుండును) అనగా- దేహాభిమానాదులను పుట్టించుట. ఇందువలన దీనియొక్క కృత్యము చెప్పబడినది.

౨౫. (ఇందు వైకారికమునుండి) ఇత్యాది

అనగా - ఇట్లు మూడువిధములగు నహంకారములలో వైకారికమనునది సాత్వికాహంకారమగుటచే దీనినుండి సత్వకార్యమైన లఘుత్వము ప్రకాశత్వముగల ఇంద్రియములు పదు నొకండును పుట్టుననుట. వైకారికమునుండి పదునొకండ్రియములు పుట్టునని చెప్పివిధవక

శ్రోత్రత్వకృత్తుర్జిహ్వఘ్రాణజలైనిజ్ఞానేంద్రియజ్ఞైస్తుమ్ వా
క్వాణిపాదపాయూపస్థజలైనిజ్ఞానేంద్రియజ్ఞైస్తుమ్, మనస్సు
మాకిల పతినోరింద్రియజ్ఞభుమ్ పిఱక్కుమ్.

విదాతే (శ్రోత్రత్వకృత్తుర్జిహ్వఘ్రాణజలైనిజ్ఞానేంద్రియజ్ఞైస్తుమ్, వాక్వాణిపాదపాయూ
పస్థజలైనిజ్ఞానేంద్రియజ్ఞైస్తుమ్, మనస్సుమాకిల పతినోరింద్రియజ్ఞభుమ్) ఎన్నిప్పడి యరుచ్చెయ్
తతు. ఇవన్ బ్రహ్మదేయ కార్యభేదత్రైయుమ్ సంజ్ఞాభేదత్రైయుమ్ మెట్టియ, ఇవన్ బ్రహ్మదేయ స్వరూప
భేదముమ్ వ్యవహార భేదముమ్తో బ్రహ్మత్రైస్తు మనస్సుక్కు. కార్యమ్ ఉభయసహకారిత్వమ్, అతు
తానివిడ త్తిల్ శొల్లాతోబ్బిన్దతు మేలేయవైతన్నై విస్తరణశొల్లుకిలవిడ త్తిలే శొల్లుకితో
మెన్ద ఇంద్రియజ్ఞో సాత్వికాహజ్కూరకార్యమెన్దరుచ్చెయ్ కైయలే, ఇవన్ బ్రహ్మ రాజసాహ
జ్కూరకార్యమెన్దలపక్షమ్ ప్రతిష్ఠిప్తుమ్ “తైజసాసేంద్రియాశ్యాహు దేవావై కారికా దశ |
ఏకాదశంమనశ్చుత్రదేవావై కారికాస్తృతాః” ఎన్తుమ్ “అగ్నిర్వాగ్న్యాత్వాముఖంప్రావిశత్ |
వాయుర్వాగ్నోభూత్వానాసికేప్రావిశత్ | ఆదిత్యశ్చతుర్భుత్వాఅక్షిణీప్రావిశత్ | దిశశ్శ్రోత్రం
భూత్వా కర్ణాప్రావిశత్ | ఓషధీవనస్పతియోలోమానిభూత్వాత్మనం ప్రావిశత్ | నస్త్రీమామనో
భూత్వాహృదయంప్రావిశత్ | మృత్యురపానోభూత్వానాభింప్రావిశత్ | అపారేతోభూ
త్వాశ్మంప్రావిశత్” ఎన్దిలపడియే దేవాధిపిత్రజ్జాతైయలే, దేవజన్మవాచ్యుర్జ్ఞాన వింద్రియ
జ్ఞో పతినోన్దుమ్ రాజసాహజ్కూరకార్యమెన్దర్ కళోకెల్, సాత్వికాహజ్కూరకార్యమెన్దర్

శ్రోత్రత్వకృత్తుర్జిహ్వఘ్రాణములనెడి జ్ఞానేంద్రియములైదును,
వాక్వాణిపాదపాయూపస్థములనెడి కర్తేంద్రియములైదును,
మనస్సు నను పదునొకండింద్రియములును పుట్టును

(శ్రోత్రత్వకృత్తుర్జిహ్వఘ్రాణములనెడి జ్ఞానేంద్రియములైదును వాక్వాణిపాదపాయూపస్థము
లనెడి కర్తేంద్రియములైదును మనస్సునను పదునొకండింద్రియములును) అని యిట్లానతిచ్చినది
వీనియొక్క కార్యభేదమును సంజ్ఞాభేదమును కాక వీనియొక్క స్వరూపభేదమును వ్యవహారభేద
మునుతోచదని మనసునకు కార్యమిరెంటికిని సహకారియగుట అదియె యిచ్చట చెప్పక
మిగిలినది, మీద వీనిని విస్తరముగాచెప్పెడిచోటను చెప్పెదమని ఇంద్రియములు సాత్వికాహం
కారకార్యమని సెలవిచ్చుటచే వీనిని రాజసాహంకారకార్య మనెడిపక్షము నిరసించబడినది
“కొందరు దేవులు వై కారికములగు పదియింద్రియములును రాజసాహంకారకార్యమని
నారు మ్రుఖ్యులగుదేవులచే” మనస్సుతోగూడిన పదునొకండింద్రియములును సాత్వికాహంకార
కార్యములని చెప్పబడుచున్నవి” అనియును “అగ్నిర్వాగ్నింద్రియమై ముఖముం బ్రవేశించెను.
వాయువు ఘ్రాణేంద్రియమై నాసికంబ్రవేశించెను ఆదిత్యుడు దిశ్శ్రోత్రేంద్రియమై కన్నులంబ్రవే
శించెను. దిక్కులు శ్రోత్రేంద్రియమై చెవులంబ్రవేశించెను ఓషధులును వనస్పతులును రోమము
లైత్వగింద్రియముంబ్రవేశించెను. ఇంద్రుడు మనస్సైహృదయముంబ్రవేశించెను. మృత్యువహన
మై నాభింబ్రవేశించెను. ఉదకములు రేతస్సై శిశ్నముంబ్రవేశించెను” అనుచొప్పున దేవాధిపిత్రము
లగుటచే దేవజన్మవాచ్యుర్జ్ఞానములైన ఇంద్రియములు పదునొకండును రాజసాహంకారకార్యములని
యొందరు కొందరు; సాత్వికాహంకారకార్యములని యొందరు కొందరు; అనిచెప్పి అందు సాత్వికా

౨౬. భూతాదియల్ నిస్తుమ్ శబ్దతన్మాత్రై పిఱక్కుమ్, ఇతిల్ నిస్తుమ్

కర్ ? అర్ ఎత్తుకొల్లి, ఆత్మ, సాఖ్యకాహక్కారకార్యమెన్నితె స్వపక్షమాక శ్రీపరాశరభ గవాకనిశ్చయిక్రైయాతే, ఇనర్ క్లెస్పడయళిచ్చెయ్య క్లైయిలైయితే ఇన్రియజ్కప తినొప్పెనిజనియమముమ్ వ్యప్తివిషయము, సమప్తివిషయము "తేమప్పవయవామ్నాత్మేష్వణా మ వ్యమితోససామ్సన్నివేత్తాత్మమాత్రాసుగర్వభూతాని నిర్మమే" ఎత్తు అణుక్కలైయాతే, నూత్తుజ్జానవిన్రియజ్జళివడైయ అంశమైత్తమాత్రైశ్రీతేప్రవేశపిత్తు సర్వభూతజ్జలైయునాశ్చ ర్క శుప్తితాన్మై మరువచనముజ్జాన్మైయాతే ఇతిల్ "నూత్తున్" ఎత్తుయాతే "అణవచ్చ" ఎన్నిజనాత్రిమర్యాదైయాతే ఇన్రియజ్జళణవెత్తుమ్, 'అవయవాన్' ఎత్తుయాతే ఇన్రియజ్జళితోటుమ్ వ్యక్తిబాహుళ్యముజ్జెత్తుమ్, ఆత్మమాత్రైకళితేపాటినానెయైతే, అడియ లేకొడుత్త ఇన్రియజ్జళే యావత్సంహారమనువర్తిక్కుమెత్తుమ్, ³ "శరీరం యదవాప్నోతి య చాపుత్యాగ్రామతీష్ఠః | గృహీతైవతానిసంయతీ వాయుర్గదానివాశయాత్" ఎన్నిజపడియే, శరీరత్తైవిట్టు శరీరాంతరత్తైప్రవేశక్కుమ్మైతు ఇన్రియజ్జలైగ్రహీతుక్కుండాపోమెత్తుమ్తోమై టిఱకు "షణ్ణామ్" ఎత్తుమ్ ^౪ "మనషస్సాని" ఎత్తుమ్ శొల్లుకిఱక్కుంనిర్దేశత్తిల్ నిర్బంధ మిట్టై, ఇన్రియాన్తరంగముకూడిపోయైయాతే

౨౭ ఇనిమేల్, ^౧ "భూతతన్మాత్రసగ్గోయమహక్కారాతుతామసాత్" ఎన్నిజపడియే, భూతాదిశబ్దవాచ్యమాన తామసాహక్కారత్తిల్ నిస్తుమ్ తన్మాత్రపచ్చకముమ్ తద్విశేషమాన

౨౬. భూతాదినుండి శబ్దతన్మాత్రపుట్టును, ఇందునుండి

హంకారకార్యమునుదే స్వపక్షముగా శ్రీపరాశరభగవంతుడు స్వీకరించుటచే వీరిలిట్లు అనతి యివ్వసలూపములేదుగా ఇంద్రియములు పదునొకరడను నియమము వ్యప్తివిషయముకాదు. సమప్తివిషయము "అపరిమితమైనబలముగల ఆ యాజీంటియొక్కయు నూత్తుములయిన అవ యవములను తనయంశములలో చేర్చి సర్వభూతములను నిర్మించెను" అని అణువులగుటచే నూత్తుములైన ఇంద్రియములయొక్క అంశములను ఆత్మమాత్రలలో ప్రవేశపెట్టి సర్వభూత ములను ఈశ్వరుడు సృజింపెనని మనుచదన ముండుటచే ఇందు, "నూత్తుములయిన" అనుటచే "అణువులును" అనునూత్రమర్యాదచే ఇంద్రియము లణువులనియును, 'అవయవములను' అను టచే ఇంద్రియములన్నిటియందును వ్యక్తిబాహుళ్యము కలదనియును, ఆత్మమాత్రలలో చేర్చి నాడనుటచే మొదటనిచ్చిన ఇంద్రియములే సంహారపర్యంత మనువర్తించుననియును, ² "ఏశరీ రమును పోందుచున్నాడో ఏశరీరమునుండి ఉత్క్రిమించుచున్నాడో ఆశరీరముననుండెడి ఇంద్రియములకు ఈశ్వరుడైనజీవుడు నూత్తుభూతములతోగూడి నియంద్రియములను పట్టియుం డియే, పోవుచున్నాడు వాయువు మాలికలు చందనము కస్తూరి మొదలగువానినుండి వాని నూత్తువయవములతోగూడ గంధములను స్వీకరించి పోవునట్లే" అనుచొప్పన శరీరమును విడిచి శరీరాంతరమును ప్రవేశించునపుడు ఇంద్రియములకు గ్రహించికొని పోవునని తోచుచు న్నుది ^౪ "అరింటియొక్కయు" అనియును ^౫ "మనస్సు ఆరవదిగాగల" అనియును చెప్ప చున్న సంఖ్యానిర్దేశమందు నిర్బంధములేదు, ఇంద్రియాంతరములును కూడియుండుటచే.

౨౭ ఇంకామీద ^౧ "భూతములయొక్కయు తన్మాత్రలయొక్కయు నీసృష్టితామసా హంకారమునుండి (కలుగుచున్నది)" అనుచొప్పన భూతాదియను శబ్దముచేతజెప్పబడు

—౨౭ స్పర్శతన్మాత్రైతుడక్కమాన నాలుతన్మాత్రైకభుమ్, ఆకాశమ్
తుడక్కమాన నాలుభూతజ్గభుక్కుమ్ కార్యమాయ్, వాయు
తుడక్కమాన నాలుభూతజ్గభుక్కుమ్ కారణమాయురుక్కు
మెన్దు జ్ఞొల్లువొకళ్

ముమ్ స్పర్శతన్మాత్రైయుమ్ పీఠక్కుమ్, వాయువుమ్ రూపతన్మాత్రైయుమ్ పీఠక్కుమ్ ఎన్దు, ఉ
త్పత్తిశోల్లుకివళవిల్, భూతత్తైముఱ్ఱుచ్చొల్లితన్మాత్రైయొప్పిఱ్ఱుచ్చొల్లిక్కుణ్ణువన్దుతు-భూ
తోత్పత్తిక్కున నరమ్ తిన్నాత్తోత్పత్తియొన్దిఱ్ఱ క్రమమ్ తోత్తుకైక్కాక ఇన్దుతన్మాత్రైత్తన్మా
త్తోత్పత్తిక్రమమ్ నమ్మచార్యర్కభుక్కు మికవు మాదరణియమాయ్ పొప్పుమ్, అతుక్కుడి
“అప్రేప్రకృతయష్టాదశవికారాః” ఎన్దిఱ్ఱుత్తుక్కున్దురసార్థమ్ సిద్ధిక్రయాల్ “ఈశ్వ
రాత్పరీకృతిపురుషే, ప్రకృతేర్మహేన్, మహతోఽహజ్కారోఽహజ్కారాచ్చిద్ధ తన్మాత్రమ్,
శబ్దతన్మాత్రాదాకాశం స్పర్శతన్మాత్రఞ్చ, స్పర్శతన్మాత్రాద్వాయూ రూపతన్మాత్రఞ్చ, రూపత
న్మాత్రాత్తేజోరసతన్మాత్రఞ్చ, రసతన్మాత్రాదాహోగన్ధతన్మాత్రఞ్చ, గన్ధతన్మాత్రాత్పృథివీ” ఎన్దిన్దు
క్రమత్తైయాదవప్రకాశాదికభు మాదిరిత్తుక్కుణ్ణుపొందొకళ్

—౨౮ ఇని, భూతాత్తన్మాత్తోత్పత్తిక్రమముమ్ కాన్ద్రసిద్ధమాక్రయాల్ అత్తైయుమ్ స
జ్గిహేణ వరుళిచ్చెయ్కిఱార్ (స్పర్శతన్మాత్రైతుడక్కమాన నాలుతన్మాత్రైకభుమ్) ఎన్దు
తుడక్క

—౨౯ స్పర్శతన్మాత్ర మొదలైన నాలుగుతన్మాత్రలును, ఆకాశము
మొదలైన నాలుగుభూతములకును కార్యమై, వాయువు మొద
లైన నాలుగుభూతములకును కారణమై యుండుననియును
చెప్పదురు

వాయువును రూపతన్మాత్రయునుపుట్టును అని ఉత్పత్తిచెప్పనపుడు భూతమును ముందుగ “చెప్పి
తిన్నాత్రను తరువాత చెప్పకొనివచ్చినది భూతములపుట్టుకకుతరువాత తన్నాత్రముల పుట్టుకయును
వరుసతోచుటకు గాను ఈ తన్నాత్రమునుండి తన్నాత్రముపుట్టు వరుస మన యాచార్యులకు
మిగుల నాదరణీయమై యుండును అందుకు మూలము. “ఎనిమిదిప్రకృతులు, పదునాఱువికా
రములు” అనుశ్రుతికి సరసముగ నరమ్ సిద్ధించుటచేత “ఈశ్వరునినుండి ప్రకృతిపురుషులు,
ప్రకృతినుండి మహత్తు, మహత్తునుండి అహంకారము, అహంకారమునుండి శబ్దతన్మాత్రము,
శబ్దతన్మాత్రమునుండి ఆకాశమును స్పర్శతన్మాత్రయును, స్పర్శతన్మాత్రమునుండి వాయువును
రూపతన్మాత్రమును, రూపతన్మాత్రమునుండి తేజస్సును రసతన్మాత్రయును, రసతన్మాత్రమునుండి
జలమును గంధతన్మాత్రయును, గంధతన్మాత్రమునుండి పృథివీ” అని యీవరుసను యాదవప్రకా
శాదులును ఆదరించు కొనిరి.

—౩౦. ఇక భూతములనుండి తన్నాత్రములయొక్క త్పత్తిక్రమము శాస్త్రసిద్ధమగుటచే దానిని
సంగ్రహముగ నానతిచ్చుచున్నారు (స్పర్శతన్మాత్ర మొదలైన నాలుగు తన్మాత్రలును) అని
మొదలుపెట్టి.

అతావతు- భూతాదియల్ నిష్ఠమ్ శబ్దతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్, శబ్దతన్మాత్రైయల్ నిష్ఠమ్ ఆకాశమిఱక్కుమ్, ఆకాశ తిల్ నిష్ఠమ్ స్పర్శతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్, స్పర్శతన్మాత్రైయల్ నిష్ఠమ్ వాయుపిఱక్కుమ్, వాయువిల్ నిష్ఠమ్ రూపతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్, రూపతన్మాత్రైయల్ నిష్ఠమ్ తేజస్సుపిఱక్కుమ్, తేజస్సినిష్ఠమ్ రసతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్, రసతన్మాత్రైయల్ నిష్ఠమ్ జలమిఱక్కుమ్, జల తిల్ నిష్ఠమ్ గంధతన్మాత్రైపిఱక్కుమ్, గంధతన్మాత్రైయల్ నిష్ఠమ్ పృథివిపిఱక్కుమ్ మెన్ఱ పడి ఇన్ద్రక్రమమ్ శ్రీవిష్ణుపురాణసిద్ధమ్, పూర్వక్రమమ్ పురాణానరసిద్ధమెన్ఱ శొల్లువర్ కల్, అతుశొల్లు వొణ్ణాతిత్తే, “అష్టాప్రకృతియన్షాడశవికారాః” ఎన్ఱ ఆకాశాదిభూతజన్మైన్ఱయమ్ ఇన్ద్రియజ్ఞోపాతికేవలమ్ వికృతికళాకశ్రుతిశొల్లుకైయాల్ శ్రీవిష్ణుపురాణతిల్ “ఆకాశస్సు వికుర్వాణస్సర్పమాత్రంసర్పదా” ఎన్ఱ తుడగ్గి స్పర్శతన్మాత్రాదికళుక్కుక్కాంఱణమాక చొన్న వాకాశాది పదార్థజన్మైయమ్, తన్మాత్రలక్షణమానభూతజన్మైక శ్రీపరాశర భగవానుక్కు విపక్షిత మెన్ఱనినైత్త వ్యాఖ్యాతాక్కు శ్రీ వ్యాఖానమ్మణ్ణివైక్కైయాల్ ఆత్మయాల్, శ్రీవిష్ణుపురాణతి లుమ్ భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తిబాబుమాయ త్తోబ్రోయిరున్ద తేయాకిలుమ్, వ్యాఖ్యానప్రక్రియైయైప్పా రాల్ తన్మాత్రాత్తన్మాత్రోత్పత్తియైన్ఱొళ్ళ వేణుమ్ భూతాత్తన్మాత్రోత్పత్తిపక్ష త్తియమ్, “అష్టాప్రకృతియన్షాడశవికారాః” ఎన్ఱ శొల్లుకీఱమాడశవికారజన్మైకీఱు - భూతజన్మైయైమ్మియ ఏకాదశేన్ద్రియజ్ఞళుమ్ శబ్దాదికన్మై మెన్ఱ తన్మాత్రజన్మై భూతజన్మై స్వరూపభేదమిన్ఱయిల్ అవస్థాభేదమాత్రిమాకైయాల్, “అష్టాప్రకృతియః” ఎన్ఱ ప్రకృతిమనాదహక్కురజన్మైయమ్ ఆకాశాదికన్మైయైన్ఱొళ్ళుకీఱతెన్ఱమ్ శ్రుతివిరోధమ్ నిర్వహిప్పర్ కల్ ఇతుతా, శ్రీవేద

అనగా-భూతాదినుండి శబ్దతన్మాత్రపుట్టును శబ్దతన్మాత్రనుండి ఆకాశముపుట్టును ఆకాశమునుండి స్పర్శతన్మాత్రపుట్టును స్పర్శతన్మాత్రనుండి వాయువుపుట్టును వాయువునుండి రూప తన్మాత్రపుట్టును రూపతన్మాత్రనుండి తేజస్సుపుట్టును తేజస్సునుండి రసతన్మాత్రపుట్టును రస తన్మాత్రనుండి జలముపుట్టును జలమునుండి గంధతన్మాత్రపుట్టును గంధతన్మాత్రనుండి పృథివి పుట్టును. అని తాత్పర్యము ఈరీతి శ్రీవిష్ణుపురాణమునన న్నది “వెనుకటిరీతి యితరపు రాణసిద్ధము అని చెప్పదును అట్లు చెప్పగూడదు “ఎనిమిదిప్రకృతులు, పదునాఱువికారములు” అని ఆకాశాది భూతములై దింటిని, ఇంద్రియములవలె కేవలము వికృతులుగా శ్రుతి చెప్పటచేత శ్రీవిష్ణుపురాణమందు, “ఆకాశము వికరింపుచున్నదై స్పర్శతన్మాత్రమును సృజించెను” అని మొదలు పెట్టి స్పర్శ తన్మాత్రాదులకు కారణముగా చెప్పిన యాకాశాని పదార్థములను తన్మాత్ర రూపమైన భూతములుగ శ్రీపరాశర భగవంతునకు విపక్షితమని తలంచి వ్యాఖ్యాన కర్తలు వ్యాఖ్యానముచేసి పెట్టుటచేత కాబట్టి శ్రీవిష్ణుపురాణమందును భూతిముల నుండి తన్మాత్రల యుత్పత్తి శబ్దములచే న్నుటముగ తోచియుండినదే యైనను వ్యాఖ్యానప్రక్రి యను మాదిరే తన్మాత్రమునుండి తన్మాత్రోత్పత్తియనియె గ్రహించువలెను. “భూతములనుండి తన్మాత్రోత్పత్తి పక్షమందును “ఎనిమిది ప్రకృతులు పదునాఱు వికారములు” అని చెప్ప బడు పదియాఱు వికారములగునవి భూతములను, విడచి పదునొక ంద్రియములును శిష్టాదుల యిందును అని తన్మాత్రలకు భూతములతో న్నిగూఢభేదముకాక అవస్థాభేదము మాత్రమగుటచే, “ఎనిమిది ప్రకృతులు” అని ప్రకృతి భూతదహంకారములను ఆకాశము మొదలగు నైదంటిని చెప్పదున్నదియనియు శ్రుతివిరోధమును పరిహరింతురు. ఇదియై శ్రీవేదవ్యా

వ్యాసభగవానాదేః, అష్టైప్రకృతయః ప్రోక్తావికారాశ్చాపిష్టాడశః | అథవ్యక్తానిసప్తైవ ప్రామా
రధ్యాత్త్వచింతకాః || అవ్యక్తచ్ఛబ్దమహంత్వైవతిథావాహ్నోరవచచ | పృథివీ వాయు రాకాశ మా
పో జ్యోతి శ్చప్రభుత్వమ్ || ఏతాఃప్రకృతయ స్త్వష్టైవికారానవిమేశ్యణు | శ్రోత్రం త్వక్తైవ
చక్షుశ్చ జిహ్వోః స్పృశ్య పృథుత్వమ్ || వాక్చ హస్తౌచ పాదౌచ పాయు ర్దేహ్యం తథైవచ | శబ్ద
స్పర్శౌచ రూపశ్చ రసో గన్ధ స్తథైవచ | ఏతేవిశేషారాజేంద్రమహాభూతేషుపశ్యన్తు | దశేంద్రియాణ్య
ధైతానిసవిశేషాణిమైథిల || మన ఘ్నేడశ మిత్యాదు రధ్యాత్త్వగతిచింతకాః || ఎన్దు మోక్షధర్మత్వే
యాజ్ఞవల్క్యజనక సంవాద త్తిలే శ్లోలపృట్టతు అప్పడియే యమస్యైతియిలుమ్ - “మనో బుద్ధి
రహాహ్నోర ఖా నిలాగ్ని జలాని భూః ఏతాః ప్రకృతయ స్త్వష్టైవికారాష్టాడశాపరే || శ్రోత్రాక్షీ
రసనా స్పృశ త్వక్చ సజ్జల్ప వచచ | శబ్దరూపరస స్పర్శగన్ధవాక్పాణియమః || ఉపస్థపాదా
వితిచ వికారా ఘ్నేడశస్త్వతాః” ఎన్దు, శ్లోలపృట్టతు ఇన్దుస్థైతియిల్ ప్రకృతికలిలే పరిగణి
క్తైర్యాయుమ్, ప్రథమత్తిలే యెదుక్తైర్యాయుమ్, మన్తవ్యతైయలే మన సైన్దుప్రధా
నత్వమ్ శ్లోలపృడుకిఱతు సజ్జల్పశబ్దత్తలే తత్కారణమన మనస్సులక్షీకృష్పడుకిఱ
తెన్దు సుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యానత్తిలే శ్రుతప్రకాశికాకారరాలే వ్యాఖ్యాత మాయిత్రీ
ఇష్టాది ఇతిహాసాదికలిలే శ్లోలపృడుక్తయాలే, ³“ అష్టైప్రకృతయః” ఎన్దిజశ్రుతిక్కు భూ
తాత్తన్ద్రాత్రోత్పత్తిపత్త్వత్తిల్ విరోధాభావమ్సుస్పష్టమ్ ^౪“త్వచాబీజమివాపృతమ్” ఎన్దిజ

సభగవంతునిచే “ప్రకృతులు ఎనిమిదియనియు వికారములు పదునాఱుఅనియు చెప్పఁబడినది
ఏనిలో న్యక్తములు [అవ్యక్తముకంటె నితరములు] ఏడియనిచేదాన్తవిదులు చెప్పఁచున్నారు.
అవ్యక్తము, మహత్తు, అహంకారము, పృథివి, వాయువు, జలము, అయిదవదగ తేజస్సు, అను నీ
యెనిమిదియు ప్రకృతులు ఇక వికారములను నావలనవినుము శ్రోత్రము, త్విక్కు, చక్షుస్సు,
జిహ్వోఃస్పృశము, వాక్కు, హస్తములు, పాదములు, పాయువు, మేధ్రము, అను దశేంద్రియములును
శబ్దము, స్పృశము, రూపము, రసము, గంధము, అను పంచమహాభూతములలోని విశేషములును, పదు
నారవదియగు మనంబును వికారంబులని అధ్యాత్మిచింతనలు చెప్పఁచున్నారు” అని మోక్షధర్మ
మున యాజ్ఞ వల్క్యజనకసంవాదములో జెప్పఁబడినది అటులనే యమ స్థైతియందును - “మన
స్సు, బుద్ధి, అహంకారము, అకాశము, వాయువు, అగ్ని, జలము, పృథ్వి, అను నీయెనిమిదియు
ప్రకృతులు, తక్కినపదునాఱును వికారములు. శ్రోత్రము, చక్షుస్సు, జిహ్వోః, స్పృశము, త్వక్కు,
సంకల్పము, మనస్సు, శబ్దము, రూపము, రసము, స్పర్శము, గంధము, వాక్కు, పాణి, పాయువు,
ఉపస్థము, పాదము, అనివికారములు పదునారుగ పురింపబడినవి” అని చెప్పఁబడినది. ఈస్థై
తిల్లోప్రకృతులలో పరిగణించుటచేతను మొదట నెత్తుటచేతను మనస్సుని ప్రధానముమన్తవ్య
త్వధర్మముచే జెప్పఁబడుచున్నది. [మన్తవ్యత్విమనః-గా-ధ్యానమునకువిషయమగుట.] “సంకల్ప
శబ్దముచేసంకల్పకారణమైనమనస్సు లక్షణచే జెప్పఁబడుచున్నది” అనిసుబాలోపనిషద్వ్యాఖ్యా
నమున శ్రుతప్రకాశికాకర్తలచే వక్కాణింపఁబడినదియయ్యెను. ఇట్లు ఇతిహాసాదుల
యందు చెప్పఁబడుటచే ³“ఎనిమిదిప్రకృతులు” అనుశ్రుతికి భూతములనుండి తన్ద్రాత్రిలయుత్ప
త్తియనెడిపత్తమందు విరోధములేమిస్పష్టమగుచున్నది. ^౪“చర్మముచే మూయఁబడినగింజవలె”

ఉత్పాదిక్కునుకవిత్ స్వస్వపూర్వభూత సహాయత్వముమకొళ్ళవేణుమ్ అతావతు-భూతాదియిల్ నిష్టుమ్ శబ్దతన్నాత్రైపిఱక్కుమ్, శబ్దతన్నాత్రైయిభూతాదిఆవరిక్కుమ్, ఇతిల్ నిష్టు, మాకాశమ్మిఱక్కుమ్ అనన్తరమిదశశబ్దతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ స్పర్శతన్నాత్రైపిఱక్కుమ్, స్పర్శతన్నాత్రైయి శబ్దతన్నాత్రైయావరిక్కుమ్, ఇప్పడిశబ్దతన్నాత్రావృత్రెయాయ్, ఆకాశత్రై సహాయమాకవుడైతాన స్పర్శతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ వాయుపిఱక్కుమ్ ఇదస్పర్శతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ రూపతన్నాత్రై పిఱక్కుమ్, రూపతన్నాత్రైయిస్పర్శతన్నాత్రైయావరిక్కుమ్, ఇప్పడిస్పర్శతన్నాత్రావృత్రెయాయ్ వాయువైసహాయమాకవుడైతానరూపతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ తేజస్సుపిఱక్కుమ్ ఇదరూపతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ రసతన్నాత్రైపిఱక్కుమ్, రసతన్నాత్రైయిరూపతన్నాత్రైయావరిక్కుమ్, ఇప్పడిరూపతన్నాత్రావృత్రెయాయ్, తేజస్సు సహాయమాకవుడైతానరసతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ అప్పపిఱక్కుమ్ ఇదరసతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ గంధతన్నాత్రైపిఱక్కుమ్ గంధతన్నాత్రైయిరసతన్నాత్రైయావరిక్కుమ్, ఇప్పడిగంధతన్నాత్రావృత్రెయాయ్, అద్వైసహాయమాకవుడైతానగంధతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ పృథివిపిఱక్కుమ్ మెక్కై శబ్దతన్నాత్రావృత్రెయాయ్, ఆకాశత్రై సహాయమాకవుడైతాన స్పర్శతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ వాయుపిఱక్కుమ్ మెట్టు తుడగ్గొన్న విశేషత్వత్రియిల్ క్రమమ్, భూతన్నాత్రైత్వత్రిపక్షత్తుక్కుమ్ మొక్కుమ్, పూర్వపూర్వభూతత్తిల్ నిష్టుమ్ తర్తరతన్నాత్రైత్వత్రియా క్షిపితువిశేషమ్ ఇతిత్త్వత్రియవివరణత్తిల్ అచ్చాన్నిశ్చయభిచ్చెయితక్రమమ్

ఇదన్తిశ్చే, తత్త్వనిరూపణత్తిల్ జీయరూపిచ్చెయితకు మొరుక్రమముణ్ణ అతావతు-భూతాదియిల్ నిష్టుమ్ శబ్దతన్నాత్రైపిఱక్కుమ్, శబ్దతన్నాత్రైయిల్ నిష్టుమ్ అతినుడైయన్ణా

లకు తమ తమ విశేషములను పుట్టించునపుడు తమకేమ పూర్వభూతములు సహాయమునట యుగ్రహించునది అనగా-భూతాదినుండి శబ్దతన్నాత్ర పుట్టును శబ్దతన్నాత్రను భూతాదియావరించును దీనినుండి యాకాశము పుట్టును తరువాత నీశబ్దతన్నాత్రయిండి స్పర్శతన్నాత్రపుట్టును స్పర్శతన్నాత్రను శబ్దతన్నాత్రయావరించును ఇట్లు శబ్దతన్నాత్రచే నావరింపబడినదై ఆకాశమును సహాయముగాకొనిన స్పర్శతన్నాత్రనుండి వాయువు పుట్టును ఈస్పర్శతన్నాత్రనుండి రూపతన్నాత్ర పుట్టును రూపతన్నాత్రనుస్పర్శతన్నాత్రయావరించును ఇట్లు స్పర్శతన్నాత్రచే నావరింపబడినదై వాయువును సహాయముగాకొనిన రూపతన్నాత్రనుండి తేజస్సు పుట్టును ఈరూపతన్నాత్రనుండి రసతన్నాత్రపుట్టును రసతన్నాత్రను రూపతన్నాత్రయావరించును ఇట్లు రూపతన్నాత్రచే నావరింపబడినదై తేజస్సును సహాయముగాకొనిన రసతన్నాత్రనుండి జలముపుట్టును ఈరసతన్నాత్రనుండి గంధతన్నాత్రపుట్టును గంధతన్నాత్రను రసతన్నాత్రయావరించును ఇట్లు రసతన్నాత్రచే నావరింపబడినదై జలమును సహాయముగాకొనిన గంధతన్నాత్రనుండి పృథివి పుట్టునుట “శబ్దతన్నాత్రావృత్రై ఆకాశమును సహాయముగాకొనిన స్పర్శతన్నాత్రనుండి వాయువు పుట్టును నెమెదలుపెట్టిపెప్పిన విశేషత్వత్రియిందలి క్రమము భూతములనుండి తన్నాత్రలయ్యత్వత్రి చెప్పబడిపక్షమునకును ఒప్పును వెనుకటి వెనుకటి భూతమునుండిపైపై తన్నాత్ర పుట్టును అనునది విశేషము. ఇది తత్త్వత్రియ వివరణమునందు పెరియ వాచ్చాన్నిశ్చగారు అన తిచ్చినరీతి

ఇంతియగాక తీర్థనిరూపణమందు, [వాదికేసరి అర్థకియమణవాళ] జియ్యరు నెలవిచ్చిన నొకవరుసయున్నది: అదియట్లుండు: “భూతాదియందుండి శబ్దతన్నాత్రపుట్టును. శబ్దతన్నా

లావస్తయానవాకాశ మ్విజ్ఞుత్వమ్ శబ్దతన్మాత్రత్రైయమ్ మాకాశత్రైయమ్ భూతాదియావరి
 క్కుమ్, ఇస్పతిభూతాద్యావృతమాయ్, స్థూలకాశసహకృత్తమాయ్ కొండ్లు వికృతమౌ శబ్ద
 తన్మాత్రత్త్రి నిష్ఠమ్ స్వర్భతన్మాత్రమిజ్ఞుత్వమ్, అతిత్ నిష్ఠమ్ స్వర్భగుణమానవాయుః
 క్కుమ్ అవై యిరజ్ఞైయమ్, కారణమాన శబ్దతన్మాత్రైయావరిక్కుమ్, శబ్దతన్మాత్రావృతి
 మాయ్, వాయుఃసహకృతిమాయ్ పికిరిల్లస్వర్భతన్మాత్రత్త్రి నిష్ఠమ్ రూపతన్మాత్రైపిజ్ఞుత్వమ్ అ
 తిత్ నిష్ఠమ్ రూపగుణకమానతేజస్సుఃజ్ఞుత్వమ్ అవై యిరజ్ఞైయమ్, కారణమానస్వర్భతన్మా
 త్రైయావరిక్కుమ్, ఇత్రాతేఅవృతమాయ్, తేజస్సహకృతిమాయ్ పికిరిల్లరూపతన్మాత్రత్త్రి నిష్ఠమ్
 రసతన్మాత్రైపిజ్ఞుత్వమ్ అతిత్ నిష్ఠమ్ రసగుణమానజలమిజ్ఞుత్వమ్ అవై యిరజ్ఞైయమ్, కార
 ణమాన రూపతన్మాత్రమావరిక్కుమ్, ఇత్రాతేఅవృతమాయ్, అంభస్సహకృతిమాయ్ కొండ్లు
 పికిరిత్తరసతన్మాత్రత్త్రి నిష్ఠమ్ గంధతన్మాత్రమిజ్ఞుత్వమ్, అతిత్ నిష్ఠమ్ గంధగుణమాన పృథివి
 పిజ్ఞుత్వమ్ అవై యిరజ్ఞైయమ్, కారణమానరసతన్మాత్రమావరిక్కుమ్” ఎకాగ్రై ఇతిత్ ము
 అప్పట్టక్రమత్తితే, స్వర్భతన్మాత్రాదివత్తుప్తయత్తుక్కు స్వస్వవిశేషాత్పాదనత్తిత్ పూర్వపూర్వ
 భూతసాహాయ్యమ్ శొల్లపప్పట్టతు, పిజ్ఞుత్వక్రమత్తిత్, పూర్వతన్మాత్రత్తుక్కు ఉత్తరోత్తిరతన్మా
 త్రోత్పాదనత్తిత్ స్వస్వవిశేషసాహాయ్యమ్ శొల్లపప్పట్టతు, అవైయాలనోన్యన్యవిరోధమిల్లై ఓ
 రొన్టిలిరణ్ణమనుక్రమేయాకిలమ్ ఇరణ్ణమవేషితమాక్రయాతే, ఆవరణకథనత్తిలమ్ “పూర్వ
 పూర్వతన్మాత్రముత్తరోత్తిరతన్మాత్రత్రైయమ్ తద్విశేషత్రైయమావరిక్కుమ్” ఎత్తు జీయరథలి
 చెయ్కై యాలమ్, శ్రీవిష్ణుపురాణత్తితే “శబ్దమాత్రంతథా కాశంభూతాదిస్ససమాప్నోతే”

త్రయందుండి దాని స్థూలావస్థయైన ఆకాశముపుట్టును శబ్దతన్మాత్రను ఆకాశమును భూతాది
 యావరించును ఇట్లు భూతాదిచేతనావరింపఁబడినదై స్థూలాకాశముతో గూడినదై వికరించిన
 శబ్దతన్మాత్రనుండి స్వర్భతన్మాత్రముపుట్టును దానినుండిస్వర్భముగుణముగాగలవాయువుపుట్టును
 వానిరెంటిని కారణమైనశబ్దతన్మాత్రయావరించును శబ్దతన్మాత్రచే నావరింపఁబడినదై వాయువు
 తోఁగూడినదై వికరించిన స్వర్భతన్మాత్రనుండిరూపతన్మాత్రపుట్టును దానినుండిరూపముగుణము
 గాగల తేజస్సుపుట్టును వానిరెంటినికారణమైన స్వర్భతన్మాత్రయావరించును దీనిచేనావరింపఁ
 బడినదై తేజస్సుతోఁగూడినదై వికరించిన రూపతన్మాత్రనుండి రసతన్మాత్రపుట్టును, దానినుండి
 రసముగుణముగాగల జలము పుట్టును ఆరెంటిని కారణమైన రూపతన్మాత్రయావరించును.
 దీనిచేనావరింపఁబడినదై జలముతోఁగూడుకొని వికరించిన రసతన్మాత్రమునుండి గంధతన్మాత్ర
 పుట్టును దానినుండి గంధము గుణముగాగల భూమిపుట్టును వానిరెంటిని కారణమైనరసతన్మాత్ర
 ఆవరించును. అనుట దీనిలోమొదటిక్రమములో స్వర్భతన్మాత్ర మొదలగునాల్పింటికి తమతమవిశే
 షములఁబుట్టించు నెడపూర్వపూర్వభూతసాహాయ్యము చెప్పఁబడినది తరువాత్క్రియములూ మొ
 దటితన్మాత్రకుపైపైతన్మాత్రముల పుట్టించుటలో తమతమవిశేషములయొక్కస్వసహాయత్వము చె
 ప్పబడినది. కావునపరస్పరభు విరోధములేదు. ఒక్కొక్కదానియందు రెండును చెప్పఁబడక
 బోయినను, రెండును ఆనశ్యకములగుటచే ఆవరణకథనమందును “పూర్వపూర్వతన్మాత్రముత్త
 రోత్తిరతన్మాత్రను దానివిశేషమునుఆవరించునని” జీయరథలివిచ్చుటచేతను, శ్రీవిష్ణుపురాణమం
 దు “శబ్దమాత్రంతథా కాశంభూతాదిస్ససమాప్నోతే” అనుదీనికి, “శబ్దమాత్రమ్; శబ్దతన్మాత్రమ్

౨౦. తన్మాత్రజ్ఞభావన-భూతజ్ఞభిన్నదైయసూక్ష్మావస్థైకళో

ఎష్ట వితుక్కు - 'శబ్దమాత్రమ్-శబ్దతన్మాత్రమ్, తథాకాశమ్ స్థూలాకాశఞ్చ సభూతాదిరావృణోత్' ఎతేనపూర్వపూర్వ తన్మాత్రము త్తరోత్తరతన్మాత్రం తద్విశేషంచావృణోదితి దర్శితమ్' ఎష్ట సిద్ధైర్బాహ్యార్ వ్యాఖ్యానమ్బుజైయలుమ్, తిత్త్వత్రయవివరణ త్తిత్ తన్మాత్రత్తుక్కు వరణమ్ శొన్నవోపాతి తద్విశేషత్తుక్కువరణమ్ శొల్లిన్ ద్విరైయేయాకిలుమ్ అతువుపలక్షణమామిత్తనై అల్లాతపోతు, అవిద్యదస్థిన్ భూతాతన్మాత్రోత్పత్తిశ్లోలువుప్యాకాతు ఆతైయా లిరణ్ణుక్కోశ్వవేణుమ్ తత్త్వనిరూపణత్తిత్ తన్మాత్రతద్విశేషజ్ఞభిన్నమక్కువరణమ్ శొల్లుకిణవళవిల్ ఇరణ్ణైయుమ్ శేర్త్తుప్పిడిత్తుచ్చొల్లప్పట్టతేయాకిలుమ్, విశేషోత్పత్తిక్కుమున్నేతన్మాత్రత్తుక్కువరణక్కోశ్వవేణుమ్ త్పక్కిల్లాతబీజత్తుక్కుజ్జగరశక్తియిల్లాతాహ్సేలే అవారకత్తైయి ధీవహోతు ఉత్తరకార్యశక్తియైయెన్న మిదమ్ కీడ్డోల్లప్పట్టతితే ఇప్పడి భూతతన్మాత్ర సృష్టిశొల్లుకిణవిదత్తిలే ఆవరణక్రమమ్ వక్రవృణాయుక్కుచ్చెయ్తేయుమరుళిచ్చెయ్యాత్తోడ్డి న్దతు అపేక్షితమల్లామైయెష్ట, సజ్కోచెనోత్పత్తిక్రమత్తైయరుళిచ్చెయ్తారిత్తనై పెరియవా చ్చాన్నిళ్ళైయు మిప్పడియితేయరుళిచ్చెయ్తతి

౨౦ ఆక, భూతతన్మాత్రోత్పత్తిక్రమమరుళిచ్చెయ్తార్ కీడ్డ, అతిత్ తన్మాత్రజ్ఞోతా నైవైయెగిళత్తైయిజే యరుళిచ్చెయ్తాత్ (తన్మాత్రజ్ఞభావన-భూతజ్ఞభిన్నదైయసూక్ష్మావస్థైకళో) ఎష్ట.

అతావతు-౧౧"తస్మిం స్తస్మింస్తుతన్మాత్రం తేనతిన్మాత్రతా సృజాతన్మాత్రాణ్యవిశేషాణిఅవి

౨౧. తిన్మాత్రములనగా-భూతములయొక్క-సూక్ష్మావస్థలు.

మును, తథాకాశమ్=స్థూలాకాశమును, సభూతాదిః ఆవృణోత్=ఆభూతాది యావరించెను ఇందు పూర్వపూర్వ తన్మాత్రము ఉత్తిరోత్తరతన్మాత్రము, వానివిశేషములను ఆవరించెనని మాసింగఁ బడినది" అనిశ్రీవిష్ణుచిత్తులు వ్యాఖ్యానముచేయుట చేతను, తత్త్వత్రయవివరణందుతన్మాత్రము ఆవరణముచెప్పినట్లు తద్విశేషమున కావరణముచెప్పఁబడక బోయినను అది యుపలక్షణమగుని తియ అట్లుకానియెడల అచ్చటనుభూతిమునుండి తన్మాత్రోత్పత్తి చెప్పన వల్లపడదు కావున చెండును గ్రహించవలయును తత్త్వనిరూపణమందు తన్మాత్రతద్విశేషములు రెంటికిని ఆవరణము చెప్పెడు సమయమందు రెంటిని చేర్చి చెప్పఁబడినదే యైనను విశేషోత్పత్తిముందే తన్మాత్రము ఆవరణమును గ్రహించవలెను తొక్కలేనిగింజకు మొలమ శక్తిలేనియట్లు ఆవరించునది లేనియపుడు ఉత్తరకార్యమందు శక్తిలేదనునంతము క్రింద చెప్పబడినదిగదా ఇట్లుభూతతన్మాత్రసృష్టిచెప్పచోట ఆవరణక్రమము చెప్పవలసినదైయెన్నను సెలవివ్యక్తివిడిచినది యపేక్షితంబులేక కాదు, సంగ్రహముగనుత్పత్తిక్రమమును సెలవిచ్చి నారింతియ శ్రీపెరియవాచ్చాంబిళ్ల గారును ఇట్లనేగదా సెలవిచ్చినది

౨౧. కాగా భూతతన్మాత్రోత్పత్తి క్రమము క్రింద సెలవిచ్చిరి. వానిలో తన్మాత్రములు ఏవియనుశంకయందు ఆనతియ్యుచున్నారు (తన్మాత్రములనగా-భూతములసూక్ష్మావస్థలు) అని అనగా-౧౧"జానివానియందు (ఆయాభూతములయందు) అంతమాత్రము (గుణముమాత్రము) [తన్మాత్ర] గనుక తన్మాత్రమని వ్యవహరింపఁబడినది తన్మాత్రములు విశేషములులేనివి. అందువ

౨౯ మద్భూతైర్విరజ్జహజ్కారముమ్ స్వకార్యజ్జలై ప్పిఱప్పిక్కు-
మోతు రాజసాహజ్కారమ్ సహకారియో యరుక్కుమ్.

‘శేషాస్త్రోహి తేనశాస్తానాపిఘోరాస్తేనమూఢాశ్చావిశేషణః’ ఎత్తు శాస్త్రవ్యవహారత్యమూఢత్య లక్షణమానవిశేషజ్జలై యుడైత్రలత ఇబ్బాదిమాత్రితై గుణమాకవుడైత్యాయక్కిఱ ఆకాశాది భూతినూత్నజ్జలై శాస్త్రవ్యవహారము-అనుకూలవేదనీయత్వమ్, ఘోరత్యవహారము-ప్రతికూలవేదనీయత్వమ్, మూఢత్యవహారము - ఉదాసీనవేదనీయత్వమ్. అతిలో స్వభావమే శాస్త్రజ్ఞాయరుక్కుమ్ భూమియుమ్ జలముమ్, ఘోరత్యజ్ఞాయరుక్కుమ్ తేజస్సుమ్ వాయువుమ్, మూఢమాయరుక్కుమ్ ఆకాశమ్. మేళనత్రై యెల్లాభూతజ్జలమ్ శాస్త్రవ్యవహారత్యమూఢత్యజ్జలై యుడైయవాయరుక్కుమ్ తన్నాత్రజ్జలమ్ ఇదశాస్త్రాదివిశేషమిల్లామైయలే అవై అవిశేషజ్జలైస్త్వ శ్లోలపృథుకి అన ఆత్రైయలే తన్నాత్రజ్జలైస్త్వమ్ అవిశేషజ్జలైస్త్వమ్పర్యాయమ్ అతిలభియు క్రూరం యదవప్రకాశాదికజ్జలమ్, ‘తన్నాత్రాణ్యవిశేషాద్యత్యర్థరానమ్ శాస్త్రవ్యవహారత్యమూఢత్యమితిత్రయోవిశేషా, మైగుశ్యాత్రాననేషామనద్యవాలీ నూత్నమాకాశ మవిశేషలక్షణంభవతి, తేనశ్చేన తన్నాత్ర ముచ్యతే ఏవంనూత్నోవాయుస్సూక్ష్మం తేజస్సూక్ష్మత్యప్రభివీ’ ఎత్తు శ్లోలైవైకారకం ఆక, త్రివిధాహజ్కార త్రివిధమ్ వైత్తుక్కిఱ్ఱు, సాత్వికాహజ్కార త్రివిధమ్ నిష్ఠమ్ ఏకాదశ్చైర్వియజ్జలమ్, తామసాహజ్కార త్రివిధమ్ నిష్ఠమ్ భూతినూత్నాత్రజ్జలముత్పన్నమమ్క్రిమమ్శ్లోలినిష్ఠమ్

౩౦ ఇనిరాజసాహజ్కార త్రివిధైర్విరజ్జహజ్కారముమ్ శ్లోలక్కిఱు (మద్భూతైర్విరజ్జహజ్కారముమ్) ఎత్తుకుడక్కి

౩౧. మిగిలిన రెండవంకారములును స్వకార్యములను పుట్టించునపుడు
రాజసాహంకారము సహకారియై యుండును.

లన అవియు (శబ్దస్పర్శాదిగుణములు) ను విశేషములులేనివి శాంతిత్వ, ఘోరత్య, మూఢత్యములనే విశేషములులేనివి’ అని శాంతత్య, ఘోరత్య, మూఢత్య రూపములైనవిశేషములు లేనిశబ్దాదులను మాత్రమే గుణముగా కలిగియున్న ఆకాశాదిభూత నూత్నములు శాంతత్యమనగా-అనుకూలముగఁ దెలియఁదగియుండుట, ఘోరత్యమనగా-ప్రతికూలముగఁ దెలియఁదగియుండుట; మూఢత్యమనగా-ఉదాసీనముగఁ దెలియఁదగియుండుట అందుస్వభావముచేతనే శాంతములుగనుండును, భూమియును, జలమును, ఘోరములుగనుండును, తేజంబును, వాయువును, మూఢమైయుండునాకాశము మేళన (పంచీకరణ) ముచే భూతములన్నియు శాంతత్యఘోరత్య మూఢత్యములు కలవైయుండును-తన్నాత్రముల కీశాంతశ్వాదివిశేషములేమిచే అవి, అవిశేషములని చెప్పఁబడుచున్నవి కాగా తన్నాత్రములనిన్నీ అవిశేషములనిన్నీ పర్యాయము (synonym) అందువూజ్యులైన యాదవప్రకాశములను, ‘తన్నాత్రములనిన నవిశేషములనిన నొక్కటియ శాంతత్యము ఘోరత్యము మూఢత్యము ననుమాదును విశేషములును గుణత్రయైకములును అవి యుద్భవించుచే నూత్నమగునాకాశము అవిశేషరూపమైనది అట్టిశబ్దముచే తన్నాత్రమని చెప్పఁబడుచున్నది. ఇట్లుల నూత్నవాయువు నూత్న తేజస్సు నూత్నజలము నూత్నపృథివీ’ అని చెప్పి పెట్టిరి. కాగా మూడువిధములైన యహంకారములలోను సాత్వికాహంకారమునుండి పడునొకఁడొంద్రియములును, తామసాహంకారమునుండి భూతతన్నాత్రములు నుత్పన్న మాక్రమముచెప్పబడినది.

౩౨. ఇక రాజసాహంకారముయొక్క కార్యముచెప్పబడును. (మిగిలిన రెండవంకారములును) అట్టిమొదలుపెట్టి.

30 సాత్వికాహజ్కారమ్ శబ్దతన్మాత్రాదిపంచకైత్యై యమజై వేస
హకారియాయ్కోణ్ణ శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియజ్ఞైత్యై యమజై సృ
ష్టిక్కుమ్, తత్సహకృతమాయ్కోణ్ణ వాగాదికైన్ద్రియజ్ఞ
ైత్యై యమజై సృష్టిక్కుమ్ ఇవశ్రోత్రయైత్యై తానేమనసైస
సృష్టిక్కుమ్ మెన్దుమ్ శోల్లువర్కళే

అతావతు - సాత్వికతామసాహజ్కారజ్ఞభుక్తుమ్ స్వకార్యజ్ఞై యత్సాద్విక్కు
మ్బాతు బీజత్వయదైయవజ్కురత్తుక్కుజలమ్బాపుమ్, అగ్నియనదైయ జ్వలనత్తుక్కువాయుబో
లపుమ్, రాజసాహజ్కారమ్ సహకారియాయ్కోణ్ణ మెక్కై ఇతుసహకర్తృయాయతు -
౧ 'రజగిప్రవర్తకంతత్ర' ఎన్జువడియే, ఇవశ్రోత్రైన్ద్రియహేతువాన సత్వాంతత్తుక్కుమ్,
భూతహేతువానతమోంకత్తుక్కుమ్, చలస్వభావమానరజస్సు, ప్రేరకమాయ్కోణ్ణ ప్రవ
ర్తిపిక్కై

30. ఇప్పడిసాత్విక తామసాహజ్కారజ్ఞభుక్తు సాధారణసహకారియై యదళిచ్చెయ్
గార్కీర్, అనన్తరమ్, సాత్వికాహజ్కారత్తుక్కు అసాధారణమాయుదప్పన శిలసహకారివిశేష
జ్ఞై యదళిచ్చెయ్కిత్తార్ (సాత్వికాహజ్కారమ్) ఎన్తుత్తడజ్జే

అతావతు - సాత్వికాహజ్కారమిన్ద్రియజ్ఞైసృష్టిక్కుమశ్వే, ఇవశ్రోత్రయైవమ
యప్రతినియమత్తుక్కుశబ్దతన్మాత్రతై సహకారియాయ్కోణ్ణ శ్రోత్రతైత్యై, స్పర్శతన్మాత్ర
తై సహకారియాయ్కోణ్ణ తన్ద్రియతైత్యై, రూపతన్మాత్రతై సహకారియాయ్కోణ్ణ చతు

30. సాత్వికాహంకారము శబ్దతన్మాత్రాదులై దింటిని ఎరునగ సహ
కారిగొని శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రియములై దింటిని సృజించును,
వానిచే సహకరింపబడినదియగుచు వాగాది కర్తేన్ద్రియము
లై దింటిని సృజించును వీనివిడచి తానే మనస్సును సృజించు
ననియును చెప్పదురు

అనగా - సాత్విక తామసాహంకారములు రెండును స్వకార్యములను పుట్టించు నపుడు
గింజయొక్క మొలకకు నీరు వలెను అగ్నియొక్క మంటకు గాలిం బోలియు రాజసాహంకారము
సహకారియై యుండునటు ఇదిసహాయపడుట యనగా - 'అచ్చట రజస్సుప్రవర్తింపజేయు
నది' అనుచోప్పనవీనిలో నిన్ద్రియహేతువైన సత్వాంశమునకును భూతహేతువైన తమోంశ
మునకును, చంచలస్వభావమైన రజస్సు ప్రేరకమగుచు ప్రవర్తింపజేయుట.

30. ఇట్లు సాత్విక తామసాహంకారములకు సాధారణసహకారిని నెలవిచ్చిరికింద.
ఇక సాత్వికాహంకారమునకు అసాధారణమైయుండుకొన్ని సహకారివిశేషములను ఆనతి
చ్యుచున్నాడు, (సాత్వికాహంకారము) అని మొదలుపెట్టి.

అనగా - సాత్వికాహంకార మిన్ద్రియములపై సృజించునపుడు వీనియొక్క విషయసంబం
ధవిషయమునకుగాను, శబ్దతన్మాత్రమును సహకారిగొని శ్రోత్రమును, స్పర్శతన్మాత్రమును సహకా
రిగొని తన్ద్రియమును, రూపతన్మాత్రమును సహకారిగొని చతుస్సును, రసతన్మాత్రమును

సైయుమ్, రసతన్మాత్రతై సహకారియాకర్కొణ్ణ జిహ్వాయైయుమ్, గన్ధతన్మాత్రతై సహకారియాకర్కొణ్ణసూత్రేన్ద్రీయతైయుమ్, సృష్టిత్తుమ్, ఇష్పడి శబ్దతన్మాత్రాదిపఞ్చక తైయు మదైవే సహకారియాకర్కొణ్ణ శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రీయజ్గత్తైయుమ్ సృష్టిత్తవనస్తరమ్, శ్రోత్రగ్రాహ్యమానశబ్దవిషయమాయుమ్, త్వగ్గిన్ద్రీయగ్రాహ్యమానస్పర్శవిషయమాయుమ్, చక్షుర్గ్రాహ్యమానరూపత్వో ప్రవృత్తిహేతునాయుమ్, రసనావిషయ రసాశ్రయమానజలత్రిమదైయ నిస్సరణహేతునాయుమ్, ఘ్రాణవిషయ గన్ధాశ్రయ పృథివ్యంశిమాన అన్నాదికలితో ఋజీహత్సర్జన హేతునాయుమ్, ఇష్పడి జ్ఞానేన్ద్రీయపఞ్చకశేషమాయ్కొణ్ణ శబ్దాదిపఞ్చక తైయు మొట్టియిరుక్తుమ్ కర్తేన్ద్రీయపఞ్చకతై సృష్టిక్తుమళివో శ్రోత్రసహకృతమాయ్కొణ్ణ వాక్త్రైయుమ్, త్వక్సహకృతమాయ్కొణ్ణ పాణియైయుమ్, చక్షు సహకృతమాయ్కొణ్ణ పాదతైయుమ్, జీవస్సహకృతమాయ్కొణ్ణ పువసతైయుమ్, ఘ్రాణసహకృతమాయ్కొణ్ణ పాయువైయుమ్, సృష్టిత్తుజ్ఞానేన్ద్రీయజ్గతుక్తుమ్ కర్తేన్ద్రీయజ్గతుక్తు మసహకారియాయ ఉభయాత్మిక మానమనసై సహకారి నిరపేక్షమాకత్తా నేసృష్టిక్తు మైపుత త్వవిత్తుక్తు శొల్లవర్ కళేకై గై ఇతు తన్నై శ్రీవిష్ణుపురాణాఖ్యానత్తిరే ౧ 'అయమేవేన్ద్రీయసృష్టిక్రమః వైకారికాహక్కారాత్ క్రమేణ శబ్దాదిపఞ్చకసహాయాత్ క్రమేణ శ్రోత్రాదిజ్ఞానేన్ద్రీయ పఞ్చకసృష్టిః, తిస్తాదేవ తత్సహాయా ద్వాగాదికర్తేన్ద్రీయపఞ్చకస్య, అసహాయాత్తు తస్మాన్ ససృష్టి' ఎన్టు పిల్లై శ్రీవిష్ణుభాగ్యాయ మరళిచ్చెయ్తార్

సహకారిగఁగొని జిహ్వను, గంధతన్మాత్రను సహకారిగఁగొని ప్రాణేంద్రియమును, సృజించియును, ఇట్లు శబ్దతన్మాత్రాదులైదింటిని వరుసగ సహకారిగఁగొని శ్రోత్రాదిజ్ఞానేంద్రియములైదింటిని సృజించినతరువాత, శ్రోత్రముచే గ్రహింపఁగినశబ్ద విషయమైయు్యును, త్వగింద్రియముచే గ్రహింపఁదగిన స్పర్శవిషయమైయు్యును, చక్షుస్సుచే గ్రహింపఁదగిన రూపమందు ప్రవృత్తిహేతువైయు్యును, రసనకువిషయమైన రసమునకాశ్రయమైన జలమునకు నిస్సరణ [వెళ్లగక్కుటకు] హేతువైయు్యును, ఘ్రాణమునకువిషయమైన గంధమునకాశ్రయమైన పృథివిశిలంశమైన అన్నాదులలోని పిప్పిని పైకివిడుచుటకు హేతువైయు్యును, ఇట్లుజ్ఞానేంద్రియములైదింటికిని శేషమగుచు శబ్దాదిపంచకమును సంబంధించియుండు కర్తేంద్రియములైదింటిని సృజించునపుడు శ్రోత్రముతోఁ గూడుకొనివాక్కును, త్వక్కుతోఁగూడుకొనిపాణిని, చక్షుస్సుతోఁగూడుకొని పాదమును, జిహ్వతోఁ గూడుకొనియవస్థను, ఘ్రాణముతోఁ గూడుకొనిపాయువును, సృజించిజ్ఞానేంద్రియములకును కర్తేంద్రియములకును సహకారియై ఉభయ స్వరూపమైనమనస్సును సహకారియపేక్షలేకనే సృజించుననితత్త్వవేత్తలు చెప్పదురనుట దీనిని శ్రీవిష్ణుపురాణాఖ్యానముందు ౧ 'ఇదియైంద్రియములయొక్క సృష్టిక్రమము వైకారికాహంకారమునుండి క్రమముగశబ్దాదులైదింటిని సహాయమునలన వరుసగా శ్రోత్రము మొదలైన జ్ఞానేంద్రియములైదింటియొక్క సృష్టి, అవి సహాయముగాఁగలదాని నుండేవాక్కుమొదలైన కర్తేంద్రియములైదింటియొక్క (సృష్టి); అసహాయముగదానినుండే మనస్సుయొక్క సృష్టియని' అని శ్రీవిష్ణుచిత్తావ్యుత్పాదతీర్థివారు.

3౧ శిలర్, ఇద్వియజ్జలిలే శిలవత్తై భూతకార్యమెన్దార్ కళ్

3౨. అతు శాస్త్రవిరుద్ధమ్

33 భూతజ్గళాప్యాయకజ్గళితై

3౧. అనస్తరమ్, ఇష్టడితామరుచిచ్చయత విన్దియోత్పత్తి క్రమత్తుక్కు విరోధపక్షతై నిరస్తిక్కుక్కాక అత్తై యుత్తేషిక్కితార్ (శిలర్ ఇద్వియజ్గళిలే శిలవత్తై భూతకార్య మెన్దార్ కళ్) ఎన్దు

అవర్కళాకితార్-ఘా)కాదికళానవిన్దియజ్గళై పృథివ్యాదిభూతకార్యమాక వే శొళ్ళుమ్ నైయాయి కాదికళ్ అవర్కళ తాక్ ఆనుమానిక రాకై యాలే, అనుమానత్తాలే యితే అర్హతై సాధిపష్టు

3౨ అత్తైకాలాత్యయాపదేశత్తాలే దూషిక్కితార్ (అతుశాస్త్రవిరుద్ధమ్) ఎన్దు

అతావతు - ఇన్దియజ్గళైభూతకార్యమెన్దు శొల్లుమతు, ఇవత్తై అహక్కారికజ్గళాక చొల్లుకిఱ ఇతిహాసపురాణాదికకుక్కు విరుద్ధమేక్ కై.

33 అతువేక్ మోక్షధర్మత్తిలే "బ్రహ్మశ్రోత్రం తథాఖాదిత్రయ మాకాశసంభవమ్| వాయోస్పర్శంతథాచేష్టత్వైవప్రతితయన్స్పృతమ్|| రూపంతు స్థూలవృక్షి ప్రీతియన్తైజణ్యతే | రసశ్లేషజలకృత్తన్మూలగుణాఃస్పృతాః|| ఘా)ణంఘ్రియం శరీర ఇచ్ఛతేతు భూమిగుణాస్పృతాః" ఎన్దు శొల్లుకైయాలే, ఇతిహాసాదికళ్ తన్నిలేయుమ్ ఇన్దియజ్గళుక్కుభౌతికత్వమ్ శొల్లు ప్పడుక్కుయాలే భూతజ్గళివత్తుక్కుక్కారణమాక వేలుని యెన్న (భూతజ్గళాప్యాయకజ్గళితై) ఎన్దితార్

3౧ కొందరు, ఇంద్రియములలో కొన్నిటిని భూతకార్యమనినారు

3౨ అది శాస్త్రవిరుద్ధము.

33. భూతము లాప్యాయకము లింతియ.

3౧ ఇంక ఇట్లు శామానతీప్చినఇంద్రియముల పుట్టుకవరుసకు విరోధియగుపక్షమును నిరసించుటకై దానినెత్తుచున్నారు (కొందరింద్రియములలో కొన్నిటినిభూతకార్యమనినారు) అని.

వారలు ప్రమాణాదులైన యింద్రియములను పృథివి మొదలగు భూతకార్యముగఁగొనునైయాయి కాదులు వారలు ఆనుమానికులగుటచే, అనుమానముచేతనేగదా అర్థమును సాధించునది

3౨ దానిని కాలాత్యయాపదేశము (బాధము=faun argument) చే దూషించుచున్నారు. (అది శాస్త్రవిరుద్ధము) అని

అనగా-ఇంద్రియములను భూతకార్యములని చెప్పనది వీనిని అహంకారకార్యములుగ జెప్పవచ్చు ఇతిహాసపురాణాదులకు విరుద్ధమగుట

33. అదియేమి మోక్షధర్మములోని శబ్దము, శ్రోత్రము, అట్లెన్నలూకాశము మొదలైనది, ఈమూడును ఆకాశమువలన పుట్టినవి స్వర్ణము, చేప, త్వక్కు ననుమూడును వాయువువలన పుట్టినవి. రూపమే, చక్షుస్సు, వృక్షియునను మూడును తేజస్సంబంధముగలదిగఁ జెప్పఁబడుచున్నది. రసము, తడి, జిహ్వయునను మూడును జలగుణముగ స్థిరంబుబడుచున్నవి ప్రాణము, వాసనచూడఁతగినది, శరీరమునను మూడును భూమిగుణములుగ స్థిరంబుబడుచున్నవి" అనిచెప్పటచే ఇతిహాసాదులలోను నింద్రియములకు భూతములవలన పుట్టుకచెప్పఁబడుటచే భూతములు వీనికి కారణముకావలెనే యన (భూతములాప్యాయకము లింతియ) అనుచున్నారు.

అతావతు - ఇతిహాసాదికలిబ్ధియజ్ఞశుక్కు చొన్నభౌతికత్వమ్ భూతిజ్ఞశుక్కుణ్డాన ఆ
 ప్యాయసమాత్రమైవమైవయే, ఇన్ద్రియజ్ఞశుక్కుభూతజ్ఞశుక్కుప్యాయకర్ణిత్తనై, కారణజ్ఞ
 జ్ఞానై ఆప్యాయకత్వమానతు-పోషకత్వమ్ ఇన్ను మహాకారతై ఇన్ద్రియజ్ఞశుక్కు నిమి
 త్తకారణమాకపుమ్, భూతిజ్ఞతైఇవమైవయే పాదానకారణమాకపుమ్ శోలుకీతీరుదుప్పిమ
 తముణ్డతే ౧, అహాకారకేన్ద్రియాణి ప్రతి నిమి త్తపై మేవ, భూతానా మేవోపాదానత్వమ్
 'అన్నమయంహి సౌమ్యమనః ఆపోమయః ప్రాణ వేజోమయావాక్' ఇతిశ్రుతేరితికేచిదా
 హుః, తదయుక్తం అహాకారైస్యేవో పాదానత్వేసే భూతానామాప్యాయకత్వేపి తథా ని
 ర్దేశోపపత్తేః' ఎత్త పితృయైజ్ఞశుక్కురేదుత్తు కర్ణితత్తు అతుపుమ్ (ఇన్ద్రియజ్ఞశుక్కు
 నర్దే) ఎత్తుతుదక్షయవరయిచ్చెయితక్రమన్దన్నా లే, ప్రతిజ్ఞితమ్ అహోత్తెత్తు (అతుకాస్తవీరు
 ధమ్) ఎత్తు- ౨, "ఏకాదశంమనశాన్త్రజేవానైకారికాస్తృతాః" ఇత్యాదికారేయినర్దే
 సాత్వికాహాకారకార్యమాక వేజోలుకీత పురాణాదికశుక్కు విరుద్ధమైవై పురాణాదికై
 ప్పర్దే ౩, "అన్నమయంహి సౌమ్యమనః" ఇత్యాదిశ్రుతిశుక్కుప్రాబల్యముణ్డయాకీలుమ్ ౪, "ఇతి
 హాసపురాణాభ్యాం వేదం సముపబృంహయేత్" ఎత్తయేలే ఉపబృంహణానుకూలమాక
 అతుకర్ణిత్తశ్చ వేణుమెత్తుకర్ణు ఆనాల్ ఉపబృంహణజ్ఞ తని రేయుమ్ భౌతికత్వజ్ఞాన్లు
 యేలే ఇవమైవయే భూతజ్ఞ కారణమాయన్తోతోర్దేయితెన్న (భూతిజ్ఞశుక్కుప్యాయకర్ణిత్తనై)
 ఎత్తునిర్వాహమ్ భూతికారణాన విన్ద్రియజ్ఞశుక్కు పృథివ్యాదిభూతజ్ఞశుక్కుణ్డాననాప్యాయసమ్

అనగా-ఇతిహాసాదులయం దిండ్రియములకు చెప్పిన భౌతికత్వము భూతిముల వలనకల్గిన
 ఆప్యాయసమాత్రమును పట్టియగుట చే ఇంద్రియములకు భూతములాప్యాయకములింతియ, కారణ
 ములు కావనట ఆప్యాయకములగుటయనగా-పోషకములగుట మతియు నహంకారమును ఇంద్రి
 యములకు నిమి త్తకారణమునగాను, భూతములను వీని కుపాదానకారణమునగాను చెప్పేడిడికి
 కుదృష్టిమతము కలదుగదా ౧, అహంకారమునకింద్రియములను గూర్చినిమి త్తకారణమగుటయే,
 భూతములకే యుపాదానకారణమగుట 'ఓ సౌమ్యడా' మనస్సు అన్నమయము, ప్రాణము జల
 మయము, వాక్కు తేజోమయమైనది; అనిశ్రుతివలననని కొందరు పెప్పుదురు, అదితగదు అహం
 కార మెయుపాదానమైననుభూతములేయాప్యాయకములైననట్లు చెప్పతగును గనుక' అనిశ్రీవిష్ణు
 చిత్రార్థులు ఉగ్గడించి ఖండించినది అదియును, (ఇంద్రియములలో కొన్నింటిని) అని మొదలుపెట్టి
 వీరుఅతిచ్చినక్రమము చే నిరసింపబడినది-అప్పటికి (ఆదికాస్తృవిరుద్ధము) అనినది ౨, "ఈయం
 శమందు పదునొకండవదియగు మనస్సును ఇంద్రియములును నైకారికములని చెప్పబడినవి" అను
 నీ మొదలుగనానిచేవీని సాత్వికాహంకారకార్యముగనే చెప్పేడిపురాణాదులకువిరుద్ధమగుట.
 పురాణాదులకంటే ౩, "ఓ సౌమ్యడా మనస్సు అన్నమయము" అనునీశ్రుతికిప్రాబల్యమున్నదేయె
 నను ౪, "ఇతిహాసపురాణముల చే వేదమును విశదీకరించునది" అనుట చే విశదీకరణమునకు అను
 కూలముగ దానికర్థమును స్వీకరించవలసిన తాత్పర్యము. అయితే విశదీకరణము (లేనపురాణాదు)
 లలోకూడ భూతములవలనకలుగుట పెప్పుట చేవీనికిభూతములు కారణమైగదా తోచుచున్నది
 యన (భూతములాప్యాయకము లింతియ) అనినిర్వాహము. ప్రాణాదులైన యింద్రియములకు
 పృథివ్యాదిభూతములచేకల్గిన ఆప్యాయసమాత్రము శ్రుతిస్మృతులలో ప్రసీద్ధము. ఇదియే మహాబోధనము.

౩౪. ఇవై కూడినాలల్లతు కార్యకరమల్లామైయాలే,

శ్రుతిస్త్రుతికలితప్రసిద్ధమ్ ఇతుతాన్ సుబాలోపనిష ద్వాఖ్యానత్తిలే 'ఘృణాదీనా మిద్ధి' యాజాంహి పృథివ్యాదిభూతై రాప్యాయనం శ్రుతిస్త్రుతిఘ్నప్రసిద్ధమ్ "అన్నమయంహి సామ్యమనః ఆహోమయః ప్రాణైశ్చోమయావాక్" ౨ "శ్రోత్రంనభోఘృణముక్తం పృథివ్యాః" ఇత్యాదభ్య ౩ "వాయ్వాత్తక్తం స్వర్ణనమామనన్తి నభోశ్రోత్రంసతన్తయన్" ఇత్యాదిఘ్న' ఎట్టు శ్రుతప్రకాశికాకారరాలేఅభిహితమయిల్లు ఇప్పడిఇద్దియజ్ఞగుప్తు భూతజ్ఞతేహీతు మాప్యాయకజ్ఞరాయి సక్కు మెన్ను మిడమ్ మోక్షధర్మత్తిలే భృగుభరద్వాజసంవాదత్తిలే "ఆప్యాయస్తే చ తే నిత్యంధాతవవైనుపజ్నాభిః" ఎత్తునువ్యక్తమాక చ్చొల్లపట్టుట ఆక్రయాల్ భూతజ్ఞిద్దియజ్ఞగుప్తు ఆప్యాయకజ్ఞలిత్తనై, కారణజ్ఞశ్చెత్త తాయ్ల్లు

౩౪. ఆక, ఇప్పడిమహదాదిపదార్థజలినదైయ వుత్పత్తికమములిచ్చెయ్తా రాయ్ నిష్టార్ క్షిప్ర, ఇవన్త్రైక్విణ్ణు ఈశ్వరణ్ణప్రప్త్యాదికలై ప్లక్షుమృడియైయరులిచ్చెయ్ కితార్ మేల్ (ఇవై కూడినాలల్లతు కార్యకరమల్లా మైయాలే) ఎట్టు

అతావతు - "నానావీర్యాః పృథగ్భూతా సతతస్తేనంహతిం చినానాశక్తువన్విహస్సన్తి ప్రమసమాగమ్యకృత్ప్యైః" ఎల్లిఅపడియై, కావత్వ ఘోరత్వ మూఢత్వజ్ఞరాలే నానాశక్తియు క్లజ్ఞరాయ్ పృథగ్భూతజ్ఞరాయికి అవిష్టహదాదిపదార్థజ్ఞల్ పరస్పరసజ్ఞతమా నాలల్లతు అణ్ణ

౩౪. ఇవి కూడినంగాని కార్యకరములుకానందున,

ద్వాఖ్యానమందు 'ఘృణాదులై న యింద్రియములకు పృథివ్యాదిభూతములచే నాప్యాయనము శ్రుతిస్త్రుతిలయందుప్రసిద్ధము "ఓసామ్యదా మనస్సు అన్నమయము, ప్రాణము జలమయము, వాక్కు లేజోమయమైనది" ౨ "శ్రోత్రము ఆకాశమువలనను, ఘృణము పృథివివలనను, చెప్పబడినది" అని యారంభించి ౩ "స్వర్ణమును వాయ్వాత్తక్తముగఁ జెప్పచున్నార శ్రోత్రము ఆకాశము కాబట్టి నభోమయముగఁ జెప్పచున్నా" అనునీ మొదలైనవానియందు, 'అని శ్రుతప్రకాశికా కాగులచేఁ జెప్పఁబడినదియ్యైయ ఇట్లు ఇంద్రియములకు భూతము లెప్పుడును ఆప్యాయకము లైయుండు ననునంశము మోక్షధర్మమున భృగుభరద్వాజసంవాదమందు "ఆవిదింటిచేతను ఆధాతువులెల్లపుడును ఆప్యాయనము చేయఁబడుచున్నవి" అని స్పష్టముగఁ జెప్పఁబడినది కావున భూతములింద్రియములకు ఆప్యాయకము లింటియ, కారణములుకావు అనుటయ్యైను.

౩౪. కాగా, నిట్లు మహదాదిపదార్థములయొక్క యుత్పత్తిక్రమమును నెలవిచ్చినవారై రిక్రింద వీనినిగాని ఈశ్వరుడు అండస్పృష్ట్యాదులనుచేయు విధమును నెలవిచ్చుచున్నారనివాద (ఇవికూడినంగాని కార్యకరములుకానందున) అని

అనగా "ఆ మహదాదులు వేరువేరుగ ననేకవిధమాలై న శక్తులుగలవి. కావుననవి డగ్గరక (ఏకీభవింపక) ప్రజలను సృజింపనుసమర్థములుకావు" అనుచొప్పున శాంతిత్వ ఘోరత్వ మూఢత్వములచే నానాశక్తియుక్తములై పృథగ్భూతములై యున్న ఈమహదాది పదార్థములు అన్వీన

మణ్డయుమ్ మణలై యుమ్ నీరై యుమ్ శేర్మొరుద్రవ్యమాక్కి
 చ్చువరిడువారై పోలే, ఈశ్వరనివన్ శ్రైయెల్లామ్ తన్ని లేశేర్మో
 రణ్డమాక్కి,

సూపమాన కార్యతై యుత్పాదిక్కుమట్టామెమూలేయొక్కై (మణ్డయుమ్ మణలైయుమ్ నీరై
 యుమ్ శేర్మొరుద్రవ్యమాక్కి చ్చువరిడువారై పోలే) అతావతు - పృథగ్నీర్యభశాయ్ పృథగ్నీ
 తజ్జతా యిరుక్కిఱ మృత్తికశాసలబద్ధతై అన్యోన్యమేకేర్తు తత్తినుదాయత్తి కమావతొరుద్రవ్య
 మాక్కి భిత్తిరూపమాన తొళుకార్యతై నిర్మి ప్పారై పోలేయొక్కై (ఈశ్వరనివన్ శ్రైయెల్లామ్
 నిర్మలేశేర్మోరణ్డమాక్కి) అతావతు-జగత్సృష్టి వానవీశ్వరకా, “స మిశ్యాన్యోన్యసంయోగం
 పరస్పరసమాశ్రయః । ఏకసంఘాతలక్షణ్య సంప్రాప్త్యైకమేకవతః ॥ మహాదాదయోబోధేషు
 న్నాన్యజ్ఞముత్పాదయన్తితే” ఎన్నిటపడియే ఇనన్ శ్రైయెల్లాదున్యోన్యమే సజ్జతమాక్కియవ
 న్నదై అణ్డసృష్టి యైప్పణ్ణియొక్కై ఇవ్వణ్డత్తుళ్ళు శ్రేయోమహాదికార్యబద్ధతై యదైయక్కాణ్డ
 యాలే మహాదాదిపదార్థబద్ధతైయొక్కై యుమ్ శేరుఅణ్డసృష్టియైప్పణ్ణినా నెన్నుమిడమ్ సువ్య
 క్తమ్ ఆక్రయాతే “భూతేభ్యోణ్డంమహాబుద్ధే బృహత్తదుదేశేతయమ్” ఎవ్వు భూతజ్జతానిన్దుమ్
 అణ్డముత్పన్నమామ్, అతుఉదక త్తిలేకిడమ్ మెన్దు శొన్నతు ఉపలక్షణమ్ ³ “అపవీవససర్వాదా
 తానువీన్దుపాస్పృజత్ । తదణ్డమభవద్దైవం సహస్రాంకుసమప్రభమ్” ఎవ్వు అపకృత్తినుమ్
 అణ్డముత్పన్నమా మెన్దుమరుధగవాక్ శొన్నతు ముపలక్షణమ్ అతావతు-పూర్వభూతాంశజ్యోదే

మంటిని ఇనుకను నీటినిచేర్చి యొకద్రవ్యముచేసి గోడపెట్టు
 వారివలె, ఈశ్వరుడు ఇవియన్నియు పరస్పరముచేర్చి యొక
 యండముచేసి,

ముకూడినంగాని అండరూపమైన కార్యముచేయలేనందున అతుట (మంటిని, ఇనుకను,
 నీటిని, చేర్చియొకద్రవ్యముచేసి గోడపెట్టువారివలె) అనగా-వేలువేలు శక్తులుకలవైవేలువేలు
 గానున్నవై యుండు మన్న, ఇనుక, నీరు, నగువానిని పరస్పరముచేర్చి వానిసమూహమైనయొకద్ర
 వ్యమునుచేసి గోడయను నాకారముగల యొకకార్యమును నిర్మించువారివలెనతుట (ఈశ్వరు
 డు ఇవియన్నియు పరస్పరముచేర్చియొక యండముచేసి) అనగా-జగత్తును సృజించెడియొక్క
 రుండు “ఒండొంటిని ఆశ్రయించినవై పరస్పరసంయోగమునొంది ఒక్కసంఘాతముగ జూడబ
 డుచున్నవై నిశ్చేమముగ నైక్యమును పొంది మహత్తు మొదలగువిశేషమువరకును దెడి అవి అండ
 మునుపుట్టించుచున్నవి” అనుచోప్పన వీనినన్నిటిని పరస్పరము కలిపివీనిచే నండసృష్టినిచేసి
 యనుట ఈయండములలో మహాదాది కార్యములన్నిటిని చూచుటచే మహాదాదిపదార్థములన్ని
 టినిచేర్చి అండసృష్టినిచేసినాడనునంశము స్పష్టము. కావున “ఒగొప్పబుద్ధిగలవాఁడా! భూత
 ములవలన గొప్పదియగునండముపుట్టిన, అదిజలమందుండును” అనిభూతమునుండి అండము
 పుట్టును, అదియుదకమందుండును అనిచెప్పినది యుపలక్షణము ³ “ప్రభుమనునందకములను సృ
 జించెను. ఆజలమృదువర్మమును (అండేమారుకలుగఁజేయుతక్కిని) సృష్టించెను అదిమూర్త్యం
 తితో సమానమైనకాంతిగలవైర్ణవమయమైన బ్రహ్మాండమయ్యెను” అనిజలమునుండి అండముపుట్టు
 నని మనుభంగమందు “చెప్పినదియు ముపలక్షణము. అనగా పూర్వభూతాంశములతో జనించిన

అణ్ణత్తుక్కుట్టవస్తుకలై, చేతనర్కస్త్రామియాయ్ నిన్జు
జ్జాక్కుమ్

3౬ అణ్ణజ్జల్ తాననేకజ్జళాయ్,

జ్జమభవద్దేమం సహసాంశు సమప్రభమ్" ఎన్నక్కడవతితే (అణ్ణత్తుక్కు శ్చట్టవస్తుకలై చేతనర్కస్త్రామియాయ్ నిన్జుజ్జాక్కుమ్) అశావతు-చతుర్బాదిచేతనమైయ హృదయజ్జలిరేయిరుప్ప, "సర్వసృజాహంహృది నన్నివిష్టమత్తస్సృతిర్జానమహోవానంచ" ఎష్ట, సజ్జలజ్జానాదికలై, జనిష్ఠితుక్కుణ్ణ అణ్ణానర్వరికళాన సకలపదార్థగైయుమ్ సృష్టిక్కుమెక్కై "యత్సృజ్యేత్సృజ్యతేయేన సత్సజాతేన వైద్విజ్జ | తస్య సృజ్యసృజ్యసంభూతౌ తస్మిన్ ర్వంవై హరే సుకు" ఎన్టీశ్వరక సకలకర్తృశరీరాయ్ కొణ్ణు సకలకార్యగైయుమ్ సృష్టిక్కు మెన్నక్కడవతితే

3౬ (ఈశ్వరనివత్తయైయల్లానన్నిరే శేర్తోరిజ్జమాక్కి) ఎష్ట సర్వేశ్వరక మహదాదిపదార్థజ్జలైచ్చేర్రు అణ్ణసృష్టియైప్పణ్ణ మెన్నమివ్వళివితే క్కీర్తుళిచ్చేయోతు, ఇహోతు, అన్త అణ్ణబహుత్వత్తైయుమ్, అనర్థమైయ కట్టైయిరుక్కుమ్మడియైయుమ్, అవైతాక సర్వేశ్వరనుక్కు ఇన్నవినియోగత్తుక్కుఱుప్పెన్నుమత్తైయుమ్, అనర్థమైయ పరిశామప్రకారత్తైయుమరుళిచ్చేయ్ కితార్ (అణ్ణజ్జల్ తాక) ఎష్ట తుడగ్గి

(అణ్ణజ్జల్ తాననేకజ్జళాయ్) 3 "అణ్ణానాంతు సహసాంశాం సహసాంశ్యాయ్ శానిచ |

అండమునకు లోబడినవస్తువులను, చేతనుల కంతిర్యామియై
యుండి పుట్టించును.

3౬ అండముల లనేకములయి,

సహనమైనకాంతిగల స్వర్ణమయమైన బ్రహ్మాండ మయ్యెను" అనంగియున్నదిగదా. (అండమునకు లోబడినవస్తువులను చేతనులకంతిర్యామియై యుండిపుట్టించును) అనగా-చతుర్బాదిచేతనులయొక్క హృదియములలోనుండి "నేను అందరియొక్కహృదయమునందు ఉన్నవాడను నావలన తలంపు జ్ఞానము ఊహయ" అని సంకల్పజ్ఞానాదులను పుట్టించుకొని అండాంతర్వర్తులైనసమస్తపదార్థములను సృజించుననుట "ఏజంతువుచే నేగిసృజించబడుచున్నదో ఆ సృజించబడెడు వస్తువుయొక్క యుత్పత్తియందు కారణమైనయదియంతయు భగవంతుని శరీరము" అని ఈశ్వరుడు సకలకర్తలను శరీరముగగలవాడై సమస్తకార్యములను సృజించుననందగియున్నదిగదా

3౬. (ఈశ్వరుడు ఇవి యన్నియు చేర్చి యొక మండముచేసి) అని సర్వేశ్వరుడు మహదాది పదార్థములను చేర్చి అండసృష్టిచేయు ననునింతియేగదా వెనుకనానత్తిచ్చినది. ఇప్పుడు ఆయంధముల బహుత్వమును, వానియొక్క ఏర్పాటున్న విధమును, అవిసర్వేశ్వరునకు ఇష్టవినియోగమున కుపయుక్త మనునంశమును, వానియొక్క పరిణతి ప్రకారమును, ఆనతిచ్చుచు వ్హారు. (అండములు) అని ప్రారంభించి.

(అండములనేకములయి) 3 "అచ్చటను ఇట్టి అండముల లక్షలలక్షలును కొట్టియట్లు

పతినాలులోకజ్ఞోడేకూడి,

ఈదృశానంతథాత్రైకోటికోటితానిచ॥” ఎన్నక్కిడవతితే (పతినాలులోకజ్ఞోడేకూడి) పతినాలులోకజ్ఞభావన - కీర్తిలక్షణపాలుత్తుక్కు మేలొణ్ణత్తుమూస్తు నూనాయిరత్తైమ్మతినాయిర మయోజనముయర్తియుడైతాన గొప్పదికత్తినేరే “సప్తస్థునహసానిజాన్దిజ్ఞోచ్చాయోపి కథ్యతే | దశనాహసానిమేకైకం పాతాళంనునిత్రమ ॥ అతిలం పితిలంచైవ నితిలంచ గభస్తీ మత్ | మహాంశ్య సుతలంచాగ్ర్యం పాతాళంచైవ సప్తమమ్” ఎన్నిపడియే ఓర్వస్తుపతినా లాయిరమ్ యోజనత్తిళ్ళు వుయర్తియైయుమ్ పరమైయుముడైతాయ్, దైత్తిదానవపన్నగసు పర్ణాదికల్ వర్తిక్కుమ్ దేశమయ్, “శుక్లకృష్ణాయశాః పీతాశ్వర్చరాశ్చైవ కాఞ్చిరాః భూమయో యత్ర మైత్రేయం వరప్రాసాదశోభితాః” ఎన్నిపడియే శుక్లజ్ఞాయుమ్, కృష్ణజ్ఞాయుమ్, అరుణజ్ఞాయుమ్, పీతిజ్ఞాయుమ్, అబాలకామయమానశర్కరారూపమాయుమ్, శైలమాయు మ్, హిన్నాయు మిరుక్కిఱ సలవిశేషజ్ఞైయుడైయవైయాయ్, విలక్షణమానమాళికైకళారేయ లజ్జుత్రమయ్, స్వర్ణాదికళులొట్టలే నిరతిశయభోగ్యమయ్, అతలమెన్దుమ్, వితలమెన్దుమ్, నితలమెన్దుమ్, గభస్తీమత్తైయుమ్ శొల్ల ప్పట్టతలాతల మెన్దుమ్, మహతలమెన్దుమ్, సుతలమెన్దుమ్, పాతాళమెన్దుమ్, పేర్తియుడైతాన అధోలోకజ్ఞశ్రేష్ఠమ్, ఇత్తుక్కు మేలొణ్ణపతినాయిరమ్ యో జనమకలత్తైయుడైతాయ్, సప్తద్విపసాగర పర్వతాది విశిష్టమయ్, పాదచారికళాన మనుష్యాది కల్ వర్తిక్కుమ్ దేశమయ్, పద్మాకారచూన భూలోకముమ్, భూలోకత్తుక్కు మేలాదిత్యనుక్కు క్కిన్దు నూతాయిరమ్ యోజనత్తిళ్ళు వుయర్తియైయుడైతాయ్, గర్భర్వాదికల్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన

పదునాలుగులోకములతోఁ గూడి,

సంఖ్యలును” అనిజెప్పియున్నదిగదా (పదునాలుగులోకములతోఁ గూడి) పదునాలుగులోకము లనునవి, క్రింది యండకపాలమునకు మీద ఎనుబదిమూడలక్షల యేబదివేలయోజనము లొన్నత్యముగల గొప్పదికముమీద “ఓయి మైత్రేయుడా! [పాతాళములయొక్క] ఎత్తి కొలత డెబ్బదివేలుచెప్పబడుచున్నది ఓమునిశ్రేష్ఠడా! ఒక్కొక్క పాతాళము పడేనివేలు అతిలము, వితలము, నితిలము, గభస్తీమత్తు, మహతిలము, సుతలము, కొనదయన యేడవదయన పాతాళము” అనునట్లు ఒక్కొక్కటి పదివేలయోజనము లొన్నత్యము, వైశాల్యము గలదియై దైత్తి దానవ పన్నగ సుపర్ణాదులు నివసించుప్రదేశమయి “ఓయి మైత్రేయుడా! ఎచ్చటను భూ ములు శుక్లకృష్ణాః పీతవర్ణములయి శర్కర శైలము కాంచనము ఇవిగలవియై శ్రేష్ఠములయిన ప్రాసాదములచేత శోభితములయినవియునో” అనునట్లు శుక్లవర్ణములైయును, కృష్ణవర్ణములై యును, రక్తవర్ణములైయును, పీతవర్ణములైయును, ఇసుకలేనట్టి శర్కరారూపములైయును, పర్వ తమయమై కాంచన మయమైయునున్న స్థలవిశేషములుకలవయి, విలక్షణములయిన గృహముల చే స్థలంకృతంబయి స్వర్ణాదులకంటె నిరతిశయ భోగ్యమయి, అతలమనియు, వితలమనియు, నితలమనియు, గభస్తీమత్తనిచెప్పబడిన తలాతలమనియు, మహతలమనియు, సుతలమనియు, పాతాళమనియు మేరుగలక్రిందిలోకములేడును ఇందువై డెబ్బదివేల యోజనములు వైశాల్యముగ లడై సప్తద్విపసాగరపర్వతాది విశిష్టమై పాదచారులైన మనుష్యాదులు నివసించుప్రదేశమై పద్మా కారమైన భూలోకంబును, భూలోకమునకు మీద మార్గమినికి క్రింద లక్షయోజన పరిమాణమున జొన్నత్యముగలడై గంధర్వాదులు వర్తించుప్రదేశమైన భువన్లోకంబును. మార్గమునకు మీది ద్రువు

ఒప్పుకొన్న పరిత్యుమడజ్ఞాన ఏథావరణజ్ఞాలుమ్ శూన్యప్పట్టు

భువర్లోకముమ్ అదిత్యనుక్కు మేల్ ధ్వివనుక్కు కీర్తన సతినాలుమాతాయరమ్ యోజనత్తి శివు వుయ ర్మయయుడైతాయ్, సాధికార రానగ్రహనక్షత్రేంద్రాదికల్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన స్పర్లోకముమ్ ధ్వివనుక్కు మేల్ ఒరుకోటియోజనత్తి శివు వుయ ర్మయయుడైతాయ్, “వినివృత్తధికారాన్ము మహర్లోక నివాసినః” ఎప్పు నివృత్తధికారాయ్, అధికారాశేతురాన వింద్రాదికల్ వర్తిక్కుమ్ దేశమానమహర్లోకముమ్ అన్దమహర్లోకత్తుక్కుమ్ లిరిణ్ణుకోటియోజనత్తి శివు వుయ ర్మయయుడైతాయ్, బ్రహ్మపుత్రర్కశాన సనకాదిపరమయోగికల్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన జనర్లోకముమ్ జనర్లోకత్తుక్కుమ్ మేల్ ఎట్టుకోటియోజనత్తి శివు వుయ ర్మయయుడైతాయ్, వైరాజాఖ్యరాన ప్రజాపతికల్ వర్తిక్కుమ్ దేశమాన తపోలోకముమ్ తపోలోకత్తుక్కుమ్ మేల్ నాల్పుత్తేట్టుకోటియోజనత్తి శివు వుయ ర్మయయుడైతాయ్, “తేషామేవాంకేచన బ్రహ్మలోకాదుద్రవ్యాన్యేసన్తి తత్తైవలోకాః 1 విష్ణో రన్యేసన్తిలోకా విశాలాస్తాంస్తాన్ లోకాన్ స్థాపాస్యప్రజన్తి” ఎన్నిపడియే బ్రహ్మవిష్ణు శివర్కళుమ్, అవర్కళై యు పాసిత్తు తిష్ఠాన్తిపణ్ణివర్కళుమ్ వర్తిక్కుమ్ దేశమానసత్యలోకముమ్ ఆక ఊర్ధ్వాధికటాహములకు నడువు అటుపడుకోటియోజన మణ్ణోచ్చాయమాయరుక్కుమ్ విష్ణుతుకోటియోజనమణ్ణోచ్చాయ మెన్నార్దుముణ్ణు, అతీల్, “నూర్యాణ్ణగోళయార్చ్యే కోట్యనుస్ఫరిషఞ్చవింశతిః” ఎన్నిత శుకవచనత్తిపడియే నూర్యనుక్కు మేలిరువ త్తణ్ణుకోటియుమ్, క్షీరస త్తణ్ణుకోటియుమాయరుక్కుమ్ ఇష్టవియరుద్దళ్య చతుర్దశభువనజ్ఞోడేకాడి (ఒప్పుకొన్న పరిత్యుమడజ్ఞాన ఏథావరణజ్ఞాలుమ్ శూన్యప్పట్టు) అతాపతు- కీర్తనొన్న పతినాలులోకత్తైయుమ్ ర్, “ఏతదణ్ణకటాహేన

ఒక దానికొకటి పదింతలధికమైన ఏడావరణములచేతను ఆవరించబడి

నకు క్రింద పదునాలుగులక్షలయోజనముల పరిమాణమున బొన్నత్యమును గలదై సాధికారులైన గ్రహనక్షత్రేంద్రాదులు వర్తించు దేశమైనస్పర్లోకంబును బ్రహ్మనుకుమీద నొకకోటియోజనపరిమాణమున బొన్నత్యముగలదై “మహర్లోక నివాసులు నివర్తించబడినఅధికారముగలవారు” అని నివృత్తధికారులై అధికారాశేతులైన ఇంద్రాదులు వర్తించుదేశమైన మహర్లోకంబును అమహర్లోకమునకు మీద రెండుకోట్లయోజనపరిమాణమున బొన్నత్యముగలదై బ్రహ్మపుత్రులైన సనకాదిపరమయోగులు వర్తించుదేశమైన జనర్లోకంబును జనర్లోకమునకు మీద ఎనిమిదికోట్లయోజన పరిమాణమున బొన్నత్యముగలదై వైరాజులనిశేరుగల ప్రజాపతులువర్తించు దేశమైనతపోలోకమున్ను తపోలోకమునకు మీద నలుబదిఎనిమిదికోట్లయోజనపరిమాణమున బొన్నత్యముగల “అతఃలోకములలోకొన్ని బ్రహ్మలోకములున్ను అచ్చట మరొకొన్ని రుద్రునిలోకములును కలవు మరొకొన్ని విష్ణువుయొక్క విశాలములైనలోకములు గలవు. ఆయాలోకములను వారిను పాసించి పొందుచున్నార” అనునట్లు బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులును వారిన పాసించి వారినిపొందినవారును వర్తించుదేశమైన సత్యలోకంబును కాగా, ఊర్ధ్వాధికటాహములకు (పైకిందుపెంతులకు) నడునును అరువదికోట్లయోజనములు బొన్నత్యముకలదు, ఏబదికోట్లయోజనములు బొన్నత్యము చెప్పవారునుగలరు అందులో “హర్యనికిని ఆండగోళమునకును నడుమ నిరువదియైదుకోట్లు” అను శుకవచనముప్రకారము మూర్ధ్వనికి మీదనిరువదియైదుకోట్లును క్రింద నిరువదియైదుకోట్లు నయ్యుండును.

ఇట్లున్న చతుర్దశభువనములలోగూడి (ఒకదానికొకటి పదింతలధికమయిన ఏడావరణములచేతను ఆవరించబడి), అనగా, క్రింద చెప్పినపదునాలుగులోకములను “ఇది ఆండకటాహము

తీరణోర్ధ్వమధస్తథా । కపిత్థస్యయథాబీజం సంస్వితోవై సమావృతమ్” ఎన్నిపడియే ఉల్ నాయుల్ విశ్వాత్తయై విశ్వాదేజ్జు ముక్కుఆవరిక్కుమాహ్వేతి “కోటియోజనమానస్తుటాహ సంవ్యవస్థితః” ఎన్ను, కోటియోజనమడుప్ప మవకాశతయోక్తమానపడియే, అణ్ణకటాహమావి రిత్తునిఱ్ఱుమ్ సాణ్ణకటాహమానవివృణ్ణమ్ “దశోత్తరేణమయసా మైత్రేయాణ్ణంచతద్వృతమ్” ఎన్నిపడియే తన్నిల్ పశుత్తుమడల్లుపరద్దిరుక్కిఱ జలతత్త్వత్రై ఆవృతమాయరుక్కుమ్ “ప ఞ్చాశతోక్తి విస్తారానేయముర్విమహామునే । సప్తావాణ్ణకటాహేన సప్తిపాల్లిమహీధరా” ఎన్ను, సాణ్ణకటాహమాన భూమణ్ణలమ్, పఞ్చాశతోక్తివిస్తారమాక చ్చొల్లువారుమ్, “భూ మణ్ణలంతుశతకోటి విస్తారంసాణ్ణకటాహమ్” ఎన్ను, వారాహపురాణత్తిరే శొల్లుకైయాలమ్, ఇప్పడి సాన్దపురాణత్తిరే శివరహస్యత్తిరే పరక్కచ్చొల్లుకైయాలమ్, మేరువైచ్చుర్ముమ్ పఞ్చాశతోక్తివిస్తారత్తైక్కిణ్ణ భూమియైశతకోటి విస్తారమాక చ్చొల్లువారుమాయరుక్కుమ్. ఇతిలిరణ్ణల్లిరుమర్యాదై యై త్తళమక్కి అతిల్ పతిత్తుమడల్లు పెరుత్తజలతత్త్వత్రై ఆవృతమాయరుక్కుమెన్ పడి.

అణ్ణకటాహత్తైప్పర్దు పతిత్తుమడల్లు పెరుత్తజలతత్త్వత్రై ఆవృతమెన్నారుమణ్ణు. ఇప్పడి దశోత్తరమాయ్కొణ్ణు జలతత్త్వత్రై తేజస్తత్త్వమావరిక్కుమ్, అప్పడియత్తైవాయుతత్త్వమావరి క్కుమ్, వాయువై ఆకాశమావరిక్కుమ్, ఆకాశత్తైఅహఙ్కారమావరిక్కుమ్, అహఙ్కారత్తై మహత్తత్త్వమావరిక్కుమ్, అద్వమహత్తత్త్వత్రై అవ్యక్తమావరిక్కుమ్, “తదనస్తమసఙ్ఖ్యాతప్ర మాణమ్” ఎన్ను, అపరిమితప్రమాణమాన అవ్యక్తత్తుక్కు ఆవరణత్వప్రయుక్తమాన దశోత్తరత్వ

(పెంకు) చే అడ్డుగాను మీదుగాను క్రిందుగాను వెలగపండుయొక్కగుజారువలె అంతటను ఆవ రింపఁబడినది” అనుచొప్పన లోపలనున్న వెలగగుజారును వెలగచిప్ప (పెంకు) అంతట నేకరి తిని ఆవరించునట్లు “అండకటాహము కోటియోజనపరిమాణము గలదై యున్నది” అని కోటి యోజనము లోగొలత అవకాశముగా చెప్పబడినట్లు అండకటాహమావరించి యుండును అండ కటాహముతోఁగూడినయాయుండము “ఓమైత్రేయుఁడా! ఆయండంబును పదియంతలజలత త్త్వముచే నావరింపఁబడినది” అనుచొప్పన తనకంటేపదిరెట్లు వ్యాపించియున్న జలతత్త్వము చే ఆవరింపఁబడియుండును “ఓమహామునీ! అండకటాహముతోఁగూడిన యీపృథివి ద్విప స ముద్రపర్వతములతోఁగూడినదై పంచాశత్కోటి విస్తీర్ణము” అనియండపుచిప్పతోఁగూడిన యీ భూమండలము ఏబదికోట్లయోజనములు వైశాల్యముగలదిగా చెప్పవారును, “అండకటాహ ముతోఁగూడిన భూమండలము శతకోటివిస్తీర్ణము” అనివారాహపురాణమునందు చెప్పటచేతను, ఇట్లు సాన్దపురాణమున శివరహస్యముందు విశేషముగ చెప్పటచేతను, మేరువునుచుట్టి పం చాశతోక్తివిస్తారమును పట్టి భూమిని శతకోటివిస్తీర్ణముగ చెప్పవారు అయి ఉండును ఈరెం టిలో నొకక్రమమును ఆధారము చేసుకొని దానికంటె పదిరెట్లు పెద్దదైనజలతత్త్వముచే నావృ తమైయుండు ననితాత్పర్యము

అండకటాహముకంటె పదిరెట్లు పెరిగినజలతత్త్వముచే నావరింపఁబడినదనువారును కలరు. ఇట్లు దశోత్తరమగుచు జలతత్త్వమును తేజస్వత్త్వ మావరించును అట్లు దానిని వాయుతత్త్వ మావరించును వాయువు నాకాశమావరించును ఆకాశము నహంకార మావ రించును. అహంకారమును మహత్తత్త్వ మావరించును అమహత్తత్త్వమును అవ్యక్త మావ రించును. “ఆ అవ్యక్తము అనంతమగుటచే నసంఖ్యాతప్రమాణము” అని యపరిమితప్రమాణ

ఈశ్వరసుక్కు క్రీడాకన్ధకస్థానీయజ్ఞశాయ్, జలబుద్బుదమౌ
లే, ఏకకాలత్రిలే సృష్టజ్ఞశాయరుక్కుమ్

జ్ఞాడుమ్బడియెజ్జనేయెన్నిల్, ఆయిరిత్తిలే పత్తుముడ్డామాపోలే అపరిమితిసక్త్యైయిలే అతువు
ముడ్డాకైయాలేశాడుమ్బి, “వారి పహ్ననిలకాకై సతోభూతాదినా బహిః! వృతం దశగుణై రి
ణ్డంభూతాదిర్చహతాతథా! అవ్యక్తేనావృతోబ్రహ్మం మైస్సర్వై స్సహితో మహాన్! ఏభిరావరిణై
రణ్డంసప్తభిఃప్రాకృతైర్వృతమ్” ఎన్నిజపడియే ఇప్పడి దశోత్తిరజ్ఞశాన సప్తావరిణజ్ఞశాయిమ్
కూడుప్పట్టు (ఈశ్వరసుక్కు క్రీడాకన్ధకస్థానీయజ్ఞశాయ్) అశావతు-క్రీడాపరనానబాలసుక్కు
క్రీడనకజ్జోపోలే క్రీడారనానుబుభూషువానవిశ్వరసుక్కు లీలోపకరణజ్ఞశాయిరుక్కు - “హరే
విహరసిక్రీడాకన్ధకైరవిజనప్తభిః” ఎన్టుమ్ ³ “మోదతేభగవాన్భూతైర్బాలఃక్రీడనకైరవ” ఎన్టుమ్
శొల్లిజపడియే యీశ్వరసుక్కు విభూతియాక లీలోపకరణమయితేయిరుప్పట్టు (జలబుద్బు
దమౌలే, ఏకకాలత్రిలే సృష్టజ్ఞశాయరుక్కుమ్) ఆతావతు-ఇవ్వణ్డజ్జై ఈశ్వరై స్సప్తిక్కు
మళవిల్, ఓరొరుపడైయాక ఇట్టక మెడుక్కుమాపోలే, క్రమాత్తలే పరిణమిక్కైయ్యియే ⁴ “న
క్రమేణవివృద్ధంతత్ జలబుద్బుదవత్సమమ్” ఎన్నిజపడియే నీరక్కుమిట్టిపోలే యెరుక్కాల్
ఉత్పన్నజ్ఞశామైక్కైయుమ్, అనేకజలబుద్బుదజ్ఞ శేకకాలత్రిలే యుత్పన్నజ్ఞశామాపోలే,
X “ఏకకాలేనసృజ్యతే” ఎన్నిజపడియే సకలాణ్డజ్ఞశా మేకకాలత్రిలే యుత్పన్నజ్ఞశామైక్

ఈశ్వరునకు క్రీడాకన్ధకస్థానీయములై, జలబుద్బుదమువలై,
ఏకకాలమున సృజింపఁబడినవై యుండును

మైన యవ్యక్తమునకు ఆవరిణత్వి ప్రయుక్తమైన దశోత్తిరత్వము (పదింతలగుట) కూడుటయే
ట్లనగా — వేయింట పదియున్నట్లువలె నపరిమితసంఖ్యలో నదియు కలదగుటచే నొప్పును
“పదిరెట్టైనజలము, వహ్ని, వాయువు, ఆకాశము, వీనిచేతను, దానిపై భూతాదిచేతి
ను, అండమునెలుపల ఆవరింపఁబడినది. భూతాది మహత్తుచే నావరింపఁబడినది ఓబ్రాహ్మణు
డా! సమస్తమైనవానితోఁ గూడుకొన్నమహత్తు అవ్యక్తముచే నావరింపఁబడినది అండము
ప్రాకృతములైన (ప్రకృతివలనవచ్చిన) ఈయేడు ఆవరిణములచేత ఆవరింపఁబడినది” అను
చొప్పున నిట్లుపదిరెట్టైన యేడుఆవరిణములచేతను చుట్టబడి (ఈశ్వరునకు క్రీడాకన్ధకస్థానీయ
మై) అనగా-క్రీడాపరుడైన బాలునకు క్రీడాపరికరములవలె క్రీడారసముననుభవించు నిచ్చగలఈ
శ్వరునకు లీలోపకరణములై యుండుట - “ఓశ్రీహరీ! క్రీడాకన్ధకములచేతనువలె జంతువుల
చేతను విహరింపుచున్నావు” అనియును, ² “బాలుడు క్రీడోపకరణములచేతనుపలె భూతము
లచేతను భగవంతుడు సంతోషింపుచున్నాడు” అనియును చెప్పుచున్నచొప్పున ఈశ్వరున
కు విభూతియంతయు లీలోపకరణముగా గదా యుండునది (జలబుద్బుదమువలై యేకకాలము
న సృజింపఁబడినవై యుండును) అనగా-ఈయండముల నీశ్వరుడు సృజించు సమయమున ఒక్కొ
క్కసేసగా దండయాత్రయిత్తునట్లు క్రమమునపరిణమించుట కాకుండ ³ “అదిక్రమముచే వృద్ధి
పొందినదిగాదు; నీటిబుగ్గలవలె ఒక్కొక్కరుగ (వృద్ధిపొందినది)” అనుచొప్పున నీటిబుగ్గవలె
ఒక్కొక్కమోరే ఉత్పన్నములొనరుటయు, అనేక జలబుద్బుదములేకకాలమందుత్పన్నములగునట్లు
⁴ “ఒక్కొక్కమొదల సృజింపఁబడుచున్నవి” అనుచొప్పున సమస్తమైన అండములు నొక్కొక్క

32 భూతజ్గల్ లో ఆకాశమవకాశహేతు, వాయువహనాదిహేతు,
తేజస్సు పచనాదిహేతు,

గైయుమ్ ఆక, (అణజల్ తాననేకజల్) ఎన్నమిడముమ్ అవైతానెల్లా మొన్నపోలే యిరు
క్కు మెన్నమిడముమ్మొల్లిల్ ద్రొయిల్లు

32 భూతపచ్చకజ్గళుక్కుమ్ తని త్తనియే వినియోగజ్గల్దర్శిప్పిఁటార్ మేల్ (భూత
జ్గల్ లో ఆకాశమవకాశహేతు)

అతావతు-సకలపదార్థజ్గళుక్కుమ్ స్థితిగమనాదికళుక్కుమ్ ఇడన్తోడుత్తుక్కొణ్డిరుక్కిఁట వి
తుఆకాశత్తుక్కు-వినియోగ మెన్ గై “అస్య దేహాస్యవియతోలాభువం సౌత్త్య మేవచ శబ్దః శ్రో
త్రంబలం బ్రహ్మన్ సుషీరత్వం వివిక్తతా” ఎన్నితుక్కు అనేకవినియోగజ్గళుక్కుయిరుక్కు ఇ
త్తోనైయు మరుగిచ్చెయేతతు, ఇతినుడైయ ప్రాధాన్యతైప్పగ్గి ఇతుతా మగ్గ్తైయవ
గ్గ్తుక్కు ముపలక్షణమ్ (వాయువహనాదిహేతు) వహనమ్-వహికై ఆదిశబ్దతారే-వ్యూ
హనచేష్టాదికైచ్చొట్టుణ్ణిటతు ఇతుతా “వాయోఃస్పర్శేంద్రియంచేష్టాంకారకళ్యం స్పర్శ
మేవచ | వ్యూహనంవహనం దేహాస్త్వికరోతిసదుత్తమ” ఎత్తుళొల్లప్పట్టితీతే (తేజస్సుపచ
నాదిహేతు) పచనమావతు-పాకమ్మణ్ణుకై ఆదిశబ్దతారే జ్ఞాప్త్యప్రకాశాదికైచ్చొట్టుణ్ణిటతు
ఇతువుమ్, “అగ్నేరౌష్ణ్యం ప్రకాశత్వం రూషేంద్రియ ముత్పన్నమ్ | సన్తాపశౌర్యతైక్యని వ
ర్ణం పచనశక్తితామ్ | ఆధత్తే సుసాదేహస్సానాసంచద్విజర్వభ” ఎత్తు కథితమాయ్గ్తు

32 భూతములలో నాకాశ మవకాశహేతువు, వాయువు వహ
నాదిహేతువు, తేజస్సు పచనాదిహేతువు,

లమం దుత్పన్నములొ ననుటయు కాగా (అండుముల నేకములు) అనునంబును, అవియన్ని
యునొక్కటివలెనుండు ననునంశమును చెప్పబడిన దయ్యెను

32 భూతము లైదింటికిని ప్రత్యేకముగా వినియోగములను ఇంక చూపించుచున్నాను
(భూతములలో నాకాశ మవకాశహేతువు)

అనగా- సకలపదార్థములకును స్థితి గమనాదులకు అవకాశమిచ్చుచుండెడి యిది యా
కాశమునకు వినియోగము (ప్రయోజనము) అనుట “ఈ దేహమునకు ఆకాశమువలన చులకతన
ను, సన్నగిలుట, శబ్దము, శ్రోత్రము, బలము, గుల్లబారుట, వివిక్తత, (అవయవవిభాగము)”
అని దీనికి ఆనేకవినియోగము లుండియుండగ దీని నొక్కదానిని నెలవిచ్చినది, దీనియొక్కమాఖ్య
తనుపట్టి ఇదియే మిగిలినవాటిక నుపలక్షణము (వాయువు వహనాదిహేతువు) వహనమున గా-
వహించుట ఆదిశబ్దముచే వ్యూహనచేష్టాదులను చెప్పవచ్చునది ఇది “ఓసత్పురుషులలో శ్రేష్ఠ
డైనవాడా” వాయువువలన స్పర్శేంద్రియమును, చేష్టస్థు కారిన్యమును, స్పర్శమును, కూర్చు
టను, వహించుటను, దేహము స్పీకరించుచున్నది” అని చెప్పబడినదిగా (తేజస్సు పచనాది
హేతువు) పచనమునగా- పాకముచేయుట. అదివదముచే జ్ఞాప్త్యప్రకాశాదులను చెప్పట
ఇదియును, “బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠా! దేహము అగ్ని తేజస్సువలన చేడిని, కాంతిని, రూపమును,
‘ఇంద్రియమును, శోషమును, సంతాపమును, శౌర్యమును, తీక్ష్ణతను, వర్ణమును, పచనశక్తిని సా

జలమ్ సేచనపిండికరణాదిహేతు, పృథివి ధారణాదిహేతు
వెన్నెరకళ్.

౩౮. శ్రోత్రాదిజ్ఞానేంద్రియజ్ఞైస్తుక్కుమ్ అడైవే శబ్దాదికలై నైయుమ్

(గహింకై తొళిల్,

(జలమ్ సేచనపిండికరణాదిహేతు) సేచనమావతు-ననైక్కై పిండికరణమావతు - తిరిట్టుకై ఆది శబ్దత్తాలై శైత్యమార్దవాదికలై చ్చొట్టుకొనిటు ఇతువుమ్. “అద్భుతైర్మత్స్యింగమాధత్తే సిద్ధత్వం రసనేంద్రియమ్ | ప్రసాదంమార్దవం పిండికరణంక్లేదనంచత్తే” ఎత్తభిహిత మాయీర్ము (పృథివి ధారణాదిహేతువెన్నెరకళ్) ధారణమ్-ధరిక్కై ఆదిశబ్దత్తాలై మూర్తిమత్స్యగురుత్వాదికలై చ్చొట్టుకొనిటు “ఘోషమేర్లగ్ధగుణంఘ్రాణం గరిమాణఞ్చధారణమ్మూర్తిమత్స్యం సహిష్ణుత్వం స్వీకరోతీయధాతథమ్” ఎనితువుమ్ వ్యాహృతమాయీర్ము ఎన్నెరకళ్ న్నతు-తత్త్వవిత్తుక్కళ్ శోశొల్లవర్కలై న్నపడి

౩౯ ఇని, ఏకాదశేంద్రియజ్ఞలితుడైయవుమ్ వృత్తిభేదత్తై యరుళిచ్చెయ్ కితార్ మేల్ (శ్రోత్రాది) ఇత్యాది

శ్రోత్రత్తుక్కుశబ్దగ్రహణము, త్వగింద్రియత్తుక్కు-స్పర్శగ్రహణము, చక్షుస్సుక్కురూప గ్రహణము, జిహ్వోక్కు-రసగ్రహణము, ఘ్రాణత్తుక్కు-గంధగ్రహణము తొళిల్ “త్వక్చక్షుర్నాసికా జిహ్వశ్రోత్రమత్రతమపఞ్చమమ్ | శబ్దానీనామవాప్త్యర్థం బుద్ధియుక్తానివైద్విన్”

జలము సేచనపిండికరణాదిహేతువు, పృథివి ధారణాదిహేతు
వందురు.

౩౮. శ్రోత్రాదిజ్ఞానేంద్రియములైదింటికిని వరుసగా శబ్దాదులైదింటిని

(గహించుట కార్యము

హసమును, శీఘ్రముగా గైకొనును” అని చెప్పబడినది (జలము, సేచనపిండికరణాదిహేతువు). సేచనమనగా- తడవుట పిండికరణమనగా- ఉండచేయుట ఆసిపదిమచే శైత్యమార్దవాదులచెప్పట ఇదియును “ఉదకములవలన చల్లచనము, చునువు, రసనేంద్రియము, తేటదనము, మృదుత్వము, ఉండచేయుట, తడవుట, ఓనిని [దేహము] పొందుచున్నది.” అని చెప్పబడినది (పృథివి ధారణాదిహేతువందురు) ధారణమనగా- ధరించుట ఆదిశబ్దముచే మూర్తిమత్స్యగురుత్వాదులను చెప్పుచున్నది “దేహము” భూమివలన, గంధగుణము, ఘ్రాణము, గురుత్వము, ధారణము, శరీరమునొందుట, సహనశీలత, వీనిని సరిగాను స్వీకరింపుచున్నది.” అని యిదియును చెప్పబడినది అనియెదరు అనునది తత్త్వవేత్తల చెప్పెదరు ఖని తాత్పర్యము

౩౯. ఇకను పదునొకం డిండ్రియములయొక్కయు వృత్తిభేదమును అన్వేషించుచున్నాడు మీద. (శ్రోత్రాది) అని మొదలుపెట్టి

శ్రోత్రమనకు శబ్దమును గహించుటయును, త్వగింద్రియమునకు స్పర్శమును గహించుటయును, చక్షుస్సునకు రూపమును గహించుటయును, జిహ్వో రసమును గహించుటయును, ఘ్రాణమునకు గంధమును గహించుటయును కార్యము. “శ్రీభాషాణుడా! త్వక్కు-చక్షుస్సు,

వాగాదికర్తేంద్రియజ్జలైస్తుక్కుమ్ విసర్గశిల్పగత్యుక్తికల్ తో
భ్రో, మనస్సు ఇవై యి త్తనైక్కుమ్ పాతు

౩౯. ఆకాశాదిభూతజ్జలైస్తుక్కు అజ్జైవే శబ్దాదికల్ గుణజ్జళాయరుక్కుమ్.

ఎన్నక్కడవతీతే ఇంద్రోక త్తిరింద్రియజ్జలై పుత్తక్కుమమాక వెడుక్కుయాలే యిన్నతుక్కు
న్నతు విషయమెదిలనియమమ్ న్యాయజ్జోడు నిశ్చయిక్కవేణుమ్ జ్ఞానేంద్రియజ్జలైస్తుక్కు శబ్దా
దికలై గ్రహిక్కు తోభ్రోలెన్న ఎవ్వళవేప్రకాశిపతు

(వాగాది) ఇత్యాది ఇప్పటి పుత్తక్కుమమాక వరులిచ్చెయితతు, వాక్యస్వారస్యత్తుక్కు
క ఇత్యో, వాక్కుక్కు ఉక్తియుమ్, పాణిక్కు శిల్పముమ్, పాదత్తుక్కు గతియుమ్, ఉపస్థ
పాయుక్కులకు జలమలవిసర్జనమ్ తోభ్రోలెక్కు ౧ “పాయూ పస్థాకరా పాదా వాక్చమైత్రే
య పజ్ఞామి! విసర్గ శిల్పగత్యుక్తి కర్త తేహంచకథ్యతే” ఎన్నక్కడవతీతే (మనస్సు ఇవై
యి త్తనైక్కుమ్ పాతు) అతావతు-జ్ఞానేంద్రియజ్జల్ స్వస్వవిషయజ్జలై గ్రహిక్కు మ్మైతుమ్, కర్తే
ంద్రియజ్జల్ స్వస్వకర్తృజ్జలైష్టమైతుమ్ మనస్సుపాకారమ్ వేణుక్కుయాలే, ఉభయత్తకమాన
మనస్సు ఇవై యి త్తనైక్కుమ్ సాధారణమాయరుక్కు మెక్కు

౩౯ జ్ఞానేంద్రియజ్జలైస్తుక్కు విషయజ్జళాకచ్చొల్ల పుట్ట శబ్దాదికలైస్తుక్కు ఆకాశాదికలకు
ప్రతినియతగుణజ్జళా యరుక్కుమ్మడియై యరులిచ్చెయే కిటార్. (ఆకాశాదిభూతజ్జలైస్తుక్కు) ఇ
త్యాదియల్

వాగాదికర్తేంద్రియము లై దింటికిని విసర్గశిల్పగత్యుక్తులు వాన్
పారములు, మనస్సు వీనికిన్నిటికిని పొదువు

౩౯. ఆకాశాదిభూతములకు వరుసగ శబ్దాదులు గుణములుగానుండును

సానిక, జివ్వా, అయిదవదగ్రోత్రిము, అనునివి శబ్దాదులనొంగుటకు మనసుతోఁగూడినవి”
అనఁదగియున్నదిగా ఈశ్లోకమందు ఇంద్రియములను వరుసలేక నెత్తుట చే దీనికిది విషయ
మనునియమము న్యాయముంగొని నిశ్చయించవలెను జ్ఞానేంద్రియములకు శబ్దాదులను గ్రహించు
ట కార్యము అనునంతయు తెలియుచున్నది

(వాగాది) ఇత్యాది ఇట్లు వరుసలేక నానతిచ్చినది వాక్యస్వారస్యమునకు గాను. ఇందు
వలన వాక్కునకు మాటయును, పాణికి శిల్పంబును, పాదమునకు నడికయును, ఉపస్థపాయువు
లకు జలమలములవిడుచుటయును, కార్యమగుట ౧ “ఓమైత్రేయుఁడా” పాయువు, ఉపస్థము,
చేతులు, కాళ్లు అయిదవదగు వాక్కు [అను] నానికి, విడుచుట, పని, నడచుట, మాట్లాడుట
యనునవి పనిగ చెప్పబడుచున్నది” అనఁదగియున్నదిగా (మనస్సు వీనియన్నిటికినిపొదువు)
అనగా- జ్ఞానేంద్రియములు తమతమవిషయములను గ్రహించునపుడును, కర్తేంద్రియములు తమ
తమవిషయములను చేయునపుడును, మనస్సుయొక్క సహోగము కావలసినందున, ఉభయస్వరూ
పమగు మనస్సు వీనికిన్నిటికిని సాధారణమైయుండును అనుట.

౩౯. జ్ఞానేంద్రియములకు విషయములుగాఁ జెప్పఁబడినశబ్దాదులైదును ఆకాశాదులకు
ప్రత్యేకము నియతమైనగుణములైయుండుటకు అనతిచ్చుచున్నాగు (ఆకాశాదిభూతములకు)
ఇత్యాదిచే.

రం. గుణవినిమయమ్ పశ్చీకరణత్వాలే.

అతావతు - ఆకాశగుణమ్ శబ్దమ్, వాయుగుణమ్ స్పర్శమ్, అగ్నిగుణమ్ రూపమ్, జలగుణమ్ రసమ్, భూగుణమ్ గంధమ్ మేరపడి

రం ఇప్పడి ప్రతీనియతగుణజ్ఞాన భూతజ్ఞుకు గుణవినిమయమ్ ఏరుకై క్కడియరులి చెయ్ టార్ (గుణవినిమయమ్ పశ్చీకరణత్వాలే) ఎన్దు

గుణవినిమయమావతు - ఏకభూతత్వాలే భూతాన్తరగుణజ్ఞుకు కాణామప్పడి భూతజ్ఞులిలు జ్ఞానగుణక్కలప్ప శ్రుతప్రకాశికాకారర్ శుకపక్షీయత్వాలే, “తేజోవారిమృదాం యథా వినిమయః” ఎన్నిటరుకు “వినిమయః పరస్పర సంమిశ్రికరణమ్” ఎన్టారి-టే ఇజ్ఞుమ్ పరస్పరసంమిశ్రికరణమే వినిమయశబ్దార్థమ్ అజ్ఞు భూతజ్ఞుకు క్కన్యోన్యమ్ కలప్పచ్చుల్లిథ్తు ఇజ్ఞుగుణజ్ఞుకు క్కన్యోన్యమ్ కలప్పచ్చుల్లిటటు గుణజ్ఞుకు క్కన్యోన్యమ్ కలప్పచ్చువతు-భూతముమ్ భూతాన్తరముమ్మాలే గుణముమ్ గుణాన్తరముమ్ తనిల్లాలే కలక్కయన్దు ఒన్టరుడై యగుణమ్ ఒన్టలేవుకు ఎల్లావల్లిథ్తులు మెల్లా మున్టామ్బడియిరుక్కై అథవా, వినిమయమావతు-ఒన్టెకొడుత్తు ఒన్టెకొల్లకుక్కైయాయ్, తక్ గుణజ్ఞత్వభూతాన్తరజ్ఞుకు కొన్డుత్తు అతిక్ గుణజ్ఞత్వై భజ్జైయెన్దు వుమామ్ ఇత్తాలే తక్ గుణమన్యత్వన్దు క్కలిలుమున్టాయ్ అన్యత్వన్దుడైయగుణమ్ తన్వక్కలిలుమున్టామ్బడి యిరుక్కైయెచ్చుల్లిటటు ఇన్దు (గుణవినిమయమ్ పశ్చీకరణత్వాలే) ఎన్దుకు క్కరుత్తు-గుణజ్ఞత్వాలే ఆక్రయాదన్యతోన్పుత్తియై యి-టే యివన్దుకు, ఆక్రయాలే ద్రవ్యత్వన్దుడైయ కలప్పేగుణక్కలప్పళ్ళు పేతువెక్కై

రం గుణవినిమయము పంచీకరణము చేత.

అనగా - ఆకాశగుణము శబ్దము, వాయుగుణము స్పర్శము, అగ్నిగుణము రూపము, జలగుణము రసము, భూగుణము గంధము అని తాత్పర్యము

రం ఇట్లుప్రత్యేకము నియతములైన గుణములుగల భూతములకు గుణవినిమయమువచ్చుటకు మూలమును సెలవిచ్చుచున్నారు (గుణవినిమయము పంచీకరణము చేత) అని

గుణవినిమయ మనగా - ఒక్కభూతమందు మరియొక భూతముయొక్క గుణంబులను చూడ తగినట్లు భూతములయందు కల్గినగుణముల కలియక శ్రుతప్రకాశికాచార్యులవారు శుకపక్షీయ [ప్రభాకరతత్వాఖ్యాన] మందు “తేజస్సు, జలము, మన్ను వీనికియెట్లుమారో” అనుదీనికి “వినిమయమనగా-అన్యోన్యము లెస్సగా కలిసియుండుట” అనినారుగా ఇచ్చటచూడ అన్యోన్యములెస్సగా కలియుటయే వినిమయశబ్దమునకర్థము అచ్చట భూతముల కన్యోన్యముకలియక చెప్పబడినది ఇచ్చట గుణములకన్యోన్యము కలియక చెప్పబడుచున్నది గుణములకన్యోన్యము కలియకయనగా-భూతంబును ఇతరభూతంబునువలె గుణంబును మరియొకగుణంబును పరస్పరము కలియుటకాదు. ఒకదాని యొక్కగుణము ఒకదానిలోచేరి అన్నిటిలో అన్నియు కలియు నట్లుండుట. లేక, వినిమయమనగా- ఒకదానినిచ్చి యొకదానినితీసికొనుటయై తనగుణమును ఇతరభూతములకిచ్చి దానిగుణమును తాను పొందుటయు నన నగును దీనిచే తనగుణము మరియొకదాని యొద్దను కలిగి మరియొకదాని గుణము తనపక్కను కలుగునట్లుండుటను చెప్పుచున్నది. ఈ (గుణవినిమయము పంచీకరణము చే) అనుదానికి తాత్పర్యము- గుణములగుట చే ఆక్రయమును విడిచి మరియొకచో నుండుటలేదుగా వీనికి కాగా ద్రవ్యములయొక్క కలియకయే గుణములయొక్క

౪౧ ఆకాశమే కణుత్తుత్తోద్భూతిః తు మత్తాలే

పశ్చిమీకరణమావతు - “ఏవంజాతేష్ఠభూతాని ప్రత్యేకంస్మర్ద్విధాతతిఃఽచక్రభిన్నమేతైకమర్థమర్థంతథాస్థితమ్ || వ్యోమార్థభాగభృత్వాగో వాయుతేజఃపయోభువామ్ | అర్థానియాని వాయోస్తువ్యోమతేజః పయోభువామ్ ||” ఇత్యాది పురాణభరితే శాఖికిఃపడియే ఆకాశాదిభూతజ్జతేనైయుమ్ తని తనియే యిరణ్ణుకూడాక్కి, అవద్భూతే యిరుకూడా నాలుకూడాక్కి, అద్దకూఱుకి శ్లేఘాతా న్తరగ్ధరితే కూటి సర్వభూతిగ్ధరిలుమ్ సర్వముణ్ణామ్బడిపణ్ణుకై ఇస్పడి పశ్చిమీకరణమానాలు మవిభక్తమానవర్ధభగ్తో ప్రధానభగ్తాయ నిత్యాయాలే ఆకాశాదిభూతిభేదవ్యవహారత్తుక్కుమ్ కుత్యైత్తై

౪౧ (ఆకాశమే కణుత్తుత్తోద్భూతిః తు మత్తాలే) అతావతు - అతినూత్నత్రైయా లే కణ్ణుక్కుత్తోద్భూతిపడి యిరుక్కుమాకాశత్తుక్కు చక్షుర్విషయత్వముమ్, “యత్కృష్టంతత్త్వైధివీ” ఎన్ఱు పృథివిక్కుళ్ళ త్రిష్టాకచొచ్చులికి కృష్ణత్వముణ్ణాయద్భూతు పశ్చిమీకరణత్రైయైక్యై. ఇత్యాల త్రివృత్తరణత్రైయొన్న వన న్తరమ్, శ్రుతి తానే “యదగ్నేరోహితీరూపం తేజసస్తద్రూపం యచ్చుక్లంతదపాం యత్కృష్టం తదన్నగ్య” ఎన్ఱు అగ్నియిలే త్రిరూపత్వత్రై దర్శిపిత్తైహ్యాలే, ఇవరమ్పశ్చిమీకరణత్రై యరళిచ్చెయ్త వన న్తరమ్ అతుతన్న సర్వత్రైయుమ్బద్భూ నూత్నమాయుపస్థితీరుభూత త్రితే దర్శిపిత్తైరాయద్భూ

ఇష్పడిశ్రీభావ్యత్రితే ౪౧ “యదగ్నేరోహితీరూపం తేజసస్తదపామపి | శుక్లం కృష్ణం

౪౧ ఆకాశము నలగతోచుటయు నందుచేతనే

కలియకకు హేతువనట పంచీకరణమనగా - “ఇట్లుపుట్టినవానియందు భూతములు ప్రత్యేకము రెండేసి భాగములగును, అటుపిమ్మట నొక్కొక్కభాగము నాలుభాగములగును, సగము అట్లనే ఉండిపోవును ఆకాశముయొక్క తక్కిన ఆనాలుభాగములు వాయు తేజోజల పృథ్వులకు కలియును వాయువుయొక్క అష్టమంశములు నాలున్న ఆకాశ తేజో జల భూములకు కలియును ” ఇత్యాది పురాణములలో చెప్పబడుచొప్పున ఆకాశాది భూతములైదింటిని వేఱువేఱుగా రెండు భాగములు చేసి వానిలోనొకభాగమును నాలుగుభాగములు చేసి ఆభాగములను ఇతరభూతములతో జేర్చి సర్వభూతములయందును సర్వమును ఉండునట్లు చేయుట ఇట్లు పంచీకరణమైనను అవిభక్తములైన సగముభాగములు ప్రధానములైయుండుటచే ఆకాశాదిభూతిభేదవ్యవహారమునకును లోపములేదు

౪౧ (ఆకాశమునల్లగతోచుటయు నందుచేతనే) అనగా - అతినూత్నమగుటచే కిందికి కనుబడక నుండు నాకాశము చక్షుస్సునకు విషయమాటయు, “నల్లని అంశము ఏదియో అదిభూమి” అనిభూమికి సహజగణముగఁ జెప్పబడుచున్న నలుపుగలుగుట పంచీకరణము చేసనట. ఇందు చే త్రివృత్తరణము చెప్పినవెనుక, శ్రుతి “అగ్నిక్షియెఱ్ఱుని రూపమేదికలదో అది తేజస్సుయొక్క రూపము, ఏతెల్లపుగలదో అదిజలములది, ఏనలుపుగలదో అదియన్నముయొక్క,” అని అగ్నియందు మూడురూపములుగలుగుటను చూపినటుల నే వీరు పంచీకరణమును ఆనతిచ్చినవెనుక దానినంతటినిం బట్టి నూత్నమైయుండు నొకభూత [ఆకాశ] మందు చూపించిన వారైరి

ఇట్లు శ్రీభావ్యమందు ౪ “అగ్నియొక్క ఏయెఱ్ఱునిరూపములదో అది తేజస్సుయొక్క భాగము, తెల్లపు జలముయొక్క భాగము, నలుపు పృథ్వియొక్క భాగము, అని అగ్నియందే మూడు

౪౨. మున్నుత్తై తన్నాత్తైకళోడే కూడికొణ్ణు ఉత్తరో త్తరతన్నాత్తైకళో

పృథివ్యా శ్చేత్యగ్నా వేపత్రిరూపతా || శ్రుత్యైవదర్శితా తిన్నాత్తైస్సర్వత్రసజ్జతాః” ఎఱ్ఱ భాష్యకారయ మరళిచ్చెయ్తార్ ఛాన్దోగ్యత్తిల్ పఞ్చీకరణఞ్జల్లాతే త్రివృత్తరణత్తై చొల్లువానెన్నెన్నిల్, ఇఱ్ఱు తేజోబన్నజ్జో మూన్తి నుడైయవుమ్ ఉత్పత్తిమాత్రిమి తొన్లిన్దిల్ శ్రుత్యైర్ త్తిచ్చొల్లుణ్ణి వాకాశవాయుక్కుళి నుడైయవుమ్ అవ్యక్తమహదహజ్జాంరాదికిలి నుడైయవుమ్ ఉత్పత్తి తానన్జొల్లిన్దిల్లైయితే, ఆకైయాల్, తేజోబన్నమాత్రికధనమ్ తిత్త్వై న్నరజ్జుకు ముపలక్షణమానానోలే, త్రివృత్తరణకధనమ్ పఞ్చీకరణత్తుక్కు ముపలక్షణమ్ ఇప్పడి పఞ్చీకరణత్తై సకలభూతజ్జుకు పరస్పరమిశ్రేణాకైయాల్ శబ్దాదిగుణపఞ్చకముమ్ సర్వభూతజ్జేలి ముణ్డాయరుక్కు మెఱ్ఱు గుణవినిమయహేతు తొన్లిన్దిల్లాయనిన్దతు

౪౨ ఇని ఆకాశాదికళో పూర్వపూర్వత్తైప్పన్దిల్ ఉత్తరో త్తరతత్త్వత్తుక్కు గుణాధి క్యముణ్డాకైక్కు మూలమరుళిచ్చెయ్కతార్ (మున్నుత్తై తన్నాత్తైకళో) ఎఱ్ఱ తుప్పజ్జే

అతావతు - శబ్దతన్నాత్త్రతై అవృతమాయొణ్ణు స్పర్శతన్నాత్రిమ్ సప్తవిశేషమాన నా యువైజనిప్పీక్రైయాల్, వామువుక్కు స్పర్శశబ్దజ్జుళిర్జ్జుమ్ గుణమాయ్న్దిల్ ఇప్పడి శబ్దతన్నా త్రిత్తై అవృతమాన స్పర్శతన్నాత్రిత్తై అవృతమాయ్, అవై యిరణ్డోదుగ్గాడినిన్ద రూపతన్నా త్రిమ్ సప్తవిశేషమాన తేజస్సైజనిప్పీక్రైయాల్ అత్తిత్త్వత్తుక్కు శబ్దస్పర్శరూపజ్జాకీఱి మూన్తి గుణజ్జుకు ముణ్డాయ్న్దిల్. ఇప్పడి పూర్వతన్నాత్రిద్యయవిశేషమాన రూపతన్నాత్రిత్తై అవృత

౪౩. మొదటి తన్నాత్రిలతో కూడుకొని ఉత్తరో త్తరతన్నాత్రిలు

రూపములు గలిగియుండుట శ్రుతిచేతనే చూపించబడుచున్నది కాబట్టి అన్నియు సంతట చేరియున్నవి” అని భాష్యకారులును ఆనతిచ్చినారు ఛాందోగ్యమందు పంచీకరణము చెప్పక త్రివృత్తరణమును చెప్పట యేమంటే, ఇచ్చట తేజస్సు జలము అన్నము అను మూడింటియొక్కయు నుత్పత్తియొ చెప్పబడినది ఇతిరశ్రుతితో చెప్పచున్న ఆకాశవాయువుల యొక్కయు అవ్యక్తమహదహంకారాదులయొక్కయు ఉత్పత్తిచెప్పబడలేదుగదా కాబట్టి తేజస్సు జలము అన్నము వీనినిమాత్రము చెప్పట ఇతిరతత్త్వముల కుపలక్షణమైనట్లు త్రివృత్తరణమును చెప్పట పంచీకరణంబునకు నుపలక్షణము ఇట్లు పంచీకరణముచే సకల భూతంబులును అన్యోన్యము కలిసియుండుటచే శబ్దాదులైదుగుణములును సర్వభూతముల యందును కలిగియుండునని గుణవినిమయమునకు హేతువు చెప్పబడినదయ్యెను

౪౩ ఇక నాకాశాదులలో వెనుక వెనుక వానికంటె తరువాతి తత్త్వములకు గుణా క్యముండుటకు మూలమును నెలవిచ్చుచున్నారు. (మొదటి తన్నాత్రిల) అని మొదలుపెట్టి

అనగా - శబ్దతన్నాత్రిముచే నావరింపబడినదగుచు స్పర్శతన్నాత్రిము తన విశేషమైన వాయువును పుట్టించుటచే, వాయువునకు స్పర్శశబ్దములు రెండును గుణములైనవి. ఇట్లు శబ్ద తన్నాత్రిచే నావరింపబడిన స్పర్శతన్నాత్రిచే నావరింపబడినదై, వానిరెంటితోను కూడినిలిచి రూపతన్నాత్రిము తనవిశేషమైన తేజస్సును పుట్టించుటచే అతత్త్వమునకు శబ్దస్పర్శరూపములనెడి భూదుగుణములును కలిగినవి. ఇట్లు పూర్వతన్నాత్రిముల రెంటితోనుగూడిన రూపతన్నాత్రిచే

స్వవిశేషజ్ఞతైస్పిష్టపిష్టైక్యాయాలే, గుణాధికముణ్డాయిత్రైస్త్వమ్
శొల్లువర్ కళే

౪౩ సత్వకూన్యమావతు - కాలమ్

మాయ్, అవై మూన్తోడేమూడి నిన్దు ర సతినాత్రమ్ స్వవిశేషమాన జలత్తై జనిస్పిష్టైక్యాయాలే అతు
క్కు శబ్దస్పర్శరూపర సజ్జాకీట నాలుగు గుణభూముణ్డాయిత్రై ఇప్పడి పూర్వతనాత్రత్రయ వి
ప్రమాన రసతనాత్రత్రాలే ఆవృతమాయ్ కొణ్డు గంధతనాత్రమ్ స్వవిశేషమానపృథివియై పిష్ట
పిష్టైక్యాయాలే అతుక్కు శబ్దాదికళాన అజ్ఞుగుణభూముణ్డాయిత్రై ఇత్రాలే ఏకైకగు
ణాశ్రయమాన ఆకాశాదిభూతజలకుక్కు గుణవినిమయమ్ పఞ్చీకరణప్రయుక్తమ నవోపాతి,
ఉత్తరోత్తరభూతజలలో గుణాధిక్యముమ్ స్వస్వతనాత్రజలకుక్కుణాన ఆవరణప్రయుక్తమైన్ద
తాయిత్రై ఎత్తుమ్ శొల్లువార్ కళేన్దు కీడ్చొన్నతోడే ఇత్తైయుమ్ సముచ్చయ తిరుళిచ్చెయ్
కిడార్ ఇప్పడి తత్త్వవిత్తుక్కుళో శొల్లువర్ కళేన్దు “ఆకాశం శబ్దమాత్రంతు స్పర్శమాత్రం
సమావిశత్ | రూపంతథైవావిశత్ శబ్దస్పర్శగుణాపుభౌ || శబ్దస్పర్శశ్చ రూపంచ రసమాత్రం
సమావిశత్ | తస్మాచ్చతుర్భూతహృహో విశేషశ్చేద్విన్దియగ్రహః” ఎన్నుక్కుడవెతే

౪౩ ఉద్దేశక్రమత్తలై తద్దసత్వ మిశ్రసత్వజలినడైయ స్వరూపానికళై తైరియవరుళిచ్చె
య్తార్ కీడ్చ; ఇని, సత్వకూన్యమాకీటతేతెన్నుమాకా క్షైయలై యరుళిచ్చెయ్కిడార్ (సత్వ
కూన్యమావతు - కాలమ్) ఎత్తు

సత్వగుణమ్ రజస్తమస్సుక్కుళుక్కు ముపలక్షణమాయ్, సత్వకూన్యమైన్దు - సత్వానిగు

స్వవిశేషములను పుట్టించుటచే, గుణాధిక్యము కలిగినదనియును
చెప్పదురు.

౪౩ సత్వకూన్యమనగా - కాలము.

ఆవరింపఁబడినదై దాని మూటితోకూడినిలిచి రసతనాత్రము తన విశేషమైన జలమును పుట్టించుటచే దానికి శబ్ద స్పర్శ రూపర సములనెడి నాలుగు గుణములును కలిగినవి ఇట్లు పూర్వ
తనాత్రములు మూటితోను కలిసియున్న రసతనాత్రచే ఆవృతమగుచు గంధతనాత్రము
స్వవిశేషమైన పృథివిని పుట్టించుటచే దానికి శబ్దాదులైన అయిదు గుణములును కలిగినవియునుట.
దీనిచే ఒక్కొక్కగుణమున కాశ్రయమైన ఆకాశాదిభూతములకు గుణములమార్పు పంచీకరణ
ముపలన వచ్చినట్లు, పైపై భూతములయందలి గుణాధిక్యంబును తమతమ తనాత్రములకుండియు
న్న ఆవరణములంబట్టి వచ్చినదనుటయయ్యెను, అని చెప్పవారు అని క్రిందచెప్పిన దానితో దీనిని
చేర్చి నెలవిచ్చుచున్నార ఇట్లు తత్త్వవేత్తలు చెప్పదురనుట “ఆకాశంబును శబ్దతనాత్రం
బును స్పర్శతనాత్రమును ప్రవేశించెను శబ్దస్పర్శములు రెండును రూపము నావేశించెను. శబ్ద
స్పర్శరూపములు మూడును రసమాత్రము నావరించెను గనుక జలములకు విశేషములు నాలుగు
గుణములుగలవై ముంద్రియగోచరమైనవి” అనఁదగియున్నదిగా

౪౩ ఉద్దేశించినవరుసలో తద్దసత్వ మిశ్రసత్వములయొక్క స్వరూపాదులను తేటగ
నెలవిచ్చినారు క్రింద, ఇక సత్వకూన్యమనునది యేదియనుశంకలో నానతిచ్చుచున్నారు
(సత్వకూన్యమనగా - కాలము) అని

సత్వగుణము రజస్తమస్సులకు నుపలక్షణమై, సత్వకూన్య మనునది - సత్వియు మొదలైన

రర. ఇతు-ప్రకృతిప్రాకృతజలినై య పరిణామజలకు హేతువాయ్,

ణత్రయశూన్యమైవపడి ఇతాల్ కేవలసత్వమాయమ్, గుణత్రయాశ్రయమాయ మిక్కిలివిచిద్వయతైయుమ్ పద్ధి వితువ్యావృత్త స్వరూపమాయుక్కు వెక్కిగై

రర ఇతినుడైయప్రకారమేతెన్న మాకాక్షయిలే శొల్లప్పడికిటమేల్ (ఇతు ప్రకృతిప్రాకృతిజలినైయ పరిణామజలకు హేతువాయ్)

ప్రకృతియైనిటతు- అవ్యక్తతై ప్రాకృతమైనిటతు- వ్యక్తతై ప్రకృతిప్రాకృతజలినై య పరిణామజలకు కాలతత్త్వమ్ హేతువాకై యావతు - ఇవద్దై స్వసద్గుణాద్వికలాత పరిణమిక్కిలి సర్వేశ్వరకా, కాలత్రయడైయ వవస్థావిశేషమై ప్లాదుక్కిణ్ణిరుద్దు అవ్వవ కాలజల్ వద్దవాతే యివద్దై నిర్వహిక్కియాలే, ఇవద్దైనుడైయ పరిణామజలకుకిట అవ క్యావేక్షితమాయుక్కి ౧ “ప్రకృతింపురుషంచైవ ప్రవిక్యాత్తేచ్ఛియాహరిః! ఖోభయామాస సంప్రాప్తే సర్వకాలేవ్యయావ్యయా” ౨ “కాలే శంసతియోగ్యతాం చిదచితో రన్యోన్యమాలిజతో ర్భూతావాద్భుతిబుద్ధి పశ్చాత్కరణీస్వాంతః ప్రవృత్తిర్నియైః । అజ్ఞానావరణైస్సహస్ర మకరోత్ ” ఎన్నిటపడియే జగత్సృష్టిపణ్ణుకిటమే అక్కాలమ్ వరుమళవుమ్ పార్తుక్కిణ్ణిరుద్ది సృష్టిత్రతు ఇతుతాక్ నిత్యాదికలకు ముక్కుమేటే ఇప్పడి కాలప్రధానమాక సర్వేశ్వరకా నిర్వహిత్తి శుక్తయాలే, ఇవిభూతియిల్ సకలపదార్థముమ్ కాలకృతపరిణామ మాయుక్కుమ్ ఇవద్దైనుడైయ పరిణామజలకు కాలమ్ హేతువెన్నువిడమ్ ఇతినుడైయ

రర. ఇది, ప్రకృతిప్రాకృతములయొక్క పరిణామములకు హేతువై,

మాడుగుణములును లేనిదియని తాత్పర్యము ఇందుచే కేవలసత్వమైయును, గుణత్రయాశ్రయ మైయునుండే అచిద్వయమునుపట్టి యిది విలక్షణమైన స్వరూపముగలదై యుండుననుట

రర. దీనివిధమేదియను నాకాంక్షలో చెప్పబడుచున్నది మీద (ఇది ప్రకృతి ప్రాకృతములయొక్క పరిణామములకు హేతువై)

ప్రకృతియనుట - అవ్యక్తమును. ప్రాకృతమనుట- వ్యక్తమును ప్రకృతిప్రాకృతములయొక్క పరిణామములకు కాలతత్త్వము హేతువౌట యనగా- వీనిని తన సంకల్పములచే పరిణమింపించెడి సర్వేశ్వరుడు కాలముయొక్క యవస్థావిశేషములను చూచుకొనుచుండి ఆయాకాలములు రాగానే వీనిని నిర్వహించుటచే వీనియొక్క పరిణామములకు ఇది అవశ్యమవేక్షితమై యుండుట ౧ “సృష్టికాలము వచ్చినదగుచుండగా తనయిచ్ఛతేతను భగవంతుడు వికరించు ప్రకృతిని, వికరింపని పురుషునిం బ్రవేశించి ఖోభింపఁజేసెనట” ౨ “కాలము సృష్టియోగ్యతను నూచింపుచుండగా చిదచిత్తులు పరిస్పరము కలియుచుండగా పంచభూతములు అహంకారము బుద్ధి పంచేంద్రియములు అంతఃకరణము కర్మేంద్రియములు ఆవరణములు వీనితో వెక్కు అండములను సృజించెను” అను చొప్పున జగత్సృష్టిని చేయునపుడు ఆకాలమువచ్చునరకును చూచుకొనియుండిగదా సృజించినది. ఇదియై స్థిత్యాదులకును సర్వేశ్వరుడు ఇట్లు కాలప్రధానముగ సర్వేశ్వరుడు నిర్వహించి కృపచేయుటచే ఈవిభూతీయందు సకల పదార్థములును కాలకృతపరిణామమై యుండును వీనియొక్క పరిణామములకు కాలము హేతువినునంతయు దీనియొక్క అన్వయవ్యతిరేకములచే తాకికపదార్థములియుందు

కలాకాష్టాదిరూపేణ పరిణమిక్కుక్కడవతాయ్,

అన్నయవ్యతిరేకజ్ఞాతే లోకికపదార్థజ్ఞులీ కాణలామితే ఆక్షయో, కాలత్రినుడైయ ప్రకృతి ప్రాకృతపరిణామహేతుత్వమ్ ఆగమత్వాలుమ్ ప్రత్యక్షత్వాలుమ్ సిద్ధమ్ అనస్తరమ్, కీర్త్యోన్నతుక్కు ఉపయోగియానవితీఁ పరిణామవిశేషతై చ్చోష్ణుకిఁతు (కలాకాష్టాదిరూపేణ పరిణమిక్కుక్కడవతాయ్) ౧, “కాష్టాపఞ్చదశఖ్యాతానిమేషమునిసత్తమకాష్టాత్రింశత్కలాత్రింశత్కలామాహూర్తికోవిధిః॥ తావత్స్థిత్యైరహారాత్రం ముహూర్తైర్విమంశ్చుతమ్ | అహారాత్రాణితావన్నిమసఃపక్షద్వయాత్తకః॥ తైష్ఠద్భిరయనం వర్షంద్వైయనే దక్షిణోత్తరేఅయనం దక్షిణంరాత్రిరేవానామ త్రరందినమ్॥ దివ్యైర్వర్షసహస్రైస్తు కృతత్రేతాదిసంజ్ఞితమ్ | చతుర్వంగం ద్వాదశభిస్తద్విభాగంనిబోధమే || చత్వారిత్రీణిద్వైచైకం కృతాదిషుయథాక్రమమ్ | దివ్యాబ్జానాం సహస్రాణి యుగేష్యహుఃపురావిదః॥ తత్ప్రమాణైశ్చతైస్సద్భ్యాపూర్వాతత్రాభ్యధీయతే | సద్భ్యాంశకశ్చతత్తల్లో యుగస్యానస్తరోహిసః || సద్భ్యాసద్భ్యాంశయో రస్తరికాలోమునిసత్తమ్ | యుగాఖ్యస్సతువిజ్ఞేయః కృతత్రేతాదిసంజ్ఞితః॥” ఎన్నతుడన్తి “ఏవంతుబ్రహ్మణోవర్ష మేవంవర్షశతంతుతత్ | శతంహితస్యనిర్వాణాం పరచాయుర్వహాత్రినః॥” ఎన్నమతళవాకకాలత్రినుడైయ పరిణామవిశేషమ్ శ్రీపరాశరభగవానాలే కథితమయిన్తు ఇతు తన్నై, నడువీల్ దొరుపీత్తిప్పిల్లైభట్టర, ³“నిమేషమ్పతిన్తద్వకొణ్ణతుకాష్టై, కాష్టైముప్పతుకొణ్ణతుకలై, కలైముప్పతుకొణ్ణతు ముహూర్తమ్, ముహూర్తమ్ ముప్పతుకొణ్ణతు దివసమ్, దివసమ్

కలాకాష్టాదిరూపముగా పరిణమించగలదై,

చూడవచ్చును గదా కాబట్టి కాలము, ప్రకృతి ప్రాకృతములు పరిణమించుటకు హేతువగుట శబ్దప్రమాణము చెతన ప్రత్యక్షప్రమాణముచేతను సిద్ధము తరువాతను క్రిందచెప్పినదానికి ఉపయోగించెడిదైన దీనియొక్క పరిణామవిశేషమును చెప్పుచున్నది (కలాకాష్టాదిరూపముగా పరిణమించగలదై) ౧, “ఓమునిశ్చేష్టాదా! పదునైదు నిమేషములు కాష్ట, ముప్పది కాష్టలకల, ముప్పది కలలు ముహూర్తము, ముప్పదిముహూర్తములు మానుషాహారాత్రము, ముప్పదియహారాత్రములు పక్షద్వయాత్తకమగు మాసము, ఆఱుమాసములయనము, దక్షిణోత్తరములనెడి రెండు అయనము లాకసంవత్సరము, దక్షిణాయనము దేవతలకు రాత్రి, ఉత్తరాయణము పగలు దేవమానవుల సంవత్సరములు పండ్రెండువేలచే కృతత్రేతాద్వాపరములనెడి చతుర్వంగము, దానివిభాగమును నాకు ఛైష్ట్యము నాలుగు మూడు రెండు నొకటియు నగుదివ్యాబ్జములయొక్క వేలువగుసను కృతాదియు గమలయందు పురావిదులు చెప్పుచున్నారు ఆసంఖ్యగల నూరుచే నచటిచెనుక సంధ్యచెప్పఁబడుచున్నది సంధ్యాంశంబును దానితో సమానమైనది అది యుగమునకు తరువాతిది. ఓమునిశ్చేష్టాదా! సంధ్యాశంధ్యాంశములనడును నేకాలముగలదో యది కృతత్రేతాదియుగములని యేరుగలది” అని మొదలుపెట్టి “ఇట్లు బ్రహ్మయొక్క సంవత్సరము. ఇట్టి సంవత్సరములయొక్క నూరువదికలదో ఆవత్సరము మహాత్మయగు నాబ్రహ్మయొక్క పరమాయువు” అనువరకు కాలము యొక్క పరిణామవిశేషము శ్రీపరాశర భగవంతునిచే చెప్పఁబడినది దీనిని నడువీల్ తిరుప్పిట్టిభట్టర ³“నిమేషములు పదునైదుగలది కాష్ట, కాష్టలుముప్పదికలది కల, కలలు ముప్పదికలది ముహూర్తము, ముహూర్తములు ముప్పదికలది దివసము, దివసములు ముప్పదికలది

నిత్యమాయ్, ఈశ్వరసుక్తు క్షీడాపరికరమాయ్,

మప్పతుకొణ్ణతు పక్షద్వయరూపమాన మాసమ్, మాసమిణ్ణుకొణ్ణతు ఋతు, ఋతుమ్మాప
కొణ్ణతు అయనమ్, అయనమిణ్ణుకొణ్ణతు సంవత్సరమ్, ఇప్పడి మాసపక్షవత్సరమ్ మున్నూబ్రో
ఋపతుకొణ్ణతు దేవసంవత్సరమ్, దేవసంవత్సరమ్ పన్నీరాయరక్షొణ్ణతు చతుర్థ్యమ్
అతిల్, కృతయుగమ్ నాలాయరమ్, త్రేతేమానాయరమ్, ద్వాపరమిరక్షాయరమ్, కలియుగ
మాయరమ్ కృతయుగత్తుక్కు పూర్వసన్ధ్యేనానూఱు, అపరసన్ధ్యేనానూఱు (తేతేక్కు
పూర్వసన్ధ్యేమున్నూఱు, అపరసన్ధ్యేమున్నూఱు ద్వాపరత్తుక్కు పూర్వసన్ధ్యేయరనూఱు,
అపరసన్ధ్యేయరునూఱు కలియుగత్తుక్కు పూర్వసన్ధ్యేనూఱు, అపరసన్ధ్యేనూఱు ఇప్పడి
ఎఱుపత్తొన్ణు క్షేచతుర్థ్యమ్ ఒకమన్నవరమ్, ఇప్పడి పతినాలు మన్నవరమ్ ఆయరమ్ చతు
ర్థ్యమ్, ఇతుబ్రహ్మవుక్కు ఒకపకల్, రాత్రియుమిత్రోడే సమమాయిక్కుమ్ ఇప్పడి
అహోరాత్రభుక్తు మాసంవత్సరభుక్తుక ప్పెయక్కి శవానైమాకపరిగణితమాన బ్రహ్మ
యుస్సుక్కుపరిమెత్తు 'సేరామ్' ఎత్తు సువ్యక్తమాక వరుళిచ్చెయ్తార్ అక, కాలత్తి
నడైయ ఒకాకాసాదిరూపపరిణామప్రకారమ్ నొల్లప్పట్టతు (నిత్యమాయ్) ఇప్పడిత్తిల్
నిత్యత్యమావతు - "అనాదిరభగవాన్కాలా నాన్తోస్యద్విజివన్యతే" ఎన్నిఅపడియే
ఆధ్యస్తరహితమాకై (ఈశ్వరసుక్తు క్షీడాపరికరమాయ్) అనావో - నిఖిలజగదుదయ
విభవలయలీలనాన సర్వేశ్వరసుక్తు తత్తల్లీలాపకరణమాకై ప్రకృతిపురుషకాలద్వై
మాన్యుమ్ లీలాపకరణమాయితే యిరుప్పతు అతిల్, ప్రకృతిపురుషరక సృష్ట్యాదికలుక్కు

నిత్యమై, ఈశ్వరునకు క్షీడాపరికరమై,

పక్షద్వయమైన మాసము, మాసములు రెండుకలది ఋతువు, ఋతువులు మూడుకలది అయనము,
అయనములు రెండుకలది సంవత్సరము, ఇట్లు మాసమ సంవత్సరము మున్నూటయరువదికలది
యొకదేవసంవత్సరము, దేవసంవత్సరములు పండ్రెండువేలుగలది చతుర్థ్యము అందు కృత
యుగము నాలుగువేలు, త్రేత మానువేలు, ద్వాపరము రెండువేలు, కలియుగ మొకవేలు,
కృతయుగమునకు పూర్వసంధ్య నానూరు, అపరసంధ్య నానూరు త్రేతకు పూర్వసంధ్య మున్నూ
రు అపరసంధ్య మున్నూరు ద్వాపరమునకు పూర్వసంధ్య ఇన్నూరు, అపరసంధ్య ఇన్నూరు కలి
యుగమునకు పూర్వసంధ్యనూరు, అపరసంధ్యనూరు ఇట్లు దెబ్బదియొక్కటివెళ్ళిన చతుర్థ్యగ
మొకమన్నంతరము ఇట్లు పదునాలుగు మన్నంతరములు వేయిచతుర్థ్యగములు ఇది బ్రహ్మకొకపగల్గు
రాత్రియు దీనితోసమమైయుండును, ఇట్లు అహోరాత్రములు మాసంవత్సరములు అయ్యెట్టట్టు
హెచ్చించి నూగు సంవత్సరములుగా తెక్కింపబడిన బ్రహ్మయుస్సునకు పరమనిపేరగును" అని స్ప
ష్టముగాను సెలవిచ్చినారు కాగా కాలముయొక్క కలాకాసాదిరూప పరిణామప్రకారము చెప్పబ
డినది. (నిత్యమై) ఇచ్చట నిత్యమాటయనగా - "బ్రాహ్మణుడా! భగవత్సరూపమగు కాల
ము అదిలేనిది, దీనికి అంతములేదు." అనుచోప్పున ఆధ్యంతరహితమగుట (ఈశ్వరునకు క్షీడా
పరికరమై) అనగా - సమస్తమైన జగత్తుయొక్క సృష్టిక్షేతిసంహారములు లీలగాగల సర్వేశ్వరు
నకు ఆయా లీలకుపకరణమగుట. ప్రకృతిపురుషకాలములు మానును లీలాపకరణమే గదా ఉండు
ను. అందు ప్రకృతిపురుషులు సృష్ట్యాదులకు కర్తృమై లీలకుపకరణమందురు. ఇది బ్రాహ్మణుడు సహ
కారియై లీలాపకరణమై యుండును. ఈశ్వరుడు సృష్ట్యాదులను నిర్వహించునపుడు సత్య

శరీరభూతమాయరుక్మమ్

కర్తృభవత్తు లీలోపకరణమార్కశ్చ, ఇతు సహకారిత్వేన లీలోపకరణమాయరుక్మమ్ ఈ శ్వరక్ సృష్ట్యాదికలై నిర్వహితుక్మిడత్తిల్ సత్వసజ్జల్పనాన తాత్కాలియితోపజ్ఞితై కాలనియము తప్పాతపడి అవ్వవకాలాగమనమ్ వార్తిరన్దేనిర్వహిక్మైయా లే ఇతుతెన్నై నిమేషకాష్టాదిరూపేణ పరిణమిష్టైక్మైయా లే ఇతుతాత్ సృష్టివిషయముమాయితే యరుప్పతు ఆక ఇప్పడికళాలే ఈశ్వరస్సుక్మ క్రీడాపరికరమాయరుక్మమ్ ఇత్తై క్రీడాపరికిరి మెట్టే శొల్లు కైయా లే కాలకృతపరిణామమేయాయ్చెల్లుఁట లీలోపభూతియలే యితుక్మవినియోగమ్

“నకాలస్తత్రవైప్రభుః” ఎన్నిఁ భోగవిభూతియిలితుకొన్డ పేక్షైయిలై యైతాయైత్రిమ
అనస్తరమ్, ఏవమృతమాన కాలతత్త్వమ్ ఈశ్వరునుక్మ అపృథక్ సిద్ధవిశేషణమా యరుక్మమ్మడియై యరుళిచ్చెయ్గిఱార్ (శరీరభూతమాయరుక్మమ్) ఎన్న

౨“పరస్యబ్రహ్మణోరూపంపురుషః పరమంద్విజవ్యక్తావ్యక్తేతద్దైవాన్యే రూపేకాలస్తథా పరః || ప్రధానపురుషవ్యక్తకాలాస్తు ప్రవిభాగశః | గూఢాణిసీతిసర్గానవ్యక్తిసద్భావమే తవః || విష్ణోఃస్వరూపాత్పిరితోగితేష్వ రూపేప్రధానం పురుషస్సవిష్ణుః | లిన్ద్రేనతేన్ద్రేన ధృతేవియుక్తే రూపాస్తరం తద్విజకాలసంజ్ఞమ్” ఎన్నక్కడవశితే ఒరు చేతననోడోరు ద్రవ్యతుక్మజ్ఞాన పృథక్సిద్ధ్యనర్హాధారా యభావముమ్, నియన్త్రనియామ్యభావముమ్, శేష శేషిభావము మోగొన్డే శరీరలక్షణమాయితే యరుప్పతు కాలసంజ్ఞాకాచిద్ద్రవ్యతుక్మ ఏతత్స

శరీరభూతమైయుండును

సంకల్పడగుతాను మొదటచేసిపెట్టిన కాలనియముతప్పనిచొప్పున ఆయాకాలాగమనమును చూచియుండే నిర్వహించుటచే దీనిని నిమేషకాష్టాదిరూపముగ పరిణమింపించుటచే ఇది సృష్టి విషయమునై గదా యుండుట కాగా ఈప్రకారములచే ఈశ్వరునకు క్రీడాపరికరమై యుం డును దీనిని క్రీడాపరికరమనే చెప్పటచేతను కాలకృతపరిణామమేయై మొప్పుచున్న లీలోప భూతియందు దీనికుపయోగము “అచ్చట కాలము ప్రభువుగాదు” అనెడి భోగ(నిత్య)విభూ తియందు దీనిగొని యడేక్షలేదు అనినదయ్యెను

తరువాతను ఇట్టిదైన కాలతత్త్వము ఈశ్వరునకు అపృథక్సిద్ధ (ఆశ్రయమును విడిచియుం డని) విశేషణమైయుండుప్రకారమును నెలవిచ్చుచున్నార (శరీరభూతమైయుండును) అని

౩“ఓబ్రాహ్మణుడా! పురుషుండు పరబ్రహ్మయొక్క ముఖ్యమైనరూపము, అట్లనే వ్యక్తా వ్యక్తములు మరియు కాలము మఱియొకరూపము ప్రకృతి పురుషుడు మహా గాదులు కాలము ఇది పరస్పరము చేతపైలు స్వభావములుగలవై సృష్టి స్థితి సంహారములు ప్రకా శించుట శుభ్రత్తి వీనికి హేతువులై భగవంతునకు శరీరములగుచున్నవి విష్ణువుయొక్కపరస్వ రూపమునుండి విభక్తిములైన ప్రధానము పురుషుడు నను (ఆవిష్ణువుయొక్క) రెండురూపములును రూపాంతరమైన దేనిచేత నొందొంటితో కలియకుండ ధరింపబడినవియో, ఓబ్రాహ్మణుడా! అట్టి రూపాంతరము కాలమును పేరుగలది” అనతగియున్నదిగా ఒకచేతనునితో నొకద్రవ్యమునకు కలిగిన పృథక్సిద్ధ్యనర్హమైన ఆధారాభేదభావము, నియన్త్రనియామ్యభావము శేషశేషిభావ ముననుచొక్కొట్టియే శరీరలక్షణమైగాదా యుండును కాలమును పేరుగల యచిద్ద్రవ్యమునకు

౪౫. మన్తైర్వియరణ్ణచిత్తు మీశ్వరనుక్కుమ్ ఆత్మావ్రుక్కుమ్ భోగ్య
భోగోపకరణభోగస్థానజ్ఞలాయరుక్కుమ్.

మృత్యుత్రయము మీశ్వరనోడే యుక్తాకారయే యితవనుక్కు శరీరమాయరుక్కు మెట్టతా
యిత్తు ఇప్పటి ప్రకృత్యాది పరిణామ సహకారియనకాలము ఈశ్వరనుక్కు శరీరమాయరు
క్కు మెట్టయాలే, సహకారికారణము మీశ్వర నేయెన్నవతుక్కు విరోధమిట్లై ఆక,
సత్వశూన్యమాకితి తిన్నలెత్తుమ్, అతు కెయ్యుమ్ కార్యముమ్, అతుక్కుఱుస్సానవతినుడైయ
పరిణామముమ్, అతినుడైయ అనాదినిధనత్వముమ్, అతుతా నీశ్వర సుక్కు ఇన్నతుక్కు పరికర
మాయరుక్కు మెట్టమ్, అతుతా నవనుక్కు శరీరమాయరుక్కు మెట్టమ్ శొల్లినిష్టతు

౪౫ త్రివిధాచిత్తయు మరుళిచ్చయ్కితివిడత్తిల్, అవనుక్కు భోగోపకరణమన గౌరవ
వత్తైప్పల్లి శుద్ధసత్వత్తై ప్రథమమరుళిచ్చయ్తార్, అనన్తరమ్, అవనుడైయలీలైక్కు ప్రధా
నోపకరణమాయ్కిట్టై ప్రధానశబ్దవాచ్యమాన మిశ్రసత్వత్తైయరుళిచ్చయ్తార్, అనన్తరమ్
అన్తప్రధానపరిణామత్తుక్కు సహకారియయ్కిట్టై లీలోపకరణమాయరుక్కుమ్ సత్వశూ
న్యత్తై యరుళిచ్చయ్తార్ ఇప్పటి అచిత్త్యయత్తైయమ్ శొల్లికితివిడత్తిల్ (ప్రకృతిప్రాకృతి
జ్ఞానినుడైయ పరిణామజ్ఞకుక్కు హేతువాయ్) ఎత్తు కాలతత్వత్తుక్కు వినియోగమ్ శొన్ననోపాతి
పూర్వాచిద్వయత్తుక్కుమ్ వినియోగమ్ శొల్లప్పట్టిత్తియైతే, అత్తైయరుళిచ్చయ్కితార్ మేల్
(మన్తైర్వియరణ్ణచిత్తుమ్) ఎత్తుతుడత్తి

(ఈశ్వరనుక్కు మాత్మావ్రుక్కు) మెట్టతు - చేతనరితేఅచేతనత్తుక్కు భోక్తాక్కిల్, చేత
నరాకవుళ్ళతు ఈశ్వర సమాత్మావ్రుమిత్తే, అనపీన్మకభయరుమ్ భోగ్యాదికళా యరుక్కు మె

౪౫ మిగిలిన రెం డచిత్తులు నీశ్వరునకు నాత్మకును భోగ్యభోగో
పకరణ భోగస్థానములై యుండును.

ఈ మూడుసంబంధములును ఈశ్వరునితో నుండుటచే ఇది అతనికి శరీరమైయుండుననినది
యయ్యెను ఇట్లు ప్రకృతి మొదలైనవాటియొక్క పరిణామమునకు సహాయమైనకాలము ఈశ్వ
రునకు శరీరమైయుండుననుటచే సహకారికారణంబు నీశ్వరుడై యనుదానికి విరోధములేదు
కాగా సత్వశూన్యమనునదియ్యదియనియు అది చేయు కార్యంబును దాని కువయు క్తమైనదాని
యొక్క పరిణామంబును, దానియొక్క ఆద్యంతరాహిత్యంబును అది యీశ్వరునకు ఇద్రానికి పరి
కరమైయుండుననుటయు అది యతనికి శరీరమైయుండుననుటయు చెప్పబడినది

౪౫ మూడువిధములైన యచిత్తునానతిచ్చనపుడు అతనికి భోగోపకరణమును గౌరవ
మునపట్టి శుద్ధసత్వమును మొదట నానతిచ్చినారు, అనంతరము అతనిలీలకు ప్రధానోపకరణ
మగుచు ప్రధానశబ్దముచేఁ జెప్పబడు మిశ్రసత్వము నానతిచ్చినారు తరువాత ఆప్రధానపరి
ణామమునకు సహకారియగుచు లీలోపకరణమైయుండు సత్వశూన్యము నానతిచ్చినారు. ఇట్లు
మూడు అచిత్తులను చెప్పనపుడు ప్రకృతిప్రాకృతములయొక్క పరిణామమునకు హేతువై
అని కాలతత్వమునకు వినియోగము చెప్పినట్లు వెనుకటి రెండు అచిత్తులకును వినియోగము చెప్పఁ
బడలేదుగదా. దానినిక నానతిచ్చుచున్నారు. (మిగిలిన రెండచిత్తులు) అని మొదలుపెట్టి.

(ఈశ్వరునకు నాత్మకును) అనినది. చేతనలుగదా అచేతనమునకు అనుభవించువారు,
చేతనలైయున్నది యీశ్వరుడు నాత్మయునేగదా, అయినవెనుక సుఖయులకును భోగ్యాదు

౪౬ భోగ్యజ్ఞభాకిజన- విషయజ్ఞ, భోగోపకరణజ్ఞభాకిజన- చక్షు
రాదికరణజ్ఞ, భోగస్థానజ్ఞభాకిజన-చతుర్దశభువనమునను
సదేహమున

స్తపడి అస్తావుక్కుమ్ ఎస్త ఏకవచనమ్ జాత్యభిప్రాయ మాకే యాలే, త్రివిధ చేతనలైయుమ్
శోబుకిజతు ఇప్పడియుభయాచిత్తుమ్ ఉభయర్కుమ్ భోగ్యాదికళా యిరుద్దతేయాకిలుమ్ కేవ
లభగవదిచ్చెయాలే తిద్దోగార్థమాక పరిణమిక్కై యాలుమ్, అనవరితా పరోక్షిత స్వపరస్వరూ
పరాన నిత్యముక్తరిల్ “తరుసుకు శుమ్ నీయుమ్” ఎన్నిజపడియే అమ్మిఘన త్రిమిడైయే భోగత్తు
క్కుమ్ కైత్తోడుమాన మాయిరుక్కుమ్ తొక్కియై “అహంమమ” ఎన్నిరుప్పారిల్లా మై యాలుమ్,
శుద్ధసత్వత్తిరుడైయే వినియోగమ్ ఈశ్వరప్రధాన మాయిరుక్కుమ్ అజ్ఞనన్తిక్కై, చేతనకర్తాను
గుణమాక భగవత్పిజ్జుల్పత్తాలే పరిణమిక్కై యాలుమ్, చేతనరెల్లారుమ్ దేవాదిశరీరజ్ఞలిలే అ
హంబుద్ధియైప్పణ్ణి స్వతస్త్రిభోక్తాక్కుళా యిరుక్కై యాలుమ్, ఈశ్వరనక్కిన్ద విభూతియల్
లీలారి సమేప్రచురుమాయ్ భోగరి యమ్ అత్తిల్పమాక్కై యాలుమ్, మిత్రసత్వత్తిరుడైయే వినియో
గమ్ బద్ధచేతనప్రధాన మాయిరుక్కుమ్

౪౬ అన్దవిభూతియిల్ భోగ్యజ్ఞభావన- అప్రాకృతిమాన శబ్దాదికల్ భోగోపకరణజ్ఞ
భావన - దివ్యమాల్యాదికుమ్, ఛత్రచామరాదికుమ్, కరణజ్ఞల్ తానుమ్ భోగస్థానజ్ఞభావన-
అప్రాకృతరత్నమయమాన మణ్డప మెన్నమాళిక్కై యెన్న ఇత్యాదికకుమ్, పళ్ళోపనిషత్తయమాన
దివ్యవిగ్రహజ్ఞకుమ్ ఇప్పడి నిత్యవిభూతిప్రక్రియైయుమ్ ఇవిడ త్తిలేయరళిచ్చెయ్యి వేడ్డియరుక్కు

౪౬ భోగ్యములై నవి- విషయములు, భోగోపకరణములై నవి- చ
క్షురాదికరణములు, భోగస్థానములై నవి- చతుర్దశభువనము
ను సమ సదేహమును

లయియుండునని తాత్పర్యము (అత్తకును) అను నేకవచనము జాత్యభిప్రాయమాటచే, త్రివి
ధచేతనలను చేప్పచున్నది ఇట్లు రెండు అచిత్తులును ఇద్దరికిని భోగ్యాదులైయున్న దే యైనను
కేవల భగవదనిచ్చే వానిభోగముకొరకు పరిణమించుటచేతన, ఎల్లపుడును ప్రత్యక్షముగ
చేయబడిన తమయొక్కయు, పరునియొక్కయు స్వరూపముగల నిత్యముక్తులలో “క్రిడేవి
యును నీవును” అను చోప్పుని ఆమిఘనముయొక్క భోగమునకు సాధనమైయుండునది తక్కు
“నేను, నాది” అని యుండువారు లేమిచేతను, శుద్ధసత్వముయొక్క వినియోగము ఈశ్వర
ప్రధానమైయుండును అట్లుగాక చేతనకర్తానుగుణముగా భగవత్సంకల్పముచే పరిణమించుట
చేతను, చేతనలందరు దేవాది శరీరములయందు ‘నేను’ అను బుద్ధినిచేసి స్వతింత్రభోక్తలై
య్యండుటచేతను, ఈశ్వరున కీవిభూతియందు లీలారి సమే విస్తారి మై భోగరసము మిక్కిలి
తక్కువయగుటచేతను, మిత్రసత్వముయొక్క వినియోగము బద్ధచేతనప్రధానమైయుండును

౪౬ ఆ విభూతియందు భోగ్యములనగా-అప్రాకృతిమైన శబ్దాదులు భోగోపకరణము
లనగా - దివ్యమాల్యాదులును ఛత్రచామరాదులును, కరణములును భోగస్థానములనగా-అప్రా
కృతరత్నమయమైన మండపమేమి గృహమేమి ఇత్యాదులును, పంచోపనిషత్తయమైన దివ్య
విగ్రహములును ఇట్లు నిత్యవిభూతిప్రక్రియనుకూడనిచ్చుటనే ఆనతీయవలసియుండు సంకోచించి

౪౭ ఇతిల్, ముష్పట్టవచిత్తుక్కు క్కీల్లైయన్డాయ్ చ్చుల్, ముమ్ మే
లుమ్లైయిన్డై క్కీయిరుక్కుమ్, నడువి అచిత్తుక్కు చ్చుల్, ముమ్
క్కీమ్లై యిన్డై క్కీ మేలైయన్డాయిరుక్కుమ్, కాలమ్
జుమ్మొక్కపున్డాయిరుక్కుమ్

చోక్కిచ్చిత్తు లీలావిభూతిప్రక్రియామాత్రతై యరులిచ్చెయ్చెటార్ (భోగ్యబ్రహ్మాకీలన) ఎత్తు
తుడజ్జి

ఇతతా నే ఉభయవిభూతిక్కు మానాలో వెన్నిల్, భోగోపకరణబ్జిల్ ప్రధానబ్జిల్ శో
ల్లామైయాలుమ్, భోగస్థానబ్జిల్ వైషమ్యతైలుమ్ శేరాతు ఇబ్బు చేతినర్కు భోగమావతు-సుఖ
దుఃఖరూపమాన వసుభవజ్ఞానమ్ అన్దజ్ఞాన త్తిక్కు విషయమాకై యా లే కబ్బాదివిషయబ్జిల్ భోగ్య
బ్జిల్ అన్దజ్ఞానత్తుక్కు పకరణబ్జిల్ తాకై యా లే యిన్డై యన్డై భోగోపకరణబ్జిల్ యాతొరుఅధి
కరణ త్తిలే నిట్టిగఱచేతననుక్కు అన్దజ్ఞానమ్ క్కీలక్కి అతు, అతుభోగ స్థానశబ్దత్తుక్కుర్ధ మ్మకై
యా లే, భోగస్థానబ్జిల్ లోకబ్జిల్ యమ్ దేహబ్జిల్ యమ్ శోలుక్కి అతు లోకవిభాగమ్ క్కీల్లై
పట్టతు సమస్తదేహబ్జిల్ వన - సునరతిర్యక్ స్థావరాత్మకమానశరీరబ్జిల్ ఈశ్వర సుక్కిన్ద
విభూతియిలుజ్ఞాన భోగ్యభోగోపకరణాదికై యమ్, అవతారకన్దమాన శ్రీరాద్ధి వశయన త్తిలుమ్
అవతార విశేషబ్జిలిలుమ్ అర్చావతారబ్జిలిలు ముజ్జాన వినియోగ విశేషబ్జిల్ తే కన్డొకొళ్ళతు

౪౮ అనన్దమ్, త్రివిధాచిత్త్యుడైయవుమ్ పరిణామబ్జిల్ యరులిచ్చెయ్చెటార్ (ఇతి
ల్ ముష్పట్టవచిత్తుక్కు) ఎత్తు తుడజ్జి

౪౯ ఇందు, మొదటియచిత్తునకు క్రిందియెల్లకల్లి చుట్టును మీదను
నెల్ల లేకయుండును, నడిమిచిత్తునకు చుట్టును క్రిందను యెల్ల
లేకుండు మీదియెల్లకలిగియుండును, కాలము అంతటను కలిగి
ఉండును

లీలావిభూతిప్రక్రియామాత్రమున ఆనతిచ్చుచున్నార (భోగ్యములైనవి) అని మొదలుపెట్టి

ఇదియే ఉభయవిభూతికి నైననో యనగా భోగోపకరణములయందు ప్రధానములు చెప్ప
కపోవుటచేతను, భోగస్థానములయందు వైషమ్యముచేతను చెరదు ఇచ్చట చేతనులకు
భోగమనగా, సుఖదుఃఖరూపమైన యనుభవజ్ఞానము ఆజ్ఞానమునకు విషయమాటచే కబ్బాది
విషయములు భోగ్యములు ఆజ్ఞానమునకు పకరణములగుటచే ఇంద్రియములు భోగోపకరణములు
ఏదో యొక ఆధారమందున్న చేతనునకు ఆజ్ఞానము పుట్టుచున్నది అది భోగస్థాన శబ్దమున
కర్ధమగుటచే భోగస్థానములని లోకములను దేహములను చెప్పనది లోకవిభాగముక్రిందనే
చెప్పబడినది సమస్తదేహములనగా దేహమనుష్య తిర్యక్ స్థావరాత్మకమైన శరీరములు, ఈశ్వ
రసకీవిభూతియందు కల్గిన భోగ్యభోగోపకరణాదులను, అవతారమాలమైన శాలసముద్రము
పడకయందును, అవతార విశేషములయందును, అర్చావతారముల యందును కలిగిన వినియోగ
విశేషములచే తెలిసికొనునది

౪౯. తరువాత మాడు అచిత్తులయొక్కయు పరిణామములను తీసతిచ్చుచున్నారు.
(ఇందు మొదటియచిత్తునకు) అని మొదలుపెట్టి

౪౮ కాలన్దాక్ పరమపద త్రిల్ నిత్యమ్, ఇ జ్ఞనిత్యమైస్తుజ్ఞోల్లవర్ కళో

పూర్వాచిత్తుక్కుక్కిగ్నై యుజ్ఞనిత్యత - మిశ్రసత్వాపధియా కైయా లే నడువి లచిత్తుక్కు మేలై యుజ్ఞనిత్యత - శుద్ధసత్వాపధియా కైయా లే కాలత్తుక్కుజ్ఞనోరు అపచేదమిల్లామైయా లే ఎజ్ఞ ముక్కువుజ్ఞా యిరుక్కు మెగ్గిణతు ఇప్పడి సార్వత్రికమనకాలన్దాక్ ఉభయవిభూతియలుమ్ నిత్యమైన్తి తమక్కు త్రిరువుళ్ళమ్

౪౯ ఇజ్ఞనన్తి క్కే ఇతుక్కు విభూతివిభాగ త్రైయిట్టు ఒరుభేదమ్ శోల్లనాగుముజ్ఞనితార్ (కాలన్దాక్ పరమపద త్రిల్ నిత్యమ్ ఇజ్ఞనిత్యమైస్తుజ్ఞోల్లవర్ కళో) ఎన్తు

ఇప్పడిశోల్లకైక్కిడి - పరమపద త్రిల్ తుక్కు ఉత్పత్త్యాదికళుజ్ఞాక శాస్త్రజ్ఞో శోల్లామై యాలుమ్, ఇన్దవిభూతియిలే యితుక్కు ఉత్పత్త్యాదికళై చ్చొల్లుకైయాలమ్, పూహకృత్యజ్ఞైచ్చొల్లు మిడై త్రిలే కాలసృష్టియై అనిరుద్ధకృత్యమాక చ్చొల్లునిన్ద త్రిలే ప్రకృతియై సృష్టిక్కై యావతు - మహదాదిరూపేణ పరిణమిప్పిక్కై యా నావోలే, కాలవై సృష్టిక్కై యావతు - నిమేషకాష్టారూపేణ పరిణమిప్పిక్కై సతతపరిణామినియాన ప్రకృతిక్కుమహదాది రూపమానసూ లపరిణామమైలేయిత్తే, సతతపరిణామియానవితుక్కుమ్ నిమేషాదిరూపేణ పరిణామమ్ అన్దమహదాదియోపాతి, నిమేషాదియానవితువుమ్ ఉత్పత్తివి నాశవత్తైక్కైయా లే యివ్యశవై కొణ్డ కాలమిజ్ఞనిత్యమాయరుళ్ళు మెగ్గిణతు, పరమపద త్రిల్ ఈదృశపరిణామవిశేషప్రయుక్తోత్పత్త్యాదివ్యవహారరాశిత్యత్రైలే నిత్యమాయరుక్కు మెగ్గిణతు ఇప్పడి కాలత్తుక్కు పరిణామజ్ఞోళ్ళా లే ఏకరూపత్వత్తైక్కిణ్డ, ఇప్పడియిరున్దశ్శ కాలన్దాక్, తన్నుడైయ నిమేషమ్, కాష్టై

౫౦ కాలము పరమపదమందునిత్యము, ఇందనిత్యమనియుంజెప్పదురు

మెదటియచిత్తునకు క్రింది హద్దు కలదనుట - మిశ్రసత్వము అపధికలదగుటచే మధ్యాచిత్తునకుమిది యెల్లకలదనుట - శుద్ధసత్వమువరకు నుండునదగుటచే కాలమునకు అచ్చట నొక గుర్తులేమిచే అంతటను కలిగియుండుననుట ఇట్లు అంతటనున్న కాలము రెండువిభూతులయందును నిత్యమనిగదా తమకు సమత్వము

౫౧ ఇట్లు గాక దీనికి విభూతివిభాగముంబట్టి ఒక్కభేదమును చెప్పవారును కలరు అనుచున్నారు (కాలము పరమపదమందు నిత్యము ఇందనిత్యమనియుం జెప్పదురు) అని

ఇట్లు చెప్పటకు మూలము పరమపదమందు దీనికి ఉత్పత్త్యాదులుండునట్లు శాస్త్రీయులు చెప్పకపోవుటచేతను, ఈవిభూతియందు దీనికి ఉత్పత్త్యాదులను చెప్పటచేతను, పూహకార్యములను చెప్పనపుడు కాలసృష్టి అనిరుద్ధకృత్యముగ చెప్పబడినదిగదా ప్రకృతిని సృజించుట యనగా మహదాదిరూపముగ పరిణమింపించుట యైనట్లు కాలమును సృష్టించుట యనగా, నిమేషకాష్టారూపముగ పరిణమింపించుట ఎల్లప్పుడును పరిణమించెడి ప్రకృతిమహదాది రూపమైన స్థూలపరిణామమువలెగదా సతతపరిణామియైన దీనికి నిమేషాదిరూపముగ పరిణామము అమహదాదివలె నిమేషాదియైన యిదియు ఉత్పత్తి నాశములు కలదగుటచే నింతమాత్రము గొని కాల మిందనిత్యమైయుండుననుట పరమపదమొ దిట్టిపరిణామవిశేషప్రయుక్తోత్పత్త్యాది వ్యవహారరాశిత్యముచే నిత్యమైయుండుననుట ఇట్లు కాలమునకు పరిణామముంగొనక ఏకరూపముగనుటఁ గొని ఇట్లుండుకాలము తనయొక్క నిమేషము, కాష్ట, ముహూర్తము, దివ

౪౯. శిలర్ కాలత్తై యిలైయైన్దార్ కళ్

౫౦ ప్రత్యక్షత్తాలుమ్ ఆగమత్తాలుమ్ సిద్ధిత్తాయాలే అతు శొల్ల
పైన్జాతు

ముహూర్తమ్, అహారాత్రమ్ తుడక్కమాకన్విపరార్థమితాకవుజ్ఞాన విశేషవ్యవహారముక్కు
హేతువాన నిమేషాన్వేషణలో, ఆదిత్యగతితుడక్కమాన ఆవచ్ఛేదబ్ధిలోడే సమ్మన్విత్తుక్కుమ్
ఆక్రయాలే, క్షణలవాదిభేదవ్యవహార ముజ్ఞాకీజతైష్ట్య శొల్లవతు మొదపక్షముజ్జితే ఇతువితే
తత్త్విత్రయవివరణ త్రిలాచాన్నిశ్చై ప్రవాదాన్వేసవరుళిచ్చయేతితు అద్దపక్షిత్తిల్ ఉభయవి
భూతీయులుమ్ కాలస్వరూప మేకరూపమాయరుక్కు మాక్రయాలే, పరమపదత్తిల్ నిత్యమ్ ఇబ్బ
నిత్యమెన్దిజుతు శొల్లబోవుకాతు ఆక్రయాల్, ఇతుపరిణామ పక్షత్తైయవలమ్మిత్తు శిలర్ శి
న్ని తెన్జుకొళ్ళవేలుమ్ నమ్మడైయదర్శనసర్ తిబ్బళిలే యిబ్బనేయుమ్ అలగుళిచ్చయేక్రయాలే,
అత్తైయుమ్ దిర్బిప్పిత్తిరుళినాగాయిత్తు

౪౯ కాలవచ్చైయిలైయైన్దృష్టాదికళ్ శొల్లక్రయాలే(శిలర్ కాలత్తై యిలైయైన్దార్
కళ్) ఎన్దితార్

౫౦ (ప్రత్యక్షత్తాలుమ్) ఇత్యాదియాలే అత్తైనిరాకరిక్కితార్

ప్రత్యక్షమావతు- స్థావరజంగమాత్మికమానసమస్తపదార్థముమ్ కాలకృతపరిణామమాక వే
కాణిప్పడుకీజుతు ఆగమమావతు- శ్రుత్యాదికళ్ “కలముహూర్తాఃకాస్మాత్పాహారాత్రాచ్ఛి
సర్పః” ౧ “మధుశృమధవశృపాసన్తికావృతా, శుక్లశృపచిత్తస్త్రిస్తావృతా” ఎన్దు

౪౯ కొందరు కాలమును లేదనినారు

౫౦. ప్రత్యక్షముచేతను ఆగమముచేతను సిద్ధించుటచే అది చెప్ప
తగదు.

సము, మొదలుగా గల్గి ద్విపరార్థముకొసగా కలిగిన విశేషవ్యవహారమునకు హేతువైన నిమేషాన్వే
షములు, ఆదిత్యగతి మొదలగు చిహ్నములతో సంబంధించియుండును కాబట్టి క్షణము, లవ
ము, మొదలగు భేదహదవ్యరము కలుగుచున్నది యని చెప్పనదియును ఒకపక్షముకలదు గదా
ఇదియేగదా తత్త్విత్రయవివరణమందు ఆచ్చాంబిల్ ప్రధానముగ నానతిచ్చినది ఆపక్షమందు
ఉభయవిభూతీలోను కాలస్వరూప మొక్కరూపమే యైయుండుటను పరమపదమందు నిత్య
ము ఇచ్చట ననిత్యము అనునది చెప్పకూడదు కాబట్టి ఇది పరిణామపక్షమును అవలంబించి
కొందఱు చెప్పినదని గ్రహించునది మనసిద్ధాంతము వారిలోనుకూడ ఇట్లును కొందరు ఆనతిచ్చు
టచే దానిని చూపించి యనుగ్రహించినారు

౪౯. ‘కాలమేలేదు’ అని శాద్ధాదులు చెప్పటచే (కొందరుకాలమును లేదన్నారు) అను
చున్నారు

౫౦. (ప్రత్యక్షముచేతను) ఇత్యాదిచే దానిని నిరసించుచున్నారు

ప్రత్యక్షమనగా- స్థావరజంగమాత్మికమైన సమస్తపదార్థమును కాలకృతపరిణామమైయె
కనుపడెడియిది. ఆగమమనగా- శ్రుత్యాదులు, అంతటను కళ్లు, ముహూర్తములు, కాష్టలు,
అహారాత్రములు, “చైత్రవై కాళిములు వసంతఋతువు, కృష్ణాషాఢములు గ్రీష్మఋతువు,”

౫౧ పలరుమ్ దిక్ష్మన్తు తనియే యొరుద్రవ్యముజ్ఞెన్వార్ కళో.

౫౨ పలహేతుక్కుళాలుమ్

కాలపరిణామవిశేషజ్ఞాన కలై కాన్తై ముహూర్తమహోరాత్రజ్ఞో బుతువిశేషజ్ఞై హ్యుల్లా నిష్ఠతీతే శ్రుతి ౧ “కాలస్వరూపం విష్ణోశ్చయన్ ద్యౌక్తంతవాఽనఘ” ఇత్యాదియా లే శ్రీవిష్ణుపురాణత్రిలే యతుతాత్ విస్తరేణ శొల్లపృట్టతీతే పురాణా న్తరజ్జలిమ్ ఇతిహాసాదికలి మిప్పడి కణ్ణుకొళ్ళతు ఇతుక్కేన్న వే నిర్మితమాయ్, అధ్యయనాది కాలనియమజ్ఞై ప్రతిపాదిక్కిఱ జ్యోతిశ్శాస్త్రతై వేగత్తుక్కు దృష్టియాక చొల్లానిష్ఠతీతే అన్యకాస్తన్వెన్నిల్, ‘ఇన్యకాలత్రిలే యిన్నతుజ్ఞామ్’ ఎన్తు శొన్నాల్ అతు ప్రత్యక్షీక్కులాయరా నిష్ఠతీతే ఆకైయాల్, ప్రత్యక్షత్తాలు మాగమత్తాలు మిప్పడిసిద్ధిక్కైయాలే కాలాభావమ్ శొల్వొన్ణాత్తెన్నే

౫౧ వైశేషికాదికళో, పృథివ్యాదికళోపాతి దిక్ష్మన్తు తనియే యొరుద్రవ్యముజ్ఞెన్వార్ కళో ఎన్టార్

౨ “ద్రవ్యాణి పృథివ్యైజో వాయ్వాకాశ కాల దిగాత్మనాంసి నవైవ” ఎన్టీతే యవర్ కళో శొల్లువతు ౩ “భూ రాపో జ్యోతి రనిలో నభః కాలస్తథా దిశః|ఆత్మా మన ఇతిప్రామాన్యర్పివ్యాజీనవతద్విదః” ఎన్టానితే వరదరాజ్

౫౨ అత్తైనిగాకరిక్కితార్ (పలహేతుక్కుళాలుమ్) ఇత్యాదియా లే

అతావతు-నాలువేర్ నాలుదిక్కిలుమ్ నిన్టార్, నాల్వార్ కుక్కుమ్ నడువానప్రదేశమ్ ఒరు

౫౧ అనేకులు దిక్కిని వేరేయొకద్రవ్యమున్నదన్నారు

౫౨. అనేక హేతువులచేత

అనికాలపరిణామవిశేషములైన కళ, కాన్త, ముహూర్తము, అహోరాత్రములు, బుతువిశేషములును, చెప్పచున్నదిగదా శ్రుతి ౧ “ఓపాపములులేనివాడా! విష్ణువుయొక్క కాలస్వరూపమే నైతే నావల్ల నీకు చెప్పబడినదో” ఇత్యాదిచే శ్రీవిష్ణుపురాణమందు ఇదియొ విస్తారముగ చెప్పబడినదిగదా ఇతరపురాణములయందును ఇతిహాసాదులయందును ఇట్లు కనుగొనునది దీనికనియెనిర్మితమై అధ్యయనాది కాలనియమములను ప్రతిపాదించెడి జ్యోతిశ్శాస్త్రమును వేదమునకు కన్నగా చెప్పచున్నదిగదా ఆకాస్తమందు ‘ఈకాలమందిరి కలుగను’ అనిచెప్పినచో నగిప్రత్యక్షించితగినదై యుంటున్నదిగదా కాబట్టి ప్రత్యక్షముచేతను నాగమముచేతను నిట్లుసిద్ధించుటచే కాలాభావముచెప్ప తగదనుట

౫౧ వైశేషికాదులు పృథివ్యాదులవలె దిక్కినియు వేరుగనొక్కద్రవ్యముకలదని నుడువుటచే (అనేకులు దిక్కినివేరేయొక ద్రవ్యమున్నదన్నారు) అనుచున్నారు

౨ “ద్రవ్యములు-పృథివి, జలము, తేజస్సు, వాయువు, ఆకాశము, కాలము, దిక్కు, ఆత్మ మనస్సు ననుతోమ్మిదియే” అనిగదావారలు చెప్పనది ౩ “భూమి, జలము, తేజస్సు, వాయువు, ఆకాశము, కాలము, దిక్కు, ఆత్మ, మనస్సు, అని తొమ్మిదిద్రవ్యములు అనిదాని నెఱింగినవారు చెప్పచున్నారు” అనినాడుగదా వరదరాజు

౫౨ దానిని నిరసించుచున్నారు (అనేక హేతువులచేత) ఇత్యాదిచే

అనగా-నలుగురు నాల్గుగిక్కులనుండుచో నలువురకును మధ్యనున్న ప్రదేశము ఒకనికి

ఆకాశాదికభిలే అస్తర్భూతిమాకై యాలే అతువృజ్జేరాతు
౫౩ శిలర్ ఆవరణభావమ్ ఆకాశ మెన్ద్రాకకళే

వసుక్కుక్కుక్కుక్కు, ఒరువసుక్కు మేత్కాయ్, ఒరువసుక్కు ఒడక్కుమ్, ఒరువసుక్కు
తైత్తాయ్ త్తొద్దొద్దొద్దొద్దొ, అతుక్కుడి-ద్రవ్యమన్ద్రే ప్రతియోగ్యమగుణకాల్పనికమాకై
నాల్వర్ క్కునదువే యిరుక్కిజప్పధివ్యానికల్ ద్రవ్యమై యాలే ఇప్పడి విప్రతిపత్తి విషయమా
కిజిత్తై యి తే ఇనిత్తొ, ఆదిర్వయదిక్కిజ విడమ్ క్కుక్కుక్కుమ్, అవన స్తరిక్కిజ విడమ్
మేత్కాకవుమి తే కొళ్ళుక్కిజు, అతుతాక మహామేరువుక్కు నాలుపార్వత్తిలుమ్ భేదిత్తి తే
యిరుప్పతు ఆకైయాలే యి తే నాలుపార్వత్తిలు ముళ్ళువర్కల్కు మహామేరు వడక్కు
యిరుక్కిజు ౧ “నైవాస్తమయమగ్గ-స్య నోదయ స్పృహసతిః । ఉదయాస్తమయాఖ్యా
హిదర్శనాదిర్శనంరే ॥ సర్వేహంద్విపవర్ణాణాం మేరుత్తరతొయతిః” ఇతుతాక శ్రీవిష్ణు
పురాణత్తిలే కొల్లప్పట్టదు ఇప్పడ పలహేతుక్కుళాలుమ్ ఆకాశాదికభిలే అస్తర్భూతమాయ్,
తనక్కెన్న వొద్రద్రవ్యవృత్తయై మైయాలే దిక్కున్ద్రుద్రవ్యమైజిజువతువుమ్ శేరాత్తెన్ద్రై

(ఆకాశాది) ఎన్నిజ ఆదికబ్దతైలే-భూమియై చొల్లుక్కిజు ఇవన్ద్రేలేదిక్కు అస్తర్భూతి
మాకై యాలతు-సూర్యమయై ఉదయాదికభిక్కిడాక వివన్ద్రుక్కుళ్ళే దిగ్విభాగత్తైక్కుల్పిత్తు
కొల్లొళ్ళుక్కిజుతోడ్చియ ప్పిదిత్తు క్కాణలావతోరువస్తువిన్ద్రే యిరుక్కు = అతువుమ్ శేరాత్తెన్ద్రు
ము శ్చేయ మెరువత్తుతై నిషేధిక్కైయాలే సముచ్చయమ్

౫౩ పృథివ్యాది చతుష్టయత్తోపాతి ఆకాశతైయుమ్ భావరూపపదార్థవాక కొల్లొళ్ళా తే

ఆకాశాదులయందు అంతర్భూతమగుటచే అదియును చేరదు
౫౩ కొందరు ఆవరణభావము ఆకాశ మనినారు

తూర్పు యొకనికి పశ్చిమమై యొకని కుత్తరమై ఒకనికి దక్షిణమై తోమచున్నదిగదా అందుకు
కారణముద్రవ్యమకాకుండా ప్రతియోగికి అచగుణముగా కాల్పనికమగుట నలుగురికినడుమను
న్న పృథివ్యాదులు ద్రవ్యమగుటచే ఇట్లు సందేహావిషయము అవుచున్నది లేదుగదా ఇంకను,
సూర్యుడుదయించు ప్రదేశము తూర్పుగానున్న ఆతడ స్తమించు ప్రదేశము పశ్చిమముగానున్న
గదా గ్రహించుట అదిమహామేరువునకు నాలుగుపార్వములందును భేదించిగదాయుండును
గనుక గదా నాలుగుపార్వములయందు నున్నవారికి మహామేరువు ఉత్తరమై ఉన్నది
౧ “ఎల్లప్పుడునుంటున్న సూర్యునకు ఉదయాస్తమయములలేవు, ఏకారణమువలన మేరుపర్వ
తము సమస్తమైన ద్వీపపర్వములకును ఉత్తరముననున్నదో అందువలన సూర్యునికి దర్శనాదర్శన
ములే ఉదయాస్తమయములని చెప్పబడుచున్నవి” ఇదియే శ్రీవిష్ణుపురాణమున చెప్పబడినది
ఇట్లు పెక్కుహేతువులచేతనున్న ఆకాశాదులలో అంతర్భూతమై తనకని యొకద్రవ్యవృత్త
లేమిచే దిక్కుని యొకద్రవ్యము కలదనునదియు సందర్శించదనుట

(ఆకాశాదులయందు) అనునాదికబ్దముచే భూమినిచెప్పట, వీనిలో నిక్కుఅంతర్భూత
మగుట యనగా-సూర్యునియొక్క ఉదయాదులకు తగునట్లు వీనిలోదిగ్విభాగమును కల్పించు
కొనుటదక్క ప్రత్యేకించి చూడతగునొకవస్తువు గాకుండుట అదియును గూడదనుటవెనుక
నొకపక్షమును నిషేధించుటచే సముచ్చయము

౫౩. పృథివ్యాదిచతుష్టయమువలె ఆకాశమునుకూడ భావరూపపదార్థముగా గొనక

౫౪. భావరూపేణ తోద్భూతైర్మాతౌ అతుప్రజ్ఞైరాతు.

ఆవరణాభావరూపము క కొల్లఁగొని జాగ్రత్తయై యులిచ్చెయ్యెడార్ (శిలర్ ఆవరణాభావము ఆకాశమెఱ్ఱార్ కల్) ఎఱు

“అవియితే అనేన” ఎనిఱ కరిణవృత్తపత్తియాలే, ఆవరిణజ్ఞభావన- స్థూలపదార్థజ్ఞాన పృథివ్యాదికలాయ్, అవగ్రహితుడైయ అభావమే ఆకాశశబ్దవాచ్యములతు, ఇతు ఆకాశమే ఎఱు కాట్టలామ్మడి భావరూపమాన్ తోరుపదార్థమెఱ్ఱైగై “ననపృథివ్యాద్యభావమాత్ర మాకాశ ఇతివస్తుం శక్యమ్” ఎనితు భాష్యకారి రరులిచ్చెయ్యెతతు

౫౪ అతైనిరాకరిక్కితార్ (భావరూపేణ) ఇత్యాదియాలే

అతావతు-భావరూపత్వే నాగ్గీకరికప్పట్ట పృథివ్యాదికలొపాతి ౨ “అత్రశ్యేనఃపతతి, అత్రగృధ్రఃపతతి” ఎఱు శ్యేనాదికలదైయ పతనత్తుకు దేశమాయ్ కొల్లఱు ఆకాశముమ భావరూపేణ తోద్భూతయాలే, ఇతై ఆవరణాభావరూపము క చొల్లఱుఱిఱవతు శేరాతెగై అతుపుమెఱు నిషిద్ధసముచ్చయమ్ ఇతుతనై ౩ “ఆకాశేచావిశేషాత్” ఎనిఱ నూత్రత్తిలే ర ‘ఆకాశేన నిరూపాఖ్యతానయుక్తా భావరూపత్వే నాభ్యుపగత పృథివ్యాదివదాకాశస్యా ప్య బాధితప్రతీతిసిద్ధత్వావిశేషాత్, ప్రతీయతే హ్యకాశో ‘అత్రశ్యేనః పతత్యత్రగృధ్ర’ ఇతిశ్యేనాది పతనదేశత్వేన’ ఎఱు తుడక్కి భాష్యకారి విస్తరణ వరులిచ్చెయ్యెతార్

౫౪ భావరూపముగా తోచుటచేత అదియును చేరదు

ఆవరణాభావరూపముగా గ్రహించు జాగ్రత్తమును ఆనతిచ్చుచున్నారు (కొందరు ఆవరణాభావము ఆకాశమనినారు) అని

“దీనిచే నానిరింపబడుచున్నది” అను కరిణవృత్తపత్తిచే, ఆవరిణములనగా-స్థూలపదార్థములైన పృథివ్యాదులై, వానియొక్క అభావమే ఆకాశ శబ్దవాచ్యముగాని, ఇది ఆకాశమనికన పరచెదగునట్లు భావరూపమైన దొకపదార్థముకాదనుట ౧ ‘పృథివ్యాద్యభావమాత్రమే ఆకాశమనిచెప్ప నశక్యము’ అని ఇదిశ్రీభాష్యకారులు ఆనతిచ్చినది

౫౪ దానిని నిరాకరించుచున్నారు (భావరూపముగా) ఇత్యాదిచే

అనగా-భావరూపముగ నంగీకరింపబడిన పృథివ్యాదులవలె ౨ “ఇచ్చట డేగపడుచున్నది, ఇచ్చట గద్ద పడుచున్నది” అని డేగమొదలైనవానియొక్క పడుటకు ప్రదేశమగుచు నాకాశంబును భావరూపముగ తోచుటచే దీని నావరిణాభావరూపముగ చెప్పుచున్నయది సరి పడదనుట అదియునని నిషిద్ధసముచ్చయము (అనగా- ఈవతుంబును వెనుకటివతులతో పాట్లు నిషేధింపఱుడినదనుట) దీనిని, ౩ “విశేషములేకపోవుటవలన ఆకాశమందును” అను నూత్రమందు ౪ “ఆకాశమందు అభావరూపత్వము తుదురదు. భావరూపముగా నొప్పుకొనబడిన పృథివ్యాదులవలె ఆకాశంబునకును అబాధితముగా ప్రతీతిసిద్ధమగుటయందు విశేషములేమిచే, ఆకాశము ‘ఇచ్చట డేగపడుచున్నది - ఇచ్చట గద్ద’ యని డేగమొదలగువాని పతనమునకు ప్రదేశమగుటచే ప్రతీతివిషయమగుచున్నది” అని మొదలుపెట్టి భగవద్రామానుజాచార్యుల వారు విస్తరముగ నానతిచ్చిరి

౫౫. వేతేశిలర్ ఇతుతన్నై, నిత్యమ్, నిరనయవమ్, విభు, అప్ర
త్యక్షమెస్తార్ కల్

౫౬ భూతాదియలే పిఱక్కైయాలమ్, అహంకారాదికళిల్లొమై
యాలమ్, కణ్ణుక్కు విషయనూక్కై యాలమ్ అనై నాలు జ్జైరాతు

౫౫ ఇని, ఆకాశత్తుక్కు నిత్యత్వ నిరవయవత్వ విభుత్వాప్రత్యక్షత్వవిభుత్వ కొశ్శుకిఱ
నైయాయక వైశేషిక మతతై యరుళిచ్చెయ్తార్ (వేతేశిలర్) ఎన్దు తడఱ

౫౬ అతుతన్నై నిరాకరిక్కితార్ (భూతాదియలే పిఱక్కై యాలమ్) ఇత్యాది
యలే

అతావతు-భూతాది సంజ్ఞికమాన తామసాహజ్కారత్రిలె యుత్సన్నమాక్కై యాలమ్, ఒన్ది
లేనిన్దు ముత్సన్నమాన తొన్దుక్కు సాపయవత్వమ్ నిదమాక్కైయాలమ్, నిత్యమ్ నిరవయవమై
నిఱవిరణ్ణుజ్జైరాతు (భూతాదియలే పిఱక్కైయాలమ్) ఎన్దు శబ్దతన్త్రాత్రత్తియడైయ ఘోలా
వన్దై యాక్కైయలే అతుక్కుమితుక్కు మున్దానవికృతైప్పన్దు ఇని విభువాకిల్ సర్వగతిమాక
వేణుమిత్ సృకారణమైన వహంకారాదికళిలితుక్కు వ్యాప్తియిల్లొమైయలే అతువుజ్జైరా
తు పంచీకరణప్రయుక్తమాన సూపవత్వతాల్ కణ్ణుక్కు విషయమాక్కైయలే అప్రత్యక్ష మెన్
గైయమ్ కేరాతు (ఆకాశమ్ కలుతుత్తొన్దుకిఱతు మత్తలే) ఎన్దొక్కే క్షేత్రే, ఇతుతిన్నై 'అ
న్దొన్ద్రవైన్ద్రవ్యాకాశస్య త్రివృత్తగ్రహణోపదేశః ప్రదర్శితపశ్చీకరణేన సూపవత్వాచ్చాక్షుష
త్వైవప్రవిరోధః' ౧ ఎన్దు భాష్యకారయరుళిచ్చెయ్తార్

౫౫ మఱికోందఱు దీనిని, నిత్యము, నిరనయవము, విభువు, అప్ర
త్యక్షమనినారు

౫౬ భూతాదియందు పుట్టుటచేతను, అహంకారాదులయందు లేకుం
డుట చేతను, కంటికి విషయమగుట చేతను, అది నాలుగు చేరదు

౫౫ ఇక నాకాశమునకు నిత్యత్వ, నిరవయవత్వ, విభుత్వాప్రత్యక్షత్వములు వైకొంగు
నైయాయక వైశేషికమతమున ఆనతిచ్చుచున్నాగు (మఱికోందఱు) అని ప్రారంభించి

౫౬ దానిని నిరాకరించుచున్నాగు (భూతాదియందు పుట్టుటచేతను) ఇత్యాది

ఆనగా-భూతాదిసంజ్ఞికమైన తామసాహంకారమందు ఉత్సన్నమగుటచేతను, ఒక దాని
నుండి పుట్టినయొక దానికి సాపయవత్వము సిద్ధమగుట చేతను, నిత్యము నిరవయవము అనునంశములు
రెండుమిశ్నదు (భూతాదియందు పుట్టుటచేతను) అన్నది శబ్దతన్త్రాత్రమయొక్క ఘోలావస్థయగు
టచే దానికిని దీనికిని ఉండిన వికృతమునుపట్టి ఇక విభువైనయెడల సర్వగతము కావలెకదా.
సృకారణమైన అహంకారాదులయందు దీనికివ్యాప్తిలేమిచే అదియునుచెడదు. పంచీకరణ
ప్రయుక్తమైన రూపమున కలిగియుండుటచే కంటికి విషయమౌటచే అప్రత్యక్షమనుటయు
చేరదు. (ఆకాశము నలుపుగఁదోచుటయు నందువలన నే) అనిరిగదాక్రింద, దీనిని 'అండుముఖో
నున్న యాకాశమునకు త్రివృత్తగ్రహణోపదేశము చేతఁ జూపఁబడిన పంచీకరణముచే రూపముగలది
యగుటవలన చక్షురింద్రియగోచరమైనను విరోధములేదు' అని భగవద్భాష్యకారులు నానతిచ్చి

౫౭ త్వగింద్రియముచేత తోచుటచే వాయు వప్రత్యక్షమనునది
యనుచుచేరదు

౫౮ తేజస్సు భౌమాదిభేదముచే అనేకవిధములు

౫౯ అతిలో ఆదిత్యాదితేజస్సు స్థిరము, దీపాదితేజస్సు అస్థిరము

౫౭ వాయువును ప్రత్యక్షమగుట, స్వర్ణముమేయమైనట్టియువర్ణమునకు, అ
త్యైయుమ్ నిరాకరింపఁజూడ (త్వగింద్రియముచేత) ఎట్లుచేరదు

అతావతు - జ్ఞానేంద్రియములలో నేతేనొక్కదానికి గొప్పరమైనంతే ప్రత్యక్షమనునది
కైయా లే, త్వగింద్రియముచేత తోచుటచేనాయువు అప్రత్యక్షమనునది

౫౮ ఇది, పరస్పరవిరుద్ధమున భౌమాదిభేదములతో జ్ఞాతవ్యాంశమునను
చెప్పఁజూడ (తేజస్సుభౌమాదిభేదముచే అనేకవిధములు)

అతావతు - భౌమము దివ్యము దౌదర్శము, ఆకరజమనెడిభేదములే అనేకవిధములు
కుమార్తె పార్థివమత్రేననమనతేజస్సు భౌమము, అతావతు - దీపాది జలము త్రేననమన
తేజస్సు దివ్యము, అతావతు - ఆదిత్యాది పార్థివజలేననమనతేజస్సు దౌదర్శము, అతావతు -
జారరాగిని నిరీక్షనమనతేజస్సు ఆకరజము, అతావతు - సువర్ణాది

౫౯ ఇతిలో స్థిరాస్థిరవిభాగము పట్టుకొంటే (అతిలో ఆదిత్యాది) ఎట్లుచేరదు

చిరకాలమర్థియముచేత ఆదిత్యాదితేజస్సు స్థిరమైనట్లు, క్షీణమునాశియ్యముచేత దీపాదితే
జస్సు అస్థిరమైనట్లు

౫౭ త్వగింద్రియముచేత తోచుటచే వాయు వప్రత్యక్షమనునది
యనుచుచేరదు

౫౮ తేజస్సు భౌమాదిభేదముచే అనేకవిధములు

౫౯ అందు ఆదిత్యాదితేజస్సు స్థిరము, దీపాదితేజస్సు అస్థిరము

౫౭ వాయువును ప్రత్యక్షమగుట, స్వర్ణముమేయమైనట్టియువర్ణమునకు, అనిగదా వారుచెప్పు
నది, దానింగూడ నిరాకరించుచున్నారే (త్వగింద్రియముచేత) అనిమొదలుపెట్టి

అనగా-జ్ఞానేంద్రియములలో నేదేనొక్కదానికి గొప్పరమైనంతే ప్రత్యక్షమనునది
మాటచే త్వగింద్రియముచేత తోచుటచేనాయువు అప్రత్యక్షమనునది

౫౮ ఇది, పరస్పరవిరుద్ధమున భౌమాదిభేదములతో జ్ఞాతవ్యాంశమునను
చెప్పఁజూడ (తేజస్సు భౌమాదిభేదముచే అనేకవిధములు)

అనగా-భౌమము, దివ్యము, దౌదర్శము, ఆకరజమనెడిభేదములే అనేకవిధములైయుం
డునటు పృథివీసంబంధముగ కట్టెలు మొదలైనవాటిని జ్వలనసాధనముగాగల తేజస్సు భౌమ
ము, అనగా- దీపాది జలమునే జ్వలనసాధనముగాగల తేజస్సు దివ్యము, అనగా-ఆదిత్యాది
పుణ్యజలములను జ్వలనసాధనముగాగల తేజస్సు దౌదర్శము, అనగా-జారరాగిని జ్వలనసా
ధనములేకనే ప్రకాశించెడు తేజస్సు ఆకరజము, అనగా-సువర్ణాది

౫౯ ఇందు స్థిరాస్థిరవిభాగముచేయుచున్నారే (అందు ఆదిత్యాది) అనిమొదలుపెట్టి

బహుకాలముండునదగుటచే ఆదిత్యాది తేజస్సు స్థిరమనుట శీఘ్రము నశించునదగుటచే
దీపాదితేజస్సు అస్థిరమనుట

౬౦. తేజస్సుక్కు నిజమ్ శివప్ప, స్వర్ణమాన్యమ్
 ౬౧. జలత్తుక్కు నిజమ్ వెళుప్ప, స్వర్ణమ్ శై త్త్యమ్, రసమ్ మాధుర్యమ్
 ౬౨. భూమిక్కు నిజముమ్ రసముమ్ బహువిధమ్
 ౬౩. స్వర్ణమ్ ఇతుక్కుమ్ వాయువుక్కు మనుష్టాశీతమ్

౬౦ (తేజస్సుక్కు నిజమ్ శివప్ప) ఇత్రాల్ తేజఃపదార్థజలీల్ పర్ణభేదమ్ పదార్థాంతర సంస్కరణమేకై (స్వర్ణమాన్యమ్) ఇత్రాల్ ఉష్ణస్వర్ణమ్ శీతస్వర్ణమ్ అనుష్టాశీతస్వర్ణమెనిజ త్రివిధస్వర్ణత్రిలు మితుక్కు స్వర్ణమాన్యమ్ మెనై ఇతుతాక తేజఃపదార్థజ్ఞాన సువర్ణాదికలీల్ బలవత్సజాతీయ ద్రవ్యజ్ఞాతే అభిభూతి మాక్రయాల్ తోన్దాతు

౬౧. (జలత్తుక్కు నిజమ్ వెళుప్ప) ఇతుక్కు స్వాభావికవర్ణమితు వర్ణభేదమ్ వర్ణవిడమా పాధికమ్ (స్వర్ణమ్ శైత్యమ్) ఇత్రాల్ - త్రివిధస్వర్ణత్రిలుమ్ శైత్యమితుక్కు శ్చతేకై ఆక్రయాల్, ఇతుక్కు స్వర్ణభేద ముష్టాశీత మన్యసంస్కరణై (రసమ్ మాధుర్యమ్) ఇత్రాల్ - ఇతుక్కు స్వాభావికరసమితు, రసాంతరాపత్తి సంస్కరణమెనై

౬౨ (భూమిక్కు నిజముమ్ రసముమ్ బహువిధమ్) అతావతు - లోకే త్రిలే కాణిష్ఠాదు క్షిణ నానావిధవర్ణరసజలశక్తైల్లా మత్పత్తిసాన మితువెనై

౬౩ (స్వర్ణమ్ ఇతుక్కుమ్ వాయువుక్కుమ్ అనుష్టాశీతమ్) అతావతు - త్రివిధస్వర్ణత్రి

౬౦. తేజస్సునకురూపము ఎలుపు, స్వర్ణమాన్యమ్

౬౧. జలమునకురూపము తెలుపు, స్వర్ణము శై త్త్యము, రసము మాధుర్యము

౬౨. భూమిక రూపమును రసమును బహువిధము

౬౩. స్వర్ణము దీనికిని వాయువునకును అనుష్టాశీతము

౬౦ (తేజస్సునకు రూపము ఎలుపు) దీనిచే తేజః పదార్థంబులయందు పర్ణభేదము మఱియొకపదార్థముతోడి సంబంధమువలనకలిగినదనుట (స్వర్ణమాన్యము) దీనిచే ముష్ణస్వర్ణము, శీతస్వర్ణము, అనుష్టాశీతస్వర్ణము నను మూడువిధములైన స్వర్ణములలోను దీనికి స్వర్ణముష్ణమనుట ఇది తేజఃపదార్థములైనబంగారు మొదలైనవనియందు బలముగల యేకజాతద్రవ్యములచే నభిభూతమగుటచే తోచుచు.

౬౧ (జలమునకు రూపము తెలుపు) దీనికి స్వాభావికవర్ణమిది వర్ణభేదము కలిగిన విధమాపాధికము. (స్వర్ణము శైత్యము) దీనిచే త్రివిధ స్వర్ణమిందుగు చల్లదనము దీనికి కలదనుట గనుక దీనికి స్వర్ణభేదము కలుగుటయు మఱియొకదాని సంబంధమువలన (రసము మాధుర్యము) దీనిచే దీనికి సహజమైన రసమిది. మఱియొక రుచిసంభవించుట (మఱియొకదాని) సంబంధమువలన వచ్చినదనుట

౬౨ (భూమికి రూపమును రసమును బహువిధము) అనగా - లోకమందు కనబడుచున్న నానావిధవర్ణ రసములకంతయు పుట్టినిల్లదయనుట

౬౩. (స్వర్ణము దీనికిని వాయువునకును అనుష్టాశీతము) అనగా - మూడువిధములైన స్వర్ణ

౬౮ ఇప్పడి అచిత్తు మూన్టుపడిప్పిట్టిరుక్కుమ్

లుమ్ వైత్తుకొణ్ణు, ఇవ్వుల్లుక్కు స్పర్మమితువేకగై ఆకైయాల్, ఇవర్థల్లుమ్ కాదాచిత్తు మాకక్కాణప్పడుకీటస్పర్మభేదము మాపాధికమ్

౬౮ (ఇప్పడి అచిత్తుమూన్టుపడిప్పిట్టిరుక్కుమ్) ఇప్పడియెన్టు - సింహావలోకనన్యాయ త్తాలే మున్నురుళిచ్చెయ్తవర్థ్తై యెల్లామ్ కటాక్షిత్తినుభాషిత్తుకొణ్ణు, అచిత్తత్వోపన్యాసతై నిగమిత్తాయత్తు

ఆక, ప్రథమత్తిలే (అచిత్తు, జ్ఞానసూన్యమాయ్, వికారాస్పదమాయుక్కుమ్) ఎన్టు అచిత్తునుడైయలక్షణత్తైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, అతుతాక్ శుద్ధసత్వాదిభేదేన త్రివిధమాయుక్కుమ్మడి శొల్లి, ఉద్దేశక్రమత్తిలే ప్రథమమ్ శుద్ధసత్వమాకీట వచిత్తినుడైయ ప్రకారత్తైచ్చొల్లి, తదనన్తరమ్, మిశ్రసత్వమాకీట వచిద్విశేష మిన్నుతెన్టుమ్, అతుతాక్ చతుర్వింశతిత్త్వ మాయుక్కుమ్మెన్టుమ్, అతిల్ ప్రథమత్త్వమిన్నుతెన్టుమ్, అన్తత్త్వత్తినుడైయ అవస్థావిశేషభ లిరుక్కుమ్మడియెయుమ్, అతిల్ నిన్టుమ్ తత్త్వాన్తర్జగత్తన్నమాక్రెక్కు శేతు అతినుడైయ గుణవైషమ్యమెన్టుమ్, అన్తగుణభేద తానిన్నుతెన్టుమ్, అవై తానతుక్కు విసాభూతిభగళాయ్, అతి నుడైయవస్థాభేదభగళాలే అనుద్భూతభగళాయు ముద్భూతభగళాయు మిరుక్కుమ్మెన్టుమ్, అవై తాక్ కార్యానుమేయభగళెన్టుమ్, అవర్థ్తైనుడైయవైషమ్యప్రయుక్తమాన మహదాదితత్త్వోత్పత్తిక్రమ త్తైయుజ్జొల్లి; అనన్తరమ్, ఇప్పడియుత్పన్నభగళానతత్త్విగ్గలినుడైయ సముదాయకార్యమాన అణ్ణోత్పత్తియెయుమ్, అన్తవణ్ణుక్కుళ్ళిల్ సమష్టిపురుషచతుర్థభోత్పత్తియెయుమ్, ఈశ్వరక

౬౯. ఇట్లు అచిత్తు మూడువిధములు కలిగియుండును

ములలోను వీనికి (భూమి వాయువులకు) స్పర్మమిదనుట - కాబట్టి దీనిలోను నొకానొక పప్పడు కానబడు స్పర్మభేదంబు నుపాధివలన వచ్చినది

౬౯ (ఇట్లు అచిత్తు మూడువిధములు కలిగియుండును) ఇట్లు అని సింహావలోకనన్యాయము చె మున్నానతిచ్చినవానినంతి నుర్రించి అనువదించుకొని అచిత్తత్వోపన్యాసమును ముగించిన వార్తరి

కాగా, మొదటను (అచిత్తుజ్ఞానసూన్యమై వికారాస్పదమై యుండును) అని అచిత్తుయొ క్కు లక్షణమును చెప్పి, తరువాత నదియొ శుద్ధసత్వాదిభేదమున మూడువిధములైయుండు విధము లు చెప్పి, ఉద్దేశించిన వరుసలో మొదట శుద్ధసత్వ మనఅచిత్తుయొక్క విధమును చెప్పి, సిద్ధ ప మిశ్రసత్వ మనుఅచిద్విశేష మియ్యదియనియు, అదియే యిరువది నాలుగు తత్త్వములుగనండు ననియును, అందు మొదటి తత్త్వమియ్యదియనియు, అతత్త్వముయొక్క యవస్థావిశేషములుండు విధమును, అందఱుండి ఇతరతత్త్వములు పుట్టుటకు శేతువు దానియొక్క గుణవైషమ్యమనియు, ఆగుణము లియ్యదియనియు, అవిదానికి అవిసాభూతములై దానియొక్క యవస్థాభేదములచే అనుద్భూతములు సుద్భూతములు నై యుండుననియు, అవియొ కార్యానుమేయము లనియు, వానియొక్క వైషమ్యముంబట్టివచ్చిన మహదాదితత్త్వములయొక్క పుట్టుక క్రమమును చెప్పి, తరువాత ఇట్లుత్పన్నములైన తత్త్వములయొక్క సముదాయకార్యమైన అం డోత్పత్తిని అఅండమునందు సమష్టిపురుషుడైన చతుర్భునియుత్పత్తినిని ఈశ్వరుడు

మట్టివ్యప్తిపదార్థంబై, అద్వారకమాకవుమ్ సద్వారకమాకవుమ్ నిష్ఠ, సృష్టకుమ్బుడె యొయుజ్జ్వలి, అనస్తమ్, అద్భుతముడైను నహుత్పత్తైయుమ్, అవత్తీగ్రహుడైయకట్టై యొయుమ్, అవైతానశ్వరసుక్కు లీలోపకరణజ్జలైన్నుమత్తైయుమ్, అవత్తీగ్రహుడైయ పుత్తిత్తిప్రకారత్తై యుజ్జ్వలి, అనస్తమ్, ఆకాశాదిభూతిగుక్కు త్తినిత్తినియెయుజ్జాన వినియోగత్తైయుమ్, జ్ఞానకర్తృత్తియ్యగుక్కుమ్ ఉభయాత్మికమాన మనస్సుక్కుముజ్జాన వృత్తిభేదత్తైయుమ్, ఆకాశాదికగుక్కు శబ్దాదికప్రతినియతిగుణజ్ఞరాయగుక్కుమ్బుడెయొయుమ్, అవత్తీగ్రహుక్కు గుణవినిమయమ్ వరుక్కుమ్ హేతువైయుమ్, గుణాధిక్యత్తుక్కు హేతువైయుజ్జ్వలి, ఇప్పడి మిక్ర సత్త్వత్తినుడైయ ప్రకారత్తై విస్తరేణోపపాదిత్తు, అనస్తరం ఇదినుడైయ పరిణామజగుక్కు హేతువాయుగుళ్ళ సత్త్వసాన్యమాకటి అచిద్విశేషత్తైయుమ్ సద్భ్రహ్మణోలి, అనస్తరమ్, ఏతత్త్వార్వోక్తమాన వచిద్వియత్తినుడైయ వినియోగప్రకారత్తైయుమ్, అచిత్ప్రయత్తినుడైయ పరిణామజ్జలైయుజ్జ్వలి, ఏతిద్ధర్మచైక దోకళుడైయ కాలవిరయప్రతిపత్తి శ్లేషత్తైయుమ్కాట్టి, అనస్తరమ్, కీర్త్యుల్లపట్టవత్తీగ్రహావ్యాకృష్టికగుడైయవిప్రతిపత్తిప్రకారజగత్తైయుమ్, అన్తైతా నయుక్తమెన్ను మిడత్తైయుజ్జ్వలి, అనస్తరమ్, పరస్పరవిలక్షణమాన భూతివిశేషజ్జలై భూతివ్యాంశజ్జలైయుమ్ దర్శిప్పిత్తు, ఇప్పడి అచిత్ప్రయత్తినుడైయ ప్రకారత్తైయు మరుళి చెప్పయేతు తలైకట్టినార్

పిల్లైలో కాచార్యుర్ తిరువడిగళే శరణమ్

మణవాళమామునికళే తిరువడిగళే శరణమ్

అచిత్ప్రకరణమ్ మున్రీప్రీయ

సమట్టివ్యప్తి పదార్థములను, అద్వారకముగాను సద్వారకముగాను ఉండి, సృష్టింపు విధమును చెప్పి, పిమ్మట అంధములయొక్క అనేకత్వమును, వానియొక్క ఏర్పాటును, అవి యీశ్వరునకు లీలోపకరణములనుదానిని, వానియొక్క యుత్పత్తిక్రమమును చెప్పి, తరువాత ఆకాశాదిభూతములకు వేత్పేఱుగనున్న వినియోగమును జ్ఞానకర్తృత్తియ్యములకు సుభయస్వరూపమైనమనసునకు కలిగిన వృత్తిభేదమును, ఆకాశములకు శబ్దాదులుసహజగుణములై యుండువిధమును, వానికి గుణ వినిమయమువచ్చుటకు హేతువును, గుణాధిక్యమునకు హేతువును చెప్పి, ఇట్లు మిశ్రసత్త్వముయొక్కవిధమును విస్తరముగచెప్పి, పిమ్మట దీనియొక్కపరిణామములకు హేతువైయున్న సత్త్వసాన్యముఅచిద్విశేషమును సంగ్రహముగచెప్పి, పిమ్మట ఈపూర్వోక్తమైన అచిద్వియముయొక్క వినియోగప్రకారమును, మూడు అచిత్తులయొక్కపరిణామములను చెప్పి, ఈమతస్థులలోకొండటియొక్కకాలమునందలి మతభేదమును చూపించి, అనంతరము క్రిందచెప్పబడినవానిలో బాహ్యాకుదృష్టులయొక్క విప్రతిపత్తివిధములను అవి కూడవనునంశమును చెప్పి; పిమ్మట అనోన్యము విలక్షణమైన భూతవిశేషములయందు ఎరుగదగినవానిని చూపించి, ఇట్లు అచిత్తులమాటియొక్కయు విధమును నెలవిచ్చి ముగించినారు

పిల్లైలో కాచార్యుల తిరువడిగళులే శరణము.

మణవాళమామునులు తిరువడిగళులే శరణము.

అచిత్ప్రకరణము ముగిసెను.

శ్రీః

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

శ్రీమల్లోకాదార్య వరవరమునిభ్యాంనమః

— ❦ —

న వ్యాఖ్యాన తత్వ త్రయమ్

ఈశ్వర ప్రకరణమ్

౧ ఈశ్వరః, అఖిలహేయప్రత్యసీకాననజ్ఞానానందైకస్వరూపనాయ్,

ఇప్పుడిచిచిహ్నమున తత్త్వద్వయ త్రిపుడైయున్న స్వరూపస్వభావవిశేషజ్ఞేనువ్యక్తి మామృడియరుళిచెప్పెను, అన న్తిరిమ్, ౧ ‘క్షరాత్మానావీశ తేదేవవీకః’ ఎన్నిపడియే తదుభయనియన్తానాన వీశ్వరసుడైయ స్వరూపస్వభావాదికలై సంశయ విపర్యయముల వగళిచెప్పెయ్ కితార్ అతిల్, ప్రథమచూర్ణయాతే-ఈశ్వరత్వ మసాధారణ ధర్మతయానిస్తువుక్కు నిరూపక మాయరుక్మయాతే, (ఈశ్వరః) ఎన్నే వస్తువై నిర్దేశితు, తత్స్వరూపాదివైలక్షణ్యతై సజ్జిహేణ వరుళిచెప్పెయ్ కితార్

౧ అతిల్, ప్రథమత్తిలే గుణాదికళుక్కు మాధారభూతమాన స్వరూపవైలక్షణ్యతై యరుళిచెప్పెయ్ కితార్ (అఖిలహేయప్రత్యసీకాననజ్ఞానానందైకస్వరూపనాయ్) ఎన్ను

అతావతు-సమస్తహేయప్రతిభటచాయ్, త్రివిధపరిచ్ఛేదరహితమాయ్, స్వయంప్రకాశత్వ

౧ ఈశ్వరుఁడు, అఖిలహేయప్రత్యసీకానంతజ్ఞానానందైకస్వరూపుడై,

ఇట్లు చిగచిహ్నమున రెండుతత్త్వములయొక్క స్వరూపస్వభావ విశేషములను స్పష్ట పుగునట్లు నెలవిచ్చి పిదప ౧ ‘ఙక్ష్మదేవుడే అచేతనమును, జీవుని, నేలుచున్నాడు’ అనుచో ప్పన నారెంటిని నియమించువాడైన యీశ్వరునియొక్క స్వరూపాదులను సంశయ (సందేహము) విపర్యయము (అన్యధాజ్ఞానము) లు పోవునట్లు ఆనతిచ్చుచున్నారు అందు మొదటి వాక్యముచే ఈశ్వరత్వము (నియమించుట) అసాధారణధర్మముగ వస్తువునకు నిరూపకమై యుండుటచే (ఙక్ష్మరుడు) అనియె వస్తువును నిర్దేశించి వానిస్వరూపాదివైలక్షణ్యమును సంగ్రహముగ నానతిచ్చుచున్నారు

౧ అందుమొదట గుణాదులకాధారభూతమైన స్వరూపవైలక్షణ్యము నానతిచ్చుచున్నారు (అఖిలహేయ ప్రత్యసీకానంతజ్ఞానానందైకస్వరూపుడై) అని

అనగా-సమస్తమైన హేయ (నిందిత) ములకును ప్రతిభటమై, (ఎదురై) మూడువిధములైన

జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ్,

సుఖరూపత్వమేవదీవాన స్వరూపతైయదైయదినాయైన్ ^౧“సత్యంజ్ఞానమనంత్రబ్రహ్మ” ^౨“బ్రహ్మజ్ఞానంబ్రహ్మ” ^౩“ఆనందోబ్రహ్మ” ^౪“అన్నకృడవతితే” ^౫“అఖిలహేయప్రత్యసీకల్యాణైకతానస్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణానస్తజ్ఞానానైకస్వరూప” ^౬“అన్తితే ఏ మ్మెరుమానారరుళిచ్చెయ్తతతు అప్పడియేయవరుమరుళిచ్చెయ్తేతార్ ఆనాల్ కల్యాణైకతానత్వముమ్, స్వేతర సమస్తవస్తువిలక్షణత్వముమ్ ఇవరరుళిచ్చెయ్తతోహీవా నెన్నెన్నిల్, హేయప్రత్యసీకతైపుకృడతేకల్యాణైకతానత్వమ్ వరుమెన్నుమత్తైప్పూర్ మవుమ్, ఆనందరూపత్వమ్ శొల్లుకైయాలే తన్నడైయేసిద్ధిక్కుమెన్నుమత్తైప్పూర్ మవుమ్ కల్యాణైకతానత్వమరుళిచ్చెయ్తతిల్ స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణలిద్ధత్వమ్ ఉభయవిశిష్టత్వప్రయుక్తమాకైయాశే, అర్ధాదుక్తమెన్నురుళిచ్చెయ్తతిల్ (జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ్) ఆదిశబ్దజ్ఞానే-గుణచార్ణైయిల్ ఏ మ్మెరుమానారరుళిచ్చెయ్తతగుణబ్ధైయెల్లామ్ శొల్లుకేటరు గుణబ్ధుక్కు కల్యాణత్వమావతు-అక్రితర్తక్కు పరమభోగ్యమాయిరుక్కై గణబ్ధము-సమూహమాచి భూషితనాకైయావతు- ఇవర్తూలేయలబ్ధత్రనాయగుక్కై నివ్యమణ్ణళివిగ్రహాత్తుక్కు దివ్యాభరణజ్ఞోబోలే యాయ్తొరు దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు గుణజ్ఞో బౌజ్జ్వల్యకరమాయరుక్కుమ్మడి ఇతైల్. ^౭“యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్” ^౮“పరాగ్యశక్తిర్వివిదవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ” ^౯“సమస్తకల్యాణగుణాత్మకొసా” ^{౧౦}“అన్తితగుణగణయోగతై యరుళిచ్చెయ్తారాయ్తొరు

జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ్,

కొలతలులేనిదై, స్వయంప్రకాశత్వ సుఖరూపత్వములే ఆకారముగాఁగలస్వరూపమును కలవాఁడైయనుట ^౧“సత్యమైనదియు జ్ఞానస్వరూపమైనదియు అనంతమైనదియు బ్రహ్మము” ^౨“బ్రహ్మము జ్ఞానస్వరూపము” ^౩“ఆనందమయము బ్రహ్మము” ^౪“అనందగియున్నదిగాదా” ^౫“సమస్తమైనదినిందితులకును ఎగురైనవాడుగు సకలకల్యాణగుణంబులకు స్థానంబును, తనకన్నతిరవస్తువులకన్న విలక్షణంబును పరిచ్ఛేదరహితుడును జ్ఞానానందములే స్వరూపముగి గలవాడును” అనిగదా భగవద్రామానుజులు ఆనతిచ్చినది అట్లనే వీరు నానతిచ్చుచున్నారు అయితే కల్యాణైకతానత్వమును, స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణత్వమును వీరానతివ్యకపోవుట యేమంటే, హేయప్రత్యసీకత్వముండునో కల్యాణైకతానత్వముకలుగు ననుదానింబట్టియు, ఆనందరూపత్వము చెప్పటచేతను తానేసిద్ధించు ననుదానింబట్టియు కల్యాణైకతానత్వము నానతివ్వరైరి స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణలిద్ధత్వము ఉభయవిశిష్టత్వప్రయుక్తమాటచే అర్ధాదుక్తమని యానతివ్వరైరి (జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ్) ఆదిశబ్దముచే-గుణగద్యమున శ్రీఎంబెరుమానారానతిచ్చినగుణములనెల్లను చెప్పనది గుణములకు కల్యాణత్వమనగా- అక్రితులకు పరమభోగ్యమైయుండుట గణబ్ధము సమూహముం బెప్పనది భూషితనాకై యనగా- వీనిచే నఖంకరింపఁబడినవాడైయుండుట. దివ్యమంగళవిగ్రహమునకు దివ్యాభరణములంబోలే యయ్యె దివ్యాత్మస్వరూపమునకు గుణములు బౌజ్జ్వల్యకరములై యుండు రీతి దీనిచే ^౭“ఎవ్వఁడు సామాన్యముగా నన్నిటి నెఱిగినవాఁడును, విశేషముగా నన్నిటి నెఱిగినవాఁడునో” ^౮“ఈతనికి అనేకవిధములు గలగొప్పశక్తియును స్వభావసిద్ధంబైనజ్ఞానేంబును బలంబును సృష్ట్యాదిన్యాయపారంబును శ్రుతిలో వినఁబడుచున్నవి.” ^౯“ఈతఁడు సమస్తకల్యాణగుణములును స్వరూపముగాఁగలవాఁడు” అనెడి గుణసమూహపుచేరికను ఆనతిచ్చినవారైరి

సకలజగత్సర్వస్థితిసంహారికర్తానామ్, ౧ “ఆర్తోజ్ఞాసురధాగ్నిజ్ఞానీ” ఎఁగిఁచతుర్విధపురుషార్కభుక్కు మాశ్రయణీయనామ్,

(సకలజగత్సర్వస్థితిసంహారికర్తానామ్) జగచ్ఛబ్దతాతే- కార్యవస్తువై చొల్లఁగిఁజుతు సకలశబ్దతాతే- నమస్త్వివ్యవహారపాన సమస్తపదార్థజ్ఞైయు ఛొల్లఁగిఁజుతు సర్వమావతు-సృష్టి, ఇతు తాత్ సద్వారకాద్వారకరూపేణద్వివిధైయాయురుక్కుమ్ స్థితియావతు-రిక్షణమ్, ఇతువుమ్బాహ్యోభ్యంతరరూపేణద్వివిధమాంబుక్కుమ్ సంహరమావతు-అభీక్సే, ఇతువుమ్ సద్వారకాద్వారకరూపేణ ద్వివిధమాయురుక్కుమ్ ఇతైయెల్లామ్ మేలివరుపపాదిక్కిఁజు విడత్తిలే కాణలామ్ ౧ “యతోవాఇమానిభూతాని జాయంతే, యేనజాతానిజీవంతి, యత్ప్రియస్యభిసంవికంతి తద్విజ్ఞానస్య, తద్భాగ్నిప్త” ఇత్యాదిత్రుతికథాతే, ఇవనుడైయ సకల జగత్సర్వాదికభో శొల్లపృథానిష్ఠతితే ఇతాల్- కీర్తించొన్న గుణవిశిష్టనానవివనుడైయ వ్యాపారవిశేషజ్ఞతై యరులిచ్చెయతారాయితై.

౨ (“ఆర్తోజ్ఞాసురధాగ్నిజ్ఞానీ” ఎఁగిఁచతుర్విధపురుషార్కభుక్కు మాశ్రయణీయనామ్) ఆర్తినావాక్ - మున్ముఞ్జానవైశ్వర్యతైయిబ్రహ్మ అతుపెఱవేణు మెన్మైశేషడుమవక్ జ్ఞానువాక్ తాత్ - జ్ఞానస్వరూపనానవాత్తైయనుభవిక, వాత్తైషడుమకేవలక్ అర్థార్థయాకతాత్ - అపూర్వమాక విశ్వర్యతైయతైషడుమవక్ జ్ఞానియాకతాత్ - పరమపురుషార్థమాన భగవత్ప్రీతియై యతైషడుమవక్ ౩ ఆర్తః-ప్రతిష్ఠాహీనః భృష్టైశ్వర్యః పునస్తత్ప్రీతికామః, అర్థార్థ-అప్రాప్తైశ్వర్యతయా విశ్వర్యకామః, తయోర్బుభిధేనమాత్ర మైశ్వర్యవిషయతయా ఏక

సకలజగత్సర్వస్థితి సంహారికర్తౌన్యై, “ఆర్తోజ్ఞాసురధాగ్నిజ్ఞానీ”

అనుచతుర్విధపురుషులకు నాశ్రయణీయుడై,

(సకలజగత్సర్వస్థితిసంహారికర్తౌన్యై) జగచ్ఛబ్దముచే కార్యవస్తువును చెప్పనది సకలశబ్దముచే నమస్త్వివ్యవహారపాన సమస్తపదార్థములను చెప్పనది సర్వమనగా-సృష్టి, ఇదిసద్వారకాద్వారకరూపముచే రెండువిధములైయుండును స్థితియనగా-రక్షించుట ఇదియును బాహ్యోభ్యంతరరూపముచే రెండుతెఱంగులైయుండును సంహరమనగా- చెఱచుట, ఇదియును సద్వారకాద్వారకరూపముగ ద్వివిధమైయుండును ఇదియన్నియు నింకమీద మీరు నిరూపించుచోట చూడవచ్చును ౧ “దేనివలన ఈభూతములు పుట్టుచున్నవో, పుట్టినవిదేనివలన జీవించుచున్నవో, దేనినిపొందినవై లీనమగుచున్నవో, దానిని వివారించుము, అదిబ్రహ్మము” ఇత్యాదిత్రుతులచే పీనియొక్క సకలజగత్సృష్ట్యాదులు చెప్పఁబడినవి దీనిచేక్రిందచెప్పిన గుణవిశిష్టుడైనవీనియొక్క వ్యాపారవిశేషములను ఆనతిచ్చినవారై

౨ (“ఆర్తోజ్ఞాసురధాగ్నిజ్ఞానీ” అనుచతుర్విధపురుషులకు నాశ్రయణీయుడై) ఆర్తుడు అనగా-మున్నుండినయైశ్వర్యమును పోగొట్టుకొని దానిని తిరిగిపొందవలెననియాశపడువాడు జ్ఞానువనగా-జ్ఞానస్వరూపుడైన యాత్మను అనుభవింపఁగోరు కైవల్యార్థి, అర్థార్థయనగా-క్రొత్తగ నైశ్వర్యమునకై యాశపడువాడు జ్ఞానియనగా-పరమపురుషార్థమైన భగవత్ప్రీతిని ఆశపడువాడు ౩ ఆర్తః-అనగా విశ్వర్యముబోయి స్థితిలేనివాడై తిరిగియు నైశ్వర్యమును కోరువాడు అర్థార్థయనగా- విశ్వర్యమును పొందకుండుటచే నైశ్వర్యమును కోరువాడు వారిద్దరికిని ముఖ

ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యచతుర్విధఫలప్రదనాయ్,

ఏవాధికారః, జిజ్ఞాసుః-ప్రకృతివియుక్తాత్ స్వరూపావాప్తిచ్యుః, జ్ఞానమేవాస్య స్వరూపమితి జిజ్ఞాసురిత్యుక్తమ్, జ్ఞానీచ- ౧ “ఇత స్వస్యాం ప్రకృతిం విధి మే పరామ్” ఇత్యాదినా అభి హితభగవచ్చేషత్వైకసాత్ స్వరూపవిత్, ప్రకృతివియుక్తకేవలాత్మస్య పర్యవస్యత్ భగవన్తం శ్రేష్ఠైర్భగవన్తమేవ పరమప్రాప్యం మన్వానః’ ఎష్టు చతుర్విధాధికారవేషత్వైయుమ్ శ్రీగీతాభాష్యత్తిలే యరుళిచ్చెయ్తానితే ఇన్దచతుర్విధపురుష సమాశ్రయణీయత్వత్తై ౨ “చ తుర్విధాభజన్తేమాంజనాసుక్తృతితోర్జ్వలః|ఆర్థోజిజ్ఞాసురర్థార్థజ్ఞానీచ భరితరథ” ఎష్టుమ్, ౩ “చ తుర్విధామమజనాభక్తావనిహితే శ్రుతాః | ఆర్థోజిజ్ఞాసురర్థార్థ జ్ఞానీచేత్తే పృథక్ పృథక్” ఎష్టుమ్ తానే యరుళిచ్చెయ్తానితే ఇత్యోజగత్కారణ భూతనాకకీర్తీ చొల్ల పట్టవసుడైయ సర్వసమాశ్రయణీయత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిత్రు (ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య చతుర్విధఫలప్రదనాయ్) ౪ “ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్యః పురుషార్థఉదాహృతః” ఎష్టుపురుషార్థమ్ చతుర్విధమాయితేయిరుపృతు ధర్మ మావతు - ఇష్టాపూర్తర్థో, ఇష్ట మావతు- యాగాది, పూర్తమావతు - ఖాతాది అర్థమావతు - సువర్ణరజతాదికల్ కామమావతు- విహికపారలౌకిక భోగ్య పదార్థానుభవసుఖమ్ మోక్షమావతు - ఆత్మేనుభవభగవదనుభవర్థో ఇవెత్తీర్థో ధర్మమ్

ధర్మార్థకామమోక్షములను నాల్గుతెరంగులఫలములనిచ్చువాడై,

భేదమాశ్రమేకాని విశ్వర్యవిషయమెయగుటచే అధికార మొక్కటియ - జిజ్ఞాసువు అనగా- ప్రకృతి సంబంధములేని యాత్మస్వరూపమును (కైవల్యమును) పొందగోరువాఁడు, జ్ఞానమే నీనికి స్వరూపము గనుక జిజ్ఞాసువని చెప్పఁబడినాడు జ్ఞానియనఁగా ౧ “ఇంతకించె నన్యమైనప్రకృతినీ నాయొక్క ఉత్క్లిష్టప్రకృతినిగాను తెలిసికొనుము” ఇత్యాదులచే చెప్పఁబడిన ఆత్మస్వరూప ముభగవంతునికి, శేషభూతమని యెఱిగినవాడై ప్రకృతివియుక్తమగు శేవలాత్మ స్వరూపమందు తృప్తిఁజెందక భగవంతునిపొందగోరువాడై భగవంతునినే పరమప్రాప్యముగ తలచువాఁడు’ అని నాలుగువిధములైనయధికారులవేషమును శ్రీగీతాభాష్యమందు ఆనతిచ్చినారుగదా ఇట్టి నాలుగువిధములైన పురుషులకు నాశ్రయణీయుడగుటను ౨ “ధర్తవంశి శ్రేష్ఠుడైన ఓయర్జునుడా ! ఆర్తుఁడును జిజ్ఞాసువును ఆర్థార్థయును జ్ఞానియును అనెడి నాల్గువిధములగువారును పుణ్యకర్తముకలవారునగు జనులు నన్ను శరణముగాఁబొందినన్ను భజింతురు’ అనియును ౩, “వేణువేణుగర్తుడు జిజ్ఞాసువు అర్థార్థజ్ఞానియునను నాల్గువిధములైన జనులును నాభక్తులుగానే చెప్పఁబడుచున్నారు” అనియును తానే ఆనతిచ్చినాడుగదా దీనిచే జగత్కారణభూతుడుగ క్రిందచెప్పఁబడినవానియొక్క అందరకునాశ్రయించతగినవాడగుటను ఆనతిచ్చినవారైరి (ధర్మార్థకామమోక్షములను నాల్గుతెరంగుల ఫలముల నిచ్చువాడై) ౪ “పురుషార్థము ధర్మము, అర్థము, కామము, మోక్షము ననుపేరుగలది” అనిపురుషార్థము నాల్గుతెరంగులగదా యొండునది. ధర్మమన నిష్టాపూర్తములు. ఇష్టమనగా-యజ్ఞము మొదలగునది పూర్తమనగా-త్రవ్యబడునవి నూతులు కోనేరులు చెరువులు మొదలగునవి అర్థమనగా-బంగారు వెండి మొదలగునది కామమనగా-ఈలోక పురియు పరలోక పురియునగు ననుభవంపఁడగిన పదార్థములనుభవముచేడి సుఖము మోక్షమనగా-నాత్మేనుభవభగవదనుభవములు. దీనిలో ధర్మము సాధనమగుచు పురుషార్థమైయుం

విలక్షణవిగ్రహము క్తనాయ, లక్ష్మీభూమినీళానాయక నాయకుక్తుమ్

సాధనతయా పురుషార్థమా యిలక్షుమ్, అర్థమ్ సాధనతయాపుష్ట స్వయమాయుష్ పురుషార్థ మాయుక్తుమ్, కామమోక్షజగ్గిరిణ్ణుమ్ స్వయం పురుషార్థమాయుక్తుమ్ ఏవంవిధమాన చతుర్విధఫలజ్ఞత్రయమ్ అధికారానుగుణముక క్తనాయుక్తుమ్ మవనాయైస్తై ఇత్యల్ సర్వ సమాశ్రయణీయనాన వివచ్యదైయసుకలఫలప్రదత్విత్వత్రయమ్ ముఖిచ్చైయతాయైర్దు "దేవ స్త్రీ స్త్రీభువన మర్థ మేకపింగ సుసర్వధింత్రీభువనగాంఽ కా ర్తవీర్యఃపై దేవాః పరమపదం ప్రసా ద్యవిష్ణుం సంప్రాప్త సుకల ఫలప్రదోహివిష్ణు" ఎన్నక్కడవత్తీ (విలక్షణవిగ్రహము క్తనాయ) అతావతు - విగ్రహహృత్స్వరూప గుణజలివిజ్ఞాట్రీ అత్తివ్రాభిమతమాయైస్థ తుడ జ్ఞ మేలరులిచ్చయేకీల వైలక్షణ్యత్రయదైయ విగ్రహత్తోడకూడి యిగ్గుమవనాయైస్తై "నీలతో"యదమధ్యస్థా విద్యుల్లేఖేవభాస్వరా" ఇత్యాదియాలే విగ్రహవైలక్షణ్యమ్ శ్రుతిప్ర సిద్ధమ్ ³ 'స్వాభిమతానురూపైకరూపాచిన్త్యదివ్యాదృశ్య నిత్యనిరవద్యనిరతి యాజ్ఞవల్క్య సాన్దర్య సౌగంధ్యసౌకుమార్య లావణ్యయావనాద్యనన్త గుణిధిదివ్యరూప' ఎన్తదివ్యమగ్గళి విగ్రహవైలక్షణ్యత్రై యరులిచ్చయేతాః తే య మ్మైగమానార్ ఇత్యల్ - క్షీత్స్వన్న స్వ రూపగుణజతుక్తు ప్రకాశకమాయ, జగత్కారణత్వత్తుక్తుమ్, సర్వసమాశ్రయణీ అత్యత్తు క్తుమ్, సర్వఫలప్రదత్వత్తుక్తుమ్ మే కాన్తమాన దివ్యమగ్గళివిగ్రహయోగత్రై యరులిచ్చయేతా రాయైర్దు (లక్ష్మీ భూమి నీళా నాయక నాయకుక్తుమ్) అతావతు - ర"ఉనక్కే ణ్కుమ్" ఎన్నమ్మడియూన వైలక్షణ్యత్రైయదైయవళాయ, చేతనర్తుక్తుపురుషకారి భూత్రైయాయుమ్,

విలక్షణమైన విగ్రహముతోకూడినవాడై, లక్ష్మీభూమినీళానా యకుడై యుండును

డును, అర్థము సాధనమగు మన స్వయముగాను పురుషార్థమైయుండును, కామమోక్షములు రెండు ను స్వయముగ పురుషార్థమైయుండును ఇట్టి నాలుగు తెరంగులఫలములను అధికారిమునకు తగి నట్లు ఇచ్చువాడైయునుట దీనిచే నందరికి నాశ్రయింపఁదగిన వీనియొక్క సుకలఫలముల నిచ్చు వాడగుటనుకూడ నానతిచ్చినవారై "విష్ణువును పూజించి దేవేంద్రుడు మూడులోకములను, ఏకపింగుఁ (కుబేరు) డు ధనమును, కార్తవీర్యార్జునుఁడు మూడులోకములతోని సుకలసమృద్ధిని, జనకచక్రవర్తి పరమపదమునుపొందిరి విష్ణువుసర్వఫలములను ఇచ్చువాడుగ నా" అనఁదగియు స్సదిగదా (విలక్షణముగువిగ్రహముతోఁగూడినవాడై) అనఁగా-విగ్రహముస్వరూపగుణములకంటె •మిక్కిలి యిష్టమై అని మొదలు చెప్పి మిది నానతిచ్చెడివైలక్షణ్యమును కలిగిన విగ్రహముతో కూడియుండువాడైయునుట "కాణ మొగులునిడుమనుండు ప్రకాశమగు మెఱుపువలె" ఇత్యాది చేవిగ్రహవైలక్షణ్యముశ్రుతిప్రసిద్ధమ్ ³ 'తనకిష్టమైతిగినదై యొక్కరూపమై డోహింపఁదగినదై దివ్యమై అదృశ్యమై నిత్యమై నిర్దోషమై అతిశయములేనికా నిగలదైయునున్న అవయవభోభ పరి మళము సౌకుమార్యము లావణ్యము యావనము మొదలైన లెక్కలేని గుణములకు స్థానమై దివ్య రూపకముకలవాడ' అని దివ్యమంగళవిగ్రహవైలక్షణ్యమును ఆనతిచ్చినవారుగదా శ్రీభావ్య కారులు దీనిచేక్రిందచెప్పిన స్వరూపగుణములకు ప్రకాశకమై జగత్కారణమగుటకును అంద రిచే నాశ్రయింపఁదగినవాఁడగుటకును, సుకలఫలముల నిచ్చువాఁడగుటకును, ఏకాంతమైనదివ్య మంగళవిగ్రహయోగము నానతిచ్చినవారై (లక్ష్మీభూమి నీళానాయకుడైయుండును) అనఁగా- ర"నీకుఅనురూపమైన" అనఁదగినవైలక్షణ్యమును కలదియై, చేతులకు పురుషకారిభూతయై,

౨ అఖిలహేయప్రత్యసీకనాకై యావతు-

ప్రాప్త్యైయాయమిరుక్కుమ్ ప్రధానమహిషియాన పెరియపిరాట్టి యార్ కుక్కుమ్, అవళోడోక్క చొల్లలామ్మడియిరుక్కుమ్ భూమినీలై కళాన మల్లై యిరణ్ణ పిరాట్టిమార్ కుక్కుమరుపనా యకనాయుక్కుమైన్తై "ప్రీశ్చితే లక్ష్మీ శ్చపత్నీ" ఎన్టు లక్ష్మీభూమికలిపవర్తయుమ్ వేదపురుషకోశాన్నవితు నీలైక్కుముపలక్షణమ్ ౨ "వైకుంఠేతు పరే లోకే శ్రీసహ యోజనా ర్దనః | ఉభాభ్యాం భూమినీ శాభ్యాం సేవితః పరమేశ్వరః" ఎన్నుక్కడవత్తే ౩ 'స్వాభి మత నిత్య నిరవద్యానరూపస్వరూపరూపగుణవిభక్తేశ్వర్యలీలా ద్విరవధికాతిశయాసత్త్వేయ కల్యాణగుణగణ శ్రీవల్లభ, ఏవంభూతభూమినీశానాయక' ఎన్తిటే యెమ్మెరుమ నా రుళి చెయితతు ఇత్తల్ - కీర్తిచొన్న విగ్రహవైలక్షణ్యమ్, కాట్టెరిత్తి నిలావాకాతపడి యనుభవిక్కు క్కుడవరానపిరాట్టి మార్ పైచ్చేర్ త్తియై యలుళిచెయితారాయల్లు

౨ ఇప్పడి ఉక్తమాన స్వరూపాదికలై విస్తరణ ఉపపాదిత్తురుకితార్ మేల్ అతిల్, ప్రథమత్తిరే (అఖిల హేయప్రత్యసీకాన సజ్జానానందై స్వరూపనాయ్) ఎన్ వితిల్, అఖిల హేయప్రత్య సీకత్యత్తై యుపపాదిక్కితార్ (అఖిలహేయప్రత్యసీక నాకై యావతు) ఎన్టు తుడజే.

హేయమావతు - దోషమ్ అఖిలహేయమెన్తైయలే - త్రివిధచేతనాచేతన దోషత్తై యుమ్ శొల్లకిఱతు త్రివిధచేతనాచేతనదోషము మీశ్వరుసుక్కువారా తెన్టు ఇతుత్తెన్నే వ్య

౨ అఖిలహేయప్రత్యసీకుడగుట యనఁగా-

పాండంగినై యుండు ప్రధానమహిషి (దేవేరి) యైన శ్రీదేవియును, ఆమెతో సమముగఁ జెప్పఁదగియుండు భూమి నీళలైన మఱియిద్దరు దేవేలకు ననురూపనాయుడై యుండునుట ౧ "నీకు ప్రీయును శ్రీయును భార్యలు" అని లక్ష్మీభూములనిద్రని వేదపురుషుడుచెప్పినయిని నీళకు నుపలక్షణము ౨ "ఉత్పిష్టలోకంబగువైకుంఠమందులక్ష్మీ సహాయుడును భూమి నీళ లిరువురిచే సేవింపఁబడుచున్నవాడును పరమేశ్వరుడును భగవంతుడు" అనఁదగియున్నదిగదా ౩ 'తనకష్ట మైనిత్యమై నిర్దుష్టమై యున్న స్వరూపము రూపము గుణము విభవము విత్పర్యము స్వభావము మొదలగు నెల్ల లేనియుత్పన్నంబుగలదియు లెక్కలేనిదియునగు కల్యాణగుణసమూహముగల శ్రీదేవికి భర్తయైనవాడా | ఇట్టిభూమి నీళలకునాయకుడైనవాడా |' అనిగదా శ్రీ యెంబుమానార్లు లానతిచ్చినది దీనిచే క్రందఁజెప్పిన విగ్రహవైలక్షణ్యము, కానఁగానినవెన్నెలవలెగాక ననుభ వింపఁదగిన దేవేరులతోడి చేరికను ఆనతిచ్చినవారైరి

౨. ఇట్లుచెప్పఁబడిన స్వరూపాదులను విస్తరముగ నానతిచ్చి యన్తగ్రహింపుచున్నా రు మీద. అందు మొదటను (అఖిల హేయప్రత్యసీకానంతజ్ఞానానందై స్వరూపుడై) అనిన దీని యందు అఖిల హేయప్రత్యసీకత్యము నుపపాదించుచున్నారు. (అఖిలహేయప్రత్యసీకుడగు టయనగా) అని మొదలుపెట్టి

హేయమనఁగా - దోషము. అఖిలహేయమనుటచే త్రివిధచేతనాచేతన దోషంబులను చెప్పనది. త్రివిధచేతనాచేతనదోషంబు నీశ్వరునకు రాదనుదీనిని స్పష్టముగ మీద సానతిచ్చె

తమస్సుక్కు తేజస్సుపోలేయుమ్, సర్వత్తుక్కు గరుడనై వ్పోలే
యుమ్, వికారాద్దిదోషజ్జఘ్నుక్కు ప్రతిభటమాయుర్నై

క్రమాక మేలేయరుళి చెప్పియేకతారతే (తమస్సుక్కు తేజస్సుపోలేయుమ్ సర్వత్తుక్కు గరుడనై వ్పోలేయుమ్) ఎన్ఱు-తమస్సుక్కు తేజస్సు ప్రతిభటమాయుర్నైయుమ్, సర్వత్తుక్కు గరుడనై ప్రతిభటమాయుర్నైయుమ్ మేనై (వికారాద్దిదోషజ్జఘ్న్) ఎన్ఱిఱవిడ త్తిల్, వికారశబ్దతా లేత్రివిధా చిత్తుడైయివుమ్ పరిణామత్తై చ్చొల్లుకొంటు అదిశబ్దతా లే-బద్ధచేతనరుడైయ అజ్ఞానదుఃఖజ్జైయుమ్, ముక్తుడైయ శేఱుతోయ్త్తుక్కు వివారై వ్పొలే, ప్రకృతిసంస్పృష్ట రాయ్ విడప్పట్టవాకార తైయుమ్, నిత్యరుడైయ పరిచ్ఛిన్న స్వరూపత్వ పారతన్యైజ్జైయుమ్ శొల్లుకొంటు పారతన్యైమి దోషమో వెన్ఱిల్, పురుషనుక్కు స్తనోద్భేదమౌలే స్వతన్యైనుక్కు దోషమేనై ఇద్దోషజ్జఘ్నుక్కు ప్రతిభటమాయుర్నైయుమ్ - తా'కామతాయుర్నై ప్రతిభటమేనై యాలే - ౧ "అత్త జ్ఞానమయోఽమలః" ఎన్ఱిఱపడియే, స్వరూపనిబ్ధన మాకమల సమ్మిదమిత్తై యాకొలుమ్, ఉపాధినిబ్ధనమాన మలసమ్మిదత్తుక్కు యోగ్యమాన వాత్తి స్వరూప త్రిత్వాట్టిల్ భగవత్స్వరూపత్తుక్కు వాఱతోన్ఱొకొంటు "తద్భిన్న పరమం నిత్యమజ మత్యయ మవ్యయమ్" ఏకస్వరూపంతు సదా హేయాభావాచ్చనిర్మలమ్" ౨ "సమ ప్రహేయరహితం విష్ణుఖ్యంపరమధృపదమ్" ౩ "అవికారాయ శుద్ధాయ నిత్యాయ పరమాత్మనే" ఎన్ఱుక్కుడ వతితే హేయప్రత్యసీకత్వమావతు - అశ్రితరుడైయ హేయనిరాసకత్వత్తుక్కుడియన హేయప్రతిభటత్వి మెన్న వ్రమా మెన్న మొరుయోజనైయు ముజ్జితే, గద్యవ్యాఖ్యానజ్జిలే నన్ఱియ

తమస్సునకు తేజస్సువలెనును, సర్వమునకు గరుడుడువలెను
ను, వికారాద్దిదోషములకు ప్రతిభటమైయుండును

దరుగదా (తమస్సునకు తేజస్సువలెనును సర్వమునకు గరుడుడువలెనును) అనినది తమస్సుకు తేజస్సు ప్రతిభటమైయుండునట్లును, సర్వమునకు గరుడుడు విరుద్ధమైయుండునట్లుననుట (వికారాద్దిదోషములు) అనుచోట వికారశబ్దముచే త్రివిధా చిత్తుయొక్కయు పరిణామమును చెప్పించుండుట అదిశబ్దముచే బద్ధచేతనలయొక్క అజ్ఞానదుఃఖములను, ముక్తులయొక్క అజ్ఞానతోక్కి కడిగినవారివలె ప్రకృతిసంస్పృష్టలైవిడువబడిన యాకారమును, నిత్యులయొక్క పరిచ్ఛిన్న స్వరూపత్వ పారతన్యైజ్జములను చెప్పనది పారతన్యైజ్జము దోషమో యనిన, పురుషునకు స్తనోద్భేదమువలె స్వతంత్రునకు దోషమనుట ఈదోషములకు విరుద్ధముగానుండుట యనగా-తాను మోహియుండుట ప్రతిభటమనుటచే ౧ "అత్త జ్ఞానమయండు నిర్మలఁడు" అనుచొప్పనస్వరూప ముతోపాటు మలసంబంధములేకపోయినను ఉపాధివలన వచ్చిన మలసంబంధమునకు యోగ్యమైన అత్తస్వరూపముకంటె భగవత్స్వరూపమునకు భేదముతోమిచ్చునది ౨ "అబ్రహ్మము ఉక్తుప్తమైనది నిత్యమైనది పట్టుక లేనిది నాశములేనిది ఎల్లప్పుడు నొకరూపమైనది హేయములు లేకనిర్మలమైనది" ౩ "సకల హేయములులేని విష్ణువను పరమపదమును" ౪ "వికారములు లేనివాడును శుద్ధుడను నిత్యుడు నగు పరమాత్మకొంటు" అనఁదీగియున్నదిగదా హేయప్రత్యసీకత్వమువనగా - అశ్రితులయొక్క హేయమును నిరసించుటకు మూలమైన హేయప్రతిభటత్వము అనియు నొకపక్షము కలదు గదా, గద్యవ్యాఖ్యానములలో ఎండియు పెరియవాచ్చాంబిళ్ళ

3 అనంతనాకై యావతు-నిత్యనాయ్, చేతనాచేతనజ్ఞభుక్తు వ్యాపకనాయ్, అంతర్యామియాయుక్తైః

రాచాన్మిత్తైః మతలానవాచార్యైః కళదళిష్యేయతతు (సర్వత్తుక్కుగరుడైః పోషలేయుమ్) ఎన్నిదిప్రస్తావతలే అతువుమివిడత్తుక్కుర్థి మానాలోపెన్నిల్, వికారాదిదోషజ్ఞభుక్తు ప్రతిభటనాయుక్తైః యాలే ఇవిడత్తిలివర్కక్కుతు వివక్షీసిమస్తు

3 అనంతమ్, అనంతత్వతై యపపానికృతార్ (అనంతనాకైయావతు) పుటుడన్త

అనంతమనతు - దేశతఃకాలతోవస్తుతత్వా పరిచ్ఛేద్యత్వమ్, విభుత్వాదేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్, నిత్యత్వాత్కాలపరిచ్ఛేద రాహిత్యమ్, స్వవ్యతిరక్తగమప్రవస్తుక్కుభుక్తుమ్ (ప్రకారియాయుక్తైఃకాలమ్, తనకుప్రకారిస్తర మిల్లాతపడినిత్కాయామ్, సదృశవస్త్యభావతాలే వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్ అతై యులిచ్చెయ్కెతార్ (నిత్యనాయ్, చేతనాచేతనజ్ఞభుక్తువ్యాపకనాయ్, అంతర్యామియాయుక్తైః) ఎస్తు ఇల్లాల్ నిత్యనాకైయాలే ఇన్నకాలత్తిలుళ్ళాక్ కాలాస్తరత్తిలియైన్దిక కాలపరిచ్ఛేదముమిన్దియిలే, సకలచేతనాచేతనజ్ఞభుక్తుమ్ వ్యాపకనాయ్కొడ్డ విభువాయుక్తైఃకాలాలే ఇన్నదేశత్తిలుళ్ళాక్, దేశాస్తరత్తిలియైన్దిక దేశపరిచ్ఛేదమిన్దియిలే, సర్వాంతర్యామియైకైయాలే సర్వత్తుక్కుమ్ తాప్రకారియాయ్త్రినకుప్రకారిస్తరమిల్లాతపడి యుక్తైఃకాలాలే, ఇన్నవస్తుపోలే యైన్దిక వస్తుపరిచ్ఛేదముమిన్దియిలే యుక్తైః యైన్దికాయ్త్రిన్దిక "నిత్యం విభుం ప్రగతం సుసూక్ష్మమ్"

3. అనంతఃకౌటయనఁగా-నిత్యుడై, చేతనాచేతనములకు వ్యాపకుడై, అంతర్యామియైయుండుట

మొదలగునాచార్యులనతిచ్చినది (గర్వమునకు గరుడునివలె ననుష్ఠాంతముచే అదియునిచ్చుట యర్థమైననో అంటే వికారాదిదోషములకు ప్రతిభటుడై యుండుట చే ఇచ్చట వీరి కది వివక్షితము కాద

3 ఇరకనంతత్వము నుపపాదించుచున్నారు. (అనంతఃకౌటయనఁగా) అని మొదలు పెట్టి

అనంతత్వమనగా-దేశకాలవస్తువువలని పరిచ్ఛేదములేకుండుట విభువౌటవలన దేశపరిచ్ఛేదము లేకుండుట, నిత్యహృటవలన కాలపరిచ్ఛేదము లేకుండుట తనకన్ననితరమైన వస్తువులన్నిటికిని ప్రకారియైయుండుటచేతను, తనకుమఱియొక్క ప్రకారిలేనియట్లుండుటచేతను, సమానమైన మఱియొక పదార్థములేమిచే వస్తుపరిచ్ఛేదము లేకుండుట దానినానతిచ్చుచున్నారు. (నిత్యుడై చేతనాచేతనములకు వ్యాపకుడై అంతర్యామియై యుండుట) అని దీనిచే నిత్యుడగుటచే ఈకాలమందున్నాడు మఱియొకకాలమందులేదు అనుకాలపరిచ్ఛేదంబును లేక, సకలచేతనాచేతనలకును వ్యాపకుడగుచు విభువైయుండుటచే ఈదేశమందున్నాడు దేశాంతరమందులేదు అనుదేశపరిచ్ఛేదంబును లేక, సర్వాంతర్యామియగుటచేసర్వమునకును తాప్రకారియై తనకుమఱియొకప్రకారిలేని యట్లుండుటచే ఈవస్తువువలె యనెడివస్తుపరిచ్ఛేదంబును లేక యుండుట యనుటయయ్యెను. "నిత్యుడును విభువును అంతటనున్నవాడును అతినూత్నుడును

౪. అస్తర్యామియానాల్ దోషజ్ఞో వారాతోవెన్నిల్,
౫ శరీరగతజ్ఞాన బాల్యాదికల్ జీవాత్మావుక్కు వారాతాప్పలే,
త్రివిధచేతనాచేతనదోషము మీశ్వరనుక్కువారాతు

౧“అస్తరిప్రవిష్టశ్చాస్తా జనానాం సర్వాత్మా” తి“యస్యాత్మా శరీరమ్, యస్యపృథివీ శరీరమ్”
౩ “సతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చదృశ్యతే” ఎన్నక్కడవతితే

౪ ఇవద్రోహతానోట్టద్రోహి రుక్మయన్తిక్మే అస్తర్యామితయా అనితనాయుక్కుమాకిల్, తదంతదోషజ్ఞో వారాతోవెన్నిల శక్తైర్మయేయనదిక్కితార్ (అస్తర్యామియానాల్ దోషజ్ఞో వారాతోవెన్నిల్) ఎన్న

౫ అత్తైప్పరిహరిక్కితార్ (శరీరగతజ్ఞాన) ఎన్నతుడజ్ఞే

అతావతు - ఇన్తశరీర తైయదిష్టిత్తు స్వాధీనమాక నిర్వహిత్తు కొణ్ణిరానిఱ్కొచ్చెయ్తే యుమ్ తదంతమానబాల్యయావనాది వికారజ్ఞో తదస్తర్యర్థియాన జీవాత్మావుక్కువారాతాప్పలే, త్రివిధచేతనాచేతనజ్ఞుక్కు మస్తర్యామియాన్, ఇవద్రోహ శరీరమాకొణ్ణిర్థానిఱ్కొచ్చెయ్తేయుమ్ తదంతదోషమీశ్వరనుక్కు వారాతెన్తై ౪“అవిశేషయినుక్కులాతు మోర్ పద్రోహిత పావనైయతనైక్కుడిలవనైయు జ్ఞాడలామే” ఎన్తితే అద్వాయమ౪౪ చెయ్తతు శరీర్యానజీవాత్మావుక్కు శరీరగతజ్ఞానబాల్యాదికల్ వస్తతిత్తైయేయాకిలమ్ శరీరసమ్బద్ధ నిబద్ధనమాక దుఃఖాజ్ఞానాదికల్ పరకిఱివోపాతి, శరీర భూతమానవివద్రోహోట్టై సమ్బద్ధతై ఇవనుక్కుమిజ్ఞనే శిలదోషజ్ఞో వారాతోవెన్నిల్? వారాతు అతుక్కుడి-ప్రవేశహేతు

౪ అస్తర్యామియైనచో దోషములు రావ్రాయన్నను

౫. శరీరగతములైన బాల్యాదులు జీవాత్మకురానట్లు త్రివిధచేతనాచేతనదోషము నీశ్వరునకురాదు

౧“జనులలోఁ బ్రవేశించినవాడై అందరాత్మలను గానించువాఁడు” తి“ఎవనికాత్మ శరీరమో, ఎవనికిపృథివిశరీరమో” “ఏవానితోసమానుడు నధికుడునకనబడడు” అనందగియున్నదిగాదా

౪ వీనితోతాను సంపర్కములేకయుండుటకాక అంతర్యామిగనుండువాడు అయ్యున్నయెడల వానినొందియున్నదోషములు(ఈతనికి)రావో యనుశంకను అనువదించుచున్నారు (అంతర్యామియైనచో దోషములురావో యన్నను) అని

౫ దానింబరిహరింపుచున్నారు (శరీరగతములైన) అని మొదలుపెట్టి

౧. అనగా-ఈశరీరము నధినీనింట్ల స్వాధీనముగ నిర్వహించుకొని ఉండుచున్నను దానినొందియున్న బాల్యయావనాదివికారములు దానిలో నున్న జీవాత్మకు రాని యట్లు, త్రివిధములైన చేతనాచేతనములకు నంతర్యామియై దీనినిశరీరముగఁ గైకొనియుండుచున్నను దానినంటియున్నదోషము ఈశ్వరునకురాదనట్లు ౪“ప్రాణాశ్రయమైన శరీరముతోచేరినఅత్తయొక్కస్వరూపమందు శరీరగతమైన జడత్వపరిణామిత్యాది స్వభావముల నొక్కదానియందును అంటులేని ప్రతివత్తియైనది ఆస్వరూపమును సమీపించెనేని ఆయేయంటును లేని భావన వాని (ఈశ్వరుని) చేరవచ్చును” అనిగాదాఅద్వాయులు నానతిచ్చినది శరీరయైనజీవాత్మకు శరీరగతములైన బాల్యాదులు వచ్చినదిలేకున్నను శరీరసంబంధనిబంధనముగ దుఃఖాజ్ఞానాదులు వచ్చునట్లు శరీరభూతమైనవీనితోపాటు సంబంధముచే వీనికినిట్లనే కొన్నిదోషములు రావా యనగా? రావు దానికి

౬ జ్ఞానానందైకస్వరూపనాకైయావతు - ఆనందరూపజ్ఞాననాయకుక్తే

౭ అతావతు-కట్టడబలనుకూలమాయే, ప్రకాశముమాయరుక్తే.

విశేషత్వాలే ఇవనైవోక్తే కర్తృమదియాకవనిక్తే అనుగ్రహమదియాకవితే అనుక్తివైఖ్యలో ప్రవేశమిరుప్పడు “అనన్తస్వరూప” అ “సర్వభూతాంతర్యామిని” పహితపాపా”
“విష్ణువేదసర్వజ్ఞువే” ర ఎన్నానిష్టతీతే

౮ ఆనందరూప, జ్ఞానానందైకస్వరూపత్వమై యుపపాదిక్తి-తార్ (జ్ఞానానంద) ఇత్యాదియాలే

జ్ఞానానందస్వరూపస్వరూపమాకవుడైయనా యరుక్తే-ఎన్త శబ్దతుక్కుర్థమ్ శీల వేణ్డియరుక్కు, జ్ఞానమెన్తమ్ ఆనందమెన్తమ్ వీతితుచ్చొల్లలావతు, ఇరణ్డవన్తెయన్తొన్తొ జ్ఞానమే స్వరూపమాయే అతుతాననుకూలమాయరుక్తే ఆనందమాకైయాలే (ఆనందరూపజ్ఞాననాయకుక్తే) ఎన్తరుచిచ్చెయ్కితార్ ర “అనుకూలజ్ఞానమే స్వరూపమాయరుక్కు-జ్ఞానానందజ్ఞానమే వీతితుచ్చొల్లకితతు ఇరణ్డమున్తొకైక్కాక” ఎన్తీ ఇవరతామిట్టరుళిన గద్యవ్యాఖ్యానత్రిలే యరుచిచ్చెయ్తతు

౯ (ఆనందరూపజ్ఞాననాయకుక్తే) ఎన్తతుత్తెయ్ యుపపాదిక్తి-తార్ (అతావతు) ఇత్యాదియాలే

కట్టడబలమై- స్వరూపముశ్చ పరమైష్టామైష్టపడి ఇత్యాల్- స్వరూపత్రిలనుకూలమాయాత్, అప్రకాశమాయాతిలిరుక్కు మిడమిత్తెయ్ నై జ్ఞానానందైకస్వరూపనైష్టవితీల్ ఏక

౬ జ్ఞానానందైకస్వరూపుడౌటయనగా- ఆనందరూపజ్ఞానాండైయుండుట

౭ అనగా నెల్లయెడలననుకూలమై ప్రకాశమునై యుండుట

మూలము ప్రవేశహేతువిశేషముచే వీనివలెకర్తము మూలముగగాక అనుగ్రహము మూలముగ గదావానికి వీనిలో ప్రవేశముండుట “తనకున్నదె మున్నెముకటి” అ “సర్వభూతములకు నంతరాత్మయైన యీతడు పుణ్యపాపములులేనివాడు” “సర్వమునకు జయశీలుడైన విష్ణువు కొఱకు” అని యున్నదిగా.

౮ ఇక జ్ఞానానందైకస్వరూపత్వమునుపపాదించుచున్నారు (జ్ఞానానంద) ఇత్యాదిచే

జ్ఞానానందములనే స్వరూపముగా కలిగినవాడైయుండుటయని శబ్దమునకర్థము చెప్పవలసియుండ, జ్ఞానమనియు నానందమనియు విడదీసిచెప్పటయనగా, రెండవస్థలుగాక జ్ఞానమే స్వరూపమై అదియనుకూలమై యుండుట ఆనందమగుటచే (ఆనందరూపజ్ఞానాండైయుండుట) యనినెలవిచ్చుచున్నారు ర “అనుకూలజ్ఞానమే స్వరూపమైయుండజ్ఞానానందములని విడదీసి చెప్పట రెండునుకలుగుటగాను” అనిగదా మీరము కృష్ణచేసిన గద్యవ్యాఖ్యానమందు ఆనతిచ్చినది

౯ (ఆనందరూపజ్ఞానాండైయుండుట) అనినవాని నుపపాదించుచున్నారు (అనగా) ఇత్యాదిచే,

ఎల్లయెడలననినది- స్వరూపముగలపుట్టుక యంతయునని తాత్పర్యము దీనిచే స్వరూపమందనుకూలమైయైనను అప్రకాశమైయైననుండు తావులేదనుట జ్ఞానానందైకస్వరూపుడు

౮. ఇవనుడై యజ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణజ్ఞో నిత్యజ్ఞశాయ్, నిస్సీ
మజ్జశాయ్,

శబ్దార్థమితువితే అనుకూలత్వమావతు-ఆహ్లాదకరత్వమ్ ప్రకాశత్వమావతు-స్వయంప్రకాశ
త్వమ్ 'అనున్యాధీనప్రకాశత్వాహ్లాదకరత్వరూపజ్ఞానమేవ యస్యస్వరూపమ్, సహజానాన
నైకస్వరూపః' ఎన్నక్కడవతితే

౯ ఇప్పడిస్వరూపవైలక్షణ్యతై యుపపాదితవనస్తరమ్, స్వరూపాశ్రితమానగుణజ్ఞు
నుడైయ వైలక్షణ్యతై యరుళిచ్చెయ్కితార్ (ఇవనుడైయజ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణజ్ఞో) ఎష్టు
తుడజ్జీ

ఆదిశబ్దతై-బలైశ్వర్యవీర్యతేజస్సుక్కుళమ్, వాత్సల్యాదికళుమ్, శౌర్యాదికళుమాకిజ
గుణవిశేషజ్ఞశైల్లావధితైయుమ్ శొల్లుకటం నిత్యజ్ఞశాక్త్యాయవతు-శుత్పత్తివివాశరహితజ్ఞశా
యిరుక్తై. స్వరూపానుబంధికశాక్తై యలే యాననాశ్రయభావికశాయిరుక్కుమితే "తథామే
సత్యాకికామాః" ఎష్టుగుణజ్ఞులినుడైయ నిత్యత్వమ్ శ్రుతిసిద్ధమ్, 'కామ్యస్తఇతికామాః కల్యాణ
గుణాఃతథామేసత్యాః నిత్యాఇత్యర్థః' ఎష్టితే యస్తశ్రుతికర్తృమ్ "ఈటిలవణ్సుకత్" ఎష్టా
రితేయాహ్లాద నిస్సీమజ్జశాక్తాయవతు-ఓగ్న్యే అవధికాణవోజ్ఞాతిగుక్తై "యతోవాచోని
వర్తనేప్రప్రమనసోనహ" ఎష్టు మీణువిట్రుతే ఆనన్దగుణతైయెల్లాజ్ఞానపృక్కవేదమ్.

౮. ఇతనియొక్కజ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణములు నిత్యములై, నిస్సీ
మంబులై,

అనిన దీనియందు ఏకశబ్దార్థమిదియెగదా అనుకూలత్వమనగా- ఆహ్లాదకరత్వము ప్రకాశత్వ
మనగా- స్వయంప్రకాశత్వము 'అనున్యాధీనముగాని ప్రకాశత్వము, ఆహ్లాదకరత్వము నను
సీరూపమైనజ్ఞానమే యెవనికిప్పురూపమో నాడు జ్ఞానానందైకస్వరూపుడు' అనందగియు
న్నదిగదా

౯ ఇట్లు స్వరూపవైలక్షణ్యము నుపపాదించినవెనుక స్వరూపాశ్రితమైన గుణములయొ
క్కవైలక్షణ్యము నానతిచ్చుచున్నారు (ఇతనియొక్క జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణములు) అని
మొదలుపెట్టి

ఆదిశబ్దముచే బలైశ్వర్యవీర్యతేజస్సులును వాత్సల్యాదులును శౌర్యాదులు నను గుణవిశే
షములన్నిటిని చెప్పనది (నిత్యము) లౌటయనగా - శుత్పత్తివివాశములు లేనివైయుండుట.
స్వరూపాను బంధులగుటచే ఆశ్రయముండువరకు సుండునవై యుండునగదా "అయివి సత్య
ములైనకామములు" అనిగుణములయొక్క నిత్యత్వముశ్రుతిసిద్ధము. 'కోరిబలుచున్నవిగాన
కామములు, అనగా - కల్యాణగుణములు అయివి సత్యములు అనగా నిత్యములు' అనిగదా
యాశ్రుతికర్తృమ్ "సంఖ్యలేని కల్యాణగుణములుగల" అనినారుగదా ఆహ్వానము. (ని
స్సీమంబు) లౌటయనగా - ఓక్కొక్కదాని అవధియు చూడ వీలులేకయుండుట "మన
స్సుతోఁ గూడినవాక్కులు పొందలేక యెవ్వనినుండి మఱులుచున్నవో" అని చెప్పినది
గదా. ఆనందగుణముల నన్నిటిని చూపించెడి వేదము ఇది ఆనందగుణమొక్కదానియందే

నిస్సంఖ్యజ్ఞశాయ, నిరుపాధికజ్ఞశాయ,

ఇతు, ఆనందగుణమొట్టలుమ్మిత్తే, గుణజ్ఞశ్చైల్లామిప్పడియేయితే యిగుప్పతు ౧ “ఉపర్యపర్యజ్ఞభు
వోపిపూహ సృకల్ప్య తే యేశతమిత్యనుక్రమాత్ | గిరస్త్యదేకైకగుణావధీప్సయా సదా
స్థితానోద్యమతోతిశేరతే” ఎన్నక్కడవతితే ౨ “ఉయర్ నలమ్” ఎన్ఱితేయూత్తూరు
మరుళిచ్చెయితతు నిస్సంఖ్యజ్ఞశ్చైయావతు- ఇప్పడిప్పట్టగుణజ్ఞోతాక్ ఎణ్ణిఱన్దిరుక్తై ౩ “య
థారత్నా నిజలగే రక్ష్యేయానిపుత్రక | తథాగుణాహ్యనిస్త్య అసఖ్యేయా మహత్తనః” ౪ “వ
ర్షాయుతైర్యస్య గుణానశక్త్యావత్తుంసమేతైరసి సర్వోక్తైః | మహత్తన శ్చభ్రష్టానిపాణేః
విష్ణోజ్ఞోర్వగుణాత్తజస్య” ౫ “చతుర్భూయర్థదికోటివక్తో భవేన్నరశ్చాపివిశుద్ధచేతాః
సతేగుణానాయుతైకమంశంవదేన్నాదేవరస్రసిద” ౬ “నహితస్యగుణాస్సర్వే సర్వైర్యని
గతైరసి | వత్తుంశక్త్యావియుక్తస్య సత్త్వాద్యైరఖిలైర్దైవైః” ఎన్నక్కడవతితే ౭ “ఎణ్ణోతి
పుకత్” ఎన్ఱారిత్తేయూత్తూరుమ్ ౮ “నికైకస్యగుణస్య విపుడవివైలోకానైరం స్యాశ్రయం
కుర్యాత్తదృశ్యవైభవైరగణితైర్నిసీమభూమాన్వితైః | నిత్యైర్దివ్యగుణైస్తతోధికశుభత్వైకా
స్పదాత్పాశ్రయై రిద్ధం సుందరబాహుమన్విశరణం యతో వనాద్రిశ్వరమ్” ఎన్ఱిఱన్ఱొకత్తిలే
గుణజ్ఞశ్చైన్దేయ నిత్య నిసీమ నిస్సంఖ్యజ్ఞత్వై యరుళిచ్చెయేతారిత్తేయూత్తూర్ నిరుపాధికజ్ఞశా

నిస్సంఖ్యములై, నిరుపాధికములై,

కాదు, గుణములన్నియు నిట్లనేగదా యుండునవి ౧ “ప్రజాపతియొక్క పైపైనికూడా మనుష్యు
లను తేయేశత మనేతీరునను కల్పించిన వేగములు ఒక్కొక్క కల్యాణగుణముయొక్క అం
తమును పొందనిచ్చుచేత ఎల్లప్పుడు నున్నవగును ప్రయత్నముకంటె నతిశయింపకున్నవి” అ
నఁదగియున్నదిగదా ౨ “అవాక్యాననగోచరముగ పొడవైనఆనందమును” అనిగదాఅత్తూరును
అనతిచ్చినది (నిస్సంఖ్యము) తాటయనగా- ఇట్టిగుణములు లెక్కలేకయుండుట ౩ “ఓపుత్రు
డా! సముద్రముయొక్క రత్నము లెట్లు లెక్కింప నశక్యములో అట్టేమహత్త్యయగు అనంతు
నియొక్క గుణములును సంఖ్యచేయఁదగవు” ౪ “సర్వలోకమువారును కలిసినను మహత్త్యయును
శంఖచక్రఖడ్గములుచేతఁగలవాఁడును జయశీలుడును వసుదేవ పుత్రుడునగు వీవిష్ణువుయొక్క
గుణములు పదివేలయేండ్లచేతను చెప్పను శక్యముకావో” ౫ “బ్రహ్మదేవునియొక్క ఆయుస్సంత
ఆయుస్సును, కోటిముఖములును, పరిశుద్ధ మైనచిత్తమును కల్గినమనుజు డెచ్చట నైననుండెనేని వాడు
సీగుణములయొక్కపదివేలలోనొకభాగమునైనను చెప్పగలడోలేడో, ఓన్నామీఅనుగ్రహింపుము?”
౬ “సమస్తమైనసత్త్వాదిగుణములచేతను విడువబడినవానియొక్క కల్యాణగుణములును సమస్తమైన
సమాహులుల చేతను చెప్పనలవికావు” అనఁదగియున్నదిగదా ౭ “లెక్కలేనిస్వాభావికమైనగుణ
ములు కలవాఁడు” అనినార్యగదాఅత్తూరులును ౮ “ఒక్కొక్కగుణముయొక్కబిందువైనను తన
నాశ్రయించినవానినిలోకోత్తరనిచేయునుఅట్టివైభవముకలవియుఅంతకన్న హేచ్చైనశుభముల
నిచ్చుటకుముఖ్యస్థానములైనవియును హద్దులేనిగొప్పదనముకలవియును లెక్కలేనివియును నిత్య
ములు నగుకల్యాణగుణములచే ప్రకాశింపుచున్నవాడును సుందరబాహువులుగలవాడునగు వనా
ద్రినాథుని శరణమునొందినాడను” అనున్ఱొకమందు గుణములయొక్క చిత్త్య నిసీమ నిస్సం
ఖ్యత్వముల నానతిచ్చినారుగదా కూరత్తూర్తూర్వానవారు (నిరుపాధికము) లగుటచే తమయొదయా

నిర్దోషజ్ఞానాత్, సమానాధికరహితజ్ఞానయిరుక్కుమ్

కైయాలే స్వాదయాది కలిలే ఈశ్వరేచ్ఛాయాః ౧౧ పాధయై యైషీ త్తిరుక్కుమ్ చేతనగుణజ్ఞో పోలన్తి కేన్ స్వాభావికజ్ఞానయిరుక్తైః శ్రీభావ్యత్తిల్ 'స్వభావతో నిరస్త నిఖిలదోషానవధికాతిశయానజ్ఞేయ కల్యాణగుణగణః పురుషాత్తమోఽధీయతే' ఎన్నిఱవిడత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమపల్లకిఱ శ్రుతప్రకాశకాకారర్, అనవధికాతిశయపదత్తాలే నిత్యసిద్ధవ్యావృత్తిశీల్ల కిఱత్తెన్ ముద్దఱవోయోజనై శణ్ణి, 'అనువక్తేనస్వభావర్ ఇతిపదేనవా నిత్యసిద్ధవ్యావృత్తిః, తే సాంతాద్విశగుణకత్వంహి భగవన్ని త్యేచ్ఛాన్దీనమ్' ఎన్తు అనస్తరయోజనైయిలే యివ్వర్ధతై యరుచిచ్ఛేయతారితే 'స్వాభావికజ్ఞానబలక్రియాచి' ఎన్తు గుణజ్ఞినుడైయ స్వాభావికత్వి తైశ్రుతి శీల్లానిన్ద తితే ఇన్ద్రుతియిల్, క్రియైయినిఱతు - నియమనత్తై 'పరాశక్తితి-జ్ఞాన శక్త్యాదీనాం స్వాభావికత్వము క్తం, క్రియా-నియమనమ్' ఎన్తితే యితుక్కుమ్ శ్రుతప్రకాశకాకారర్ వ్యాఖ్యానమన్వణ్ణిగ్గు నిర్దోషజ్ఞానైయవతు - హేయగుణ సంసర్దమాకిఱదోష మిన్తి కేన్యిరుక్కు ౧౧ "అపవాతపాప్తా విజోవిమృత్యుర్విశోకో విజఘ్నో" ౧౨ పానస్సత్యకామ స్సత్యసంజ్ఞల్పః" ౧౩ "సత్వాదయోనసన్తి కే యత్రచప్రాకృతా గుణాః" ౧౪ "జ్ఞానశక్తిబలైశ్చ ర్యవీర్యతేజాంస్యతేషుతః | భగవచ్ఛబ్దవాచ్యాని వినాహేయైర్గుణాదిభిః" ౧౫ "తేజోబలైశ్చర్య మహావబోధసువీర్య శక్త్యాదిగుణైకరాశిః | పరఃపరాణాంసకలానయత్ర క్షేకాదయస్సన్తి పరావరేశతే" ఎన్నిఱపదియే ఆశ్రయమ్ హేయప్రత్యసీకమాక్తయాలే ఇవన్ద్రుక్కుమ్ హేయగుణసంస

నిర్దోషములై, సమానాధికరహితములై యుండును.

దులయందు ఈశ్వరేచ్ఛ యను సాధిని అపేక్షించియుండు చేతనగుణములవలెగాక స్వాభావికములైయుండుట శ్రీభావ్యమందు 'స్వభావముచేతనే దోషము లెవ్వియు లేనినాఁడును మేరలేని యతిశయముకలవైన కల్యాణగుణములులెక్కలేకకలవాఁడు నగు పురుషాత్తముఁడుచెప్పఁబడుచున్నాడు' అనున్దలమునకు వ్యాఖ్యానము చెయు శ్రుతప్రకాశకాకారులు అనవధికాతిశయ (=మేర లేనియతిశయము) అనుపదముచేనిత్యసిద్ధులనవ్యావృత్తి (మరలిం దుట) చెప్పచున్నదియనిముందఱ యొకయోజనచేసి 'లేక ఆధ్యాహారముచేయఁబడిన స్వభావతః (=స్వభావమువలన) అనుపదముచెత, నిత్యసిద్ధవ్యావృత్తివారలకిట్టి గుణము కల్గుట భగవంతునిని త్యేచ్ఛకధీనము' అనితరువాతియోజనలలో ఈయర్థమునానతిచ్చినారుగాదా 'స్వభావసిద్ధంబైన జ్ఞానంబును, బలంబును సృష్టైదివ్యాపారంబును' అనిగుణములయొక్క స్వాభావికత్వమును శ్రుతిచెప్పేచున్నదిగాదా ఈశ్రుతియందు క్రియయననది నియమనమును 'పరాశక్తితిజ్ఞానశక్త్యాదులు స్వభావసిద్ధములనిచెప్పఁబడినది క్రియ - నియమనము' అనిగదా దీనికిని శ్రుతప్రకాశకాకారులు వ్యాఖ్యానము చేసినది (నిర్దోషము)లోటయనగా - హేయగుణసంసర్దమదోషములేకయుండుట ౧౧ "అపవాదులేనివాఁడు, ముదిమిలేనివాఁడు, మృత్యువులేనివాఁడు, శోకములేనివాఁడు, ఆకలిలేనివాఁడు, దప్పిలేనివాఁడు, యధార్థములైన కల్యాణగుణములుకలవాడు, సత్యసంకల్పుఁడు" ౧౨ "ఎవనియందు ప్రాకృతములైన సత్వాదిగుణములులేవో" ౧౩ "హేయగుణములు లేకుండజ్ఞానశక్తిబలైశ్చర్యవీర్యతేజస్సులు ఇతరసమానగుణములతోకూడ భగవచ్ఛబ్దవాచ్యములు" ౧౪ "తేజస్సు, బలము, విశ్వరూపము, మహాజ్ఞానము, వీర్యము, శక్తి మొదలైన గుణములకు ఏకరాశియుపరాత్మరుండును పరావరేశుడైన ఎవ్వనియందు క్షేకాదులన్నియునులేవో" అనునట్లు ఆశ్రయము హేయ

౯. ఇవద్భ్రీల్ వాత్సల్యాదికభుక్కు విషయమనుకూలర్, శౌర్యా
దికభుక్కు విషయమ్ ప్రతికూలర్ ,

ర్గదోషపత్తిక్కు యోగ్యతైయైతే సమానాధికరహితజ్ఞ శాక్తేయావతు - చేతినాన్తగు
ణజ్ఞై సమమాకవుమ్ ఈశ్వరగుణజ్ఞై అధికమాకవుమ్దైత్తై యిక్కుమ్ చేతినగుణజ్ఞై పో
లన్తిక్కే తనక్కోత్తతుమ్ మిక్కుతుమన్తిక్కే యిరుక్కై “సతత్వమశ్వాభ్యధికశ్చదృశ్య
తే” ఎన్ని సమాధికదరిద్రవస్తువై యాత్రయమాకవుడైయవై యాక్తయాలే యివైయుమ్ సమా
నాధికరహితజ్ఞశాయిరుక్కుమితే “దోషపథావిధిసమాతిశయా నన్యోన్యిన్యైపమద్భజగుణోఽను
దుష్టానుడైతాః | జ్ఞాన్వైశికనవీర్య బలార్విష్టస్త్వాం రిజ్జేశభాసఇవరిత్త్వమనర్థియన్తి”
ఎన్ని శ్లోకత్తిలే యివైయత్తిన్యైయుమ్ భట్టరులిచ్చెయ్తారితే

౯ ఇప్పడియిరుద్దుళ్ళగుణజ్ఞై తాక్ మూస్తువక్తే ప్పట్టిరుక్కైయాలే యమ్మాస్తువక్తేక్కుమ్
విషయజ్ఞై వకుత్తరులిచ్చెయ్కెడార్ (ఇవద్భ్రీల్) ఎత్తుడుడన్తి

(వాత్సల్యాదిక) ఎన్ని వాదికబద్ధతై సోకీల్యసౌలభ్య మార్దవార్దవానికశాన గుణవిశేషబ్ధ
శేల్లావద్భ్రీయుమ్ శొల్లుకీటు. విషయమనుకూలరెన్తు - ఆశ్రితిరెన్తుపడి (శౌర్యాదికభుక్కు)
ఎన్నివాదికబద్ధతై - పరాక్రమత్తైచ్చొల్లుకీటు విషయమ్ప్రతికూలరెన్తు - ఆశ్రితవిరోధి
కశేన్తుపడి “ద్విషదన్నంనభోక్తవ్యం ద్విషన్తంనైవభోజయేత్ | పాణ్డొన్ ద్విషనేరాజక్ మ
మప్రపాణాహి పాణ్డవాః” ఎన్తు ఆశ్రితవిరోధిక్ తనక్కు శత్రుక్కుశేన్తురు లిచ్చెయ్తారితే

౯ వీనిలో వాత్సల్యాదులకు విషయము అనుకూలురు, శౌర్యా
దులకు విషయము ప్రతికూలులు,

ప్రత్యసీకమగుట చే వీనికిహేయగుణ సంబంధదోషమునకు యోగ్యతలేదుగదా సమానాధికర
హితము లెటయనగా - చేతినాన్తరగుణములను సమముగాను ఈశ్వరగుణములను అధికముగా
నుకలిగియున్న చేతనగుణములవలె గాకుండ తరకునాటియు అధికమైనదియు లేకుండుట
“అతనికి సమము నధికుడునుకానబడదు” అనుపమాధికకూన్యవస్తువును ఆశ్రయముగాగలవ
గుటచే నివియుసమానాధికరహితములుగా నుండునుగదా “ఒరంగేశి దోషము, ఉపాధి, అవధి,
సమము, అతిశయించునది, సంఖ్య, వీనితోనంటులేనివియు, మంగళగుణపరంపరలను పుట్టించు
నవియు, నగు జ్ఞానము, విశ్వరద్యము, శక్తి, వీర్యము, బలము, తేజస్సుననెడి యారుగుణములును
రత్నమును కిరణములువలె దేవరవానిని అనర్హములుగాగజేయుచున్నవి” అనుశ్లోకమునందుభి
యంతయు భట్టరువారానతిచ్చినారుగదా

౯ ఇట్లున్న గుణములు మూడువిధములైయుండుటచే ఆమూడువిధములకును విషయము
లను విభజించియనతిచ్చుచున్నారు (వీనిలో) ననిమొదలుపెట్టి

(వాత్సల్యాదులు) అనుఅధికబద్ధముచే సోకీల్యసౌలభ్యమార్దవార్దవాదులైనగుణవిశేషములన్ని
టినిచెప్పటం (విషయముఅనుకూలురు) అనుట ఆశ్రితులనుట. (శౌర్యాదులకు) అను అధికబద్ధముచే
పరాక్రమమును చెప్పనది (విషయముప్రతికూలులు) అనినదిఆశ్రితవిరోధులనుట “శత్రువుయొ
క్కయన్నమును భుజింపఁగూడదు శత్రువును భుజింపఁజేయగూడదు. ఓరాజా! పాండవు
లనుద్దేశించుచున్నావు. నాప్రపాణములేగదా పాండవులు” అనిఆశ్రితవిరోధులుతనకు శత్రు

ఇవన్ బ్రుక్కు కార్ణమాన జ్ఞానశక్త్యాదికభుక్తైర్లూరుమ్
విషయమ్

(ఇవన్ బ్రుక్కు కార్ణమాన జ్ఞానశక్త్యాదికభుక్తైర్) ఎన్నిజవితిల్, ఆదిశబ్దతాల్ - బలైశ్వర్యవీర్య
తేజస్సుక్కుశ్చైచ్చొట్టిజిటతు వాత్సల్యాదికభుక్కుమ్ శౌర్యాదికభుక్కుమ్ జ్ఞానశక్త్యాదికభుక్తైర్
కారణమాకైయావతు - ఏప్రకృష్టంబిజ్ఞానం బలమతులమైశ్వర్యమభిలం విమర్శాదం వీర్యం
వరద పరమాక్తిరపిచ | పరంతేజశ్చేతి ప్రవరగుణమట్లం ప్రథమజంగుణానాం నిస్సీ
మ్నంగణనవిగుణానాం ప్రసవభూః” ఎన్టుమ్ ౨ “మజ్జశగుణోఽనుభూషణేతాః”
ఎన్టుమ్ శొట్టిజిటపడియే యవన్ బ్రుక్కు బ్రునాయాయరుక్కు అవైతాక్ వస్తూత్తి-
ర్షాపాదక సాధుణ్యాయ త్తగుణభావమాయితే యిరుప్పతు ఎమ్మెరుమాచడైయ దివ్యా
త్తగుణజ్ఞానం - జ్ఞానశక్త్యాదిమధ్యగుణభుక్కుమ్, అతిలే పిజ్జనసౌకీల్యాదికభుక్కుమ్ ఎన్నిజవిత్వాకృత్తు
క్కుర్థ మొట్టుకుజిటపడియిల్ ౩ “అతిలేపిజ్జనైర్యావతు - వస్తూత్తర్షాపాదక సాధుణ్యాయ త్తి
గుణభావమాకై” ఎన్టుమ్ వివరణ త్తిలాచ్చాన్బిశ్చై యయళిచ్చెయ్తతు ఇన్దగుణమట్లం త్తిలమ్
వైత్తుక్కుణ్ణు, జ్ఞానమావతు - ౪ “అజడంస్వాత్మసంబోధినిత్వం సర్వావగాహనమ్ | జ్ఞానంనా
మగుణంపాహుః ప్రథమం గుణచిన్తకాః” ఎన్నిజపడియే ఎన్టు మొక్కు సర్వవిషయప్ర
కాశకముమాయ్, స్వప్రకాశముమాన గుణవిశేషమ్ శక్తియావతు - ౫ “జగత్ప్రకృతిభావోయస్సా
శక్తిఃపరికీర్తితా” ఎన్నిజజగత్ప్రకృతి భావమాతల్, అనుటితఘటనా సామర్థ్యమాతల్. బ
లమావతు - ౬ “క్రమహానిస్తుయతస్య సతతంకుర్వతోజగత్ | బలంనామగుణస్తస్య కథితోగుణ

వీనికి కారణమైన జ్ఞానశక్త్యాదులకెల్లరును విషయము.

వులని యానతిచ్చిరిగదా. (వీనికి కారణములైన జ్ఞానశక్త్యాదులు) అనుదీనిలో, ఆదిశబ్దముచే బలై
శ్వర్య వీర్య తేజస్సులను చెప్పచున్నది వాత్సల్యాదులకును శౌర్యాదులకును జ్ఞానశక్త్యాదులు
కారణమాటయనగా - ౧, “ప్రకృష్టమైన జ్ఞానంబును అసమానమైనబలంబును సంపూర్ణంబైనవిశ్వ
ర్యంబును అవధిలేని వీర్యంబును సర్వోత్కృష్టమైనశక్తియు శ్రేష్ఠమైన తేజస్సును అనెడి ప్రశస్త
మైన యాదుగుణములు అగ్రగణ్యములైనవై నిరవధికములై అసంఖ్యాతిమయైన దయాదిగుణము
లకు కారణములగుచున్నది” అనియు ౨, “ఈయాదుగుణములును మంగళగుణపరంపరలను పుట్టిం
చునవి” అనియుం జెప్పచున్నచోప్పన వానికి (ఆగుణములకు) నీటిజలవలెయుత్పత్తిస్తానమై
యుండుట అవివస్తువున కుత్కిర్షమును కలుగజేయు సాధుణ్యమువలన వచ్చినగుణభావముకల
శీగాగదాయండునవి భగవంతునియొక్క దివ్యాత్మగుణములనగా - జ్ఞానశక్త్యాదులూగుణము
లును, అందులోపుట్టిన సౌకీల్యాదులును అనెడి యీవాక్యములకు అర్థమువ్రాయునపుడు
౩, “అందులో పుట్టుటయనగా - వస్తువున కుత్కిర్షమును కలుగజేయు సాధుణ్యమువలన వచ్చిన
గుణభావముకలవి” అనిగదా వివరణమందు ఆచ్చాంబిళ్ళి గారు నెలవిచ్చినది ఈయారుగుణము
లలోను జ్ఞానమనగా ౪ “అజడము, స్వయంప్రకాశము, నిత్యము సర్వవిషయకమునైన జ్ఞానము
నెడి గుణమును మొదటిదానిగా గుణచింతకులు నెప్పుచున్నారు” అనునట్లు ఎప్పుడునొక్కరీతి
గా సర్వవిషయప్రకాశకమై స్వప్రకాశమైన గుణవిశేషము శక్తియనగా - ౫, “జగత్తునకెల్లప్ర
కృతియొద్ధుండుటయేదికలదోఅది శక్తిగాజెప్పబడినది” అనుజగత్ప్రకృతిభావమైయుండుట
యైనను అనుటితఘటనాసామర్థ్యమైనను, బలమనగా - ౬, “ఎల్లప్పుడును జగత్తును సృజించుచున్న

౧౦. జ్ఞానమజ్ఞర్కు,

చింతకైః” ఎన్నిజగత్కాంత్యప్రయుక్తమాన శ్రమమిష్టియైతే యుజ్జీకైయాతిత్, ౧ “బలం ధారణసామర్థ్యమ్” ఎన్ని సమస్తవస్తుధారణసామర్థ్యమాతల్ విశ్వర్థమానలు - ౨ “కర్తృత్వం నామయత్తస్యస్వాతన్త్ర్య పరిబంధితమ్ | విష్వర్థం నామతతోఽక్రం గుణతత్వార్థ చింతకైః” ఎన్నిజగత్కర్తృత్వలక్షణమన స్వాతన్త్ర్యమాతల్, సమస్తస్తునియమన సామర్థ్యమాతల్ వీర్యమానలు - ౩ “తస్యోపాదానభావేష వికారవిరహోహియః | వీర్యం నామగుణస్సోయమయ్యుతిత్వపరాహ్మయః” ఎట్లు జగదుపాదానమాకానిజ్ఞానైయైతేయుమ్ స్వరూపవికారమిష్టియైతేయుజ్జీయుమ్మడియన అవికారతై తేజస్సవతు - ౪ “సహకార్యవక్షేపయాత తేజస్సయదా హృతమ్” ఎన్ని సహకారిత్వైరీక్ష్యమాతల్, పరాభిభవనసామర్థ్యమాతల్ ఇవద్భుక్పల్లారుమ్ విషయమాకైయావతు - అనుకూలరక్షణాదికళుమ్, ప్రతికూలనిరసనాదికళుమ్, జ్ఞానశక్త్యాది విశిష్టనాయకౌణ్డనిర్వహిక్పక్షేష్టాకైయాతే, ఇవద్భుక్కు సర్వరమ్ విషయమాయుక్తై

౧౦ ఇప్పడిగుణజ్ఞతై మూర్ఛవకైయాక్కి, అవద్భుక్కువిషయజ్ఞతై దర్శిష్టిత్తవప్తికే, గుణజ్ఞకుక్కుప్రత్యేకమ్ విషయనియమముజ్ఞాకైయాతే, అత్తైయుమ్ దర్శిష్టిక్కువేణుమిష్టుతిరువుళ్ళమ్మన్ద్రీ, క్షేద్రుత్తగుణజ్ఞతై శిలవద్భుక్కుత్తనిత్తనియే విషయజ్ఞతై దర్శిష్టిక్కితార్ (జ్ఞానమజ్ఞర్కు) ఎట్లు తుడత్తే

జ్ఞానమావతు - చేతనరుడైయ హితాహితనిరూపణత్తుక్కులు ప్పాన గుణమాకైయాతే,

౧౦ జ్ఞానమజ్ఞలకు,

అతనికి శ్రమములేకుండుట యేదిగలదో అదియే అతనియొక్క బలమనెడగుణముగా గుణచింతికులచేఁ జెప్పఁబడినది” అను జగత్కాంత్యప్రయుక్తమైన శ్రమములేకుండుటయైనను, ౧ “బలము ధారణసామర్థ్యము” అని సమస్తవస్తుధారణసామర్థ్యమైనను విశ్వర్థమనగా - ౨ “స్వాతంత్ర్యముతోఁ గూడిన కర్తృత్వమున నదియేది యాతనికికలదో అది విశ్వర్థమని గుణతత్వార్థచింతకులచేఁ జెప్పఁబడినది” అను కర్తృత్వలక్షణమైన స్వాతంత్ర్యమైనను, సమస్తస్తునియమన సామర్థ్యమైనను వీర్యమనగా - ౩ “అతడుజగత్తునకు పాదానమైనప్పటికిని వికారములేకుండుటయేదికలదో అదియే వీర్యమను గుణము, ఇది అచ్యుతత్వమను రెండవపేరుగలది” అని జగదుపాదానకారణమాయన్నను స్వరూపవికారము లేకుండనైనయవికారతై తేజస్సనగా - ౪ “సహకారులయవక్షేపలేమి యేదికలదోయది తేజస్సని చెప్పఁబడినది” అను సహకారిత్వైరీక్ష్యమైనను, పరులను తిరస్కరించెడి సామర్థ్యమైనను, వీనికిందరుల విషయమగుటయనగా - అనుకూలరక్షణాదులను ప్రతికూలనిరసనాదులను జ్ఞానశక్త్యాదివిశిష్టాడై నిర్వహించియుండుటచే వీనికిందరులను విషయమైయుండుట

౧౦. ఇట్లు గుణములను మూడువిధములు చేసి వానికి విషయములను చూపించినంతమాత్రముగాక గుణములకు ప్రత్యేకముగ విషయనియమముండుట చే దానిని మూడవూపించువలెననికృపచేసి క్రింద నెత్తిన గుణములలో కొన్నిటికి ప్రత్యేకముగా విషయములను చూపించుచున్నాము. (జ్ఞానమజ్ఞలకు) అని మొదలుపెట్టి.

జ్ఞానమనగా - చేతనులయొక్క హితాహితనిరూపణమునకు పయ్యుక్తమైన గుణమగుటచే,

శక్తి అశక్తర్కు, త్మమే సాపరాధర్కు, కృపై దుగ్భి కళు
కు, వాత్సల్యమ్ సదోషర్కు,

౧ “కామమత్వ వదుర్బుద్ధి కృపాత్మ హితవీక్షణమ్ యద్గతం మమ దేవేత తద్వాజ్ఞాపయ మాధవ”
ఎన్నిటపడియే స్వహితాహిత నిరూపణాదికలితో అజ్ఞ రాయరుక్మమవర్ కళుక్కులు ప్పాయిరు
క్కుమెన్దై (శక్తి అశక్తర్కు) ఎవ్వుతు, శక్తియావతు - అనుటిలేఘటనాసామర్థ్యమా
క్తయాలే, స్వేష్టసిష్టప్రాప్తిపరిహారజ్వలితో అశక్తరాయరుక్మ మవర్ కళుడైయ కాన్యసిద్ధిక్కు
లు ప్పాయిరుక్కుమెన్దై (త్మమే సాపరాధర్కు) ఎవ్వుతు త్మమేయావతు - అపరాధసహ
త్వమాక్తయాలే, ౨ “అహమస్యపరాధానామాలయః” ఎన్నిటపడియే అపరాధసహితరా
కత్తజ్వలై యనసన్నితీరుప్పార్కులు ప్పాయిరుక్కుమెన్దై ౩ “త్మమాసపరాధేన తాపిన్యపే
యాత్కథం సాపరాధేన పి దృప్తేమయిన్యాత్” ఎన్నితే భట్టరరుళిచ్చెయ్తతు (కృపైదుగ్భి కళు
క్కు) ఎవ్వుతు - కృపైయావతు - పరదుఃఖాసహిష్టుత్వ ముక్తయాలే ౪ “అహారాత్ తుజ్జయైష్ట
లై నీర్ క్కుడలుశ్శ్రుద్దమ్ నానాయ్పోతో పిఱవిక్కుడలుతో నిన్దుతుశ్శబ్దక్త మతలానదుఃఖము
డైయవర్ కళుక్కులు ప్పాయిరుక్కుమెన్దై ౫ “దయాపరవ్యసనభరా భవవ్యధాసుఖాయతే
మమతదహందయాతిగః” ఎన్నరుళిచ్చెయ్తతోతే భట్టర్ (వాత్సల్యమ్ సదోషర్కు)
ఎవ్వుతు, వాత్సల్యమావతు - అన్తిన్దు కన్ది నుడమ్మిక్వవట్టైయదరిత్తు భుజిక్కుమ్ పేరువైపొ
లే, ఆశ్రితరుడైయ దోషద్వైభోగ్యమాక కొల్లొళ్ళువతోరుగుణ మాక్తయాలే, అవిద్యాకర్తా

శక్తి యశక్తులకు, త్మమ సాపరాధులకు, కృప దుగ్భిలకు,
వాత్సల్యము సదోషులకు,

౧ “మిక్కిలి చెడుబుద్ధిగల నేనెచ్చట నాహితమును కనుగొనుట యొక్కడ ఓదేవతలకెల్ల వధిప
తియా మాధవా! నాకు ఎయ్యదిహితమో దానిని నాకు ఆనతిచ్చు” అనుచొప్పున స్వహితాహితని
రూపణాదులయం దజ్ఞులయ్యుండువారికి నుపయుక్తమైయుండుననుట (శక్తి అశక్తులకు) అనినది-
శక్తియనగా- అనుటితేఘటనాసామర్థ్యమగుటచే స్వేష్టసిష్టప్రాప్తిపరిహారములయందు అశక్తు
లైయుండువారియొక్క కార్యసిద్ధి కుపయుక్తమై ఉండుననుట (త్మమే సాపరాధులకు) అనినది
త్మమయనగా నపరాధసహత్వమగుటచే, ౨ “నేను అపరాధములకు నివాసమగుచున్నాను”
అనుచొప్పున నపరాధసహితరుగ తమననుసంధించియున్నవారి కుపయుక్తమైయుండుననుట
౩ “సాపరాధుడు అనుతాపముగలవాడయినయెడల త్మమ వానినిఁ జేరును సాపరాధుడనైయున్న
గర్వియైన నాయందు (త్మమ) ఎట్లు గలుగును” అనిగదా శ్రీభట్టరువారు ఆనతిచ్చినది
(కృపపదుగ్భిలకు) అనినది, కృపయనగా - పరదుఃఖాసహిష్టుత్వమగుటచే ఎవరు రక్షితులవు
దురని సముద్రమున మునిగిపోవుచున్న పడవవలె సంసారసముద్రముననుండి బాధపడుట మొద
లైన దుఃఖముగలవారికి ఉపయుక్తమైయుండుననుట ౪ “ఓదయాపరుడా! వ్యసనములతోకూడ
కొన్న జన్మదుఃఖము నాకుసుఖము నిచ్చుచున్నది, కావుననేను దయవతిక్రవించినవాడను” అని
సెలవిచ్చినారుగదాభట్టరు (వాత్సల్యము సదోషులకు) అనినది, వాత్సల్యమనగా- అప్పుడేకనిన
దూడయొక్క నేహమందలి మురికిని క్రేమతోభుజించునావువలె నాశ్రితులయొక్క దోషములను

శీలమ్ మంద్రర్కు, ఆర్జవమ్ కుటిలర్కు, సాహర్దమ్ దుష్టహృ
దయర్కు, మార్దవమ్ విశ్లేషభీరుక్కుభుక్కు, సౌలభ్యమ్ కా
ణవాశైష్ట్యవర్కభుక్కు.

దివోష సహిత రాక తిజ్జశ్చై యనుసద్ధిపార్ క్కుఁ ఁ ప్పాయిరుక్కు మెన్తై (శీలమ్ మంద్ర
క్కు) ఎన్ఱు, శీలమావతు - పెరియవక్ తాన్ద్రన్దవర్కభోడే పురై యఱక్కులక్కుమ్
స్వభావమాకైయాలే, తిజ్జశ్చై య త్తెయై యనుసద్ధిత్తిరుప్పార్ క్కుఁ ఁ ప్పాయిరుక్కు మెన్తై
(ఆర్జవమ్ కుటిలర్కు) ఎన్ఱు, ఆర్జవమావతు - కరణత్రయత్రాయమ్ తెప్పియనాయుక్కు
యాకైయాలే, తిజ్జశ్చై య కరణత్రయకాటిల్యత్తై నిన్తైత్తిరుప్పార్ క్కుఁ ఁ ప్పాయిరుక్కు మెన్తై
(సాహర్దమ్ దుష్టహృదయర్కు) ఎన్ఱు, సాహర్దమావతు - ఎప్పొత్తుమ్ నన్తైయై చ్చిన్దిత్తిరుక్కుమ్
స్వభావమాకైయాలే, సర్వకాలముమ్ తీమైయై శిన్దిత్తిరుక్కుమ్ దుష్టహృదయరాక తద్దశ్చైయను
సన్దిత్తిరుప్పార్ క్కుఁ ఁ ప్పాయిరుక్కు మెన్తై (మార్దవమ్ విశ్లేషభీరుక్కుభుక్కు) ఎన్ఱు, మార్దవ
మావతు-ఆశ్రితవిరహమ్ పాఱుక్కుమాట్టత మెన్తై యాకైయాలే, తన్నుడైయ విశ్లేషత్తిల్ భ
యముడైయవర్కభుక్కుఁ ఁ ప్పాయిరుక్కు మెన్తై (సౌలభ్యమ్ కాణవాశైష్ట్యవర్కభుక్కు) ఎన్ఱు,
సౌలభ్యమావతు - ఆత్మీనియమాన విగ్రహత్తైక్కణ్ణులక్కామ్పడి ప్పణ్ణుకైయాకై
యాలే, తన్నైక్కాణవేణు మెన్తైష్ట్యవర్కభుక్కుఁ ఁ ప్పాయిరుక్కు మెన్తై

ఇత్రాల్ - ఇవనుడైయజ్ఞానత్తి లపేత్తైయుళ్ళు తన్నాముడైయహితాహితనిరూపణత్తిల

శీలము మందులకు, ఆర్జవము కుటిలులకు, సాహర్దము దుష్ట
హృదయలకు, మార్దవము విశ్లేషభీరువులకు, సౌలభ్యముచూడ
నాశపడినవారికి అని యంతటనును తెలిసికొనవలసినది.

భాగ్యముగా గైకొనుట యొకగుణమాటచే నవిద్యాకర్తానిదోషసహితలుగా తమను అనుసంధిం
చువారికి ఉపయుక్తమైయుండుననుట (శీలము మందులకు) అనినది, శీలమనగా - గొప్పవాఁ
డు తక్కువవారితో కపటములేక చేరు స్వభావమగుటచే దమయొక్కస్థితిని అనగా తక్కువ
ను అనుసంధించువారికి ఉపయుక్తమై యుండుననుట (ఆర్జవము కుటిలులకు) అనినది, ఆర్జవ
మనగా - కరణత్రయముచేతను ఆర్జవము కలిగియుండుటయోటచే తమయొక్క కరణత్రయ
కాటిల్యమును తలంచియుండువారికి ఉపయుక్తమైయుండుననుట (సాహర్దము దుష్టహృదయ
లకు) అనినది, సాహర్దమనగా - ఎప్పుడును మంచి నేతలంచియుండు స్వభావమగుటచే సర్వకా
లంబును చేటు నేతలంచియుండు దుష్టహృదయలుగా తమను అనుసంధించియుండువారి కుప
యుక్తమై యుండుననుట (మార్దవము విశ్లేషభీరువులకు) అనినది, మార్దవమనగా - ఆశ్రితవిర
హముసహింపని మృదుత్వమగుటచే తనవిరహమందు భయముకలవారికి ఉపయుక్తమై యుం
డుననుట (సౌలభ్యము చూడనాశపడినవారికి) అనినది, సౌలభ్యమనగా - ఆత్మీంద్రియమైన వి
గ్రహమును నేత్రములకు కనబడునట్లుల చేయుటచే తనను చూడవలెకని యాశపడినవారి కుప
యుక్తమై యుండుననుట

దీనిచే ఈతనియొక్క జ్ఞానమం దపేక్షకలిగియుండుట తమతమ హితాహితనిరూపణ

ఇప్పడియెఱుమ్ కణ్ణకొళ్ళుతు.

ఱివిల్లాదవర్ కళుక్కాకైయాలే, జ్ఞానమజ్జుర్ కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, ఇవనుడైయ శక్తియిలపేత్తైయుళ్ళుతు స్పేష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారత్తిల్ అశక్తిరాయుప్పారుక్కాకైయాలే, శక్తిఅశక్తిర్ కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, పాఱైయిలపేత్తైయుళ్ళుతు అపరాధముడైయార్ కాఱ్ఱకైయాలే, తుమ్మై సాపరాధర్ కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, ఐయ్యోవెన్దిరబ్బవేణువతు - నోవుపట్టవర్ కాఱ్ఱకైయాలే, కృపై దుఃఖికళుక్కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, దోషత్తై భోగ్యవాకక్కొళ్ళువేణువతు-దోషవాక్ గళుక్కాకైయాలే, వాత్సల్యమ్ సదోషర్ కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, తజైపారాతే పురైయఱ్ఱులక్కవేణువతు - తాత్త్వదవర్ కళో విషయత్తిలేయాకైయాలే, శీలమ్ మందర్ కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, కరణత్రయత్తామమ్ శెవ్వియనాయ్ కొణ్ణాతన్నెయిమైత్తు ప్పరిమాణవేణువతు శెవ్వేక్కేడామ్ విషయత్తిలాకైయాలే, ఆర్జవముటేలర్ కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, తానెప్పొత్తుమ్ నన్నె చిన్తిక్కవేణువతు తనాముక్కుత్తీమైకళై చ్చిన్దిక్కుమ్ తీమనత్తర్ విషయత్తిలాకైయాలే, సోహర్దమ్ దుష్టహృదయర్ కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, విరహమ్మొత్తాతమెన్దై వేణువతు విరహత్తుక్కుళ్ళువార్ తిఱత్తిలాకైయాలే, మార్దవమ్ విశ్లేష భీరుక్కుళుక్కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్, అతీంద్రియమానవిగ్రహత్తైక్కణ్ణుక్కిలక్కాక్కవేణువతు - అవ్వడివైక్కాఱ్ఱోగైయలకైయుడైయవర్ గళుక్కాకైయాలే, సౌలభ్యమ్ కాణవాశైప్పట్టవర్ కళుక్కాఱ్ఱయిరుక్కుమ్ చెన్ఱు గుణజళిన్దైయ విషయప్రతీనియత్తిత్తివై దర్శిప్పిత్తారాయ్దు (ఇప్పడియెఱుమ్ కణ్ణకొళ్ళుతు) ఎన్ఱుతు - కీర్తించున్నప్రకారత్తిలే, అనుక్రమానగుణజ్జేల్లావర్దుక్కుమ్ ప్రత్యేకిమ్ విషయజ్జేగర్భిత్తుక్కొళ్ళుత్తెన్ద పడి

మందు జ్ఞానములేనివారి కగుటచే, జ్ఞానమజ్జులకై యుండును, ఈతనిని శక్తియందేక్షకలిగియుండుట తమయిష్టానిష్టప్రాప్తిపరిహారమందశక్తిలై యుండువారి కగుటచే, శక్తి యశక్తులకైయుండును, తమయందేక్షిక కల్గియుండుట యపరాధము కలవారి కగుటచే, తమ సాపరాధులకై యుండును, అయ్యోయని కనికరించుట వ్యసనపడినవారల కగుటచే, కృప దుఃఖులకై యుండును, దోషమును భోగ్యముగా గ్రహించవలసియుండుట దోషవంతుల కగుటచే, వాత్సల్యము సదోషులకై యుండును, తనస్థితిచూడక మర్చిములేక కలియవలసినది తక్కువవారలయెడ నాటచే, శీలము మందులకైయుండును, కరణత్రయముచేతను సార్జవముకలవాడగుచు తనను అశుద్ధి వ్యవహరించవలసినచుట్ట ఆర్జవము చెడినవాని విషయమందాటచే, ఆర్జవము పటిలలకై యుండును, తానెప్పుడును మంచిని చింతించవలసినచుట్ట తమంత న తమకు చెడగును ఆలోచించు చెడమనస్సు కలవారివిషయ మగుటచే, సోహర్దము దుష్టహృదయులకైయుండును; విరహమును సహించని మార్దవము కావలసినది విరహమునకు భీతి నొందువారి విషయమందాటచే, మార్దవము విశ్లేషభీరులకై యుండును, అతీంద్రియమైన విగ్రహమును దృష్టిగోచరముగాఁ జేయవలసినది ఆవిగ్రహమును చూచుటయందు అశక్తలవారి కగుటచే, సౌలభ్యము చూడనాశపడినవారికై యుండునది గుణములయొక్క విషయనియమమును కనుపరిచినవారైరి (ఇట్లంతటను కనుగొనవలసినది)* అనినది - క్రిందఁ జెప్పినవిధములలో అనుక్రమమైన గుణములన్నిటికిని ప్రత్యేకముగా విషయములను కనుగొనునదనుట

౧౧ ఇప్పడి, ఈశ్వరక కల్యాణగుణజ్ఞోడే కూడియరుక్కైయాలే, పిఱర్ నోవుకణ్డాల ఐయో! వెన్దిరణ్ణి, అవర్ కళుక్కైప్పొత్తు మొక్కనవైయైచ్చిన్దిత్తు, తనక్కేయాయరుత్తల్, తనక్కుమ్ పిఱర్కుమ్ పొతువాయరుత్తల్ శెయ్యూతే, నిలా, తెన్టల్, చన్దనమ్, తణ్ణీర్ పోలే, పిఱర్ క్కేయాయ్,

౧౧ ఏవంభూతగుణవిశిష్టనాకైయాలే యీశ్వరనాశ్రితవిషయత్తల్ పరిమాణిపోరు మ్మడికళై విస్తరేణవారుచార్లైయాలే, యరుళిచ్చెయ్ కిఱార్ మేల్ (ఇప్పడి ఈశ్వరక కల్యాణ గుణజ్ఞోడేకూడి యరుక్కైయాలే) ఎత్తుతుడణ్ణి

ఇప్పడియెట్టు-క్కిట్ట కమానగుణయోగప్రకారత్తై పరామర్శిక్కిఱతు (కల్యాణగుణజ్ఞోడే కూడియరుక్కైయాలే) ఎత్తుగుణయోగత్తై హేతువాకవరుళిచ్చెయ్ కిఱు-మేల్ పొల్లుకీఱపరిమాణ్ గుణజ్ఞేల్లామోగుణకార్యమెత్తుతోల్ మ్మిక్కిక్కా- (పిఱర్ నోవుకణ్డాలైయో! వెన్దిరణ్ణి) ఇతు-కృపాకార్యమ్ పిఱర్ నోవుకణ్డాల ఐయో! వెన్దిడుపడుకీఱతు-పరదుఃఖాసహిష్ణువాకైయాలేయి తే (అవర్ కళుక్కైప్పొత్తు మొక్కనవైయైచ్చిన్దిత్తు) ఇతు-సాహార్దకార్యమ్ ఎహొత్తు మొక్కవెన్టతు-ఇవర్ కళిన్దికాలత్తోడు అఱియాతకాలత్తోడు వాళియిఱ సర్వకాలత్తిలు మెన్టపడి ఆశ్రితసర్వవృత్తాన్వేషణపరి నాయ్ కిక్కిఱతు-సాహార్దత్తాలేయి తే (తనక్కేయాయరుత్తల్, తనక్కుమ్ పిఱర్ కుమ్ పొతువాయరుత్తల్ శెయ్యూతే, నిలా, తెన్టల్, చన్దనమ్, తణ్ణీర్ పోలే, పిఱర్ క్కేయాయ్) ఇతు-ఆశ్రితపారతన్త్ర్యకార్యమ్ స్వార్థపరి నాయ్ యరుత్తల్, స్వార్థప

౧౧. ఇట్టిశ్లేషుడు కల్యాణగుణములతో కూడియుండుటచే నితరుల నెఱ్ఱిని చూచినచో అయ్యో! అని కనికరించి వారల కెప్పుడును మంచినచింతించి, తనకేయైయుండుటయు, తనకు నితరులకును పొదుపుగానుండుటయు చేయక, వెన్నెల, మలయమారుతము, చందనము, జలము వీనివలె నితరులకెయై,

౧౧ ఏవంభూతగుణవిశిష్టగుటచే శిశ్యుడు ఆశ్రితవిషయమందు అన్వయించుచుండు విధములను విస్తరముగా నొకచూర్ణికచే నానతిచ్చుచున్నార మీద (ఇట్టిశ్లేషుడు కల్యాణగుణములతో కూడియుండుటచే) ననితొడంగి

ఇట్లు అని వెతుకఁజెప్పఁబడిన గుణయోగప్రకారమును పరామర్శించుచున్నది (కల్యాణగుణములతో కూడియుండుటచే) అని గుణయోగమును హేతువుగా నానతిచ్చినది ఇఁక చెప్పఁబోవువ్యాపారములన్నియు నొక్కొక్కగుణకార్యమని తోచుటకై (ఇతరులనొప్పిని చూచినచో నయ్యో అనికనికరించి) ఇది కృపాకార్యము పరులనొప్పినిచూచిన అయ్యో అని వర్ణనపడుట పరదుఃఖాసహిష్ణువగుటచే గదా - (వారలకెప్పుడు నొక్కరీతిగా మంచినచింతించి) ఇది సహార్దగుణకార్యము ఎప్పుడునొక్కరీతిగా ననినది మీరు తెలివిగల కాలమందును తెలివిలేని కాలమందును భేదములేకుండ సర్వకాలమందుననుట- ఆశ్రితులయొక్క సమస్తమైన మంగళములను వెదకుట యందాసక్తికలవాడైయుండుట-సాహార్దిమూఁచేతగదా (తనకేయైయుండుటయు తనకు నితరులకు పొదుపుయైయుండుటయు చేయక, వెన్నెల, మలయమారుతము, చందనము, జలము, వీనివలె నితరులకెయై) ఇది యాశ్రితపారతన్త్ర్యకార్యము. స్వార్థపరుడైయే యుండుట, స్వార్థపరార్థములు రెంటి

తన్నై యశ్రయిత్తవర్కళో పక్కల్ జన్మజ్ఞానవృత్తజ్ఞా
లుణ్ణాననికర్నమ్ పారాతే, తాజ్జళుమ్ పిఱరుమ్ తజ్జమల్లాతపో
తు తాకత్తజ్జమాయ్, సాన్దీపినీపుత్రనై యుమ్ వైదికకపుత్రర్
కళై యుమ్ మీట్టుక్కొణ్ణవన్దాప్పోలే అరియన శెయ్తుమ్, అ
వర్కళవేక్షితజ్జళై త్తలైక్కట్టియుమ్,

రార్థజలిరణ్ణుక్కు మ్మొతునాయురు త్తిల్ శెయ్కైయన్టిక్కే, వన్దికాదిపదార్థజల్ పోలే, పరా
రైకవేషనాయుక్కుఱుతు- వాఁతెన్ద్రీయతాలేయితే (తన్నై యశ్రయిత్తవర్కళో పక్కల్
జన్మజ్ఞాన వృత్తజ్ఞానాన్ధాననికర్నమ్ పారాతే) ఇతు- సామ్యగుణకార్యమ్ ఆశ్రితర్ పక్కల్ జన్మా
దికళాబుణ్ణాన తజ్జై పారామల్ పరిమాణుకిఱుతు, ౧ “సమాహం సర్వభూతేషు” ఎన్నిఱప
డియే, జన్మాదికళాబుత్పప్టరోడు అపకృప్టగోడు వాళియఱ ఆశ్రయణీయ త్వేసమనాయుక్కుం
స్వభావతాలేయితే (తాజ్జళుమ్ పిఱరుమ్ తజ్జమల్లాతపోతు తాకత్తజ్జమాయ్) ఇతు- అశరణ్యత
రణ్యత్వకార్యమ్ తాజ్జళుమ్ తిజ్జళుక్కు రక్షకరస్తు, ఘటమ్ తిజ్జళుక్కు రక్షకరన్తెన్తై కైవాజ్జిన
దలైయల్, తాక రక్షకనాఱుతు- ౨ “పర్వభూతేషు పర్వభూతానాన్తయాలేయితే (సాన్దీపినీపు
త్రనైయుమ్, వైదికకపుత్రర్కళైయుమ్ మీట్టుక్కొణ్ణవన్దాప్పోలే, అరియన శెయ్తుమ్, అ
వర్కళవేక్షితజ్జళై త్తలైక్కట్టియుమ్) ఇతు- సత్యకామత్వకార్యమ్ ౩ “మాతవత్క్వే పుత్తి
రకపోయే మఱికడల్ వాయ్ మాణ్డాన్” ఎన్నిఱపడియే నెడుక్కొలత్తిలే కడల్ కొణ్ణుపోన

తన్నాశ్రయించినవారిపక్కను జన్మజ్ఞానవృత్తములచే గల్గిన
నికర్నమును చూడక, తామును ఇతరులును రక్షకముకానియ
ప్పుడు తానురక్షకుమై, సాన్దీపినీపుత్రుని వైదికునిపుత్రులను
తిరిగియు తెచ్చినట్లుల దుష్కరకార్యమును చేసియును, వారి
యవేక్షితములను తీర్చియు,

కిని పొదువుగనుండుటయను గాక వెన్నెలమొదలగువానివలె పరార్థైస్వభావుడై యుండుట-
పారతంత్ర్యముచేతగదా (తనను ఆశ్రయించినవారియెడ జన్మజ్ఞానవ్యాపారములచే కలిగిన నిక
ర్నమును చూడక) ఇది సామ్యగుణకార్యము ఆశ్రితులయెడ జన్మాదులచే గల్గిన తక్కువను
పూడక వ్యవహరించుట ౧, “సర్వభూతములయందు నేనుసమక్షమ” అనుచొప్పున జన్మాదులచే
సుత్కృష్టమైనవారితోను నపకృష్టమైనవారితోను భేదములేక యాశ్రయించుటయందు సము
దైయుండుస్వభావముచేతనేగదా (తామును ఇతరులును రక్షకము కానియప్పుడు తానురక్షకుడై)
ఇది అశరణ్యతరణ్యత్వకార్యము తామును తమకు రక్షకులుగారు, అన్యులును తమకు రక్ష
కులుగారు అని చెయ్యిజూరివిడిచినసమయందు తాను రక్షకుడగుట- ౨ “అశరణ్యులు ఆశ్ర
యింప నిలిచియున్నవారడగుటచే గదా (సాందీపినీపుత్రుని, వైదికునిపుత్రులను తీసికొని
వచ్చినట్లుదుష్కరకార్యమును చేసియు వారియవేక్షితములను నెరవేర్చియు) ఇది సత్యకామ
త్వకార్యము ౩ “మహాతపశ్శాలియొక్క పుత్రుడు పోయి తరంగములతో కూడుకున్న సము
ద్రమునీ వచ్చెను, నానిని” అనుచొప్పున చాలాకాలమై సముద్రము తీసికొనిపోయిన

అవర్కకుంకు ధృవపదమ్నోలే, పణ్ణిలాతవన్త్రైయు ముణ్ణా
క్కియుమ్,

సాన్దిపీపుత్రనైయుమ్, ౧ “విజ్ఞప్తకత్తేమాజ్ఞాబ్ధిన్ద ప్పిత్తేకకై నాల్పరైయుమ్” ఎన్నిటప
డియేజని తపోతే ౨ “ఎన్నుడైయ మనైవికాతిల్ మక్కిశైప్పయ త్తలుమ్కాణాల్” ఎన్నిటపడి
యే పెన్ద్రుతాయుమ్ దర్శిక్కపైతాతపడి నాయ్చిమార్ తళ్ళన్ స్వాతన్త్రిత్రైయ త్తైప్పి
క్క, ౩ “తప్పిపిత్తేకకై” ఎన్నిటపడియే కైతిప్పిపోయ్ * శుడరొలియాయ్ నిన్ద తన్నుడై
చొత్తియి లేకడన్ద వైదికన్దుత్రైకకైయుమ్, ౪ “ఉరువురువేళాడుత్తా” ఎన్దుమ్, ౫ “ఉడ
లాడుజ్జొణ్ణుకొడు త్తివనై” ఎన్దుజ్జొణ్ణుకిటపడియే, అవ్వవరూపజ్జోడేమిట్టుకొండువన్దు కొడు
త్తాపోలే, దుమ్మరన్దులైచ్చెయ్ తుమ్ ఆత్రితర పేక్షితన్దై త్తైక్కట్టుకిటతు ౬ ‘ఆత్రితరక్షణ
వివయోమనోరథఃకామః, ౭ ప్రతిహతోభవతీతి సత్యకామః’ ఎన్నిటసత్యకామ నాకైయాలే
యితే ౮ ‘సత్యకామనాకైయావతు - సాన్దిపీపుత్రనై కొండువన్దాపోలే సకలాపేక్షితన్ద
కుమ్ ముడిక్కవల్లనాకై’ ఎన్దుతే నన్దువిన్ద్రేరువీతిప్పిన్ద భట్టర్ త్తిత్తిత్తయ త్తైయరుచిచ్చె
య్తతు (అవర్కకుంకు ధృవపదమ్నోలే పణ్ణిలాతవన్త్రైయు ముణ్ణాక్కియుమ్) ఇతు - స
త్యసజ్జల్పత్వకార్యమ్ ఉత్తానపాదపుత్రనాన ధృవనుక్కు స్వర్గత్తిమ్నడైయ ఉర్ధ్విపథియలే
అపూర్వమయిరుప్పత్తిరుపదమ్ కల్పిత్తుకొండుత్తాపోలే, ఆత్రితరక్కు-పణ్ణిలాతవన్త్రైయుమ్
జ్ఞాక్కుకిటతు - అపూర్వభోగ్యజ్ఞై సృష్టిక్కవల్ల అమోఘసంకల్పనాకైయాలేయితే
౯ ‘సత్యసజ్జల్పనాకైయావతు-ధృవపదమ్నోలే పణ్ణిలాతవన్త్రైయుముణ్ణాక్కివల్లనాకై’ ఎన్దు

వారలకు ధృవపదమువలె మున్ను లేనివానిం బుట్టించియు,

సాందీపీపుత్రునిని, ౧ “నూతికాగ్భవామందే చనిపోయిన బిడ్డలకుగరినిని” అనుచొప్పన పు
ట్టినపుడే ౨ “నాయొక్కభార్య ప్రియమైనసంతానములను కినియుకానదాయెను” అనుచొప్పన
కన్నతల్లియు చూడలభించినిట్లు దేవేరులు తమస్వాతంత్ర్యముచేరప్పించగా ౩ “తప్పిపోయిన
పిల్లలను” అనుచొప్పన చేయి జారిపోయి * జ్యోతిర్మయమైయున్న తనవిభూతీయందున్న వై
దికపుత్రులను ౪ “అయాయూపములతోనేయిచ్చెను” అనియు ౫ “శరీరములతోకూడ తెచ్చియిచ్చి
నవానిని” అనియు ౬ జెప్పచున్న చొప్పన ఆయారూపములతోకూడ తిరిగియు తెచ్చియిచ్చి
నట్లు, దుమ్మరకార్యములుచేసియు ఆత్రితులఅపేక్షితములను నెరవేర్చుట - ౭ ‘ఆత్రితులరక్షణ
వివయమైన మనోరథము కామము, అది వ్యర్థముకానిది కాబట్టి సత్యకామడు’ అనుస
త్యకామడాటచేగదా. ౮ ‘సత్యకామడాట యనగా- సాందీపీపుత్రునిం దెచ్చినట్లు సకలాపే
క్షితములను సాధించక వుండగుట,’ అనిగదా నడువిలో తిరువీదిప్పిళ్ళభట్టరు త్తైత్తిత్తయమంద్దు
ఆనతిచ్చినది (వారలకు ధృవపదమువలె మున్ను లేనివానిం బుట్టించియు) ఇది సత్యసంకల్పత్వ
కార్యము ఉత్తానపాదపుత్రుడైన ధృవునకు స్వర్గముయొక్కపైపాద్దులొకపూర్వముగానుండునొ
కస్థానమును కల్పించి యిచ్చినట్లు ఆత్రితులభ్రమునుపులేనివానిని కలుగజేయుట, అపూర్వభోగ్య
ములనుసృజింప క వుండైన యమోఘసంకల్పడాటచే ౯ గదా ౧ “సత్యసంకల్పడాటయనగా-ధృ
వపదమువలెమున్ను లేనివానినికూడ సృజింప క త్తిగలవాడగుట” అని దీనినికూడ భట్టరు తామే

అద్వామీస్వమ్ తాద్వామ్ వినియోగమ్ కొణ్ణాప్సితే యరుక్క,
తన్నైయుమ్, తన్నుడైమైయైయుమ్ వట్టణ్ణి, అవర్కళ్ కా
ర్యమ్ తలైక్కట్టినాల్, తాకకృతకృత్యనాయ్, తాకశైయిత
నన్నైకళొన్టైయుమ్ నినై యాతే అవర్కళ్ శైయిత సుక్కతలవ
తైయే నినై త్తు,

తువుమ్ భట్టర్ తామేయరుళిచ్చయ్తారితే (తద్వామీస్వమ్ తాద్వామ్ వినియోగక్కోణ్ణాప్సితే
యరుక్కతన్నైయుమ్ తన్నుడైమైయైయుమ్ వట్టణ్ణి) ఇతు - బౌదార్యకార్యమ్ ౧ “ఎరదస
కలమేతత్సంశ్రితార్థంచకర్థ” ఎన్నిటపడియే తజ్జుళుడైమైయైతాజ్జో వినియోగక్కోళ్ళు మాప్సితే
వినియోగక్కోళ్ళలామ్మడి ఆత్తాత్తీయజ్జలై ఆశ్రితర్కుక్కొడుక్కొటతు - కొడుత్తోమెన్ను మభి
మానమ్ తన్నెట్టెలిలాతపడియాకవుమ్, కొళ్ళుమవర్కళుక్కు ప్రత్యుపకారస్తేడి శ్లాఘాల్ పడ
వేజ్ఞాతపడియాకవుమ్ కొడుక్కుమ్ పరమేదారనాకైయాలేయితే (అవర్కళ్ కార్యమ్ తలై
క్కట్టినాల్, తాకకృతకృత్యనాయ్) ఇతు - కృతిత్వకార్యమ్ ఆశ్రితర్ కార్యస్తలైక్కట్టి
నాల్, అవర్కళ్ కృతకృత్యరాకైయిక్కి, ౨ “అభిషిచ్చుచలజ్ఞాయామ్” ఇత్యాదిపడియే
తాకకృతకృత్యనాకీతు - ఆశ్రితర్క్షణమ్ శ్లోదాల్, వేఱుతన్నైతాయురుక్కుమ్ స్వభావ
త్తాలేయితే ౩, కృతియావతు ఆశ్రితరుడైయవక్షేతమ్ పుర్ణమానాల్, తాకకృతకృత్య
నాకై’ ఎన్నితే భట్టరుమరుళిచ్చయ్తరు (తాకశైయిత నన్నైకళొన్టైయుమ్ నినైయాతే అవ
ర్కళ్ శైయిత సుక్కతలవ తైయేనినైత్తు) ఇతు - కృతజ్ఞతాకార్యమ్ తకాతిజ్జత్తిలే యొరు శర
ణోక్తిముతలానసుకృతలేశ తై ప్పణ్ణినాల్, అవర్కళ్ కుక్కుత్తాక ఎల్లానన్నైకళున్టాయ్తాటమ్ అవ

తమతమసాత్తును తాము వినియోగించుకొనునట్లుండ, తనను
తనయొక్కదానిని వినియోగించి, వారలకార్యము కొనసాగిన
చో, తాను కృతకృత్యుడై, తాను చేసినమంచి నెకదానినై
నను తలంపక వారుచేసిన సుకృతలేశమునే తలంచి,

సెలవిచ్చినారుగదా (తమతమసాత్తును తామే వినియోగించినతీరుగానుండగా తనను తనసాత్తును
ప్రకాశింపజేసి) ఇది యౌదార్యకార్యము ౧ “ఓవరదుడా! ఈ సకలంబును ఆశ్రితులకొఱకై
చేసితివి” అనుచొప్పన తమసాత్తును తామువినియోగము గొనునట్లు, వినియోగము గొనఁదగి
నట్లు ఆత్తాత్తీయములను ఆశ్రితులకు ఇచ్చుట - ఇచ్చినామను నభిమానము తనమనంబునలేన
ట్లును స్వీకరించెడివారికి ప్రత్యుపకారమును వెదకికైమపడ నక్కరలేనట్లును ఇచ్చు పరమే
దారుడగుటచేకదా (వారలకార్యము కొనసాగినచో తాను కృతకృత్యుడై) ఇది కృతిత్వ
కాశ్యము-ఆశ్రితుల కార్యము ముగించినచో వారలు కృతకృత్యులగుటకాక, ౨ “లంకయం
దభిషేకముచేసి” అనుచొప్పన తాను కృతకృత్యుడగుట - ఆశ్రితర్క్షణము లభించిన
యొడల ఫలము తనదైయుండు స్వభావముచేతనేగదా ౩, కృతియనఁగా-ఆశ్రితులయొక్క అపే
క్షితము పూర్ణమైతే తానుకృతకృత్యుడగుట, అనిగదా భట్టరు ఆనతిచ్చినది (తానుచేసిన మంచి
నొకదానినైననుతలంపక వారుచేసినసుకృతలేశమునేతలంచి) ఇదికృతజ్ఞతాకార్యము తనవిషయ
మున నొకేశరణోక్తి మొదలైనసుకృతలేశమును చేసినచో, వారలకు తానుఅన్నియుపకారముల

అనాదికాలమ్ వాసితజ్ఞానరసజ్ఞతై మఱుక్కుమ్మడి యెల్లాదతై
యలుమ్ ఇనియనాయ్, భార్యాపుత్రరక్షణ్ కుఠ్మజ్జతై కాణా
క్కణ్ణిట్టిరుక్కుమ్ పురుషన్ నై పోలే, అవరకళ్ కుఠ్మజ్జతై త్తిరు
త్తాల్ నినై యాతే, కుఠ్మజ్జతై పెరియపిరాట్టియార్
కాట్టినాలుమ్ అవళోడేమఱుతలిత్తు త్తిణ్ణియనాయ్ నిన్దురక్షిత్తు,

దీర్ఘయైయుమ్ నినై యాతే అవరకళ్ శైవతసుకృతలవ తైయై నినై త్తిరుక్కఱుతు - శైవత
సన్తి యతీయుమపనాక్త యాతేయితే శైవతజ్ఞానాక్త యావతు - ఆశ్రితరుడైయ సుకృతలవ
తైయైయుమ్ మేనినైత్తు, తాణ్ శైవతసన్తైక గొమ్మమ్ పారాతే యరుక్కై' ఎట్టితువుమ్ భట్టర
క్షచెయ్తార్ (అనాదికాలమ్ వాసితజ్ఞాన రసజ్ఞతై మఱుక్కుమ్మడి యెల్లాదతై యలుమ్ ఇని
యనాయ్) ఇతు - మాధుర్యకార్యమ్ అనాదికాలమ్ పిడిత్తు కొల్లన్దిక్కిడక్కిఱు ప్రాకృత
విషయరసజ్ఞతై విస్తరిక్కుమ్మడి సర్వవస్థయలు మినియనాకిఱుతు - ౨ "సర్వరసః"
ఎన్ఱిఱపడియే నిరతిశయ భోగ్యనాయిరుక్కైయారే యితే (భార్యాపుత్రాదికళ్ కుఠ్మజ్జతై
క్కాణాక్కణ్ణిట్టిరుక్కుమ్ పురుషన్ నై పోలే, అవరకళ్ కుత్తజ్జతై త్తిరువుళ్ళై నైనినై యాతే) ఇ
తు. చాతుర్యకార్యమ్ భార్యాపుత్రాదికళోడే కూడిన ర్తిప్పానొరుపురుషణ్, అవరకళ్ శైవ
తిఱ కుఠ్మజ్జతై క్కణ్ణిరుక్కైయైయేయమ్ కాణానై పోలేయరుక్కుమాపోలే, ఆశ్రితశై
వతకుఠ్మజ్జతై క్కణ్ణిరుక్కైయైయేయమ్ తిరువుళ్ళై నైనినై యతిరుక్కిఱుతు - ఆశ్రితదోషజ్ఞ
తై త్తిరియతిపడిమత్తైక వల్లచతురనాక్త యాతేయితే (కుఠ్మజ్జతై పెరియపిరాట్టియార్ కా
ట్టినాలుమవళోడేమఱుతలిత్తు త్తిణ్ణియనాయ్ నిన్దురక్షిత్తు) ఇతు - సైర్యకార్యమ్ శొన్నతుశైవ్య

అనాదికాలము వాసితములైన రసములను మఱచునట్లుల నన్ని
దశలయందును భోగ్యుడై, భార్యాపుత్రులదోషములను చూ
డనిచూపుంచియుండు పురుషునివలె, వారలదోషములను దివ్య
చిత్తముచే తలంచక, దోషములను పెద్దదేనిచూపినను ఆమె
తో నెదురుపలికి నిశ్చలుడై నిలిచి రక్షించి,

నుచేసినను వాని నొకదానినైనను తలంచక వారలు చేసిన సుకృతలేశమునే తలందుట - చేసిన
యుపకారమును గురెఱుగువాడగుట చేతగదా శైవతజ్ఞానాటయనగా - ఆశ్రితులయొక్క సు
కృతలేశమునమాత్ర మేతలించి తాను చేసినయుపకారమును దేనినిచూడకుండుట" అని యిదియేను
భట్టరు ఆనతిచ్చిరి (అనాదికాలము వాసితములయిన రసములను మఱచునట్లు అన్నిదశల
యందును భోగ్యుడై) ఇది మాధుర్యకార్యము. అనాదికాలమునండి అంటియున్న ప్రాకృతవిష
యరసములను మఱచునట్లు సర్వావస్థలయందును భోగ్యుడగుట - ౨ "సర్వరసః" అనుచొప్పున
నిరతిశయ భోగ్యుడైయుండుట చేగదా (భార్యాపుత్రాదులదోషములను చూడనిచూపుంచియుం
డుపురుషునివలె వారలదోషములను దివ్యచిత్తముచే తలంపక) ఇదిచాతుర్యకార్యము భార్యాపు
త్రాదులతో కూడిన ర్తిచ్చు నొకపురుషుడు వారుచేయుతప్పలను చూచుచున్నప్పటికీ చూడ
నివానివలె నుండునట్లు, ఆశ్రితులుచేసిన దోషములను చూచియున్నప్పటికీ దివ్యచిత్తముచే తి
లంపకుండుట, ఆశ్రితదోషములను తెలియకుండునట్లు ఆచ్ఛాదించడగినచతురుగుట చేగదా (దో
షములను పెద్దదేని చూపించినను ఆమెతో నెదురుపలికి నిశ్చలుడై నిలిచి రక్షించి) ఇది

కామినియుడై య వట్టుక్కుకక్కుమ్ కాముకనై పోవే, అవర్
కళో దోషజ్ఞులై భోగ్యమాకక్కొండ్లు, అవర్ కళో పక్కల్ కరణ
త్రయత్రాలుమ్ శెప్పియనాయ్, పిరిందాల్, అవర్ కళో వ్యసనమ్
కుళప్పడియెన్ను మ్మడితానీడుపట్టు,

వేణుమ్మడితనక్కిభిమత్రెయాయ్ చేతనర్తున్ గొడై పొలుప్పిత్తుచ్చెరి విడుమ్ పెరియప్పిరట్టయా
ర్, “తామరైయాళాకలుమ్ శితికురైక్కు మేల్” ఎన్నిటపడియేకున్ గొడై కాట్టి నాలుమ్, “ఎ
న్నడియారతు శెయ్యార్ శెయ్ తా రళన్ నన్దు శెయ్ తార్” ఎన్దు అవరోడేమటుతలైన్దు నిశ్చలనా
య్ నిన్దు రక్షిక్కిరతు. స్థిరస్వభావనాకై యాలేయి తే (కామినియుడై యవట్టుక్కుకక్కుమ్ కా
ముకనై పోవే, అవర్ కళో దోషజ్ఞులై భోగ్యమాకక్కొండ్లు) ఇతు-ప్రణయిత్వకార్యమ్ కామిని
విషయత్తై ప్రావణ్యత్రాలే యవళుడమ్మిలముక్కై విరుముమ్ కాముకనై పోవే, ఆశ్రితిరానవ
ర్ కళుడై య ప్రకృతికమ్మన్దాదిదోషజ్ఞులై భోగ్యమాకక్కొండ్లు కిటు-పరమప్రణయియాకై యాలే
యి తే (అవర్ కళో పక్కల్ కరణత్రయత్రాలుమ్ శెప్పియనాయ్) ఇతు-ఆర్జవకార్యమ్ మనోనా
క్కాయజ్ఞో మున్దిలుమ్ శెవైక్కేడరాయిరుమ్మవర్ కళో పక్కలిలే, నీరతామేడుకళిలే విరి
కాలేనీరేన్దునావై పోవే, తన్నై యమైత్తు, త్రివిధకరణభాలుమ్ శెప్పియనాయ్ పోవుకిటు
తు - ఋజుస్వభావనాకై యాలేయి తే (పిరిందాల్ అవర్ కళో వ్యసనమ్ కుళప్పడియెన్ను మ్మడి
తానీడుపట్టు) ఇతు-మార్దవకార్యమ్ ³ “ఊర్ధ్వమాసాన్న జీవిష్యే” ఎన్దాల్ ^౪ “నజివేయంక్ష
ణమపి” ఎన్నిటపడియే, తన్నై పిరిందాల్ ఆశ్రితర్ పడుమ్ వ్యసనమ్ కడల్ పోన్దు తకావ్యసన

కామినియొక్క ముఱికిని ప్రేమించు కాముకునివలె వారలదోష
ములను భోగ్యముగాఁగొని, వారిప్రక్కను మూడుకరణముల
చేతను ఋజువై, విశ్లేషించినచో వారలవ్యసనము గోష్ఠద
మనుచొప్పున తాననుతపించి,

స్థైర్యకార్యము చెప్పినది చేయవలసినట్లు తనకష్టమైన చేతనులదోషములను తమింపఁజేసి
చేర్చిడి శ్రీదేవిగాడు “శ్రీదేవిగాడు దోషముల నుగ్గడించినను” అనుచొప్పున దోష
ములను కనుపరచినను ¹ “నాదాసులు అనిచేయరు, చేసిరేని మంచియేచెసిరి” అని ఆమె
తో ప్రతిఫలించి నిశ్చలుండై యుండి రక్షించునది, స్థిరస్వభావఁడౌటచేగదా (కామిని
యొక్క ముఱికిని ప్రేమించు కాముకునివలె వారలదోషములను భోగ్యముగాఁగొని) ఇది ప్రణయి
త్వకార్యము కామినియొడ శ్రీతిచే నామేశ్వరీరములలోని ముఱికిని ప్రేమించు కాముకునివలె ఆశ్రి
తులయొక్క ప్రకృతినబంధాది దోషములను భోగ్యముగాఁగొనుట-పరమప్రణయి యౌటచేగదా
(వారిప్రక్కను మూడుకరణముల చేతను ఋజువై) ఇది ఆర్జవకార్యము మనోనాక్కాయములు
మూడింటను ఆర్జవము చేరియుండువారియొడ నీయొక్కని మెరక ప్రదేశములలో నుపాయముచే
నీరెక్కించువారివలె తనను అమర్చి మూడువిధములైనకరణముల చేతను ఋజువైయుండుట-ఋ
జుస్వభావుడగుటచేగదా (విశ్లేషించినచో వారలవ్యసనము గోష్ఠదమనుచొప్పున తాననుతపించి)
ఇది మార్దవకార్యము ² “మానముకం పైన్వనజీవించును” అంటే ^౩ “ఒకక్షణమైనను జీవించును” అను
చొప్పున తననెడబాసినచో నాశ్రితులుపడువ్యసనము సముద్రమువంటి తనవ్యసనమునకు గోష్ఠద

అవర్కళుక్కుప్పాజ్జాక త్తన్నైత్తామిట్టు, అవర్కళుక్కు క్కట్ట
 వుమడిక్కువుమామ్మడి యెళియనాయ్, అన్తిన్తకత్తుక్కు త్తాయి
 రజ్జి, మున్నజైక్కున్తైయుమ్, పుల్లిడవద్దవర్కత్తైయుమ్, కొమ్మి
 లుమ్ కుళిమ్మిలు మేఱుమాప్పోలే, పెరియపిరాట్టియాగైయు
 సూరికత్తైయుమ్ విట్టున్నేహిత్తుక్కున్జుపోరుమ్

త్తుక్కు ఒమకుళప్పడిమాత్రి మెన్నుమ్మడితాక్ క్కళిప్పడుకిఱుతు-ఆత్రివిరనామ్మొంకిమాట్టాత మె
 న్తైయూలేయితే (అవర్కళుక్కుప్పాజ్జాక త్తన్నైత్తామిట్టు) ఇతు-సౌశీల్యకార్యమ్ జన్మాదిక
 భాల్ తణ్ణియరాయకున్నునర్కళుక్కు అనుకూలమాక సర్వేశ్వరక్ సర్వోత్కృష్టనాన త
 న్నైత్తామిడుకిఱుతు శీలవత్తైయూలేయితే (అవర్కళుక్కు క్కట్టవుమడిక్కువుమామ్మడియెళియ
 నాయ్) ఇతు-సౌలభ్యకార్యమ్ అవతారగైయు లేనవనీతచార్యవాజ్ఞతైలే, “కిక్కినవార్ త్త
 డిప్ప” ఎన్జిఱపడియే, యశోదానికి కుక్కు క్కట్టవుమడిక్కువుమామ్మడి యెళియనాయ్ మ్మతు-
 * ఎళివరుమియల్విననాకైయూలేయితే (అన్తిన్తకత్తుక్కు త్తాయిన్జినున్నజైక్కున్తైయుమ్, పుల్లి
 డవద్దవర్కత్తైయుమ్, కొమ్మిలుమ్ కుళిమ్మిలు మేఱుమాప్పోలే, పెరియపిరాట్టి యాగైయుమ్ సూ
 రికత్తైయుమ్ విట్టున్నేహిత్తుక్కున్జుపోరుమ్) ఇతు-వాత్సల్యకార్యమ్ అత్తనాక్ పెత్తెల్లకత్తుక్కుత్తా
 యానసతువిరజ్జి, మున్నుతాక్ “న్నేహిత్తుక్కున్జుపోర్ద మున్నజైక్కున్తైయుమ్, తనక్కుభోగ్యమా
 నపుల్లిడవద్దవర్కత్తైయుమ్ మట్టడ మాకిక్కుమ్మిలే కోత్తెడుప్పతు, కుళిమ్మిలే మిత్తిప్పతామాప్పో
 లే, పరిరమ్మ శాదిభోగ్యోపకారికైయాన పెరియపిరాట్టియాగైయుమ్, మున్ను “న్నేవావిషయమా
 యోప్పొన్న నిత్యసూరికత్తైయుమ్ తల్లివిట్టు, ఇన్తాశ్రయ త్తివివర్కత్తై “న్నేహిత్తుక్కున్జు పోరుకిఱ
 తు-వత్సలనాకైయూలేయితే

వారలకనుకూలముగా తననువారలతో చేర్చి, వారికికట్టనుకొట్ట
 నునొనట్లునులభుడై, అప్పజీనినదూడనుతల్లికనికరించిముందినిన
 దూడను గడ్డివేయువారలను కొమ్ములచేతను డెక్కలచేతను త్రో
 యునట్లు, శ్రీదేవిని నిత్యసూరులనువిడిచి న్నేహముచేసికొనిపోవును

మూత్రమనునట్లు తానుక్లేపడుట-ఆశ్రితవిరహము సహింపనివార్దపము చేత నేగదా (వారలకనుకూ
 లముగా తననువారలతో చేర్చి) ఇది సౌశీల్యకార్యము జన్మాదులచేఁ దిక్కువగానుండువారలకు అను
 కూలముగా సర్వేశ్వరుడు సర్వోత్కృష్టుడైనతనను వారలతో చేర్చికొనుట- సౌశీల్యమును గణముచే
 త నేగదా (వారలకుకట్టను కొట్టును నొనట్లునులభుడై) ఇది సౌలభ్యకార్యము అవతారదశయంబు
 నవనీతచార్యవాజ్ఞముచే “గట్టిగాకట్టికొట్టగా” అనునట్లుయశోదాదులకుకట్టనుకొట్టను నొనట్లు
 నులభుడగుట- * సౌలభ్యము స్వభావముగ గలవాఁడగుటచేకదా (అప్పజీనినదూడను తల్లికనిక
 రించి మునుపటియాతదూడను, గడ్డివేయవచ్చినవారలను, కొమ్ములచేతను డెక్కలచేతను త్రోయు
 నట్లు, శ్రీదేవిని నిత్యసూరులనువిడిచి న్నేహముచేసికొనిపోవును) ఇదివాత్సల్యకార్యము అప్పడు
 తానుకనినదూడకు తల్లియైన గోవుకనికరించిమున్నుతానుప్రేమించుచు వచ్చినముందరి యీతదూ
 డను, తనకు భోగ్యమయినగడ్డి నిడవచ్చినవారినింగూడ విడువక కొమ్ములతోగుచ్చి గొత్తుటయు,
 డెక్కలతో మట్టుటయు చేయునట్లు, ఆలింగనాదిభోగ్యోపకారకురాలైన శ్రీదేవిగారిని, మునుపు
 న్నేహమునకు విషయమైన నిత్యసూరులను త్రోసివిడిచి, ఇపుడాశ్రయించిన వీరలను ప్రేమించు
 కొనిపోవుట వత్సలుడుగుటచే గదా.

౧౧. ఇవనే సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణభూతః

౧౧ ఆక, (జ్ఞానశక్త్యాదికల్యాణగుణగణభూషితనాయ) ఎవ్వతై విస్తరేణోపపాదితారాయ్ నిష్టార్ కీర్తి, అనంతరమ్, (సకలజగత్సర్వస్థితి సంహరకర్తానాయ) ఎవ్వతై విస్తరేణోపపాదిప్సతాకవు పక్రమిక్కితార్ (ఇవనే సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణభూతః) ఎవ్వ

ఇవనెవ్వ, కీర్తించొన్న విలక్షణస్వరూపగుణ విభిన్న నాన విశ్వరసై పరామర్శిక్రిజతు అవ ధారణతారే-జగత్కారణత్వత్తినుడైయ అన్యయోగవ్యవచ్చేదమృణ్ణుజతు వేదాంతతిలే ౧ “స దేవసో మ్యేదమగ్రహసీత్” ఎవ్వ ఛాన్దోగ్యత్తిలుమ్, ౨ “బ్రహ్మవాఇద మేక మేవాగ్రహసీత్” ఎవ్వ, వాజసనేయక త్తిలుమ్, ౩ “అత్తవాఇద మేక ఏవాగ్రహసీత్” ఎవ్వ, ఐతిరేయక త్తిలుమ్, సద్రుహ్మత్త యాప సామాన్యశబ్దభూతే శోలపట్ట కారణమిస్తు వేతెన్న మాకాక్షియలే గతిసామాన్యన్యాయ త్తారే ౪ “ఏకో హవై నారాయణసీత్” ఎవ్వ, మహాపనిషత్తిలే విశేషిక్పట్ట నారాయణనే జగత్కారణభూతనాక నిశ్చయిత్తిరుక్కుమ్ పరమవైదిక రాక్తయారే (ఇవనే) ఎవ్వ సావధారణమాకవరలిచ్చెయ్కేటార్ (సకలజగత్తుక్కుమ్ కారణభూతః) ఎవ్వ తు, సమస్తీవ్యప్తిరూప సమస్తకార్యజతుక్కుమ్ కారణభూతనైవపడి. ఇత్తారే-సమన్వయముమ్, అవిరోధముమ్, సాధనముమ్, ఫలముమాజితి వర్ధచతుష్టయత్తైయుమ్ అడైనే ప్రతిపాదిక్రిజ వుత్తిరమిమాంసైయిల్ అధ్యాయచతుష్టయ త్తిలుమ్ వైత్తుక్కిండ్లు, ౫ “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” ఎవ్వ, జిజ్ఞాస్యమాక చొల్ల పట్టబ్రహ్మతుక్కు అక్షణమాక ౬ “జన్మాద్యస్యయతః” ఎవ్వ, జగత్కారణత్వత్తైచ్చొల్లి, అతిమ

౧౧. ఇతిండై సకలజగమునకును కారణభూతుడు.

౧౧ కాగా జ్ఞానశక్త్యాది కల్యాణగుణగణభూషితుడై) అనుదానిని విస్తారముగా నుపపాదించినవారై వెనుక, అనంతరము (సకలజగత్సర్వస్థితి సంహరకర్తయై) అనుదానిని విస్తారముగా నుపపాదించుటకై యుపక్రముంచిరి (ఇతండై సకలజగమునకును కారణభూతుడు) అని

ఇతండని వెనుక చెప్పిన విలక్షణస్వరూపగుణవిభిన్నుడైన ఈశ్వరునిపరామర్శించునది అవధారణము (ఏఅనుదాని) చే జగత్తునకు కారణమాటయొక్క అన్యయోగవ్యవచ్చేదము (ఇతరులకు లేదనుట) చేయబడుచున్నది. వేదాంతమందు- ౧ “ఓసామ్యుడా! సృష్టికిముంది సత్తుగానే యుండెను” అని ఛాందోగ్యమందును ౨ “సృష్టికిముందు ఇది యేకమైన బ్రహ్మముగానే యుండెను” అని వాజసనేయక (బృహదారణ్య)మందును ౩ “సృష్టికిముందు ఈయొక్కడైన అత్తయై యుండెను” అని ఐతిరేయకమందును సత్తు, బ్రహ్మము, అత్తయనెడి సామాన్యశబ్దములచే జెప్పఁడిన కారణమస్తువువదియను నాకాంతయందు గతిసామాన్యన్యాయముచే, ౪ “ఒకడెనారాయణుడుండెను” అని మహాపనిషత్తునందు విశేషించబడిన నారాయణుడైన జగత్కారణభూతుడుగా నిశ్చయించియుండువరమ వైదికులగుటచే నితడేయని సావధారణముగా నానతిచ్చుచున్నారు (సకలజగమునకు కారణభూతుడు) అనినది సమస్తీవ్యప్తిరూపమైన సమస్తకార్యములకును కారణభూతుడనుట దీనిచే సమన్వయము, అవిరోధము, సాధనము, ఫలము ననుసర్థ చతుష్టయమును క్రమముగా ప్రతిపాదించు సత్తరమిమాంసయందు అధ్యాయచతుష్టయములొను ౫ “ఇకనీ కారణముచే బ్రహ్మజిజ్ఞాస చేయవలసినది” అని తెలిసికొనదగినదిగాఁ జెప్పబడిన బ్రహ్మమునకు అక్షణముగా ౬ “ఈ ప్రపంచముయొక్క జన్మాదులు ఎవనివలననా” అని జగత్కారణత్వమును చెప్పి,

౧౨ శిలర్ పరమాణువై కారణమెన్టార్ కల్

౧౩. పరమాణువిల్ ప్రమాణమిల్లామై యాలుమ్, శ్రుతివిరోధతా
లుమ్, అతు శేరాతు

దైయ అయోగాన్యయోగవ్యవచ్ఛేదముఖతాల్ జగత్కారణవస్తుప్రతిపాదక సకలవేదాన్తవాక్యజ్ఞకు
ఘమ్ బ్రహ్మణిసమ్యగన్వయతై ప్రతిపాది త్ప్రథమాధ్యాయ త్తిలర్థతై యథాచిచ్ఛయేతారాయీరు

౧౨ అవిరోధప్రతిపాదకమాన ద్వితీయాధ్యాయ త్తిలర్థయే బ్రహ్మకారణత్వవిరోధియాన
పరమాణు కారణవాదిక తై నిరాకరిక్కితార్ (శిలర్ పరమాణువై కారణమెన్టార్ కల్) ఎష్టుడుడజ్జె

శిలర్ఘ్న-భౌద్ధార్థ తై వైశేషికాదికతైచ్చిల్లికిఱతు ఇతిల్ బాద్ధార్థ తర్క్కు కేవలపర
మాణుక్కు శే జగత్కారణమాక మతమాయుక్కుమ్ వైశేషికాదికకుక్కు పరమాణుక్కులుపా
దానకారణమాయ్, అనుమానకేశ్వరక్ నిమిత్తకారణమాక మతమాయుక్కుమ్ ఇవర్ కలిల్
బాద్ధవై శేషికాదికల్, పార్థివావృత్తైజసనాయవీయజ్జలైష్టు, పరమాణుక్కుల్ చతుర్విధమాక
క్కిల్లొళ్ళవర్ కల్ ఆర్హతర్, ఏకరూపమాక కొళ్ళవర్ కల్ ఇజ్జనే శిలవిశేషజ్జకుణ్డా నాలుమ్
పరమాణు కారణత్వాన్వీకార మెల్లాయు మొత్తిరుక్కెయాలే, శిలర్ఘ్న, సముచ్చిత్యోపాదానమృ
ణుకితార్

౧౩ ఇవర్ కల్, మహీమహీధరాది సకలకార్యజ్ఞకుమ్ పరమాణుపరిణామ మెన్టితే
శొల్లువతు అద్వతక్షతై నిరాకరిక్కితార్ (పరమాణువిల్ ప్రమాణమిల్లామై యాలుమ్, శ్రుతివిరోధ
తాలుమతు శేరాతు) ఎష్టు

౧౨. కొందరు పరమాణువును కారణమనినారు.

౧౩ పరమాణువునందు ప్రమాణము లేకపోవుట చేతను, శ్రుతివిరో
ధముచేతను నదియొప్పుదు

దానియొక్క అయోగాన్య యోగవ్యవచ్ఛేదముఖముచే జగత్తునకు కారణమైనవస్తువును ప్రతిపా
దించెడి సకలవేదాంత వాక్యములకును బ్రహ్మయందలి చక్రనియన్వయమును ప్రతిపాదించిన
ప్రథమాధ్యాయమందలి యర్థమును సెలవిచ్చినవారైరి

౧౨- అవిరోధమును తెలియజేసెడి ద్వితీయాధ్యాయపు రీతిని బ్రహ్మకారణత్వవిరోధి
యైన పరమాణు కారణవాదులను నిరసించుచున్నారు (కొందరు పరమాణువును కారణమని
నారు) అని మొదలుచెట్టి.

కొందరు-అని భౌద్ధులు, జైనలు, వైశేషికులు మొదలగువారిని చెప్పట ఇందుభౌద్ధులకును
జైనులకును కేవలపరమాణువులే జగత్కారణముగ సమృత్తమైయుండును వైశేషికాదులకు జగ
మాణువులుపాదానకారణమై, అనుమానము చేసిద్ధించిన యీశ్వరుడు నిమిత్తకారణముగ మతమై
యుండును వీరిలో బాద్ధవై శేషికాదులు పరమాణువులను పృథివి అప్పు తేజస్సు వాయువు వీని
సంబంధముచే నాల్గువిధములుగ స్వీకరింతురు జైనలు ఒక్కరూపముగ స్వీకరింతురు. ఇట్లు నే
కొన్ని విశేషములున్నను పరమాణువులు కారణము అనుదాని నంగీకరించుట యందరికిని సమృత్త
మగుటచే కొందరుఅని మొత్తముగ నెత్తుచున్నారు.

౧౩. వీరు భూహర్షతాది సకలకార్యంబులను పరమాణుపరిణామమని గదాచెప్పినది.
అపక్షమును నిరసించుచున్నారు (పరమాణువునందు ప్రమాణములేకపోవుట చేతను శ్రుతివిరో
ధముచేతను నది యొప్పుదు) అని.

౧౮ కాపిలర్ ప్రధానమ్ కారణమెన్హార్ కల్

అతావతు-జగత్కారణతయ్య అజీకరికప్పడుకీఱ పరమాణుకల్ (ప్రత్యక్షసిద్ధమును న్నియే ఆగమసిద్ధమును నియే, అనుమానతాతే సాధిక్కప్పార్పిల్, అతు ఆగమవిరుద్ధమాన వర్ధతై సాధిక్కమాట్టామైయాలే అనుమానసిద్ధమును నియే యిరుక్కైయాలే, పరమాణునద్యావత్ త్రిటారు ప్రమాణముమిల్లామైయాలమ్, ఈశ్వరనే జగత్కారణమెన్నిఱ శ్రుతిక్కు విరోధమాత్తైయాలమ్, పరమాణుకల్ జగత్కారణమెన్నిఱవతు శేరాత్తెన్తై

౧౮ అనంతరమ్, జగత్తుక్కు ప్రకృతియేస్వతస్త్రికాగణమెన్తై కొల్లుకీఱ కాపిలమతతై నిరొకరిక్కైక్కాక వత్తైయుత్తై పిక్కిఱ్ఱార్ (కాపిలర్ ప్రధానమ్ కారణమెన్హార్ కల్) ఎన్తు.

కాపిలరెన్నిఱతు-కపిలమతనిష్ఠరాన సాభ్యురై మృదాత్తికమాన ఘటత్తుక్కు మృద్ద్రై వ్యమేకారణమాకీఱాప్పోలే, సత్వరజస్తమోమయ సుఖదుఃఖమోహోత్తికమాన జగత్తుక్కుమగుణ త్రయజ్జళినుడైయ సామ్యరూపమాన ప్రధానమే స్వతస్త్రిమానకారణమ్ దధిభావేనపరిణమియా నిఱ్ఱుమ్ పయస్సుక్కు అనన్యాపేక్షమాక ఆద్యపరిస్పందముదలొన పరిణామపరమృతై స్వత ఏవ కూడుకీఱాప్పోలేయుమ్, మేఘవిమక్తమాయ్, ఏకరసమాయురక్కిఱ జలత్తుక్కు నాలికేర తాల చూత కపిత్థ నిమ్మత్తిన్త్రిణ్యాది విచిత్రరసరూపేణ పరిణామప్రవృత్తి కాణప్పడుగిఱాప్పోలే యుమ్, పరిణామస్వభావమాయ్, ప్రతిసర్గావస్థైయిల్ సదృశపరిణామముమాయురస్థప్రధానత్తు క్కు అనన్యాధిష్ఠితమాక వే సర్గావస్థైయిల్ గుణవైషమ్యనిమిత్తమాన విచిత్రపరిణామజ్ఞాదుమా తైయాలే, ప్రకృతియేస్వతస్త్రిమాయ్ కొణ్ణ జగత్కారణమాకీఱత్తెన్త్రితైయవర్ కల్ కొల్లువతు.

౧౮ కాపిలులు ప్రధానము కారణమనినారు

అనఁగా-జగత్కారణములుగా నంగీకరింపఁబడెడి పరమాణువులు ప్రత్యక్షసిద్ధములును ఆగ మసిద్ధములును గాక యుండుటచేతను, అనుమానముచేసాధింపఁజూచితే, అది ఆగమవిరుద్ధమును సాధింపనలవిలేనిదవుట ననుమానసిద్ధములుకూడ కాకయుండుటచేతను, పరమాణునద్యావత్ వమందు ఒక్కప్రమాణులును లేకపోవుట చేతను, ఈశ్వరుడే జగత్కారణము అను శ్రుతికివిరోధమగుట చేతను, పరమాణువులు జగత్కారణము అనునది చేరిదనుట

౧౮ అనంతరము జగమునకుప్రకృతియే స్వతంత్రికారణమని చెప్పెడి కపిల మత మును నిరొకరించుటకుగాను దాని నెత్తుచున్నారు (కాపిలులుప్రధానము కారణమనినారు) అని
 ౧. కాపిలులనునది కపిలమతస్థులైనసాంఖ్యులను మృదాత్తక మైనఘటమునకు మృద్ద్రైవ్యమే కారణమగునట్లు సత్వరజస్తమోమయ సుఖదుఃఖమోహోత్తికమైన జగత్తునకును గుణత్రయము యొక్క సామ్యరూపమైన ప్రధానమే స్వతంత్రమైనకారణము పెరుగుఁబరిణమించు పాలునకు ఇతరము నపేక్షింపక మొదటికదలిక(వికరించుట) మొదలైనపరిణామపరంపర స్వయముగానే కూడునట్లును, మేఘముచేవిడువఁబడినదై ఒక్కరుచియైయుండు జలమునకు కొబ్బరి, తాటి, మా మిడి, వెలగ, వేఁప, చింత, మొదలగు ననేకరుచులుగ పరిణామప్రవృత్తి కానబడునట్లును, పరిణామస్వభావమై, ప్రతిసృష్టియవస్థయందును సదృశపరిణామమైయుండిన ప్రధానమునకు ఇతర ముచే నధిష్ఠింపబడకనే సృష్టివమయమందు గుణవైషమ్యనిమిత్తమైన విచిత్రపరిణామముకూడు టచేతను, ప్రకృతియే స్వతంత్రమగుచు జగత్కారణమగుచున్నదని గదా వారు చెప్పటం

౧౫ ప్రధానమ్ అచేతనమాకై యాలుమ్, ఈశ్వరసద్విసియాతపోతు
పరిణమిక్కుమాట్టా మైయాలుమ్, సృష్టిసంహారవ్యవస్థై కూడా
మైయాలుమ్, అతువుమ్ శేరాతు

౧౬. చేతననుమ్ కారణమాకమాట్టా

౧౫ అత్తై నిరాకరిక్కితార్ (ప్రధానమఅచేతనమాకై యాలుమ్) ఎన్ఱు తొడజ్జి

అతావతు-విచిత్రజగదాకారేణ పరిణమిక్కుమిడత్తిల్ ఇన్నపడిపరిణమిప్పొ మైన్దిరుక్కైక్కు
యోగ్యతైయిల్లాతపడి ప్రధానమ్ చైతన్యరహితమానవస్తువాకై యాలుమ్, “ప్రకృతింపురుషంచైవ
ప్రవిశ్యాత్తేచ్ఛయాహరిః । ఖోభయామాన సంప్రాప్తే సగ్గికారేవ్యయావ్యయా” ఎన్ఱిపడియే,
ఈశ్వరసద్విసిత్తపోతోట్టియ పరిణమిక్కుమాట్టా మైయాలుమ్, తదధిస్థానమొట్టియ పరిణమిక్కుమా
కిల్ సర్వకాలముమ్ సృష్టియేయాయ్చెల్లుము తొట్టియ సంహృతమాయ్ క్కిడక్కైయెన్నుము
తు కూడా మైయారే, కాలభేదేనవరుకిణ సృష్టిసంహారవ్యవస్థై కూడా మైయాలుమ్, ప్రధానమ్ కార
ణమెన్ఱిపడుతువుమ్ శేరాత్తెన్ఱై (అదువుమ్) ఎన్ఱు పూర్వోక్త పరమాణుకారణవాదత్తై సముచ్చ
యిక్కిణతు.

౧౬ ఇప్పడి అచేతనమాన ప్రధానత్తై జగత్కారణమాకొళ్ళొక్కిపడుత్తై నిరాకరిత్తివన
న్దరమ్, చేతననై జగత్కారణమాకొళ్ళొక్కి పాశుపతాదిమతత్తై నిరాకరిక్కిరార్. (చేతన
నుమ్ కారణమాకమాట్టా) ఎన్ఱు

౧౫. ప్రధాన మచేతనమగుటచేతను, ఈశ్వరుఁ డధిష్ఠించినచో పరి
ణమింపలేకపోవుటచేతను, సృష్టిసంహారవ్యవస్థ కూడకపోవుట
చేతను, నదియును తగదు.

౧౬ చేతనుఁడును కారణముకాదు

౧౫ దానిని నిరసించుచున్నారు (ప్రధానము చేతనమగుటచేతను) అని మొదలుపెట్టి

అనఁగా-విచిత్రమైన జగదాకారముగ పరిణమించునపుడు ఈచోప్పున పరిణమించు
దము అనియుండుటకు యోగ్యతలేనియట్లు ప్రధానము చైతన్యరహితమైన వస్తువగుటచేతను,
“సర్వకాలము సమీపించుచుండగా తన యిచ్చచేతను భగవంతుడువికరించెడిప్రకృతిని వికర్షి
పని పురుషునిప్రవేశించి ఖోభింపఁజేసెనట” అనుచోప్పున ఈశ్వరుఁడధిష్ఠించినపుడు తక్కు పరిణ
మించలేకపోవుటచేతను, భగవదధిస్థానములేక పరిణమించునెడల సర్వకాలంబును సృష్టియే
యైయుండుట తక్కు సంహృతమైయుండుననుట కూడకపోవుటచే, కాలభేదముచేవచ్చు సృష్టి
సంహారవ్యవస్థకూడకపోవుటచేతను, ప్రధానముకారణమననదియును చేరదనుట. (అదియును)
అని మునుపు చెప్పిన పరమాణుకారణవాదమును సముచ్చయించుట.

౧౬ ఇట్లు అచేతనమైన ప్రధానమును జగత్కారణముగ స్వీకరించెడిపక్షమును నిర
సించినవెనుక చేతనుని జగత్కారణముగఁగొను పాశుపతాదిమతమును నిరసించుచున్నారు.
(చేతనుఁడును కారణముకాదు) అని.

౧౭ కర్తృపరతన్త్రనుమాయ్, దుఃఖయుమా యిరుక్తాయాలే.

చ శబ్దతాలే-కీర్త్యన్న విచేతనత్వై సముచ్చయిక్కిఱుతు ఆగమనిర్దేశ్వరకానిమి త్తకారణ మెట్టుమ్, ఆనుమానికేశ్వరకానిమి త్తకారణమెట్టుమ్, పాశుపతవైశేషికాదికల్ సొల్లుకొలుద్రక చేతనరిలేలన్యతమనితే ౧ “హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే” ఇత్యాదివాక్యబలైక్కిఱు, చేత నరిలేతన్యతమనానబ్రహ్మవైయుమ్ జగత్కారణమాకచ్చొల్లువారుముడ్డితే అన్యెల్లవల్లై యుద్దిగువుళ్ళమ్మల్లైయితే (చేతనము) ఎట్టుపాతువిలే యరిలిచ్చయితతు. కారణమాకమాట్టానెట్టు-కారణమాకక్షమనల్ల నెట్టుపడి

౧౭ ఎత్తాలేయెన్నవరుళిచ్చయికణ్ణార్ (కర్తృపరతన్త్ర)నుమాయ్ ఎట్టుతుడన్దే

అతావతు-అగజు-చితజ్ఞానశక్తిక నాయ్కొల్లొ తాకనినై తపడియొమ్మొయ్యత్తుమన ల్లాతపడికర్తాధీననుమాయ్, ఆననియాయ్కొల్లొజగద్వ్యాపారత్తిరే మాళుక్కుయొగ్యై యిల్లాతపడి దుఃఖయుమాయిరుక్తాయాలేయెన్దే ౨ “అపహతపాప్తా” ఎన్నిఱపడియే అకర్త వశ్యనుమాయ్, ౩ “ఆనందమయః” ఎన్నిఱపడియే నిరతిశయానన్దియుమాయిరుక్కుమవనుక్కితే అప్రతిపతజ్ఞానశక్తిక నాయ్ మనఃప్రీతియోడేపల్లుమ్ జగద్వ్యాపారజ్ఞాదువతు, ౪ “బ్రహ్మ ద్యాస్సకలాదేవామనుష్యోపశవస్తథా । విష్ణోర్నాయమహవర్తమోహాన్ధతమసావృతాః ॥ ఆబ్రహ్మ స్తంబపర్వతాజగదన్తోర్వ్యవస్థితాః । ప్రాణినః కర్తృజనిత సంసారవశవర్తినః” ఎన్నిఱప డియేకర్తవశ్యరమాయ్, ౫ “తతఃక్రోధపరీతేనసంరక్తనయ నేనచ । నామాట్టావృణాగ్రేణ ఛ

౧౭. కర్తృపరతన్త్రుండునై, దుఃఖయునై యుండుటచేత.

చ శబ్దముచే-క్రిందచెప్పిన యచేతనమును సముచ్చయించునది ఆగమనిర్దేశుడు నీశ్వరుడు నిమిత్తకారణమనియు, అనుమానిర్దేశుడు నీశ్వరుడు నిమిత్తకారణమనియు, పాశుపత వైశేషికాదులు చెప్పెడి రుద్రుడు చేతనులలోనొక్కరుడుగదా ౧ “మొదట హిరణ్యగర్భుడుండెను” ఇత్యాదివాక్యములనుపట్టి చేతనులలో నొక్కరుండగు బ్రహ్మనుకూడ జగత్కారణముగఁజెప్ప వారునుకలరుగదా వానినిన్నిటిని చిత్తగించిగదా (చేతనుడును) అని మొత్తముగ నెలవిచ్చినది కారణముకాదు అనుదానికి- కారణమగుటకు సమర్థుడుకాడని తాత్పర్యము

౧౭ ఎందుచేతననగా-నెలవిచ్చుచున్నారు (కర్తృపరతన్త్రుండునై) అని మొదలుపెట్టి

౧. అనగా-సంకోచములేని జ్ఞానశక్తులుగలవాడగుచును తాను తలచినట్లు యేమియు చేయ నశక్తుడగునట్లు కర్తాధీనుడై, ఆనందించుచును జగద్వ్యాపారమందు ప్రవేశించుటకుయొగ్యత లేనట్లు దుఃఖయునై యుండుటచేత ననుట ౨ “హోగొట్టబడినపాపముకలవాడు” అనుచొప్పున కర్తవశ్యుడుగానివాడై ౩ “ఆనందమయుండు” అనుచొప్పున నిరతిశయానందయుక్తుడై ఉండు వానికిగదా అడ్డులేనిజ్ఞానశక్తులకలవాడై మనఃప్రీతితోచేయు జగద్వ్యాపారము తగియుం డుట ౪ “బ్రహ్మమొదలైన సకలదేవతలును మనుష్యులును పశువులును విష్ణువుయొక్క మాయయ నెడి గొప్పనుడివలన వచ్చిన మోహమునెడిచిట్టచీకటిచే” వావరింపఁబడిరి బ్రహ్మమొదలు స్తంబ మువరకు జగత్తుననుండెడిప్రాణులు కర్తృముచేత పుట్టించబడినసంసారమునకు వశవర్తులు ” అ నుచొప్పున కర్తవశ్యులై, ౫ “అటుపిమ్మట క్రోధావిష్టుడనై రక్తలోచనుడనైన నాచేతయొడను

౧౮. ఆత్మయాల్, ఈశ్వరనే జగత్తుక్కుక్కార్ణమ్.

౧౯. ఇవక్ కారణమాకిఱతు-అవిద్యాకర్తృపరనియోగాదికళా లన్ని
కే స్వేచ్ఛయాలే

న్నంతస్యశోమయా || యస్తాదనపరాధశ్శిరస్సంత్యయామమ | తిస్తాచ్ఛాపసమావిష్టకి
పాతీత్వంభవిష్యసి” ఎనిఱపడియే తిలైయఱుప్పారుమ్, అఱుప్పఱ్ఱారుమాయ్క్కొణ్ణు దుః
భిశుమాయరుప్పార్ కుక్కు జగత్సప్త్యాదివ్యాపారఱ్ఱూడాతీ

౧౮ ఆక, ఇప్పడివిరోధపరిహారజ్ఞైప్పణ్ణి ప్రతిజ్ఞానుగుణమాకనిగమిక్కితార్ (ఆత్మ
యాల్, ఈశ్వరనేజగత్తుక్కుక్కార్ణమ్) ఎత్తు

ఆత్మయాల్ ఎత్తుతు-చేతనాచేతనజ్ఞలిండ్లమ్ కారణమన్తి కేర్ యుట్టికై యాలేయైన్

౧౯ లోక తిలేఅవిద్యాకర్తృనిబంధనమాకవుమ్ పరనియోగనిబంధన మాకవుమ్ కారణమాకై
యుజ్జాకైయాలేఅవన్క్రొత్తితు, ఇవనుడైయ కారిణత్వహేతువైయరుళిచ్చెయ్కితార్ (ఇవక్
కారణమాకిఱతు) ఎత్తుతుడత్తి

అవిద్యాకర్తృనిబంధనమాకారిణత్వమ్ సకలజన్మసాధారణమ్ అతావతు-లోక త్రిలాస్త్తు
క్కొత్తుత్పాదకమాయ్క్కొణ్ణువరుకఱకారిణత్వమ్, వైషయిక సుఖప్రాపణ్యహేతువానవజ్ఞానత్తా
లుమ్, కర్మత్రాటుమితే అతిలోకాస్తవశ్యమానవన్క్రొత్తియైత్పాదకత్వమ్ కర్మప్రధానమాయి
రుక్కుమ్, అల్లాతతు అవిద్యాప్రధానమాయిరుక్కుమ్, ఇరణ్ణు మొన్తైయొత్తువిట్టిరాతు అధికారి

౧౮. కావున నీశ్వరుడే జగత్తునకుకారణము.

౧౯. ఇతను కారణమాట యవిద్యాకర్తృపరనియోగములచే గాక
స్వేచ్ఛచేత

బొటన వ్రేలి నఱ్ఱాగ్రముచే అతిని(బ్రహ్మ)యొక్కశిరస్సుఛేదింపఁబడినది|| ఏ కారిణముచేత అనప
రాధుడనైన నాయొక్కశిరస్సు నీచేత ఛేదింపఁబడినదో ఆకారిణముచేత కాపగ్రస్తుడవై నీవు
పుణిక్కు[చేత]కలవాడవు కాగలవు” అరుచొప్పన శిరస్సును ఛేదించువారును ఛేదింపఁబడువారు
నగుచు దుఃఖవంతులైయున్నవారికి జగత్సప్త్యాదివ్యాపారముకూడదుగదా

౧౮ కాగా-నిట్లు విరోధపరిహారములను చేసి ప్రతిజ్ఞానుగుణముగా ముగించుచున్నారు.
(కావున నీశ్వరుడే జగత్తునకుకారణము) అని

కావున నన్నది-చేతనాచేతనములు రెండును కారణముకాకపోవుటచే ననుట.

౧౯. లోకమున నవిద్యాకర్తృనిబంధనముగాను పరనియోగనిబంధముగానును కారణమాట
కలుగుటచే వానిని విడిచి వీనియొక్క కారిణత్వహేతువును ఆనతిచ్చుచున్నాడు (ఇతను కార
ణమాట) యని మొదలుపెట్టి.

అవిద్యాకర్తృముంబట్టి వచ్చిన కారణమగుట సర్వజంతుసాధారణము. అనఁగా-లోకమున
నొకదానికొకటి పుట్టిండునదియై వచ్చుకారణమగుట, విషయసంబంధమైన సుఖమందలి ప్రీతికి
హేతువైన యజ్ఞానముచేతను కర్మచేతనుంగదా అందు కాస్త్రీవశ్యమైనదానియొక్క యుత్పా
దకత్వము కర్మప్రధానమైయుండును. అట్లు కానిది యవిద్యాప్రధానమైయుండును” రెండు

౨౦. స్వసంకల్పత్రాలే శెయ్ కై యాలే, ఇతు తావరు త్తమద్ గ్నిరుక్కుమ్.

పురుషోక్తానాం బ్రహ్మదికభుడైయ కారణత్వమపరనియోగప్రధానమాయరుక్కుమ్ “ప్రాజాపత్యంత్యయాకర్షపూర్వంమయినీవేళితమ్” ౧ “ఏతాద్వాపురుషశ్రేష్ఠాప్రసాదక్రోధజ్ఞాస్సృతా తదాదర్శితపథానాం సృష్టిసంహారకారకా” ఇత్యాదికలిలేకణ్ణుకొళ్ళుతు “అదిశబ్దత్తో - ఇవర్ క్కువివక్షితమప్రవర్తనీయమానరోగమా” ఎత్తునడువిగ్గ్నిరువితీప్వత్వైభట్టరరళిచ్చెయ్తతామిత్త నై “ఇదస్పష్ట్యాదివ్యాపారబ్ధ్యో, ఎచ్చెరుమానుక్కు అవిద్యాకర్షనిబద్ధనమా? అన్తిక్కే అవద్దనీ యమాయరుప్పత్తోరురోగమా? ఇత్తైయాకిల్ పరదేరిత నాయ్ కొణ్ణు శెయ్ కితానో?” ఎన్తితేయవ ర్తకజ్ఞావాక్య త్తిలరుళిచ్చెయ్తతమ ఇవద్గ్నిరువత్తిక్కే స్వేచ్చెయ్తాలే ఎత్తుతు - ౩ “నిరవద్యంని రజ్జనమ్” ౪ “అపహతపాస్తా” ౫ “నతస్యేశేశ్వన” ఎన్తిఱపడియే, అవిద్యాదిదోషప్రతి భటనాయ్ తనకొంగు నియామకరిన్తిక్కే యరుప్పానొరుపనాకై యాలే, తన్నిచ్చెయ్తయ్తయ్త మేత్వ స్తరమిత్తైయ్త పడి “అచిదవిశేషితాన్ ప్రళయనీమనిసంసరతఃకరణకలైరుచ్చెర్టులు తుం దయమానమనాః పరద నిజేచ్చయ్త పరనానకరోః ప్రకృతింమహదభిమానభూతకరణావళి కోరకిణ్ణిమ్” ౬ “ప్రళయసమయసుప్తం స్వంశరీరైకదేశం వరద చిదచిదాఖ్యం స్వేచ్చయ్తా విస్తృతానః | ఖలితిమివకలాపం చిత్రమాతత్వమాన్యన్ననుశీఖిని శీఖివ క్రిడసిశ్రీసమత్వమ్” ఎన్తి తేభట్టరరళిచ్చెయ్తతమ

౨౦ ఇప్పడియిచ్చెయ్తాలేయ నాలుమిత్తతానా యారూపమాయరుక్కుమా వెన్నవరుళిచ్చెయ్తకిరార్ (స్వసంకల్పత్రాలే శెయ్ కై యాలే ఇతు తావరు త్తమద్ గ్నిరుక్కుమ్) ఎత్తు

౨౦. స్వసంకల్పముచేత చేయుటచే నిది ప్రయాసములేకుండనుండును.

నోకదానినోకటి విడిచియుండుదు అధిచిరుపురుషులై న బ్రహ్మదులయొక్క కారణత్వము పరుని నియోగముంబట్టివచ్చినదియైయుండును “ప్రాజాపతి సంబంధమైనకర్మము నీచేమొదటనాయం దుంచబడినది” ౧ “ఈఇద్దరు పురుషశ్రేష్ఠులును ప్రసాదక్రోధములవలన పుట్టినవారును, అతనిచే చూపించబడిన మార్గముకలవారిలై, సృష్టిసంహారములంజేయువారును” ఇత్యాదులయం దె టింగికొనునది, “అదిశబ్దముచే వీరికి వివక్షితము విడువదగనిదైన రోగము” అని నడువిగ్గ్నిరు వీధిప్వత్వైభట్టరుగారు నెలవిచ్చినదానింతయు “ఈసృష్ట్యాదివ్యాపారములు స్వామికి అవిద్యాకర్ష ములం బట్టివచ్చినదా? లేక వదలుటకు శక్యముగానియొకరోగమా, లేని యెడ పరునిచే ప్రేరణ చేయబడినవాడగుచు చేయునా” అనిగదా వారు శంకావాక్యమందు నెలవిచ్చినది వీనిచేగాక స్వేచ్ఛచే అనినది ౩ “అవద్యరహితుడును, సంగరహితుడును,” ౪ “పోగొట్ట బడినపాపములుకలవాడు” ౫ “వానికెపుడును అధిపతిలేడు” అనుచొప్పున అవిద్యాదిదోషముల కెడ్డురుగ నిలుచువాడై తనకొక నియామకుడు లేకుండువాడౌటచే తనయిచ్చతప్ప మఱియొక మేతువులేదనితాత్పర్యము “ఓవరములనిచ్చెడిస్వామి! కరుణతో గూడినమనస్సుగలవాడవై, ప్రళయమందు అచిత్తుతో సమానముగానున్నచిత్తులను కరణకలైరుములతో గూర్చుటకుగాను స్వేచ్ఛచేత నేగొప్పవాడవై నరీవు ప్రకృతిని మహదహంకారపంచభూతపంచతన్మాత్రలను చిగిరిం చుదానిగజేసినావు ౭ “ఓవరదుడా! ప్రళయసమయమున నిద్రించుచున్నదియును చిదచిత్తులను పేరులుగలదియునగు నీశరీరభాగమును స్వేచ్ఛచే విస్తరింపజేయుచున్నవాడవై లక్ష్మీదేవియొద్ద, నెమలిచిత్రమైనదియును ముణపబడియున్నదియునగు విస్తరింపజేసికదల్చుచు ఆడ నెమలియొద్దనువరై క్రిడింపుచున్నావు” అనిగదా భట్టక నెలవిచ్చినది

౨౦ ఇట్టిచ్చచేనైనను ఇది యాయారూపమైయుండునో యన నానతిచ్చుచున్నార. (స్వసంకల్పముచేత చేయుటచే నిది ప్రయాసములేకుండనుండును) అని.

౨౧ ఇతుక్కుప్రయోజనమ్ కేవలలీలై.

అతావతు-యత్నరూపమాన కాయకవ్యాపారత్వలబ్ధిక్లే అయత్నమాన మానసవ్యాపార రూపసజ్జల్పత్వతలేశయైకతయా లే, ఇంద్రజగత్సృష్టిరూప వ్యాపారవాసవనుక్కు నాయాసమాయి రుక్కుమైన్దై ౧ “సోకామయతవహుస్సాంప్రజాయేయేతి” ౨ “మనసైవజగత్సృష్టింసం హరంచకరోతియః | తస్మాదిపక్షిత్వపణే కియానుద్యమవిస్తరః” ౩ “నినైన్ద్రవెల్లాహ్నిర్యోకళు క్కుమవిత్తాయముతలిట్టిత్తైయామే మనఃశ్చాయేథానత్తుక్ పెరుమై” ఎన్నక్కడవతితే

౨౧ అనాయాసమాయుద్ధుతేయాకిలుమ్, అవాప్తసమస్తకామతయాపరిపూర్ణనాయురు క్కిఱవనుక్కు ఇంద్రవ్యాపారత్వల్ ప్రయోజనమేన్నెన్నవరుచిచ్చెయ్కీరార్ (ఇతుక్కుప్రయో జనమ్కేవలలీలై) ఎవ్వు

అతావతు-ఇంద్రజగత్సృష్టిరూపవ్యాపారత్తుక్కు ప్రయోజనమ్ వెఱుమ్లీలై యెన్ద్ర పడి లీలైయా వతు-తాదాత్మికరసమైయీయ కాలా న్దర త్తిల్ వరువతోరుఫలత్తైక్కణికియామల్ పల్లమివ్యాపార మేయాకిలుమ్, (ఇతుక్కుప్రయోజనమ్) ఎన్ద్ర-సృష్టిరూపవ్యాపారత్తుక్కు ప్రయోజనమాకచ్చొల్లుకై యాలే, తాదాత్మికరసమాత్రత్తైచ్చొల్లిన్ద్రాకక్కడవతు ఇంద్రసృష్టిరూపవ్యాపారద్వాక్, సార్వభౌ మరానరాజాకళుక్కుద్యూతాదికళోపోలేయుమ్, బాలరక్కుమణ్ణొట్టక హ్మాలేయుమ్, తా దాత్మికరసమా యరుప్పలొన్ద్రితే యివనుక్కు ఇత్తాల్ “లోకవత్తులీజాత్వవల్లమ్” ఎన్నిఱునూ త్రార్దత్తై యరుళిచ్చెయ్తారాయిల్లు ౫ “క్రీడతోబాలకశ్యేవ చేష్టంతస్యనికామయ”

౨౧. ఇందుకుప్రయోజనము కేవలలీల

అనఁగా - ప్రయత్నరూపమైన కాయక(శరీరపు)వ్యాపారముచేగాక ఆప్రయత్నిమైన మానసవ్యాపారరూపమైన సంకల్పముచేత చేయుటచే ఈజగత్సృష్టిరూపవ్యాపారము అతనికి ఆయాసమునిచ్చునదిగాక యుండుననుట ౧ “ఆబ్రహ్మము నేను విస్తారము కావలెను (పుట్టవలెను) అని సంకల్పించెను” అని ౨ “ఎవడు మనసుచేత నే జగత్తుయొక్కసృష్టిసంహారములను చేయు నో వానికి తక్కువులను నశింపఁజేయుటయందలి ప్రయత్నవిస్తారము ఎంతమాత్రము” ౩ “తలచ బడిన యన్నిపదార్థములకును గింజయై (కారిణమై) మనస్సుచేత చేయబడిన సంకల్పరూప జ్ఞానముగల నీయొక్కగొప్పదనము” అనదగియున్నదిగదా

౨౧ అనాయాసమైయున్నదేయైనను అవాప్తసమస్తకామడగుటచే పరిపూర్ణదేయుం దువానికి ఈవ్యాపారముచే ప్రయోజనమేమియిన నానతిచ్చుచున్నారు (ఇందుకు ప్రయోజ్ఞన ము కేవలలీల) అని

అనఁగా - ఈజగత్సృష్టిరూపవ్యాపారమునకు ప్రయోజనము కేవలలీల యనితాత్పర్యము. లీలయనగా- అప్పటిరఁగుతప్ప కాలాంతరమందు వచ్చునొకఫలమును లక్ష్యపెట్టక చేయు వ్యాపారమైయెనను, (ఇందుకు ప్రయోజనము) అని-సృష్టివ్యాపారమునకు ప్రయోజనముగచెప్ప టచే, అప్పటికైన రసమాత్రము చెప్పబడినదిగా నగును. ఈసృష్టిరూపవ్యాపారము సార్వభౌమమై న రాజులకు జూదముమొదలైనవానింబోలియు, బాలుల కినుకతిన్నె(కొట్టు)వలెను అప్పటికి మాత్రము రసమైయుండునదొకటిగదా వినికి. ఇందుచే, ౪ “లోకదృష్టాంతమునసీసృష్టియు కేవల లీలయై(భగవంతునకు)” అనునూత్రార్దమును నెలవిచ్చినవారై ౫ “క్రీడించుబాలునియొక్కవలె

ఎన్న శ్రీపరాశరభగవానుమ్, "అప్రమేయోఽనియోజ్యశ్చయత్ర కామగమోఽః | మోదతేభగవాన్సాన్మైత్రాల్లఃక్రిడనకైరివ" ఎన్నశ్రీవేదవ్యాసభగవానుమ్, "సలిఖామలంబినిప్రేమపక్షివిశ్లేయాధుమవిమల" 3 "ఇన్నరమిప్పిలేయాట్టుడైయా" ఎన్నభియుక్రమమ్, ఇవనుడైయజగద్వ్యాపారత్తుక్కుప్రయోజనమ్ లీలైయాక వేగొన్నార్కళితే ఆనాల్, "కెన్నకెన్డాకిమ్మిక్కుణ్ణశ్శమ్మ కళిప్పాన్కెణ్ణియ్మియ్మియులకమ్వడైత్త" ఎన్నమ్, "ఉయ్యివులకువడైత్తు" ఎన్నమ్, "విచిత్రాదేహసంపత్తిశ్శరాయనివేదితుమ్ | పూర్వమేవకృతాబ్రహ్మహస్తపాదాదిసంయుతా" ఎన్నమ్, "మాయవత్తన్నైవజగత్తత్తకణిమవై" ఎన్నమ్, "అచిదవిశేషితాన్ప్రళయసీమని సంసరతిః కరణకళేబరైర్బటయతుం దయమానమనా" ఎన్నమ్, చేతనరుడైయవుజ్జీవనమ్ ప్రయోజనమాక జగత్సృష్టివణ్ణినాన్మెన్మొల్లుకీతివిష్వచనర్థతుక్కు వైయర్థమవారాతోవెన్నిల్? వారాతు ఎజ్జనీయెన్నిల్ ఉభయప్రయోజనముణ్డా యిరుక్కుచ్చెయ్తేయమ్ లీలైయప్రయోజనమెన్మ విమ్మ ప్రాయుర్యతైవబ్రహ్మచీన్ను విత్తనైయాకైయాల్ "రూపప్రకారపరిణామకృతవ్యవస్థం విశ్వం విపర్యసీతి మన్యదసచ్చకర్తుమ్ | త్వామ్యన్స్వభావనియమం కిముదీక్షసేత్సం స్యాత్సృష్టి మైశ్వరమపరిమయోజ్యమామః" ఎన్నిఅపడియే నిన్మత్తపడిశెయ్యవల్లకీమానాకైయాల్, సకలాత్మాకృతైయుమ్ యుగపదేవముక్తరాక్కవల్లనాయ్ ఇలుక్కుచ్చెయ్దేయుమ్, స్యాదీనస్వరూపస్థిత్యాది కరావ వాత్మాకృతైకర్తృత్వైవాతీకరిత్తు కైక్కుఘోయివిట్టు శాస్త్ర

అభగవంతునియొక్క చెప్పిన మాడును” అని శ్రీపరాశరభగవంతుడును “అపరిచ్ఛిన్నుడును నియోగింపననర్హుడును సంగతి ఎంచుకోటికెల్ల వెళ్ళువాడును జీతేంద్రియుడును ఆగుభగవంతుడు బాటుడు బావుల చేతనువలె ఎవట భూతములచేసంతరించుచున్నాడో” అని శ్రీవేదవ్యాసభగవంతుడును, “శీతలమైనగొప్పపద్మముతోకూడియున్న నాభియుండు బ్రహ్మవాసనస్థానముంజేసి క్రీడించునిర్బలుడు” ³ “ఆనందమునుకలుగఁజేసే యాలీగలవాడు” అని పెద్దలును, ఈతనియొక్క జగద్వ్యాపారమునకు ప్రయోజనము లీలయనియె చెప్పినారుగదా విత్తే ⁴ “ఏజన్మమందైనను సాక్షాత్కరించి జన్మమునువిడుచునేమో యనితలంచి ఆలోచించి మిక్కిలి ఆమరియుండు లోకమును సృజించెను” అనియు ⁵ “ఉజ్జీవించుటకై లోకమునుసృజించి” అనియు ⁶ “ఓ బ్రాహ్మణుడా! హస్తపాదాదులతోకూడిన విచిత్రమైన యాశరీరసంపద భగవంతుని నారాధించుటకై పూర్వమందె సృజియింపబడినది” అనియును ⁷ “ఆశ్చర్య గుణచేష్టితుడైన భగవంతుడు తనను నేవించుటకై యుంచినకరణము లివి” అనియును ⁸ “ప్రళయదశయందు అచిత్తులతో సమానముగానున్న జీవులను కరిణకళేబరములతో చేర్చుటకై కనికరించు చిత్తముకలవాడవై” అనియు చేతనులయొక్క యుజ్జీవనమే ప్రయోజనముగా జగత్సృష్టిచేసెనని చెప్పవచ్చునని యీవచనములకు వైయద్ధియను రాదాయనిన రాదు ఎట్లనగా రెండుప్రయోజనములున్నప్పటికి లీలయే ప్రయోజనమను నిది ప్రాచుర్యమునుబట్టి చెప్పినదింతయ యగుటచే ⁹ “రూపములు ప్రకారములు వీనియొక్కపరిణామములు వీనియందు వ్యవస్థకలిగియున్న ప్రపంచమును మార్చుటకును, లేనిది మఱియొకటి చేయుటకును అర్హుడవైయుండియు నీవు స్వభావనియమమును ఎదురుచూచుచున్నావేమి ఈశ్వరసంబంధమైన స్వార్థింత్రయము ఆక్షేపింపతగనిదిగా చెప్పుచున్నావు” అనునట్లు తలచినట్లు చేయఁదగిన శక్తికలవాఁడగుటచే, ఆత్మలందఱిని ఒక్కకాలంబుననే ముక్తులనుగాఁజేయ శక్తికలవాఁడై యున్నప్పటికిని, తనకధినమైనస్వరూపని

౨౨. ఆనాల్, సంహార త్రిల్ లీలైకులై యాతోవెన్నిల్,

౨౩. సంహారన్దానుమ్ లీలై యాకై యాలేకులై యాతు

మర్యాదై యిలే పరపరి పణ్ణేకరిప్ప చెన్నిరుక్కిఱవితు లీలార సెచ్చెయాలేయిళే లీలావిభూతి యెన్నిళే యితులనక్కునిరూపకమ్ ఆకైయాలే యివ్వీభూతియిల్ లీలైయే ప్రచురి ప్రయోజన మాయ్ చెప్పిలై యాలే, సూత్రకారాదిక శైలారుమ్ సృష్టిప్రయోజనమ్ లీలైయేయాక చొప్పిలై యాలే, ఇవరుమ్ (కేవలలీలై) ఎవ్వురుళి చెప్పయేతారాయిల్లు

౨౨ ఇప్పడిజగత్సృష్టిపణ్ణుకిఱతు లీలార్థమాకవాకిల్, సంహారదశైయిల్ లీలైకులై యాతోవెన్నిళకైలైయెయనవదిక్కిఱార్ (ఆనాల్, సంహారత్రిల్ లీలైకులై యాతోవెన్నిల్) ఎవ్వు

౨౩ అత్తైపరిహరిక్కిఱార్ (సంహారన్దానుమ్ లీలైయై యాలేకులై యాతు) ఎవ్వు

అతావతు-కొట్టకమిట్టువిశ్చైయాదుకిఱబాలర్ కుఱ ఇట్టకొట్టకదన్నై మీశవక్షితుప్పొవ్ కడు కిఱతుతానుమ్ లీలైయాయరుక్కుమాప్పొలే. ఇవల్లై సంహరిక్కిఱతానుమ్ సృష్టియోపాతి లీలైయాయరుక్కిఱయాలే, ఎపోతుమ్ లీలైకులైయైతెవ్వుపడి “అభిలభువనజన్మకేమభం గాదిలీలే” ఎవ్వుమ్, “నిభిలజగదుదయవిభవలయలీల” ఎవ్వుమ్, సృష్టియోపాతి సంహారతై యుమవనక్కు లీలైయాకవరుళి చెప్పయేతారిళే యె మ్మెరుమానార్ ఆక, ఇతుక్కు క్కిల్లై ఈశ్వరనే జగత్తుక్కుకారణమెవ్వుమ్, ఇవకారణమాకిఱతు పేత్త్వనరబ్బళాలవ్వు, సేచ్చెయాలే

౨౨. ఏతే, సంహారమందు లీలపోదాయన్నను,

౨౩. సంహారంబును లీలయాటచే పోదు.

త్యాదులుకలత్తలను కర్తమును వ్యాజముగాఁజేసి చేయిజారవిడిచి కాస్త్రమర్యాదయందు రా గారాగా అంగీకరించెదననియున్న యిది లీలారసమందలి యిచ్చచేతనేగదా లీలావిభూతియని గదా దీనికి నిరూపకనామము కనుక ఈవిభూతియందు లీలయే ముఖ్యప్రయోజనమయియుండు టచే, సూత్రకారులు మొదలగువారందరును సృష్టిక్రిప్రయోజనము లీలగానేచెప్పటచేతను, పీరును (కేవలలీల) యని యానతిచ్చినవారైరి

౨౨ ఇట్లు జగత్సృష్టిచేయుట లీలార్థమైతే సంహారదశయందు లీలనశింపదా అను శంకను అనువదించుచున్నారు (ఏతే సంహారమందు లీలపోదా) అని

౨౩. దానిని పరిహరించుచున్నారు (సంహారంబును లీలయాటచే పోదు) అని

అనగా - బొమ్మరిల్లు కట్టుకొని ఆడుచున్నబాలలకు తాము కట్టుకొన్న బొమ్మరింటిని తిరుగ చెరిపివేయుటయు లీలగానుండునట్లు పీనిని సంహరించుటయు సృష్టివలె లీలయై యుండుటచే ఎప్పుడును లీలపోదనుట “అన్నిలోకములు బుట్టుటయు నిలుచుటయు నశించుటయు మొదలగునవి లీలగాఁ గలవాఁడు” అనియు “సమస్తమైన జగత్తు నుదయించుటయు నభివృద్ధి నొందుటయు పిట్టుటయు లీలగాఁగలవాఁడా” అనియు సృష్టితోఁ జాటు సంహారమునుకూడ వానికి లీలగా వానతిచ్చినారుగదా క్రీ భావ్యకారులు కాగా నింత క్షమున్ను ఈశ్వరుడే జగత్తునకు కారణమనియును, పీఁడుకారణమాట పేత్త్వంతరమటచే

౨౦. ఇవక్,

యెట్టుమ్, సజ్గుల్పమాత్రావక్ప్రమాకైయాలే, ఇతుతా ననాయాసమాయరుక్కు మెట్టుమ్, ఇతు తనక్కుప్రయోజనమ్ లీలై యెట్టుమ్ శొల్లినిన్ది.

౨౦ ఇని, ఇవనుక్కు జగత్తైప్పన్ద్రువుణ్ణానకారిణత్విమ్, ఘటపటాదికత్తైప్పన్ద్రుకు లా లాదికశుక్కుణ్ణాన కారణత్విమ్మాలే, నిమిత్తిత్వమాత్రమోపెనిఱకత్తైయిలే ఉపాదానకారిణముమననేయెచ్చుమత్తై యరుళిచ్చెయ్కిటార్ (ఇవక్, తా నే) ఎన్దుతుడన్ద్ర.

లోకత్తిల్ కార్యోత్పత్తియిల్ కారణమ్ నిమిత్తోపాదానసహకారిరూపేణత్రివిధమాయరుక్కుమ్ ఇతిల్, నిమిత్తికారణమావతు - ఉపాదానమానవస్తువై కార్యరూపేణ వికరిప్పిక్కుమ్ కర్తృవస్తు, ఉపాదానకారణమావతు - కార్యరూపేణ వికరిప్పిక్కైక్కుయోగ్యమానవస్తు, సహకారికారణమావతు - కార్యోత్పత్తికుప్రకరణమానవస్తు ఘటపటాదికశుక్కుకులాల కువిద్వాదికల్ నిమిత్తమాయ్, మృత్యున్వాదికశుపాదానమాయ్, దిణ్ణచ్చక్రవేమాదికల్ సహకారియాయరుక్కుమ్ ఇజ్జనన్దిక్కి, జగద్రూపకార్యోత్పత్తియిల్ ఈశ్వరనే త్రివిధకారణముమాయరుక్కుమ్ ఎజ్జనయిన్నిల్, "బహుస్యామ్" ఎన్దిఱసజ్గుల్పవిశిష్టమాయ్ కొణ్ణునిమిత్తకారణమాయ్, నామరూపవిభాగానర్హమామ్మడి తన్నుడనేకూడిక్కిడక్కిఱ సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టమాయ్ కొణ్ణు ఉపాదానకారణమాయ్, జ్ఞానశక్త్యాదివిశిష్టమాయ్ కొణ్ణు సహకారికారణమాయ్ మిరుక్కుమ్ అక్రయాలే, ఉపాదానకారణముమననేయెన్దిటార్ (ఇవక్) ఎన్దు

౨౦ వీడు,

గాదు స్వేచ్ఛచేత నేయనియు, సంకల్పమాత్రముచే సిద్ధించునదియౌటచే నిదియుననాయాసమైయుండుననియు, దీనికి ప్రయోజనము లీలయనియు జెప్పబడియున్నది

౨౦ ఇకవీనికిజగముంబట్టి కల్గినకారణత్వము, ఘటపటాదులంబట్టి కుమ్మర వాడు మొదలగువాండ్రకు కల్గినకారణత్వమువలె నిమిత్తిత్వమాత్రమో యనుకంయందు ఉపాదానకారణంబును వీడేయనదాని నానతిచ్చుచున్నారు (వీడు) అని మొదలుపెట్టి.

లోకమునకార్యము పుట్టునపుడు కారణము నిమిత్తోపాదానసహకారిరూపమున మూడు తెఱంగులైయుండును ఇందునిమిత్తకారణమనగా ఉపాదానమైన వస్తువును కార్యరూపమున పరిణమింపఁజేసెడి కర్తృవస్తువు, ఉపాదానకారణమనగా - కార్యరూపముగ పరిణమించుటకు తగినవస్తువు, సహకారి కారణమనగా - కార్యోత్పత్తికి ఉపకరణమైనవస్తువు ఘటపటాదులకు కులాలకు(కుమ్మరి), కువిందుడు(సాలె) మొదలగువారనిమిత్తమై, మన్ను, నూలు మొదలగునవి యుపాదానమై, కొయ్య, చక్రము, వేమ(నేతపలక) మొదలగునవి సహకారియై యుండును. ఇట్లుగాక జగద్రూపకార్యోత్పత్తియందు ఈశ్వరుడే మూడుతెఱంగులైనకారణమైయుండును ఎట్లనగా:-
౧ "అనేకమయ్యెదను" అనెడిసంకల్పముతో కూడినవాడగుచు నిమిత్తకారణమైయును, నామరూపవిభాగానర్హమగునటుల తనతోకూడియుండు సూక్ష్మచిదచిత్తులతో కూడియున్న వాడగుచు సహకారికారణమైయును, జ్ఞానశక్త్యాది విశిష్టడగుచు సహకారి కారణమైయునుండును. కావున సహకారికారణంబును వీడేయనుచున్నారు. (వీడు) అని వెనుకనిమిత్త

తానేజగత్తాయపరిణమిక్రయాలే, ఉపాదానముమాయరుక్మిః

కీర్తినిమిత్రకారణమాచ్యన్నవీశ్వరై పరామర్శిక్రితౌ చిదచిత్తుక్లిరణ్ణమ్ అపృథక్సిద్ధవిశేషమాయోక్త్యా తానెనిజశ్శిల్పకుశ్చే అస్తర్భూతిమామ్బుడి యుక్తైక్రయాలే, (తానేజగత్తాయపరిణమిక్రయాలే) ఎనితార్ (ఉపాదానముమాయరుక్మమ్) ఎష్ట-కీర్త్యన్న నిమిత్రకారణత్వతోడే ఉపాదానకారణత్వత్రైయుమ్ సమచ్చయిక్రితౌ ఇతాల్ బ్రహ్మత్వమైదు జగత్కారణత్వత్రైప్రతిపాదిక్రితౌవేదాన్తనాత్రిత్రిల్ సమిత్రకారణత్వత్రైసాధిత్రైవనస్తరమ్, ౧ “ప్రకృతిశ్చప్రతిజ్ఞాదృష్టాన్తాన పరోధాత్” ఎష్ట ఉపాదానకారణత్వత్రైయుమ్ శొన్నాహోలే యివరుమయిచ్చెయ్తారాయిల్లు ‘ప్రకృతిశ్చ’ ఎష్టత్రైయుట్కణ్డితే యివరుమపాదానముమాయరుక్మమైత్తు అన్త ‘ప్రతిజ్ఞాదృష్టాన్తాన పరోధాత్’ ఎష్ట సాధ్యమున్నాక సాధనత్వేచ్చొల్లిల్లు ఇన్త (ఇన్త తానేజగత్తాయపరిణమిక్రయాలే) ఎష్ట సాధనమ్ నున్నాక సాధ్యత్వేచ్చొల్లిల్లు అన్త ౨ “యేనాశ్రుతింశ్రుతింభవత్యవతంభవతిమవిజ్ఞాతింవిజ్ఞాతంస్యాత్” ఎష్ట, ఏకవిజ్ఞానేనసర్వవిజ్ఞాన ప్రతిజ్ఞైయాలుమ్, ౩ “యథాసోమ్యేకేన మృత్పిణేనసర్వమృత్యయంవిజ్ఞాతంస్యాత్” ఎనిజతదుపపాదకమానదృష్టాన్తైలుమ్, ఏకవస్తుపరిణామన జగత్తుఎన్తితేశొల్లిల్లు అన్త ఏకవస్తువాక్రితౌ - నూత్నచిదచిద్విశిష్టమానబ్రహ్మమితే, అత్రైయితేయవరుమ్ (తానే) ఎనిజశ్శొల్లాలేయలిచ్చెయ్తతమ్, అత్రైయాల్ అన్తనూత్రార్థమేతెన్నత్రిట్రిత్రి ౪ “ఏకమేవాద్వితీయమ్” ౫ “తిదత్తానంస్వయమకురుతి” ౬ “స్మష్టేస్మజతితాన్తానంవిష్ణుఃపాల్యంచపాతచ । ఉపసంహ్రియతేచాన్తేసంహరాచస్వయంప్రభుః”

తానేజగత్తై పరిణమించుటచే, ఉపాదానమునై యుండును

కారణముగఁ జెప్పిన యీశ్వరుని పరామర్శించునది చిదచిత్తులెండును అపృథక్సిద్ధ విశేషములయి తానెనిజమాటలో నంతిర్భూతము లగునట్లుండుటచే (తానేజగత్తై పరిణమించుటచే) అచున్నారు (ఉపాదానమునైయుండును) అని వెనుకఁ జెప్పిన నిమిత్రకారణత్వముతో నుపాదానకారణత్వమును సమచ్చయముచేయుట ఇందుచే బ్రహ్మముయొక్క జగత్కారణత్వమును తెలియఁజేసెడి వేదాంతమాత్రమందు నిమిత్రకారణత్వమును సాధించినవెనుక ౧ “ప్రతిజ్ఞా దృష్టాంతములకు బాధలేక పోవుటవలన నుపాదానంబుకూడబ్రహ్మమే” అని ఉపాదానకారణత్వమునుగూడ చెప్పినట్లు వీరు నానతిచ్చినార్యయ్యెను ‘ప్రకృతిశ్చ’ అనుదానిని లోగొని గదావీరును ఉపాదానమునై యుండుననినది అచట ‘ప్రతిజ్ఞా దృష్టాంతములకు బాధలేక పోవుటవలన’ అనిసాధ్యమును ముందుగొని సాధనమునుచెప్పట ఇచట (వీడు, తానేజగత్తై పరిణమించుటచే) అనిసాధనమును ముందిడి సాధ్యమునుచెప్పట అచట ౨ “ఏదితెలియబడినదొందుడగా, వినబడనిది వినబడినదిగాను నిశ్చయింపబడినది నిశ్చయింపబడినదిగాను తెలియబడినది తెలియబడినదిగాను అగుచున్నదో” అని ఏకవిజ్ఞానముచే సర్వవిజ్ఞానప్రతిజ్ఞచెతను ౩ “ఓ సౌమ్యుడా ! ఒకమంటిదెడ్డచేతకులమైన మట్టివస్తువులు నెట్లుతెలియఁబడునో” అనెడి ఆప్రతిజ్ఞను తెలియజేయునట్టిదృష్టాంతముచేత; ఏకవస్తుపరిణామము జగత్తు అనిగదా చెప్పినది ఆయొకవస్తువగునది - నూత్నచిదచిద్విశిష్టమగు బ్రహ్మయగదా, దానినే వీరును (తానే) అనుమాటచే నెలవిచ్చినది. కావున ఆన్యత్రార్థమెయిదియన నాతంకములేదు. ౪ “ఒక్కటియ, రెండవదిలేనిది” ౫ “అబ్రహ్మముతననేస్తీకరించి స్వయముగాచేసెను” ౬ “ప్రభువైన విష్ణువుస్వప్తియందు తననుకూడ స్వజంపుచున్నాడు, విష్ణువుపరిపాలింపఁబడువాడు, విష్ణువుబరిపాలింపుచున్నాడు; అంతమందు స్వయముగ సంహరింపబడుచున్నాడు, సంహరింపుచున్నాడు”

- ౨౫ ఆనాల్, నిర్వికార నెన్నుమ్మడియెన్నెన్నిల్,
 ౨౬ స్వరూపత్తుక్కు వికారమిల్లామైయాలే
 ౨౭ ఆనాల్, పరిణామముణ్ణామ్మడియెన్నెన్నిల్.

౧ “సవవస్థుజ్యస్సుచస్థగర్వాసవపాత్యత్తిచపాల్యతేచ | బ్రహ్మద్యవస్థాభిరశేషమూర్తిస్త్వ
 ర్వరిష్టోవరదోవశేణ్యః” ఇత్యాదికళాలేయిన్దనిమిత్రోపాదానయోనైక్యతై శ్రుతిస్సృతికళోసుప్య
 క్తమాక చ్చొల్లానిష్టనవితే

౨౫ ఇప్పడి తానేజగత్తాయపరిణమిక్కుమాకల్, ౨ “నిర్గుణం నిర్జ్ఞానం నిష్కళం
 నిష్క్రియం శాంతమ్” ౩ “సత్యంజ్ఞానమనన్తబ్రహ్మ” ౪ “అవికారాయశుద్ధాయ” ఎన్దివనై
 నిర్వికారనాకచొల్లుమ్మడియెజ్జనేవినిజ శక్తైయైయనువదిక్కితార్ (ఆనాల్, నిర్వికార నె
 న్నుమ్మడి యెన్నెన్నిల్) ఎన్దు

౨౬ అత్తైపరిహరిక్కితార్ (స్వరూపత్తుక్కు) ఇత్యాదియాలే

అతావతు - చిదచిద్రూపవిశేషణ విశేష్టనానతానే జగత్తాయ పరిణమిక్కుమిడత్తిల్
 విశేష్యమానస్వరూపత్తుక్కు వికారమిల్లామైయాలే, నిర్వికార నెన్నుక్కుత్తైయైయై

౨౭ స్వరూపత్తుక్కు వికారమిల్లెయికిల్, ఇవకతానే జగత్తాయ పరిణమిక్కి తానెన్దు
 పరిణామమివకుక్కుణ్ణామ్మడియెజ్జనేయిన్నిజశక్తైయైయనువదిక్కితార్ (ఆనాల్, పరిణామ
 ముణ్ణామ్మడియెన్నెన్నిల్) ఎన్దు

- ౨౫ ఐతే, నిర్వికారుడొట యెట్లన్నను,
 ౨౬. స్వరూపమునకు వికారములేకుండుటచే
 ౨౭ ఐతే, పరిణామముకలుగుట యెట్లన్నను,

“బ్రహ్మద్యవస్థలచే అనేకరూపుడును (స్వరూపావస్థుడును, శ్రేష్ఠుడును, వరములనిచ్చువాడు
 , వరింపఁగినవాడునగువిష్ణువే సృజింపఁబడువాడు) నాడేసృష్టికర్త, వాడేరక్షింపుచున్నాడు,
 , హరింపుచున్నాడు, రక్షింపఁబడుచున్నాడు” ఇత్యాదులచే యానిమిత్రోపాదనముల యొక్క
 యన శ్రుతిస్సృతులు సువ్యక్తముగాచెప్పుచున్నవిగదా

౨౫ ఇట్లు తానేజగత్తై పరిణమించునెడను ౨ “హేయగుణములు లేనిదియు సంసారము
 క్రినిదియు, అవయవములులేనిదియు, కదలికలేనిదియు, శాంతమైనదియు, [బ్రహ్మము]” ౩ “సత్యమై
 దియు జ్ఞానస్వరూపమైనదియు ననంతమైనదియు బ్రహ్మము” ౪ “వికారములేనివాడును శుద్ధుడు
 గగువానికొకట” అని ఈతని నిర్వికారుడుగ చెప్పటయెట్లు అనెడిశంకును అనువదించుచు
 న్నారు (ఐతే నిర్వికారుడొట యెట్లన్నను) అని

౨౬ “దానిం బరిహరింపుచున్నారు (స్వరూపమునకు) ఇత్యాదిచే

అనగా - చిదచిద్రూపవిశేషణవిశేష్టమైన తానేజగత్తై పరిణమించునెడను విశేష్యమైన స్వ
 రూపమునకు వికారము లేకుండుటచే నిర్వికారుడన లోపములేదనుట

౨౭. స్వరూపమునకు వికారములేనియెడను ఈతడేజగత్తై పరిణమించును అనెడిపరి
 ణామవీతనికి కల్పరీతియెట్లనెడి శంకననువదించుచున్నారు (ఐతే పరిణామము కలుగుట
 యెట్లన్నను) అని.

౨౮ విశిష్టవిశేషణసద్వారకమాక

౨౯ ఒరుశిలద్విక్కుణ్ణానస్వభావమ్ సర్వశక్తిక్కుక్కుడాతోఽఘ్రియాతితే

౨౮ అతుక్కుత్తరమరళిచ్చెయ్కితార్ (విశిష్టవిశేషణసద్వారకమాక) ఎష్టు

‘విశిష్టంచితీ విశేషణంచేతి విశిష్టవిశేషణమ్’ ఎష్టు ప్రథమమ్ కర్తృధారయ సమాసత్తై ప్పణ్ణి, ‘ద్వారేణసహవర్తి ఇతిసద్వారకమ్’ ఎష్టు అనంతరపదత్తై బహువ్రీహిత్తు, ‘విశిష్టవిశేషణేనసద్వారకం విశిష్టవిశేషణసద్వారకమ్’ ఎష్టు త్రితీయాతత్పురుషనాక శబ్దత్తుక్కు వ్యుత్పత్తిప్పణ్ణిక్కోర్వతు విశేషమాచట - విశేషయ్యుక్తమానతాయ్, విశిష్టమానవిశేషణమెష్టు దణ్ణకుణ్ణలాదికళో బోలన్కిక్కే శరీరభూతమాక్రయతే, పృథక్సిద్ధ్యర్థమలాత విశేషత్తైయ్యుద్దైతాన చిదచిద్రూపవిశేషణత్తైచ్చొల్లుణ్ణిటతు అన్తిక్కే, విశిష్టవిశేషణమెణ్ణిటవితుక్కు - శరీరభూతమాయ్ క్కోణ్ణు ఎష్టు మొక్కిత్తినోడే కూడియ్కిణ్ణి విశేషణమెష్టు బారుళాకపుమామ్ అబోతుమ్, పృథక్సిద్ధ్యర్థమాన దణ్ణకుణ్ణలాదికళో న్యావృత్తిసిద్ధిక్కుమితే విశేషణాదే సద్వారకమాకమైతు - ఇప్పడి ఆపృథక్సిద్ధమాన విశేషణమాకీట పేతువారే ద్వారసహితమాక వివనుక్కు పరిణామముణ్ణాకీటత్తై ఇత్తాల్ - ఆపృథక్సిద్ధమాన చిదచిద్రూపవిశేషణద్వారా వివనుక్కు పరిణామముణ్ణాకీట తైన్తతాయ్త్రి

౨౯ ఇప్పడి స్వరూపత్తుక్కువికారమిన్కిక్కైయ్కిక్కు స్వశరీరభూతివిశేషణద్వారా కారణాతత్తుక్కుణ్ణమ్ ఇవనే ఉపాదానమాక్రకూడుమోవెన్న వరుళిచ్చెయ్కితార్ (ఒరుశిలద్విక్కుణ్ణాన) ఎష్టుతుదణ్ణి

౨౮ విశిష్టవిశేషణసద్వారకముగ

౨౯ ఒక సాలెపురుగునకుకలిగిన స్వభావము సర్వశక్తికికలుగకవిడువతగదుగదా.

౨౮ దానికు త్తిర మానతిచ్చుచున్నది (విశిష్టవిశేషణ సద్వారకముగ) అని

‘విశిష్టంచ తత్ విశేషణంచేతి విశిష్టవిశేషణమ్’ అని ప్రథమము కర్తృధారయసమాసముంజేసి, ‘ద్వారేణసహవర్తి ఇతిసద్వారకమ్’ అని యనంతరపదమును బహువ్రీహిగజేసి, ‘విశిష్టవిశేషణేనసద్వారకమ్ విశిష్టవిశేషణసద్వారకమ్’ అనిత్రితీయా తత్పురుషముగ శబ్దమునకు వ్యుత్పత్తిచేసుకొనునది విశిష్టమనగా-విశేషముతోగూడినది విశిష్టమైనవిశేషణమనుటచే దండకుండలాదులవలెగాక శరీరభూతమగుటచే పృథక్సిద్ధ్యర్థమైన విశేషముంగల్గియున్న చిదచిద్రూప విశేషణముంజెప్పనది లేక విశిష్టవిశేషణమను దీనికి-శరీరభూత మగుచే అంతటను తనతోకూడియున్న విశేషణమని తాత్పర్యముకావచ్చును అప్పుడును పృథక్సిద్ధ్యర్థములైన దండకుండలాదుల వ్యావృత్తిసిద్ధించునుగదా. విశేషణముచేసద్వారకముగనన్నది-ఇట్లపృథక్సిద్ధమైన విశేషణమను పేతువుచే ద్వారసహితముగ వీనికి పరిణామము కలుగుననుట దీనిచే ఆపృథక్సిద్ధ చిదచిద్రూప విశేషణద్వారముగ వీనికి పరిణామము కలుగుననుట యయ్యును.

౨౯. ఇట్లుస్వరూపమునకు వికారమేకయుండగా స్వశరీరభూతివిశేషణద్వారమున కారణాతమునకెల్ల నితనే యుపాదానమగుట కూడునోయన నానతిచ్చుచున్నది. (ఒక సాలెపురుగునకుకలిగిన) అని మొదలుపెట్టి

౩౦ ఈశ్వర స్పృహకైయావతు-

అతావతు - అల్పశక్తికమానే శిలనిక్కు స్వరూపవికారమనిక్కైయిరుక్కచ్చెయితే, స్వశరీరభూతవిశేషణముఖతాతే తన్మజాతమానకార్యజాతత్తుక్కు త్తానుపాదానమామ్మడి యుజ్జానస్వభావమ్, ౧ “పరాస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే” ఎన్తోతప్పడుకీట సర్వశక్తిక్కుక్కుక్కుడాతోట్టియాతితే యెన్తే ౨ “యగ్లోనాభిస్సృజతే గృహ్యతేచ” ౩ “జ్ఞానాభిర్యథాస్పృహ్యస్వయం తత్ గ్రహ్యతేచ” తథాస్పృహ్యేవ మఖిలం స్వయంత ద్ద్రాసతేపారి” ఎన్నెక్కుడవతితే ౪ “కార్యేనస్తేస్వతను ముఖతస్త్యాముపాదానమాహుస్సానే శక్తిక్కుకరమితరచ్చేతి వేలాంవిలంఘ్య | ఇచ్చాయావద్విహరతిసదాజ్ఞరాజాన శ్చైవైవేదానాదితయకరీసార్థి నాథో విభాన్యా” ఎన్మరుచిచ్చెయితాతోభట్టర్ ఇప్పడి నిమిత్తోపాదాన కారణత్వగైచ్చొల్లి సహకారికారణత్వమ్ కొల్లాతోట్టినతు, సర్వజ్ఞత్వాదిగుణయోగమ్ కీర్త్యోల్లుకైయాలుమ్, నిమిత్తోపాదానజ్ఞకుక్కు విక్యమ్కొల్లుకైయాలుమ్, తన్నడైయే సిద్ధిక్కుమెన్నుమత్తాతే ఆకైయితే వేదాన్తనూత్రతిలుమితు విశేషిత్తుచ్చొల్లాతోట్టినతు

౩౦ ఆక, ఈశ్వరనే త్రివిధకారణముమెన్నుమిడమ్ సాధితారాయ్ నిష్టార్కీర్త్ అనన్తరమ్, ౫ “అజామేకామ్” ౬ “గౌరవాద్యన్తవతి” ౭ “త్రిగుణంతజ్జగద్యోనిరనాదిప్రభవాప్యయమ్” ౮ “అజోహ్యేకః” ౯ “జ్ఞాన్జ్ఞాద్వావజావీతనీ” ౧౦ “అజోనిత్యకౌత్సవ

౩౦ ఈశ్వరుడు స్పృహించుట యనగా-

అనగా-స్పృహశక్తిగల సారెపురుగునకు స్వరూపవికారము లేకుండనుండగా తనశరీరభూతమైన విశేషణముయొక్కముఖముచే నూళ్లసమూహమైన కార్యసమూహమునకు తాను ఉపాదానమగునట్లున్న స్వభావము, ౧ “ఈతని కనేకవిధములుగల గొప్పశక్తి శ్రుతిలో వినబడుచున్నది” అనిచెప్పబడియేడి సర్వశక్తికీకలుగక విడువదగదుగదా యనట ౨ “ఎల్లుసారెపురువు సృజించుచున్నదో సంహరించుచున్నదో” ౩ “సారెపురువు స్వయముగసృజించి తిరుగియు దానినెట్లుమింగుచున్నదో అట్లనే ఈశకలమునసృజించి శ్రీహరి స్వయముగనేదానిని మింగుచున్నాడు” అనదగియున్నదిగదా ౪ “ఓశ్రిరంగనాథా! స్వతస్సిద్ధమైన నీయొక్కసంకల్పము కష్టసాధ్యసుఖసాధ్యములనెడి నీమలను అతిక్రమించి, సమస్తవస్తువులయందును ప్రవర్తించుచున్నది. అసంఖ్యమైన కార్యమందు నీశరీరభూతములైన చిదచిత్తులద్వారా నిన్ను ఉపాదానకారణముగా శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి అట్టి సమస్త కార్యములకు నుపాదాన భూతమైనది నీశక్తిగా జెప్పబడుచున్నది ఆశక్తియే ఈశ్వరునికన్నను అతీతయించినదై జగత్తును నిర్మించుచున్నది అది సారెపురుగునందుద్రత్యక్షీకరించతగినది” అనియానతిచ్చినారుగదాభట్టర్ ఇట్లునిమిత్తోపాదానకారణత్వములనుచెప్పి సహకారికారణత్వమును చెప్పకవిడిచినది, సర్వజ్ఞత్వాదిగుణయోగము క్రిందచెప్పట చేతను, నిమిత్తోపాదానముల కైక్యముచెప్పటచేతను, తనంతనేసిద్ధించునను నీహేతువులచే కనుకనే వేదాంతనూత్రమందును ఇదివిశేషించిచెప్పక విడవబడినది

౩౦ కాగానీశ్వరుడే మూడువిధములైన కారణమునను వంశమునుసాధించినవారై క్రింద తరువాత “పుట్టుక లేనిదియునొక్కటియునగుదానిని” ౬ “ప్రకృతిఅద్యంతములులేనిది” ౭ “త్రిగుణాత్తక్మగునాజగత్కారణము కారణము జన్మమునాశములేనిది” ౮ “పుట్టనివాడుఒక్కడు” ౯ “ఒక్కడు సర్వజ్ఞుడును మఱియొక్కడు అజ్ఞుడైనవారును, ఒక్కడు ఈశ్వరుడును మఱియొక్కడు ఈశ్వరుడుకానివాడునైనవారునగు, ఇద్దరును పుట్టుకలేనివారే” ౧౦ “పుట్టనివాడు,

అచిత్తై పరిణమిష్పిక్తై యమ్, చేతననుక్కు శరీరేంద్రియజ్జలై
గ్నిండుత్తు జ్ఞానవికాసతై ప్పణ్ణకై యమ్

తోయంపురాణః” ఇత్యదిత్రుతిస్తృతికళితో గొల్లుకిజపడియే, నిత్యమాయరుద్ధశ్చ వచితైయమ్,
చితైయమ్, ఈశ్వరక్ సృష్టిక్తైయావతు తా నేలెన్నమాకాక్ష్యయితే యరుళిచ్చెయ్కితార్
(ఈశ్వరక్ సృష్టిక్తైయావతు) ఎన్నతుడగ్గ

క్రిజగత్కారణభూతనాకచొప్పిల్లప్పట్ట పీశ్వరక్ చేతనాచేతి నాత్మకమాన జగ త్రైస్వప్తి
క్తైయావతు- “తమఃపరేదేవసీధవతి” ఎన్నిజపడియే తన్నో డవిభక్తమాయ్కిడన్ తమ
శ్చబ్దవాచ్యమానవచితై, “తతస్స్వయంభూర్భగ నానవ్యక్తోవ్యజ్ఞాయన్నిడమ్ | మహాభూతాది
వృత్తా జాప్రదూరాసీత్తమోనడః” ఎన్నిజపడియే స్వప్రేరణవిశేషణ్డాలే స్వస్థాద్విభక్తమాక్కి,
అనన్తరమ్, అక్షరావస్థమాక్కి, అతుతన్నైప్పిళ్ళు ఆవ్యక్తావస్థమాక్కి, అత్రైవ్యక్తశబ్దవాచ్య
మాన సమప్తివ్యప్తిరూప సమస్తకార్యజ్ఞానమామ్మడి పరిణమిష్పిక్తైయమ్, “అచిదవిశేషితాన్
ప్రళయసీమనిసంసరతః” ఎన్నిజపడియే, కరణక శేబరవిధుర నాయ్, భోగ మోక్షకూన్య నాయ్,
అచిదవిశేషిత నాయ్కిడన్ చేతననుక్కు, భోగస్థానమానశరీర తైయమ్, భోగోపకరణజ్ఞాన
విన్దియజ్జలైయమ్ కొడుత్తు, భోగమోక్షభాగిత్యావస్థామామ్మడి ముచ్చుచుట్టచితమాయ్కిడన్
జ్ఞాన త్రినుడైయవికాసత్రైప్పణ్ణకైయమ్ మెన్దై చేతననుక్కువచితు-జాత్యేకవచనమ్

అచిత్తును పరిణమింపించుటయును, చేతననుక్కు శరీరేంద్రియముల

నిచ్చి జ్ఞానవికాసమును చేయుటయును.

నాశమలేనివాడు, ఎల్లప్పుడు నుండువాడు, పురాతినుడు” అనునిట్టి త్రుతిస్తృతులలో చెప్ప
బడుచున్నరీతి నే నిత్యమైయున్న చిత్తును, చిత్తును, ఈశ్వరుడు సృజించుటయనగా నేమి
యనునాకాక్షలా సెలవిచ్చుచున్నారు (ఈశ్వరుడు సృష్టించుటయనగా) అని మొదలు పెట్టి

క్రింద జగత్కారణ భూతుడుగా చెప్పబడిన ఈశ్వరుడుచేతనాచేతనాత్మకమైన జగమును
సృష్టించుట యనగా “తమోవస్థమైయచిత్తు పరమపురుషునందేకీభావము నొందుచున్నది.”
అనుచొప్పున తనతో నవిభక్తమైయున్న తమశ్చబ్దవాచ్యంబగునచిత్తును “తరువాతి తనంతనె
పుట్టినవాడును బాహ్యోన్దియా గోచరుడును అడ్డులేని శక్తిగలవాడును ప్రకృతి ప్రేరకుడునగు
భగవంతుడు మహాభూతములు మొదలగు నీ జగత్తును ప్రకాశింపజేయుచు ప్రాదుర్భవించెను.”
అనుచొప్పునతనప్రేరణ విశేషముచే తననుండి వేఱు చేసి, యనంతరమక్షరావస్థముంజేసి, దానిని
షడప యవ్యక్తావస్థముంజేసి, దానిని వ్యక్తశబ్దవాచ్యమైన సమప్తివ్యప్తిరూప సమస్త కార్యములు
నగునట్లు పరిణమింపజేయుటయును “ప్రళయదశయందు అచిత్తులకింబై విశేషములేక సంస
రించుచున్న” అనుచొప్పున కరణక శేబరహీనుడై, భోగమోక్షకూన్యడై అచిత్తుతో సమముగ
పడియున్న చేతననుక్కు, భోగస్థానమైనశరీరమేను, భోగోపకరణములైన యింద్రియములనునిచ్చి,
భోగమోక్షముల నొందుటకు తగినట్లు మున్ను సంకుచితమైయుండిన జ్ఞానమునకు వికాసమును
జేయుటయుననుట. చేతననుక్కు అనినయిది-జాత్యేకవచనము

౩౧. స్థితిస్థిత్కైయావతు - సృష్టమానవస్తుకల్పితే, పయిరుక్కు
నీర్ నిలై పోలే, అనుకూలమాకప్రవేశిత్తు నిస్తు సర్వరత్నకల్పై
యుమ్ పణ్ణకై

౩౨. సంహరిత్కైయావతు -

౩౧ అన న్దరమ్, స్థితిసంహరిణ్ణనిదైయ ప్రకారత్వైయు ముళిచ్చెయ్యవేణు మెన్టు
తిరువుళ్ళమ్మనీద్రే, ప్రథమమ్ స్థితియినుదైయప్రకారత్వై యుళిచ్చెయ్కొరార్ (స్థితిస్థిత్కైయా
వతు) ఎన్టుడుణ్ణి

స్థితిత్కైయావతెన్నా లే, స్థితిస్థిత్కైయావతెన్టు, స్థితియావతు - సృష్టిసంహరిణ్ణ
పోలేకర్తృగతమ్మన్కిరత్తుణ్ణు కర్మభవిక్కిణవన్తుగతమాయురప్పత్తోన్టాకైయా లే, స్థితిస్థి
త్కైయేకర్తృవ్యాపారమాకైయాల్ (సృష్టమాన) ఇత్తాది అతావతు - ౧ “తత్సృష్ట్యై”
ఎన్ణిపడియే తన్నా లే సృష్టమానవస్తుకల్పితే, పయిరుక్కురత్తుకమాయ్కొన్టా అనుకూలమాయ్
నిన్టుమ్నీర్ నిలైపోలే, ౨ “తదేవానుప్రవిశత్” ఎన్ణిపడియే తద్రత్తుణానుకూలమాక వుళ్ళే
ప్రవేశిత్తునిస్తు, తద్రత్వస్త్వనుగుమాన సర్వరత్నకల్పైయుమ్ పణ్ణకై యెన్టై అనుప్రవేశశబ్దము
అనుకూలతయాప్రవేశింపవర్క్కివిద్వత్తిల్ వివక్షితమ్ ఇత్తాల్ - స్థితిస్థిత్కైయావతు - నిలైస్థి
త్కైయా లే, తద్రత్తుణజ్జైపణ్ణకై యెన్టు తాయ్ద్రు

౩౨ అన న్దరమ్, సంహరిప్రకారత్వైయుళిచ్చెయ్కొరార్ (సంహరిత్కైయావతు) ఎన్టు
తుడుణ్ణి

౩౧ స్థితిచేయించుటయనగా - సృజింపఁబడినవస్తువులలో, పయిరునకు
నీటి నిలకడవలె, అనుకూలముగా ప్రవేశించి యుండి సర్వరత్న
లను చేయుట.

౩౨ సంహరించుటయనగా -

౩౧ అనంతరము స్థితిసంహరిణ్ణములయొక్క రీతులను నానతీయవలెననికృపచేసి, మందర
స్థితియొక్క ప్రకారమును సెలవిచ్చుచున్నారు (స్థితిచేయించుటయనగా) అని మొదలుపెట్టి
స్థితిచేయుటయనగా - ననక స్థితి చేయించుట యనగా ననినది, స్థితియనగా-సృష్టి
సంహరిణ్ణములవలె కర్తృగతముకాక రత్తుణమునకు కర్తృమయ్యేడివస్తుగతమైయుండునదొకటాచే
స్థితిచేయించుటయే కర్తృవ్యాపార మగుటచేత (సృజింపఁబడిన) ఇత్తాది అనగా- ౧ “దానిని
సృజించి” అనుచొప్పున తనచేసృజింపఁబడినవస్తువులలో, పయిరునకు రత్తుకమగుచు ననుకూల
మైయుండు నీటినిలకడవలె, ౨ “దాని నేచొచ్చెను” అనుచొప్పున దానినిరక్షించుట కనుకూల
ముగలోపల ప్రవేశించియుండి, యాయవస్థనుగుణమైన సర్వరత్నలను చేయుటయనుట అను
ప్రవేశశబ్దమునకు అనుకూలముగ ప్రవేశించుట విరికిచ్చొ వివక్షితము ఇందుచే స్థితిచేయించుట
యనగా-నిలుపుటయగుటచే తద్రత్తుణములను చేయుటయనుట యయ్యెను.

౩౨ అనంతరము సంహరిప్రకారము నానతిచ్చుచున్నారు (సంహరించుట యనగా)
అని మొదలుపెట్టి

అవినీతనానపుత్రునై పితా విలగ్జీటువై కుమూప్సోలే, విషయా

స్తరగ్గళితే కై వశరుకిఱ కరణజ్జళై కులై త్తిట్టువై కై

33 ఇమ్మాన్యుమ్ తని త్తనియే నాలుప్రకారమాయరుక్కుమ్

3౪ సృష్టియిల్, బ్రహ్మపుక్కుమ్, ప్రజాపతికళుక్కుమ్, కాలత్తుక్కుమ్,

అతావతు- ౧ “విచిత్రా దేహసమృత్తి రిశ్వరాయ నివేదితుమ్” ఎన్నికపడియే స్వసమాశ్రయణతైప్పణ్ణియుజ్జీవిక్రైక్కులు ప్పావ్ కై కొడు త్తకరిణజ్జై కొణ్ణు తిన్నై వజ్రీపడుకై యన్తిక్కే బాహ్యవిషయప్రవణనాయ్ పోప్పక ప్పవక్కువై, విధినిషేధవశ్యనాయ్ ఒదుజ్జీవరియా మల్ సై వ్విరచారియానపుత్రునై హితపరనాన పితావానవక్ ఒరువ్యాపారార్థనల్లాతపడే విలజ్జై ట్టొడుక్కివై కుమూప్సోలే, తన్నై యొజ్జీవవిషయజ్గళితే అతిప్రవణమాయనడక్కిఱ కరణజ్జళై కులై త్టొడుక్కివిట్టువై కైయై

33 ఇని, ఇంద్రసృష్ట్యాదికళితాక్ ప్రత్యేకమ్ చతుర్విధమాయరుక్కైయా లే, అత్తైయుమ్ దర్శిప్పిక్రైక్కుక ముళిచ్చెయ్ కితార్ (ఇమ్మాన్యుమ్ తని త్తనియే నాలుప్రకారమాయరుక్కుమ్) ఎట్టు ౨ “చతుర్విభాగస్సంసృష్టై చతుర్థా సంస్థితస్థితా | ప్రళయంచ కరో త్యస్తే చతుర్భేదో జనార్దనః” ఎన్నక్కడవత్తే

3౪ (సృష్టియిల్) ఇత్యాది అతావతు - సృష్టియిల్ వద్దాల్, చతుర్దళ భువనస్రష్టావాయ్, సమష్టిపురుషనాన బ్రహ్మపుక్కుమ్, అవనాలే సృష్టరాయ్, నిత్యసృష్టికర్తాకళానదశ ప్రజాపతి

అవినీతుడైనపుత్రుని తండ్రి సంకెళ్లువేసి యుంచుటవలె, విష

యాంతరములందు జూరబడుకరణములను సంహరించుచుండుట.

33 ఈమూడును ప్రత్యేకముగా నాలుగువిధములై యుండును

3౪. సృష్టియందు, బ్రహ్మకును, ప్రజాపతులకును, కాలమునకును,

అనగా- ౧ “విచిత్రమైన యీ శరీర సంపద భగవంతునికొఱకు నివేదన చేయుటకై” అను చొప్పున తన నాశ్రయించుటండేసి (ఆశ్రయించి) యుజ్జీవిండుటకు హేతువుగ తానిచ్చినసాధనములంగొని తనను బాగుపరచుకొనుట కాక, బాహ్యవిషయప్రవణుడై పోవసాంభించినపుడే, విధినిషేధవశ్యుడై ఒదిగివర్తింపక స్వేచ్ఛాచారియైన పుత్రుని హితపరుడైన తండ్రియైనవాడు ఒక్క వ్యాపారమునకు నర్హుడుకానియట్లు సంకెళ్లు వేసియుంచునట్లు, తనకన్న వేరైన విషయములలో నతిప్రవణమైన నడిచెడి కరణములను పోగొట్టి వేఱు పరచియుంచుట యనుట

33 ఇక నీ సృష్ట్యాదులు ప్రత్యేకము నాలుగేసి విధములైయుండుటచే దానిని చూపించుటకుగాను నెలవిచ్చుచున్నార (ఈ మూడును ప్రత్యేకముగా నాలుగువిధములైయుండును) అని ౨ “భగవంతుడు సృష్టియందును స్థితియందును ప్రళయమందును ప్రత్యేకము నాలుగేసి విధములుగనుండును” అనతగియున్నదిగా

3౪. (సృష్టియందు) ఇత్యాది అనగా- సృష్టియందువచ్చినచో, పదునాలుగులోకములను సృజించువాడై, సమష్టిపురుషుడైన బ్రహ్మకును, వానిచే సృజింపబడినవారై, నిత్యసృష్టికర్త

సకలజన్మకర్మకుక్కుమ్, అస్తర్యామియాయ్, రజోగుణత్తోడే
కూడి సృష్టికుక్కుమ్:

౩౫ స్థితియిల్, విష్ణాద్విరూపేణ అవతరిత్తు, మన్వాదిముఖేన శా
స్త్రీజ్జలై ప్రవర్తిష్యిత్తు, నల్వభికాట్టి, కాలత్తుకుక్కుమ్,

కకుక్కుమ్, సృష్టికర్మక్షేత్రతమైన కాలత్తుకుక్కుమ్, ఒస్తుకొప్పుత్పాదకజ్జళాన సకలజన్మకర్మకు
కుక్కుమ్, తత్త్వత్వైవృత్తికళడైయత్తన్నకర్మలలే పర్యవసిక్కుమ్ముడ అస్తరాత్తైవాయ్, ప్రవృత్తి
హేతువాన రజోగుణవిశిష్టనాయ్ కొండ్లు సృష్టికుక్కుమ్మెన్తై ౧ “ఏకేనాంశేన బ్రహ్మసౌ భవత్య
వ్యక్తమూర్తిమాన్ | మరీచిమిత్రాః పతయః ప్రజానామన్యభాగతః || కాలస్త్వతియస్తస్యాంశ
సర్వభూతానిచాపరః | ఇత్థం చతుర్థా సంస్కృప్తేవర్తతే సౌ రజోగుణః” ఎన్నక్కడవతితే.

౩౫ (స్థితియిల్) ఇత్యాది అతావతు - స్థితియిల్ వద్దాల్, ౨ “మధ్యేవరభ్యగిరిశం
ప్రథమావతారః” ఎన్నిజవిష్ణవృత్తారమేతుడక్కవాక ౩ “సురనరతిరిక్పామవతిరన్” ౪ “ఎ
న్నిన్తియోనియమాయ్ ప్పిఱన్దాయ్” ఎన్నిజపడియే, అనేకావతారజ్జలైప్పణ్ణి ౫ “యద్వైకిం
చ మనురవడత్తద్దేవజమ్” ఎన్తు ఆప్తతమనాకి శ్రుతిప్రసిద్ధనానిమనుమతలనయాజ్ఞవల్క్య ప
రాశరవాల్కి శౌనకాడిశ్ ముఖేనస్మృతిహాసపురాణరూపశాస్త్రీజ్జలైప్రవర్తిష్యిత్తుచేతనర్ అప
థేప్రవృత్తరాకామరీడేఱుకైక్కుఱుప్పాన నల్వభికలై దర్శిప్పిత్తు, రక్షణాపయోగియనకాలత్తు

సకలజన్మకుప్రలకును, అంతిర్యామియై, రజోగుణముతోకూడి

సృష్టించును

౩౫ స్థితియందు, విష్ణాద్విరూపముగ నవతరించి, మన్వాదిముఖముగ

శాస్త్రములను ప్రవర్తింపించి, మంచిదారిచూపి, కాలమునకును,

లైన దశప్రజాపతులకును, సృష్టికర్మక్షేత్రమైన కాలమునకును, ఒకదానికొకటి ఉత్పాదకములైన
సకలజన్మకుప్రలకును, వానివాని ప్రవృత్తులన్నియు తినపక్కున పర్యవసించునట్లంతరాత్తియై,
ప్రవృత్తిహేతువైన రజోగుణముతో గూడినవాడై సృజించుననుట ౧ “అవ్యక్తస్వరూపముగల
ఈతడు ఒక అంశముచేత బ్రహ్మాయగుచున్నాడు మరియుక భాగముచే మరీచి మొదలగు ప్రజా
పతులగుచున్నాడు అతనియొక్క మూడవభాగము కాలము మరియుక భాగము సర్వభూతములు
రజోగుణముకలవాడై ఇట్లు నాలుగువిధములుగా సృష్టియందు ప్రవర్తించుచున్నాడు” అనఁ
దగియున్నదిగదా

౩౫ (స్థితియందు) ఇత్యాది అనఁగా—స్థితియందువచ్చినచో ౨ “బ్రహ్మకును శివునకును
నడుమను మొదటియవతారము” అనియెడి విష్ణవవతారము మొదలుగ ౩ “దేవమనువ్యతిర్యక్తాతు
లలో నవతరింపుచు” ౪ “అనేకరూపంబులు ననేక ప్రకారంబులునైన జాతులలోపుట్టినవాడా”
అనునట్లు అనేకావతారములంజేసి ౫ “దేనిని మనువుచెప్పినో యది మంచువలె నవశ్యానుష్ఠేయ
ము” అని ఆప్తతమృదుగ శ్రుతిప్రసిద్ధుడైన మనువు మొదలైన యాజ్ఞవల్క్య పరాశర వాల్మీకి శౌన
కాదులఘోషమున స్మృతీహాసపురాణరూపశాస్త్రములను ప్రవర్తింపఁజేసి, చేతిను లవమార్గమునం
బ్రవర్తించువారలు కాకుండ నీడేరుటకు హేతువైన మంచితోవనుచూపించి, రక్షణాపయోగియైన

సకలభూతజగతుక్కు మస్త్ర్యామియాయ్, సత్త్వగుణత్వోడేకూడి
స్థితిస్థిక్కుమ్.

3౬ సంహారత్తిల్, రుద్రనుక్కుమ్, అగ్న్యస్త కాదికభుక్కుమ్,

క్కుమ్ లోక త్రిలాన్తుక్కుమ్ రక్షకమాన సర్వభూతజగతుక్కుమ్, తత్త్వప్రవృత్తికల్ తన్నతా
మృడి అస్త్రాత్మావాయ్, జ్ఞానప్రకాశానిహేతువాన సత్త్వగుణవిష్టవాయ్ క్కుమ్ స్థితిస్థిక్కుమ్
మైత్తై ౧ “ఏకాంశేనస్థితోవిష్ణుః కింపరిపాలనమ్ | మన్వాదిరూపేచాస్మేన కాలరూపోఽప
రేణచ || సర్వభూతేషుచాస్మేనసంస్థితం కురుతేస్థితిమ్ | సత్త్వగుణంసమూర్తిర్విజగతిః పురుషోత్తి
మః ” ఎన్నక్కడవతితే పురాణత్తిల్ ౨ “ఏకాంశేనస్థితోవిష్ణుః” ఎష్ట, విష్ణవతారి మొత్తై
యుమ్ శొన్న వితు - అవతారా సర్వభుక్కుమ్ సుపలక్షణమెట్టుకొళ్ళవేణుమ్, (విష్ణుదిరూపేణ
అవతరిత్తు) ఎన్నివరులెచ్చెయ్ కైయారే

3౬ (సంహారత్తిల్) ఇత్యాది అతానితు - సంహారత్తిల్ వద్దాల్, సంహారాక్కలిల్
తల్లెయినరుద్రనుక్కుమ్, అవాస్తరసంహారాక్కళాన అగ్న్యస్తకాదికభుక్కుమ్, సంహారోప
యోగియానకాలతుక్కుమ్, ఒత్తుక్కుమ్ నాశకమాన సకలభూతజగతుక్కుమ్, తత్త్వప్రవృత్తిక
శ్లెల్లామ్ తన్నతామృడి అస్త్రాత్మావాయ్, కచ్ఛారామల్ కెయ్ కైక్కుమ్ అప్పానతమోగుణవిష్ట
నాయ్ క్కుమ్ సంహరిక్కుమ్ మైత్తై 3 “అశ్రిత్యతమసోవృత్తిమస్త్రకాలేతేధాప్రతుః | రుద్రస్వ
రూపోభగవానేకాంశేన భవత్విజః || అగ్న్యస్తకాదిరూపేణభాగేనాస్మేనవర్తతే | కాలస్వరూ

సకలభూతములకును సంత్ర్యామియై, సత్త్వగుణముతోకూడి స్థితి
చేయించును.

3౬. సంహారమునందు, రుద్రునకును, అగ్ని యమాదులకును,

కాలమునకును, లోకంబున నొక్కదానికొక్కటి రక్షకంబులగు సర్వభూతములకును, వానివాని
ప్రవృత్తులు తనయధీనంబులగునట్లు అంతరాత్మయై, జ్ఞానప్రకాశాని హేతువైన సత్త్వగుణముతో
కూడినవాడగుచు స్థితి చేయించుననుట ౧ “పురుషోత్తముడు ఒకయంశముచే విష్ణువుగానుండి
సత్త్వగుణము నాశ్రయించి పరిపాలనముంజేయుచున్నాడు, మరియుక భాగముచే మన్వాదిరూప
ముగానుండియు వేరొందుభాగముచే కాలరూపముగానుండియు, మఱియొక భాగముచే సర్వ
భూతములయందు నుండియు జగత్తుయొక్క స్థితిని చేయుచున్నాడు” అనదగియున్నదికదా
పురాణమందు ౨ “ఒకయంశముచే విష్ణువుగానుండి” అని విష్ణవతారి మొక్కదానింజెప్పిస్త
యిది అవతారాంతరియలకు సుపలక్షణముని గ్రహించవలెను, (విష్ణుదిరూపముగ నవతరించి)
అని వీరునెలవిచ్చుటచే

3౬ (సంహారమునందు) ఇత్యాది అనఁగా-సంహారమందు వచ్చినదైవడల, సంహరిం
చువారలలోపెద్దయగు రుద్రునకును, వానికిలోబడిన సంహర్తలైన అగ్ని యమాదులకును, సంహారో
పయోగియైన కాలమునకును, ఒక్కదానినొక్కటి నాశముంజేయు సకలభూతములకును, ఆయా
ప్రవృత్తులన్నియును తనవగునట్లు అస్త్రాత్మయై కండ్లుకనపడకుండచేయుటకు హేతువైన
తమోగుణముతోకూడుకొని సంహరించుననుట 3 “సంహారకాలమందు పుట్టుకలేని యాప్రభువు
తమోవృత్తి నాశ్రయించి యొక భాగముచే రుద్రుడుగాను, మఱియొక భాగముచే నగ్ని-యమాది
రూపముగాను, వేరొందుభాగముచే కాలస్వరూపుడుగాను, మఱియొక భాగముచే సర్వభూత

కాలత్తుక్కుమ్, సకల భూతజ్ఞభుక్కు మన్త ర్యామియాయ్,
తమోగుణత్తోజ్జేకాడి సంహరిక్కుమ్

32 శిలరై సుఖకళాకవుమ్ శిలరై దుఃఖకళాకవుమ్ సృష్టితా లీశ్వర
సుక్కు వై షమ్యు నైర్ఘ్ర్యణ్యజ్ఞో వారాతోవెన్నిల్?

ఈ భాగోఽన్యస్సర్వభూతానిచాపరః॥ వినాశంతుర్వత స్తస్యచతుర్థైవమహాత్మనః” ఎన్నక్కడవ
తే సృష్ట్యాదికలిల్ చతుర్విభాగజ్ఞులుగిది తిల్ అంశశబ్దమాలే - బ్రహ్మాదికలైచ్చొట్టి
గోలు, అవర్కళవసుక్కు ప్రకారిభూతరాకైయాలే యెన్ను మిడతై అనన్తరమ్, “బ్రహ్మద
క్షదయఃకాలస్తథైవాభిలజన్తవః | విభూతయో హరే రేతా జగత సృష్టిహేతువః॥ విష్ణుర్వన్వా
దయః కాల స్సర్వభూతానిచద్విజన్ధి తేర్ని మి త్తభూతస్య విష్ణురేతా విభూతయః॥ రుద్రఃకాలాన్త
కాద్యాశ్చ సమస్తాశ్చైవజన్తవః | చతుర్థాప్రళయేహ్యేతా జనార్దన విభూతయః” ఎన్తు మూన్తు
గ్గోకతాలే స్ఫుటమకప్రతిపాదితానితే శ్రీపరాశరభగవాన్ ఇతైనినై తిత్తి యవరుమ్ (అన్తర్యా
మియాయ్) ఎన్తురుళిచ్చెయ్తతు ౨ “విష్ణుర్వన్వాదయః” ఎన్నిఱ్ఱొక తిల్ విష్ణునైయుమ్
విభూతియాకచ్చొన్న మితు అవతారప్రయుక్తమాన విగ్రహపరమాక్కడవతు.

32 ఇని, విషమసృష్టియడియాక మన్తమతికళుక్కుణ్ణాకక్కడవశక్తైర్మయై పరిహరిక్కు
క్కాక, ప్రథమమ తద్విషయశక్తైర్మయనువదిక్కితార్ (శిలరై) ఎన్తుడుజ్గి

అతావతు - సృష్టిక్కిఱనశిల్, సర్వాత్కల్లైయుమ్ ఏకప్రకారమాకవిష్టిక్కే దేవ
సునుష్యోది విభాగేన, శిలవాత్కల్లై సుఖకళాకవుమ్, శిలవాత్కల్లై దుఃఖకళాకవుమ్

కాలమునకును, సకలభూతములకును సంతర్యామియై, తమో
గుణముతోకూడి సంహరించును.

32 కొందరిని సుఖముగలవారుగను, కొందరిని దుఃఖముగలవారు
గను సృష్టించినయెడ ఈశ్వరునికి వైషమ్యనైర్ఘ్ర్యములు
రావ్రా అనిన.

ముటుగాను నుంటున్నాడు సంతరముఁజేయు నామహాత్ముని నాల్గువిధములు నిట్లున్నవి” అనఁ
దగియున్నదిగదా సృష్ట్యాదులయందు చతుర్విభాగము చెప్పవలెనందు అంశశబ్దముచే బ్రహ్మ
దులనచెప్పట, వారలు వానికి ప్రకారభూతులగుట చే ననునంశమును అనంతరము “బ్రహ్మ,
దక్షదులు, కాలము, సమస్తభూతములు, అనునివి భగవంతునికి సృష్టిహేతువులైన విభూతులు,
విష్ణువు, మన్వాదులు, కాలము, సమస్తభూతములు అనునివి స్థితిహేతువులైన విభూతులు, రుద్రు
డు, యమాదులు, కాలము, సమస్తభూతములును నివి ప్రళయహేతువులైన విభూతులు,” అనిమా
డుశ్లోకములచే స్ఫుటముగా ప్రతిపాదించెను గదా శ్రీపరాశరభగవంతుడు దీనిందలచి యే వీరును
(అంతర్యామియై) అనిసెలవిచ్చినది ౨ “విష్ణువు మన్వాదులు” అనెడి శ్లోకమందు విష్ణువును
కూడ విభూతిగ చెప్పిన యిది అవతారప్రయుక్తమైన విగ్రహపరముకాదగినది

32 ఇక విషమ సృష్టినిపట్టి బుద్ధిహీనులకు కలుగబోవుశంకను పరిహరించుటకుగాను
మొదట ఆ విషయమందలి శంకననువదించుచున్నాడు. (కొందరిని) అని మొదలుపెట్టి
, అనగా-సృజించునపుడు అందరాత్మలను నొక్కవిధముగగాక దేవమనుష్యుని విభాగము
చే, కొందరాత్మలను సుఖవంతులనుగాను, కొందరాత్మలను దుఃఖవంతులనుగాను సృజించిన

3౮ కర్తృమడియాకచ్చయక్తే యాలుమ్, మణ్తిన్తప్తజ్జెయై నాక్కి-
లే కుఱియి ట్టజ్జప్పణ్ణమ్ మాతావైప్పోతే హితపరనాయ్ చ్చె-
య్ కే యాలుమ్ వారాతు

సృష్టితాల్, సర్వసమనాయ్, పరమదయా వా నాయుక్తు మ్మిశ్వరసుక్మేల్లారశివిల మొత్తిరా
మైయాకిఱ వైషమ్యముమ్, దుఃఖికళాక సృష్టిక్కియాలే పరదుఃఖాన్హిష్టుత్తిరూపైయాన కృపై
యిల్లా మైయుమ్ వారాతోవెన్దితాకిల్లెన్

3౮ అత్తైపరిహరిక్కిఱార్ (కర్తృమడియాక) ఎన్టుడుడజ్

అతావతు - శిలరైనుఖికిళాకవుమ్ శిలరైదుఃఖికిళాకవుమ్ సృష్టిక్కిఱవితు - విషమసృష్టి
క్కుఱుప్పానచేతనరుడైయ కర్తృమడియాకచ్చయక్తేయాలుమ్, దుఃఖికిళాక సృష్టిక్కిఱవితు -
తనక్కురోగకరమానమణ్ణేవిరుమ్పిత్తిన్న ప్రజ్జెయైమేలేతిన్నాతపడినాక్కిలేకుఱియిట్టు మణ్
తిన్న భయప్పడుమ్పడిపణ్ణమ్ హితపరైయానమాతావైప్పోలే, ఇవర్ కళో, మేల్దుఃఖహేతువా
నకర్తజ్జలేష్యజ్జవణ్ణమ్పడి హితపరనాయ్చెయ్ కేయాలుమ్, వైషమ్యనైర్పుణ్యజ్జలిరణ్ణమివను
క్కువారాత్తెన్దై ఇతాల్ ౧ “వైషమ్యనైర్పుణ్యేనసావేక్షత్వాత్” ఎన్దిఱవేదాన్తనూత్రార్ధ
త్తైయరుళిచ్చయితారాయిల్దు ౨ “నిష్పాన్నతంచ కరుణంచ జగద్విచిత్రం కర్తవ్యవేక్ష్య
సృజత స్తవరగ్జేశీన్ | వైషమ్య నిర్పుణతయో ర్నిఖలుప్రసక్త స్తద్విహ్నూత్రనచివా
యో గృణన్తి” ఎన్దితుతన్దై భట్టరుముళిచ్చయ్ తారిత్

3౮ కర్తృమును మూలముగాగొనిచేయుట చేతను, మన్నుతినిన శిశు
వును నాలుకయందు చురకపెట్టి భయపడునట్లు చేయు తల్లి
వలె హితపరుడై చేయుట చేతనును రాదు

యెడను, సర్వసమదై పరమదయావంతుడైయుండు నీశ్వరునకు అందయెడ నొక్కరితనుండ
కుండుటయను వైషమ్యంబును, దుఃఖవంతులనుగ సృజించుట చే పరుల దుఃఖమును సహింపలేమి
యైనకృప లేకపోవుటయును రాదా అనినచో, అనుట

3౮ దానింబరిహరిపుచున్నారు (కర్తృమూలముగా) అని మొదలుపెట్టి

అనగా కొందరిని సుఖులనుగాను కొందరిని దుఃఖులనుగాను సృజించెడి యిది, విషమ
సృష్టికిమూలమైన చేతనలయొక్క కర్తృముమూలముగ చేయుటచేతను, దుఃఖులనుగ సృజించు
నది తనకు రోగకరమైన మన్నునాకించితినిన ప్రజను మరల తినకుండునట్లు నాలికపై చురకపెట్టి
మన్ను తినుటకు భయపడునట్లు చేయు హితపరురాలైన తల్లివలె, వీరలు మరల దుఃఖహేతువు
లైన కర్తృలంజేయ భయపడునట్లు హితపరుడైచేయుటచేతను, వైషమ్యనైర్పుణ్యములు రెండును
వీనికి రావు, అనుట ఇందువలన ౧ “సావేక్ష్యుడగుటను వైషమ్యనైర్పుణ్యములులేవు” అని
యెడి వేదాంతనూత్రార్థమును నెలవిచ్చినవారై ౨ “ఓరంగళాయీ! నీచోచ్చంబును దుఃఖ
కరంబును విచిత్రంబు నగుజగత్తును కర్తృము ననునరించి సృజించెడి నీకు వైషమ్యనైర్పుణ్యముల
ప్రసక్తిలేదు. ఈ అంశమును బ్రహ్మనూత్రములతో కూడియున్న శ్రుతులు చెప్పదున్నవి” అని
దీనిని భట్టరును నెలవిచ్చినారు గదా.

౩౯. ఇవన్తాక్ “మున్నీర్ ఇాలమ్ పడై త్త వెమ్ముకిల్ వణ్ణక్” ఎన్ని
అపడియే,

౩౯ ఆక (సకలజగత్సర్వస్థితిసంహరకర్తావాయ్) ఎన్వత్తై యుపపాదితారాయ్ నిన్టార్ కీర్త్, అనన్తరమ్, (విలక్షణవిగ్రహాయుక్తనాయ్) ఎన్వత్తై యుపపాదిష్టతాకపుపక్రమిక్కితార్ (ఇవన్తాక్) ఎన్వతుడణ్ణి

నడువుశాన్మ ఆర్తాది చతుర్విధపురుషసమాశ్రయణీయత్వముమ్, ధర్మాదిచతుర్విధఫలప్రదత్వముమాకిటవివై యిరణ్డైయు ముపపాదియాతోబ్బివా నెన్నెన్నిల్, ౧ “కారణంతుధ్యేయః” ౨ “యో బ్రహ్మణం విదధాతి పూర్వమ్” ఇత్యాదియిచ్చొల్లుకిటపడియే, కారణవస్తువే యుపాస్యముమ్ ఆశ్రయణీయము మాక్తయాలే, కారణత్వశ్శాన్మ పోతే, ౩ “చతుర్విధాభజన్తే నామ్” ఎన్నిట చతుర్విధపురుషసమాశ్రయణీయత్వముమ్, ౪ “ఫలమతకపపత్తేః” ఎన్నిట పడియే, ఫలప్రదత్వహేతువాన సర్వశక్తియోగమ్ కీర్తేఉక్తమ్ కైయాలే, ధర్మాదిచతుర్విధఫలప్రదత్వము మర్ధాదుక్తమెన్నుమ్ నిన్వెవాలుమ్, అనన్తరీ లుపపాదనీయాంశమ్ మికవుముల్లామై యాలుమ్, తదుపాదానమ్మణ్ణిన్ద్రీలర్ ఆక్తయాలే, కీర్తనన్మ కారణత్వతోడే విగ్రహయోగత్తు కన్వయత్తైచ్చొల్లిక్కిణ్ణు కిశరుకితార్ (ఇవన్తాక్ ౫ “మున్నీర్ ఇాలమ్ పడై త్త వెమ్ముకిల్ వణ్ణక్” ఎన్నిటపడియే, సవిగ్రహనాయ్కోణ్ణు సృష్ట్యైదికత్తైప్పణ్ణుమ్) ఎన్వ

౩౯. ఇతను, “మూడువిధంబులైన జలములుగలభూమిని సృజించిన
మేఘమువంటి కాంతిగలవాడు” అనుచొప్పున

౩౯ కాఁగా (సకలజగత్సర్వస్థితి సంహరకర్తయై) అనుదాని నుపపాదించువేసిరి క్రింద అనంతరము (విలక్షణవిగ్రహాయుక్తడై) అనుదాని నుపపాదించునదిగా నుపక్రమింపుచున్నారు (ఇతను) అని మొదలుపెట్టి

నడుమ చెప్పిన ఆర్తాదిచతుర్విధపురుషసమాశ్రయణీయత్వమును, ధర్మాదిచతుర్విధఫలప్రదత్వమునునగు నీరెంటిని నుపపాదింపక విడువనేలయన్నను, ౧ “కారణమే ధ్యానముచేయఁదగినది”, ౨ “ఎవడు మొదట బ్రహ్మను సృజింపుచున్నాడో” ఇత్యాదులయందు చెప్పఁబడు చొప్పున కారణవస్తువే యుపాసింపఁదగినదియును, ఆశ్రయింపఁదగినదియు నగుటచే కారణత్వముచెప్పినప్పుడే ౩ “నన్ను నాలుగు తెజింగులవారు భజింపుచున్నారు” అనెడి నాలుగువిధములైన పురుషులకు నాశ్రయింపఁదగిన వాడగుటయును, ౪ “హివలన ఫలముగలుగును, ఉపహతివలన” అనుచొప్పున ఫలప్రదత్వహేతువైన సర్వశక్తియోగము క్రింద చెప్పఁబడినదగుటచే ధర్మాదిచతుర్విధఫలప్రదత్వంబు నర్హోక్తమనియెడి తలపుచేతనును, వానియందుపపాదింపవలసిన యంశము విస్తారములేనందుచేతనును వానినెత్తుకొన (స్వీకరించు) రైరి కాబట్టి క్రిందఁ జెప్పిన కారణత్వముతో విగ్రహయోగమున కన్వయమును చెప్పుచు విజృంభించుచున్నారు (ఇతను, ౫ “మూడువిధంబులైన జలములుగలభూమిని సృజించిన, మేఘమువంటి కాంతిగలవాడు” అనుచొప్పున విగ్రహముతోఁ గూడినవాడై సృష్ట్యైదులను చేయును) అని.

సవిగ్రహనాయకౌగ్ం సృష్ట్యాదికై ప్పజ్ఞామ్.

౪౦. విగ్రహద్వాక్ స్వరూపగుణజ్ఞులిఖిత్వాటితాత్మనాభిమతమాయ
స్వానురూపమాయ, నిత్యమాయ,

అతావతు-ఇష్టడిజగత్సర్వాది కర్తావాకచ్యుల్ల పటవిపన్తాక్, ఎనక్కాక అద్విమీర్ ఊద్విమీర్
వర్షజలమెట్టు మూట్టు వక్తై ప్పట్ట నీరెయ్యడైతాన సముద్రతోడేకూడిన జగ త్రైస్వప్తి వర్షక
వలాహకమ్మోలే యరక్కిణవడివై యుడైయననేయెట్టు ఆహ్వాగడైయ దివ్యప్రబంధత్తి తొప్పి
కిజపడియే, విగ్రహ సహితనాయకౌగ్ం సృష్టిస్థితిసంహరణ్ణో మూత్తైయుమ్ పణ్ణ మెన్తై

౧ “ముకిల్పణ్ణ” ఎన్నిజవితు ఔదార్యగుణపరమాక వ్యాఖ్యాతాక్కిళ్ పలరుమ్ వ్యాఖ్యా
నమ్మణ్ణినార్ కళేయాకిలుమ్, విగ్రహపరమాక వివరరులి చెప్పయ్ కై యా లే, ఇజ్జను మెరు యోజనై
యుడైయ తొళ్ళవేణుమ్ ఒత్తుకుప్పలయోజనైయు ముణ్ణాయ్ తేయరుప్పతు

౪౦. ఇని, ఇనవిగ్రహత్తియడైయ వైలక్షణ్యతై యురుచూర్ణయారే విస్తరేళిపవాదిక్కి
తార్. (విగ్రహద్వాక్) ఎట్టు తుడణ్ణి

స్వరూపగుణజ్ఞులిఖిత్వాటి లత్యనాభిమతమాకై యావతు - ఆనందమయమాన స్వరూపముమ్
ఆనందావహమాన గుణజ్ఞులిఖిత్వాటియే, నిరతిశయానందావహమాయరుక్తైయా లే, అనద్వి
త్వాట్టిలుమ్ మిగవుమభిమతమాయరుక్తై ౨ “ఇచ్చాగృహీతాభిమతోరునేహః” ఎన్న
క్కడవతితే

స్వానురూపమాకై యావతు - అనరుపమా యరుక్తై చెప్పయ్ తేయుమ్ అభిమతమా
యరుక్తమవైపోలన్తి క్కే, తనక్కురురూపమాయరుక్తై

నిత్యమాకై యావతు - స్వరూపగుణజ్ఞులిపాతి అనాదినిధనమాయరుక్తై లోకత్తిలవ

విగ్రహముతోకూడినవాడై సృష్ట్యాదులను చేయును.

౪౦ విగ్రహమన్ననో స్వరూపగుణములకన్నను అత్యంతాభిమతమై
స్వానురూపమై, నిత్యమై,

అనఁగా - ఇట్లు జగత్సృష్ట్యాది కర్తగాచెప్పబడిన వీడు, నాకొజతు ఏటిసీరు, ఊటసీరు,
వర్షజలము ననిమాడుతెరంగలయిన నీరుగల సముద్రముతోకూడిన జగమును సృజించిన వర్షాకా
లపు మేఘమువలెనన్న శరీరపుకాంతిగలవాడా అని ఆహ్వారుల దివ్యప్రబంధమందుచెప్పబడు
చొప్పన,విగ్రహసహితుడై సృష్టిస్థితి సంహరములనుమాటిని చేయుననుట ౧ “మేఘవర్షడు”
అనునది ఔదార్యగుణపరముగ వ్యాఖ్యాత లనేకులు వ్యాఖ్యానముంజేసిరే యైనను, విగ్రహపర
ముగా వీరు ఆనతిచ్చుటచే, ఇట్లు నొక యోజనకలదని గ్రహింపవలెను ఒక్కదాని కనేక
యోజనలుండనేయుంటవి

౪౦ ఇకనీవిగ్రహమయొక్క వైలక్షణ్యము నొకచూర్ణికచే విస్తరముగ నుపపాదించు
చున్నారు (విగ్రహమ్) అనిమొదలుపెట్టి

స్వరూపగుణములకన్న సత్యంతాభిమత మాటయనగా- ఆనందమయమైనా స్వరూపంబును,
ఆనందావహమైన గుణములునలెగాక, నిరతిశయానందావహమై యుండుటచేత వానికన్న
మిక్కిలి యభితమైయుండుట ౨ “ఇచ్చచేత గ్రహింపబడినదియు సభిమతమైనదియునగు
గొప్పదేహముకలవాడు” అనఁదగియ్యున్నది గదా

స్వానురూపమాటయనగా - అనరుపమై యుండినను అభిమతమై యుండువానివలె
గాక తనకనురూపమైయుండుట

నిత్యమాటయనఁగా-స్వరూపగుణములతోపాటు ఇవ్యంతములలేనిదైయుండుట.లోకమున

ఏకరూపమాయ్, శుద్ధసత్వాత్త్వకమాయ్, చేతనదేహమ్నాలే
జ్ఞానమయమాన స్వరూపతై మత్తైక్యైస్త్వికే, మాణి
క్రచ్చేస్పితే సాన్తే యిట్టువై తాప్వితే యిరుక్కువాన్నరువాన
దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు ప్రకాశకమాయ్,

యవికళుక్కు అనిత్యత్వమ్ కాజ్ఞేయా లే, ఇతిక్కుమవయవిత్వే నానిత్యత్వమ్ వారాతోవే
న్ని, వారాతు 'అంతు మొక్క అవయవసమ్మన్ధిమాత్రమల్ల పనిత్యత్వహేతు, అవయవా
రభత్వమ్ అవయవసమ్మన్ధమాత్రమే అనిత్యత్వహేతువామాకిలో, కరచరణాద్యవయవ సమ్మన్ధ
ముజ్ఞాన వాత్తాప్రక్కుమ్ వినాశవేవర వేణుమ్, ఇద్దప్పడి అవయవారభత్వత్తిలో ప్రమాణమిట్లు మై
యా లే, ఇతు కరచరణాద్యవయవ యోగియా కానిక్కుచ్చెయ్దేయుమ్ నిత్యమాయే యిరు
క్కుమ్' ఎత్తు ఇప్పడి వివరణత్తిలే యాచ్చాన్నిత్తై యరులిచ్చెయ్తారిశే

ఏకరూపమాకైయావతు - వృద్ధిక్షయాది వికారరహితమయిరుక్కు - "సదైకరూప
రూపాయ" ఎన్నక్కడవత్తిశే

• శుద్ధసత్వాత్త్వికమాకైయావతు - గుణాంతరిసంస్థమిట్లుది, సత్వత్తు కాశ్రయమయిరు
క్కిట పప్రాకృతద్రవ్యమే వడివాయిరుక్కు - "నతస్యప్రాకృతామూర్తిః" ఎన్నక్కడ
వత్తిశే

(చేతనదేహమ్నాలే) ఇత్యాది పోన్నరువాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు ప్రకాశమాకై
యావతు - శుద్ధసత్వాత్త్వికమాకైయా లే, గుణత్రయాశ్రయమాన చేతనదేహమ్నాలే, జ్ఞానమయ

ఏకరూపమై, శుద్ధసత్వాత్త్వకమై, చేతనదేహమువలె జ్ఞాన
మయమైన స్వరూపమును మరచుటకాక, మాణిక్యబరిణ్ణలో
బంగారు నుంచినట్లుండ బంగారువన్నెగల దివ్యాత్మస్వరూ
పమునకు ప్రకాశకమై,

నవయపులకు అనిత్యత్వము కనపడుటచే, దీనికి నవయవియోట చేసిన యనిత్యత్వము రాదాయన,
రాదు 'అంతటను అవయవసంబంధమాత్రము అనిత్యత్వమునకు హేతువుకాదు, మఱియేమంటే
అవయవారభత్వము అవయవసంబంధమాత్రమే అనిత్యత్వ హేతువొనెడల, కరచరణాద్యవ
యవసంబంధముగల యాత్మకును వినాశము కలుగవలెను, ఇచట నట్లవయవారభత్వమందు
ప్రమాణములేమిచే నిది కరచరణాద్యవయవయోగియైనను నిత్యమైయే యుండును' అని యిట్లు
వివరణమందు ఆచ్చాంబిళ్లగారు నెలవిచ్చినారుగదా

ఏకరూపమాటయనఁగా-వృద్ధిక్షయాది వికారరహితమై యుండుట - "ఎల్లపు డొక్క
గూపైన రూపముగలవానికొఱకు" అనఁదగియున్నది గదా

• శుద్ధసత్వాత్త్వికమాటయనఁగా-ఇతర గుణములతో సంస్థములేని సత్వగుణమున కాశ్ర
యమైయుండు నప్రాకృత ద్రవ్యమే స్వరూపమైయుండుట - "అతనియొక్క శరీరము అప్రా
కృతము" అనఁదగియున్నది గదా

(చేతన దేహమువలె) ఇత్యాది-బంగారువన్నెగల దివ్యాత్మస్వరూపమునకు ప్రకాశకమాట
యనగా శుద్ధసత్వాత్త్వికమాట చే, గుణత్రయాశ్రయమైన చేతనదేహమువలె, జ్ఞానమయమాట చే

నిరవధిక తేజోరూపమాయ, సౌకుమార్యాదికల్యాణగుణగణని
ధియాన్, యోగి ధ్యేయమాయ,

మాత్రయా లే తేజోరూపమాన స్వరూపతై ప్పజన్తో నో ద్రాతపడి మత్తైక్కైయన్తిక్కై, మాణిక్యతై
చ్చెప్పాకచ్చిమైత్తు అతిలే పొన్నైయిట్టువైత్తై బుళ్ళిరుక్మిజపొన్నై అత్తుపుజమ్మై నిమ్మలెమ్మై
మ్మడి తో ద్దొమ్మవిక్కుమాప్పోలే, ౧ “ ఎణ్ణుమ్ పొన్నురువాయ్ ” ఎన్జిలపడియై స్పృహణీయ
మాత్రయా లే పొన్నురువెత్తు శొల్లప్పడుమతాన దివ్యాత్తి స్సగూపత్తుక్కుత్తాన్ ప్రకాశకమా
యిరుక్కై

నిరవధిక తేజోరూపమాత్రయావతు - నిత్యము క్తవిగ్రహజలమ్, ఇతువుమ్ ఏకజాతీయ
ద్రవ్యమాయరుక్కచ్చెయ్తే, ఏకజాతీయ ద్రవ్యాత్తి కమాన ఖద్యోతశరీర తేజస్సిత్కాట్టిల్ ఆది
త్యశరీరత్తుక్కుడ్డొన తేజోతిశయమోలే ఇవై సావధిక తేజస్సామ్మడి తాన్ నిరవధిక తేజస్సై
వడినాక వుడైత్తై యిరుక్కై

సౌకుమార్యాదికల్యాణగుణగణనిధియాత్రయావతు - సౌకుమార్యమ్, సౌందర్యమ్, లావ
ణ్యమ్, సౌగంధ్యమ్, యౌవనమ్ ముతలాన కల్యాణగుణ సమూహత్తుక్కు శ్లోకోళమాయరు
క్కై ౨ ‘సౌందర్యసౌగంధ్య సౌకుమార్యలావణ్య యౌవనాద్యనన్త గుణనిధి నివృత్తప’ ఎత్తై
మ్మిరుమానా రరుళిచ్చెయ్తాఁజీతే

యోగి ధ్యేయ మాత్రయావతు - భగవద్ధ్యానపరరాన పరమయోగి కలుక్కు శుభాశ్రయమా
యోగోత్తైప్పొత్తుమ్ ధ్యానవిషయమా యిరుక్కై ౩ “కాచాన్యాన్వృత్తే రేవి సర్వయజ్ఞ

నిరవధిక తేజోరూపమై, సౌకుమార్యాదికల్యాణగుణగణనిధియై,
యోగి ధ్యేయమై,

తేజోరూపమైన స్వరూపమును కాంతి తోచి కుండునట్లు మరిచుటకాక, మాణిక్యమును బరి
జెగాచేసి అందు బంగారునుంచినయెడ లోనున్న బంగారును దానిగుండా పైకి ప్రకాశించునట్లు
తోపించునటులే ౧ ‘మనన యోగ్యమైన బంగారువన్నెగలవాడ’ అనుచోప్పున స్పృహణీ
యమాట చే బంగారు కాంతియని చెప్పబడునదియైన దివ్యాత్తి స్వరూపమునకు తాను ప్రకాశ
కమై యుండుట

నిరవధిక తేజోరూపమాటయనగా - నిత్యము క్త విగ్రహములను ఇగియును ఏకజాతీ
య ద్రవ్యమైనను, ఏకజాతీయ ద్రవ్యాత్తి కమైన ఖద్యోత (మిణుగురుపురుగు) శరీర తేజస్సుకన్న
ఆదిత్య శరీరమునకున్న తేజోతిశయమవలె, ఇవిసావధిక తేజస్సులగునట్లు తాను నిరవధికతేజ
స్సును రూపమున గ కలిగియుండుట

సౌకుమార్యాది కల్యాణగుణగణనిధియాటయనగా - సౌకుమార్యము, సౌందర్యము, లావణ్య
ము, సౌగంధ్యము, యౌవనము, మొదలయిన కల్యాణగుణసమూహమునకు పాత్రయైయుండుట
౨ ‘సౌందర్యము, సౌగంధ్యము, సౌకుమార్యము, లావణ్యము, యౌవనము, మొదలగు ననంతగుణ
ములకు నిధియగు దివ్యస్వరూపముగలవాడా’ అని శ్రీభాష్యకారు లానతిచ్చినారు గదా

యోగి ధ్యేయమాటయనగా - భగవద్ధ్యానపరమైన పరమయోగులకు శుభాశ్రయమగుచు
న్నట్లు ధ్యానవిషయమై యుండుట. ౩ “ ఒరేవీ! దేవదేవదగు గదాదరునియొక యోగులచే

సకలజనమోహనమాయ్, సమస్తభోగవైరాగ్యజనకమాయ్,
నిత్యముక్తానుభావ్యమాయ్, * వాళత్తడమ్మాలే సకలతాప
హరమాయ్,

మయంవపుః | అధ్యాస్తే దేవదేవస్య యోగిచిన్త్యం గదాభృతః” ఎష్ట అసాధారణవిగ్రహ
మే యోగిచిన్త్యమాక చొల్లప్పట్టతీతీ

సకలజన మోహనమాకైయావతు - జ్ఞాజవిభాగమఱ సకలజనబ్జైయుమ్ స్వవైలక్షణ్యతై
లే సిచ్చేయమతాయరుక్తై ౧ “పుంసాం దృష్టి చిత్తాపహరిణమ్” ౨ “సర్వసత్త్వమనో
హరః” ౩ “కణ్డవర్ తప్తనమపృజ్ఞుమ్” ఎన్నక్కడవతీతీ

సమస్తభోగవైరాగ్యజనకమాకైయావతు-తకవైలక్షణ్యతై క్కణ్డవర్ కకుక్కు స్వేతిర
సకలవిషయానుభవత్తిలుమ్ అత్తైయఱుత్తియై విత్తై క్కుమతాయరుక్తై ౪ “శేరిన్బ మెల్లామ్
తుఱ్డార్ తొత్తూతారత్తోళ్” ఎన్నక్కడవతీతీ

నిత్యముక్తానుభావ్యమాకైయావతు - అపరిచ్ఛిన్నజ్ఞానాది గుణుర్రాన నిత్యరాలుమ్ ముక్త
రాలుమ్ * సదాపశ్యన్తిపడియే అనవరత మనుభవిక్కుప్పడుమతా యరుక్తై

౧ * వాళత్తడమ్మాలే సకలతాపహర మాకైయావతు ౫ “కన్డైకాల్ తూయకెయ్య
మలర్ గళ్” ఎష్టతుడళ్ళి యత్పూర్ వర్ణితపడియే, దివ్యావయవజ్ఞుళుమ్ తిరుమేనియుమాన శేర్తి
యాలే, పరిప్పమారి తామరై పూత్తుపరిమళమ్ అలై యజ్జియానిఱ్ఱుతోరు తిటాకమ్మాలే యరు

సకలజనమోహనమై, సమస్తభోగవైరాగ్యజనకమై, నిత్యము
క్తానుభావ్యమై, * పరిమళతిటాకమువలె సకలతాపహరమై,

ధ్యానింపఁదగినదియు సర్వయజ్ఞ స్వరూపంబు నగు శరీరమును నీవు గాక మరియెవతె యుద్ధిం
పుచున్నది” అని ఆసాధారణ విగ్రహమే యోగిచిన్త్యముగ చెప్పఁబడుచున్నదిగా

సకలజన మోహన మాట యనగా- జ్ఞా జ్ఞ విభాగములేక(పండితతామర సాధారణముగ)
సకలజనములను స్వవైలక్షణ్యముచే వెట్టియై త్రించునదియైయుండుట. ౧ “పురుషులయొక్క చా
పులను మనమును దొంగిలించువానిని” ౨ “సకలజంతువులకును మనోహరుడు” ౩ “చూచినవార
లు తమ మనస్సును [అంగీకరించి] యిచ్చునట్లున్న” అనఁదగియున్నదిగా

సమస్తభోగ వైరాగ్య జనకమాటయనగా-తనవైలక్షణ్యమును చూచినవారలకు తనకంటె
ఘోరమైన సకలవిషయముల ననుభవించుటయందును ఆశతెగుట(వైరాగ్యము)ను వృద్ధిపొందించు
నీదీయైయుండుట ౪ “ఆ భుజములను నేవించినవారు నిరవధికసుఖములను విడిచిపెట్టిరి” అనఁ
దగియున్నదిగా

నిత్యముక్తానుభావ్యమాట యనగా- పరిచ్ఛేదములేని జ్ఞానాది గుణములుగల నిత్యులచే
తనే ముక్తులచేతను * సదాపశ్యన్తి (= ఎల్లప్పుడు చూచుచున్నారు అను) చొప్పున ఎల్లప్పుడు
ననుభవించఁబడునదై యుండుట

* పరిమళతిటాకమువలె సకలతాపహరమాట యనగా- ౫ “కన్ను, చెయ్యి, కాలును నిర్మ
లములై ఎట్టివై వికసించిన తామరపూవులు” అని మొదట పెట్టి ఆధ్వారము వర్ణించినప్రకారము,
దివ్యావయవములున్న దివ్యదేహమునైన చేరికచే, వైకాల్యము నిండునట్లు తామరపూచి పరిమళము

రం. ఈశ్వరస్వరూపదాక్ష, పరత్వమ్, పూర్వాహమ్, విభవమ్, అస్తర్యామిత్యమ్, అర్చావతారమైష్ట్యాప్రకారత్తోడే కూడియుండుక్కుమ్

శాలుమ్ అలబ్ధప్రమామయైక్యై ౧ “అత్తన మన్యజగతో నిర్దేప మగుజా మలమ్ | బిభర్తి కాస్తుభవణి స్వరూపం భగవాన్పారి || శ్రీవత్ససంస్థానధర మనస్తేన సులక్రితిమ్ | ప్రధానం, బుద్ధిరధ్యాస్తే గదారూక్షణ మాధవే || భూతాది మిన్ద్రియాదిచ ద్విధావాక్కారమీశ్వరః | బిభర్తి శబ్దరూక్షణ శార్దూక్షణేచ స్థితిమ్ || చలస్వరూప మత్యంతం జవేనా న్రితా నిలమ్ | చక్రస్వరూపంచ మనోధత్తే విష్ణుః కరేస్థితిమ్ || వజ్రరూపాతు యా మాలా వైజయంతీ గదాభృతః | సా భూత హేతుసంఘాతో భూతమాలావవైన్విజ || యానీన్ద్రియాణ్యశేషాణి బుద్ధిక్రూత కానివై | శరరూపాణ్యశేషాణి తానిధత్తే జనార్దనః || బిభర్తి యుచ్ఛాసితర మచ్యుతో త్యన్తనిర్మలమ్ | విద్యామయంతుతజ్ఞాన మవిద్యాచర్మసంస్థితమ్” ఎన్నక్కడవతీతే

రం ఆః (విలక్షణవిగ్రహాయుక్తనాయ్) ఎన్వత్తై యుపపాదితార్ కీర్త్య అననరమ్ ఇన్ద్రవిగ్రహయోగ ప్రయుక్తమాన విశ్వరచుడైయ పరత్వాది పఞ్చప్రకారత్తైయుమ్ తనీతనీయే సువ్యక్తమాక దర్శిష్టిక్మవేణుమైష్ట తిరుపుళ్ళమ్మబ్బి ప్రథమమతుతనై యుత్తేషిక్కితార్ (ఈశ్వరస్వరూపదాక్ష పరత్వమ్, పూర్వాహమ్, విభవమ్, అస్తర్యామిత్యమ్, అర్చావతారమైష్ట్యాప్రకారత్తోడే కూడియుండుక్కుమ్) ఎన్వ

రం. ఈశ్వరస్వరూపము పరత్వము, పూర్వాహము, విభవము, అంతర్యామిత్యము, అర్చావతారము నని అయిదుప్రకారములతో కూడియుండును

దివ్యాభరణముల చేతను నలంకృతమైయుండుట ౧ “భగవంతుడగుశ్రీహరి, సంబంధము లేనివారును దుర్లభములు లేనివారును నిర్మలమునగు నీజగత్తులోని యాత్మలను, కాస్తుభవణిస్వరూపముగా ధరింపుచున్నాడు ప్రధానము శ్రీవత్ససంస్థానమును ధరించినదియై అనంతునిచే నాశ్రయింపబడినది వానియందున్నదట బుద్ధి గదారూపముగ భగవంతునియందున్నది భూతాదియు నిండియాదియు ననెడి రెండహంకారములను నీశ్వరుడు శంఖరూపముగను శార్దూ(ధనుస్సు) రూపముగను ధరించియున్నాడు చించలస్వభావంబును మిక్కిలివేగము చే వాయువు నతిక్రమించినదియునగు మనస్సును చేతించుచున్న చక్రస్వరూపముగ విష్ణువు ధరించింపుచున్నాడు ఓబ్రాహ్మణుడా! * అయిదువిధములుగనున్న విష్ణువుయొక్క వైజయంతి యను మాల యేదిగలదో అది, తన్నాశ్రయసముదాయంబును పంచభూతములును భగవంతుడు జ్ఞానకర్తృత్వకములయిన యింద్రియములన్నియు నెవిగలవో వానినన్నిటిని బాణరూపమున ధరించింపుచున్నాడు మిక్కిలి నిర్మలమగు యేఖడ్గము నచ్యుతుడు ధరించింపుచున్నాడో అది అవిద్యయను నొరలో నున్న విద్యాస్వరూపమగు జ్ఞానము” అనదగియున్నదిగా

రం. కాగా (విలక్షణవిగ్రహాయుక్తడై) అనినదాని నుపపాదించినారు క్రింది, అనంతరము ఈవిగ్రహయోగప్రయుక్తమైన యీశ్వరనియొక్క పరత్వము మొదలైన యైదువిధములొటను పేరుపేరుగ సువ్యక్తముగ నెరిగింపవలెనని యనుగ్రహించి ముందుగ దానినెత్తుచున్నాడు. (ఈశ్వరస్వరూపము పరత్వము, పూర్వాహము, విభవము, అస్తర్యామిత్యము, అర్చావతారము అని ఐదుప్రకారములతో కూడియుండును) అని

* ముక్తా, మాణిక్య, మరకత, ఉద్దానీల, వజ్ర, ఇట్లు ఐదు విధములు.

(లక్ష్మీ భూమి నీళానాయక నాయ్) ఎన్నతైయును పపాదితువిట్టు పన్నె యితులొల్లాతోడ్డి వానెన్నెన్నిలో? అతి బుపపాదిక్కువేడ్లువతు పణియిల్లా మెయాలుమ్ “వైకుంఠోతు పరలోక శ్రీసహాయో జనార్దనః | ఉభాభ్యాం భూమినిశ భ్యాం కేవితేః పర మేశ్వరః” ఎన్నెయారే మేలోలొట్టిక పరత్వత్తిలే అర్ధాదు క్తమా మెన్ను మత్తెప్పల్లోవుమ్ తినిత్తుపపాదిత్తిలర్ ఆక్త యారో విరోధమిత్తై (ఈశ్వరస్వరూపమ్) ఎన్నితివిత్తిలో స్వరూపబద్ధతారే లొట్టికీటతు-స్వానా ధారణవిగ్రహత్తైయాతలో, విగ్రహవిశిష్టమాన స్వరూపస్సన్నైయాతలో సద్ధిహేణ ఇట్టరులిన ముద్రై యరణ్ణుత్తిత్తియిప్పడియిమ్, ఒకపడియిలే, తిరు కేసీయుమ్ అష్టాపడియాయుగు క్కుమ్ అతావతు పరత్వముమ్, పూహముమ్, అస్త్ర్యామిత్వముమ్, విభవముమ్, అర్చావతార ముమ్’ ఎన్నుమ్; ముద్రై పడియిలే, ఈశ్వరస్వరూపమ్ హేయ ప్రతిభలమాయ్’ ఎన్నుతుడక్క ‘పర్వపరిజనవిశిష్టమాయరుక్కుమ్’ ఎన్నతై యుపపాదిత్తివనైర్వి ‘ఇతితాక్ అష్టాపడియా యరుక్కుమ్’ ఎన్నుమ్ ఇదమ్ శబ్దతారే ప్రకృతమాన వీశ్వరస్వరూప తై పరామర్శిత్తు ‘అతితాక్ పరత్వాది రూపేణ పఞ్చ ప్రకారమాయరుక్కు’ పెన్న మివరతామే యులిచ్చెయ్కైయారే, ఇప్పడి పరత్వాది పఞ్చప్రకారవిశిష్టనాయరుప్పానెన్ను మిడతై “మమ ప్రకారాః పఞ్చతి ప్రాహు ర్వేదాస్తపారగాః | పరో వ్యూహశ్చ విభవో నియన్తా సర్వదేహనామ్ || అర్చావతార శ్చ తథా దయాలుః పురుషాకృతిః | ఇత్యేవం పఞ్చధా ప్రాహు ర్థా వేదాస్తవిదో జనాః” ఎన్న విద్యుక్తేన సంహితైయిలే తానే యరులిచ్చెయ్తానేతే

(లక్ష్మీ భూమి నీళానాయకడై) అన్న దానింగూడ నుపపాదించి, తరువాత దీనింజెప్పమాడ దా యన? నందుపపాదింపవలసిన పనిలేకపోవుటచేతను, “ఉత్కృష్టలొకంబగు వైకుంఠ మందు లక్ష్మీ సహాయుడును భూమి నీళలిరువురిచే కేవలంబడుచున్నవాడును పరమేశ్వరుడును అగుభగవంతుడు” అనుటచే ముందు చెప్పబోవు పరత్వమందు అష్టోక్తనానను దానింబట్టియును, ప్రత్యేకముగ నుపపాదించలేదు కాబట్టి విరోధములేదు (ఈశ్వరస్వరూపము) అనుచోట స్వరూపశబ్దముచే చెప్పనది, తన యసాధారణవిగ్రహమునుగాని, విగ్రహ విశిష్టమైన స్వరూపమునుగాని సంగ్రహముగ రచించిన ఇతర రెండు తత్త్వత్రయపడులలోను, ఒకపడిలో ‘దివ్యదేహ మైదువిధములై యుండున అనగా-పరత్వము, పూహము, అస్త్ర్యామిత్వము, విభవము, అర్చావతారము’ అనియును, మరియొకపడిలో ‘ఈశ్వరస్వరూపము హేయప్రతిభలమై’ అని మొదలుదెట్టిపత్ని పరిజన విశిష్టమై యుండున్న అనిదాని నుపపాదించినవెనుక ‘ఇదియె యైదు తెరంగులైయుండును’ అనియును, ఇదం (ఇది యను) శబ్దముచే ప్రకృతమైన ఈశ్వరస్వరూపమును పరామర్శించి, ‘అదియె పరత్వాదిరూపమున నయిదు ప్రకారములై యుండు’ ననియును వీరే ఆనతిచ్చుటచేతను ఇట్లు పరత్వాదిపంచప్రకార విశిష్టమైయుండువాడు అనునంశమును “వేదాంతములం దుదముట్టించినవారలు, నా కయిదు ప్రకారములు కలవని చెప్పదురు, పరము, పూహము, విభవము నమస్తత్వలకును నియంత (ఆంశ ర్యామి), దయకల్గి పురుషాకారమునుధరించిన అర్చావతారంబును, అని ఇట్లైదు విధములుగా వేదాంత తత్వలు నన్ను చెప్పుచున్నారు” అని విద్యుక్తేన సంహితయందు తానే తెలిపిచిన్నాడుగదా.

౪౨. అతిల్ పరత్వమావతు - అకాలకాల్యమాన * నలమద్దమిల్ల
తోర్ నాటిలే నిత్యము క్తర్కుభోగ్యనాయ్కొణ్డెట్టున్దరుళి యి
రుక్కుమిరుప్ప

౪౨ ఇని, ఇష్టవల్లప్రకారత్వైయు మదైవే యుపపాదిక్కుక్కొలి, ప్రథమమ్ పరత్వత్వై
యుపపాదిక్కితార్ (అతిల్ పరత్వమావతు) ఎన్దుకుడజ్జి.

అతావతు-అవై యైదిలిమ్ వైత్తుక్కొణ్డు పరత్వమావతు- ౧ “నకాల సుత్రవై ప్రభుః”
ఎన్దుమ్, ౨ “కలముపూర్తాదిమయశ్చ కాలో నయద్విభూతేః పరిణామహేతుః” ఎన్దుమ్,
౩ “యావై నజాతు పరిణామపదాన్వదం సా కాలాతిగా తవ పరామహాతీ విభూతిః” ఎన్దుమ్,
౪ “యత్కాలా దపచేలిమమ్” ఎన్దుమ్ శొల్లకిఱపడియే, కాలకృత పరిణామమిల్లాది దేశ
మాకైయాలే, కాలకాల్యమన్దిక్కి యిరుప్పతాయ్, ౫ “నలమద్దమిల్లవోర్ నాడు” ఎన్దు
మ్మడి ఆనన్దమళవిజన్దు అద్వితీయమాయరుక్కిఱ శ్రీవైకుంఠత్వై ౬ “యత్ర పూర్వే సాధ్యాస్యన్తి
దేవాః” ౭ “యత్ర ఋషయః ప్రథమజాయే పురాణాః” ఎన్దుమ్, ౮ “అయర్పణు మమర్
కళో” ఎన్దుమ్, శొల్లకిఱపడియే నిత్యాసంకుచితజ్ఞానరాయరుద్దళ్య ఆనన్ద గరుడ విష్ణుకేన్
నాదికళాన నిత్యనూరికకుక్కుమ్, ౯ “నూర్యోటిప్రతికాశాః పూర్ణేన్ద్రయంతిసన్నిభాః |
యస్మిన్మదే విరాజన్తే మక్తా స్సంసారభన్తైః” ఎన్దిఱపడియే, నివృత్తసంసారరాయ్, అస
ంకుచితజ్ఞానరాయన్దుక్కుమ్, అనుభవవిషయభూత నాయ్కొణ్డెట్టున్దరుళియరుక్కు మిరు

౪౨ అందు పరత్వమనగా - అకాలకాల్యమై * యనంతానందమై
యద్వి తీయమైనదేశమున నిత్యము క్తులకు భోగ్యుడై వేంచే
సియుండునునీకి.

౪౨ ఇక నీయైదు ప్రకారములను వరుసగా నుపపాదింపఁగారి ప్రథమమున పరత్వ
ము నుపపాదింపుచున్నాయి (అందుపరత్వమనగా) అనిమొదలు పెట్టి

అనగా-అయైదింటిలోను పరత్వమనగా- ౧ “అచట కాలము సమర్థముకాదు” అనియును
౨ “కలముపూర్తాది స్వరూపమగు కాలమేవిభూతికి పరిణామహేతువు కాదో” అని
యును ౩ “ఎయ్యది యొకసారియైనను పరిణామశబ్దమునకుస్థానముకాదో అది కాలము నతీక్రమిం
చినదియు గొప్పదియు నుత్కృష్టమైనదియు నగు నీవిభూతి” అనియును ౪ “ఏదికాలమునల్ల
ఫరిపాకమునొందదో” అనియు, శిష్టబడు చొప్పున కాలకృతపరిణామములేని దేశమగుటచే
“కాల కాల్యముగాఁ నుండునదై ౫ “మేరిలేని యానందము కలదియు నద్వితీయంబు నగు
దేశము” అనుచొప్పున ఆనందము కాలతలేక అద్వితీయమై యున్న శ్రీవైకుంఠమందు ౬ “ఎ
చోట పూర్వమును సాధ్యులు వైకదేవతలున్నారో” ౭ “ఎచోట ఋషులును మొట్టమొదట
పుట్టినవారును ప్రాచీనులువైనవారున్నారో” అనియును ౮ “అజ్ఞానములేని నిత్యనూరులు”
అనియును చెప్పబడు చొప్పున నిత్యాసంకుచితజ్ఞానలైయున్న అనంత గరుడ విష్ణుకేనాదు
లయిన నిత్యనూరులకును ౯ “ఏస్థానమందు సంసారబంధముచే విడువఁబడినవారు కొటినురుల
కాంతితో సమమగు కాంతితోను పదివేలచంద్రుల కాంతివంటి కాంతితోను కూడిన వారుగ
నున్నారో” అనుచొప్పున నివృత్తసంసారులై అసంకుచితజ్ఞానలైన ముక్తులకును అనుభవ

౪౩. వ్యూహమావతు - సృష్టిస్థితిసంహారార్థమాకవుమ్, సంసారిసం
రక్షణార్థమాకవుమ్, ఉపాసకానుగ్రహార్థమాకవుమ్, సజ్కుర్ష
ణప్రద్యుమ్నానిరుద్ధరూపేణనిఱ్ఱుమ్ నితై

పైపై ౧, "వైకుంఠేతు పరే లోకే నిత్యత్వేన వ్యవస్థితమ్ | పశ్యంతి స చా దేవం శత్రైర్హా
నేనచామరాః" ఎన్నక్కడవతితే

౪౩ అన ప్రకమ్, వ్యూహమై యుపపాదిక్కితార్ (వ్యూహమావతు) ఎన్నతుడగ్గి

అతావతు - వ్యూహమై వినియోగమ్ లీలావిభూతియై నాకైయాలే, ఇవిభూతియి
నుడైయ సృష్టియెన్న, స్థితియెన్న, సంహారమెన్న, ఇవత్తై నిర్వహితైక్రమాకవుమ్, బుభు
క్షుకృతానసంసారికై అనిష్టనివృత్త్యాదికలైప్పణ్ణి రక్షితైక్రమాకవుమ్, ముముక్షుకృతా
యుపాసిక్కుమవర్కకుక్కు సంసారనివృత్తిపూర్వకమాక తైవై వ్యవస్థాపితైక్రమకృతాన
వనగ్రహమై పుష్కలైక్కుడలాకైక్రమాకవుమ్, సజ్కుర్షణ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధరకైక్రమాకైక్కు
నిఱ్ఱుమ్ నితై, వ్యూహమావతైక్రై ఇతిల్ ఇన్నవ్యూహమై యిన్నుతియుమ్ మెన్నుమి
డమ్ మేలుపపాదన త్తిలే కణ్ణుకొళ్ళత్తు ౧ "చతుర్విధ సృష్టిగవా న్ముముక్షాణాం హితాయనై |
అస్యేషామపి లోకానాం సృష్టి స్థితిస్తే నిధయే" ఎన్నమ్, ౨ "అన్త్యా దైవ సేనానే వ్యూహ
ఆద్యమయేరితః | అనాదికర్త విశ్వానాం సంసారే పతితామధః" ఎన్నతుడగ్గి ౪ "ఉపాస
కానుగ్రహార్థం జగతోరక్షణాయచ" ఎన్నమ్ ౫ "అవిరాజీ ద్భగవతిః పంచాయుధపరివృత్తః |

౪౩ వ్యూహమనగా - సృష్టిస్థితిసంహారార్థమైయును, సంసారిసం
రక్షణార్థమైయును, ఉపాసకానుగ్రహార్థమైయును, సంకర్షణప్ర
ద్యుమ్నానిరుద్ధరూపముగానిలుచు నిలుకడ

విషయభూతుడగుచు వేంచేసియుండు నునికి యుట ౧, "వైకుంఠ మకై యుక్తైస్త్వ లోక
మందు నిత్యుడుగనున్న దేవుని శత్రుములచేతను జ్ఞానముచేరు నిత్యనూరులుచూచుచున్నా
రు" అనందగియున్నదిగా

౪౩ అనంతరము వ్యూహము యుపపాదింపు చున్నాను (వ్యూహమనగా) అని మొదలు
పెట్టి

అనగా - వ్యూహమునకు వినియోగము లీలావిభూతిలో నగుటచే, నీ విభూతియొక్క
సృష్టియేమి, స్థితియేమి, సంహారమేమి, వీనిని నిర్వహించుటకును, బుభుక్షువు (అనుభవే
చ్ఛగలవార) లయిన సంసారులను అనిష్ట నివృత్త్యాదులు చేసి రక్షించుటకును, ముము
క్షువులయి యుపాసించువారికి సంసార నివృత్తి పూర్వకముగ తననువచ్చి చేరుటకు
హేతువైన యుగ్రహమును చేయుటకు హేతువు అగుటకును, సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నా
నిరుద్ధులగుచు నిలిచెడి నిలకడ వ్యూహమనుట ఇందు ఈవ్యూహముచే నిర్దానింజేయు
ననునంతమును మీద నుపపాదించుటలో తెలుసుకొనదగినది ౧ "మముక్షువుల హితము
కొఱకును ఇతరప్రజల సృష్టిస్థితి సంహారములు నిర్ధించుటకును భగవంతుడు నాలుగువిధములు
గలవాడగుచున్నాడు" అనియును ౨ "ఓసేనాధిపతి! విస్తరిముగ మొదటి వ్యూహమునాచే
జెప్పబడినది అనాది యగు కర్తమునకు స్వాధీనాలు సంసారమందగుంటుచున్న" అనిమొ
దలుపెట్టి ౪ "ఉపాసకుల ననుగ్రహించుటకును జగత్తును రక్షించుటకును" అనియును ౫ "భ
గవంతుని నుండి పంచాయుధములచే నలంకరింపబడిన వాడును, బంగారు కౌంతిగలవాడును

రర పరత్వత్తిల్ జ్ఞానాదికళాఱుమ్ పూర్ణమాయరుక్మమ్,

రుక్మాభ సోయమమల స్పర్శాస్త్రీమ శబ్దితః॥ సాయం ప్రద్యుమ్న నామాభూ త్తదేకాన్త వపుర్ధరః । సోయం సజ్జర్ణ జాభ్యోభూ త్తదేకాన్తవపు ర్ధరః॥ ఇన్ద్రీసీలప్రతీకాశ ఏషకా స్త్రీమ శబ్దితః । తతో నామ్నాన్ నిరుద్ధోయం స్వయ మేవాభవన్మ నే॥ తదేకాన్తవపు ర్యుక్తస్తా దాత్మికమనప్రభః” ఎన్టుమ్, భగవచ్ఛాస్త్రత్తిలే సృష్ట్యాదికళుమ్, సంసారి సంరక్షణముమ్ ఉపాసకానుగ్రహము మాణిక్య పూర్వాకృత్యజళుమ్, సజ్జర్ణ జాది పూర్వాభజళుమ్ శొల్లపట్ట త్తిట ౧ “చతుర్విధ స్సభగవాన్” ఎన్టివిడత్తిల్ చతుర్విధమాక చొల్లిల్మై, వాసుదే వరైయ్యుట్టుకై యాలే

రర ఇన్ద్రపరపూర్వాభజళుక్కు త్తిన్నిల్ విశేషమేతెన్నవరులిచ్చెయ్కెటార్ (పరత్వ త్తిల్) ఎన్టు తుడణ్ణి

అతావతు- ౨ “సముర్ణ వడ్డుగస్తేమ వాసుదేవో జగత్పతిః” ఎన్టుమ్, ౩ “పూర్ణస్థివి త్తమాద్భ్యో నిస్తరక్టార్ణవోపమః । వజ్రాం యుగప దున్దేషాత్ గణానాం స్వప్రచోదితాత్॥ అనన్తవభగవా న్వాసుదేవ స్సవ తనః” ఎన్టుమ్ శొల్లకొటపడియే, వాసుదేవరూపమాన పర త్వత్తిల్ జ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్య శక్తి తేజస్సుకళాకీట అటగుణజళుమ్ పరిపూర్ణమాయరుక్మమ్ సజ్జర్ణ జాదిరూపమాన పూర్వాభజళుమ్ ౪ “తత్రతత్రావశిష్టం యద్గుణానాద్వియుగంమునే ।

రర పరత్వమున జ్ఞానాదులారును పూర్ణమైయుండును,

నిర్మలుడును, సకలకాస్త్రీములయందు జెప్పబడినవాడును అయిన యీతఁడు ఆవిర్భవించెను ఈతడు అందునకు తగిన శరీరమును ధరించియున్న ప్రద్యుమ్నుడను వాడయ్యెను ఈయన అం దుకు తగిన శరీరమును ధరించినవాడై ఇంద్రసీలముతో సమానమైన కాంతిగలవాడై సర్వకాస్త్రీ ములయందు ప్రసీద్ధుడై సంకర్షణనామము కలవాడాయెను ఓమనీ! అనంతరము అందునకు తగిన శరీరమును ధరించినవాడై తాత్కాలిక మేఘమువంటి కాంతిగలవాడై స్వయముగా అనిరుద్ధు డనబడెను” అనియును, భగవచ్ఛాస్త్రీమందు సృష్ట్యాదులును, సంసారి సంరక్షణంబును, ఉపాసకానుగ్రహంబు నగు పూర్వాకృత్యములును, సంకర్షణాది పూర్వాభజళులును చెప్పబడినవి గదా ౧ “ఆ భగవంతుడు నాలుగువిధములు గలవాడు” అనుచోట నాలుగువిధములుగ చెప్పినది వాసుదేవులంగూడ చేర్చుట చే

రర ఈ పరపూర్వాభజళులకు పరస్పరము విశేషమెద్దియన నెలవిచ్చుచున్నారు (పర త్వమున) అని మొదలుపెట్టి

అనఁగా - ౨ “ఆపూర్వాభజళులలో సంపూర్ణమైన వడ్డుణములు గలవాడు జగ న్నాథుడైన వాసుదేవుడు” అనియును, ౩ “తన ప్రేరణవలన యాదుగుణములు నొక్క నోగి యుదయించుటవలన పూర్ణములును నిశ్చలములు నగు వడ్డుణములు గలవా డును, తరంగములు లేని సముద్రమును బోలినవాడును, నిత్యుడు ననంతుడు నగుభగవం తుడే వాసుదేవుడు” అనియును జెప్పబడుచొప్పున, వాసుదేవరూపమైన పరత్వమందు జ్ఞాన బలై శ్వర్య వీర్య శక్తి తేజస్సుల నెడి యాదుగుణంబులును పరిపూర్ణములైయుండును. సంకర్షణాదిరూపమైన పూర్వాభజళుందు ౪ “అచ్చటచ్చట మిగిలిన గుణములయొక్క జంటలు

వ్యూహాత్తిలిప్తిర్జ్ఞాగుణమ్ ప్రకటచూయిరుక్కుమ్

౪౫ అతిల్ సజ్జర్ణణు,

అనువృత్తిం భజత్వేవ తత్రతత్రయథాతథమ్||” ఎన్నికపడియే, అనంతమహా గుణమతి
వృత్తయమ్ తత్రతత్రయవృత్తయాయ్ నిజ్ఞాచ్యైవేయమ్, అధికరికార్యజ్ఞు క్కను
గుణమాన విప్లిరజ్ఞాగుణమే ప్రకాశమాయుక్కుమెక్కై “గుణైష్ఠ్యైవై ప్రథమ
తరమూర్తి సవగభా తతి స్థితి నేనా అయ్యు యుక్తైర్ భక్తిభేదభూతి వ్యవసాయావేసా
నను వరద నావిమృతివా ద్భవాత్ ౪౬ తైవైవ స్వగణి దువాచుర్గణాని” ఎన్నితు
తన్నై ఆత్మావనగిచ్చయ్తాతే

౪౫ ఇని ఇన్సజ్జర్ణణాదికల్ మావర్ చక్కిలిలుమె ప్రకాశిక్కిణ గుణవిశేషజ్ఞై
యమ్, ఇవర్కల్ తానిన్నకృత్యజ్ఞుక్కు క్కణవరం సావర్ కేన్నమత్తైయమ్ ఇనిత్తి
నియే యుగిచ్చెయ్యవేణుమెట్టు తిలవళిమ్మల్లో, ప్రథమమ్ చక్కిణర్ పడయ్త యుగి
చ్చెయ్కీకార్ (అతిల్ సజ్జర్ణణర్) ఎన్నితుడక్కి

అతావతు-వ్యూహాత్రయత్తిలుమ్ వైత్తుక్కిణ్ణుచక్కిణ్ణి, ౨ “తత్రజ్ఞానబలద్వన్వ
ద్రూపం సాజ్జర్ణణం హరే” ఎన్నిమ్, ౩ “భగవా న ద్యుతో వీధిం చ ద్దశానా మేధతి |
బలజ్ఞానా గుణైస్య స్ఫుటౌ కార్ణవశా న్తే ||” ఎన్నిమ్, ౪ “అతిల్ సజ్జర్ణణు, ౫౦,

వ్యూహమున నిరెండుగుణములు ప్రకటములై యుండును

౪౫. అందు సజ్జర్ణణులు,

రెండు నానినాలో ననువృత్తింబొనియున్నట్” అనుచొప్పు, మిగిలిన నాలుగు గుణంబు
లును అచ్చటచ్చట అనువృత్తిమై యున్నను, అధికరించిన కార్యములకు అగుణమైన యీ
రెండు గుణములే ప్రకాశమైయుండు ననుట ౧ “ఓ ఆరుగుణములుకల వరదుడా! నీదు
మొదటి [పరమపంచదలి పరనాసుడేవ] మూర్తి ఈ యారుగుణములచే ప్రకాశించెనట,
తరువాత ఆ గుణములయొక్క మూడుజతలచెతను మూడు [సంర్షణ ప్రద్యుహ్ను నిసిద్ధి] మూర్తులు
ప్రకాశించినవి, అను నీ వ్యవస్థయేదిగలదో అది యాగుణములు [అచ్చటచ్చట] విశేషముగా
ప్రకాశించుటవలన, నీవంతటను లెక్కలేని కల్యాణగుణములు కలవాడవు” అని దీనిని
కూరత్తాత్మ్యాన ఆనతిచ్చిరిగనా

౪౫ ఇక నీ సంకర్షణాగులు ముగ్గురియొడకు ప్రకాశించెడి గుణవిశేషములను, వీరి
లీపపలకు తగినవారై యుండు రచదానిని, ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా నెలవీయవలెనని యను
గ్రహించి, మొదట సంకర్షణులవిధమున నెలవిచ్చుచున్నారు (అందు సంకర్షణులు) అని
మొదలుపెట్టి.

అనగా - వ్యూహాత్రయమందును సంకర్షణులు, ౨ “ఆవ్యూహములలో జ్ఞానబలముల
రెంటిసంబంధములన హరియొక్కరూపము సంకర్షణమైనది” అనియును, ౩ “ఓమునీ! భగ
వంతుడగునద్యుత్తుడు ఇట్లు ఆరుగుణములతో ప్రకాశింపుచున్నను కార్యవశమున బల జ్ఞాన
ములనెడి రెండుగుణములు స్ఫుటములు” అనియుం జెప్పబడుచొప్పున, నన్ని గుణములు

జ్ఞానబలభిరన్తోడుగూడి జీవతత్త్వత్రైయధిష్టిత్తు, అత్రైప్ర
కృతియిల్ నిష్ఠమ్ వివేకిత్తు, ప్రద్యుమ్నానస్థయైయుమ్ భజి
త్తు, శాస్త్రప్రవర్తనత్రైయుమ్ జగత్సంహారత్రైయుమ్ పణ్ణ
క్కడవరాయిరుప్పం

ముష్ణాయుర్కక్చెయ్ తేయుమ్ కార్యానుగణమాక జ్ఞానబలభిరన్తోడుగూడి, ౧ “సోయం
సమస్తజీవానామధిస్తాత్మోయాన్ధితః” ఎష్ఠమ్, ౨ “జగద్వణన్తు దేవేశోజగత్ప్రస్తుమనాస్తతః |
జీవతత్త్వమధిష్ఠాయ ప్రకృతేష్వవిచిత్రతీ” ఎష్ఠజ్ఞాన్లుకీటపడియే, ప్రకృతిక్కుశ్చేమయాక్కిడ
క్కిట జీవతత్త్వత్రైయధిష్టిత్తు, అన్తవిధిస్థాని విశేషతాలే యిత్రై ప్రకృతియిలేనిష్ఠమ్ నామ రూప
విశేషన్తోబుచ్చుచి వివేకిత్తు, ౩ “వివేకానన్తరిందేవః ప్రద్యుమ్నత్వి మనాప సః” ఎష్ఠమ్,
౪ “సోయం ప్రద్యుమ్ననామాభూతిజే కాన్తవపుర్ధరః” ఎష్ఠస్సోల్లుకీటపడియే, ప్రద్యుమ్నా
నస్థయైయుమ్ భజిత్తు, ౫ “శాస్త్రప్రవర్తనంచాప సంహారంచైవ దేహినామ్” ఎష్ఠమ్, ౬ “బలేన
హరతీదం సగుణేన నిఖిలంమునే | జ్ఞానేన తిరుతే శాస్త్రం సర్వసిద్ధాన్తి గోచరమ్ | వేదశా
స్త్రమితిభ్యాతం పాఞ్చరాత్రింవిశేషతః” ఎష్ఠజ్ఞాన్లుకీటపడియే, వేదాదిశాస్త్రప్రవర్తనత్రైయుమ్
జగత్సంహారత్రైయుమ్ పణ్ణక్కడవరాయిరుప్పరైకై

జ్ఞానబలములు రెండింటితోడుగూడి జీవతత్త్వమునధిష్ఠించి,
దానిని ప్రకృతినుండివివేకించి ప్రద్యుమ్నావస్థనుభజించి
శాస్త్రప్రవర్తనమునును జగత్సంహారమునును చేయవల
సినవారై యుందురు

నుండినను కార్యానుగణముగ జ్ఞాన బలములు రెంటితోకూడి ౧ “అయితడు సమస్తమైన జీవు
లకు నధిస్తాతిగానున్నాడు” అనియును ౨ “తిరునాతి దేవతలకుప్రభువగు సంకర్షణుడు జగత్తును
సృజింపగారి జీవతత్త్వము నధిష్ఠించి ప్రకృతినుండి దానిని విభజించి” అనియుం జెప్పబడు
చొప్పన, ప్రకృతియందునుగ్గుమైపడియున్న జీవతత్త్వమునధిష్ఠించి ఆయధిష్ఠానవిశేషముచే దీనిం
బ్రకృతినుండి నామరూప విశేషముతోచునట్లు విభజించి, ౩ “విభజించినకీరప అదేవుడు ప్రద్యు
మ్నత్వము సొందెను” అనియును, ౪ “వానియొక్క యంతమును శరీరముగ ధరించిన ఆ
యితడు ప్రద్యుమ్న నామము కలవాడయ్యెను” అనియుం ౫ “పృథుచొప్పన ప్రద్యుమ్నా

అనియును, ౬ “ఓమునీ! బలమునెడి గుణముచే సమస్తమైన యీ ప్రపంచమును సంహరింపు
చున్నాడు సకల సిద్ధాంతగోచరం బగుశాస్త్రమును జ్ఞానముచే విస్తరింపజేయుచున్నాడు
వేదశాస్త్రమని ప్రసిద్ధమైన పాంచరాత్రిమును విశేషముగ (విస్తరింపజేయును)” అనియుం
జెప్పబడుచొప్పన, వేదాదిశాస్త్ర ప్రవర్తనమును, జగత్సంహారమును చేయగమర్చులై యుండు
రనుట.

౪౬ ప్రద్యుమ్నర్, ఐశ్వర్యవీర్యజ్ఞలి రణ్డోడుగూడి మన స్తత్త్వతా
యధిష్ఠిత్తు,

౪౬ అనంతరమ్, ప్రద్యుమ్నర్ పడియె యరుచిచ్చయేకితార్ (ప్రద్యుమ్నర్) ఎష్టతుడజ్ఞి

అతావతు-ప్రద్యుమ్నర్ ౧ “ఐశ్వర్యవీర్యసంభేదాద్రూపం ప్రాద్యుమ్నముచ్యతే”
ఎష్టమ్, ౨ “పూర్ణపద్మణివాయ మచ్యతోపి మహాయనే | గుణావైశ్వర్య వీర్యాఖ్యాన్యటౌ
తస్య విశేషతః” ఎష్టశ్లోక్కుణపడియే, సకలగుణజ్ఞముడ్రా యిక్కుచ్చెయేతేయుమ్,
కార్యానగుణమాక విశేషేణస్ఫుటజ్ఞళాయిక్కుణ వైశ్వర్య వీర్యజ్ఞోడహాడి, ౩ “మనసోయ
మధిస్తాతా మనోమయ ఇతీరితః” ఎన్నిపడియే, జ్ఞానప్రసరణద్వారమున మనస్తత్త్వతైయధి
ష్ఠిత్తు, ౪ “ఐశ్వర్యేణ గుణేనా సౌస్పజతేతచ్చరాచరమ్ | వీర్యేణ సర్వధర్మాణి ప్రవర్తయతి సర్వ
తః” ఎన్నిపడియే, కాస్త్రాధిరామసానూపమాన ధర్మజ్ఞలినుడైయె వుపదేశేతైయుమ్, ౫ “మనూ
నాం సర్వమకరోష్టుభావహారుపాదతః | చతుర్థాం బ్రాహ్మకాదిసాం సర్వద్వారం జగత్పతిః ||
ద్విజయగ్ధం త్మత్రయగ్ధం వైశ్వుయగ్ధంతత్రైవచ | మిథునంచతుర్థస్య వీతస్తనుచతుష్టయమ్ ||
మనుభ్యోమానవశతంత్రీపుంమిథునతో భవేత్ | ఏకైకంవర్ణభేదేన తేభ్యామానవమానవాః || సహ
సానంబభూవుశ్చ స్త్రీపుంమిథునతస్తథా | మనుష్యాశ్చతతస్తేభ్యః | ప్రాదుమ్యర్పితమత్సరః ||

౪౬. ప్రద్యుమ్నలు ఐశ్వర్యవీర్యములు గెంటితోనుంగూడి మన
స్తత్త్వమునధిష్ఠించి,

౪౬. అనంతరము ప్రద్యుమ్నలవిధమును నెలవిచ్చుచున్నారు (ప్రద్యుమ్నలు) అని
మొదలుపెట్టి

అనగా - ప్రద్యుమ్నలు ౧ “ఐశ్వర్య వీర్యముల కూడికవలన ప్రద్యుమ్న సంబంధమైన
రూపము చెప్పబడుచున్నది” అనియును, ౨ “ఓమహామనీ! ఈయచ్యుతుడు (ప్రద్యుమ్నడు)
పూర్ణపద్మణుడే అయినను వానికి ఐశ్వర్య వీర్యములను గుణములు మిక్కిలి స్ఫుటమైనవి.” అని
యుంజెప్పబడుచోప్పన సకలగుణములును కలిగియున్నను కార్యానుగుణముగ మిక్కిలి స్ఫుట
ములైయున్న ఐశ్వర్యవీర్యములతోకూడి, ౩ “ఈతడు మనమున కధిష్ఠాత, [కాబట్టి] మనోమయుడని
చెప్పబడుచున్నాడు” అనుచోప్పన, జ్ఞానప్రసరణమునకు ద్వారమైన మనస్తత్త్వము నధిష్ఠించి,
౪ “పీడుజంగమస్థావరాతి కమేనప్రపంచమును విశ్వరూపునియై డి గుణముచేర్చుజింపుచున్నా
వీర్యముచే అంతట నన్నిధర్మములను ప్రవర్తింపజేయుచున్నాడు” అనుచోప్పన కాస్త్రా
ర్థముల ననుసించుటయ నెడి ధర్మములయొక్కయు పదేశమును, ౫ “భగవంతుడు బ్రాహ్మకాది
నాలుగువర్ణముల సృష్టికర్మాలమైన మనువులయొక్క సృష్టిని ముఖము భుజములు తొడలు పాద
ములు ననువీనినుండి చేసెను బ్రాహ్మణులజంటయును, త్మత్రయులజంటయును, వైశ్యులజంట
యును, కూద్రులజంటయును నను నిది ఘనచతుష్టయము. మనువులనుండి స్త్రీపురుషాత్మక
ముగ వర్ణభేదము చేతను అనేక మనుష్యులు పుట్టుచున్నారు అట్లనే వారివలన స్త్రీపుం మిథు
నభ్యుచేత మానవ మానవులు పుట్టుదురు. వారలవలన మాత్సర్యములేని మనుష్యులు పుట్టుదురు.

ధర్మోపదేశత్రైయుమ్, మనుచతుష్టయస్తుడక్కమాన శుద్ధ
వర్గసృష్టియైయుమ్ పణ్ణక్కడవరాయరుప్పర్

ఏతేహి శుద్ధసత్త్వస్థా దేహస్తం నాన్యయాజినః । నిరాకాః కర్మకరణా న్నామేవ ప్రాప్నున్తి తే ॥ త్రైయుస్తేషు చ నిష్ణాతా ద్వాదశాధ్యాత్మచిన్తకాః ॥ పూర్వానువృత్తిం సతతం కుర్వతే తే జగత్పతేః । తృతీయేన జగద్ధాత్రా నిర్మితా మనసా స్వయమ్ ॥ గుణప్రధానయోగేచ నిష్ఠితాః పురుషర్షభ । ఇత్యేష శుద్ధసర్గోయం గణేశ తవ కీర్తితః॥” ఎవ్వవిష్వక్సేన సంహితైయిత్థా ల్లకిఱపడియే, ముఖిబాహూరు పాదజరాయ్ మిథునమాయరుక్కిఱ బ్రాహ్మణాది మనుచతుష్టయస్తుడక్కమాక ఇన్దమనుక్కల్ పక్కలిలేనిష్టుమ్ మిథునజ్గళాయ్కొణ్ణుతనిత్తనియే వర్ణభేదేన పుణ్ణాన మానవశతముమ్, అప్పడియే స్త్రీపుంమిథునజ్గళాయ్ కొణ్ణు, అన్దమానవర్ పక్కలిలేనిష్టు ముణ్ణాన మానవరుమ్, అవర్ కల్ పక్కలిలేనిష్టు ముణ్ణాన మనుష్యురుమాయ్కొణ్ణు నిర్మత్సరాయ్, శుద్ధసత్త్వస్థరాయ్, దేహస్తమన్యయాజికళన్తిక్కే ఫలాభిసన్నిధిహితరాయ్ కొణ్ణు, భగవత్సమారాధన రూపమాన కర్మత్రై యనుష్ఠియానిత్పరాయ్, వేదాన్తిత్తే నిష్ణాతరాయ్, ద్వాదశాక్షర ముఖేనాధ్యాత్మ చిన్తకరాయ్, సర్వేశ్వరునుడైయ పూర్వానువృత్తియై యెప్పొతుప్పుణా నిష్టుకొణ్ణు, భగవత్పాప్తిపియై పుణ్ణానిఱుమ్ శుద్ధవర్గత్తినుడైయ సృష్టియైయుమ్ పణ్ణక్కడవరాయరుప్పరైకై

ధర్మోపదేశమునును మనుచతుష్టయము మొదలగు శుద్ధ
వర్గసృష్టినిని చేయవలసిన వారై యుందురు.

వారలు కేవలము సత్త్వమం దాస్థకలవారు దేహముండువరకు నితరులను గూర్చి ఆరాధన చేయనివారు తాముచేసిన కర్మమందు ఫలాకేతులేనివారు అట్టివారు నన్నే పొందుదురు ఓపురు ఓశ్రేష్ఠుడా! వేదాంతములయందు నిష్కలవారును, ద్వాదశాధ్యాత్మ ధ్యానము చేయవారును, మూడవవాడును లోకసృష్టిచేయువాడు నగుప్రదుగ్మునుచేత స్వయముగా మనస్సుచేత సృష్టింపఁబడినవారును, గుణములతోను ప్రధానముతోను సంబంధమందు నిష్కలవారును, అగువారు జగన్నాథుని సంబంధమైన పూర్వామును అనువర్తింపుచున్నారు ఓవిష్వక్సేనా! ఇట్టి శుద్ధ సృష్టి నీకుచెప్పఁబడినది ” అని విష్వక్సేనసంహితలో చెప్పఁబడు చొప్పున, ముఖిబాహూరు పాదజాతై మిథునమైయున్న బ్రాహ్మణాది మనుచతుష్టయము మొదలగు ఈ మనువులవద్దనుండి మిథునము లగుచు ప్రత్యేకప్రత్యేకముగా వర్ణభేదముచే కల్గినమానవశతమును, అట్లనే స్త్రీపుం మిథునములగుచు ఆమానవులవద్దనుండికల్గిన మానవులును, వారివద్దనుండికల్గిన మనుష్యులు నగుచు, సర్వత్సరై, శుద్ధసత్త్వస్థరై, దేహంతమువరకు నితరులం బూజించువారలు కాక, ఫలాభిసంధి హితులగుచు భగవదారాధనరూపమైన కర్మమనుష్ఠించవారై, వేదాంతమున నిష్ణాతులై, ద్వాదశాక్షర ముఖమున నధ్యాత్మచింతకులై, సర్వేశ్వరునియొక్క పూర్వానువృత్తి నెల్లప్పుడును చేయుచు, భగవత్పాప్తిపినిచేయు(పొందు) శుద్ధవర్గముయొక్క సృష్టినిని చేయ సమర్థులై యుందురనుట.

౪౭ అనిరుద్ధర్, శక్తితేజస్సుక్కుళిరిణ్ణోడభూడి రక్షణత్తుక్కుమ్,
తత్త్వజ్ఞానప్రదానత్తుక్కుమ్, కాలస్పృష్టిక్కుమ్,

౪౭ అనంతరమ్, అనిరుద్ధర్ పడియెయ్యళిచ్చెయ్కితార్ (అనిరుద్ధర్) ఎఱ్ఱుడుజ్జీ
అతావతు - అనిరుద్ధర్ ౧ “శక్తితేజస్సుముత్కురా దనిగుర్థతుర్పు రు” ఎఱ్ఱుమ్, “పు
హ్మోషి మహాధ్యక్షః పూర్ణపద్మణ ఉచ్యతే | శక్తితేజో గుణౌఽస్మదౌ కార్యవశాన్తు నే ||”
ఎఱ్ఱుహ్మోలుక్కిపడయ్, సర్వగుణజుల మజ్జాయిక్కిచ్చెయ్ శేయుమ్, కార్యానుగుణమాన
శక్తితేజస్సు కర్మాడేకూడి, ౨ “శక్త్యానందం చరిమనన్తానిర చరిమిబిభర్తిపాతించివారి
ర్మణినానురినాణకమ్ || తేజసానిఖిలం తత్త్వం జ్ఞాయిత్యాత్మనోమునే” ఎఱ్ఱుజడయ్,
జగద్రక్షణత్తుక్కుమ్, ఉజ్జినపహేతువాన తత్త్వజ్ఞాన ప్రదానత్తుక్కుమ్, త్రుటిముతిలాక ద్విప
రార్థిపర్యస్తమాక వుజ్జాన కాలృప్తిక్కుమ్, ౩ “తురియాయం జగన్నాగో బ్రహ్మణమశృజ
త్సునః | ముఖిబాహూరుపజ్జాతో బ్రహ్మణః సర్వమేషీన || చతుర్విధోభూతిః సర్వేషాం సృష్ట
స్సయింభువా | బ్రాహ్మణాద్యాస్తా వర్ణా రిశః ప్రాయుర్వతోభవః || త్రయమార్గేషు
నిష్ణాతాగి ఫలవాదే రిమన్తి తే | దేవాదినేన మన్వానా నచమాం మేనిరె స్పృతః || తమః ప్రా
యాన్తి మేకేచి న్మమ నిదాం ప్రతుర్వతే | ఆరాధ్యం చ సిమన్తారం నజానన్తిః పరస్పరమ్ ||

౪౭ అనిరుద్ధులు శక్తితేజస్సులు రెంటితోడంగాడి రక్షణకును,
తత్త్వజ్ఞాన ప్రదానమునకును, కాలస్పృష్టికిని,

౪౭ అనంతరము అనిరుద్ధుల విధమున నెలవిచ్చుచున్నాయి (అనిరుద్ధులు) అని
మొదలుపెట్టి.
అనిరుద్ధులు ౧ “శక్తితేజస్సులయాధిక్యమువలన నారాయణునకు అనిరుద్ధిశరీరము” అని
యును “గోపయధ్యక్షుడగుపురుషుడ [అనిరుద్ధుడు] పూర్ణవద్గుణుడు చెప్పబడుచున్నాడు
అయిననువానికి కార్యవశమున శక్తితేజస్సుల నెడి గుణములు స్ఫుటము లగుచున్నవి” అనియుం
జెప్పబడుచోప్పన సమస్తగుణములు నున్నను కార్యాను గుణమైన శక్తితేజస్సులతో కూడి,
౨ “ఓమనీ! శ్రీమన్నారాయణుడు అనన్తములైన బ్రహ్మాండములతోఁగడియున్న ఈనమస్తమైన లో
కమును మణులచేరియ నలుసునవలె శక్తిచేత భరింపుచు రక్షింపుచున్నాడు తనతేజ
స్సుచే సకలతత్త్వములను తెలియఁ జేయుచున్నాడు” అనుచోప్పన జగద్రక్షణంబునకును, ఉజ్జీ
వనహేతువైన తత్త్వజ్ఞానప్రదానమునకును, త్రుటిమొదిలుగ ద్విపరార్థి పర్యంతముగ కల్గిన కాల
స్పృష్టికిని, ౩ “నాలుగవ వాడగు ఈ జగన్నాథుడు, [అనిరుద్ధుడు] బ్రహ్మను సృజించెను
స్వయమగాపుట్టిన ఆతనిచే సృజింపఁబడినదియు నాలుగువిధములైనదియు నయిన భూతస్పృష్టి
పరమేష్ఠియైన బ్రహ్మదేవునియొక్క ముఖము బాహువులు తొడలు పాదములు అను నీటినుంచి
పుట్టెను బ్రాహ్మణులు మొదలయినజాతులు రక్షోగుణముయొక్క అభివృద్ధిచే బుట్టినవి. బుద్ధిగ
జ్ఞానములలో చెప్పబడిన మార్గములయందు నిష్కలవారైన వారలు ఫలసంగమును విధించు
కాస్త్రిములయందు వేడుకకొనియుండురు. దేవాదుల నేతలంచువారై స్వగుణముగా నన్నతలం
పరు తమగుణము విశేషముగా కలవారగు వీరిలోనికొందఱు నన్ను నిందింపుచున్నారు.
పూజింపఁదగిన వానిని గాను రక్షునునిగాను నెరుంగక తమలో మాటలాడుకొనుచున్నారు.

మిశ్రసృష్టిక్కుమ కడనరాయుపర్వ

సల్లాపం కుర్వతేవ్యగ్ర వేదవాదోనిర్వృతాః । మాం న జానన్తి మోహేన మయిభక్తసంబ్రాభాషాః ॥
 స్వర్గాదిభు రిమన్తేస్తే అవసానే పతిన్తి తే । కామాత్మానో మహాభాగ జరామరణమోగినః ॥
 ప్లవస్తేస్తే స్విజామోహ ర్తేహి సంసారివర్తన్తి ఇత్యేషమిశ్రస్వర్గస్తు గతేష అవక్షీర్తితః ॥ ” ఎవ్వ
 విష్వక్సేనసంహితై యిత్థం లుకీకృతయై, బ్రహ్మవినుష్టయ ముఖబాహూరుపాదజయై, బ్రా
 హ్మణాదివర్ణరాయై, రజఃప్రచీరరాయై, పూర్వభాగమార్గ సప్తాతరాయై, ఫలవాదత్తిలే రమి
 యానాత్పరాయై, ఈశ్వరనై యోజ్యేయ దేవార్థశ్రేయై ఆరాధ్యరాక నివైత్తు, అతిలే శిలర్ తమః
 ప్రమరురాయై భగవన్నివైత్తుస్పృశ్ణి, ఆరాధ్యనాయై నియంతానా యిక్కిల వవనైయతియా
 మల్ వ్యగ్రమాన వేదవాదశ్చలిత మున్మైవైత్తు, ఒరువర్కొరువ రివర్తనై సల్లాపిత్వొక్తా
 ఆకైయాతే, భగవజ్జ్ఞానభక్త్యా అన్యముమిష్టికై స్వర్గాదికలిలే రమియానిత్తుకొణ్ణు, స్వకర్త
 ఫలావసానత్తిలే అధిఃపతిత్తు కామవినుగూన మనస్సైయడయరాయై, జరామరణాత్మ
 యదైస్తు సంసారివర్తగామికభాయై ధ్విరయుమపర్గ భావ మిశ్రవర్తత్తివదైయ సృష్టియైయు
 మృణ్మిక్కుడవరా యిక్పర్వై

(అజ్ఞతైయుమ్, అజ్ఞకారిజ్ఞతైయుమ్ తానేయుష్టాక్కుమ్, ఆజ్ఞతుక్కుట్పట్ట వస్తు
 క్కులై చేతనర్కవర్తయిమూయై నిష్టాహ్మమ్) ఎవ్వు, సమష్టిసృష్టియెల్లా మద్భావకమౌ
 వృష్టిసృష్టియెల్లా మద్భావకమౌ వు చివర్తామ్ క్కీరుళిచ్చెయ్కైయాలుమ్, ‘ఇష్టాజ్ఞతై

మిశ్రసృష్టికిని వెలసినవారై యుందురు

వ్యాకులములైన వేదము లోనివిషయములలో నిష్కలవారై నన్నెరుంగకున్నార వారలుమోహము
 వలన నాయందు బ్రక్తలేనివారై స్వర్గాదులయందు క్రిడింపుచున్నారు వారలు తమప్రారిభి
 కర్తము తుదముట్టినతోడనే పడిపోవుచున్నారు ఓ మహాత్ముడా! మోహమువలననే బ్రాహ్మ
 ణులు కామస్వభావమకలవారై సంసారివర్తమందు ఈదుచుందురు ఓ నేనాధిపతీ! ఇట్లు
 నీకు మిశ్రసృష్టి తెలుకబడినది ” అగ విష్వక్సేనసంహితయందు చెప్పబడినట్లున బ్రహ్మ
 యొక్క ముఖబాహూరుపాదజులై బ్రాహ్మణాదివర్ణజులై రజఃప్రచరులై, పూర్వభాగ [వేద
 సకర్త కాండ] మార్గ [కర్త మార్గ] మందు శ్రద్ధగలవారై ఫలవాదమందు రమించువారై ఈశ్వరు
 డుగాక దేవాదులే పూజనీయులుగ తలంచి, అందు కొంతమంది తమఃప్రచరులై భగవన్నుండ
 తేని ఆరాధ్యుడై నియంతయైయున్న యాతని నెఱుగక వ్యగ్రములైన వేదవాదములలోన మన
 స్సుంబెట్టి ఒక్కంతోనొక్కరు వానిని సల్లాపించుకొని కాబట్టి భగవజ్జ్ఞాన భక్తులయందు
 అన్వయములేక స్వర్గాదులలో విహరించుచు, తమకర్త ఫలాంతిమంగు క్రిందపడి కామవిషయ
 మైన మనస్సుకలవారై, జరామరణములనొంది సంసారివర్తగాములై తిరుగువారైన మిశ్రస్వర్గము
 యొక్కసృష్టినిని చేయు సమర్థులై యుందురునుట

(అండము నండకారణములను తానే పుట్టించుచు అండమునకు లోబడినవిస్తువులను చేత
 నుల కి న్తర్వామియైయుండి పుట్టించుచు) అని, సమష్టిసృష్టియంతయు నద్వారకముగాను, వృష్టి
 సృష్టియంతయు సద్వారకముగాను వీర్బక్రిందనెలవిచ్చి యుండుటచేతను, “ఈయండమందు

బధాత్ సమప్తిభూతనాన బ్రహ్మపీఠకుమ్, ఇతుక్కుక్తిః స్వసంకల్పతైరే, ఎమ్మెరుమాన్తానే
 సృష్టిత్వగుమ్ ఇతుక్కుమేల్, బ్రహ్మపుక్కున్తర్యామియాయ్ నిష్ట సృష్టిత్వగుమ్ ” ఎష్ట
 ఆచాన్బిల్తై యరుళిచ్చెయ్కెయాలమ్, వ్యష్టి సృష్టియెల్లమ్ సద్వారకమకవే కొళ్ళ వేణ్ణకై
 యారే, ప్రద్యుమ్నకృత్యమాకచ్చన్న శుద్ధవర్గసృష్టి అద్వారకమ్, అనిరుద్ధకృత్యమాకచ్చన్న
 మిశ్రవర్గసృష్టి సద్వారక మెన్నవొణ్ణాతు ఆకైయారే, శుద్ధవర్గసృష్టియుమ్, మిశ్రవర్గసృష్టి
 యుమ్, సద్వారకసృష్టిత్వని తే చేతనరుడైయ కర్త విశేషప్రయుక్తమాన సద్కల్పవిశేషతై
 యాగకల్పడవతు ఇంద్ర శుద్ధవర్గసృష్టియుమ్, మిశ్రవర్గసృష్టియుమ్ ఎమ్మెరుమాన్తానే యరుళి
 చెయ్యి కేటవనన్తమ్, “ భగవత్ దేవదేవేత సర్వజ్ఞ పరమేశ్వరః కి మేష భవతా సృష్టో
 మిశ్రస్యో జగత్సృతే । శుద్ధసృష్టిం ఓహయేసాం నిర్దయం పురుషోత్తమః ” ఎష్ట సేనై ముతలియార్
 కేట్టు, “ విహాయ శుద్ధవర్గంచ మిశ్రవర్గస్యకారణమ్ । శ్రుణుష్వ గణనాభిత్వం దయాలు
 ర్నిర్దయో నచ ॥ సర్వజ్ఞో హం నసంక్షేపా స్తథాపిచ సృజామ్యహమ్ । అనాద్యవిద్యాసముష్టే
 శేముషీకా న్నరా నిహ ॥ వీత్యై జ్ఞానప్రచుద్ధంతు నిపిద్ధకరణం తథా । విహితా కరణంచాప
 వీత్యైషా మవరాధకాన్ ॥ మిశ్రవర్గం కిరోహ్యేవ బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా । ఏవం సుకృతలేశేన
 శుద్ధవర్గం కరోమిచ ॥ మనుప్రముఖసర్వోయ శుద్ధసర్వో మయేరితః । శుద్ధసత్త్విమయా సృశ్యే
 మద్భక్తి నిరతాస్సదా ॥ మమార్చన పరా ససర్వే మధ్యాన పరిబృంహితాః । నమస్యనో
 మహాభాగ మహాత్మానో జితేంద్రియాః ॥ భక్త్యా పరమయా చైవ ప్రపత్యైవా మహామునే ।

బధాత్ సమప్తిభూతుడైన బ్రహ్మపుట్టును దీనికిక్రింది [ముందు] ౩న సంకల్పముచే భగవం
 తుడు తానేసృజించి యనుగ్రహించును దీనికిపైని బ్రహ్మకతర్యామియై నిలిచి సృజించి
 యనుగ్రహించును ” అని ఆచాన్బిల్తై గారు నెలవిచ్చుచిచేతనను, వ్యష్టిసృష్టియంతయు
 సద్వారకముగనే గ్రహించవలెను గనుక ప్రద్యుమ్నకృత్యముగ చెప్పిన శుద్ధవర్గసృష్టి అద్వారకము,
 అనిరుద్ధకృత్యముగ చెప్పిన మిశ్రవర్గసృష్టి సద్వారకము అనఁగదా కాబట్టి శుద్ధవర్గ
 సృష్టియును మిశ్రవర్గసృష్టియును సద్వారకసృష్టిలో చేతనలయొక్క కర్త విశేషప్రయుక్తమైన
 సంకల్పవిశేషముచేతనే కాఁదగును ఈశుద్ధవర్గసృష్టియును మిశ్రవర్గసృష్టియును భగవంతుడు
 తానే నెలవీయగావినన తిరువాత “ సర్వజ్ఞాండును దేవతల ప్రభువులకు ప్రభువును
 జగత్సృతియును పరమేశ్వరుండును భగవంతుడనైన ఓ పురుషోత్తమ ! దయలేక వీరిల
 యొక్క శుద్ధసృష్టిని విడిచిపెట్టి మిశ్రసృష్టి నీచేత నేల చేయఁబడినది ” అని విష్ణుశేషులు
 అడుగగా “ ఓ నీనాధిపతీ ! శుద్ధసృష్టిని విడచి మిశ్రసృష్టిచేయుటకు కారణమున్న
 వినుము నేను దయగలవాడను, దయలేనివాడను కాను నేను సర్వజ్ఞుడను సందేహము
 లేదు అయినను నేను అనాది యైన యవిద్యచేత నపవారింపఁబడిన బుద్ధులుగల నరులను
 ఇచ్చట సృజించుచున్నాను అజ్ఞాన ప్రసంగము, నిషిద్ధకర్తాచరణము, విహితకర్తాకరణము
 ననెడి యపరాధమును చూచి మిశ్రసృష్టిని పరమేష్ఠియైన బ్రహ్మయొక్క ద్వారమున చేయు
 చున్నాను ఈప్రకారముగానే పుణ్యలేశముచేత శుద్ధసృష్టినిచేయుచున్నాను. మనువులు
 మొదలుగాగల సృష్టి యైనశుద్ధ సృష్టి నాచే చెప్పఁబడినది వారందరును శుద్ధసత్త్వము
 యులు, ఎల్లప్పుడు నాయందు భక్తికలవారు, నాయొక్కపూజయం దాసక్తికలవారు, అందరు
 ను నాధ్యానముచేత వృద్ధిపొందించబడినవారు. నన్నేమించువారు, మహాత్ములు, జితేంద్రియులు,

రూ విభవమ్, అనంతమాయ గౌణ ముఖ్య భేదతాతే భేదిత్తిరు
కుమ్.

ప్రాప్యవై కుణమాసాద్య ననివర్తన్తి తే వ్యయాః || ఏవం సర్వేషు కుర్వత్సు మానవేషు మును
క్షుషు! సృష్టితయోమహానానీ న్నారకీ భూస్థుణావృతా || ఇతిజ్ఞాత్వా మిత్రసర్గాః క్రియతే
లియామయా!'' ఎష్టభగవాన్తా నే యరుళిచ్చయేక్తయాతే

రూ ఆక, పూర్వాత్తినృద్ధయే యుపపాదితారాయ నిష్టార్ కీర్తి, అనంతరమ్, విభవత్తినృ
ద్ధయే విస్తరే శోపపాదిక్కితార్ మేల్ (విభవమ్, అనంతమాయ) ఎన్తుతుడగ్గి

అతావతు - "విభవోపితిధానస్తో ద్విరైవ పరికీర్త్యతే | గౌణ ముఖ్య విభాగేన శాస్త్రే)
షున హతే ర్తు నే" ఎన్తుమ్, "ప్రాదుర్భావో ద్విధా ప్రోక్తో గౌణ ముఖ్య విభేదతః" ఎన్తు
జ్ఞోల్లుకీః పడయే, విభవమానతు - పరిగణితు త్తిలెక్కిట్ట పోకాతిపడి యనంతమాయ, గౌణ
ముఖ్యముమాకీః భేదతాతే యిగ్జ్ఞావక్తయాక ప్సిరిన్దిరుక్కు మెన్తే విభవమావతు-ఇతరసజాతీయ
మాయోగ్జ్ఞావిర్భవిక్కి ఇతిల్ గౌణమెన్తు - ఆవర మెన్దపడి, ముఖ్యమెన్తు -
క్రేష్ట మెన్దపడ గౌణమావతు - ఆవేశావతారమ్, ముఖ్యమావతు - సాక్ష దవతారమ్
ఆవేశద్వాక్ స్వరూపావేశమెన్తుమ్, శక్త్యావేశమెన్తుమ్ ద్వివిధమా యిరుక్కుమ్ అతిల్
స్వరూపావేశమావత్తు - స్వమాన రూపతాతే ఆవేశక్రై, అతావతు - పరశురామాదిక
శాన చేతినన్దయ శరీరజ్ఞలిరే తన్నుడయె ఎసాధారణ విగ్రహాతోడే యావేశేతునిత్తి

రూ విభవము అనంతమై గౌణ ముఖ్య భేదముచేత భేదించియుం
డును.

పరమభక్తచేతగాని ప్రపత్తిచేతగాని ప్రాప్యమైనవైకుంఠమును పొంది మరిలయ వారు నాశర
హితులు ఇట్లెల్ల మానవులును ముముక్షువులై మోక్షమునుజేందుచుండగా సృష్టిచెడిపోయెను,
నరకభూమిలో గడ్డిమొలచిపోయెను ఇట్లు తెలిసివిలాసముచె మిత్రసృష్టి నాచేత చేయబడి
నది" అనిభగవంతుడు తా నే నెలవిచ్చుటచే

రూ కాగా పూర్వాహమయొక్క విధము నుపపాదించిరికింద, అనంతరము విభవమయొ
క్క విధమును విస్తరముగ నుపపాదించుచున్నారైన (విభవము అనంతమై) అని మొదలుపెట్టి

అనగా "ఓముని! విభవమెల్ల గౌణమనియు ముఖ్యమనియు భగవచ్ఛాస్త్రములలో
రెండువిధములుగానే చెప్పబడుచున్నది" అనియును "అవతారము గౌణమనియు ముఖ్య
మనియు రెండువిధములుగా నుండునని చెప్పబడినది" అనియుం జెప్పబడుచున్నవన, విభవ
మనునది లెక్కపెట్టెకొన సాగించుటకు వీలుకానట్లు అనంతమై గౌణమును ముఖ్యమునగు
భేదముచే రెండు తెరింగుల భిన్నమై యుండు ననుట విభవమనగా - ఇతర సజాతీయ
మగుచు ఆవిర్భవించుట ఇందు గౌణమనగా - తక్కువదని తాత్పర్యము ముఖ్యమనగా -
క్రేష్టమని తాత్పర్యము గౌణమనది ఆవేశావతారము ముఖ్యమనది - సాక్ష దవతా
రము... ఆవేశము స్వరూపావేశమనియును శక్త్యావేశమనియును ద్వివిధమై యుండును.
అందు స్వరూపావేశము స్వీయమైన రూపముతో నావేశించుట. అనగా - పరశురామాదు
లైన శక్తనుల శరీరములలో తన యసాధారణ విగ్రహముతో నావేశించి యుండుట.

౪౯ మనుష్యత్వమ్ తిర్యక్త్వమ్ స్థావరత్వమౌలే, గౌణత్వముమ్
ఇచ్చైయా లేవద్దతు, స్వరూపేణ వస్తు -

శక్త్యావేశమావతు - కార్యకాల త్రిలే విధివాదికళాన చేతనర్ పక్కిలే శక్తిమాత్రిత్రాతే
స్ఫురితునిక్తై

౪౯ ఇని ముఖ్యవిభవతోడు గౌణవిభవత్కుణాన సామ్యమైవ్యుక్తై యుగిచ్చెయ్
కితార్ (మనుష్యత్వమ్) ఎత్తుడుడక్

అతావతు - “మదిచ్చియాహి గౌణత్వం మనుష్య వివ చెచ్చియా | సూకరత్వంచ
మత్స్యత్వం నారసింహత్వమేవచ || యథావా దణ్డకారణ్యే కుబ్జామ్రత్వం మవేచ్ఛయా |
యథా వాజిముఖత్వంచ మమసంకల్పతో భవేత్ || కేనాపతే మమేచ్ఛాతో గౌణత్వం నచ
కర్తవ్యమ్ |” ఎన్నిటవడియే, రామకృష్ణత్వాదియాన మనుష్యత్వమ్, మత్స్యీకూర్జత్వాదియాన
తిర్యక్త్వమ్, కుబ్జామ్రత్వమాకీటస్థావరత్వమాకీట వినై ఇచ్చైయా లే యా నాపోలే, ఆవేశరూప
మాన గౌణత్వముమ్ ఇచ్చైయా లేవద్దతెన్నమాకార మొక్కమ్, అప్రాకృతిమా యిరుద్దళ్ళ
స్వాసాధారణవిగ్రహతోడే వస్తతత్త్వైక్యై

ఉపాత్తవచనబ్ధిచ్చైయా లే వస్తతెన్నిట మాత్రతై హ్యుల్లిద్రోగ్రయాఃకుమ్, గౌణత్వ
మావతు - మనుష్యత్వాదికళోహలే, అప్రాకృతిదివ్యసంస్థానతై యితరసజాతీయమాక్కిక్కి
ద్వవతరిత్త తల్లామైయా లే, స్వరూపేణ వస్తతత్త్వైచ్చుమిడముమ్ సిద్ధమిలే

౪౯ మనుష్యత్వము తిర్యక్త్వము స్థావరత్వమువలె గౌణత్వంబును
ఇచ్చచేతవచ్చినది, స్వరూపముచేతకాదు

శక్త్యావేశమనగా - కార్య [సృష్టిసంహారాదులుచెయు] కాలమందు విధిశనాదులైన శేతగుల
పక్కిను శక్తిమాత్రిముచే ప్రకాశించి యుండుట

౪౯ ఇది ముఖ్యవిభవముతోబాటు గౌణవిభవమునగుల సామ్య వైషమ్యములను
సెలవిచుచ్చున్నారు (మనుష్యత్వము) అని మొదలుపెట్టి

అనగా - “ఓవిష్వక్సేనా” మనుష్యుడగుట వరాహమగుట మత్స్యమగుట నారిసింహ
రూపమును ధరించుట దండకారణ్యమందు పొట్టిమామిడిచెట్టైయుండుట వాయుగ్రీవరూపమును
ధరించుట అను నివి యెట్లు నాయిచ్చచేతకలిగినవో అట్లే గౌణత్వముకూడ నాయిచ్చచేతనే కల్గి
గినది కర్తమువలనకాదు” అనుచోప్పన, రామకృష్ణత్వాది యైన మనుష్యత్వము, మత్స్యీ
కూర్జత్వాదియైన తిర్యక్త్వము, పొట్టిమామిడిచెట్టైన స్థావరత్వము, అనునివి ఇచ్చచేనెట్లు
ఆవేశరూపమైన గౌణత్వముకూడ నిచ్చచే వచ్చినదను నాకారము నమానముగును; (ప్రకృ
తినంసద్ధరహితమైయుండు తనయొక్క యసాధారణ విగ్రహముతో వచ్చినది కాదనుట

ఈగ్రహింపబడిన వచనములు ఇచ్చచే వచ్చినదని మాత్రిమే చెప్పినవియైనను గౌణత్వ
మనగా-మనుష్యత్వాదులవలె అప్రాకృతిమైన పరమపదమందలివిగ్రహమును ఇతరసజాతీయము
గతేసికొని యంతరించినది కాకపోవుటచే, స్వరూపముచేత వచ్చినదికాదు అను నంశము
సిద్ధముగదా.

౫౦ అతిత్. అప్రాకృతవిగ్రహజ్ఞానమాయ్, అజహత్స్వభావ విభవ
జ్ఞానమాయ్, దీపాదుత్పన్న ప్రదీపమౌలే యిరుక్కక్కడవ
తాన ముఖ్యప్రాదుర్భావజ్ఞ శైల్లామ్ ముముక్షుక్కుఁబుక్కు.
పాస్యజ్ఞాన యిరుక్కుమ్

౫౦ ఇన్నముమ్, ఉపాస్యత్వా న పాస్యత్వ కథనముఖ్యాలు ముఖ్యత్వము ముజ్ఞానవి
శేషత్వై దిర్భిషిష్టతాక త్రిదువుల్పమ్బుల్, ప్రథమమ్ ముఖ్యవిభవ త్తనడైయి వుపాస్యత్వత్వై
సహేతుకముక వరుళిచ్చెయ్కెఱార్ (అతిత్) ఎత్తుతుడగ్గి

అతావతు - ఉభయవిధమున విభవత్రిమమ్ వైత్తుక్కుఁబు, ౧ “ప్రాదుర్భావాన్తు
ముఖ్యాయే మదంకత్వాద్విశేషతః । అజహత్స్వభావవిభవా దివ్యా ప్రాకృతివిగ్రహః ॥
దీపా దీపా ఇవోత్పన్నా జగతో రక్షణాయతే । అర్చ్యోపమా నేనేత సంస్మ త్యు
త్తరణాయతే ॥ ముఖ్యాఉపాస్యా సేనేత అర్చ్యసితరా న్నిదుః । ” ఎన్నిపడయే
* ఆతియభోతియురువై యజువైత్తిజుప్పిఱ్ఱతాకై యలే, అప్రాకృతి విగ్రహజ్ఞానమాయ్,
౨ “అజోపి సన్నవ్యయాతా భూతానామిశ్వరోప సన్ ” ఎన్నెయలే విడతేయిరుద్దళ్ళ
అజత్వావ్యయత్వి సర్వేకర్పిత్యాది యాన స్వభావ విభవజ్ఞేయుడైయవైయుమాయ్, అతి
ఏవ దీపత్తిరనిత్తుమ్ ఉత్పన్నవానప్రదీపమ్, స్వకారణమనదీప త్తనడైయి స్వభావజ్ఞేయుడైతా
యిరుక్కుమాపోలే, స్వకారణతుల్యస్వభావమా యిరుక్కిమ్ ముఖ్యప్రాదుర్భావజ్ఞ శైల్లామ్ ముము
క్షుక్కుఁబుక్కు పాస్యజ్ఞాన యిరుక్కు మెన్నై

౫౦. అందు అప్రాకృతవిగ్రహములునై విడిచియుండనిస్వభావ విభవము

లునై దీపమునుండిపుట్టిన వేరుదీపమువలె యుండవలసినముఖ్య

అనతారములెల్లను ముముక్షువుల కుపాస్యములై యుండును

౫౦ మఱియు నుపాస్యత్వా నుపాస్యత్వములం జెప్పవ్యాజమున రెంటికి నుండు విశేష
మును తెలియఁజేయునదిగ ననుగ్రహించి, మొదట ముఖ్యవిభవముయొక్క యుపాస్యత్వమును
సహేతుకముగ నెలవిచ్చుచున్నారు (అందు) అని మొదలుపెట్టి

అనగా-ఉభయవిధమైన విభవమందును ఆలోచించగా ౧ “ముఖ్యావతారములు నాయం
శము లగుటవలన స్వభావవైభవమును విశేషముగా విడచియుండినివై దివ్యములై యప్రాకృతి
శరీరములై యుండును జగత్తును రక్షించుటకొరకుదీపమునుండి దీపమువలె అవి [నాయందుండి]
కలిగినవి ఆ ముఖ్యావతారములు సంసారోత్తరణముకొరకు పూజింపఁదగినవి ఇతరములు
పూజింపఁదగనివి తెలుసుకొనుచున్నారు ” అనుచొప్పున * పరిమపదమందున్న నిర్వకా
రణమును అప్రాకృత తేజోమయమును నైన విగ్రహమును పరిమపదమందున్న ప్రకారమే
తనయందుంచుకొని ఇచ్చటకువచ్చి పుట్టినదగుటచే, అప్రాకృత విగ్రహములై, ౨ “పుట్టుక
లేనివాడనగుచు నాశములేని స్వభావముగలవాడనగుచు భూకములకు ఈశ్వరుడనగుచు ”
అనుటచే వదలకయున్న అజత్వై అవ్యయత్వి సర్వేశ్వరత్వాదులైన స్వభావవిభవములను
కలవియునై, అందువలననే దీపమునుండి ఉత్పన్నమైన వేరుదీపము, స్వకారణమైన దీపము
యొక్క స్వభావములను కలిగియున్నట్లు, స్వకారణతుల్యస్వభావమైయున్న ముఖ్యావతార
ములన్నియును ముముక్షువుల కుపాస్యములై యుండుననుట.

౫౧ విధిశివపావకవ్యాస జామదగ్న్యైర్జునవిత్తేశాది కళాకీట గౌణ
ప్రాదుర్భావజ్ఞశైల్లామ్

౫౧ అనంతరమ్, గౌణవిభవత్త్వదైయవసుపాస్యత్వత్తే సహేతుకవాక ఎరుచిచ్చయ్.
ఊర్ (విధిశివ) ఇత్యాదియాతే

అతావతు - ౧ “అనర్వాసవపావకవ్యాస ప్రాదుర్భావాన్యథాక్రిమమ్ | చతుర్ముఖస్తు
భగవాన్సృష్టికార్యే నియోజితః శక్తిరభ్యాస మహాత్మ్యే సుహృదే వినియోజితః |
మోహనాఖ్యస్తథా బుద్ధో వ్యాసస్తేచైవ మహానృపిః || వెదానాం వ్యసనేతిత్రీ దేవేన విని
యోజితః | అష్టసో ధన్వినాం | శేష్ఠో జామదగ్న్యై మహానృపిః || వయానాం పావక
శ్యాపీ విత్తేశశ్చ తిథ్తేచ | ఏవమాద్యాస్తు కే నేత ప్రాదుర్భావై రధిష్ఠితాః || జీవాత్మన
స్సర్వవైతే సోపాస్తి రైష్ట్యవీహిసా || అష్టమాత్రాస్తే సర్వే కార్యార్థ మమితీద్యుతే || అనర్వా
స్సర్వవైతే విరుద్ధత్వాన్మహామతే | అపాజ్ఞాతి యుతా శ్చమే జీవమిత్రా హ్యధిష్ఠితాః ||”
ఎన్నిజపడియే, సృష్టికర్తానాం బ్రహ్మపుష్క, సంహారిక ర్వాకీటానాం పావక ర్వాకీటమ్, వేదజ్ఞై
వ్యసీతి వ్యాసనమ్, దుష్టక్షత్రియనిరసనమ్, జమదగ్ని పుత్రునాం పరశురామనమ్, “అకా
ర్యచిన్తా సమకాలమేవ ప్రాదుర్భవం శ్వాపధరః పురస్తాత్” ఎన్నిజపడియే, చాపధర నాయ
కొండ్లు జగత్తైరక్షితుకొండ్లుపోన్ద కార్తవీర్యార్జునమమ్, జౌదార్యప్రధాననామ్ విత్తేశమమ్,
అదిశబ్దతాతే-క్రొడీకృతిరాన కతుత్స ముచుకన్దప్రభృతికళివాకీట గౌణప్రాదుర్భావజ్ఞశైల్లామ్,

౫౧. విధి శివపావకవ్యాస జామదగ్న్యైర్జున విత్తేశాదులనెడి గౌణ
ప్రాదుర్భావము లెల్లను

౫౧ అనంతరము గౌణవిభవముయొక్క యుపాస్యత్వము సహేతుకముగ నానతి
చుచున్నారు (విధిశివ) ఇత్యాదిచే

అనగా - ౧ “పూజింపఁదగని యవతారిములనుకూడ క్రిమముగాఁ జెప్పఁచున్నాను
సృష్టికార్యమందు నియోగించఁబడిన భగవంతుడగు చతుర్ముఖుడును, సంహరిమందు నియో
గింపఁబడిన శంకరుడగు బ్రహ్మడును, మోహనుడగు పీరుగలబుద్ధుడును, పరమేశ్వరునిచేత వేద
విభాగమునకు నియోగింపఁబడిన వ్యాసమహర్షియును, గొప్పధనుర్ధరుడగు నర్జునుడును, గొప్పబుష్టి
యగు పరశురాముడును, ఎనువులలోనగ్నియును, అట్లనే కుజేరుడును మొదలగువారు నాతింశ
ముచే అధిష్ఠింపఁబడిన జీవమాత్రులే వారినుపాసించుట వైష్ణవోపాసనకాగు వారు కార్యము
కొరకుభగవంతునిశక్తిచే నావేంపఁబడినవారు [వీరిలనుపాసించుట]విరుద్ధముగాన పీరిం
దను పూజానర్తులు పీరుఅపాంకారము కలవారును జీవమిత్రులును నాచేమాత్ర మావేకింపఁబడిన
వారు.” అనుచొప్పున సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మయును, సంహరిక ర్తయైన శివపావకులైన, వేదములను
విభజించిన వ్యాసుడును, దుష్టక్షత్రియనిరసనముజేసిన జమదగ్ని పుత్రుడైన పరశురాముడును,
“అకార్యమును తలంచినంతటనే ధనుర్ధరుడై యెదురుగావచ్చును” అనుచొప్పున ధనుర్ధరుడ
గుచు జగమును రక్షించుచుండిన కార్తవీర్యార్జునుడును, జౌదార్యప్రధానుడైన కుజేరుడును,
అదిశబ్దముచే చేర్చినఁబడిన కతుత్స ముచుకన్దప్రభృతులు నైన గౌణప్రాదుర్భావములెల్లను,

అహంకారయు క్షజనకత్వై యధిస్థిత్తు నిత్యైకయాతే, ముముక్షు
క్షుక్కుభుక్కునుపాస్యజ్ఞః

స్వాతంత్ర్యరూపమాన అహంకారయు క్షరాన దీవర్ కక్ష కార్యార్థమాక ఆవేశముఖే నాధి
స్థిత్తు నిత్యైకయాతే, బుభుక్షుక్కుశా యరుహ్నార్ క్షోజ్జీయ ముముక్షుక్కుభుక్కు పాస్యజ్ఞ
శ్చైవై (వ్యాస జామదగ్నాన్య ద్జన) ఎన్దిట విడ త్తిల్ అన్లన నెన్లతు-పాండుపుత్రనాన వర్జు
ననైయాకవుమామ్ అవనైయు మావేశావతారముక ఇతిహాసాదికళితే శొల్లుకైయాతే ఇన్దగౌణ
ప్రాదుర్భావానపాస్యత్పద్మాం (బ్రహ్మ రుద్రాద్జనవ్యాస సహస్ర) కరభార్గవాః కకుత్స్థాన్
త్రేయ కపిల బుద్ధాద్యా యే సహస్ర)కః॥ శక్త్యావేశావతారాస్తు విష్ణో స్తత్కాలవిగ్రహాః ।
అనుపాస్యా ముముక్షుశాం యధేంద్రాగ్నాద్విదేవతాః” ఎన్లుమ్ సంహితాన్తర త్తిలమ్ శొల్లు
పృట్టతిత్తు. ఉపాత్తవచనజ్ఞలి బుద్ధమునియైయుమ్ ఆవేశావతారజ్ఞలి యెన్లుక చొన్న వితు
- “మాపురవిష్కృత్యవేదమ్” ఎన్లు స్వేనరూపేణ వవతరిత్రతాక చొన్న నమ్రాచార్యకళ
వచనత్తోడు విరుద్ధమన్తోనెన్నిల్, కల్పభేదతాతే యప్పడియుజ్జ్యోయ్యకూడుకైయాతే విరుద్ధ
మన్లు జామదగ్నాన్య స్వరూపావేశావతారమాయుక్కు, శక్త్యావేశజ్ఞోడే సహపరిత్రతు,
స్వరూపేణా వేశిక్కిటతు శక్తివిశేషతాతే యాకైయాతే యెన్లు నియమిత్తుక్కు శ్వతు

అహంకారయు క్షజనల నధిష్ఠించి నిలుచుటచే, ముముక్షువుల

కు ఉపాసింపతగనివి

స్వాతంత్ర్యరూపమైన అహంకారముతోగూడిన జీవులను కార్యార్థముగాను ఆవేశరూపమున
నధిష్ఠించి యుండుటచే బుభుక్షువులయి యుండువారికిదక్క ముముక్షువుల కుపాస్యములు
కావు అనుట (వ్యాసజామదగ్నాన్య ద్జన) అనెదవోట అన్లున డనగా-పాండుపుత్రుడైన యర్జు
నుడునుకావచ్చును వానింగూడ నావేశావతారముగ నితిహాసాదులలో చెప్పటచే ఈగౌణా
వతారములు ఉపాసింపతగనివియనునంశము (బ్రహ్మ, రుద్రుడు, అర్జునుడు, వ్యాసుడు, కార్తివీర్యా
ర్జునుడు, పరశురాముడు, కకుత్స్థుడు, దత్తాత్రేయుడు, కపిలుడు, బుద్ధుడు, మొదలగు వేలకొలదిగ
నుండు శక్త్యావేశావతారములు, విష్ణువుయొక్క తత్కాలవిగ్రహములు ఇంద్రుడు, అగ్ని మొద
లగుదేవతలవలె ఇవియును ముముక్షువులకు ఉపాసింపతగనివి.” అనిఇతరసంహితలయందును
చెప్పబడినదిగదా ప్రమాణవచనములయందు బుద్ధమునినకూడ ఆవేశావతారములలో నొకడుగ
చెప్పట - “మహారూపములలోదొంగ వేషము” అనిస్వరూపముతో నవతరించినట్లు చెప్పిన మన
యాచార్యులవచనముతో విరుద్ధముకాదాయన, కల్పభేదముచే నల్లును చేయతిగియుండుటచే విరు
ద్ధముకాదు. పరశురాముడు స్వరూపావేశావతారమైయిండ శక్త్యావేశావతారములలో కూడ
పఠించుట, స్వరూపముతో నావేశించుట శక్తివిశేషముచేతనగుటచే నని నియమించుకొనునది.

౫౨ నిత్యోదితశాంతోదితాదిభేదముమ్. జాగ్రత్సంజ్ఞాదియైన తురాత్త్వముమ్,

౫౨ ఆక, విభవజగళియడై వానస్యలైయుమ్, అతలగౌణముఖ్యవిభాగతైయుమ్, అన్దగౌణముఖ్యజగళియడై పరస్పరవిశేషతైయు ముఖ్యిచ్చెయ్తార్ కీర్త, అనన్దరమ్, కీర్త్య న్న పర పూహజగళియమ్ ముఖ్యవిభవజగళియ ముడైన అవాన్దరి భిక్షకరమ్, అవశ్రీనియడై య భుజాయుధ వర్ణాది భేదజగళి ఖ్యోల్లవేడ్డయిరుక్క చెప్పయ్ తేయుమ్, అన్ద వైక్కు హేతువై యరు లిచ్చెయ్తార్ (నిత్యోదిత) ఇత్యాదియారే

నిత్యోదిత శాంతోదితాది భేదమావతు - ౧ “నిత్యోదితా ద్విభావ తిథా శాన్తోదితో హరిః” ఇత్యాదియచ్చొల్లకటపడియే, నిత్యముక్తానుభావ్యురాయ్, నిత్యోదిత సంజ్ఞకరాయి దుక్కిట పరివాసుదేవరుమ్, అవర్పకల్లలిల్ నిష్ఠ ముత్పన్నరాయ్, అన్ద్రణప్రవాహకారణ మాయ్, శాన్తోదితసంజ్ఞకల యిరుక్కిట పూహవాసుదేవరుమ్ ముతలాన వాసుదేవమూర్తియల్ భేదముమ్, పూహజగల్ నాలెత్తుమ్, మూన్దెత్తుమ్, శాన్త్యభిలే శొల్లుమ్ ‘నాలుముడ్డా యిరుక్క మూన్దెన్దిటతు - పూహవాసుదేవరూపత్తుమ్ పరమాపత్తిత్తిత్తిల్ అనన్దయ గుణ భేది మిల్లామైయారే’ ఎన్దభియుక్తర్ శొల్లుకైయారే, ఇవర్ కీర్త్యపూహాత్రియ మెన్దరులిచ్చె యేతుక్కుమ్ ఇల్లా పూహవాసుదేవరుడ్డాకి ఎరులిచ్చెయవతుక్కుమ్ విరోధమిల్లె

(జాగ్రత్సంజ్ఞాదియైన చాతురాత్త్వమ్) అవతు-శాన్తోదితోత్పత్తిశాన్తవన సరమ్ - “చా తురాత్త్వ మహో పిణ్డం కృపయా పరమేష్ఠినిః | ఉపాసకాన గ్రహర్థం యః పరశ్చేతి కీర్త్యతే ||

౫౩. నిత్యోదితశాంతోదితాదిభేదంబును జాగ్రత్సంజ్ఞాదియైన చా తురాత్త్వంబును,

౫౩ కాగా, విభవముల యానంత్యమును, అందలి గౌణముఖ్యవిభాగమున, ఆగౌణము ఖ్యములకుగల పరస్పర విశేషమును సెలవిచ్చిరికింది, అనంతరము క్రిందఁ జెప్పిన పరపూహము లలోను ముఖ్యవిభవములలోను నున్న అవాన్తరభేదములును వానియొక్క భుజాయుధవర్ణాది భేదములును చెప్పవలసియున్నను చెప్పకపోవుటకు హేతువును సెలవిచ్చుచున్నారు (నిత్యో దిత) యిత్యాదిచే

నిత్యోదిత శాంతోదితాది భేదమనగా - ౧ “అల్లు నిత్యోదితునివలన శాన్తోదితుడగు హరివుట్టెను” ఇత్యాదియందు చెప్పబడుచున్న సత్యముక్తానుభావ్యులై నిత్యోదితులు అనుకేరు కలవారైయుండు పరవాసుదేవులును, వారివలన నుత్పన్నలై సంకర్షణ ప్రవాహకారణమై కార తోదితులు అను పేరుగలవారైయున్న పూహవాసుదేవులును మొదలైనవాసుదేవమూర్తియందలి భేదంబును, పూహములు మూడనియు నాల్గనియు శాస్త్రములలో చెప్పబడును ‘నాల్గునంది మూడి నుట పూహవాసుదేవరూపమునకు పర [వాసుదేవ] రూపమునకన్న అనన్దయ గుణభేదము లేమిచే’ అని పెద్దలు చెప్పటచే, వీరు క్రిందపూహములు మూడని సెలవిచ్చినందుకును ఇవలె పూహవాసుదేవులున్నట్లు సెలవిచ్చుటకును విరోధములేదు

(జాగ్రత్సంజ్ఞాదియైన చాతురాత్త్వంబు) అనగా - శాంతోదితోత్పత్తి చెప్పినపిరిప, ౨ “ఓవిష్వక్సేవా” ఎవడు పరుడని చెప్పబడుచున్నాడో ఆ పరమేష్ఠియొక్క రూపము, ఆయన కృపచేత ఉపాసకుల ననుగ్రహించుటకై నాల్గవిధములగుటను నొందుచున్నది. అట్లై

కేశవాదిమూర్త్యంతరము,

శాస్తోదితా త్రవృత్తం చ చాత్మరాత్మ్యత్రయం తథా | ఉపాసకానుగ్రహార్థం సేనేక మమ
తత్పునః || సుఖప్తి స్వప్న సంజ్ఞం యజ్ఞా గ్రత్సంజ్ఞం తదాపరమ్ | చాతురాత్మ్యం మహా
భాగ పభిషుం పార మేశ్వరమ్ ||” ఎట్టుమ, ౧ “ఆద్యో వ్యూహో మయ ప్రోక్తో వ్యూపరం
త్రితియం శ్రుణు | ఉపాసకానుగ్రహార్థం స్వప్నాదిపదసంస్థితమ్ || స్వప్నాద్యవస్థాభేదస్తు
ధ్యాయనాం భేదశాస్త్రమ్ | తత్త్విత్వదస్థ జీవానాం తన్నివృత్త్యర్థ మేవచ || స్వప్నాద్యవస్థ
జీవానా మధిస్థాతార ఏవతే | కర్తృత్వ నాంచ సేనేక తత్త్వదస్థామ మేచ్ఛయా || ఉపాస్యాహం
మహాభాగ పదభేదప్రయోజనమ్ ” ఎట్టు భూట్లకొపడియే ఉపాసకానుగ్రహార్థమాక తక్
కృష్ణయోతే పణినతాయ ధ్యాయకళిడైయ భేదశాస్త్రనియన్బుట్టుమ్, తత్త్విత్వదస్థజీవర్ కళుక్కు
తన్నివృత్తియి న్బుట్టుమాయ తత్త్విత్వదస్థ జీవర్ కళుక్కు అధిస్థాత్వత్వేన తత్త్విత్వదస్థనాయ
కొట్టణ్ణు కర్తృవ్యురాన చేతినరుగపాస్యనాకైయే పదభేద ప్రయోజనముమాయకొట్టణ్ణు,
వ్యూహచతుష్టయత్రియ ప్రత్యేకముజ్ఞానశాగ్ర తస్వప్న సుఖప్తి తురీయ సంజ్ఞకమాన నాలు
వడివైయు ముడైయ నాయరుక్కై

(కేశవాదిమూర్త్యంతరమ్)అవతు. ౨ “ఏతదన్తతా సుర్వే మూర్త్యంతర సమాహ్నయా |
కేశవాద్యా ద్వాదశ లలటాటాదిషు నిస్థితాః || శరీరరక్షకా సుర్వే ధ్యాయనాంతాపశాస్త్రమ్”

కేశవాదిమూర్త్యంతరము

శాంతోదిత మనఃబడు వాచుడేవ వ్యూహము వలన నాయొక్క చాతురాత్మ్యత్రయము
ఉపాసకాను గ్రహార్థమై ప్రవర్తించినది సుఖప్తి స్వప్నములను పేరులుగల ద్వయమును
జాగ్రత్సంజ్ఞ గలదియును మదియొక్కటియు నను నాలుగును చాతురాత్మ్య మనఃబడుచు
ఓమహాభాగా! అయిదవని పార మేశ్వర సంజ్ఞకలది” అనియును ౧ “మొదటివ్యూహము
నాచేతను చెప్పఁబడినది ఉపాసకానుగ్రహార్థమయి స్వప్నాది స్థానములయందున్న తక్కిన
వ్యూహాత్రయమును వినుము స్వప్నాద్యవస్థాభేదమనగా ధ్యాయముచేయువారలయొక్క శ్రమ
శాస్త్రనిరీరికును స్వప్నాద్యవస్థలయందు ఉండు జీవులకు ఆయాఅవస్థలను పోగొట్టుటనిరీరికును
స్వప్నాద్యవస్థలలోనుండుజీవులకు అధిస్థాతలైనవారె, ఓవిష్వక్సేనా! కర్తృపరతంత్రులగు చెత
నులకు, నాయొక్క ఇచ్చిచేతను ఆయా అవస్థలలోనున్న సేను ఉపాస్యడనై యున్నాను,
ఓమహాభాగా! స్థానభేదమునకు ఇదేప్రయోజనము” అనియుం జెప్పఁబడు చొప్పున ఉపాస
కానుగ్రహార్థముగ తనకృపచే జేయబడినదై ధ్యాయించువారలయొక్క భేదశాస్త్రిక పేతువును,
ఆయాపదములయందుండు జీవులకు తన్నివృత్తిపేతువునై, ఆయా యవస్థయందుండు జీవుల
కధిస్థాతయై యాయాస్థానములయందుండి కర్తృవశ్యులైన చేతనుల కుపాస్యడొటయే పదభేద
ప్రయోజనమగుచు వ్యూహచతుష్టయమందును ప్రత్యేకముగల జాగ్రత్స్వప్న సుఖప్తి తురీయ
సంజ్ఞకమైన నాల్గురూపములు గలవాడై యుండును

(కేశవాదిమూర్త్యంతరము) అనగా - ౨ “వేరువేరు నామములుగల మూర్తులు అం
రును ఈ వ్యూహాభిరక్తులు, కేశవాదులు పన్నిదరును లలాటాదులయందు వర్తించుచున్న
వారై, ిధ్యానము చేయువారలయొక్క తాపశాంతినిరీరికు శరీర రక్షకులయి యున్నారు.”

షట్త్రింశద్భేదభిన్నమాన పద్ననాభాదివిభవముమ్,

ఎఱ్ఱమ్, ౧ “కేశవాద్యం త్రయం తత్ర వాసుదేవా ద్విభావ్యతే | సజ్జగన్ జాచ్చి ర్విద్య పూర్వం త్రితయ మద్యుతమ్ || త్రివిక్రమాద్యం త్రితయం ప్రద్యున్నా దుదితం మునే | బృహ్మీకేశాదికం తద్వ దనిరుద్ధా న్న హమునే ” ఎఱ్ఱమ్మొల్లుకొండయ్య, లలాటాదికలితే నిష్ఠ శరీరరక్షణతై ప్పజ్ఞానిష్ఠకొండ్లు ధ్యానిక శిండయ తాపశానియ న్నొరుట్టా యరుప్పతాయ్, పూసాచతుష్టయ త్రిలు మోగొట్టిలే ముమ్మానాక వుత్పిన్నిమాయ్, మూర్త్యంతర సమాహ్వయమా యరుక్కింజ కేశవాది పూహ స్తరమ్

(షట్త్రింశద్భేదభిన్నమాన పద్ననాభాదివిభవమ్) అనగా- ౨ “పద్ననాభాదికా ససక్తే వై భవీయా స్తద్భవచ | షట్త్రింశత్సత్త్వాసత్త్వాతాః ప్రాధాన్యేన గణేశ్వర || షట్త్రింశద్భేదభి న్నా స్తేపద్ననాభాదికా స్సురాః|అనిరుద్ధా త్నిముత్పిన్నా దీపా దీప ఇనేశ్వరాః” ఎఱ్ఱమ్మొల్లుకొండయ్య, దీపాదీపా న్తరమ్మాలే, అనిరుద్ధా దుత్పన్నజ్ఞతాయ్, ప్రధానజ్ఞతాయ్ షట్త్రింశద్భేదస్తలే భిన్న జ్ఞతాయరుక్కింజపద్ననాభా ద్యవతారవిశేషద్వల్ ఇన్ద్రపద్ననాభాదికల్ తాత్, ౩ “విభవాః పద్న నాభాద్యాస్త్రీం శచ్చ నవవైవహి|పద్ననాభోధు|ప్రా న స్తత్సక్త్యాజ్ఞామధునా ననః||విద్యాధిదేవః కపిలో విశ్వరూపో విహజ్జయః||క్రోడాత్పాబడభావక్రో|ధర్మవాగీశ్వర స్తధా|ఏకాంభోనిధికాయా చభగవా న్నమలేశ్వరః|వరాహో నరసింహశ్చ పీయూషా వారణస్తథః|| శ్రీపతి ర్భగవాన్దేవః

షట్త్రింశద్భేదభిన్నమైన పద్ననాభాదివిభవమును,

అనియును, ౧ “ఓమునీ! అందు కేశవాదిత్రయము వాసుదేవునివలన సృజంపబడుచున్నది అద్భుత మగుగోవిందుడు మొదలగు ముగ్గురు సంకర్షితునివలన సృజంపబడుచున్నాడు | త్రివిక్రమాది త్రిత యము ప్రద్యుమ్నునివలన ఉత్పన్నమగుచున్నది, అటులనే బృహ్మీకేశానికము అనిరుద్ధునివలన ఉత్పన్నమగుచున్నది ” అనియుం జెప్పబడుచొప్పున లలాటాదులలోనిలిచి, ౨ రి రక్షణమును చేయుచు ధ్యానముచేయువారిలయొక్క తాపశాంతికిహేతువైయుండెనదై, పూసా చతుష్టయమందు నొక్కొక్కదానిలో మూడుమూడుగ ఉత్పన్నమై మూర్త్యంతరమును కేరకలి యున్న కేశవాదిపూర్వంతరము

(షట్త్రింశద్భేదభిన్నమైనపద్ననాభాదివిభవము)అనగా- ౨ “ఓగణేశ!పద్ననాభాదులందరు ను విభవసంబంధులే, అందులూ ముప్పదియారుగురు ప్రధానులు, షట్త్రింశత్సంఖ్యచే లెక్కపెట్టబడినపద్ననాభాదిదేవతలదీపమువల్ల[కలిగిన]దీపములువలెనే అనిరుద్ధునివలనపుట్టినవారగు ఈశ్వరులు ” అనుచొప్పున దీపమునుండిమతియొకదీపమువలె అనిరుద్ధులవలన ఉత్పన్నములై, ప్రధానములై, ముప్పదియాఱుభేదములచే వేరైయున్న పద్ననాభాద్యవతారవిశేషములు ఈపద్ననాభాదులు ౩ “పద్ననాభాదివిభవములుముప్పదియున్న తొమ్మిదియున్న గవడ నాభుడు, ౨ ధువుడు, ౩ అనంతుడు, ౪ శక్తిసూర్యుడు, ౫ మధుసూధనుడు, ౬ విద్యాధిదేవుడు, ౭ కపిలుడు, ౮ విశ్వరూపుడు, ౯ విహంగముడు, ౧౦ క్రోడాత్మ, ౧౧ బడభావక్తురు, ౧౨, ధర్మడు, ౧౩. అటులనే, వాగీశ్వరుడు, ౧౪ ఏకాంభోనిధికాయీ, ౧౫ జ్ఞానశక్త్యాదులుగల కమలేశ్వరుడు, ౧౬ వరాహుడు, ౧౭. నరసింహుడు, ౧౮ పీయూషావరణుడు, ౧౯ జ్ఞానాదులుగల దివ్యుడైన శ్రీపతి,

ఉపేంద్ర) త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరి కృష్ణ
మత్స్య కూర్మ వరాహాగ్రహణాగవిశేషములు.

కాస్తాత్మ మృతధారకః । రామాజి త్కాలనేమిఘ్నః పారిజాత హరస్తథా ॥ లోకనాథస్తు
శాస్తాత్మ దత్తాత్రేయో మహాప్రభుః । న్యగ్రోధశాయా భగవా నేకశృంఖలమస్తథా ॥ దేవో వామ
నదేహస్తు సర్వవ్యాపీ త్రివిక్రమః । నరో నారాయణశ్చైవ హరిః కృష్ణస్తథైవచ ॥ జ్వల
త్పరశుధృగ్రామో రామశాన్తిశ్చ శృతుర్గతిః । వేదవిద్యగనాన్కల్పీ పాతాళ శయిత ప్రభుః ॥
త్రిశిచ్చ నవచైవైతే పద్మనాభాదయో మతాః” ఎఱ్ఱ, ముప్పత్రిన్నతాక అపిర్బుధ్నై
సంహితాదికలిలే శొల్లిద్రోయోకిలుమ్ విష్వక్సేన సంహితైయలే ముప్పత్రిన్నతాక చొల్లియరుక్మై
యాలే, ఇవగ్ వట్టింక ధృదభిన్న మైస్థతిల్ కుత్తియిల్లె ఇని అద్ద ముప్పత్రిన్నతలే మూస్తై
కుత్తియిల్లె యుళ్ళతు ఆవై యావన-కపిల దత్తాత్రేయ పరశురామ రూపమా
న ఆవేశావతారజ్ఞల్.

(ఉపేంద్ర) త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరి కృష్ణ మత్స్యకూర్మ
వరాహాగ్రహణాగవిశేషజ్ఞల్) అవన-అవతార కందమాటచే సర్వావతారజ్ఞకుమ్ అనిరు
ద్ధిలే కారిణముగ చొల్లిద్రోయోకిలుమ్, ముచ్చుశొన్న పద్మనాభాదికలిలే సహపరితములైనవానిలో వూ
లే వూర్వోత్పన్న విభవమైతిల్ నిష్ఠమ్ విభవాన్తరజ్ఞాక వృత్తన్నజ్ఞానవైయు ముడైన్నుమిడతై
దర్శిప్పిత్తై ముతలన శిలప్రయోజనతైప్పద్రోయి, “వూర్వోత్పన్నాద్వైభవీయాత్ ప్రాదుర్భూతా

ఉపేంద్ర) త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరి కృష్ణ
మత్స్య కూర్మ వరాహాగ్రహణాగవిశేషములును,

౨౦ కాంతాత్మ, ౨౧ అమృతిధారకుడు, ౨౨ రామాజిత్తు, ౨౩ కాలనేమిఘ్ను
డు, ౨౪ అటులనే పారిజాతహరుడు, ౨౫ శాంతిరూపుడయిన లోకనాథుడు, ౨౬ మహా
ప్రభువయిన దత్తాత్రేయుడు, ౨౭ కల్యాణగుణపరిపూర్ణుడయిన న్యగ్రోధశాయి, ౨౮ అటుల
నే ఏకశృంగతమవు ౨౯ వామనదేహముగల దేవుడు, ౩౦ సర్వవ్యాపీయగు త్రివిక్రముడు, ౩౧
నరుడు, ౩౨ నారాయణుడు, ౩౩ హరి, ౩౪ అటులనే కృష్ణుడు, ౩౫ ప్రకాశించుచున్నపర
శువుగల రాముడు, ౩౬ చతుర్గతిగల అన్యరాముడు, ౩౭ వేదవేత్త, ౩౮ భగవంతుడయిన
కల్కి, ౩౯ ప్రభువయిన పాతాళశాయి, ఈపద్మనాభాదులుముప్పది తొమ్మండుగురని సమతీంప
బడినవాను” అని ముప్పదితొమ్మిదిగ అపిర్బుధ్నై సంహితాదులలో చెప్పబడినను విష్వక్సేన
సంహితలో ముప్పదియారుగ చెప్పియుండుటచే వీరువట్టింక ధృదభిన్నమన్నదనియందు లోప
ములేదు ఇక నాముప్పదితొమ్మిదింటిలో మూటిని తగ్గించి స్వీకరించుటగదా కలదు అవి ఏవన-
కపిల దత్తాత్రేయ, పరశురామరూపమైన యావేశావతారములు

(ఉపేంద్ర) త్రివిక్రమ దధిభక్త హయగ్రీవ నరనారాయణ హరికృష్ణ మత్స్యకూర్మ వరా
హాగ్రహణాగవిశేషములు) అనగా-అవతార కందమాటచే సర్వావతారములకును అనిరుద్ధులే
కారిణముగ చెప్పబడినను మున్ను చెప్పిన పద్మనాభాదులలో సహపరితములైనవానిలో వూ
ర్వోత్పన్న విభవముండి విభవాన్తరములుగ మత్స్యములైనవియుండు ననునంతమును చూ
పించుటమొదలైన కోన్నిప్రయోజనముఖంబట్టి “వూర్వోత్పన్న విభవమువలన ప్రాదుర్భవించిన

అవద్రోశినుడై య భుజాయుధవర్ణ కృత్యస్థానాదిభేదజ్ఞభుమ్,

మహేశ్వరాః । ప్రాదుర్భవాస్తరా నిర్దితా స్తజేశ్వరముఖ్యతః ॥ ఉపేంద్రాచ్చ యథా ముఖ్యాత్రివిక్రమ తదుర్వరిః । దధిభక్తశ్చదేవేశో దర్శిహస్తోఽ మృతప్రదః ॥ కృష్ణాచ్చ మత్స్యరూపస్సాన్యత్ మత్స్యైర్ధయశిరోయథా । సరోనారాయణ శ్చైచ్చ వహరిఃకృష్ణ సప్తైవచ” ఎఱ్ఱ పీరితైడుత్తు చొల్ల పట్ట విన్ద్రునుక్కు తుజైయాయరున్దు జగద్రక్షణముబ్బణుకీట వుపేంద్రా వతారముమ్, ఎఱ్ఱ నడపాన్దరై పోన్తే లోకతైయళ్ళన్దు ఆవనిష్టన్దై శ్చైవర్యతైక్కిన్దుత్తై త్రివిక్ర మావతారముమ్, అవనుక్కు అమృతప్రదానార్థమాకక్కొన్దు దధిభక్తావతారముమ్, వేదప్రదానా ర్థమాకక్కొన్దు హయగ్రీవావతారముమ్, శిష్యాచార్యరూపేణనిష్ఠ తిరుమన్ద్రితై వెలియట్టరుళిన నరనారాయణావతారజ్ఞభుమ్, అవరకళోడొక్క ధర్మదేవతైవక్కులై పీటన్దు లోకరక్షణము బ్బణ్ణిన హరియుమ్ కృష్ణసుమాన వాతారజ్ఞభుమ్, ప్రళయరక్షణమ్, మందరాధారత్వమ్, భూమ్యుద్ధ రణమాకీట వివద్రోశే విద్యాప్రదానజ్ఞోపణ్ణిన మత్స్యకూర్మవరాహావతారజ్ఞభుమ్, ఆదిశబ్దతై శ్రోడీకృతజ్ఞాన నరసింహ కల్క్యవతార స్తడక్కమాన వైయుమ్

(అవద్రోశినుడై య భుజాయుధ వర్ణకృత్యస్థానాది భేదజ్ఞో)ఆవన-కీటొల్ల పట్ట పరవ్యూహ విభవజ్ఞాకీట వవద్రోశినుడై య “భుజాయుధానాం నియమ స్తత్రతత్రైచ్చయా మమజాగ్రత్సం జ్ఞేచాతురాత్మ్యేతథా భుజవతుప్తయమ్॥కాన్తోదితాస్తద్వి భుజాన్స్వపాన్ద్యాగణనాయక॥ఆదిదేవో

వానియొక్క భుజాయుధవర్ణ కృత్యస్థానాదిభేదములును,

ఈశ్వరావ తారములను ముఖ్య ప్రాదుర్భవాంతరములనుగా తెలిసికొనుము ఓగణేశ్వర ! ముఖ్యుడయినఉపేంద్రునివలనత్రివిక్రమరూపుడైనహరియెటులనో,దేవేశుడు,దర్శిహస్తుడు, అమృ తప్రదుడునగుదధిభక్తుడును అటులనె మత్స్యవతారము వలనహయగ్రీవావతార మెటులనో అటు లనె కృష్ణునివలనమత్స్యరూపమగును, అటులనె నరుడు, నారాయణుడును,హరియు, కృష్ణుడును” అనివిభజించిచెప్పబడిన యంద్రునకు సహాయమైయుండి జగద్రక్షణముం జేసెడి యుపేంద్రావ తారమును, ఎల్ల నడపించువారివలె లోకమును కొలిచి వాడువదలిన విశ్వరూపునిచ్చిన త్రివిక్ర మావతారమును, వానికి అమృతప్రదానార్థముగ స్వీకరించిన దధిభక్తావతారమును, వేదములను ఇచ్చుటకుస్వీకరించిన హయగ్రీవావతారమును, శిష్యాచార్యరూపమగునండి తిరుమంద్రమునువెలి బెట్టి యనుగ్రహించిన నరనారాయణావతారములును,వారితోకూడ ధర్మదేవతవక్కునుపుట్టిలోక రక్షణముంజేసిన హరియును (అర్జునుడును) కృష్ణుడు నైన యవతారములును, ప్రళయరక్షణము మందరాధారత్వము, భూమ్యుద్ధరణమునైన పీటితో విద్యాప్రదానములుచేసిన మత్స్యకూర్మ వరాహావతారములును, ఆదిశబ్దముచే శ్రోడీకృతములైన నరసింహ కల్క్యవతారములు మొదలైనవియును

(వానియొక్క భుజాయుధవర్ణ కృత్య స్థానాదిభేదములు) అనగా - క్రందఁ జెప్పబడిన పరవ్యూహ విభవములనెడి వానియొక్క “అచ్చటచ్చట భుజాయుధముల యొక్క నియమము నా ఇచ్చచేతనే” జాగ్రత్సంజ్ఞగల చాతురాత్మ్యమందు అటులనేనాఁ గుభుజములు, స్వపాన్దిసంజ్ఞలుగల కాంతోదితులు ద్విభుజులు. ఓగణనాయక ! ఆదిదేవుడు,

జగన్నాథో వాసుదేవో జగత్పతిః ॥ చతుర్భుజశ్చామలాజ్ఞః పరమేష్వరీమి నిష్ఠితః । ని
త్యోదిత శ్చాస్తతను రాస్తే వ్యోమని పద్మణః ॥ శాన్తోదిత శ్చాస్తవపుర్ద్విభుజః పురుషా
కృతిః ” ఎఱుఁ, ౧ “ కేశవాద్యా గణాధ్యక్ష మూర్త్యస్తర సమాహ్వయాః । ఉపా
సకానాం సేనేశ భుక్తిముక్తి ఫలప్రదాః ॥ సర్వే చతుర్భుజా జ్ఞేయాః పద్మశక్త్యాదిధార
కాః । తత్త్వచ్ఛాస్త్రీమచక్షేయా లాఙ్ఘనాభరణాదయః ॥ చతుశ్చక్రధరం మాంతు స్త్రుత్వా
జాంబూనద ప్రభమ్ । చతుశ్చక్రధరం దేవం నీలజీమాత సన్నిభమ్ ॥ ఇన్ద్రనీలనిభ శ్చామం
చతుర్నైర్గణాధరమ్ । చతుర్భుజధనుస్తంతం చన్ద్రభా సదృశద్యుతిమ్ ॥ చతుర్ద్వలధరం దేవం
పద్మకింజల్కసన్నిభమ్ । ముసలాస్త్రం మహావిష్ణు మరవిద్రాభ మేవచ ॥ ఖడ్గపాణిం చతుర్నైస్త
మగ్ని సన్నిభ తేజసమ్ । చతుర్వజధరం దేవం తరుణాదిత్య సన్నిభమ్ ॥ పట్టసాయుధహస్తంచ
పుణ్డరీకాభ మేవ చ । చతుర్భి ర్ద్వధరధరం భుజై ర్ద్వి ద్యుతీమ ద్యుతిమ్ ॥ పఞ్చాయుధ
ధరం మాంచ సహస్రాంశు సమప్రభమ్ । వాళహస్తధరందేవం బాలార్క శతసన్నిభ
మ్ ” ఎఱు మిత్యాదికశాలే శొల్లప్పడుకిలి భుజభేదజ్ఞకుమ్, పద్మభేదజ్ఞకుమ్, ఇన్ద్ర పూహభేద
విభవభేదజ్ఞకుక్కల్లామ్ ప్రత్యేకముజ్ఞాన కృత్యభేదజ్ఞకుమ్, ఆమోదాదికకుమ్, అయోధ్యామధు

జగన్నాథుడు, జగత్పతియు, అయిన [పరమానుదేవుడు] చతుర్భుజుడు ఆతడుశ్చామల
దేహుడై పరమపదమందున్నాడు నిత్యోదితుడు శాంతిరూపుడై పరమవ్యోమ (శీవైశ్వర)
మందు పద్మణుడై యేన్నాడు శాంతోదితుడు, శాంతిరూపుడు, ద్విభుజుడు, పురుషాకా
రముగలవాడు” అనియును - ౧ “ ఓసేనేశ! కేశవాదిమూర్త్యంతర నామములు గలవారు
ఉపాసకులకు విశ్వరూపాక్షములను ఇచ్చువారు వారలందరున్న చతుర్భుజులనియు పద్మము
శంఖము మొదలైనవానిని ధరించినవారనియు తెలియతగినవారు ఆ యా శాస్త్రములయందు
వారివారి చిహ్నములును భూషణములును తెలిసికొనతగినవి నాలుగు చక్రములను ధరించి
స్వర్ణ తేజస్సుకలవాడనైనట్టియు, నాలుగుశంఖములను ధరించువాడనైనట్టియు, నీలమేఘ
సదృశుడనైనట్టియు, ఇంద్రనీలమాణిక్యముతో సదృశమైన శ్చామలవర్ణము కలవాడనయినట్టి
యు, నాలుగు హస్తములచేతను గదలను ధరించినవాడనయినట్టియు, నాలుగు హస్తములయం
దు ధనుస్సులు కలవాడనయినట్టియు, చంద్రకాంతితో సమానమైన కాంతి కలవాడనయినట్టియు,
నాలుగు హస్తములయందు హలములను ధరించినవాడ నయ నట్టియు, పద్మకింజల్కసదృశుడనై
నట్టియు, ముసలాస్త్రధరుడనయినట్టియు, విష్ణునైనట్టియు, తామరసపుష్పమువంటి కాంతికలవా
డనైనట్టియు ఖడ్గాయుధమును చేతియందు కలవాడును, నాలుగు హస్తములు కలవాడును, ఆగ్ని
సమాన తేజస్సుకలవాడనునైనట్టియు, నాలుగు వజ్రాయుధములను ధరించినవాడనైనట్టియు,
బాలనార్య సదృశుడనైనట్టియు, బల్లెములు ఆయుధములుగాకల వాడనైనట్టియు, తెల్ల తామ
రలతో సమానమైన కాంతి కలవాడనైనట్టియు, నాలుగు భుజములయందు ముగ్ధరములను ధరిం
చిన వాడనైనట్టియు, మెరుపుతో సమానమైన తేజస్సు కలవాడనైనట్టియు, అయిదు ఆయుధముల
నుధరించినవాడనైనట్టియు, సూర్యునితో సమానమైన కాంతికలవాడనైనట్టియు, వాళమును చేతియం
దుధరించినవాడనైనట్టియు, దేవుడనైనట్టియు అనేక బాలనాట్యులతో సమానమైనట్టియు, నన్ను
నర్పించి” అనియీ మొదలైనవాని చే చెప్పబడుచున్న భుజభేదములును వర్ణభేదములును, ఈ పూహభేద
విభవభేదములకన్నిటికిని ప్రత్యేకముకలిగిన కార్యభేదములును, ఆమోదాదులును, అయోధ్యా మధు

దురవధరజ్జఘమాయ్, గుహ్యతమజ్జఘమా యిరుక్తైయాలే
శొల్లుటిటిలోమ్.

౫౩ అవతారజ్జఘకు హేతుజ్జచ్చె

రాదికఘమాయ్కొండ్లు వ్యూహవిభవజ్జఘకుప్రత్యేకముజ్ఞానస్థానభేదజ్జఘమ్, అదిశబ్దత్రై-
డికృతజ్జఘానభూషణ వస్త్రాదిభేదజ్జఘమ్ (దురవధరజ్జఘమాయ్, గుహ్యతమజ్జఘ మాయ్విక్తై-
యాలే, శొల్లుటిటిలోమ్) ఎవ్వుతు, ఇవైయెల్లాజ్జోన్నాలు మొయవరక్కు బుద్ధిపణ్ణపు మరితాయ్,
అవతార రహస్యజ్జఘకైయాలేమికవుమ్ గుహ్యమాయ్విక్తైయాలే, శొల్లుకతోమిల్లైయైన్తై”

౫౩ లోకత్తిల్ జన్మజ్జఘకు హేతు కర్మమాయన్తో విరుప్పతు, ఇవనుడైయ వవతా
రజ్జఘకు హేతు వేతెన్న వరుళిచ్చెయ్కితార్ (అవతారజ్జఘకు హేతు ఇచ్చె) ఎవ్వు

అతావతు- ౧ “బహుధావిజాయతే” ౨ “బహూని మే వ్యతీతాని జన్మాని” ౩ “పల
పటస్పాయ్” ౪ “ఎన్నిన్మయోనియమాయ్ ప్పిటదాయ్” ౫ “మనిశరుమ్ మర్మయిమ్ మర్మయి
మాయ్ మాయ్పిటవిపిటన్ద” ఎవ్వుపడి బహువిధమాక చ్చొల్ల ప్పడుకిట వివనుడైయ వవతా
రజ్జఘకు హేతు విప్పడి యవతరిప్పొమెన్నుమ్ స్వేచ్ఛెయ్మియ హేత్వన్దిమిల్లైయైన్తై
౬ “సంభవా మ్యత్తమాయయా” ఎవ్వు తానే యరుళిచ్చెయ్తానితే ౭ “అత్తి మా యయా”
ఎవ్వుతు అత్తేచ్చయా ఎవ్వుపడి ౮ “మయా, వయనం, జ్ఞానమ్” ఎవ్వు మాయశబ్దము జ్ఞానవాచి
యాకైయాలే, ఇచ్చార్పూపమాన జ్ఞానత్తై చ్చొల్లుకిటతు. ౯ “ఇచ్చార్పూహేతాభి మతోయ దేహః”
ఎవ్వుక్కడవతితే ౧౦ “ఇయం వై యూహివై స్థితి రథి కిలేచ్చావిస్సృతయే విభూతీనామధ్యే

దురవధరములునై గుహ్యతమములునై యుండుటచేత చెప్పము.

౫౩ అవతారములకు హేతు విచ్చ.

రాదులు నగుచు వ్యూహవిభవములకు ప్రత్యేకము కలిగియున్న స్థానభేదములును అదిశబ్దముచే
త్రోడికృతములైన భూషణ వస్త్రాదిభేదములును (దురవధరములునై గుహ్యతమములునైయుం
డుటచేత చెప్పము) అన్నది - ఇవియన్నియు చెప్పినను ఒకరికి తెలిసికొనుటకు శక్యముకాక,
అవతార రహస్యములగుటచే మిక్కిలి రహస్యమైయుండుటచే చెప్పమునుట

౫౩ లోకమందు జన్మములకు హేతువు కర్మముగదాయై యున్నది వీనియొక్క యవతార
ములకు హేతువైదియన నానతిచ్చుచున్నారు (అవతారములకు హేతువిచ్చ) అని

అనగా- ౧ “అనేక విధములుగా పుట్టుచున్నాడు” ౨ “నాకు అనేకములయిన జన్మములు,
అతిక్రమించినవి” ౩ “పలుపుట్టుకలు కలవాడై” ౪ “సకల యోనులయందును పుట్టినవాడా” ౫
“మనుష్యులును దేవజాతియును తిర్యగ్జాతియు నన్నియునగుచు వేడుకయగు నవతారములను
చేసి” అని యిట్లు బహువిధముగా జెప్పబడుచున్న వీనియొక్క యవతారములకు హేతువిట్లు
వతరించుదమును స్వేచ్ఛగాక వేరుకారణము లేదనుట ౬ “అత్తమాయచే పుట్టుచున్నాను” అని
తానేనెలవచ్చివాడుగదా. ౭ “అత్తమాయచే” అన్నది స్వేచ్ఛచే అనినట్లు ౮ “మాయ, వయనము,
జ్ఞానము” అని మాయశబ్దము జ్ఞానవాచియౌటచే ఇచ్చార్పూపమైన జ్ఞానముం జెప్పనది. ౯ “తన
యచ్చచేత స్వీకరింపబడిన ఇవ్వుమెనగొప్పరూపకముకలవాడు” అనదగియున్నదిగదా. ౧౦ “ఓవ
రదరాజస్వామీ! ఇది వ్యూహసంబంధమైన స్థితి. ఇకయధేచ్చగా విహరించుటకై నీవిభోధములైన

౫౪ ఫలమ్, సాధుపరిత్రాణాదిత్రయమ్.

సుర నర తిరశ్చా మవతరన్ ! సజాతీయ స్తేషా మితీతు విభవాఖ్యా మపి భజ న్మరీశత్వం పూర్ణో వర గుణగణై స్తాన్ స్థగయసి” ఎఱ్ఱమ్, ౧ “ఏవం స్థితే త్వదుపసంక్రయణా భ్యపాయోమానేన కేనచిదలప్యతి నోపలభ్యుః । నోచేదమర్త్య మనుజాదిషు యోనిషుత్వ మిచ్ఛా విహార విధినా సమనాతరివ్యః” ఎఱ్ఱమ్, అవతారహేతు ఇచ్ఛై యెన్నమిడతై అహ్వాకో విశదమాక వరుళిఘ్నైయతారిశే

౫౪ హేతువిరువానామ, ఇవ్యవతారబ్ధో తనక్కు ఫలమేతన్న వరుళిఘ్నయక తార్ (ఫలమ్ సాధుపరిత్రాణాదిత్రయమ్) ఎఱ్ఱ

అతావతు- ౨ “పరిత్రాణాయ సాధునాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్ । ధర్మసంస్థాప నార్థాయ సమ్మవామి యుగయుగే” ఎఱ్ఱ అవస్తానరుళిఘ్నయత పడియే, తిన్నక్కల్ త్రేమయుక్తరాయ, తన్నుడైయ వనుభవ మొట్టియ త్తీణకాలముమ్ శెల్లాతే తన్నైక్కాణ వేణుమె వ్వావైప్పట్టిరుక్కుమ్ సాధుజనస్తలై తిన్నుడైయ రూపచేష్టితావలోక నాలాపన దాన ముఖేన రక్షిక్రైయుమ్, తద్విరోధికళాన దుష్కృతుక్కులై నశిప్పిక్రైయుమ్, తిన్నుడైయ వారాధనరూపమాయ్, త్తీణమాయ్ క్కిడక్కిఱ వైదికధర్మతై ఆరాధ్యనాన తిశ్శస్వరూ పతై దర్శిప్పిత్తు స్థాపిక్రైయు మాకిఱ విమ్మాన్టమే ఫలమై ౩ “సాధవః - ఉక్తలక్షణ ధర్మశీలా వైష్ణవాగ్రేసరాః మత్సమాశ్రయణే ప్రవృత్తాః మన్నామ కర్మ స్వరూపాణాం

౫౪ ఫలము సాధుపరిత్రాణాదిత్రయము.

దేవమనుష్యతిర్యక్కుల మధ్యనవతరించుచు శ్రేష్ఠమైన గుణములచే పూర్ణదవగుచు ఆదేహు లకు సమానుడవై విభవనామములను పొందుచున్న వాడవై యుండురీతిచే ఆగుణములనుమాయు చున్నావు” అనియును ౧ “ఇట్లుండగా క్షేచ్ఛగా క్షీడించురీతిచే దేవమనుష్యాది యోనుల యందు అవతరించక పోతివేని నిన్నాశ్రయించుట యనెడి మోక్షోపాయము ఏప్రమాణముచే తను తెలియకకృమకానిదే అయియుండును” అనియును అవతారహేతువు ఇచ్ఛయనునంత మును కూరత్తాహ్వానులును విశదముగ నెలవిచ్చిరిగాదా

౫౪ హేతువిదియైనను ఈయవతారములకు ఫలమేదియన నానతిచ్చుచున్నావు (ఫల ముసాధుపరిత్రాణాదిత్రయమ్) అని

అనఁగా ౨ “సత్పురుషులను రక్షించుటకొఱకును పాపకర్మములను చేయువారి నాశము కొరకును ధర్మములను లెస్సగాస్థాపించుటకొఱకును ప్రతియుగమునందును పుట్టుచుండును.” అని వాడు నెలవిచ్చినచోప్పననే తనయందు ప్రేమయుక్తులై తనయనుభవములేక త్తీణకాలమును సంపరింపక తన్నుచూడవలెనని యాశపడియుండు సాధుజనములను తనయొక్క రూపచేష్టితా వలోక నాలాపన దానముఖమున రక్షించుటయును, తద్విరోధికులైన దుష్కృతులను నశింపఁజే యుటయును తనయొక్క యారాధనరూపమై త్తీణమైపడియున్న వైదికధర్మమును ఆరాధ్యుడైన తనస్వరూపమును చూపించి స్థాపించుటయు నైశ్శ య్మామాడునే ఫలమనుట. ౩ “సాధువులు అనఁగా-చెప్పఁబడినస్వరూపముగల ధర్మ మేన్వభావముగాకలవారగు వైష్ణవులలో మొదటివారు. నన్నాశ్రయించుటయిందుప్రవర్తించినవారై నాచేరును నావ్యాపారమును నాస్వరూపముననునవి

౫౫. పలప్రమాణజలిమ్ భృగుశాపాదికళాలే పిఱద్దానెన్దయాలే,

అవతారక్షకుమ్ హేతుకర్తృమాక వేణామౌవెన్నిల్,

నాజ్జనసా గోచరతయా మద్దర్శనేనవిసా ఆత్మధారణ పోషణాదిక మలభమానాః త్తణమాత్రి
కాలం కల్పసహస్రంమన్వానాః ప్రశీధిలసర్వగాత్రాభవేయు రితి మత్స్వరూప శేష్టితావలోకి
నాలాపనాది దానేనతేహం పరిత్రాణాయ తిద్విపరీతానాం వినాశాయచ త్తీణస్య వైదికస్యధ
ర్మస్యమదారాధనరూపస్య ఆరాధ్యస్వరూప దిర్భనేన స్థాపనాయచ యుగేయుగే సంభవామి
కృతత్రేతాదియుగ విశేష నియమోపి నాస్తీత్యర్థః” ఎన్నితే యిద్దొక్కత్తుక్కర్చమ్ భాష్యకారి
రియచెచ్చయేతతు “యేభక్తా భవదేకభోగమనసోఽనన్యాత్మగంజీవనా స్తత్సంక్షేపణ తద్వి
రోధినధనా ద్యర్థంపనాద్రీశ్వరం మధ్యేణ్డం యద వాతరస్సుర నరాద్యాకార దివ్యాకృతి స్తేనవ
త్రిదశైర్మైత్తృనుకరం స్వప్రార్థితప్రార్థనమ్” ఎన్నితే యాత్త్వాన మయలిచ్చెయేతతు.

౫౫ అవతార మైచ్చమివ్వజీయా లే కర్త నిబంధనమాక నిన్దెత్తు మన్దమతికల్ పణ్ణమ్
ప్రశ్నతై యనువదిక్కితార్ (పలప్రమాణజలిమ్) ఎన్దుతుడజ్జి

అతావతు - ఇతిహాసపురాణరూపమాన పలప్రమాణజలిమ్, ౨ “పతివ్రతాధర్మ పరా
వతాయేన మమప్రియా! సతు ప్రియా విరహిత స్మృతకాలం భవిష్యతి” ఎన్దాహ్సలే యుజ్జాన
భృగుశాపమ్ మతలనవద్దొలే పిఱద్దానాక చ్చెల్లుకైయా లే అవతార హేతు ఇచ్చెయిన్దొక్కే
కర్తమాక వేణామౌవెన్నిలాకైన్దె.

౫౫. పలుప్రమాణములలో భృగుశాపదులచే పుట్టినాడనుటచేత

అవతారములకు హేతువుకర్తృము కావలదాయన్నను,

వాక్కులకును మనస్సునకును విషయము కాకపోవుటచే నన్ను చూడక పోయినచో తా
ముండుటయు తమను పోషించు కొనుటయు పొందనివారై త్తణమును వేయి కల్పములుగా
తలంచుచున్నవారై శీధిలమయిన శరీరముకలవారగుదురనుతలంపుచే నాస్వరూపవ్యాపారము
లనుచూచుట నాతోమాటలాడుట మొదలైనవి చేకూర్చుటకును వారికి విపరీతులైన వారియొక్క
చావునకైయును, నన్నారాధించుటయును వైదికధర్మము త్తీణమైయుండగా ఆరాధింపఁ
దగిన నాస్వరూపమును చూపి దానిని రక్షించుటకైయును ప్రతియుగమందు పుట్టుచుండును
కృత త్రేతాదియుగవిశేషనియమమును లేదనియరము” అనిగదా యీశ్లోకమునకర్తృము భాష్య
కారు లానతిచ్చినది “ఓనుందరభాషా! నిన్నొక్కనినే యనుభవించుటయందు మనస్సుగల
వారును ఇతర మైనయాత్మరక్షోపాయములేనివాదను అయిన భక్తులను రక్షించుటకొరకును వారి
విరోధులను చంపుటకొరకును దేవమనుష్యుని దివ్యాకారము కలవాడవై యందమధ్యమున నహ
తరించితివి. కావుననే దేవతలను మనుష్యులునుకూడ సుఖముగా తమయభీష్టములను కోరుకొన
వచ్చును” అనిగదా కూరత్తొమ్మిదుకూడ నానతిచ్చినది

౫౫ అవతార మైచ్చమని యెఱుగక కర్త నిబంధన మని తలంచి మందమతులుజేయు
ప్రశ్నముననువదించుచున్నారు. (పలప్రమాణములలో) అని మొదలు పెట్టి

అనగా - ఇతిహాసపురాణరూపమైన పలుప్రమాణములలోను, ౨ “పతివ్రతయునుధర్మప
రురాణు నగు నాభార్య యెవనిచే చంద్రబడివదో వాడు చిరకాలము భార్యతోవియోగముం
డెంచును” అన్నట్లు కలిగిన భృగుశాపము మొదలైనవాటిచే పుట్టినట్లు చెప్పటచే అవతార హే
తు ఇచ్చుకాక కర్తముకావలదాయనుట యైనచోననుట.

౫౬. అవైతన్ని లేశాపమ్ వ్యాజమ్, అవతారమైచ్చ మెన్టు పరిహరి
త్తు

౫౭. అన్తర్యామిత్యమావతు-అన్తఃప్రవిష్ట నియంత్రాయైరుక్తై

౫౬ అతుక్కుత్తర ముళిచ్చెయ్ కితార్ (అవైతన్ని లే) ఎన్టుడున్జి
అతావతు - ౧ “తపసారాధితో దేవో హ్యబ్రహ్మ దృక్వత్సలః | లోకానాం సంప్రియా
ర్థంతు శాపం తం గృహ్యముక్తవాన్” ఎన్టు ఉత్తర శ్రీరామాయణ త్రిలుమ్, ౨ “సర్వావ్రేషు
వైవిష్ణో ర్జననం స్వేచ్ఛయైవతు | జరకాస్త్రీ ఛైత్యైవ స్వేచ్ఛయా గమనంహరేః || ద్విజశాప
చ్చైత్యైవ మవతిక్తోపి లీలయా” ఎన్టు లైంగపురాణాదిక త్రిలుమ్ కొల్లుక్కయారే, భృగుశాపానిక
శారే పిఱదా కెన్జిఱ వైతన్ని లే శాపమ్ వ్యాజమాత్రమ్, అవతార మిచ్చా గృహీతమెన్టు పరి
హరి త్తత్తెన్జె

౫౭ ఆక, ఇప్పడి విభవత్తై యుపపాదితవన న్తరమ్, అన్తర్యామిత్యత్తై యుపపాదిక్కి
తార్ (అన్తర్యామిత్యమావతు) ఎన్టుడున్జి

అతావతు - ౩ “యతత్తాన మన్తరో యమయతి” ౪ “అన్తః ప్రవిష్ట శ్వాస్తా జనా
నామ్” ౫ “శాస్తాన్జిష్టు రశేషస్య జగతో యోహృది స్థితః” ఇత్యాదికలి అన్పొల్లుగిఱపడియే,
చేతనరుడైయ వుళ్ళేప్రవేళిత్తు సకలప్రవృత్తికుక్కుమ్ నియంత్రావా యిరుక్తై యన్తర్యామిత్య
మావ త్తెన్జె.

౫౬. వానియందు శాపము వ్యాజము, అవతారమైచ్చమని పరిహ
రింపఁబడినది

౫౭. అంతర్యామిత్యమనగా-అంతఃప్రవిష్టుడై నియంత్రయై యుండుట

౫౬. దానికుత్తిరము నానతిచ్చుచున్నారు (వానియందు) అని మొదలుపెట్టి
అనఁగా - ౧ “తపస్సుచేత ఆరాధింపఁబడినవాడై భక్తులయందు ప్రీతిగలచేవుడు లోక
ములయొక్క ప్రీతికొరకు ఆశాపము గ్రహించఁగినదనినాడు” అని ఉత్తర శ్రీరామాయణ
మందును ౨ “అన్ని యవస్థలయందును స్వేచ్ఛచేతనే భగవంతుడు పుట్టుట జరకాస్త్రీమను
వ్యాజము చేత స్వేచ్ఛచేతనే హరియొక్క వెడలుట ద్విజశాపమును మిషచే విలాసముచేతనే
యవతరించి నాడు” అని లైంగపురాణమందును చెప్పుటచే భృగుశాపాదులచే పుట్టి నాడు అను
వానిలో శాపము వ్యాజమాత్రము, అవతార మిచ్చాగృహీతమని పహించిన దనుట

౫౭ కాగా నిట్లు విభవము నుపపాదించినవెనుక సంతర్యామిత్యము నుపపాదించుచు
చ్చారు. (అంతర్యామిత్యమనగా) అని మొదలుపెట్టి

అనఁగా - ౩ “ఎవడు అంతర్యామియై యుండి ఆత్మను ప్రవర్తింపఁ జేయుచున్నాడో”
౪ “జనులకు అంతర్యామియైన ప్రవర్తకుడు” ౫ “యేవిష్ణువు హృదయమందున్న వాడై సకలమైన
జగత్తునకును శాస్తకుడో” ఇత్యాదులయందు చెప్పబడుచోప్పున చేతనులయొక్క లోపలప్రవే
శించి సకలప్రవృత్తులకును నియంత్రయై యుండుట అంతర్యామిత్యమనుట.

౫౮ స్వర్గనరకప్రవేశాదినర్వావస్థైకలిలుమ్ సకలచేతనర్కుమ్ తు
జ్ఞాయామ్, అవర్కకై విడాతేనిక్కిఱు నిలైక్కుమేలే శుభా
శ్రయమాన తిరుమేనియోడే కూడిక్కింఱు అవర్కకళుక్కు

౫౮ ఇతుతాత్ ఆత్మవినుశ్చే తత్స్వరూపతాతే వ్యాపిత్తునిష్ఠ నియమిక్కుమతుమ్,
సవిగ్రహనాయ్కొంఱు హృదయత్తిలే వ్యాపిత్తిన్దు నియమిక్కుమతుమాయ్కొంఱు ద్వివిధమా
య్యుక్తయారే, ఉభయత్తైయు మరుళిచ్చెయ్కితార్ (స్వర్గనరకప్రవేశాది) ఎష్టుతుడన్దే

అతావతు - ౧ “అన్తర్యామి స్వరూపంచ సర్వేషాం బద్ధవత్స్థితమ్” ఎష్టుతుడన్దే
౨ “స్వర్గనరక ప్రవేశేపి బద్ధరాత్నాహి కేశవః” ఎష్టు శొన్నపడియే, పుణ్యనిబద్ధనమాక స్వర్గత్తై
ప్రవేశిక్కైయుమ్, పాపనిబద్ధనమాక నరకత్తై ప్రవేశిక్కైయుమ్, ఉభయనిబద్ధనమాక గర్భత్తై
ప్రవేశిక్కైయుమ్ ముతలాన వెల్లావవస్థైకలిలుమ్, ఎల్లాచ్చేతనర్కుమ్, * ఇరామడమా
ట్టువారైపోవరే ఉశ్చే పతికిడన్దు సత్తైయేపిడిత్తు నోక్కిక్కింఱు పోరుకైయారే తుజ్ఞాయామ్,
అవర్కకై యొరుక్కాల్లుమ్ విడాతే అన్తరాత్నావాయ్ నిక్కిఱు నిలైక్కుమేలే, † “అజ్ఞాప్యమా
త్రకేపురుషో జ్యోతిరివాధుమాకః” ఎష్టుమ్, ‡ “నీలతోయద మద్యస్థా విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా”
ఎష్టు మిత్యాదికలి త్పోట్టుక్కిఱుపడియే, జ్యోతిరూపమాయ్, శ్యామలమానతిన్దైముట్టాక్కిడుమ్మడి,
‡ మ్మొనేతిక్కుక్కిఱు పుకరాతే నీలతోయదత్తై విత్తొన్దిన విద్యుల్లేఖైపోలే య్యుక్తయారే, బా
హ్యవిషయప్రవణమానమనస్సైయతిల్ నిష్టుమ్ సత్త్వగుణుత్తు తిన్నక్కిలిలే ప్రవణమాక్కిక్కిళ్ళుమ్మడి

౫౯ స్వర్గనరకప్రవేశాది సర్వావస్థలయందును సకలచేతినులకును
సహాయమై, వారినివిడువక నిలుచునిలకడకుమీద శుభాశ్రయ
మైదివ్యదేహముతోడ కూడుకొని వారలకు

౫౯ ఇది యేఆత్మలో తనస్వరూపముచే వ్యాపించియుండి నియమించునదియును, విగ్ర
హముతో కూడినవాడై హృదయమందు వ్యాపించియుండి నియమించునదియు నగుచు రెండువిధ
ములైయుండుటచే నుభయము నానతిచ్చుచున్నారు (స్వర్గనరకప్రవేశాది) యని మొదలుపెట్టి

అనగా - ౧ “అందరికిని చుట్టమువలె నుండునది యంతర్యామిస్వరూపము” అని మొదలు
పెట్టి ౨ “స్వర్గనరకప్రవేశమందును బంధువు పరమాత్మయగు కేశవుడు” అనిచెప్పినచోప్పన
పుణ్యనిబంధనముగ స్వర్గమును ప్రవేశించుటయును పాపనిబంధనముగ నరకమును ప్రవేశించుట
యును ఉభయనిబంధనముగ గర్భముం బ్రవేశించుటయును మొదలైన యన్నియవస్థలలోనును
అందరు చేతనులకును * రాత్రి సత్రమున భుజింపఁజేయువారివలె లోపలనే దాగియుండి సత్రనే
ముఖ్యముగాగొని రక్షించుకొనుచు పోవుటచే సహాయమై, వారిసోకప్పుడును విడువక అంతరా
త్మయై యుండెడి యునికికిమీద † “అంగుష్ఠమంతటిపురుషుడు పొగలేని తేజస్సువంటివాడు”
అనియును ‡ “నల్ల మేఘమునడుచునున్న మెరుపువలె ప్రకాశించునది” అనియు నీమొదలైన
వానియందు చెప్పఁబడు చోప్పన జ్యోతిరూపమై శ్యామలమైన తనను ‡ ఆచ్ఛాదించునట్లు, మంటి
బంగారును తిరస్కరించెడి కాంతిచేనీల మేఘమును మ్రుంగిన మెరుపుతీవలె యొండుటచేబాహ్య
విషయప్రవణమైన మనస్సునుదానినుండి మరలించి తనయందు అభిరుచిగల భాసోగ జేసుకొనునట్లు

ధ్యేయనాకై క్కాకవుమ్, అనర్కతై రక్షిక్కై క్కాకవుమ్, బన్ధు
భూతనాయ్కోణ్ణు హృదయకమలత్తిలే యెఱున్దరుళి యిరు
క్కుమిరుప్ప

౫౯ అర్చావతారమావతు-౧“తమరుకన్దతెవ్వురువమ్” ఎన్నిటపడియే,

శుభాశ్రయమాన తిరుమేనియోడే యన్దచేతనమ్మ ధ్యానరుచిషిజ్జన్దపోతు ధ్యేయనాకై క్కాక
వుమ్, బుద్ధ్యాధికళుక్కు నియామక నాయ్ కోణ్ణివర్కతై రక్షిక్కై క్కాకవుమ్, నారాయ
ణత్వప్రయుక్తమాన కుడర్దుడు క్కారే బన్ధుభూతనాయ్కోణ్ణు, “పదకోశప్రతీకాశం
హృదయంచా ప్యథోముఖమ్” ఎన్నిట హృదయ కమలత్తిలే యెఱున్దరుళి యిరుక్కు మిరుప్పె
నై అన్తరాత్తైయై ముతట్టిల్లి యతుక్కుమేలే సవిగ్రహనాయ్కోణ్ణు హృదయకమలత్తి
లిరుక్కుమిరుప్పె చొచ్చి తలైక్కట్టిల్లి విగ్రహయోగప్రయుక్తమాన పరత్వాధికతై చొచ్చి
ల్లివరుణ ప్రకరణమావతాయే

౫౯ ఆక, అన్తర్యామిత్వతై యుపపాదిత్యారాయ్నిహార్కీర్త్త, అనన్తరమ్, అర్చావ
తారతై యుపపాదిక్కితార్ (అర్చావతారమావతు) ఎన్టుడున్ద

ఆతావతు- ౨“తమరుకన్దతెవ్వురువ మవ్వువన్దానే” ఎన్టు-ఆశ్రితర్ యాత్మొన్దై తన
క్కుత్తిరుమేనియాక కోలివార్కత్, అత్తైయే తనక్కువడివాక కోర్కు మెన్దిజపడియే,
ఆశ్రితరానచేతనర్క్కు అభిమతిమాన స్వర్ణరజతాది శిలాపర్యవమాన ఏతేను మొదటద్రవ్యత్తిలే,

ధ్యేయుడగుటకును వానిని రక్షించుటకును బంధుభూతుండగు
చు హృదయకమలమందు వేంచేసియుండెడి యునికి

౫౯ అర్చావతారమనఁగా-౧“ఆశ్రితులు సంతోషించినరూపమేది
యో” అనుచొప్పన,

శుభాశ్రయమైన నివృద్ధహుతో, ఆచేతనలకు ధ్యానరుచిపుట్టినపుడు ధ్యేయుడగుటకును
బుద్ధ్యాదులకు నియామకుడగుచు వారలరక్షించుటకును నారాయణత్వప్రయుక్తమైన శరీరశరీరి
భావసంబంధముచే బంధుభూతుడగుచు, “తామర మొగ్గవంటిదియును క్రిందిముఖముగానున్నది
యు నైనహృదయము” అనియెడి హృదయపద్మమందు వేంచేసియుండు నునికియగుట అంతరా
త్తతను మొదటచెప్పియామైన విగ్రహముతోకూడినాడగుచు హృదయకమలమందుండు నునికిని
చెప్పిముగించి నది-విగ్రహయోగప్రయుక్తమైన పరత్వాగులను చెప్పవచ్చుప్రకరణమగుటచే.

౫౯ కాగా నంతర్యామిత్వము సుపపాదించినవారైరి క్రింద అనంతర మర్చావతారము
సుపపాదింపుచున్నారు (అర్చావతారమనఁగా) అని మొదలుపెట్టి

అనఁగా-౨“ఆశ్రితులు సంతోషించినరూపమేదియో ఆరూపమే” అని ఆశ్రితులు దేనిని
తనకు దివ్యదేహముగ నాకపడికో దానినే తనకు రూపముగ గ్రహించును అనుచొప్పన ఆశ్రితు
లైన చేతనలకు ఆభిమతిమైన బంగారువెండి మొదలు శిలాపర్యంతమైన యొకద్రవ్యమందు,

౧. స్వస్వామిభావత్రైమాతాడిక్కింట్లు, అజ్ఞరైప్పోలేయుమ్, అశక్తరైప్పోలేయుమ్, అస్వతంత్రరైప్పోలేయుమ్ ఇరుక్కచ్చయతేయుమ్,

౨. ఇన్నముమ్ ఇప్పిర్చావతారగుణాధిక్యత్రైయరశిచ్చెయ్యాన్విష్టకొంట్లు, ఇప్పిర్బన్ధత్రైత్తిలైక్కట్టియరుళిక్కితార్ (స్వస్వామిభావత్రై) ఎన్దుతుడన్తి

అతావతు - ౧ “స్వత్వ మాత్మని సజ్జాతం స్వామిత్వం బ్రహ్మణీశితమ్” ఎన్దిఱడియే, చెతనసుక్కు స్వత్వము తనకు స్వామిత్వముమ్, వ్యవస్థితమాయిరుక్కు, ఇవక్ తన్నుడైమై కళోడొక్క తన్నైయుమ్ సహపరకుమ్మడి స్వామిత్వమివన్బక్కులిలుమ్ స్వత్వమ్ తన్నుక్కులిలుమాక తిన్నిచ్చెయ్యారే మాతాడిక్కింట్లు, ౨ “యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్” ౩ “పరాస్యతక్త ర్వివిధైవ క్రూయతే” ౪ “న తిస్యేకేకచ్చన” ఎన్దుమ్, ౫ “సర్వైర్వం సర్వదృక్ సర్వివేత్తా సమస్తక్షిప్త పరమేశ్వరాఖ్యః” ఎన్దున్దిట్లకిఱపడయే, ౬ ర్వజ్ఞ నాయ్, ౭ ర్వశక్తయాయ్, నిరజుక్తస్వతంత్ర నాయరుక్కిఱ తన్నై యమైత్తుకొంట్లు, తిక్ కారియముమ్ పిఱిర్ కాయము మఱియమాట్లాతి వజ్జరైప్పోలేయుమ్, తన్నైత్తక్ తక్కుక్కుమాట్లాతి వక్తక్తిరైప్పోలేయుమ్, తనక్కెన్న వొరుముతన్నై యిల్లాతపస్వతంత్రరైప్పోలేయు మిరానిఱ్ఱచ్చయ్లేయుమ్, విముఖరైయుముట్టుడి విడవాట్లాతపడి కర్తపురణులైట్లకిఱ కాబుణ్యమిట్టవ్వుక్కాయ్కొంట్లు నేత్ర

౩. స్వస్వామిభావమును మార్చికోని, అజ్ఞలవలెనును, అశక్తులవలెనును, అస్వతంత్రులవలెనును ఉన్నప్పటికిని,

౪. ఇంకను నీయర్చావతార గుణాధిక్యమును ఆనతీయ తలంచి యీ ప్రబంధమును ముగియించి యనుగ్రహింపుచున్నారు (స్వస్వామిభావమును) అని మొదిలుపెట్టి

అనగా - ౧ “స్వత్వ మాత్మయందు కల్గినది, స్వామిత్వము బ్రహ్మయందున్నది” అనుచొప్పున చేతనుకను స్వత్వంబును, తనకు స్వామిత్వంబును, వ్యవస్థితమైయుండ, వీడుతనసాత్తులతోబాటు కననుకూడ పరించునట్లు స్వామిత్వము వీనియందును స్వత్వము తనయందును నానట్లు తనయిచ్చచే రూర్చుకొని, ౨ “ఎవ్వడు సామాన్యముగా నన్నిటి నెరిగినవాడును విశేషముగా నన్నిటి నెరిగినవాడును” ౩ “ఈతనికి అనేకవిధములుగ లగ్నోపపత్తి శ్రుతిలోవివరబడుచున్నది” ౪ “ఎవడు నతికి ప్రభువువాడు” అనియును ౫ “అందరికిని ప్రభువయినవాడును అన్నిటిని చూచువాడును అన్నిటి నెరిగినవాడును అన్నిటియందును శక్తికలవాడు పరమేశ్వరుడను పేరుకలవాడు” అనియును చెప్పబడుచొప్పున సర్వజ్ఞడై సర్వశక్తియై నిరంకుశస్వతంత్రుడైయుండు తనను నీయించుకొని తనకార్యంబును పరకార్యంబును ఎఱుగలేని యజ్ఞలవలెనును తనను తాను రక్షింపలేని యశక్తులవలెనును, తనకనియొకయధికారములేని యస్వతంత్రులవలెనునున్నను, విముఖులనుకూడ వడలలేనట్లు పొరిలిపారుచుండెడి కాబుణ్యమునకు స్వాధీనుడగుచు నేత్ర పుత్ర విత

అపారకారుణ్యపరవశనాయ్ కొండ్లు సర్వాపేక్షితజ్జలై యుమ్
కొడు తరుళుమ్

పిల్లైలోకాచార్యుర్ తిరువడికలే శరణమ్

పుత్రవితరణమ్ ముతలక మోక్షదానపర్యంతమాక యథాధికారమ్ చేతనరుడైయ సకలాపేక్షితజ్జలైయుమ్ కొడు తరుళు మెన్

“అర్చావతార స్వర్ణేషాం బాధవో భక్తవత్సలః । స్వత్వమాత్మని సజ్జాతం స్వామిత్వం మయిచ స్థితమ్” ఎట్టు అర్చావతారమానతు - సర్వరుక్మమ్ బాధవమాయ్, భక్తవత్సలమాయరుక్మమ్ స్వత్వమానతు - ఆత్మవిన్నక్కులిలుమ్, స్వామిత్వమానతు-ఎన్నక్కులిలుమ్ వ్యవస్థితమాయరుక్మమ్ మెన్టుమ్, - “ఇతి వ్యవస్థితే చాపిమమాయం కేశవస్త్వితీ । మమాయం రామ ఇత్యేవ దేవః పరశులాభాన్” ఎట్టుప్పడి కేశిత్వమ్ వ్యవస్థితమాయరుక్మమ్ చెయ్ తేయుమ్ ఎన్నుడైయ కేశవనెన్టుమ్ పరశువై డైయాళమాక వుడైయ దేవనాన రామ నెన్నుడైయవనెన్టుమ్ “మమాయం నామనో నామనారసింహాకృతిః ప్రభుః । ఏరాహావేహా భగవాన్మరో నారాయణస్తథా” ఎట్టెన్నుడైయచ నివామననానవక, ప్రభువాన నరసింహరూపియానవక, పరాహవేమత్తైయుడైయ భగవాన్, ఎప్పడియే నరనారాయణనెన్టుమ్, ర “తథా కృష్ణచ్చ రామశ్చ మమాయ మితినిర్దిశేత్ । వ్యామివానీభగవాన్మమైవేతిచ ధీర్భవేత్” ఎన్నుచ్చుడియే, కృష్ణునుమ్ రామను మెన్నుడైయ వనెన్టు జ్ఞాల్లొనిలుమ్ ఎన్నుడైయ గ్రామత్తిలిరుక్కిఱ

అపారకారుణ్యపరవశుడగుచు సర్వాపేక్షితములనిచ్చి యను
గ్రహించును

పిల్లైలోకాచార్యుల తిరువడికలులే శరణము.

రణము మొదలుగ మోక్షదానర్యంతముగ వారలయధికారానుగుణముగ చేతనులయొక్కనకలాపేక్షితములనుయిచ్చి యనుగ్రహించునరుట

“భక్తులయందు ప్రీతిగల అర్చావతారము అందరికిని బంధువైనది, స్వత్వము ఆత్మయందు కలిగినది, స్వామిత్వమనాయందున్నది” అని అర్చావతారము అందరికిని బాంధవమై భక్తవత్సలమై యుండు స్వత్వమైనది-ఆత్మయందును, స్వామిత్వమైనది-నాయందును వ్యవస్థితమై యుండుననియును “ఇట్లు వ్యవస్థయున్నను కేశవుడు నావాడనియును దేవుడై పరశువును ధరించిన యీ రాడు నావాడనియును” అని ఇట్లు కేశిత్వము వ్యవస్థితమైయున్నను నాకేశిత్వడనియు, గడగొడ్డలి నానవాలుగ గొన్న దేవుడైన రాముడు నావాడనియును, “ఈవామనుడును, నరసింహుడును, పరాహవేషమును ధరించినవాడును, నరుడును, నారాయణుడును నావారు” అని నా డీవామనుడు, ప్రభువైన నరసింహరూపముం దాల్చివవాడు, పరాహవేషముం ధరియించిన గవంతుడు, అట్లనే వరనారాయణుడనియు, ర “అట్లై కృష్ణుడును రాముడును నావారనిచెను నాగ్రామమునందున్న భగవంతుడు నావాడే యని బుద్ధిగలుగును.” అనుకొప్పున కృష్ణుడును, రాముడును నావాడని చెప్పును. నాగ్రామమందున్న

భగవా నెన్నుడైయవనెన్నుమ్ మమత్వబుద్ధియుజ్జా కానిఱుమ్ ^౧ “చిన్నయేచ్చ జగన్నాథం స్వామినం పరివార్ధతిః | అశక్త మస్మత్ స్త్రీంచ రక్ష్యంచాపి జనార్దనమ్” ^౨ ఎఱ్ఱ, పరివార్ధితాల్ జగన్నాథనాయ్ స్వామియానజనార్దననై అశక్తనాకవుమ్, అస్మత్ స్త్రీ) నాకవుమ్, రక్ష్య భూతి నాకవుమ్, శిద్ధిపృథు జ్ఞాయానిఱుమ్ ^౩ “తిదిచ్చయా మహాతేజా భుక్త్యైవై భక్తవత్సలః | స్నానంపానం తదాయాత్రాం కురుతేవై జగత్పతిః” ఎఱ్ఱ పెరియతేజస్సె యుడైయజగత్పతి యానవత్ భక్తసుక్తు వత్సలనాయ్కొల్లెట అననిచ్చిత్రపోతమటు శెయ్యానిఱుమ్ అప్ప డెఱు స్నానత్రైయుమ్ పాత్రైయుమ్ యాత్రైయైయుమ్ పఞ్చానిఱు మెఱ్ఱమ్, ^౪ “స్వత్ స్త్రీ) సజగన్నాథో ప్యవృత్తిస్త్రీ) యథాతిథా | సర్వశక్త్యైగధాతా ప్యశక్త ఇవ చేఱ్ఱితే” ఎఱ్ఱ స్వత్ స్త్రీ) నాయ్ జగన్నాథనాయకుఁ చెయ్తేయుమ్ అవత్ యాత్రోరుపడి యస్మత్ స్త్రీ), అప్పడియా కానిఱుమ్ సర్వశక్తయాయ్ జగత్తుక్కు స్రష్టావాయుక్కు చెయ్తేయుమ్ అశక్తరైపోలే చేఱ్ఱియానిఱు మెఱ్ఱమ్, ^౫ “సర్వాన్మా మాన్దితస్య మృత్యుశక్త ఇవలక్ష్మ్యతే | అపరాధా నభిజ్ఞ సున్ సైవ కురుతే దయమ్” ఎఱ్ఱ ఎల్లకామజ్ఞైయుమ్ కొదానిఱు, స్వామియాయరా నిఱు చెయ్తేయుమ్ అశక్తరైపోలే కాన్పదానిఱుమ్ అపర లఱివిలనాకానిఱుమ్ ఎపోతుమ్ దయైయై పృజ్ఞానిఱు మెఱ్ఱమ్, ^౬ “అర్చావతారవిషయే మయాపుణ్దేశతప్తథా | ఉక్తా గుణానశక్యన్తే వత్తం వర్షశ్చైరః” ఎఱ్ఱ అర్చావతారవిషయ త్రితెన్నాఱుమ్ శురుజ్ఞచ్చిల్ల పుట్టవత్తై గుణజ్ఞానవై నఱువర్షమ్ కూడినాఱుమ్ శొల్ల శక్యజ్ఞైల్ల వెఱ్ఱమ్, ^౭ “ఋతేవ మత్స్యీ) సాదాద్వా స్మత్కౌజ్ఞానాగమేవా” ఎఱ్ఱెన్నుడైయ

భగవంతుడు నావాడు అని మమత్వబుద్ధికలుగును ^౧ “వస్తుస్థావముచే ప్రభువై జగన్నాథుడైన జనార్దనుని అశక్తునిగాను అస్మత్ ప్రాప్తునిగాను రక్షించదగినానినిగాను తలచించదగినది” అని పరివార్ధముచే జగన్నాథుడై స్వామియైన జనార్దను నప్తునిగాను, నస్మత్ ప్రాప్తునిగాను, రక్ష్యభూతుడుగు చింతించుట నాచరించును ^౨ “గోపతేస్సు గలవాడును భక్తులయందు ప్రీతిగలవాడు నగు జగన్నాథుడు అర్చకునియొక్క ఇచ్చిత్రనే భోజనమును, స్నానమును, పానమును, యాత్రను చేయును” అని పెద్దతేజస్సుగల జగత్పయైనవాడు భక్తునియొడవత్సల డగును అతడుకోరినప్పుడు భుజించుచుండును అట్లనే స్నానమును, పానమును, యాత్రను చేయుచుండును, అనియును, ^౩ “ఆజగన్నాథుడు స్మత్ ప్రాప్తుడైనను అస్మత్ ప్రాప్తుడై అట్లే ఉండును జగత్తును సృష్టించువాడు సర్వశక్తయైనను అశక్తువలె నడచును” అని స్మత్ ప్రాప్తుడై జగన్నాథుడై యున్నను అతడు యేవిధమున అస్మత్ ప్రాప్తుడో అట్లు అగును సర్వశక్తియై జగత్తునకు సృష్టికర్తయై యున్నను అశక్తులవలె నటించుండుననియును, ^౪ “శ్లోకాల నన్నిటిని ఇచ్చుచుండు స్వామియైనను అశక్తునివలె చుడబడుచున్నాడు అపరాధములను తెలియనివాడై ఎప్పుడును దయచేయుచుండును” అని అన్నిశ్లోకాల నిచ్చుచు స్వామియై యున్నను అశక్తులవలె కానబడుచుండును. అపరాధములయందు తలపు లేనివాడగును ఎల్లపుడును దయను చేయుననియును ^౫ “అర్చావతారవిషయమున నాచేతగూడ్చి నుద్దేశమాత్రముగ గుణములు చెప్పబడినవి అన్నియును చెప్ప నూరు సంవత్సరములకేని శక్యముకానేరదు” అని అర్చావతారవిషయమందు నాచేతను సగ్రహముగా చెప్పబడిన యా గుణములు నూరుసంవత్సరములు కూడినను చెప్పనలవికావనియును; ^౬ “నామగమమేని సత్య

ప్రసాద మొట్టిదైవామస్వత్స్నిగ్ధమాన జ్ఞానమితి పోతు నిల్లముడియా తెట్టుమ్, 1 “వపం పఞ్చ ప్రకారోహ మా నాం పతతామధః । పూర్వస్వాదప పూర్వస్వాజ్ఞాయాంతై ప్రవోత్తిరోత్తరః” ఎన్నిప్పడి పరపూర్వదే పఞ్చప్రకారనాననాక అధఃపతిక్కిట వాత్సక్కుకు పూర్వపూర్వప్రకారజ్ఞిత్వాట్టికొత్తరోత్తర ప్రకారత్తిర సౌలభ్యత్తాలే శ్రేష్ఠనాయుపేసెన్టుమ్, 2 “సౌలభ్యతోజగత్స్వయా సులభో హ్యుత్తరోత్తరః” ఎన్టు ౫౭ తస్మామియాననాక సౌలభ్యత్తాలే మేలేమేలే సులభ నాయురప్పనితే ఎన్టుమ్, 3 “సంస్థితకాయ సాగ్ధుణ్యం సంస్థితమన్త్రబింబయోః । మన్తేవా చాగ్రత్త నానిత్విం బింబేతు కృపయాస్థితమ్” ఎన్టు సర్వత్రైయుమ్ అతిశయపుతాన సాగ్ధుణ్యరూపమానతు - మన్త్రబింబజలిలేనిట్లుమ్ మన్త్రత్తిలే వాచ్యాత్తనానిట్లుమ్ మెన్టుమ్, బింబత్తిలే కృపయాలేనిట్లుమ్ మెన్టు, మిప్పడి అర్చనతార త్తినడెయ గుణాధిక్యమ్ విష్వక్సేనసంహితైయిలే సర్వేశ్వరస్తన్నాలే యరుళిచ్చెయ్యప్పట్టితే, 4 “ఆస్తాంతే గుణరాశి వద్గుణ పరీవాహాన్తీ నాం జ్ఞానాం సజ్ఞాభౌమనికేత సే వ్యపితుటిశ్శోమ రక్షేత్సర! అర్చ్య సర్వ సహిష్ణు రర్చకసంధానాభిలాత్తిస్థిః ప్రీణిషే వ్యాదయాలుభి ప్రవతతి శీలా జ్ఞాడిభూయతే” ఎన్టు అవతారజ్ఞతై యరుళిచ్చెయ్తవన న్తరత్తిలే అర్చనతారవైభవత్తై సంగ్రహేణ ఒరుక్తోక్తాలే యరుళిచ్చెయ్తరతే భట్టర్

అక, ఈశ్వరస్వరూపవైలక్షణ్యత్రైయుమ్, ఆన్వసృరూపత్తైయుమ్ నిజమైట్టుత్తుమ్ గుణవైలక్షణ్యత్రైయుమ్, అగ్గుణజ్ఞాడియాకవనన్బిట్టుమ్ సృష్ట్యాదివ్యాపారజ్ఞతైయుమ్, అప్పడి

స్నిగ్ధమైన జ్ఞానమేని లేక” అని నాయొక్కయనుగ్రహములేకున్నను స్వత్స్నిగ్ధమైనజ్ఞానములేని యప్పుడు చెప్పవీలు కాదనియును 1 “ఇట్లుదువిధములైన నేను క్రిందపడుచున్న ఆత్మలకుత్తరోత్తరము మొదటివానికంటే శ్రేష్ఠుడను” అని యిట్లు ౫౭ పూర్వహాదిపంచప్రకారుడనైన నేను క్రిందపడుచున్న యాత్మలకు పూర్వపూర్వప్రకారములకన్న ఉత్తరోత్తరప్రకారమందు సౌలభ్యముచే శ్రేష్ఠుడనైయుండు ననియును, 2 “జగన్నాథుడు సౌలభ్యముచే నుత్తరోత్తరమును సులభుడు” అనిజగత్స్వామియైన నేను సౌలభ్యముచే మీద మీదకులభుడైయుండును గదా అనియును, 3 “అన్నిటి నతిశయించు సాగ్ధుణ్యము మంత్రమందును ప్రతిమయందునుగి. మంత్రమందర్ధిరూపముగానుండును బింబమందెపుడును కృపచేతనుండును” అని సర్వము నతిశయించెడి సాగ్ధుణ్యరూపము మంత్రబింబములలో నిలచును మంత్రమందు నాచ్యసృరూపమున నిలచుననియును, బింబమందు కృపచే నిలుచుననియును ఇట్లు అర్చనతారము యొక్క గుణాధిక్యము విష్వక్సేనసంహితలో సర్వేశ్వరునిచే నెలవీయబడినదిగదా 4 “ఓశ్రీరంగనాథా! నీ గుణములయొక్క సంఖ్యవంటిదగు గుణప్రవాహకార్యములైన నీయవతారములసంఖ్యయుండనిమ్ము పూజ్యుడవై యన్నిటిని సహించువాడవై అర్చకునికి విశంపదమైన తన స్థితిగలవాడవై మట్టియిండ్లలోను కుటీరములలోను పొదలలోను నుండి సంతోషించువున్నావు. నీయీ సృభావము వలననే రసికులు జడస్వభావమును పొందుచున్నారు” అని అవతారముల నానతిచ్చిన తనకు నర్చనతార వైభవమును సంగ్రహముగ నొకశ్లోకముచే నెలవిచ్చిగదా భట్టరు

కాగా నీశ్వరునియొక్క సృరూపవైలక్షణ్యమును, ఆన్వరూపమును ప్రకాశింపజేయు గుణవైలక్షణ్యమునీ, ఆగుణముల వ్యూహమున నాతడు చేయు సృష్ట్యాదివ్యాపారములను, అట్లు

కారణభూతి నానవనుడైయ సర్వసమాశ్రియణీయత్వత్తైయుమ్, అవనుడైయ సర్వఫలప్రదత్వయుమ్, కారణత్వాద్యుపయోగియాన విలక్షణవిగ్రహయోగత్తైయుమ్, అద్వవిగ్రహవైలక్ష్యాను రూపమాన లక్షీభూమిశీశా నాయకత్వత్తైయుమ్, అద్వవిగ్రహయోగప్రయుక్తమా సరస్వాదిపశ్చిమకారత్వత్తైయుముళిచ్చెయ్తు, ఈశ్వరతత్త్వత్తై విగమిస్తారాయీదు

సర్వజ్ఞజగదాచార్య కృతతత్త్వత్రియస్యయః ।

వ్యాఖ్యా మాఖ్య న్నమస్తస్మై సామ్యజామాతృ యోగి నే॥

ఈశ్వరప్రకరణమ్ ముద్ద్రణీదు.

జీయర్ తిరువడికలే శరణమ్

కారణభూతుడైనవానియొక్క సర్వసమాశ్రియణీయత్వమును, వానిసర్వఫలప్రదత్వమును, కారణత్వాద్యుపయోగియైనవిలక్షణవిగ్రహయోగమును, అద్వవిగ్రహవైలక్ష్యానురూపమైన లక్షీభూమిశీశానాయకత్వమును, అద్వవిగ్రహయోగప్రయుక్తమైన సరస్వాదిపశ్చిమకారత్వమును అనతి ఈశ్వరతత్త్వమును ముగించినవారైరి

గీ॥ సకల మెఱిగిన లోక జేకిమ లానర్చి ।

నటిత త్త్వత్త్రయమునకు నధికవృదుల ।

తైలిఁ దగువ్యాఖ్య చేసి యశంబు గనిఁ ।

రమ్యజామాతృమునులనుఁ బ్రణతికేతు ॥

ఈశ్వరప్రకరణము ముగిసినది

మణవాళమామునుల తిరువడిగలే శరణము

